

PPRAK

HOOP VOOR DE TOEKOMST

Hoe blijft de PPR een echt vernieuwende partij? Dat is de vraag, waarmee we ons voortdurend bezig dienen te houden. Daarbij gaat het niet alleen om een nieuwe methode van formuleren van politieke doelen, maar ook om het instrument waarmee we die doelen nastreven.

Dat instrument, de politieke organisatie, moet in zijn vormgeving ook een uitdrukking zijn van die wil tot vernieuwing.

We hebben als PPR altijd gepretendeerd politiek te willen bedrijven op een nieuwe, eigentijdse wijze.

Als we ons krities afvragen of dat gelukt is, behoeven we niet over te lopen van tevredenheid. Als we die pretentie toch willen houden zullen we volhardend moeten blijven zoeken naar betere vormen.

Eén van onze uitgangspunten is altijd geweest, dat het gaat om de basis. We bedoelden dan dat alle mensen zoveel mogelijk moeten kunnen meebeslissen over zaken die hun direkt aangaan. Als we in de PPR praten over de „basis“ bedoelen we daar ook de leden mee, georganiseerd in de plaatselijke aktiecentra. Eigenlijk vinden we dat de partij voornamelijk bestaat uit die plaatselijke aktiecentra.

Dat in een parlementaire democratie, binnen een hooggeïndustrialiseerde samenleving, het mechanisme zó werkt, dat de parlementaire en bestuurlijke „top“ mensen van een partij, via de media met hun uitspraken en hun persoonlijk (al of niet aanwezig) „uitstralings“-vermogen het gezicht van de partij bepalen en zo voor de aanhang onder de kiezers moeten zorgen, is een uitermate vervelend verschijnsel in onze samenleving.

Maar aan de wetten van dat mechanisme ontkomen ook wij niet. Toch blijven we met velen van mening, dat het gezicht van de partij in toenemende mate bepaald moet gaan worden door de plaatselijke aktiecentra. Hun creativiteit, werkkraft, beweging en geloofwaardigheid zullen een veel grotere garantie zijn om van

de PPR voortdurend vernieuwende impulsen op de samenleving te laten uitgaan.

Als we aan het woord politiek de wat modernere betekenis van *vormgeven aan de samenleving* toekennen, dan wordt duidelijk dat de vormgeving van een plaatselijk aktiecentrum veel breder kan zijn, dan wat plaatselijke politieke groepen er nu in het algemeen van maken. Want de vraag blijft hoe die vormgeving er uit moet zien als zij het gezicht van een moderne progressieve beweging wil bepalen.

Wat een aktiecentrum in ieder geval niet moet zijn, is een klub die regelmatig op traditionele wijze vergadert om organisatorische zaken af te handelen, die aangedragen worden door een strak vertikaal en hiërarchies gestructureerd partij-apparaat. Dan ontstaat het beeld van een plaatselijk

**VOOR
VRIJHEID
EN
DEMO-
KRATIE**

pagina 8 en 9

PPRAK

HOOP VOOR DE TOEKOMST

**Uitgave van de Stichting
Radikalenkrant Savelsbos 19 —
Amsterdam**

directie: Rien Blom, Jan Heytel, Sam
Mol.

redactie: Dick Rietbergen, Frans
Schulte, Frans Vocking, Kees
Waagmeester (eindredacteur).

vormgeving: Ton Wegman

druk: Lumax, Utrecht

vaste korrespondenten:

Binnenhof: Henk Hoek

Groningen: Henri Dijksterhuis

Friesland: Kees van Twist

Overijssel: Louis Tangel

Utrecht: Dick Rietbergen

Noord-Brabant: Adriaan in 't Groen

Limburg: Han Buhrs

redactie-adres: Kees Waagmeester,
Preludeweg 490 (west) Alphen aan den
Rijn. Tel. (01720) 9 47 13

kopij voor het volgende nummer
uiterlijk maandag 21 januari ter
redactie, getypt, met redelijke marge,
blad aan één zijde gebruikt.

abonnement: f 6,— per jaar.

advertenties en abonnementen:
Savelsbos 19, Amsterdam-Nrd. Giro
1810200 van de Stichting
Radikalenkrant te Amsterdam.

advertentietarieven worden op
aanvraag toegezonden.

Buro Politieke Partij Radikalen:
Singel 277. Amsterdam. Telefoon
(020) 22 73 42.

voor contributiebetalingen:
Penningmeester PPR, postgiro 1575600
, te Amsterdam.

bestuur van vijf mensen, dat aanwezig
is op een openbare vergadering,
aangevuld met drie van de driehonderd
leden en een journalist.

Alleen de „apparatchiks“, de
organisatieliefhebbers scheppen daar
enig genoegen in, maar de rest
haakt af.

Een mogelijkheid om daaraan te
ontkomen is *meervormigheid*.
Mensen zijn zo verschillend, dat het
type taken ook zeer verschillend kan
zijn. Velen willen zich in deze tijd niet
al te vast binden; men wil zich niet
altijd verplicht voelen iets, wat men
eigenlijk niet wil, toch te doen. Alles
wat gedaan wordt, dient vooral uit de
mensen zelf voort te komen, wat niet
zeggen wil dat creatieve mensen geen
impulsen kunnen geven aan anderen.
Ik vraag mij soms af of plaatselijke
aktiecentra toch niet iets van een
gemeenschap moeten hebben en of de
nadruk niet meer zou moeten liggen
op een vaste reeks bijeenkomsten,
soms rond een maaltijd, waar geen
gedetailleerde agenda geldt, maar waar
over meer algemene thema's (zoals
wat ervaren wij als knelpunten in de
samenleving? wat is voor ons
progressieve politiek?) met elkaar kan
worden gesproken.

*Steeds blijkt weer, dat uit het
gezamenlijk gesprek activiteiten
voortvloeien, door mensen zelf bedacht
en uitgevoerd.*

Er is natuurlijk altijd een soort
organisatories verzameelpunt nodig, dat
koördineert en stimuleert.

Wat zou in een aktiecentrum nog
allemaal meer kunnen gebeuren?
Ruimte voor politieke vorming van
eigen leden, van groepen niet-leden
zoals jonge mensen en huisvrouwen,
activiteiten gericht op verandering in
de direkte omgeving zoals democrati-
sering van bejaardentehuizen, van
sport, betrekken van ouders bij
onderwijs, ombudsfuncties, bevorderen
van het lezen van progressieve dag-
en weekbladen, die ook nog noodlijdend
zijn, zoals De Tijd, Trouw, de Nieuwe
Linie enz.

In de geschiedenis zijn het altijd kleine
groepen geweest die de samenleving
veranderden. Als in een aktiecentrum
een enkel tiental mensen met plezier,
zonder ophouden, creatief aan de slag
gaat en er een beetje oog voor krijgt,
dan ziet men na enige tijd toch
sommige mensen veranderen en de
samenleving veranderen in een meer
menselijke, rechtvaardige en demo-
kratiese.

*In dat werk kan een diepe zin en
bevrediging zitten. Zolang mensen dat
blijven doen blijft er hoop voor de
toekomst, voor al die mensen die het
niet meer zien zitten en dat zijn er
velen.*

Wouter van Dam

AGENDA

- 15 januari:** Radio-uitzending PPR,
18.19 uur, Hilv. 2
18 januari: Bestuursvergadering
26 januari: Studiedag Macht en
Tegenmacht in hotel Cen-
traal, Marktplaats te Den
Bosch. Onderwerpen:
Verkeer, vervuiling,

- planologie, energie,
onderwijs, produktie/
konsumptie, meepraten
over milieu. Organisatie:
milieuwerkgroep. Aanvang
10 uur
29 januari: Bestuursvergadering
29 januari: Radio-uitzending PPR,
18.19 uur, Hilv. 2
12 februari: Radio-uitzending PPR,
18.19 uur, Hilv. 2
13 februari: Bestuursvergadering

IS ONTwapENING EEN ILLUSIE?

In het kader van de uitwisseling van artikelen met het PSP-blad Radikaal schreef Fokke Goudswaard het artikel De PPR en de Navo, dat in verband met de besluiten

die hierover moeten worden genomen ook voor ons van groot belang is. PSP-Tweede Kamerlid Fred van der Spek vraagt zich af of ontwapening werkelijk een illusie is.

Het huidige pacifisme is anders dan het vroegere: zakelijker, pessimistischer, vanuit het besef, dat de kans groot is dat het mis gaat ten gevolge van de voortdurende bewapeningswedloop. Het is ontstaan als een politieke categorie in deze tijd van de massavernietigingsmiddelen, de N (Nucleaire), B (Biologische) en C (Chemische) wapens. Afwijzing van deze wapens wegens hun alles vernietigend karakter is een eerste stap in de ontwikkeling van de pacifistische overtuiging. Hoe ontstellend elke oorlog, ook die met zgn konventionele wapens ook moge zijn, dat men vooral door de NBC wapens en dan met name de kernwapens wordt geschokt, is begrijpelijk. Hier dreigt namelijk vernietiging van de mensheid. „We moeten de wapens afschaffen voor ze het ons doen” (Kennedy). Bovendien geldt voor deze wapens dat ze al in vredetijd een groot gevaar zijn (proefexplosie ongelukken) en dat ze het nageslacht aantasten door hun genetische effecten. En men kan niet blijven stilstaan bij de afwijzing van de N, B en C wapens.

3 Zelfs wanneer in konventies het verbod deze wapens te gebruiken zal worden opgenomen, is dat geen garantie tegen hun gebruik. Wie eenmaal in de jungle van de oorlogssituatie verkeert, zal, als hij dreigt te verliezen, de ergste middelen te baat nemen, konventie of geen konventie. Men moet dus doorredeneren en ook andere militaire geweldsmiddelen in zijn afwijzing betrekken. Men moet de oorlog en de oorlogsvoorbereiding uitbannen. Men moet over deze zaken langs volkomen nieuwe wegen gaan denken. De redelijke argumenten tegen het militarisme, die altijd al bestonden (*de oorlog lost geen problemen op en is de kiem van nieuwe oorlogen; de echte schuldigen worden meestal niet getroffen, vele onschuldigen wel; het militarisme werkt vernietigend op alle waarden van menselijkheid; het ondergraaft de menselijke vrijheid en dwingt in diktatoriale kaders; de bewapening kost kapitalen, die beter voor konstruktieve doeleinden kunnen worden gebruikt*) hebben als het ware een nieuwe dimensie gekregen door de massavernietigingsmiddelen.

BEwapENING LEIDT TOT OORLOG

Bewapening leidt tot oorlog. De voorstanders van bewapening zeiden vroeger, toen de Sovjet Unie nog geen kernwapens had, dat het westen sterker moest zijn met name door het bezit van kernwapens, om de agressieve bedoelingen van de S.U. te kunnen keren. Die redenering is allang door een heel ander verhaal vervangen. Nu wordt het bezit van kernwapens verdedigd met de stelling, dat ze nodig zijn voor het bewaren van het machtsevenwicht en dat dit nucleaire machtsevenwicht zo bij uitstek geschikt is om de vrede te bewaren (onuitsproken zit hierin de gedachte, dat men dus ook blij moet zijn met de Russiese kernwapens!)

Behalve dat er eigenlijk helemaal geen evenwicht is, maar een voortdurende strijd om evenwicht is de vrede helemaal niet bewaard. Voortdurend worden er (zij het niet in Europa) oorlogen met konventionele en soms ook met C-wapens (Vietnam, Angola) gevoerd. Maar bovendien hebben de Amerikanen al sinds 1952 een keer of vier op het punt gestaan kernwapens te gebruiken en zijn we op het

nippertje aan de kernoorlog ontkomen (Korea, Vietnam, Cuba, weer Vietnam).

DEMOKRATIESE KONTROLE UITGESLOTEN

Townsend Hoopes, die tientallen jaren hoge functies in het Amerikaanse militaire apparaat heeft bekleed schreef in zijn boek „The Limits of Intervention”, dat zijn ervaring hem geleerd had, dat 'n land met zo'n machtig apparaat de neiging heeft om dit apparaat te gebruiken in situaties, waar ook andere middelen aanwezig zijn én dat dit apparaat de neiging heeft ervoor te zorgen dat het gebruikt wordt. Het is duidelijk, dat de specifieke aard van het oorlogsapparaat leidt tot een sterke autonomie ervan. Zijn geheime diensten zorgvuldig bewaakt te worden en democratische controle erop is dus eigenlijk volstrekt uitgesloten. Naarmate de wapentechnieken verfijnder worden, nemen de geheimzinnigheid, de verkleining van de kring van deskundigen, die alles beoordelen kunnen en daarmee de onkontroleerbaarheid toe.

DE DRUK OP DE KNOP

In het algemeen sneuvelen soldaten voor heel andere doeleinden dan waarvoor zij denken te vallen. Deze totale vervreemding van „de man in het veld” tot het apparaat, waartoe hij behoort, bereikt in het moderne leger met zijn massavernietigingswapens een hoogtepunt. Welke persoonlijke motivatie kan er nog bestaan in een „druk op de knop oorlog”?

Meer dan ooit valt in deze tijd het verschil tussen aanval en verdediging weg. Raketten bereiken hun doel in enkele minuten. Wie weet of vermoedt, dat de tegenstander op het punt staat om te beginnen, zal zelf eerst de knop indrukken en daarmee formeel de agressor worden. Bovendien gaat de ontwikkeling van de techniek in de richting van het tot het uiterste opvoeren van de trefzekerheid van de raketten in plaats van naar het verhogen van de explosieve lading ervan. Dit betekent dat binnen afzienbare tijd weer waar wordt, dat de eerste klap een daalder waard is, dat wil zeggen in staat is de vergeldingsraketten van de tegenstander uit te schakelen, zodat de aanvaller niet meer bang hoeft te zijn voor een tegenschot, die grote delen van zijn bevolking en zijn land zal verwoesten. Dan wordt het gepraat over het prettige machtsevenwicht nog belachelijker dan het nu al is.

VREDE EN BEwapENING

Er wordt altijd gesproken over de verdediging van vrede en veiligheid. In het bovenstaande is al uiteengezet hoe twijfelachtig de theorie is, dat de vrede met bewapening gediend zou zijn. Misschien wel de veiligheid, dwz de handhaving van de territoriale integriteit van een staat (een zaak die toch al los staat van het begrip vrede). Nu doet het wat vreemd aan om hierop zó de nadruk te leggen in een tijd waarin de verminderde betekenis van de nationale staat allereerst wordt beklemtoond! Maar goed, het heeft natuurlijk wel zin om een administratieve eenheid die histories kulturele betekenis heeft te handhaven. Maar, gaat dat met militaire middelen? Dit zou alleen waar zijn,

als van te voren vast stond dat de oorlog gewonnen zou worden! Het is daarentegen gebruikelijk dat er een overwinnaar en een verliezer zal zijn. Zelfs kan men in deze tijd de stelling verdedigen dat er uitsluitend verliezers zullen zijn, dwz dat, als het al is gelukt om de vijand buiten de deur te houden, er van bevolking, gebied, cultuur van de overwinnaar niet veel meer over zal zijn. Maar, zeggen de voorstanders, de aanval en daarmee de oorlog zelf worden nu juist voorkomen door een sterke defensie. Dan vergeet men, dat in hoge mate agressie juist plaats vindt, doordat de aanvalleur zich eigenlijk verdedigen wil, dwz dat onze sterke „defensieve” bewapening angst en wantrouwen bij de andere partij veroorzaakt en daardoor zijn neiging tot aanvallen bevordert.

DE NAVO

Dienen de NAVO en de westelijke bewapening de verdediging van democratische vrijheden? Het lidmaatschap, vanaf de oprichting, van het fascistiese Portugal, de huidige diktatoriale toestanden in Griekenland en Turkije, de mate waarin Hitlers officieren bij het toetreden van West-Duitsland in 1955 in de NAVO werden betrokken, het feit dat de Italiaanse fascistiese admiraal Birendelli tot voor kort het kommando over Zuid-Europa voerde, zijn meer dan voldoende bewijzen van de onzin van deze stelling. Wat hebben de vijftien leden van de NAVO dan wél gemeen? Dat is de kapitalistische economie. En de functie van de NAVO en van de westelijke bewapening is typies de verdediging en de stabilisering van dat kapitalisme. De eerste aanwijzing daarvoor is, dat de leden van de NAVO hun wapens uitsluitend (en hoe!) gebruikt hebben tegen de opkomst van de sociale revolutie in de derde wereld (oa in *Algerije, de Portugese gebieden in Afrika, Indochina, Latijns Amerika*).

Ten tweede is er de interne gerichtheid van de NAVO-bewapening, dwz het gebruik ervan, om ongewenste ontwikkelingen binnen de NAVO tegen te gaan (Griekenland oa). In de derde plaats is er, vooral in de VS, de enorme *vervloechting van de belangen van het partikuliere bedrijfsleven en van die van het militaire apparaat*. Zelfs Eisenhower waarschuwde al tegen de invloed van het „militair-industrieel kompleks”.

Van de talloze bewijzen vóór de enorme belangen, die betrokken zijn bij het in stand houden van oorlogsdreiging, slechts het volgende voorbeeld: in de tijd dat MacNamara, Amerikaans minister van defensie was, werd officieel verkondigd, dat het Westen op de gebieden van de konventionele bewapening en van raketten een levensgevaarlijke achterstand op het Oostblok zou hebben. De wapenindustrie sleepte daardoor miljarden-orders in de wacht. Later erkende McNamara dat deze „gaps” helemaal niet bestaan hadden!

Nu wordt wel beweerd, dat ontwapening, objektief gezien binnen het kapitalisme mogelijk is. De moeilijkheid is echter, dat de bij de wapenindustrie betrokkenen (en dat zijn niet alleen de ondernemers, maar ook miljoenen arbeiders in een maatschappij met heel wat werkloosheid) die mogelijkheid subjektief niet zo gemakkelijk zullen zien.

HET OOSTBLOK

De interne gerichtheid van de bewapening bestaat evenzo in het Oostblok. Ook daar wordt het militaire apparaat ingezet, wanneer er ontwikkelingen optreden die de status quo dreigen te verstoren. *Het afschuwelijkste voorbeeld daarvan is het militaire optreden van vijf Warschau-pact landen tegen het Tsjecho-Slowakije van Dubeck in 1968.*

Er bestaan sterke aanwijzingen dat deze agressie primair door militaire overwegingen werd ingegeven. De vrees dat Tsjecho-Slowakije uit de beveiligingsgordel ten westen van de S.U. zou wegvallen. Vermoedelijk werd dit verhaal in het Kremlin doorgedrukt door militairen op grond van onkontroleerbare inlichtingen, die zij zouden hebben over Westduitse infiltraties.

In ieder geval was de sterke Westduitse en NAVO

bewapening een goed alibi voor dit Russiese optreden. Omgekeerd werkt men ook in het Westen met onware beweringen over militaire dreigingen (Russiese grensschendingen in het noorden van Noorwegen, najaar 1968) om eigen militaire maatregelen te kunnen rechtvaardigen. En wordt ook onderdrukkend optreden binnen het Westen en zijn invloedssfeer geargumenteed met de dreigende bewapening van het Oostblok. Dit alles voegt een ekstra tragiese faktor toe aan de intern-stabiliserende funkties van de militaire apparaten in beide blokken: *zij bevorderen in een soort spiegelbeeldwerking óók de status quo met al zijn nare aspekten in het andere blok.*

Hoe moet het nu verder, gegeven de verschrikkelijke impasse, waarin deze tot de tanden bewapende wereld zich bevindt?

DE SPIRAAL TERUGSCHROEVEN

De eerste mogelijkheid is, dat de bewapeningsspiraal steeds verder wordt opgeschroefd en uitloopt op een wereld-katastrofe.

De tweede mogelijkheid is: proberen door onderhandelingen etc. geleidelijk de spiraal terug te schroeven. Daarover bestaan ongefundeerde optimistiese opvattingen. Wat er op dit gebied oa in het kader van de VN bereikt is heeft bijzonder weinig te betekenen. Afgezien van de betrekkelijke waarde van internationale verdragen, die oorlogvoerende partijen zeker zullen schenden, wanneer ze dat als hun belang zien, neemt de overtuiging toe (oa bij moderne polemologen) *dat de gesloten akkoorden eerder de funktie hebben van het bevorderen van de bewapeningswedloop dan van het terugdraaien daarvan*. Dat geldt ook in het bijzonder voor de bilaterale afspraken tussen de VS en de SU, zoals die van de SALT.

Men spreekt af, dat men in de breedte niet meer zal toevoegen aan bestaande wapensystemen (geldverspilling) en maakt daardoor de weg vrijer voor de ontwikkeling van nog verfijnder wapensystemen. Kenmerkend is de uitspraak van Packard, onderminister van de VS, in november 1971, dat de ontwikkeling van een nieuwe meerkoppige lange afstands-raket voor onderzeeboten past in het streven van de Amerikaanse marine om haar strategiese positie te behouden, *ongeacht het resultaat van SALT*. Bovendien hebben deze internationale akkoorden (zoals het kernstopverdrag, het non-proliferatieverdrag) de funktie anderen ervan te weerhouden pogingen te doen de hegemonie van enkelen (voornamelijk de VS en SU) aan te tasten.

DE EUROPESE VEILIGHEIDSKONFERENTIE

De Europese Veiligheidskonferentie is ook zo'n tussenstap die in principe zeker positief moet worden beoordeeld. Maar daarbij dient men uiterst krities te zijn tav enkele gevaren:

1. de neiging van een min of meer ontwapend Europa om zich in de garantie van resp. de Amerikaanse en Sowjet-Russiese atoomparapluie te koesteren, zou een snel gebruik van kernwapens kunnen bevorderen.
2. Het min of meer dichten van de kloof binnen Europa zou kunnen gepaard gaan met het vergroten of het ontstaan van nieuwe gevaarlijke kloven tussen dit Europa en anderen mn de Derde Wereld en China.
3. De status quo zou in de Europese Veiligheidskonseptie misschien nog vaster liggen dan nu: Griekenland, Spanje, Tsjecho-Slowakije zijn de afschrikwekkende voorbeelden daarvan.

Desondanks: deze Europese veiligheid is het beste wat op korte termijn bereikbaar lijkt en zou op den duur toch meer ruimte kunnen scheppen voor radikale veranderingen. *Socialistiese in het Westen, demokratiese in het Oosten (en in de diktatuurstaten van het Westen).*

ONTWAPENING

De voorstanders van bewapening willen eigenlijk ook ontwapenen. Maar, zeggen ze, dat moet alzijdig, stapsgewijs en gekontroleerd gebeuren: Nu is een zekere controle op het gebied van kernwapens mogelijk.

Onkontroleerbaar zijn echter de biologische wapens: Een voorbeeld is Botulinus Toxine, waarvan 300 gram voldoende is om de gehele wereldbevolking te doden. Men accepteert dus een ontwapening, waarbij de tegenstander wellicht over niet-kontroleerbare wapens blijft beschikken.

Men accepteert dus, om erger te voorkomen, dat deze situatie van (mogelijk ongefundeerd) vertrouwen in de tegenpartij het uiteindelijke resultaat zal zijn. Dan ligt de vraag voor de hand: waarom dan nu niet, onmiddellijk en desnoods eenzijdig gaan ontwapenen?

Waarom dan nu niet dat, wellicht ongefundeerde, vertrouwen schenken met alle daaraan verbonden risico's (die stellig kleiner zijn dan de risico's van de bewapeningswedloop?) Daar komt bij dat bewapening niet alleen een gevolg is van wantrouwen, maar ook zelf wantrouwen veroorzaakt.

Dan blijft dus de derde mogelijkheid over: *die van het onmiddellijk overschakelen op ontwapening: éénzijdig, ineens, en ongecontroleerd.* Daarbij doet niet echt ter zake

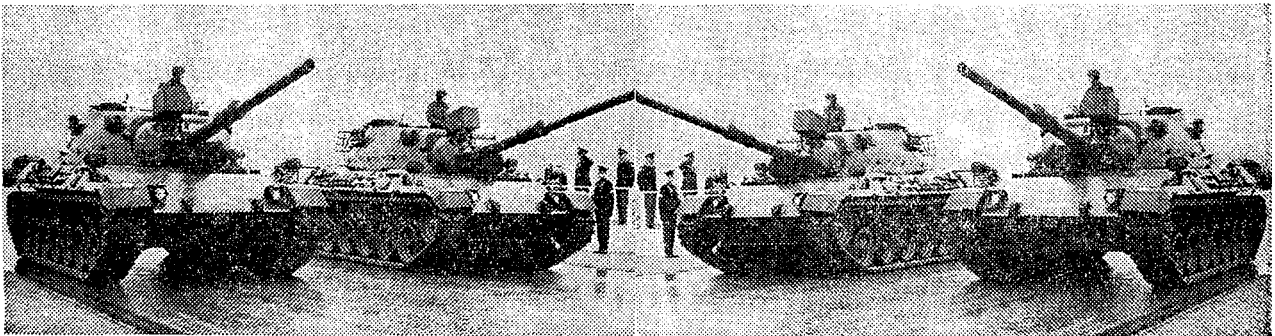
wie er begint. Het is de beste mogelijkheid uit de levensgevaarlijke situatie te komen, maar het vereist wél een radikaal nieuwe instelling ten opzichte van het probleem van oorlog en vrede. Overigens is deze nieuwe politiek, gezien de bedreiging waaronder de mensheid leeft, des te nodiger naarmate de spanningen groter zijn. Het is onjuist te zeggen dat we juist in een tijd van ontspanning de meeste redenen tot ontwapenen hebben!

Is ontwapening een illusie? Ontwapening is een noodzaak. En zal geen illusie blijken, wanneer voldoende tot het bewustzijn van de mensheid doordringt in welke gevaarlijke situatie de wereld zich bevindt. Natuurlijk is ontwapenen niet zonder risico's. Dat is geen enkele politiek. In oktober 1962 tijdens de Cuba-krisis hebben we op de rand van de afgrond gebalanceerd. De Sowjet-Unie trok tenslotte zijn raketten terug, na de Amerikaanse dreigingen. Een jaar later kwamen Amerikanen en Russen bij hun berekeningen beiden op hetzelfde aantal waarschijnlijke slachtoffers, als het toen misgegaan was: 800 miljoen doden.

Is tegen deze achtergrond de keuze in wezen niet eenvoudig?

Fred van der Spek

Komen we hier ooit van af?

★ DE PPR EN DE NAVO ★

Vrijdag 23 en zaterdag 24 november jl vond het najaarskongres van de PPR plaats. Een week daarvoor was in Griekenland een vrijheidsoptand gesmoord met geweren en tanks, waarbij een groep mensen vermoord werd die wat grootte en samenstelling betreft misschien wel vergelijkbaar is met de groep mensen op ons kongres. Deze daad was door de besturen van de progressieve vier terecht scherp veroordeeld.

Op het kongres werd vrijdagavond een motie ingediend door vertegenwoordigers van de actiecentra Ede en Amsterdam, waarin stond dat de maat nu vol is en Nederland uit de NAVO moet treden. De behandeling ervan werd uitgesteld tot de volgende dag, zodat er gelegenheid zou zijn tot overleg vooraf met de mensen die deze niet geringe klus in het parlement zouden moeten opknappen. Een zaterdagochtendkrant schreef alvast gretig dat de bonzen de boot nog net hadden kunnen afhouden. **Waarom? Moet men ervan uitgaan dat de niet-bonzen zonder meer vóór uittreden zijn? Het zou best kunnen, maar het is nog nergens uit gebleken.**

Zaterdagochtend lagen er enkele andere moties. De oorspronkelijke was ingetrokken en vervangen door één van dezelfde strekking. Deze laatste motie, zo besloot het kongres in grote meerderheid, werd niet in stemming gebracht, wel werd vrijwel unaniem een motie aangenomen waarin wordt aangedrongen op isolatie van Griekenland en op het aan de orde stellen van zijn uitstoting.

Tot deze procedure werd besloten, omdat een zo belangrijke beslissing beter voorbereid genomen zou moeten worden. Iedereen moet de gelegenheid hebben de zaak vooraf te bespreken in zijn actiecentrum, zonder mikrofoon-

zenuwen. Over een paar maanden kan de beslissing inderdaad terdege voorbereid genomen worden, mede omdat er juist een uitgebreid NAVO-diskussierapport op stapel staat.

MAATSTAVEN

Na het kongres waren er opnieuw kritiese geluiden, over bonzen en ongevaarlijke studiegroepjes. Waarom? Laten we bezien aan welke maatstaven wij de NAVO toetsen. Keerpunt '72 stelt ons lidmaatschap van de NAVO afhankelijk van haar bijdrage tot veiligheid en ontspanning in Europa. Hoofdstuk VIII, 2 geeft een zeer voorzichtige formule, maar het staat er. Hoofdstuk VIII, 3 stelt de kwestie van de anti-demokratische regimes aan de orde, en noemt de mogelijkheid om op verwijdering van Griekenland en Portugal aan te koersen.

In feite dringt de op het PPR-kongres aanvaarde motie aan op onmiddellijke uitvoering van dit stukje van Keerpunt. Niemand zal beweren dat de moordpartijen en de onderdrukking in Griekenland rechtstreeks vanuit het NAVO-opperbevel worden geleid, maar een relatie is er zeker; de bedoeling van de voorgestelde stap is het de Griekse machthebbers zo lastig mogelijk te maken, eerder dan onszelf aan medeplichtigheid te onttrekken. PPR-Ronduit, het verkiezingsprogramma van '72 dat evenals Keerpunt op een kongresbesluit berust (wat te doen op die punten waar ze verschillen?), stelt ons lidmaatschap afhankelijk van de bereidheid van de NAVO haar eigen bestaan geheel ter discussie te stellen.

Zo wordt, aldus PPR-Ronduit, de beantwoording van de vraag of de NAVO door ontspanning meewerkt aan de

vrede, alsmede de beoordeling van het democratie gehalte van de NAVO, de toetssteen voor onze deelname; dit ter beoordeling in 1977. Deze maatstaf was in oktober '72 onaanvaardbaar voor onze partners. De pers laat deze trieste gebeurtenis de geschiedenis ingaan als een wapenfeit van D'66, maar in feite was het de op dit punt in meerderheid behoudende PvdA-top die de doorslag heeft gegeven.

WELKE MAAT IS NU VOL?

Indien wij ons nu bij de beoordeling van de NAVO op het standpunt van Keerpunt stellen, wat naar het kabinet toe natuurlijk verreweg het sterkst is, dan moeten we constateren dat we **niet** met goed recht op uittreding kunnen aandringen naar aanleiding van Athene (of Wiryamu, of Belfast, of...)

Op basis van ons eigen program zou dat **wel** kunnen, maar daarin hebben we afgesproken één progressieve regeringsperiode te zullen wachten. Programmawijzigingen voorbehouden.

Maar het gaat niet alleen om Griekenland. In het PPR-diskussierapport dat ik zojuist noemde wordt veel aandacht besteed aan de vraag of de NAVO iets bijdraagt tot ontspanning. Het antwoord luidt ontkennend, hoe je de vraag ook benadert. De Harmel-konceptie „politieke ontspanning en militaire inspanning” is nog steeds richtsnoer voor het beleid, ook voor de Nederlandse regering.

Deze konceptie is niet alleen tegenstrijdig, zij vormt het motief om de bewapening vrijwel onbeperkt op te voeren.

De twee grote veiligheidskonferenties MBFR en de Conferentie voor Europese Veiligheid en Samenwerking, waaraan we allemaal toch wel krediet willen geven, zijn in feite beide „blok tot blok” onderhandelingen, en geven dus niet veel uitzicht op ontbinding van de blokken zelf. Het vertrouwen dat men aan kernwapens geeft wordt steeds groter; er wordt nu zelfs ernst gemaakt met de vorming van een Europese kernmacht.

HET PPR-DISKUSSIERAPPORT

Na verdediging van de stelling dat de NAVO „een historische vergissing” is, wordt in het diskussierapport de rol van de NAVO in deze tijd aan de orde gesteld. De situatie verschilt wezenlijk van 1949, en ook de rol van de NAVO is een andere, niet in de laatste plaats vanwege de economische eenwording van West-Europa. Het rapport besluit met het opsommen van een groot aantal alternatieve mogelijkheden voor een Nederlandse vredespolitiek: deze mogelijkheden worden o.m. getoetst aan de vraag in hoeverre zij ertoe kunnen bijdragen de NAVO te ontbinden.

En dan staan we voor de **hamvraag**: erin of eruit. De werkgroep uit de Kommissie Vredespolitiek die het rapport heeft geschreven denkt, dat over de vraag naar het Nederlandse lidmaatschap een creatieve discussie gevoerd kan worden in de partij, zonder dat een of ander gezaghebbend orgaan een pasklare formule opdist waartegen ja of nee gezegd kan worden. Het diskussierapport laat de hamvraag dan ook open.

De PPR heeft altijd gezegd dat veroordeling van de NAVO niet hetzelfde is als het opzeggen van het lidmaatschap zonder meer. We willen de positie die Nederland nu heeft gebruiken om creatief te werk te gaan, inspirerend voor kritische groeperingen in Nederland en in de partnerlidstaten. Vandaar de bekende formule van het voorwaardelijke lidmaatschap. Nu is de tragiek van de PPR steeds, dat de voorwaarde in de lucht hangt.

We zeggen steeds nog één progressieve regeringsperiode te zullen afwachten of er nog iets te bereiken valt binnen de NAVO. Maar er is sindsdien nog nooit een progressieve regering geweest, althans nooit een progressieve buitenlandse politiek. En uit de reacties daarop zou juist moeten blijken hoe het ervoor staat in de NAVO, op basis waarvan de hamvraag beantwoord zou moeten worden. Het doet mij eraan denken, dat ik op een stille weg sta te liften en na een paar uur met mijn metgezel afspreken „nog één auto proberen”; maar de enige auto die langskomt is al vol.

DE PPR EN DE ANDEREN

Vóór juli dient er, in opdracht van het kongres, een partijkongres plaats te vinden. Dan kan besloten worden zowel over de te hanteren maatstaven ter beoordeling van ons lidmaatschap als over de toetsing daaraan: we kiezen **deze** maat en die is nu vol of nog niet. Het lijkt mij niet onmogelijk dat de PPR dan zal besluiten dat Nederland er wat ons betreft maar een punt achter moet zetten. Dan zal ik denken aan al die PSP-ers, die ik in de afgelopen jaren heb horen zeggen „wacht maar rustig af, straks belanden jullie vanzelf op ons standpunt”.

Een kongresuitspraak in deze trant zou flinke gevolgen voor de progressieve samenwerking kunnen hebben. Als programmapunten op speciaal daartoe belegde kongressen vastgelegd worden, wordt het moeilijk daarover te onderhandelen bij volgende verkiezingen: om nog maar niet te spreken over de interne verhoudingen in het huidige kabinet en de kamermeerderheid.

Maar in de andere partijen gebeurt natuurlijk ook wel iets.

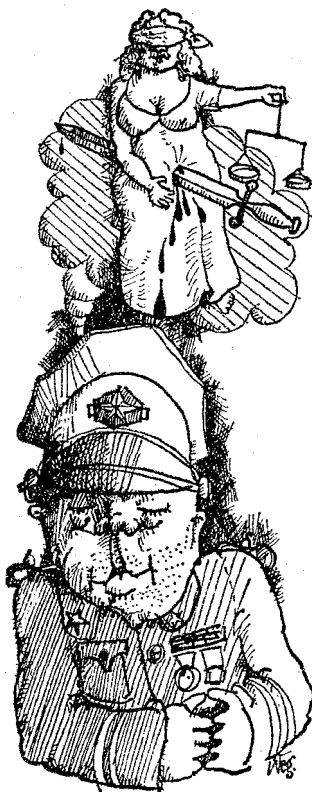
De PvdA heeft al ruim een jaar geleden besloten tot zelfstandige discussie en besluitvorming over de NAVO.

Het is voor de PPR (en de PSP) van het grootste belang om, in de vorm van argumentatie, invloed uit te oefenen op de discussie in de PvdA. We kunnen niet ontkennen dat de PvdA veel belangrijker is dan de PPR en PSP samen. Er zijn tekenen die erop wijzen dat de PvdA een kritischer standpunt over de vredespolitiek zal gaan innemen.

Deze partij is zelf niet afkerig van samenspraak over deze zaken; ook zij zien de problemen bij verdere samenwerking aankomen. De gedachten gaan in de richting van gezamenlijke conferentie(s). PvdA en D'66 voelen voor één gezamenlijke conferentie van de progressieve drie of vier, zodra er iets van hun discussieresultaten naar buiten borrelt. De PPR voelt meer voor enkele kleine konferenties, waar ook gewone partijleden aan het woord kunnen komen, maar dat zal waarschijnlijk niet meer georganiseerd kunnen worden in verband met de verkiezingen.

Hoe dan ook, er zitten ontwikkelingen in die ook voor de PSP belangrijk zijn.

Fokke Goudswaard

IN EEN OPZICHT HEEFT DE REGERING DE WIND MEE

Dit is een deel van de kongresrede van Bas:

Een jaar geleden werden de Tweede Kamerverkiezingen gehouden waarbij de PPR de sprong maakte van een serieuze partij naar een partij die ook serieus moest worden genomen. Maar de uitslag van die verkiezingen als geheel bracht ons land in een partijpolitieke impasse-situatie, die nog niet overduidelijk is opgelost. Toch wordt de partijpolitiek geheel overschaduwd door een veel ernstiger impasse, en fundamentele onzekerheid over de besturing van onze samenleving. De energiekrisis van vandaag kan zonder overdrijving het belangrijkste gebeuren in West-Europa genoemd worden na de kapitulatie van de Nazi's.

Elke poging de zaak te bagatelliseren of de kop in het zand te steken moet door ons snel worden bestreden. Aan de onzekerheid over de toekomst van onze groei-ekonomie kan niet door woorden een einde worden gemaakt. Een essentiële beleidsombuiging is nodig. De groei van de industriële produktie mag niet ongeremd voortgaan. Dat mag voor de meesten van ons geen nieuws zijn, toch hebben ook wij de ernst van de situatie onderschat. Keerpunt 72 is geen program wat van begin tot eind doortrokken is van de noodzaak de groei van de materiële welvaart af te remmen om zodoende ons maatschappelijk welzijn te redden. Daarom is het van het grootste belang dat onze studiestichting nu wel met die arbeid is begonnen.

Men zegt wel dat de regering nu in grote moeilijkheden verkeert door de tegenvaller van de energiekrisis. Dat is waar voor zover het financieel-ekonomies beleid voor nieuwe becijferingen komt te staan. Maar in één opzicht heeft de regering nu juist de wind meegekregen. Wij hebben steeds gesteld dat structurele hervormingen en mentaliteitsverandering moeten samengaan. De tijd is nu rijp voor mentaliteitsverandering. Meer mensen worden zich bewust van de noodzaak tot ingrijpende veranderingen in onze samenleving.

Maar, zo kunt u vragen, laten de verkiezingen in Amersfoort het tegendeel zien? Vluchten de mensen niet uit angst naar de behoudende oppositie? Voor het moment is dat ongetwijfeld waar. *Velen wijken uit naar een partij die een paar centen minder belasting zou heffen en voor het overige de zaken op zijn beloop zou laten.* Maar wij zullen alles doen om te laten zien dat dit struisvogelpolitiek is. Als er ooit een tijd is geweest waarin het „ieder voor zich“ de maatschappij als geheel steeds verder in het slop zou brengen, dan is dat de tijd van vandaag.

GELOOFWAARDIGHEID

Voor het kabinet is er overigens wel een les te trekken uit Amersfoort. De filosofie van de maatschappijhervorming — rechtvaardige verdeling van macht, kennis, inkomen en vermogen — is wel voldoende benadrukt. De geloofwaardigheid van deze regering moet nu blijken uit beslissingen. Elke vrijdagavond zal de minister-president een aantal beleidsdaden moeten bekend maken, waaruit kan blijken

- dat de regering de kop niet in het zand steekt;
- dat de bestaanszekerheid van de mensen die het eerst in moeilijkheden komen, degenen die met werkloosheid

worden bedreigd, de kleine zelfstandigen en dergelijken, niet in gevaar mag komen; en

- dat afremming van de groei van de industriële produktie geschiedt vanuit het beginsel „eerlijk delen“.

Ook voor de PPR geldt dat het vechten voor konkrete beleidsdaden belangrijker is geworden dan het houden van filosofiese verhalen. Het eerste wat moet gebeuren is beleidsontwerp onderzoek naar andere energiebronnen. Van Boy Trip vragen we dit op zeer korte termijn van de grond te krijgen. Het klimaat hiervoor is nu beter dan ooit. In het ekonomiese beleid vragen we afremming van het elektriciteitsgebruik zodat kernenergicentrales niet nodig zijn en de sprong naar andere energievormen zoals zonne-energie kan worden gemaakt.

Minister Lubbers, voor wiens werk bij de totstandkoming van de Selectieve Investerings Regeling wij veel waardering hebben, heeft al gezegd dat energie mede een maatstaf zal zijn bij de verlening van vergunningen. Dit onderlijnt het PPR-standpunt dat een investeringsvergunningen-regeling voor het héle land nodig is.

EERLIJKE VERDELING

Afremming van de produktiegroei moet gepaard gaan met een eerlijke verdeling van de werkgelegenheid. Ook op dit gebied zal minister Trip spoedig beleidsontwerp onderzoek van start moeten laten gaan.

Wij vragen behoud van de kleine zelfstandige door hen te beschermen tegen grote detailhandel-vestigingen met parkeergarages. In de landbouw kan de werkgelegenheid behouden worden door boeren te steunen die willen overgaan op de arbeidsintensieve biologiese landbouw. Ook door maatregelen op het gebied van de ruimtelijke ordening kan de biologiese landbouw worden beschermd. Van minister Gruijters verwachten we, dat hij zal zorgen dat de Tuinen van Sevenaer behouden kunnen blijven. In de industrie moet worden voorkomen dat de immobiele groep van betrekkelijk ongeschoolde werknemers van 45 jaar en ouder de dupe wordt van de structurele problemen. Er moeten regels komen voor een verantwoorde leeftijdsverdeling onder de werknemers bij bedrijven boven een bepaalde grootte.

Vervroegde pensionering zal spoedig noodzakelijk zijn. Het spreekt vanzelf dat zulke ingrijpende maatregelen niet mogelijk zullen zijn zonder inkomensnivellering.

Voor een partij als de PPR, die de verantwoordelijkheid voor het meeregeren en ook voor tal van compromissen niet schuwt, is het belangrijk dat dit ook wat oplevert. Het verheugt ons daarom, dat het departement, waarop het het meest duidelijk is dat vanuit een andere mentaliteit geregeerd wordt, het ministerie is van kultuur, rekreatie en maatschappelijk werk.

Er valt al een neiging te constateren CRM te beschouwen als een luxe departement dat in tijden van voorspoed wat ekstra's kan krijgen, maar waarop financiële tegenvallers van de overheid kunnen worden afgewend. Wij menen in Harry van Doorn een minister te hebben, die kan verzekeren dat juist in een tijd van bedreiging van onze ekonomie de voorrang die het kabinet wil geven aan het kultureel en maatschappelijk welzijn keihard overeind blijft.

VOOR VRIJHEID

WOUTERS

De gigantiese emancipatiestrijd op wereldnivo van allen die worden onderdrukt, die hun eigen lot willen bepalen, die ontrecht zijn, schijnt pas goed op gang te komen. En wij in de PPR hebben gekozen voor de onderdrukten en ontrechten. Hun strijd is onze strijd.

De strijd van de Chilenen tegen de militaire diktatuur, de strijd van de inwoners van Guinee Bissau, Angola en Mozambique tegen de overheersing van onze „bondgenoot” Portugal, de strijd van de negers, overal waar ze worden gediskrimineerd en onderdrukt, de strijd van de Sacharovs, Solzjenitsyns en Amalriks tegen de bureaucratische politieke eenheidssystemen, de strijd van de Griekse studenten en arbeiders tegen de militaire diktatuur, het is allemaal eveneens onze strijd.

In die strijd verliezen wij vele slagen. Want de machten zijn ongelooflijk sterk; de gezamenlijke macht van de Amerikaanse wereldkoncerns en hun president, met zijn CIA die tot in alle uithoeken van de wereld tot in iedere stad haar vaak beslissende invloed in het geheim laat gelden. De macht van de militaire systemen, die hoewel bedoeld als bescherming van het eigen volk, steeds meer hun verkregen macht keren tegen de eigen bevolking. De bureaucratische politieke elites in de Oost-Europese staten, die, hoewel bedoeld als bevrijders van onderdrukten, steeds meer verworden tot krampachtige verdedigers van de eigen posities.

Wij hebben voorlopig met de Chilenen de slag verloren en nu pas begint een beetje duidelijk te worden op welke monsterachtig misdadige wijze dat is gebeurd. Wij hebben met de Griekse studenten en arbeiders de slag verloren, voorlopig. In ons geheugen ligt nog het beeld van de Griekse soldaten die met hun tanks over hun broeders studenten heenwalsten om ze te vermorzelen.

Het is onverteerbaar te bedenken dat we met het misdadige Griekse regiem-bondgenootschappelijk verbonden zijn om, wat dan heet, onze vrijheid te verdedigen. Uit realistische overwegingen hebben we als PPR gezegd, dat ondanks alle fundamentele bezwaren die we tegen het huidige functioneren van de NAVO hebben, wij er als land niet van vandaag op morgen uit kunnen stappen. Maar we

verwachten wel van de regering, dat ze zeer actief en met alle haar ten dienste staande middelen, in samenwerking met enkele geestverwanten tw de Scandinavische landen en mogelijk West-Duitsland, die we nog binnen de NAVO hebben, acties zal ondernemen die heel duidelijk maken dat met de onderdrukkingsoorlogen van Portugal en het misdadig optreden van de kolonels tegen de burgers van Athene, het allerlaatste restje morele geloofwaardigheid verloren is gegaan.

Tegen wie is de NAVO eigenlijk nog meer gericht?

De NAVO-macht, bedoeld als verdedigers van vrijheid en democratie wordt steeds afschuwelijker, en wordt juist gebruikt tegen vrijheid en democratie van en voor de eigen burgers.

De regering kan het absoluut niet meer maken, dat Nederlandse strijdkrachten samen met die van Griekenland zich kameraadschappelijk gaan trainen in het verdedigen van onze vrijheid.

De lessen van Santiago en Athene moeten ons de ogen doen openen voor de toestand van onze eigen stelsels. Onze democratie is een hol systeem als het niet gedragen wordt door een democratische mentaliteit, als het niet aangevuld wordt door voortgaande democratisering van alle maatschappelijke instituties; democratisering van het bedrijfsleven, van de scholen en universiteiten, ziekenhuizen en verdere gezondheidszorg, van de overheidsinstellingen.

En wij PPR-leden, sympatisanten, kiezers moeten elk in onze eigen instelling of bedrijf de democratiseringsvragen aan de orde stellen. En dat doen de meesten al. Niet als een nieuw aardigheidje, niet als hobby, maar omdat een werkelijk gedemocratiseerd volk de beste garantie is voor het behoud van individuele vrijheid en democratie. Keerpunt 72 spreekt daar duidelijke taal over.

De regering heeft met het immateriële aspect van haar beleid nog te weinig haast gemaakt. Ze kan er niet onderuit met de mededeling dat daar geen geld voor is. Met name is het noodzakelijk dat er met de democratisering van het leger, of anders gezegd, de vermaatschappelijking van het leger grote haast wordt gemaakt.

HET LEGER

Een militair gesloten systeem, dat steeds meer vervreemd raakt van de sterk veranderende samenleving waar-toe het behoort, kan onder bepaalde

omstandigheden een akueel gevaar worden voor diezelfde samenleving. De brief, die de heer Kranenburg, niet als burger want dan had hij het volste recht maar als militair kommandant aan zijn ondergeschikte officieren schreef en waarin hij onverholven kritiek leverde op de regering, is een akelig teken aan de wand. In een kort verleden was misleidende berichtgeving van een krant al in staat een straf-expeditie van militairen naar Amsterdam te bewerkstelligen, waarbij vele onschuldige mensen hard werden afgetuigd.

De bezetting van
Universiteit van
Waar vecht de

EN DEMOKRATIE

CONGRESREDE

Wie garandeert dat wat in Griekenland gebeurt nooit in Nederland zal gebeuren? Er moeten absolute garanties geschapen worden voor de politieke betrouwbaarheid en democratische gezindheid van het leger en haar ondergeschiktheid aan de regering, ook al zou dat een meerderheidsregering van progressieven zijn, die de defensie-uitgaven wil besnoeien...

We verwachten van de minister van Defensie dat hij de demokratisering van het leger met meer kracht zal bevorderen.

de Technische
athene vorig jaar:
vo tegen?

Een middel zou misschien zijn alle beroepsofficieren en onderofficieren van tijd tot tijd stages te laten lopen in maatschappelijke instellingen.

DE REGERING

Van het kabinet Den Uyl wordt wel manoeuvreerkunst gevraagd en door zijn samenstelling en door de situatie waarin het moet regeren. Nou is het wel aan Joop toevertrouwd. Hij blijft een subliem politikus die in moeilijke tijden zeker zal bewijzen een betrouwbaar en stabiel eerste minister te zijn. *Toch blijft het een slimme vos die door radikalen van tijd tot tijd krachtig aan de jas dient te worden getrokken.* We kunnen op een groot aantal punten zeker niet ontevreden zijn.

Op het gebied van het welzijn is een beleidsverandering duidelijk merkbaar, zo ook op het gebied van het onderwijs. In het uitgestippelde wetenschapsbeleid zijn de progressieve programmapunten duidelijk herkenbaar. En wie zou niet in de harde maar rechtvaardige hand die de autoloze zondagen regelde, een radicale hand herkend hebben. We mogen bepaald niet ontevreden zijn over onze bewindslieden in dit kabinet.

Waar we wel zeer ontevreden over zijn is de houding van de Nederlandse regering ten aanzien van de erkenning van de onafhankelijke republiek Guinee-Bissau. We zijn kwaad over de stemonthouding van Nederland in de Verenigde Naties bij de stemming over een resolutie betreffende Guinee-Bissau.

We zien werkelijk geen redelijke argumenten om deze republiek volkenrechtelijk niet te erkennen, waar de halve wereld dat al heeft gedaan. De regering moet haar gevechten vooral leveren met de KVP en AR. De PPR ter linkerzijde krijgt kans zich te oefenen in realisme en geduld, bewust van haar geringe omvang. Toch zal het duidelijk moeten zijn dat de PPR niet eindeloos de spanning kan volhouden, die ontstaat wanneer de gevechten ter rechterzijde het tempo van de uitvoering van Keerpunt 72 te zeer zouden vertragen.

Het kabinet gaat misschien moeilijke tijden tegemoet waar de Schmelzers en Biesheuvels hun opmars vanuit de verre gewesten weer zijn begonnen. Laat ons terwille van Keerpunt 72 van harte hopen dat ze onderweg nog menige barrière zullen tegenkomen.

KONGRES

De PPR wil een partij zijn waarvan mensen lid kunnen zijn, niet op grond van strikt eigenbelang, maar omdat zij medeverantwoordelijk willen zijn voor een politiek gericht op het welzijn van de hele wereld. De PPR wil een partij en beweging zijn van deze tijd, ontstaan in deze tijd met een vorm van deze tijd, met een mentaliteit en opvattingen ontstaan in deze tijd. Dat wil zeggen, dat we alleen maar zullen kunnen functioneren als de meningsvorming en de besluitvorming *gezamenlijk* gebeurt. De termen *vanuit de basis* of *van onderop* horen eigenlijk niet voor ons van toepassing te zijn omdat ze een verticale structuur veronderstellen. De praktische toepassing van onze fundamenteel democratische opvattingen zijn erg moeilijk. Het blijkt steeds duidelijker, dat de enige mogelijkheid de besluitvorming zo acceptabel mogelijk te doen geschieden, gelegen is in de noodzakelijkheid, dat de partij steeds beter georganiseerd wordt. In onze opbouwfase meenden we dat we als beweging het beste maar wat creatief konden aanrotzooien, maar het bleek dat een en ander ongewenste neveneffecten had als ongeïnteresseerdheid van leden en verstopte communicatiekanalen etc. Daarom zal er verder gewerkt gaan worden aan voorstellen om tot een goede communicatiestructuur te komen. Voorts zal gewerkt worden aan voorstellen die de samenhang van het totale politieke gebeuren in onze partij sterk moeten bevorderen. Het zal een hard gevecht worden om van de PPR werkelijk een samenhangende horizontale partij te maken, dwz een partij die eigenlijk alleen maar werkelijk bestaat in de plaatselijke aktiecentra en die als zodanig voor mensen herkenbaar is. Op dit moment lijkt het of politieke partijen in ons type samenleving alleen maar bij vallen en opstaan kunnen bestaan bij de gratie van het aantal keren dat hun voorlieden in het nieuws of voor de televisie weten te komen. In zo'n structuur vervreemden mensen natuurlijk van de politieke instituties. Het verschil tussen schijn en werkelijkheid wordt te groot, want de voorlieden en een paar van hun zinnen voor de televisie zijn de partij niet.

VLEES, MEVROUW, U WEET BEST WAAROM

„Vlees, mevrouw, u weet best waarom”, is de schitterende leus op de reclameborden, die ons oproept meer vlees te eten. En mevrouw weet best waarom. Zitten er in vlees niet zoveel eiwitten (en die hebben we toch nodig)? Bovendien is 't nog lekker ook.

Dat we voor onze eiwitten vlees nodig hebben, is een sprookje. Een combinatie van peulvruchten en granen kan ons die ook in ruim voldoende mate verschaffen. De enige reden vlees te eten is kennelijk, dat het zo lekker is.

En omdat wij vlees zo lekker vinden, bloeit de bio- en vleesindustrie en wordt alles gedaan om aan de stijgende vraag te blijven voldoen, terwijl die vraag door de industrie zelf gestimuleerd wordt.

We willen hieronder een viertal redenen geven geen vlees meer te eten. We vertellen niks nieuws (onze gegevens hebben we uit kranten, opiniebladen en dergelijke en uit het uitstekende seizoenenblad „De kleine aarde”). Ook zijn we zeker niet volledig, jullie kunnen zelf verder zoeken (bv in het boek: *Voedsel in Nederland*, verschenen bij Van Gennep).

- Onze vleesproductie kost meer dan negentig procent van onze eiwitbronnen (oa sojabonen en granen), die ook rechtstreeks aan de mens dienstbaar gemaakt kunnen worden. Ze is dus met het oog op de verhoging van de voedingswaarden uiterst ineffektief.
- Tijdens het transport staan varkens dicht op elkaar gedrukt. Velen kunnen nauwelijks staan, soms zelfs nauwelijks lopen (kreupel van de intensieve mestmethoden). Door elektrische schokken worden ze uit de vrachtauto's naar het slachthuis gedreven, waarbij de sterkere dieren de zwakkere voortduwen. De verdoving vóór de doodsteek mislukt weleens, waardoor varkens spartelend aan de ketting hangen en levend in de ontharingsmachine terechtkomen. Zo'n twee procent van de varkens sterft tijdens het transport aan opwindingsverschijnselen (hartaanval).
- In het mooie rode vlees, dat mevrouw bij de slager koopt, zijn vele stoffen verwerkt die zeer slecht zijn voor onze gezondheid (bv nitrieten, waaruit samen met amines uit ons voedsel de zwaar kanker-

verwekkende nitrosamines ontstaan, en denk ook eens aan de vele antibiotika).

- Als vierde punt zouden we het ekonomies winstprincipe willen noemen. Om steeds meer winst te maken, wordt de produktie door middel van allerlei erg schadelijke en onnatuurlijke stoffen ten top gevoerd, waarbij het maken van gezond, goed voedsel bewust achterwege wordt gelaten. Voor de producenten geldt bv slechts: *„Kwalitatief goed vlees, is vlees waarvoor de konsument bereid is de hoogste prijs te betalen”.*

We hebben ons in dit stukje beperkt tot een aantal bezwaren tegen de vleesproduktie. Bezwaren zijn ook aan te voeren tegen andere onderdelen van de voedingsindustrie (zie Voedsel in Nederland).

Misschien is het zinnig met een aantal mensen te gaan werken aan een PPR-visie op ons voedsel, in een werkgroep bijvoorbeeld.

Reakties op dit stukje kunnen jullie sturen aan: Wibo Koole, Nicolaas Maesstraat 33 III, Amsterdam.

**Kees Schilder
Wibo Koole.**

10

EEN NIEUW PARTIJBURO

Begin januari is het partijburo, vanuit zijn tijdelijke onderkomen op Bloemstraat 88 waarnaar het na de brand in november verhuisde, definitief gevestigd op Singel 277. Ook de studiestichting zit op dit adres. Singel 277 is een lekker ruim pand, dat drie verdiepingen telt. Zowel partijburo als studiestichting kan nu beschikken over een eigen verdieping.

De indeling is erg praktisch en biedt de mogelijkheid om alleen, dus rustig, te werken. „Vanuit het pand heeft men het uitzicht over één van de schitterendste blauwe grachten van Amsterdam.” (Louis Vuurboom). De huur is f 10.000 per jaar, het huurkontrak geldt voor vijf jaar. De huur van het vorige partijburo was enkele duizenden guldens lager.

Een mooi bericht en tegelijk een pracht gelegenheid die honderdduizend gulden van vorig jaar eens compleet te maken. Gemiddeld gaf elk lid voor de financiële aktie nog maar enkele guldens. Er zijn vast wel half-rijke peren, die een paar gulden nog niet hebben gehaald. Het gironummer staat in het redaktiekadertje op pag. 2.

BARSTEN IN DE GROEI

Binnenkort verschijnt het boekje *Barsten in de groei*, een uitgave van de PPR-studiestichting en uitgeverij Het Wereldvenster. Een aantal PPR-ers stelde dit boekje samen, waarin zij het streven naar een eenzijdig gerichte ekonomische groei afwijzen: een breuk met het groei-automatisme, dat de

(geïndustrialiseerde) samenleving sinds lang beheerst.

Ons welzijn, een rechtvaardige machtsverdeling, de verdere ontwikkeling van de derde wereld en ons milieu eisen die breuk. De auteurs laten openingen zien van een ombuiging van de groei.

Onder de velen die aan het boekje meewerkten zijn Michel van Hulten, Erik Jurgens en Leo Jansen. Bas de Gaay Fortman schreef het voorwoord.

Meer inlichtingen over de wijze waarop men dit boekje in zijn bezit kan krijgen in de volgende PPRAK.

WEG MET NEDERLANDSE TROEPEN IN SURINAME

De Suriname Aktie '73 heeft zich tot tolk gemaakt van een stem die in Nederland tot nu toe nog veel te weinig werd gehoord. De stem van de Surinaamse arbeidersbeweging.

Tijdens een gesprek tussen de vier vakcentrales van Suriname en de Nederlandse parlementaire delegatie in Hotel Torarica te Paramaribo afgelopen zomer, hebben de vakcentrales zich unaniem uitgesproken voor ONAFHANKELIJKHEID NU.

De Suriname Aktie '73 tracht terecht die stem luider te doen horen. De vakcentrales in Suriname hebben een organisatiegraad die hoger ligt dan die van de Nederlandse vakbeweging. Bijna vijftig procent van de werkende bevolking in Suriname is lid, waarbij nog valt op te merken dat bij de grotere bedrijven dat lidmaatschap veelal prakties honderd procent is.

De Surinaamse vakbeweging groeit in ledental en invloed en het is uit die zelfbewustheid dat zij de eis durft en kan stellen ONAFHANKELIJKHEID NU. Bij de februari-stakingen vorig jaar is gebleken dat alleen politioneel geweld hen nog af kon houden van het ingewilligd krijgen van rechtvaardige eisen. En vooral omdat op de achtergrond nog steeds de angst speelt, dat de in Suriname gelegerde Nederlandse troepen de Surinaamse regering in geval van nood zullen bijspringen, heeft haar toen doen kapitulieren. Daarom mede de eis ONAFHANKELIJKHEID NU.

Weg met de Nederlandse troepen. Van Nederland verwacht de werkende bevolking in Suriname weinig. Tot nu toe is het samenspel tussen de Nederlandse en Surinaamse regering meer in het belang geweest van de ondernemers dan van het Surinaamse volk.

Onder het motto: de werkgelegenheid bevorderen door een gunstig

ondernemersklimaat te scheppen, zijn aan het bedrijfsleven vele faciliteiten verleend, die handen vol geld gekost hebben.

Een korrupte Surinaamse regering heeft daar zelf krachtig van meege profiteerd. Over en weer spelen regering en ondernemers elkaar het balletje toe. De Nederlandse parlementaire delegatie heeft daar „fraaie staaltjes” van te horen gekregen.

Hoewel Nederland zelf niet van corruptie beschuldigd kan worden, hebben wij toch in het algemeen in veel te blind vertrouwen gelden aan de Surinaamse regering en het bedrijfsleven ter beschikking gesteld. Bij de toewijzing en besteding der ontwikkelingshulpgelden hadden wij in ieder geval de Surinaamse vakbeweging (en de Nederlandse) meer moeten inschakelen. Terecht worden wij thans gezien als degenen die altijd steun hebben verleend aan de machthebbers in Suriname en ons niet of nauwelijks bekommerd hebben om de belangen van het Surinaamse volk.

Daarom willen de Surinaamse vakcentrales ONAFHANKELIJKHEID NU.

Om in eigen huis orde op zaken te stellen.

Wij hebben aan de werkende bevolking van Suriname nog heel wat goed te maken.

PERSVRIJHEID

Dat Nederland over het algemeen slecht geïnformeerd is over Suriname en over de besteding van de Nederlandse ontwikkelingshulp, is voor een belangrijk deel te wijten aan de slechte nieuwsvoorziening vanuit Suriname.

Niet alleen is het ANP in Suriname nauw verweven met de Vereniging Surinaams Bedrijfsleven (de ANP-vertegenwoordiger maakte deel uit van de werkgeversdelegatie die een ontmoeting had met de Nederlandse parlementaire delegatie), maar ook de

persvrijheid in Suriname laat veel te wensen over.

Bij de februari-stakingen dit jaar werden enkele Surinaamse journalisten door de regering onmiddellijk van hun bed gelicht en vastgehouden. Vanwege hun „opruiende taal” werden zij mede schuldig geacht aan de uitgebroken ongeregeligheden. Voor de rest was het een „voorzorgsmaatregel”.

Uit persoonlijke gesprekken is duidelijk geworden dat journalisten die niet zonder meer goed praten wat de regering doet, in allerlei opzichten worden tegengewerkt en gemolesteerd.

Om het de betreffende journalisten niet nog moeilijker te maken, zie ik er van af man en paard te noemen. Wel heb ik beloofd in Nederland te zullen pleiten voor materiële hulp en steun aan deze — onder moeilijke omstandigheden werkende — persmensen.

Bijzonder verheugend is het daarom, dat de Suriname Aktie '73 zich bereid heeft verklaard een deel van de opbrengst van deze aktie te bestemmen voor steun aan de progressieve Surinaamse pers.

Alle Radikalen die de Suriname Aktie '73 willen steunen kunnen dat doen door een bijdrage te storten op postgiro 105200 tnv Suriname Aktie '73, te Utrecht. Graag met vermelding „Surinaamse pers”. Dan weet men daar dat dit een speciale bijdrage is van de PPR.

Pier van Gorkum

Wim Kan: De PPR wil windmolens en daar vecht Wiegel tegen.

BERICHTEN

Berichten voor deze rubriek zenden aan Dick Rietbergen, Van der Mondestraat 145, Utrecht

GUINEE-BISSAU

Tijdens de debatten over de begroting van Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking in de Tweede Kamer, is duidelijk gebleken dat Nederland de Republiek Guinee-Bissau niet op korte termijn zal erkennen. Zowel minister Van der Stoep als de Tweede Kamer — via de motie Ter Beek — spreken zich uit voor erkenning van Guinee-Bissau. Tot teleurstelling van velen zal de feitelijke erkenning, het belangrijkste wat Nederland aan de nieuwe staat Guinee-Bissau had kunnen aanbieden, nog enige tijd op zich laten wachten. Erkenning zou een bijdrage zijn geweest aan de beëindiging van de oorlog in dat land. De Dr. Eduardo Mondlane-Stichting heeft thans besloten, de sympathie in Nederland voor de nieuwe staat op andere wijze te laten blijken.

Vóór 20 januari wil de Mondlane-Stichting in Nederland 100.000 gulden bijeen hebben ter verbetering van het communicatie- en transportsysteem in Guinee-Bissau. Op die datum is het een jaar geleden dat Amílcar Cabral, de leider van de bevrijdingsbeweging PAIGC, werd vermoord. Voor het bijeengebrachte geld zullen aan Guinee-Bissau radio's, fietsen, rugzakken, rubberboten etc. worden aangeboden. De Mondlane-Stichting heeft voor dit doel haar gironummer 1.884.800 opengesteld. Bas de Gaay Fortman heeft begin november al vragen gesteld over het feit dat Nederland zich weer eens van stemming onthield in de Verenigde Naties, nu bij een resolutie over Guinee-Bissau.

24 RIJSTROKEN TUSSEN ROTTERDAM EN DEN HAAG?

De PPR-Den Haag heeft een nota uitgegeven van de werkgroep Verkeer in Den Haag die de problemen behandelt, die de nieuwe rijkswegen tussen Rotterdam en Den Haag (straks drie stuks, 24 rijstroken nb) zullen geven, zowel voor de steden als voor het „open” landschap. Van dat laatste zal straks geen sprake meer zijn overigens.

Het rapport konkludeert dat stopzetting van alle werkzaamheden noodzakelijk is overeenkomstig de nieuwe doelstellingen van de overheden: minder forensisme en inperking van het autoverkeer, dus minder nieuwe wegen. Het behoud van de binnensteden is ook niet mogelijk, als de wegeaanleg tussen de steden onbeperkt doorgaat. Het geld dat door stopzetting vrijkomt zou voor uitbreiding van het openbaar vervoer in de randstad moeten worden gebruikt. Een helder rapport, te bestellen door overmaking van f 1,10 op giro 691871 tnv penningmeester PPR-Den Haag.

BOND VOOR VRIJHEIDSRECHTEN

Er bestaat een Bond voor Vrijheidsrechten. De bond is een aktie begonnen tegen repressie. Repressie in Nederland, hoewel ook een aktie voor Chili wordt gevoerd. De bedoeling is gegevens te verzamelen, gevallen van repressie te lokaliseren, onderzoeken te verrichten naar de oorsprong en de vele verschijningsvormen van repressie en tenslotte midden 1974 een zwartboek uit te geven. Sla de bladen die u leest en in de bus krijgt na op gevallen van repressie, knip ze uit en stuur ze onder vermelding van naam en datum van het blad naar dr. Jac. van der Meulen, Keizersgracht 315, Amsterdam. Bij hem kunt u ook terecht voor informatie en ideeën, tel. 020-226255.

COC

De Nederlandse Vereniging tot integratie van Homoseksualiteit COC geeft de Dialoogreeks uit. Vier nummers zijn reeds verschenen. Men kan van ieder nummer een korte beschrijving ontvangen, waarna het betreffende

nummer dan kan worden besteld. Adres: Frederiksplein 1 Amsterdam.

TULIPA VERMELHA

Tulipa Vermelha is een werkgroep bestaande uit een aantal Nederlanders en Portugezen. De groep richt haar activiteiten op Portugezen in Nederland, geeft voorlichting over de sociale, politieke en economische situatie in Portugal en geeft steun aan de Portugese politieke gevangenen.

Tulipa Vermelha (Rode tulp) geeft het Portugal Bulletin uit. De groep roept nu een ieder op de vele duizenden politieke gevangenen te steunen door getraliede protestbriefkaarten te versturen naar bijvoorbeeld de Portugese ambassadeur in Den Haag, dr. Carlos Fernandes, Tolstraat 1. Inlichtingen bij Tulipa Vermelha, postbus 12039 te Amsterdam. Wie op gironummer 2465235 van penningmeester Tulipa Vermelha in Amsterdam twee gulden stort, krijgt tien getraliede briefkaarten thuisgestuurd.

WERKMAP POLITIEKE VORMING

Bij de Nederlandse Politieke Jongeren Contact Raad is een werkmappolitiiek vormingswerk verschenen.

De map bestaat uit een zestal affiesjes, waarop in eenvoudige taal begrippen als Politiek, Belangen, Konflikten, Informatie, Invloed en Groepen staan weergegeven.

De bedoeling van de map is om los van de staatsinrichting en zo mensen te motiveren tot politieke participatie.

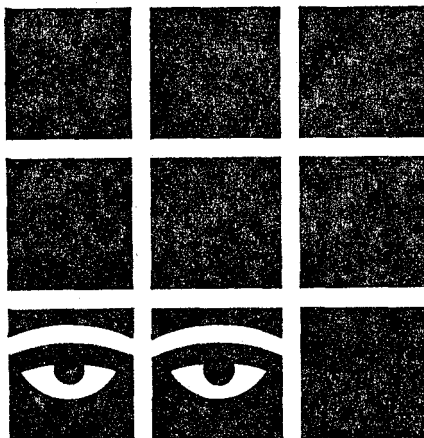
De affiesjes zijn erg geschikt om op te hangen in gangen, lokalen, sportzalen, slaapkamers, toiletten en noem maar op! De map kun je voor f 2,50 (exkl. porto) bestellen bij NPJCR, Nieuwe Zijds Voorburgwal 92, Amsterdam, te. (020-224592/246106).

Voor werkers in het vormingswerk en onderwijs is een brochure beschikbaar met werkmodellen, die op de map zijn afgestemd.

De NPJCR begint 1974 met twee kursussen gespreks/vergaderotechniek van 1 tm. 3 februari op Vormingscentrum de Born, Bennekom en van 8 tm. 10 maart op Volkshogeschool „De Drakenburgh”, Baarn, voor jongeren tot 25 jaar.

De kosten bedragen f 25,— (reiskosten worden tot max. f 10,— vergoed). Opgave bij NPJCR, tel. 020-224592, je krijgt dan een inschrijfformulier toegezonden.

Bij de NPJCR is weer een nieuwe brochure verschenen, ditmaal over de provinciale overheid. Je kunt deze bestellen bij NPJCR, tel. 020-224592.

AMNISTIA

ENERGIE UIT KALKAR EN DE WADDENZEE?

De discussie over de snelle kweekreaktor te Kalkar breidt zich nog steeds uit. Daar mogen we blij mee zijn, want juist dit projekt gaat iedereen aan en niemand kan er omheen.

Energie gebruiken we immers allemaal, maar het risico van eventuele ellende met de radio-actieve afval lopen we ook allemaal.

Wanneer we onze afspraak niet na komen om mee te bouwen en te werken aan de snelle kweekreaktor in Kalkar, dan moeten we ons „vrij kopen”. Daarmee verliezen we ons geld, ons toezicht en onze verantwoordelijkheid.

Dit laatste geeft niets op zich, want letterlijk NIEMAND kan de verantwoordelijkheid voor een snelle kweekreaktor dragen. Tot op dit moment kan niemand garanties geven voor een waterdicht veiligheidssysteem. Wanneer er echter met totaal-vernietigende stoffen gewerkt wordt, moet een veiligheidsgarantie een eerste vereiste zijn.

We weten niet waar we met het levensgevaarlijke afval heen moeten, dat altijd weer terugkomt. Niet alleen onze kinderen leggen we deze ondraaglijke afvallast op, maar ook het verdere nageslacht. De werking en de consequenties van alle andere verschijnselen bij deze energieproductie zijn op vele punten nog onduidelijk. In Amerika had men verschillende snelle kweekreactoren gepland, maar tot nu toe is men nog niet begonnen aan energieproductie door middel van dit systeem.

Uiteindelijk vonden de daar verantwoordelijke mensen het toch te riskant worden, want niemand wist welke verantwoordelijkheid gedragen moest worden. Het duidelijk maken aan de verdragspartners van de onzekerheden rond een snelle kweekreaktor, zal ongetwijfeld een stuk discussie en bezinning opleveren. Het voorstel van het Tweede Kamerlid mevr. Epema ging ook in deze richting, ze deed daarmee goed werk.

DE DRIE PROCENT

Er is niet gekeken of gevraagd of er nog te respektieren principes zijn. Uitdagend wordt aangegeven, dat je drie procent méér betaalt dan je verbruikte elektriciteit kost. Ieder voor zich kan dit nagaan, door de rekeningen

te bekijken vanaf oktober 1973.

Het valt dan ook echt niet te verdoezelen, iedereen betaalt oprecht ten behoeve van Kalkar; de pro en contra gedachten ten spijt. Tenzij men zich niet laat imponeren en duidelijk maakt, dat de vrees voor de gevolgen van het Kalkar-projekt groter is dan de vrees voor de gevolgen van het niet betalen van de verplichte drie procent bijdrage.

Wie de overheid met open vizier tegemoet treedt, mag van de regering een eerlijk antwoord terug verwachten. Maksimaal ongelijk bekennen en Kalkar ongedaan maken of — tenminste — de opvattingen van de weigeraar respektieren.

Hoewel vergelijkingen meestal scheef lopen en nooit helemaal opgaan, geloof ik toch dat drie procent weigering veel oprechter en belangrijker is dan bijvoorbeeld de duizend gulden-boycot in de universitaire wereld. Beter zou het zijn als we met die drie procent gingen onderzoeken, hoe en waar we een verantwoorde oplossing voor onze energieproblemen kunnen vinden.

DE WADDEN

Het zoeken naar vervangende energiebronnen zal zonder twijfel gepaard gaan met een toenemende mate van onverschilligheid ten aanzien van belangrijke natuurgebieden.

De druk op gebieden als de Waddenzee zal groter worden en men zal de waarde van deze gebieden, die niet direkt meetbaar is in guldens, geen recht doen. Nu al zien we dat er geprobeerd wordt nieuwe vergunningen tot onderzoek naar energie te krijgen. Ekstra aandacht voor deze waardevolle gebieden is geboden.

We doen er goed aan onze eigen omgeving, die voor ons bestaan ook van levensbelang is, niet verder te ontluisteren en uit te persen. Het is niet ondenkbeeldig, dat we met een onbezonnen daad voor een tijdelijke energiewinning, niet alleen het gebied maar ook onszelf en ons nageslacht onherstelbare schade berokkenen.

Kees van Twist.

NIEUWE KONTRIBUTIEREGELING

Het kongres stelde de volgende contributieregeling vast:

Inkomen	Kontributie per jaar	Max. contributie	Max. oude regeling
tot f 5.000,—	f 10,— als minimum	f 10,—	f 6,—
5.000 tot 10.000	f 2,— per 1000 gulden inkomen	f 18,—	f 10,—
10.000 tot 15.000	f 3,— per 1000 gulden inkomen	f 42,—	f 20,—
15.000 tot 20.000	f 4,— per 1000 gulden inkomen	f 76,—	f 40,—
20.000 tot 30.000	f 5,— per 1000 gulden inkomen	f 145,—	f 70,—
30.000 tot 40.000	f 6,— per 1000 gulden inkomen	f 230,—	f 100,—
40.000 tot 50.000	f 7,— per 1000 gulden inkomen	f 340,—	f 100,—
50.000 tot 60.000	f 8,— per 1000 gulden inkomen	f 472,—	f 200,—
60.000 tot 70.000	f 9,— per 1000 gulden inkomen	f 621,—	f 200,—
vanaf 70.000	f 10,— per 1000 gulden inkomen	erg veel	f 200,—

DE GRENZEN VAN DE GROEI-EKONOMIE

De kerngroep is in een extra vergadering op 14 december bijeengekomen om te spreken over de oliekrisis en de voorgestelde regeringsmaatregelen.

De kerngroep beschouwt de huidige oliekrisis als één van de vormen waarin onze geïndustrialiseerde samenleving gekonfronteerd wordt met de grenzen van de groei.

Ook als de oliekrisis zou worden beëindigd, zullen schaarste aan grondstoffen, energie, ruimte en schoon water de grenzen van onze groei-ekonomie markeren. Maatregelen om de gevolgen van de oliekrisis op te vangen, moeten worden gezien tegen dit perspectief op langere termijn.

De kerngroep verzet zich dan ook tegen maatregelen, die op korte termijn enig soelaas lijken te bieden, maar de problemen op langere termijn alleen maar vergroten en de last afwentelen op onze nakomelingen. Hierbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld aantasting van het milieu door ontwikkeling van kernenergie of het in natuurgebieden aanboren van aardgas.

Uiteraard acht de kerngroep bijzondere maatregelen om de akute schaarste op te vangen op dit moment noodzakelijk. Dit vooral in het besef dat — als de zaak op zijn beloop wordt gelaten — onze maatschappijstructuur helaas altijd nog zodanig is, dat de lagere inkomensgroepen en sociaal zwakkeren het eerste en het ergste getroffen worden. De maatregelen zullen er op gericht moeten zijn deze groepen te ontzien en de lasten daar te leggen, waar zij het beste gedragen kunnen worden. De kerngroep verlangt van de hogere inkomensgroepen in dezen solidair te zijn met hun medemensen en verzet te bieden tegen het aanwakkeren van gevoelens van kortzichtig eigenbelang.

Het ligt geheel in de lijn van het voorgaande dat de kerngroep zich keert tegen een eventuele aantasting van de prioriteiten die dit kabinet heeft gegeven aan uitgaven

voor ontwikkelingshulp en welzijnsvoorzieningen, omdat deze uitgaven vooral ten goede komen aan onderliggende groepen, zowel nationaal als internationaal.

Een beperking van de beschikbaarheid van materiële goederen kan door de samenleving alleen dan gedragen worden, wanneer ieder zich verantwoordelijk weet voor de inrichting van de maatschappij. Dit vraagt maximale spreiding van macht en intensieve controle op hen, die op grond van hun plaats in de samenleving belast zijn met de uitoefening van macht. De menselijke energie die vrijkomt wanneer er niet meer wordt getracht steeds meer te produceren, kan ten dienste worden gesteld aan de verhoging van ons algemeen welzijn. Besnoeiing op welzijns-uitgaven zou dit belangrijke proces kunnen belemmeren. Een inkomenspolitiek, gebaseerd op gelijke mogelijkheden voor iedereen, moet distributie door rantsoenering op den duur overbodig maken. De werkgelegenheidspolitiek zal erop gericht moeten zijn dat het werk eerlijk verdeeld wordt over allen (werktijdverkorting, vervroegde pensionering ed) en dat geen werk terwille van het werk wordt gedaan.

De industriepolitiek moet leiden tot een zuinig gebruik van grondstoffen en energie.

Gelet op deze politieke uitgangspunten, konkludeert de kerngroep:

- dat deze regering zoal niet de meest ideale, maar toch wel de meest wenselijke is om aan de huidige situatie het hoofd te bieden.
- en dringt er daarom op aan dat op korte termijn overleg gepleegd wordt tussen de tweede kamerfrakties van partijen die in het kabinet vertegenwoordigd zijn, over het nemen van deze bijzondere maatregelen en over aanpassing van de begroting binnen het kader van de programmatiese afspraken.

14

RAPPORTEN

Op het ogenblik zijn de volgende rapporten aanwezig (enigszins geblakerd, leuk soevenier!):

Nu is het meest radikale nog niet goed genoeg.	
Dolf Coppes, uitgave studiestichting	f 0,25
Cacao: de huidige betekenis van de cacao voor de ontwikkelingslanden	f 0,50
Bommen voor brood	f 3,90
Plastic vuilniszakken	f 0,50
Naar een ander buitenlands beleid, verklaring van het PPR-bestuur	
Nota Zuidelijk Afrika, uitgave studiestichting	f 1,00
Informatie over de BB	f 0,75
Chemische Oorlogsvoering	f 0,50
Het Leger en Vrede voor Schut staan, uitgave studiestichting	f 1,00
De Wereld zal in Vrede rusten, uitgave studiestichting	f 1,00
Onafhankelijk van de West, een rapport van de progressieve drie	f 1,00
De PPR op Aarde, Erik Jurgens, 1970	f 1,00

Bestellingen schriftelijk aan Singel 277 met vermelding „publikatie”, betaling: giro 2144633 tnv Studiestichting voor radikale politieke vernieuwing. De kosten van verzending komen bij de genoemde prijzen.

Begin 1974 zal verkrijgbaar zijn:

Het werkterrein is de wereld
Energiebeleid, uitgave studiestichting
Navo, internationale veiligheid, discussiestuk
Ondernemingsraden, bedrijfsdemokratisering, uitgave studiestichting
Onderwijsbeleid, uitgave studiestichting
Een boekje over hoe wij denken over economische groei, door Erik Jurgens, Leo Jansen en anderen.

GREPEN UIT DE KONGRESBRIJ

Enkele grepen uit de beoordeling door het kongres van het fraktiebeleid: Het doortrekken van oude ramingen en plannen in de defensiebegroting getuigt niet van een nieuwe visie, vertelt Bas. Bij de algemene beschouwingen is door de fraktie dan ook het meest fel gereageerd op het defensiebeleid. In een tijd van politieke ontspanning moet ook militaire ontspanning plaatsvinden, de slagkracht moet verminderen. De fraktie staat achter het regeringsbeleid met uitzondering van de defensiebegroting.

Er is een algemene beleidslijn om concreet gezamenlijk overleg te plegen met de andere progressieve partijen in het parlement over amendementen, moties, initiatiefwetten. Dit loopt goed. Dan is er woordvoerders-overleg en soms wonen fraktieleiden fraktiekommissies van PvdA en D'66 bij. Op een opmerking, dat niet naar voren komt dat de fraktie op vele

punten een duidelijk ander beleid voorstaat dan het kabinet, zegt Bas dat het „trekken” aan het kabinet voor de publiciteit weinig interessant is. „We gebruiken de regering als uitgangspunt voor de verwezenlijking van onze ideeën”.

Een essentieel onderscheid tussen de PSP en de PPR is, dat wij zo dicht mogelijk staan bij de plaats waar beslissingen moeten worden genomen. Daar betaalt de PPR een prijs voor in allerlei dingen die ons niet ver genoeg gaan.

Dolf Coppes vertelt, dat de fraktie achter de maatregelen van staatssecretaris Hendriks staat. Er wordt teveel geld uitgegeven aan specialisten, de mensen worden te lang in de ziekenhuizen gehouden. De eerstelijns gezondheidszorg moet veel meer aandacht krijgen. Volgens Dolf moeten centralisatietendensen bij het welzijnswerk worden tegengegaan.

Door de houding van de fraktie zal er

in 1975 een nieuw wetsontwerp voor ondernemingsraden komen. De fraktie gaat dit ontwerp goed doorspreken en eventuele amendementen indienen. De Anti-revolutionaire partij werkt tegen, maar Boersma houdt voet bij stuk.

De samenstelling van de raad van commissarissen is door de regering ter zijde gelegd. Daarom komt de fraktie met initiatieven op dit punt. Volgens de fraktie moeten de tarieven van het openbaar vervoer worden bevroren. Meerkosten moeten uit de algemene middelen komen. Michel van Hulten heeft dit niet kunnen redden. Hoewel de prijsstijging niet helemaal wordt gecompenseerd zal Leo Jansen in de Kamer naar voren brengen dat tariefstijging tot het uiterste moet worden beperkt.

Het is zeer urgent dat de discussie over allerlei zaken tijdig op gang komt in de actiecentra. Voorbeelden zijn het Midden-Oosten en de verhouding met Indonesië.

15

PROCEDURES OP HET KONGRES

Naar aanleiding van het laatste kongres en ook van voorgaande landelijke bijeenkomsten wil ik de volgende opmerkingen onder uw aandacht brengen. Zaterdagochtend (vrijdag kon ik helaas niet aanwezig zijn!) was de sfeer radikaal. Ieder kon de solidariteit van de kongresgangers zien afstralen. De besproken thema's waren aktueel en goed gekozen en vonden een uitstekend klankbord in het kongres. En de vergaderleiders waren akkuraat en waar nodig tolerant.

De ommekeer kwam na de middagpauze. Of vermoeidheid na anderhalve dag vergaderen de sfeer vertroebelde weet ik niet, maar de animo begon te verdwijnen, zowel bij de leden als bij het bestuur.

In de namiddag — voornamelijk bij de behandeling van de moties — bereikte de geïrriteerdheid haar hoogtepunt. Ik geloof te mogen stellen, dat dit geen op zichzelf staande gebeurtenis is. Vele van de kongressen welke ik bezocht heb eindigden op dezelfde wijze. De behandeling van moties en amendementen roept zoveel emoties op dat veel mensen deze niet meer kunnen bedwingen. Vooral indien de tijd ontbreekt de voorstellen optimaal te bespreken breekt de chaos los. Dat was voorheen zo en ook ditmaal kon de kongresleiding het kongres niet in de hand houden.

Ordevoorstel na ordevoorstel bereikte de oren van de verbijsterde toehoorders. Het meest frustrerende hierbij was, dat de voorzitter nu niet die radikaliteit welke de ochtendvergadering kenmerkte ten toon spreidde. Integendeel! Een van de oorzaken, buiten de genoemde, zie ik in het ontbreken van de juiste kennis en interpretatie van de vergadervoorwaarden.

Een illustrerend voorbeeld is wel het *niet* in stemming brengen van een ordevoorstel direkt gevolgd door het aannemen van een ordevoorstel *zonder* stemming. Het was duidelijk dat hier de kongresleiding had moeten ingrijpen en radikaal moeten zeggen: „Zo gaat het niet. De tijd nodig voor een behoorlijke behandeling van de moties ontbreekt, dus we sluiten de vergadering.” Dan waren twee zaken voorkomen: frustratie bij de indieners van de nu „wel” of „niet” „behandelde” moties en een stemming door een niet representatief kongres. Velen waren immers de zaal reeds ontvlucht! En nu niet zeggen: dan moeten ze maar blijven. Dat is niet wat je noemt een solidaire houding.

Aangezien bovengeschetste situatie herhaaldelijk optreedt zou ik willen voorstellen op komende kongressen en vergaderingen hier terdege rekening mee te houden. Het is aan te raden bij het vaststellen van de agenda door het kongres uit te laten maken hoe de procedure inzake moties ed moet zijn. De kongresgangers kunnen dan de belangrijkheid van een en ander tegen elkaar afwegen. Tot slot wil ik nog graag opmerken, dat de Veemarkthalen als vergaderruimte een uitstekende keuze is. Er is een behoorlijke ruimte, gelegenheid tot het gebruiken van een en ander en er is een zeer goede ventilatie! Als een nadeel zou ik de bereikbaarheid vanaf het station willen noemen, maar dat is met de inzet van ekstra bussen op te lossen. Ook wil ik nog graag wijzen op het feit, dat een tweedaagse vergadering — zeker op een werkdag — geen optimale representativiteit waarborgt.

John Vlijghen
Zevenaar

AKTIECENTRA GROTE STEDEN

Het aktiecentrum Amsterdam heeft contact gezocht met de aktiecentra van Den Haag, Rotterdam en Utrecht om te onderzoeken in hoeverre bij de gemeenteraadsverkiezingen een gemeenschappelijk standpunt kan worden ingenomen over gemeenschappelijke problemen, zoals de financiële verhouding rijk-(grote) gemeente en het (vrijwel) autovrijmaken van de grote steden.

VALKENISSE

In Valkenisse Zeeland heeft het pas opgerichte aktiecentrum aan alle inwoners een stencil gestuurd met in het kort enkele hoofdpunten voor een gemeenteprogram. Tegelijk werd men uitgenodigd voor een vergadering waar Wouter van Dam sprak. Het programma pleit onder meer voor democraties gekozen dorpsraden met de bevoegdheid van het geven van advies.

GEBREK AAN RUIMTE EN TIJD ...

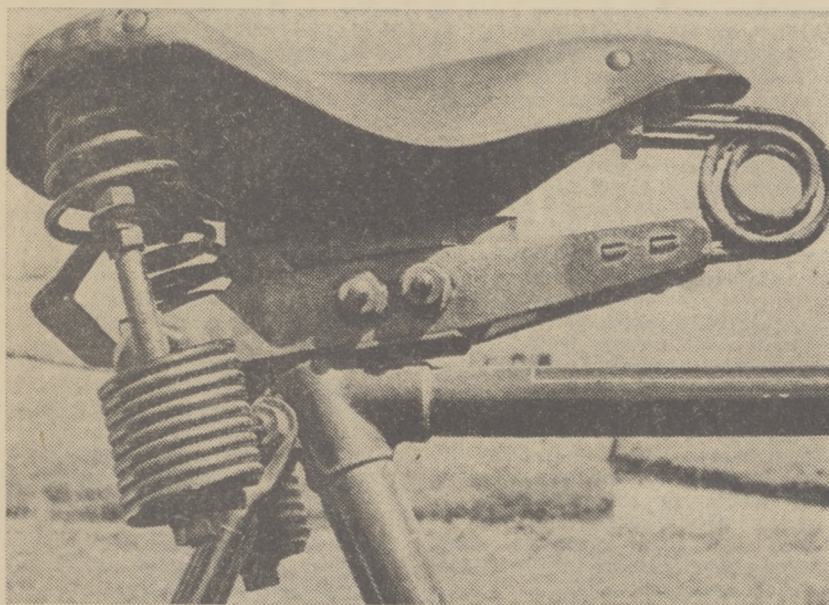
Wegens ruimtegebrek is het onmogelijk alle op het kongres niet behandelde voorstellen en moties in PPRAK te publiceren. Wij vragen hiervoor begrip. In alle aktiecentra zullen toch wel exemplaren van het kongresboek zijn, zodat diskussies over dingen die wegens tijdgebrek op het kongres niet aan de orde zijn geweest, alsnog besproken kunnen worden.

Het februarinummer zal gewijd zijn aan de verkiezingen voor de provinciale staten.

Als er in één huis aanhangers van twee partijen wonen, kan er een nieuwjaarswens vandaan komen als de hier afgedrukte uit Amstelveen. Er dient bij aangetekend te worden, dat Ingrid (9 jaar) onder protest aan de rechterzijde staat. Maar haar vader vond het storend als er links drie namen zouden staan en rechts slechts één. Zou dat tekenend zijn voor het soort „gelijkheid”, dat de VVD voorstaat ...?

HELP DE PPR IN HET ZADEL

de
provincies
schetsen
hun
profiel

WAAROM STATEN VERKIEZINGEN ?

De moeilijke positie van de provincie.

De verkiezingen voor de provinciale staten kunnen over het algemeen niet rekenen op een overmatige belangstelling. Maart 1970 bleef meer dan dertig procent van de kiezers van de stembus weg. Het feit, dat de komende verkiezingsstrijd sterker dan ooit in het kader zal staan van de landelijke politiek, zal daar waarschijnlijk niet veel toe- of afdoen. De provinciale staten hebben altijd al minder belangstelling gehad dan het parlement en de gemeente.

Er zijn ook factoren aan te wijzen, die het functioneren van de provincie be-

moeilijken. De financiële positie van de provincie is niet gemakkelijk. De provinciegrenzen zijn vaak vrij willekeurig en omsluiten geen natuurlijke eenheden. Niet zonder enige reden gaan de grenzen van de verschillende waterschappen vaak over de provinciegrenzen heen. De provincie heeft als taak op te treden als *toezichthouder* en *administratieve rechter* ten aanzien van de gemeenten.

Deze taak wordt bemoeilijkt omdat de leden van de provinciale staten vaak formeel of informeel een sterke binding hebben met hun woongemeente en omdat het eigen beleid van de provincie afhankelijkheids- of konfliktrelaties kan

oproepen met de gemeenten.

In brede kring is men dan ook van mening dat het provinciaal bestuur niet meer werkt zoals het zou moeten. Het is hoog tijd dat de hele zaak op de helling gaat, zowel wat betreft taken als wat betreft geografiese indeling. Bij de invoering van gewesten zal dan ook een herbezinning op de taakverdeling tussen gemeenten, gewesten en provincies noodzakelijk zijn. De vraag is dan of er provincies moeten blijven: Zeker niet in de huidige vorm.

Provincies tussen rijk en gemeenten
Provincies zijn meer administratieve lichamen dan levensgemeenschappen.

PPRAK

**Uitgave van de Stichting
Radikalenkrant Savelsbos 19 —
Amsterdam**

directie: Rien Blom, Jan Heytel, Sam Mol.

redactie: Dick Rietbergen, Frans Schulte, Kees Waagmeester (eind-redakteur).

vormgeving: Ton Wegman

druk: Lumax, Utrecht

vaste korrespondenten:

Binnenhof: Henk Hoek, Ton Hupkens, Marlies Neervoort

Groningen: Henri Dijksterhuis

Friesland: Kees van Twist

Overijssel: Louis Tangel

Utrecht: Dick Rietbergen

Noord-Brabant: Adriaan in 't Groen

Limburg: Han Buhrs

redactie-adres: Kees Waagmeester, Preludeweg 490 (west) Alphen aan den Rijn. Tel. (01720) 9 47 13

kopij voor het volgende nummer uiterlijk zaterdag 23 februari ter redactie, getypt, met redelijke marge, blad aan één zijde gebruikt.

abonnement: f 6,— per jaar.

advertenties en abonnementen:

Savelsbos 19, Amsterdam-Nrd. Giro 1810200 van de Stichting Radikalenkrant te Amsterdam.

advertentietarieven worden op aanvraag toegezonden.

Buro Politieke Partij Radikalen: Singel 277, Amsterdam. Telefoon (020) 22 73 42.

voor kontributiebetalingen:

Penningmeester PPR, postgiro 1575600 te Amsterdam.

Zij zijn een typiese schakel tussen regering en gemeenten. De provincies houden toezicht op gemeenten en waterschappen. Vele besluiten van gemeenten vereisen de goedkeuring van het provinciaal bestuur. Zo kan de provincie een gemeenteraad verplichten binnen een bepaalde tijd een bestemmingsplan vast te stellen of te herzien. Ook kan de provincie op grond van een streekplan aan een gemeente aanwijzingen geven met betrekking tot de inhoud van een bestemmingsplan. In tal van wetten wordt de provincie rechtsprekende bevoegdheid toegekend in geschillen tussen lagere bestuursorganen onderling en tussen bestuursorganen en individuele burgers.

Een voorbeeld van dit laatste vinden we in het recht van iedere burger bezwaren in te brengen tegen bestemmingsplannen van de gemeente. Ook kan iedere burger bij de provincie in beroep gaan tegen beslissingen van het college van B. en W. Deze taken worden ten dele uitgevoerd door de provinciale staten, ten dele echter door het college van gedeputeerde staten, dat een veel grotere bevoegdheid heeft in de provincie dan het college van burgemeester en wethouders in de gemeente.

Vele — meestal financiële — besluiten en de beslissingen over alle inkomsten en uitgaven (begroting) van de gemeenten hebben de goedkeuring van gedeputeerde staten nodig.

Apart moet nog worden genoemd, dat de provincie het toezicht heeft op de waterschappen. Deze taak wordt bemoeilijkt omdat — zoals we zagen — de grenzen van de waterschappen vaak niet samenvallen met de provinciegrenzen. De waterschappen hebben de zorg voor geregeld onderhoud van dijken en afwateringssysteem en het beheer van daarmee samenhangende waterwerken.

Geleidelijk aan hebben de waterschappen door hun bemoeienissen met het water er andere taken bij gekregen; watervoorziening voor de polders en verbetering van kwaliteit van het water door ontzilting en waterzuivering. Daarnaast hebben vele waterschappen wegen in beheer. Onnodig te zeggen, dat hierbij vele problemen van milieuhygiëne en natuurbehoud direct zijn betrokken.

De oprichting en inrichting van de waterschappen worden geregeld in reglementen, die worden vastgesteld door provinciale staten. Het toezicht op de waterschappen is vooral een taak van gedeputeerde staten.

Eigen bestuurstaken van de provincie

Naast de functie van schakel tussen regering en gemeenten heeft de provincie steeds meer eigen werkt terreinen. Laten we enkele belangrijke gebieden noemen:

1. Ruimtelijke ordening. Door het vaststellen van streekplannen waaraan de

gemeenten zijn gebonden bij het vaststellen van structuur- en bestemmingsplannen, coördineert de provincie de ruimtelijke ordening voor een bepaald gebied. De provinciale planologische diensten zijn — met uitzondering van de afdelingen „stadsontwikkeling” in enkele grote gemeenten — de best uitgeruste organisatie voor deze werkzaamheden.

2. Verkeer en waterstaat. Naast toezicht op de waterschappen heeft de provincie een eigen taak met betrekking tot waterstaatswerken (bruggen, tunnels, waterwerken, dijken) en de aanleg en onderhoud van provinciale wegen aan de hand van een wegenplan.

3. Milieubeheer. Naast deze taken heeft de provincie nog een aantal andere taken op het gebied van water-, lucht- en bodemverontreiniging en geluidshinder. Op dit gebied kan de provincie eigenmachtig verordeningen uitvaardigen, terwijl de commissaris van de Koningin in noodsituaties kan ingrijpen, onder andere door sluiting van bedrijven.

In dit kader past ook de taak van de provincie met betrekking tot de vuilverwerking. Aan de provincie is de natuur- en landschapsbescherming opgedragen. Door middel van subsidies, bijvoorbeeld voor monumenten, draagt de provincie bij tot verhoging van het landschapsschoon. Tevens heeft de provincie een belangrijke taak ten aanzien van de openluchtrecreatie.

4. Energie- en watervoorziening. In vele provincies zijn de bedrijven voor gas-, water- en elektriciteitsvoorziening eigendom van de provincie. In ieder geval heeft de provincie op dit gebied een coördinerende taak.

5. Gezondheidszorg. De provincies zijn verplicht een provinciale raad voor de volksgezondheid in te stellen. Deze raad moet de gezondheidszorg in de provincie stimuleren en coördineren. De provincie heeft ook het toezicht op de bejaardenoordelen en op instellingen voor geesteszieken. De provincies verlenen vele subsidies op dit gebied.

6. Cultureel en maatschappelijk werk.

Op dit gebied heeft de provincie zich vooral toegelegd op subsidiëren, activeren, stimuleren en coördineren. Een belangrijke functie hebben hierbij de provinciale opbouworganen. Het is onmogelijk in dit kader een volledig overzicht te geven van de functies van het provinciaal bestuur. Onbesproken zijn onder andere het werk van de provinciale ekonomies-technologische instituten en de taak ten aanzien van gemeenschappelijke regelingen.

Verkiezingen provinciale staten NIET verbodig!

Uit dit alles is maar één konklusie te trekken: de provincie is belangrijker dan men denkt. Zolang de functie van de provincie niet grondig is herzien, blijft de provincie een van de belangrijkste bestuursorganen in Nederland. Een herziening van deze functie is,

zeker binnen het kader van de gewestvorming, beslist noodzakelijk, maar de gekozen leden van de provinciale staten zullen zich hierover moeten uitspreken. En laten we ook niet vergeten dat deze zelfde mensen de leden van de Eerste Kamer moeten kiezen.

Cees Tilanus.

Literatuur:

- Provinciewet
- Prof. dr. A. Hoogerwerf, Verkenningen in de politiek 1, Samsom, Alphen aan den Rijn, 1971, hoofdstuk 18
- „Regeren en reageren”, cursus uitgegeven door de Stichting Burgerschapskunde, Postbus 349, Leiden (vooral les 8)
- „Politiek bekeken, oriënteringscursus voor jongeren”, Stichting Burgerschapskunde (vooral les 8).

GRONINGEN

Het afgelopen half jaar zijn in Groningen afzonderlijke gesprekken over mogelijke samenwerking gevoerd met D'66, PvdA en PSP. D'66 wilde graag samen met de PPR; maar de PPR in Groningen vond een dergelijke eksklusieve verhouding niet juist. De PSP-kontakten zijn steeds erg plezierig geweest, al kwamen verschillen in ideologie steeds boven water. De PvdA is van het begin af aan gereserveerder geweest, maar december vorig jaar is het dan toch tot een eerste oriënterende bespreking gekomen met PvdA, PSP en PPR (en D'66, die het nog steeds niet formeel heeft laten afweten).

De moeilijkheid is, dat de PvdA wil praten op basis van het programma met alle partijen. Eerst met de bovengenoemden, zonder zich vast te leggen, en daarna met de christelijke partijen (met als doel ze in de hoek te drijven) te proberen het op hoofdzaken eens te worden. Ook wordt de CPN gevraagd.

Het program staat voorop, de verdeling van zetels in GS heeft minder prioriteit. Wij hopen het eens te worden over:

1. lijstverbinding bij de komende verkiezing tussen PvdA, PPR en PSP;
2. regelmatig overleg tussen provinciale besturen van PvdA, PPR en PSP;
3. regelmatig overleg na de verkiezingen tussen de statenfrakties van PvdA, PPR en PSP, om te komen tot zoveel mogelijk eensluidende standpunten.

Ons streven naar een programkollege — wat wij onverkort handhaven — zal dus niet lukken, maar hopelijk is het thans te bereiken akkoord een stap in deze richting en bij de verkiezingen van 1978 te realiseren.

PROGRAMMA

In het programma is uitgegaan van de noodzaak van solidariteit, openheid en inspraak en de zorg om mens en milieu. Om meer duidelijkheid en samenwerking te bereiken blijven wij streven naar een programkollege

en mocht dat niet lukken naar een meerderheidskollege.

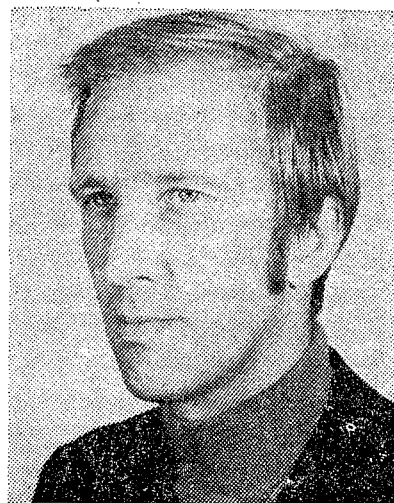
De werkgelegenheid in Groningen is een zorgelijke zaak. Maar toch zullen wij bij industrievestigingen e.d. grote aandacht geven aan milieu en rechtvaardige (inter)nationale arbeidsverdeling.

De verstedelijking van het Groningse platteland moet krachtig worden tegengegaan omdat dit ruimte, grondstoffen en energie kost en uiteindelijk een goede leefruimte voor de mensen niet bevordert.

Over de Eemshaven heeft de PPR-Groningen nog onvoldoende de moeilijkheden doorgepraat met elkaar en met deskundigen om een gefundeerd standpunt te kunnen formuleren, maar een stuk hierover is bijna gereed. In elk geval is de mening van de PPR-Groningen, dat uitsluitend ten behoeve van de werkgelegenheid niet ongelimiteerd uitgebreid kan worden en dat de zorg voor het woon- en leefmilieu grote prioriteit heeft. Maar de Eemshaven is een realiteit. Maar ook heeft de oliecrisis ons geleerd, dat mooi geformuleerde plannen opeens onverwacht doorkruist kunnen worden en dat geeft dringende reden tot herbezinning. We moeten ons niet laten verleiden koste wat het kost eens gemaakte plannen door te zetten, wat er ook gebeurt. Over zaken als de RONO (zendtijd-uitbreiding), Dollard, Smeerpip(en), kan men lezen in het februari-nummer van ons provinciaal informatieblad INFO.

Op de provinciale ledenvergadering van 19 januari is de lijst met kandidaten voor de verkiezing van provinciale staten op 27 maart 1974 als volgt samengeset:

1. Hylke Tromp (Sauwerd), polemoloog;
2. Berend Kingma (Marum), veehouder;
3. Halbe Kuipers (Uithuizen), vormingswerker werkende jongeren;
4. Bas van der Bent (Winschoten), maatschappelijk werker;

Hylke Tromp

5. Martha Vos (Stadskanaal);
6. Mieke Wildeboer (Stadskanaal);
7. Harry Meijers (Haren), leraar scheikunde;
8. Dré Olgers (Groningen), student psychologie.

De samenstelling van de lijst geschiedde in twee fasen. Op de provinciale ledenvergadering van september 1973 zijn de eerste acht door de ledenvergadering gekozen, zonder daarbij al een volgorde vast te stellen. Deze groep van acht heeft zich vanaf die ledenvergadering met allerlei provinciezaken beziggehouden, om elkaar beter te leren kennen en naar buiten meer bekendheid te krijgen. De eerste opzet is geslaagd, de tweede minder. In elk geval kon de groep voor de ledenvergadering van 19 januari zelf met een advies over de volgorde komen, dat aldus is vastgesteld.

Het is de bedoeling dat deze groep van acht als groep blijft functioneren, ongeacht het aantal zetels dat bij de verkiezingen zal worden gehaald.

Jeltje Teunissen-Meulenbroek

FRIESLAND

friezen en welzijn

Een provinciaal programma vaststellen doe je niet even in één middag, zo merkten ongeveer dertig PPR-leden (individuele leden en vertegenwoordigers van de aktiecentra in de provincie) uit Friesland begin januari op zaterdagavond om half zeven. Men was op dat moment halverwege aangeland in het konsept-programma samengesteld door een daarvoor aangewezen kommissie.

De verdere behandeling van het konsept moest worden verdaagd.

Oorzaak: een grote hoeveelheid schriftelijke amendementen, die veelal nog mondeling moesten worden toegelicht; het groeiende besef tijdens de bijeenkomst dat het nauwkeurig formuleren van wat je nu eigenlijk als PPR in Friesland met deze provincie voorhebt bijzonder belangrijk is; en tenslotte de omstandigheid dat men nog wat aan elkaar moet wennen. In een groeiende partij als de PPR tref je elke keer nieuwe mensen aan op de vergaderingen, die „even" bijgepraat moeten worden. Men was bovendien erg lief voor elkaar, en ook dat vraagt tijd.

Intussen waren echter wel een aantal zaken goed duidelijk geworden. De welzijnsvisie van de radikalen komt op elk punt in het programma tot uitdrukking, of het nu gaat over steun aan de creativiteitscentra in de provincie of over de gemeentelijke herindeling, die het hele land boven het hoofd hangt.

Unaniem spraken de aanwezigen zich uit voor een voortbestaan van de provincie als één bestuursseenheid.

De aanwezigen — zowel de geboren als de geïmporteerde Friezen — achten het niet in het belang van het welzijn van de bevolking dat een provincie met een zo uitgesproken kulturele eenheid en taaleigenheid wordt uiteengerukt of in een groter verband wordt opgenomen.

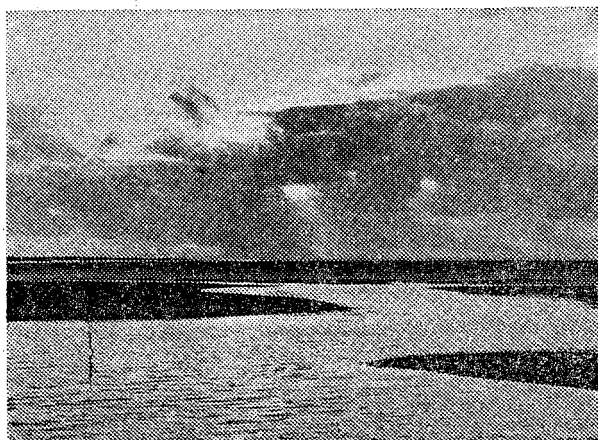
Hoeveel PPR-mensen er straks in de provinciale staten zullen worden gekozen is met geen enkele zekerheid te zeggen. Het huidige PPR-statenlid, dr. Marinus Agterberg uit Witmarsum, is opgenomen in de PAK-fractie van PvdA-PPR. De PPR heeft voor de nieuwe verkiezingen het initiatief genomen tot een gesprek met D'66, PSP en PvdA. De groeperingen D'66 en PSP reageerden daar direkt positief op, de PvdA hield een duidelijke slag om de arm. Zonder op de ontwikkelingen vooruit te lopen, kan men op dit moment wel zeggen, dat het er naar uitziet dat PPR, PSP en D'66 met een kernprogramma zullen komen, naast hun eigen provinciale programma's. Met de PvdA zullen nog gesprekken worden gevoerd, maar het lijkt niet erg waarschijnlijk dat deze partij zal meedoen.

AGTERBERG

De rol, die dr. Agterberg de afgelopen vier jaren in de provinciale staten heeft gespeeld, doet het voor vrijwel alle PPR-vergaderbezoekers vaststaan, dat hij bij deze verkiezingen als lijsttrekker dient op te treden.

De lijst is aan alle — ongeveer 300 — PPR-leden in Friesland toegestuurd met daarbij duidelijk aangegeven wie wel (zeven mensen) en wie niet op een verkiesbare plaats wilde staan. Iedereen kon de door hem of haar gewenste volgorde aangeven. Deze methode is door alle betrokkenen als zeer democratisch ervaren; niemand's stem ging verloren doordat hij toevallig een bijeenkomst niet kon bijwonen.

Wanneer de aanbeveling van het bestuur wordt gevolgd,

zullen de eerste vier plaatsen op de kandidatenlijst worden ingenomen door achtereenvolgens een direktie van een oekumenies centrum, een boekhandelaar, een leraar klassieke talen en een vormingswerker in een experimenteel centrum voor werkende jongeren.

De radikalen in Friesland zien hun rol in de provinciale staten uiteraard vooral in het hameren op het welzijn van de Friezen. De taak, die een provincie op dat terrein heeft, wil de PPR bijzonder ruim houden: van een eerlijke inkomensverdeling en een uitgekende werkgelegenheidspolitiek (bijvoorbeeld in het verdelen van de ekstra rijksbijdragen voor werkloosheidsbestrijding) tot aan het voorkomen van pogingen naar olie en gas te boren in natuurgebieden en van de wens het spreken van Fries op de scholen te bevorderen en het steunen van Friestalig toneel en kabaret tot aan de eis bij gemeentelijke herindeling de voorkeur te geven aan de wensen van de gemeentenaren zelf.

En dat zijn dan nog maar enkele — uit hun verband gerukte — punten uit de gedachtingang van PPR-Friesland. De sfeer op de bijeenkomsten is hoopvol, maar wel nuchter. Of er nu twee of vijf mensen van de PPR in de provinciale staten terecht zullen komen, acht men amper het bespreken waard.

Het gaat om de visie die de radikalen willen uitdragen in een bestuursorgaan waarin aan allerlei bijzonder belangrijke over ons uitgestrooide verordeningen en wetten nog essentieel kan worden gesleuteld. En het vierjarige optreden van dr. Agterberg heeft uitgewezen dat zo iets zelfs met één man kan.

Rob Melnes

DRENTE

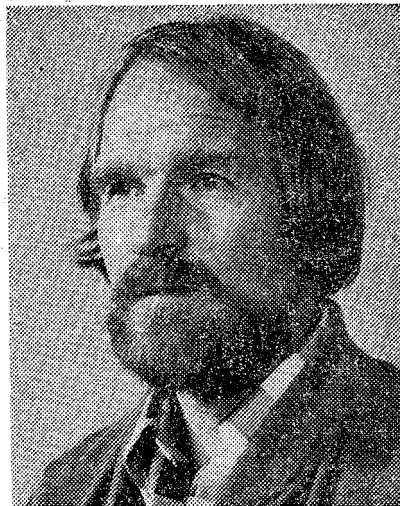
landelijk blijven

Uit het Drentse provinciaal program pikken wij enkele markante punten: Herziening van het provinciaal wegenplan. In de tussentijd mogen geen nieuwe wegen worden aangelegd. Eerder wegverbetering dan wegenaanleg. Geen nieuwe wegen door natuurschoon- of waterwingebieden. Geen nieuwe toeristische autoroutes, geen toestemming meer voor autorally's, nog sterkere bevordering van het fietsverkeer.

Verder: Integratie van woon-, winkel-, en werkgebieden in de dorpen en steden, waardoor de vervoersbehoefte zal afnemen. Het landelijk karakter van de dorpen in Drente moet bewaard blijven, hetgeen kan als de groei wordt gebaseerd op de natuurlijke aanwas van de plaatselijke bevolking en als het wonen in steden prettiger wordt gemaakt. Er moet een verbod komen op de vestiging van superstores of welandwinkels aan of bij de autosnelwegen. De verwerving van tweede woningen dient te worden afgeremd. Provinciale staten moeten er bij de regering op aandringen, dat de atoomwapens, die een groot gevaar vormen, uit ons land worden verwijderd. In Drente liggen ze namelijk opgeslagen. Er moet een provinciale milieuraad

worden ingesteld, waarin naast deskundigen ook belangstellende burgers zitten. Geen militaire oefenterreinen in natuurgebieden. De positie van de luchthaven Eelde als eerste uitwijkhaven van Schiphol moet ter discussie komen, aanleg van nieuwe regionale luchthaventjes (Emmen) moet worden afgewezen. De ontwikkeling van kern-energiecentrales voor het verzorgingsgebied van de EGD of voor Zuid-West-Drente van de IJsselcentrale moet worden afgewezen.

In Drente wordt door de PPR gestreefd naar een akkoord op hoofdpunten met PvdA, PSP en D'66. D'66 doet daar niet aan mee, laat staan dus aan één lijst, waarnaar ook wordt gestreefd. De PvdA heeft echter de hoofdpunten afgezwakt, zodat het voor de PPR nog zeer de vraag is of zal kunnen worden samengewerkt. Misschien zit een samenwerking met de PSP er dan in of gaat de PPR alleen de verkiezingen in. Hans van Kooten uit Assen, directeur van een vormingsinstituut staat als nummer één op de lijst, 2. Ruth Post-Hooykaas uit Assen, lerares oude talen, 3. Rouke Broersma uit Eelde, leraar Nederlands, 4. ir. Gert van der Slikke uit Assen, 5. Huub Meessen, leraar sociale akademie, 6. Ole Berserik uit

Hans van Kooten

Emmen, beroepsdeskundige, 7. Leo Cürvers, inkoopchef Philips uit Hoogeveen en 8. Johan de Noord uit Assen, student Nederlands.

OVERIJSEL

landschapszorg belonen

In 1970 heeft de PPR in PAK-verband meegedaan aan de provinciale statenverkiezingen. Dit PAK bestond uit PvdA, PPR en PSP. De huidige PAK-fractie telt twee PPR-leden en dertien PvdA-leden. Het enige PSP-lid in de staten (aanvankelijk waren het er twee) maakt sinds 1972 geen deel meer uit van de PAK-fractie. Dit vanwege een breuk waarvan de oorzaken, althans naar de mening van de PPR, meer in het persoonlijke vlak liggen.

Voor de nieuwe periode heeft de PvdA er de voorkeur aan gegeven met een eigen lijst de verkiezingen in te gaan. Hetzelfde geldt voor D'66. De PPR heeft op grond hiervan — na een enquête onder de leden — besloten eveneens met een eigen lijst uit te komen en niet in te gaan op een verzoek van de PSP voor een gezamenlijke lijst. Er zijn momenteel besprekingen gaande over een gezamenlijk kernprogramma, lijstverbindingen en fractiesamenwerking tussen PvdA, PSP en PPR. Aan dit beraad wenste D'66 niet deel te nemen. Wél wilde D'66 een samenwerking overwegen met uitsluitend de PPR. Dit heeft de PPR in haar streven naar een zo breed mogelijke samenwerking in eerste instantie afgewezen.

De kandidatenlijst is vastgesteld door middel van een referendum onder de leden. De eerste vijf kandidaten zijn:

- Henk van de Vegt uit Oldenzaal, 37 jaar, leraar Duits en maatschappijleer. Henk is sinds 1970 lid van de provinciale staten en is in dit verband lid van de commissie economische zaken. Hij heeft zich bezig gehouden met de problematiek van het vliegveld Twente en met Kalkar. Hij heeft belangstelling voor wegenproblematiek, buitenlandse werknemers, onderwijs en derde wereldproblematiek. Henk is sedert de oprichting lid van de PPR.
- Jos Beijers uit Almelo, 41 jaar, leraar geschiedenis. Ook Jos is sinds 1970 lid van de provinciale staten en tevens vice-voorzitter van de PAK-fractie. Hij is lid van de commissie maatschappelijk werk en volksgezondheid. Behalve voor deze zaken heeft hij ook belangstelling voor vredesvraagstukken en oekumene.
- Gerrit Douma, uit Kampen, 28 jaar, theologiestudent en heeft voor halve dagen een administratieve functie. Hij is betrokken geweest bij democratisering van de theologiese hogeschool. Gerrit is lid van het provinciaal PPR-bestuur.

- Leun Louwerse uit Steenwijk, 37 jaar, directeur arbeidsburo te Steenwijk, was tien jaar koopvaardij-officier.
- Olav Monsma uit Enschede, 29 jaar, leraar lichamelijke opvoeding.

Een greep uit het provinciaal programma:

- Alle ambtelijke adviezen en informatie en adviezen van derden aan bestuurders zijn openbaar; uitzonderingen zijn ter uiteindelijke beoordeling van een commissie uit de staten.
- Statenleden moeten opdracht tot onderzoek aan het ambtelijk apparaat kunnen geven. Dat moet ook voor actiegroepen mogelijk zijn. Een commissie uit de staten kan het aantal opdrachten binnen het redelijke houden.
- Fraktievergaderingen zijn openbaar.
- Het sluiten van een programma-overeenkomst ná de verkiezingen in GS dient te gebeuren op basis van minimum-programmapunten, die vóór de verkiezingen door de provinciale leden worden vastgesteld. Pas wanneer deze minimum-programmapunten door de kandidaat-gedeputeerden geaccepteerd zijn, kan de PPR-fractie de kandidatuur ondersteunen. De programma-overeenkomst, die na de verkiezingen wordt gesloten om het college van GS samen te stellen, behoeft de goedkeuring van de provinciale leden.
- De economische groei moet worden afgeremd en gewerkt moet worden aan een herstructurering van de economie die voldoet aan de eisen van mondiale rechtvaardigheid, milieubehoud, menselijke ontplooiing in het werk en een eerlijke verdeling van macht, kennis en geld.

In concreto:

Rijksweg 15 hoeft niet aangelegd,
Vliegveld Twente hoeft niet uitgebreid,
Er hoeven geen geweldige industrievlaktes gered

Henk van der Vegt

gehouden te worden, Milieu-wetgeving dient streng toegepast. Diensten en op diensten gelijkende industrieën moeten eerder toegelaten worden dan echte industrieën, vooral in Twente en Deventer. Bij de regering moet op vestiging van rijksdiensten aangedrongen worden. Landbouw als landschapszorg moet beloond worden; landbouw als milieuvveruiler kan dan beperkt worden.

De coördinator van de campagne is Pierre Donders. Uitgangspunt is dat de campagne „gedragen” moet worden door de plaatselijke actiecentra met een vloeiende overgang naar de campagne voor de gemeenteraads-verkiezingen.

Verder zal gestreefd worden naar een aantal regionale acties. De mate, waarin met de progressieve partners gezamenlijk zal worden opgetreden, zal afhangen van de resultaten van het aan de gang zijnde overleg.

Herman Meershoek

GELDERLAND

wouter van dam

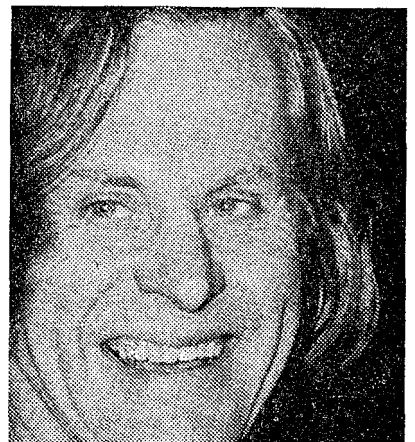
Wouter van Dam uit Renkum, de landelijk voorzitter van de PPR, is lijsttrekker in de provincie Gelderland. Toen na maanden intensief overleg het programma voor de provincie, waaraan de vier progressieve partijen hadden gewerkt, aan de leden werd gepresenteerd (zoals dat gebeurde op 12 januari in Apeldoorn aan de Gelderse PPR-ers) lag er een werkstuk op tafel waarop de woorden bloed, zweet en tranen bijna van toepassing zijn.

Toch moet die term liever niet als titel boven het programma worden gezet. Er is een veel betere gevonden en die vindt men al direkt in de eerste regels van de inleiding van het programma: „Een welzijnsprogramma voor alle mensen”. Daar kan de Gelderse PPR zich in vinden. Niet de welvaart, niet de rechten van bepaalde mensen of klassen, maar het welzijn van alle mensen.

Welzijn voor allen betekent, dat men voor sommigen iets tracht te bereiken waarbij men anderen (zichzelf??) oproept iets op te geven wat het welzijn

van de ander direkt of indirekt in de weg staat. Dat streven is in het programma vastgelegd, waarvan Keerpunt 72 duidelijk de denkbodem is. Het punt over de procedure bij de benoeming van een commissaris van de Koningin doet wat wrang aan, gezien de gebeurtenissen onlangs in Gelderland. Duidelijk is echter, dat commissaris en gedeputeerden verantwoordelijk zijn aan de provinciale staten.

Het is merkwaardig te zien, dat wat de PPR nu al zes jaar voorstaat, zover is doorgedrongen in de programma's van andere partijen. Wij Gelderse PPR-ers kunnen ons in het gemeenschappelijke program in elk geval goed vinden. Uiteraard hebben wij wel eens een veertje moeten laten, maar dat kan ook niet anders als je met z'n vieren een programma in elkaar zet. Het is een duidelijk links programma, waarmee Gelderland te feliciteren is. Door 2,50 gulden over te maken op giro 1586424 van Radikalen Gelderland, Dr. Jac. Thysestraat 18 te Zeddam, wordt het

Wouter van Dam

programma u met plezier toegezonden. Binnen het Gelderse bestuur en de stuurgroep die het bloed, het zweet en de tranen produceerde, wil men de stuurgroep niet zo maar afschrijven na

de verkiezingen, maar er een permanent kontaktoorgaan van maken. Als de PVP er dan niet komt spreken we tenminste geregeld samen. En dat is een hele winst.

Op de kandidatenlijst van de PPR staan

verder: 2. A. Goeting uit Epse, corrosiedeskundige, 3. C. C. van de Zouwen uit Apeldoorn, leraar, 4. P. P. Dessens uit Arnhem, controller bij Enka, 5. J. Th. de Zeeuw uit Nijmegen, student, 6. J. G. E. Schaafs uit Zeddam, bedrijfsleider en 7. J. G. G. Ramaker uit Tiel.

UTRECHT

allemaal samen

Het ziet er naar uit, dat in de provincie Utrecht de PPR met PvdA, D'66 en PSP samen de verkiezingen in zal gaan. Op het ogenblik van schrijven van dit artikel heeft alleen de PSP zich nog niet definitief uitgesproken, maar eerdere uitspraken van de PSP geven reden aan te nemen, dat ook deze partij in de ene progressieve boot zal stappen.

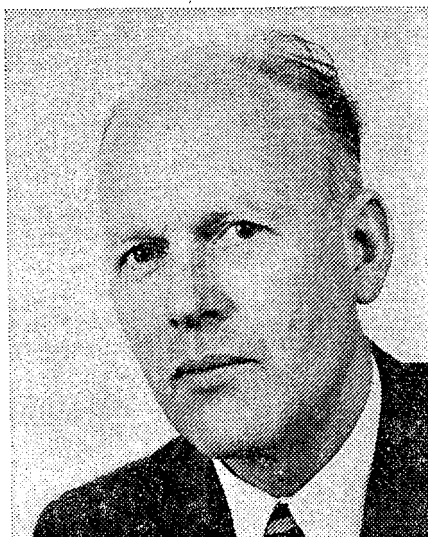
De gezamenlijkheid zal in Utrecht wel een heel sterk aksent krijgen: niet alleen één program en één fraktie, zelfs één lijst werd overeengekomen. Daarmee zal Utrecht tijdens de komende verkiezingen een uniek verschijnsel te zien geven. Afgezien van de specifiek provinciaal-politieke inhoud die bij deze verkiezingen aan de orde is, kan niet ontkend worden, dat ook voor het gezicht van de progressieve samenwerking in het algemeen de uitslag van de komende verkiezingen in Utrecht toch wel landelijke betekenis kan hebben. Dit laatste werd tijdens de besprekingen overigens eerder als een hindernis dan als een stimulans gezien.

Het overleg over programzaken en over de verschillende politieke punten is in goede sfeer gevoerd. Er is wel een aantal harde noten gekraakt en het was nodig zo nu en dan stevig aan de eigen punten vast te houden. Maar altijd is het weer mogelijk gebleken de redelijkheid van de argumenten over en weer te erkennen, mede door de duidelijke progressieve opstelling van de delegaties. Ook in de persoonlijke sfeer hebben zich noch in de historie van de afgelopen periode van de PAK-fraktie (PvdA, PPR, PSP), noch in deze overlegperiode (waarin ook D'66 meedeelde) moeilijkheden voorgedaan. Juist op plaatselijk en provinciaal nivo is zo vaak de persoonlijke sfeer en de persoonlijke benadering van elkaar een reden tot uitéengaan geweest. Het is ook niet altijd gemakkelijk van elkaar te aksepteren dat men op een andere manier politiek bedrijft.

Adriaan Dikker (een van de huidige Utrechtse PPR-statenleden) heeft gezegd dat in de PAK-fraktie de verschillen vaak niet zozeer op de inhoud als wel op de manier waarop, betrekking hadden. De PvdA treedt vaak veel meer vanuit een machtsdenken op, de PPR veel meer vanuit een participatie-denken. Wij willen beginnen om macht terug te brengen naar de machtelozen. Deze verschillen van benadering kunnen bevruchtend ten opzichte van elkaar zijn, maar zij kunnen ook polariserend werken, ook in persoonlijke verhoudingen. Blijft natuurlijk nog de vraag of die eigen benadering, die eigen manier van denken en handelen, dan toch niet reden moet zijn om als PPR met een eigen lijst de verkiezingen in te gaan.

Hierover is in verschillende ledenvergaderingen uitvoerig van gedachten gewisseld. In de loop van deze vergaderingen is een proces van besluitvorming verlopen waarbij de volgende punten werden behandeld: program, overige politieke punten, vorm van samenwerking, samenstelling van de lijst.

De PPR-ledenvergadering heeft zich in het provinciaal program, dat uit de onderhandelingen naar voren is

Adriaan Dikker

gekomen, kunnen herkennen.

Bij het functioneren van het bestuur, de economiese ontwikkeling, ruimtelijke ordening, milieu en kunst is de PPR-inbreng met name zeer krachtig geweest.

De vorm van samenwerking was wat betreft één program en één fraktie vanaf het begin duidelijk, maar PvdA en PSP gingen de besprekingen ook in met de wens te komen tot één lijst, terwijl PPR en D'66 daar huiverig tegenover stonden. Het provinciaal bestuur heeft, nadat een eerste meningspeiling op de ledenvergadering een verhouding 50%-50% voor één lijst en gescheiden lijsten te zien had gegeven, zich op een volgende vergadering positief tegenover één lijst opgesteld nadat over alle overige punten overeenstemming was bereikt. Voor de samenstelling van de lijst werd als sleutel gehanteerd de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen 1972. Bij een totaal van 21 zetels voor het vier-partijen PAK betekent dit vier zetels voor de PPR.

Ook werden toen de kandidaten voor de staten verkozen. Voor de eerste vier plaatsen: Adriaan Dikker, Hans van Welsenis, Rob Blaauw, Gerard Bosman.

Adriaan Dikker zit nu in de staten, is een PPR-man van het eerste uur. Hij was wethouder in Wijk bij Duurstede toen de PPR werd opgericht. Hij bedankte voor de KVP, werd PPR en moest zijn wethouderszetel opgeven. De jaren door bleef hij actief in de partij in Utrecht en met name ook in Wijk bij Duurstede. Het is goed dat in hem de continuïteit van de PPR-inbreng in de fraktie zal zijn verzekerd.

Gezamenlijk willen wij nu een enthousiaste campagne maken; de uitdaging is niet gering, maar in Utrecht worden de verkiezingen met vertrouwen tegemoet gezien.

Hans van Welsenis

NOORDHOLLAND

strijdlust

De Noordhollandse PPR gaat met veel strijdlust de statenverkiezingen in. Het referendum heeft het unanieme advies van de provinciale kerngroep bevestigd om Jac. Zuurbier tot lijstaanvoerder uit te roepen. Deze 31-jarige mede-oprichter van de PPR kan onervarenheid niet verweten worden. Vanaf 1967 was hij het jongste raadslid van de gemeente Velsen/IJmuiden (70.000 inwoners). Sinds maart 1973 heeft hij het dubbele lidmaatschap van raad en staten ingeruild voor het fractievoorzitterschap van de PPR in provinciale staten van Noord-Holland.

Thans wordt in Noord-Holland overleg met de andere progressieve partijen gevoerd om tot programmakollege te komen. Het overleg hierover was bij het ter perse gaan in een vergevorderd stadium. De „kleine” progressieve drie (D'66, PSP en PPR) vinden elkaar in dit programma-overleg wat gemakkelijker dan de grote PvdA-broer, die zoals gebruikelijk pluriform (dit betekent „verdeeld zijn”) denkt over de belangrijkste provinciale hoofdzaken. In Noord-Holland beslissen de kiezers over zeer belangrijke zaken op het gebied van de ruimtelijke ordening en de milieuhygiëne.

Zo willen wij dat er geen tweede nationale luchthaven in de hiervoor droog te leggen Markerwaard komt, terwijl ook Schiphol geen ekstra banen meer moet krijgen. Ons radikale alternatief: minder vliegbewegingen door een hogere bezettingsgraad van de vliegtuigen en betere internationale railverbindingen.

De „overloop-operatie” zoals die thans geprogrammeerd wordt door het Noordhollandse provinciale bestuur heeft onze instemming niet. Die overloop houdt in, dat mensen uit de steden in het zuiden van Noord-Holland (Amsterdam, Haarlem, de IJmond en

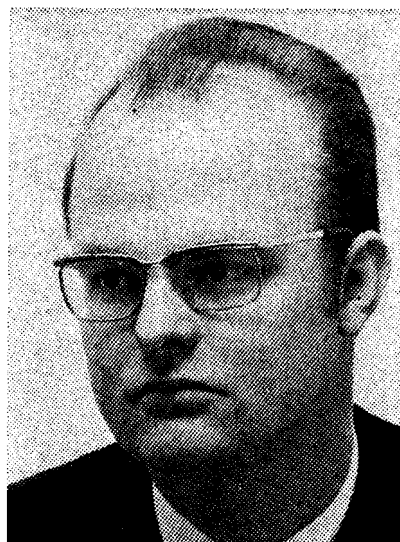
het Gooi) gedwongen worden om zich in het noorden van Noord-Holland (Alkmaar, Purmerend en Hoorn) of in de IJsselmeerpolders (Lelystad en Almere) te vestigen. Deze dubbele deportatie, gedwongen vertrek en weinig keuze bij de nieuwe vestigingsplaats, kan alleen slagen wanneer de rijksoverheid en de betrokken gemeentebesturen een daadwerkelijk beleid voeren.

Een absolute voorwaarde is, dat behalve de bewoners uit de grote steden ook de werkgelegenheid overloopt. En dat gebeurt thans niet, waardoor een nieuw soort forensisme ontstaat. De radikale aanpak zal een beperking van de overloop inhouden door vernieuwbouw en stadsrehabilitatie in de grote steden. Bovendien kloppen de cijfers niet. Wanneer alle ambitieuze bouwprogramma's van de primaire bouwgemeenten bij elkaar geteld worden, moet er met spoed een landelijke campagne voor bevolkingsvermeerdering en emigratie naar Nederland worden gevoerd.

Anders ontstaan er bij voortzetting van de bouwplannen lege woonwijken in bijvoorbeeld Alkmaar, Hoorn of Purmerend. Of daarvoor de mooie polder De Purmer met zeer goede grond opgeofferd moet worden? Voor de PPR hoeft dat niet!

De aanleg en verbetering van openbare vervoersvoorzieningen heeft bij ons een hogere prioriteit dan de aanleg van nieuwe wegen en dure tunnels onder het Noordzeekanaal. De PPR verklaart in het verkiezingsprogramma zich een vijand van de aanleg van een aantal met name genoemde hoofdverkeerswegen.

Omdat de PvdA in onze provincie soms iets anders en soms geheel anders denkt over zaken als luchthaven in Markerwaard, de overloop en het primaatschap van het openbaar ver-

Jac. Zuurbier

voer, kan het ook de niet-Noordhollanders duidelijk zijn waarom het duivelskunsten zal vergen de progressieve partijen op één lijn te krijgen. De mensen, die zich de komende jaren sterk willen maken voor PPR in de staten van Noord-Holland, zijn: Thea Janssens-Quant (Monnickendam), Romke Hekstra (Amstelveen), Harry Esser (Zaanstad), Jo Geerts (Amsterdam), Herman Raasveld (Amstelveen), Hans Zonneveld (Bussum), Hemmo Vroom (Middelie), Hanneke van Zeelt-Muller (IJmuiden), Eric Bon (Purmerend), Dirk Smit (Krommenie), Dick van Kleef (Amsterdam) en zus Ea en broer Marius de Gaay Fortman (Amsterdam). De Noordhollandse PPR-kiezer kan rekenen op kwaliteit, inzet en strijd voor een echte progressieve politiek in Noord-Holland onder leiding van Jac. Zuurbier.

KANDIDAATSTELLING

Partijleden en aktiecentra in de provincies Noord-Brabant, Limburg, Zeeland, Utrecht, Noord-Holland en Friesland wordt verzocht kandidaten te stellen voor de Eerste Kamer en de voorstellen hiertoe schriftelijk en ondertekend in te dienen bij de provinciale besturen, uiterlijk 11 april 1974.

De zittende fractie heeft laten weten dat deskundigheid op één van de

volgende terreinen nooit weg is:

- buitenlands beleid;
- juridische zaken in de ruimste zin;
- sociaal-ekonomies beleid.

Leden van Provinciale Staten zijn erg belangrijk bij het kiezen van Eerste Kamerleden. In het verleden zijn ook relatief veel kandidaten uit die groep gekozen. Voor alle duidelijkheid is het misschien toch goed vast te stellen, dat kandidaten voor de Eerste Kamer

niet lid hoeven te zijn van Provinciale Staten. Ook is het geen eis, dat de kandidaten woonachtig zijn in één van de zes betrokken provincies, hierboven opgesomd.

Voor de gehele kandidaatstellersprocedure zie reglementsartikelen 50 tot en met 55.

Folkert Boersma
Nunspeet
Tel. 03412 - 36 82

ZUIDHOLLAND

programkollege

In Zuid-Holland valt er in de volgende statenperiode wel het één en ander te veranderen; de PPR gaat er van uit een nuttige bijdrage te kunnen leveren.

De bestaande situatie: een afspiegelingskollege, met drie (jawel) konfessionele gedeputeerden, één liberaal en twee progressieven zal wel niet terugkeren, daar is zelfs de meest verstokte VVD'er wel van overtuigd. Daarvoor zullen de politieke verhoudingen in de staten zich te veel wijzigen, en daarvoor is ook een te grote ommezwaai in het provinciale beleid noodzakelijk.

Eerst iets over het laatste. We noemen zo maar een paar kernpunten. Met de publiekrechtelijke controle op het energiebeleid is het in onze provincie droevig gesteld. Is de structuur van de EZH (Elektriciteitsmij, Zuid-Holland, onderdeel van de SEP) uit democratie oogpunt niet al te gezond, de zittende staten willen het nog erger maken door van de EZH min of meer een NV te gaan maken. Natuurlijk zal de PPR hier dwars tegen in gaan. Het behoud van de *spaarzame open ruimte* is een probleem, dat de grootst mogelijke aandacht vereist. De PPR dringt aan op het zo spoedig mogelijk vaststellen van een interprovinciaal streekplan voor dit gebied, waarin de uitgangspunten van de tweede nota Ruimtelijke Ordening worden veilig gesteld.

Zuid-Holland is de provincie, waar de toestand met betrekking tot het handhaven van het leefmilieu het meest zorgelijk is. Daarom: het zo spoedig mogelijk van de grond komen van een *eigen provinciale milieudienst*, samenwerkend met de dienst van het Openbaar Lichaam Rijnmond. Daarom ook: sluiting van het vliegveld Zestienhoven, om maar eens iets te noemen.

Juist in een provincie als de onze is het van belang, om als het gaat om verkeersvoorzieningen, de nadruk te leggen op het *openbaar vervoer*, en de wegenbouw terug te dringen (Leidsche Baan). Dit was zo maar een greep uit het Zuidhollandse statenprogramma, 25 pagina's dik, dat ieder geïnteresseerd lid kan aanvragen bij Willem Ydo, Brugstraat 11, Bodegraven, tel. (01726) 20 04.

Dan de samenwerking. Eerst een paar, natuurlijk voorzichtige, prognoses. PvdA en PPR zullen winnen, en samen tussen de 30 en 35 van de 83 zetels bezetten. Verwachting voor de PSP: twee, en voor D'66: ja, hoeveel? In ieder geval dus geen meerderheid voor links.

Als de progressieven in het kollege willen, hebben ze dus nog een partij nodig. Maar dan moet er natuurlijk wel wat te regeren zijn. Vandaar, dat de provinciale PPR-ledenvergadering een zg. minimumprogramma (25 programapunten) heeft vastgesteld. Aan de hand hiervan zal de

Gidi van Dongen

beslissing over het al dan niet deelnemen aan het kollege worden genomen.

Daarnaast zijn PvdA, PPR en PSP bezig, naast de eigen programma's een *progressief kernprogramma* vast te stellen, dat wellicht uitgangspunt zal zijn voor het werkprogramma van het kollege dat, hoe dan ook, in ieder geval een programmakollege zal zijn. Gehoopt wordt, dat ook D'66 zal deelnemen.

Tenslotte de PPR-lijst. Omdat de voorbereidingen al vorig jaar maart zijn begonnen (programagroep), is de hoop gerechtvaardigd, dat het een goed op elkaar ingespeelde groep PPR-leden zal zijn.

De lijst wordt aangevoerd door Gidi van Dongen, 31 jaar, uit Rotterdam, één van de oprichters van de PPR, ex-sekretaris hoofdbestuur. Onder zijn leiding heeft ook de Zuidhollandse programagroep gedraaid. Daarna Cees van Kuyen, woont in Warmond, van beroep bioloog, specialist in milieu en planologie. Hij was, na Dilia van der Heem, de eerste Zuidhollandse kamerkandidaat. Daarna komt Cees Tilanus, op het ogenblik lid van het landelijk bestuur, alom bekend in de PPR.

Vervolgens: Ids Draisma, Leidschendam, Magda Rutten, Voorburg, Peter Veira, Leidschendam, Govert van Oord, Delft, Jan Meyers, Bodegraven, Willem-Geert van der Moer, Zwartwaal en nog elf anderen. Zij weten zich in de nabije maanden gesteund door een actieve campagnekommissie, die een eigen draaiboek verzorgt.

Willem Ydo

NOORDBRABANT

groen, schoon en veilig

De Brabantse lijsttrekker, Henk Rigter is voorzitter van het actiecentrum Oss en intern sekretaris van de huidige PAK (PvdA-PPR)-fractie in de staten van Brabant. Zijn voornameste interessen gaan uit naar ruimtelijke ordening, milieu- en energiezaken. Hij was betrokken bij het opstellen van het landelijk koncept-statenprogramma.

De PPR zal bij de statenverkiezingen in Brabant uitkomen

met een eigen lijst. Wel zal een lijstverbinding gevormd worden met PvdA, D'66 en PSP. In samenwerking met deze drie partijen is een kernprogramma gemaakt. Na de verkiezingen zal de PPR met PvdA, D'66 en PSP een fractiefederatie vormen. Deze fractiefederatie zal zo veel mogelijk een gezamenlijk standpunt naar buiten dragen, zeker ten aanzien van zaken die in het kernprogramma zijn opgenomen. Ten aanzien van andere zaken zullen echter onderscheiden

deelfraktiestandpunten mogelijk zijn.

Een greep uit het kernprogram levert de volgende punten op: Openheid en openbaarheid: adviezen van deskundigen voor het provinciaal bestuur moeten als regel voor iedereen toegankelijk zijn, commissievergaderingen moeten ook openbaar zijn, provinciale staten moeten invloed kunnen uitoefenen op de besluitvorming in de stichtingen en vennootschappen waaraan de provincie deelneemt (de PNEM bv.), de nevenfuncties die de commissaris van de Koningin en de gedeputeerden uitoefenen behoren bekend te zijn.

De gelden, die de gedeputeerden krijgen uit de in opdracht van de provincie beklede functies moeten in de provinciekas worden gestort, de vorming van het kollege van gedeputeerde staten moet zich in de openbaarheid afspelen. Ter aanvulling van dit punt heeft de PPR-ledenvergadering zich uitgesproken voor een programkollege. Het programma van dat kollege moet ter goedkeuring worden voorgelegd aan de PPR-ledenvergadering, voordat de PPR besluit tot deelneming aan zo'n kollege.

Brabant moet groen blijven

Streekplannen moeten zoveel mogelijk groenzones omvatten, de groei van de bevolking dient niet opgevangen te worden door verstedelijking van de oorspronkelijke plattelandsgemeenten, Brabant is niet de meest aangewezen provincie om de overloop van de bevolking uit de randstad op te vangen, inperking van het aantal militaire terreinen, streven naar een provinciale raad voor de ruimtelijke ordening, de vestiging van een tweede nationale luchthaven in Brabant wordt afgewezen (de PPR is zonder meer tegen een tweede nationale luchthaven in Nederland) en het vliegveld Welschap bij Eindhoven moet worden opgeheven.

Brabant moet schoon blijven

Streven naar een aparte provinciale dienst voor milieu-beheer, de zuivering van de Donge en de Aa en andere wateren dient versneld te worden gerealiseerd, de aankoop van natuurgebieden door de stichting „Het Brabants Landschap” moet worden bevorderd, Brabant moet niet één groot, mechanies pretpark worden, de bio-industrie moet aan banden worden gelegd, zuinigheid met energie, o.a. door verandering van het tarievenstelsel.

Brabant moet veilig blijven

Verbetering van het openbaar vervoer, aandacht voor de fietser, afremmen van de aanleg van nieuwe wegen. In plaats daarvan meer nadruk op het veiliger maken van bestaande wegen.

Welzijn, onderwijs en vorming in Brabant

Steun aan het vormingstoneel (Proloog), bevordering en

Henk Rigter

bundeling van het maatschappelijk werk en opbouwwerk, samenwerking tussen de hogescholen van Tilburg en Eindhoven, gestreefd zal worden naar de oprichting van een provinciale onderwijsraad.

Aandacht voor anderen

De provincie moet haar steentje bijdragen aan de ontwikkelingssamenwerking, o.a. door het betalen van een rijdende wereldwinkel, verbetering van de opvang en begeleiding van buitenlandse werknemers.

Brabant moet goed bestuurd worden

Er moet een provinciaal planburo komen, planmatig bestuur door meerjarenplanning en investeringsschema's, grond wordt alleen uitgegeven in erfpacht. Daarom moeten gewestelijke grondbedrijven worden opgericht en zonodig ook grondbanken, gestreefd wordt naar de vorming van grootgewesten waarvan de besturen via directe verkiezingen gekozen worden, democratisering van de waterschapsbesturen.

De belangrijkste kandidaten zijn:

1. H. Rigter, 27 jaar, psycholoog, uit Oss,
2. C. Staas, 50, leraar MAVO, Hoogerheide,
3. G. v. d. Wiel, 40, vertegenwoordiger, Son,
4. C. Joosten, 50, ambtenaar PTT, hoofdbestuurlid PPR, Den Bosch,
5. J. Oome, 48, timmerman, Raamsdonksveer,
6. W. Verzuu, 34, planoloog, Tilburg,
7. G. Leijten, 52, leraar MO, Duizel,
8. C. Mosselveld, 52, gemeente-ambtenaar, Waalwijk,
9. J. Rijpkema, 43, leraar levensmiddelen-technologie HAS, Oss;
10. G. Schilder, 54, wethouder openbare werken, Veghel.

ZEELAND

geen dam

In Zeeland werd in principe een lijst-verbinding afgesproken met PvdA en D'66. Pogingen van de PPR de PSP in het progressieve blok te krijgen werden getorpedeerd door D'66. De PvdA koos in deze omstandigheden voor D'66. Toen trok, na onderling beraad met de PSP, deze partij zich terug.

Verder zal nog onderhandeld worden tussen de drie progressieven over een gemeenschappelijk programma, dat vóór de verkiezingen bekend gemaakt zal worden. Hiervan wilden PvdA en D'66 in eerste instantie niet horen, maar hierover zal toch nog een hartig woordje gewisseld moeten worden.

Belangrijke punten in het Zeeuwse program van de PPR zijn onder andere:

1. De verhouding burger-bestuur. Besturen moet zijn: een voortdurend raadplegen van en contact houden met de medeburgers.
2. De werkgelegenheid. Dit vraagstuk zou moeten worden besproken met België. Ook ziet de PPR-Zeeland als oplossing voor het werkgelegenheidsvraagstuk in een gebied als Zeeuws-Vlaanderen de realisering van de vaste oververbinding met dit gebied, waardoor de arbeidsmarkten van Midden-Zeeland en West-Brabant gekoppeld

Constant van Waterschoot

worden aan die van Zeeuws-Vlaanderen.

Het Baalhoekkanaal wijst Zeeland af, evenals uitbreiding van basis-industriegebieden met terreinen in Zeeuws-Vlaanderen en ten oosten van Borssele. Daarentegen wordt gepleit voor de vestiging van kleinere, verwerkende industrieën en voor hulp aan bv. een vlasindustrie in Zeeuws-Vlaanderen, die nog wel mogelijkheden ziet.

3. Verkeer.

Een wegenplan, dat gebaseerd is op het aantrekken van steeds meer verkeer wijst de PPR in Zeeland af.

4. Waterstaat.

Met de meeste klem wordt gepleit voor een andere bescherming van het land rond de Oosterschelde dan met een dam.

Dit zijn een paar punten uit het programma. Constant van Waterschoot werd met algemene stemmen gekozen

als lijstaanvoerder. De lijst ziet er verder als volgt uit:

2. J. F. v. d. Voorde, Sluiskil,
3. W. v. d. Heide, Middelburg,
4. J. de Koster, Heinkenszand,
5. A. H. Kamermans, Middelburg,
6. G. van Roon, Bruinisse,
7. T. Theune, Souburg,
8. R. Elman, Hulst.

Wieger van der Helde

LIMBURG

paddestoelen

Op een algemene ledenvergadering in december is het provinciaal program vastgesteld.

Men heeft in Limburg getracht bij alle onderwerpen de PPR-gedachte van solidariteit door te trekken. Het streven van de PPR naar een samenleving van vrije, verantwoordelijke en creatieve mensen, die zelf vorm geven aan de maatschappij, waarin welzijn voor iedereen mogelijk is.

Specifieke Limburgse punten:

Er wordt gekozen voor maximaal drie gewesten. Bevorderen dat er een realistische instelling groeit met betrekking tot de pendel, bij het arbeidsvoorzieningsbeleid en met name bij de arbeidsburo's.

Gestreefd moet worden naar konsentratie van zogenaamde basisindustrieën op plaatsen waar deze thans staan onder hantering van strenge milieueisen. In dit verband wordt gewezen op de westelijke mijnstreek met de chemiese bedrijven van DSM.

De financiële situatie van de muziekscholen dient verbeterd te worden.

De eerstelijnsgezondheidszorg dient samen te werken met de maatschappelijke diensten, liefst in de wijkgezondheidscentra.

De vestiging van supermarkten buiten de stedelijke bebouwing is onaanvaardbaar.

De provinciale energiebedrijven dienen door uitgebreide voorlichting te streven naar zuinig gebruik.

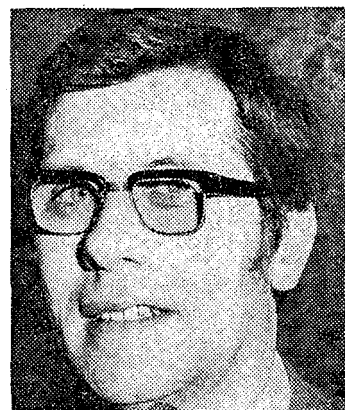
Samenwerking: De PSP-Limburg stelt als voorwaarde tot lijstverbinding dat de PPR en de PvdA zich uitspreken tegen een afspiegelingskollege met de VVD. De PPR-Limburg geeft de voorkeur aan een programkollege.

De PvdA gaat een motie behandelen met ongeveer dezelfde strekking. De beslissingen over lijstverbinding worden daardoor erg laat. Het zal ons daarom niet verbazen wanneer de algemene ledenvergadering kiest voor het alleen optreden van de PPR in Limburg.

Enkele actiepunten

De actie-centra schieten als paddestoelen uit de grond (en er zijn bij ons nog véél paddestoelen).

Op 16 februari is er een studiedag over de achtste mediese fakulteit met als centraal thema Hoe kunnen, in het komplekse proces van de realisering van de basisfilosofie van de mediese fakulteit Maastricht, de belanghebbenden in de samenleving zicht houden op die realisering, de gang van zaken steeds toetsen aan de basisfilosofie en invloed uitoefenen als zij menen dat dit nodig is? Deze dag is in samenwerking met de Volkshogeschool te Valkenburg

Jack Tonnaer

tot stand gekomen.

Op een provinciale ledenvergadering is de kandidatenlijst vastgesteld met als lijsttrekker Jack Tonnaer. Men komt in elke kieskring (5) met een eigen lijst uit.

De provinciaal voorzitter Gerard Peeters is die dag onder geweeeklaag en geknars van tanden van het zittende bestuur, maar ook met bloemen voor zijn gezin, afgetreden. Als nieuwe voorzitter werd gekozen: Mieke Verschuren, St. Agnesstraat 4, Bunde. Tel. 04461-5388.

Mieke Verschuren

DEFENSIEBELEID NEEN DEFENSIEBEGROTING JA?

De fractie van de PPR heeft voor de defensiebegroting gestemd. Op de kerngroepvergadering van 14 december — bijeen om over de energiekrisis en de opstelling van de partij daarin te spreken — heeft Bas de Gaay Fortman daar de volgende uitleg aan gegeven:

De PPR-fractie deelt de beleidsvisie van minister Vredeling niet. De defensiebegroting is volledig ingepast in de vigerende NAVO-strategie. Afschrikking en dreiging met massale vernietiging blijven instrumenten voor een vrede die de onze niet is. Deze strategie houdt onoverzienbare risico's in en verslindt geld en mankracht, verspilt energie en put energiebronnen uit. De PPR verwacht van de regering een doorbreking van het afschrikkingsevenwicht en daarmee een afwijzing van de kernwapenstrategie.

Nu de PPR regeringsverantwoordelijkheid draagt kan echter, volgens Bas, de fractie niet tegen deze begroting stemmen op straffe van een zeer moeilijke verhouding met het kabinet.

Om echter te doen uitkomen dat de fractie het defensiebeleid niet onderschrijft, zijn amendementen ingediend (o.a. tegen de nukleaire taak van de luchtmacht) op onderdelen, waarmee het beleid als zodanig afgewezen heet te worden.

Deze gevolgde politiek-strategische weg roept bij mij toch duidelijke twijfels op. De redenen daartoe probeer ik hier beknopt weer te geven:

A. De gedachtengang dat je een beleid kunt afwijzen door tegen onderdelen te stemmen, acht ik onjuist. Een beleid is véél meer dan een optelsom van delen. Met het afwijzen van de Starfighter, verlaten we de nukleair-strategische weg der NAVO niet.

1. De gevolgde gedachtengang erkent dat men zich met gebruik van het budgetrecht, in dit geval door een onderdeel van de begroting te willen afstemmen, een instrument verschaft om een greep te krijgen op het beleid. Bij de algemene beschouwingen heeft Erik Jurgens dit gebruik van het budgetrecht door het parlement als een controlemiddel op het beleid van de regering een staatsrechtelijke fictie genoemd.

2. Stemmen tegen de begroting betekent dat de minister geen centen krijgt, naar huis moet en met hem het kabinet. Dat willen we niet en dus stemmen we

voor. Aldus Bas. Natuurlijk is deze redenering juist, maar de defensiebegroting zou, dat was ondertussen wel bekend, ook zonder steun van de PPR het toch wel gehaald hebben. Een „neen” tegen de defensiebegroting was dus „haalbaar”.

B. De hoeksteen van de PPR-politiek is steeds geweest de vredespolitiek. Het aansprekende hierin was dat wij steeds daarin de samenhang zochten: verdeling der macht (militair-industrieel kompleks, derde wereld), uitputting grondstoffen (milieu, derde wereld), defensie (risiko's, onveiligheid).

Het defensiebeleid verschilt niet van de voorgaande jaren toen we het NEEN bij de begroting lieten horen. Nu zeggen we JA. Deze politiek-strategische weg ten gunste van het huidige kabinet vertroebelt eigen identiteit. Het vergroot ook de afstand ten opzichte van de gemiddelde kiezer, die zwaarder zal tillen aan een JA dan een enigszins bewuste kiezer, die politiek mee kan denken.

1. Ter toelichting op het ongewijzigde defensiebeleid: de behandeling van de taktische kernwapens bij de MBFR-besprekingen in Wenen en de adviesaanvraag bij het NIVV over de rol van de kernwapens in de NAVO-strategie (zie de memorie van toelichting) zijn wellicht openingen naar nieuwe mogelijkheden, maar het doel van de buitenlandse politiek is *niet* geworden: *dénuklearisatie* van Europa.

2. We hebben steeds de bewapeningswedloop in verband gebracht met de onderontwikkelde landen. Nu we de rijen willen sluiten omdat er voor het kabinet Den Uyl geen alternatief is en de „sociaal zwakkeren” hier daarmede gediend zijn, mag dat niet betekenen dat we het met de „sociaal zwakkeren” dáár, en dus onder andere met de defensiebegroting, minder ernstig moeten nemen. Gezien de samenhang tussen de bewapeningswedloop en de derde wereld, in het bijzonder de uitputting der grondstoffen, zou een dergelijke begrotingsbehandeling juist extra aandacht verdienen.

Ik sprak reeds over mijn twijfels ten opzichte van deze begrotingsbehandeling.

ling. Ik kan nog niet zover komen om te zeggen: de fractie deed het verkeerd, ze hadden neen moeten stemmen.

Deze politiek-strategische weg doet echter mijns inziens wel afbreuk aan onze politiek inhoudelijke doelstelling zoals neergelegd in onder andere Bommen voor Brood en PPR Ronduit. Ook ben ik van mening dat de partij als zodanig voor deze gang van zaken onvoldoende overleend is gekomen, juist ook omdat het hier gaat om de eigen identiteit van de PPR (vredespolitiek), waar we allemaal onze mond van vol hebben.

Ik neem wel zonder meer aan dat deze manier van begrotingsbehandeling de fractie voor een dilemma heeft geplaatst.

Om de moeilijke positie van fractie en partij duidelijk te maken naar kiezers en leden ware een niet-aanwezig-zijn van de fractie bij de stemming of alleen een NEEN van de fractievoorzitter (zoals andere jaren) bij de stemming mij een betere mogelijkheid, zowel inhoudelijk als strategisch, om onze politiek te markeren.

Tenslotte nog twee opmerkingen:

Ten eerste: willen er geen gaten vallen tussen fractie, bestuur, werkgroepen, leden en kiezers, dan zal een strategie-politiek handelen zoals bij de defensiebegroting (en bv. de Griekenland-motie, Guinee-Bissau) gevolgd en of voorbereid moeten worden door een juiste terugkoppeling in de partij (o.a. een wekelijks PPRAK?).

Er moet namelijk wel wat meer „terug” komen dan: „Dit is het (politiek schaak) spel en dit zijn de regels nou eenmaal. (Dit is dan met name bedoeld voor politiek-onhygiënische lieden die mij op grond van bovenstaande twijfels zonder meer naar de PSP verwijzen).

Ten tweede: er is wel een lichtpunt bij alle twijfels. De defensiebegroting heeft een voorlopig karakter; het is wachten op de nota van Vredeling. Mijn verwachtingen zijn duidelijk: deze nota zal een onloochenbare aanzet dienen te zijn tot een defensiepolitiek die niet langer blindvaart op de NAVO-kernwapenstrategie.

Dit is voor mij het JA of het NEEN tegen een defensiebegroting 1974. Mét of zonder Den Uyl.

Paul Paulusma, Amsterdam.

HET VOORBEELD KAKAO

De kakao-producerende landen, die alle te vinden zijn in de derde wereld, hebben eindelijk — na vijftien jaar onderhandelen — een overeenkomst die hen moet beschermen tegen de verwoestende gevolgen van sterke prijsschommelingen. Aanzienlijke verschillen in prijzen waren tot nu toe kenmerkend voor deze grondstof. De overeenkomst kent onder meer een verplichte minimum-prijs voor kakaobonen en geeft nog meer voorschriften om de prijs meer in evenwicht te brengen. Zo wordt een buffervoorraad aangelegd om prijsval tegen te gaan in perioden van grote produktiestijging. De overeenkomst trad 1 oktober van het vorig jaar in werking.

Een verslag uit de eerste hand van de langdurige onderhandelingen treft u aan in het boekje „Kakao, de lange weg naar de grondstoffenovereenkomst”. Dat de onderhandelingen, gevoerd in Genève, zolang duurden, wijten de schrijvers aan de onwelwillende houding van de industrielanden.

Onder druk van de kakao-industrie, die konkurrentie uit de ontwikkelingslanden vreest, en van de handel, die door overeenkomsten wordt beperkt in haar speculatie, waren de onderhandelingsdelegaties van de betrokken regeringen voortdurend gedwongen konsessies te eisen van de kakao-producerende landen.

De Nederlandse regering draaide op het laatste moment bij, omdat zij een goede verhouding met de ontwikkelingslanden uiteindelijk hoger waardeerde dan de naar overmatige winst strevende handel en industrie.

Prijsvorming

Centraal in het boekje staat de prijsvorming. De schrijvers stellen dat de prijs weliswaar bepaald wordt door de wet

van vraag en aanbod, maar dat de werkelijke prijs tot stand komt aan de hand van voorspellingen. De kakao is al verkocht voordat de vruchten van de bomen komen, vaak meer dan een jaar tevoren. Daarom zijn schattingen nodig over de oogst en het gebruik. Deze schattingen (voorspellingen) worden gemaakt door westerse bedrijven, waarbij het Engelse handelshuis Gill & Duffus de toon aangeeft.

Met name hoofdstuk 4 (par. 5) laat zien hoe de voorspellingen gebruikt worden om te speculeren tegen een van de belangrijkste grondstoffen die de wereld heeft aan te bieden.

De westerse handel gebruikt allerlei methoden om haar winsten veilig te stellen. Zij verschaft zich op allerlei manieren de benodigde informatie. Desnoods worden ambtenaren in landen als Ghana omgekocht met het argument „die jongens willen ook snel binnen zijn”.

Voorbeeldfunctie

Kakao is maar één voorbeeld van een grondstof. Veel ontwikkelingslanden zijn afhankelijk van de inkomsten uit een paar grondstoffen. Bij andere grondstoffen spelen identieke problemen als bij kakao. Daarom kan dit boekje gelden als voorbeeld van de grondstoffenproblematiek in het algemeen.

Het is de eerste publikatie in Nederland van algemene aard over kakao en een van de eerste onderzoeken over handel en wandel van de betrokken westerse bedrijven.

„Kakao, de lange weg naar een grondstoffenovereenkomst” is verschenen in de serie *Kahier Internationale Samenwerking* als nummer 14. Het is te bestellen bij NOVIB, van Blankenburgstraat 6 te Den Haag, tel. (070) 32 58 50. De prijs is zes gulden. **Dick Rietbergen**

STUDIEBURO: DRIE NIEUWE BOEKEN

1. „ONVREDE MET DE NAVO”, het discussie-rapport van de werkgroep Internationale Veiligheid van de Kommissie Vredespolitiek is klaar. De uitgave is verzorgd door het studie-buro; het bijna 60 pagina's tellende boekje is voor (ongeveer) twee piek te krijgen. Als je schriftelijk of telefonies bestelt kost het natuurlijk port, maar dat wordt uitgespaard als er iemand van je aktiecentrum een stapeltje afhaalt op het partijburo. Aan het schrijven van „Onvrede met de NAVO” hebben meegewerkt Dick Bot, Bas Brouwer, Derk Cools, Fokke Goudswaard, Fons Jansen, Daan Schut en Michel van Winkel. Het is geen amendeerbaar besluitvormingsstuk; een dergelijk stuk kan van de kant van het partijbestuur verwacht worden.

2. „OLIE OP DE GOLVEN/Energiekrisis - einde of begin” is de titel van een boekje over energiebeleid, het resultaat van een projekt van de Studiënstichting dat een jaar heeft geduurd. De eerste twee hoofdstukken bevatten feitelijke informatie over voorraden fossiele brandstoffen, prognoses, jacht op olie en over alternatieve energiebronnen. De twee volgende hoofdstukken geven een groot aantal beleidsvoorstellen,

na de noodzaak van zo'n beleid aangetoond te hebben. Het vijfde hoofdstuk bevat interviews over de haalbaarheid van de voorstellen, met Bas de Gaay Fortman, Michel van Hulten en Minister Lubbers. Er zijn 40 tabellen.

Het boek is geschreven door een werkgroep, bestaande uit Bart Edel, Fokke Goudswaard, Johan van der Heide, Leo Jansen en Wim Riedijk, in overleg met vele anderen. Het zal ruim honderd pagina's tellen en minder dan een tientje kosten; de uitgeverij is Het Wereldvenster. Als alles op rolletjes gaat met het boek en met deze krant, zullen ze op ongeveer dezelfde datum verschijnen; dat zul je trouwens wel merken.

3. „BARSTEN IN DE GROEI” komt, volgens plan, eveneens midden februari uit, bij dezelfde uitgeverij. Het is in een rekord-tijd tot stand gekomen (twee maanden), en dat zegt heel wat als men de volle agenda's van de medewerkers ziet. Het zegt vooral iets over de goede stemming waarin het overleg plaats vond, over zo'n onbegrensd onderwerp als „groei” is.

Dit boek heeft wat minder een studie-achtig en wat meer een pamflet-achtig karakter dan „Olie

op de golven”. Dit laatste boek ligt overigens geheel in de lijn van het eerste, omdat het aandringt op stabilisatie van het verbruik van fossiele brandstoffen en op stopzetting van het gebruik van kernenergie.

„Barsten in de groei” kan een opzienbarende rol spelen in de verkiezingskampanje, een reden temeer om het te kopen en ook zelf aan de man te brengen.

De medewerkers zijn: Marlies Neervoort, Eeltje Talstra, Jan van der Straaten, Meerten ter Borg, Erik Jurgens, Bas de Gaay Fortman, Ron Rote, Frans van Bakel, Leo Jansen, Jan van der Stoep, Hein Hoestra, Michel van Hulten, E. Douben, Jacques Maas en Garard van der Boomen.

Zij laten hun licht schijnen over allerlei sectoren waarin het groei-denken tot problemen leidt, zoals milieubeheer, verhouding tot de derde wereld, stedsbouw, cultuur en inkomensverdeling. Omvang en prijs van dit boek zijn vergelijkbaar met nummer 2. De laatste twee boekjes zijn in elke boekwinkel verkrijgbaar. Daarnaast kan men ze voor dezelfde prijs bij het partijburo bestellen. Sorry dat ik nog geen exakte prijzen kan noemen.

Dan nog iets anders. Wegens vertrek van Eeltje Talstra en ondergetekende zijn er twee nieuwe mensen op het studiebureau gekomen: Anneke van 't Hull en Martin Zwanenburg, beiden part-time. Anneke houdt zich vooral met burozaken bezig, Martin vooral met studiezaken. Ze zijn welkom.

Fokke Goudswaard

VERHUISD

Ria Beckers-de Bruyn, vice-voorzitter van het bestuur is verhuisd van J. van Ruysdaellaan 11, Oestgeest, naar Pres. Kennedylaan 144, eveneens te Oegstgeest. Telefoonnummer ongewijzigd: 01710 - 5 38 08.

NAVO-KONGRES IN JUNI

Op het laatst gehouden kongres is besloten voor 1 juli 1974 een kongres te houden over de Navo. Basis voor de discussie in de partij zal de inmiddels uitgekomen brochure „Onvrede met de NAVO” van de Navo-werkgroep uit de commissie vredespolitiek zijn.

Het partijbestuur zal in samenwerking met de werkgroep een stuk schrijven op basis waarvan besluitvorming of standpuntbepaling kan plaatsvinden.

Te zijner tijd zal het in definitieve vorm als kongresstuk worden aangeboden aan de aktiecentra. Daartoe zal het worden opgenomen in het aprilnummer van PPRAK.

Ten einde de nu nog beschikbare tijd maximaal te benutten wordt de aktiecentra verzocht zo spoedig mogelijk het onderwerp Navo in behandeling te nemen en daarbij gebruik te maken van genoemde brochure. Elders in deze PPRAK is te vinden hoe deze besteld kan worden.

Als kongresdatum is gekozen 22 juni 1974. Gezien het belang van het onderwerp kan de partij het zich niet veroorloven de inbreng van aktiecentra te beperken tot een luttel aantal weken voor het kongres. Men bedenke dat in die weken ook nog een verkiezingskampagne aan de gang is!

Vandaar deze oproep reeds nu de discussies te beginnen.

Folkert Boersma namens het partijbestuur

AGENDA

TER GERUSTSTELLING

- 20 februari: Tv-uitzending PPR, 20.20 uur Ned. 1
- 23 februari: Kerngroepvergadering, 10.30, gebouw Kunsten en Wetenschappen, Maria-plaats 27, Utrecht
- 26 februari: Radio-uitzending PPR, 18.19 uur Hilv. 2
- 1 maart: Bestuursvergadering
- 12 maart: Radio-uitzending PPR, 18.19 uur, Hilv. 2
- 12 maart: Bestuursvergadering

Er wordt op het ogenblik heel hard gewerkt aan een regelmatige verslaggeving in PPRAK vanuit de fractie. Ook gaan we proberen de vele activiteiten van de fractieleden buiten het parlement eens te signaleren. De zeer terechte vraag: Wat doet de fractie nou eigenlijk?, behoort maandelijks terdege beantwoord te worden.

OPNIEUW WELKOM

Twee radikalen van het eerste uur zijn opnieuw toegetreden tot de PPR: A. Q. C. van Ruiten uit Gouda en C. V. Lafeber uit Tilburg. Zij hadden de PPR in 1970 na het kongres in Bergen Dal verlaten, omdat zij vreesden, dat de PPR zich in de richting van een weinig konstruktief aktivisme bewoog.

Sindsdien zijn zij, hoewel politiek dakloos, doorgegaan met het losweken van progressieve confessionelen uit de vermoldde politieke structuren. Van Ruiten (sekretaris in het eerste PPR-bestuur) en Lafeber hebben zich nu weer aangemeld in een brief, waarin zij onder meer het volgende schrijven: „Nog steeds zijn wij ervan overtuigd, dat het radikalisme, zoals door het PPR-bestuur en door het PPR-kongres destijds unaniem werd samengevat in de aangrijpende woorden „geef elke mens meer ruimte om mens te zijn” ten wortel dient te liggen aan de op ons afstormende problemen van oorlog, armoede, onrechtvaardigheid, diktatuur, normloosheid en onverdraagzaamheid. Wijzer en ouder geworden zien wij nu slechts dieper. Onze moed te veranderen wat veranderd moet worden is dezelfde gebleven, wellicht zelfs groter geworden. Tege-

lijkertijd weten we echter ook te aanvaarden wat naar zijn aard niet te veranderen is. Met een politieke partij die de wijsheid bezit tussen die moed en deze wetenschap het juiste onderscheid te maken, constateren wij politieke eensgezindheid.” Het is fijn dat zij zichzelf in de huidige PPR zodanig kunnen herkennen, dat zij weer mee willen doen. Over hun politieke opvattingen behoeft geen twijfel te bestaan: die lopen en liepen ook indertijd parallel met die van vele anderen in de PPR. Soms lopen wegen uiteen in opvattingen over partij-politieke strategie. Dat zijn echter in wezen vragen van de tweede orde, waarvan het niet verstandig is er elkaar persoonlijk al te veel over lastig te vallen als we soms verschillende antwoorden geven. Veel belangrijker is het een grote mate van eensgezindheid bij elkaar te herkennen in de opvattingen die we samen hebben over het bestrijden van oorlog, armoede, onrechtvaardigheid en onderdrukking. Het is een verrijking van de PPR dat Van Ruiten en Lafeber opnieuw hun bekwaamheden aan onze radikale beweging beschikbaar stellen.

Wouter van Dam

AKTIEVOER

DEKENAKTIE

De Mondland-stichting heeft verslag gegeven van de dekenaktie, die zij in oktober voerde. Ongeveer 60.000 dekens zijn opgehaald, daarnaast nog 200.000 gulden. Op 15 december zijn de eerste 15.000 dekens verscheept naar Dar es Salaam (Tanzania). In januari zijn de overige dekens naar de bevrijdingsbewegingen in Angola, Mozambique en Guinee Bissao gestuurd.

ALA

Het adres van de Aksiegroep Latijns-Amerika (ALA), die ondermeer regelmatig publikaties uitgeeft over actuele gebeurtenissen in Latijns-Amerika is gewijzigd in Postbus 14092 te Utrecht.

NVSH

De taken van de NVSH, die vooral gericht waren op geboortenregeling en seksuele problematiek, zijn uitgebreid. De doelstelling, zoals die al geruime tijd wordt opgevat, betreft nu in de eerste plaats „emancipatie van mens en gemeenschap”. Dit is vastgelegd in nieuwe statuten, waarin ook de wens is geuit de leeftijdsgrens van 18 jaar voor het lidmaatschap te laten vervallen.

MCNV

Het Medisch Comité Nederland Viëtnam heeft op zich genomen de inventaris van het HOLLAND ZIEKENHUIS in Viëtnam te financieren. Het ziekenhuis wordt gebouwd met geld van de Nederlandse regering. De MCNV-fondsen raken nu uitgeput. Medicijnen en instrumenten blijven nodig. Giro 1090400 dus ten name van MCNV, Amsterdam.

BRAZILIE-TRIBUNAAAL

Op 6 november 1973 is in Brussel de oprichtingsvergadering gehouden van het „Bertrand Russell Tribunaal II over onderdrukking in Brazilië, Chili en Latijns Amerika”. Dit voorjaar zal een jury, net als bij het eerste tribunaal over Viëtnam, oordelen over de klachten van vier mensen uit Latijns-Amerika.

In verschillende landen zijn voorbereidingen aan de gang om zoveel mogelijk groepen uit de bevolking te betrekken bij het oordeel over het geweld van de machthebbers (over hun censuur, onderdrukking van vakbonden, intimidatie van de bevolking, om een paar punten te noemen).

Het sekretariaat is gevestigd op Nieuwe Gracht 47 te Utrecht. (Op hetzelfde adres is gevestigd CLAT-Nederland, waar alvast de nodige informatie over Latijns-Amerika te

krijgen is). Voorzitter van de Nederlandse afdeling is Sef Theunis, directeur van NOVIB, Nederlandse Organisatie voor Internationale Ontwikkelingssamenwerking (tevens voorzitter van de PAK-fractie van de Utrechtse gemeenteraad).

VREDESWEEK '74

De voorbereidingen voor de Vredesweek van dit jaar zijn weer aan de gang. Op 22 september zal de week starten onder het motto „Nieuwe Wapenfeiten”. Wapenfeiten zijn de verschillende manieren waarop mensen aandacht vragen voor vredesvraagstukken. Kleine daden kunnen grote gevolgen hebben, persoonlijk gedrag zal maatschappijstructuren veranderen.

Kerk en Wereld in Driebergen organiseert met het Interkerkelijk Vredesberaad (IKV) kadertrainingen gericht op dit thema. Op 15 en 16 februari: „Hoe kunnen wij gewone mensen op effectieve wijze voor de vrede werken?” Op 8 en 9 maart: „Vredesopvoeding in het Basisonderwijs”. Op 29 en 30 maart: „Vredesopvoeding in het Vervolgonderwijs” en op 19 en 20 april „Het programma tot Bestrijding van het Racisme en de Nederlandse Kerken”. Inlichtingen en opgave voor de weekends bij mej. Petra Klerks „Kerk en Wereld”, de Horst 1, Driebergen, tel. 03438-2241.

AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International is een nieuwe campagne gestart voor de politieke gevangenen in Brazilië. Er worden voortdurend mensen gemarteld, meer en meer mensen worden „op de vlucht gedood” (politie-term). Amnesty zoekt voor haar campagne steun van kerken, vakbonden en andere organisaties of groepen. De campagne moet haar hoogtepunt krijgen op 15 maart, de inauguratiedag van de nieuwe president en de tiende verjaardag van het regiem. Het adres van Amnesty International is Roetersstraat 34 in Amsterdam.

MOZAMBIQUE REVOLUTION

Het Angola Comité gaat in Nederland het periodiek „Mozambique Revolution” in de verkoop brengen. Dit is het Engelstalige blad van Frelimo, de bevrijdingsbeweging van Mozambique. Het verschijnt vier maal per jaar. Een mogelijkheid tot direct contact met de bevrijdingsbeweging. Abonnementen: prijs f 10,— per twee jaar, te voldoen op giro 600657 tnv Angola Comité onder vermelding van Mozambique Revolution. Losse nummers kosten f 2,—, waarbij de verzendkosten zijn inbegrepen.

EVEN AFTIKKEN

„Even aftikken en gelijk weer verder gaan” is een brochure over democratisering op middelbare scholen, samengesteld door Kabouters, Kritiese leraren Amsterdam, Onderwijs-winkel, de Amsterdamse groepen Onderwijs van de PPR en PSP en het Socialistische Onderwijsfront. De brochure is een reactie op een ontwerp schoolreglement van de gemeente Amsterdam en geeft aan hoe scholieren aan democratisering binnen hun school kunnen werken. Verkrijgbaar in een aantal boekhandels en bij het Aktie-Comitee Even Aftikken, Kloveniersburgwal 61, Amsterdam.

ROTTERDAM

Voor Rotterdam en omstreken: op 25 februari om 20.00 uur in Trefcentrum, Gen. v. d. Heidestraat, politiek-kulturele manifestatie, optreden Inti Illimania.

Berichten voor Aktievoer sturen aan Dick Rietbergen, Van der Mondestraat 145, Utrecht.

REKTIFIKATIE

In PPRAK van december is in mijn PSP-bijdrage over arbeiderskontrolle als weg naar economische democratie een storende fout geslopen. Ik betoogde dat de socialistiese opvatting van zelfbeheer (dwz een maatschappij zonder werkgever) tegenwoordig ook wordt gedeeld „door die leden van de Werkgroep Maatschappij-Kritiese Vakbeweging die behoren tot NKV en CNV”. Als lid van een NVV-bond wil ik er geen twijfel over laten bestaan, dat leden van alle drie de vakcentrales tot de WMKV behoren.

Erik Meijer

GEMEENTE PAPER

Het werk in staten en raden staat op het ogenblik wel erg centraal. Dat mag best, als het er maar niet bij blijft. Maar als je je er toch mee bezighoudt, hetzij als kandidaat, hetzij als lid van een ondersteuningsgroep voor een (toekomstige) fractie, hetzij als belangstellende, kennis van zaken is vereist. In Gemeentepaper, maandblad voor radikale politiek voor gemeente en provincie, wordt erg veel informatie aangedragen. U kunt zich opgeven als abonnee bij Bart Westerkamp, Waalstraat 97, Alkmaar-Oudorp. Abonnement 7,50 gulden per half jaar.

DE PORTUGESE POLITIEKE VLUCHTELINGEN

De Midden-Oosten-Olie-krisis mag zich verheugen in een brede belangstelling van de Nederlanders. De betrokkenheid bij de buitenlandse politiek is enorm gestegen. Immers, het verband tussen olie en vrede is duidelijk. Tal van andere belangrijke zaken raken in het vergeetboek en dat is misschien wel het grootste nadeel van deze crisis.

Een zaak die al tijden geen (verdiende) aandacht meer krijgt is die van de Portugese vluchtelingen. Zoals bekend voert Portugal enkele koloniale oorlogen, welke in eerste instantie mogelijk worden gemaakt door een diktatuur in het land zelf. Op een diktatuur-eigen manier wordt verzet tegen de oorlogen en het binnenlandse bestuur gebroken. Het aantal vluchtelingen is dan ook zeer groot.

Velen zijn na een serie omzwervingen in Nederland beland, waar hun situatie allesbehalve duidelijk en zeker is. Velen worden direkt het land uitgezet, politiek asiel wordt überhaupt niet meer verleend, sinds 1967 (ook niet aan Tsjecho-Slowaken). Ze bezitten geen enkele status, zodat ze geen enkel recht hebben op sociale bijstand, ze kampen met huisvestings-, werk- en studieproblemen, en zij mogen zich niet met politieke zaken bezighouden.

Hun situatie is echter in strijd met artikel 1, lid 1, van de Konventie van Genève (door Nederland ondertekend) en

art. 15 van de Vreemdelingenwet. Daarin staat, dat mensen die hun land verlaten vanwege vervolgingen om geloof, ras of politieke overtuiging, in Nederland als vluchteling zullen worden toegelaten.

De oorzaak van deze tegenstrijdige houding van de regering zal wel zijn de bondgenootschappelijke betrekkingen met Portugal. Immers de erkenning van de Portugese vluchteling als politiek vluchteling houdt een veroordeling in van de Portugese politiek.

Verschiedende organisaties van Portugese vluchtelingen willen nu een actie starten die op een politieke achtergrond berust. Daarvoor is allereerst nodig, dat de zaak weer onder de aandacht wordt gebracht. Er zal een verklaring worden gestuurd naar verschillende ministeries, waarin zowel de omstandigheden van de vluchtelingen als de oorzaak van het vluchtelingenprobleem aan de kaak wordt gesteld.

Deze verklaring zal mede ondertekend worden door politieke partijen en tal van organisaties.

Verder zal er op vrijdag 1 maart een informatieavond zijn te Amsterdam in het Mozes en Aäronhuis op het Waterlooplein. Aanvang 20 uur.

Voor de vredeskommissie
Jan Niessen.

TIJD EN TAAK

Het tweewekelijkse blad Tijd en Taak zal in maart een nummer wijden aan het PPR-denken. Voor PPR-leden erg interessant en tegelijk een gelegenheid kennis te maken met het blad dat wellicht een functie zou kunnen vervullen in de discussie over de „ideologie” van de PPR. Het bedoelde nummer is voor een groot deel gevuld met bijdragen van PPR-mensen en zal wellicht aan alle PPR-leden worden toegezonden.

Het blad heeft zich door de jaren heen bewogen op het grensgebied van evangelie en socialisme, zonder overigens aan een partij gebonden te zijn. De redactie probeert een

bijdrage te leveren aan het denken over de levensbeschouwelijke aspecten van progressieve politiek. De redactie is er trots op dat sinds de oprichting van het blad in 1903 er geen nummer is verschenen zonder een buitenlandse rubriek. Het blad zal zich bewust en graag ten dienste stellen van alle progressieve politieke bewegingen. Onlangs heeft Erik Jurgens op uitnodiging van de stichting Tijd en Taak zitting genomen in de redactie van het blad. Adres Tijd en Taak: Bentveldweg 3, Bentveld (post Aerdenhout) tel: 023 - 24 44 50.

Journalist

Welke journalist(e) wil in de PPRAK-redactie gaan zitten om het nieuws uit de aktiecentra te gaan verzorgen in samenwerking met de korrespondenten en alle PPR-krantjes napluizen? Bel of schrijf het redaktieadres.

Geld is macht, dat is voor de PPR ook wel een heel klein beetje het geval. Zonder geld valt er namelijk geen campagne te voeren. Vergeet dat niet. Het gironummer staat op pag. 2.

**LAAT HET DIT JAAR
27 MAART LENTE WORDEN**

PPRAK

**Uitgave van de Stichting
Radikalenkrant Savelsbos 19 —
Amsterdam**

direkte: Rien Blom, Jan Heytel, Sam Mol.

redaktieraad: Leo van den Berg,
Lou Hoefnagels, Harm Lamberts

redakte: Dick Rietbergen, Frans Schulte, Kees Waagmeester (eind-redakteur).

vormgeving: Ton Wegman

druk: Lumax, Utrecht

vaste korrespondenten:

Binnenhof: Henk Hoek, Ton Hupken
Marlies Neervoort

Groningen: Henri Dijksterhuis

Friesland: Kees van Twist

Overijssel: Louis Tangel

Utrecht: Dick Rietbergen

Limburg: Han Buhrs

redaktie-adres: Kees Waagmeester,
Preludeweg 490 (west) Alphen aan den
Rijn. Tel. (01720) 9 47 13

kopij voor het volgende nummer
uiterlijk maandag 25 maart op het
redaktie-adres, **getypt**, met redelijke
marge, blad aan één zijde gebruikt.

abonnement: f 6,— per jaar.

advertenties en abonnementen:
Savelsbos 19, Amsterdam-Nrd. Giro
1810200 van de Stichting
Radikalenkrant te Amsterdam.

advertentietarieven worden op
aanvraag toegezonden.

Buro Politieke Partij Radikalen:
Singel 277. Amsterdam. Telefoon
(020) 22 73 42.

voor contributiebetalingen:
Penningmeester PPR, postgiro 1575600
te Amsterdam.

REDAKTIONEEL

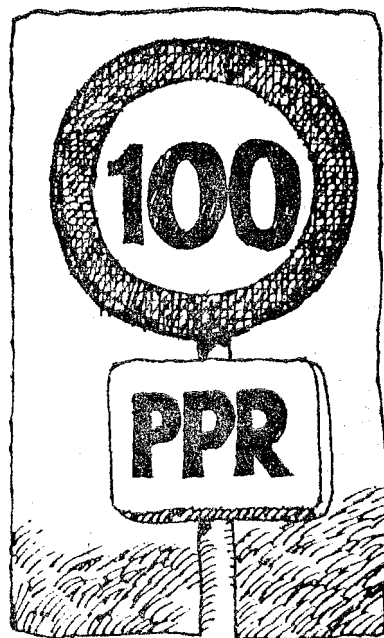
Wat is PPRAK en wat moet PPRAK zijn? Over die vraag wordt verschillend gedacht. De redaktie vindt, dat de kommunikatie tussen allerlei mensen en groepen in de PPR voorop staat. In dat teken staat PPRAK dit keer meer dan vroeger wel het geval is geweest. De fraktie doet vrij uitvoerig verslag, een harde noodzaak, omdat het gevaar bestaat, dat we haar gaan kritiseren zonder precies te weten wat zij nou eigenlijk heeft uitgestuikt. Pas als we precies weten wat de fraktie doet en nalaat is houtsnijdende kritiek mogelijk. Dit geldt ook voor het bestuur. Ook het bestuur heeft het voornemen korte verslagen in PPRAK te gaan publiceren.

In deze PPRAK twee stukken over themawerkgroepen. Als deze groepen en hun sub-groepen niet zichtbaar voor de leden werken, missen zij een geweldige kans. Zij kampen soms met mankracht, maar de grootste wervingskracht gaat ongetwijfeld uit van een regelmatige verslaggeving. De berichten over buitenparlementaire activiteiten worden sinds kort door het nieuwe redaktielid Dick Rietbergen verzorgd in zijn rubriek Aktievoer. Smakelijk eten!

Uit het vorige nummer van PPRAK zal het u opgevallen zijn, dat de eindredaktie zoekt naar iemand die het nieuws uit de aktiecentra gaat verzorgen, op eenzelfde manier als waarop Dick het aktienieuws verzorgt. Gestructureerd, zodat er op te rekenen valt.

Om de redaktie van advies te dienen en een beetje te volgen of PPRAK aan haar doel beantwoordt, heeft het bestuur op verzoek van de eindredaktie een redaktieraad in het leven geroepen. Daarin zitten de oud-hoofdredakteur Lou Hoefnagels, het bestuurslid Leo van den Berg en Harm Lamberts. Welkom.

Kees Waagmeester

MAKSIMUM- SNELHEDEN:

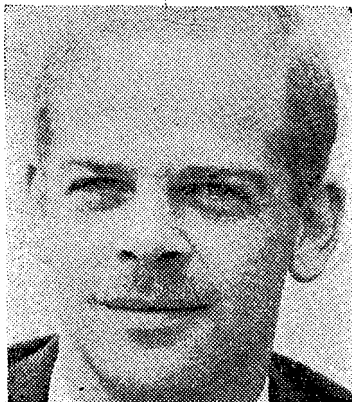
JA

De PPR-verkeerskommissie heeft een verklaring uitgegeven, waarin zij zegt blij te zijn met de maksimum snelheden, ook op de autosnelwegen. Deze noodmaatregel dient volgens de commissie in een definitieve maatregel te worden omgezet. Dit, omdat de maatregel naast energiebesparing ook andere positieve effecten heeft, zoals:

- Verlaging van het aantal verkeersslachtoffers.
- Vermindering van de geluidshinder en vooral:
- Verbetering van de concurrentiepositie van het openbaar vervoer met name op de lange afstanden.

(Voor contacten: Lieuwe Zigterman, Adriaan Pauwstraat 62, Delft-3, tel. (015) 14 22 23, voorzitter van de verkeerskommissie).

BAS DE GAAY FORTMAN MET DE PPR IN ALLE STATEN

Dit is de rede die Bas hield op de Kerngroepvergadering van 23 februari in Utrecht:

Het is duidelijk dat de verkiezingsstrijd in aantocht is. Sommige partijen zijn al bezig hun identiteit te zoeken in het bestrijden van andere partijen. Zo wil de heer Aantjes de AR aan de kiezers verkopen als Anti-Radikalen Partij. Zo'n anti-houding is op zichzelf niet erg geloofwaardig voor een partij die de strijd tegen de polarisatie hoog in het vaandel heeft staan. Maar wij hebben er geen enkel bezwaar tegen. Hoe meer partijen ons bestrijden, des te sterker wordt de PPR onder de aandacht van de kiezers gebracht.

Alleen hopen wij wel op een eerlijke strijd. Zo moet men ons geen concurrentie met de VVD verwijten bij onze pogingen de benzine-distributie af te schaffen. De VVD is eigen alle beperking van het autogebruik, de PPR daarentegen koos voor het alternatief van twee autovrije zondagen en een maksimum snelheid.

Met de vier andere regeringspartijen acht ook de PPR zich verantwoordelijk voor het bestaan en voortbestaan van de huidige regering. In tegenstelling tot de AR en de KVP — denk aan de vermogensbelasting — zijn wij nog niet in ernstig konflikt geraakt met het kabinet.

Maar de kwestie van de benzinedistributie is wel een voorbeeld van het feit dat de PPR niet blind achter de regering aanloopt. Als vrijwel iedereen in het land ziet dat de benzine-distributie mislukt, dan ziet de PPR-fractie dat ook en zoekt zij naar een konstruktief alternatief.

De kwestie van de benzinedistributie was een zaak van bijsturen van het regeringsbeleid op korte termijn. Maar belangrijker acht de fraktie het beleid op lange termijn. Wat dit betreft zien wij in wezen de zaken als de Selektieve Investerings Regeling, het behoud van de verscheidenheid in de dagbladpers, onder andere door subsidie van De Tijd en de toelating van het eksperiment met het sociaal vestigingsbeleid in Rotterdam hoopgevende ontwikkelingen.

Dat zijn echter tevens zaken waarbij de beide christen-demokratiese regeringspartijen de regering niet veel steun gaven. Integendeel, door middel van moties en amendementen die samen met de VVD werden aangenomen, zette

men de regering keer op keer voor het blok.

Met betrekking tot het regeringsbeleid op lange termijn heeft de PPR zorgen. Een aantal uiterst belangrijke milieukwesties worden binnenkort aktueel: de Dollard, de Oosterschelde en het kernenergiebeleid (met name de vraag of in het kader van het Ultra-centrifuge-project nog meer Nederlands geld voor de ontwikkeling van kernenergie op tafel moet komen).

Het kabinet heeft over de milieuzaken een aantal studies laten uitvoeren. Wij achten dit op zichzelf juist. Die studies geven inzicht in het hoe van een milieubeleid, in de wijze waarop het milieu behouden kan worden terwijl ook aan andere vereisten kan worden voldaan. Maar dat er een nieuw milieubeleid wordt gevoerd, moet door het kabinet zelf worden beslist.

De genoemde milieukwesties zien wij als een samenghangend geheel. Het kabinet mag niet gaan schipperen door bijvoorbeeld te besluiten in Groningen een milieubeleid te voeren maar in Zeeland niet of omgekeerd. Dat zou een zigzag beleid zijn.

Vermoedelijk de eerste kwestie waarover het kabinet moet beslissen is de Dollard. Wij hebben het rapport bestudeerd van het ingenieursbureau Dwars, Hederick en Verhey. Na lezing van dit rapport staat het voor onze fraktie onomstotelijk vast dat een buitendijks kanaal bij de Dollard er niet mag komen. Wij zullen deze zaak beschouwen als een test-case voor de vraag of de regering echt een beleid wil voeren van natuurbewoud.

Behalve over het milieubeleid maken wij ons ook zorgen over het buitenland- en defensiebeleid. Wat ons op dit moment het meest dwars zit is het beleid inzake de erkenning van Guinee-Bissau. (Zie hiervoor: „Druk op Portugal” betekent: Guinee-Bissau erkennen, elders in deze PPRAK.)

Tenslotte nog iets over de verkiezingskampagne. Wij zullen de steun van de kiezers niet vragen op wat wij verwerpen in andere partijen, maar op basis van onze eigen visie. Die visie met de bekende PPR-thema's van macht, milieu, welzijn en vrede, behoef ik hier niet te herhalen. Wel kan het nuttig zijn erop te wijzen dat we die visie zoveel mogelijk zullen moeten toelichten aan de hand van beleidspunten die in de provincies en de gemeenten betekenis hebben. Van statenverkiezingen en de gemeenteraadsverkiezingen mogen we geen Kamerverkiezingen maken. Maar wel is het waar dat er verband bestaat tussen de nationale en de provincie- en gemeentepolitiek.

Juist daarom neemt de fraktie de milieukwesties die ik noemde zo hoog op. Wij mogen van onze mensen in de provincies en in de gemeenten niet vragen met de PPR-politiek van milieubehoud de boer op te gaan als zij niet weten dat ze kunnen rekenen op de steun van de bewindslieden en de fraktie in Den Haag. Laten we onze leuze maar vast oefenen: MET DE PPR IN ALLE STATEN!

VS IS ZO GEK NOG NIET

De PPR is ondanks en juist dankzij het feit dat zij regeringspartij geworden is, in beweging. Nog steeds sluiten gemotiveerde mensen zich aan. Om verschillende redenen. Of de PPR-leden allemaal hetzelfde doel nastreven, moet steeds ter discussie staan. Dat blijkt ook uit hoe de verschillende vertegenwoordigers zich in allerlei parlementaire en buitenparlementaire organen opstellen. Hoe vraagstukken, die van politiek inhoudelijke en strategische aard zijn, behandeld worden en welke handelwijze er uit voortkomt. Hoe akties voorbereid en uitgevoerd worden. Kortom: hoe PPR-leden de werkelijkheid interpreteren en daarin handelen.

Waarom komen mensen in beweging? Omdat zij merken bepaalde belangen te hebben, die zij willen verdedigen. Omdat zij inzicht krijgen in de structuur van de maatschappij, en de daaruit volgende onrechtvaardigheden de wereld uit willen helpen. Omdat zij ervaren in een systeem te leven, waarin over hen beslist wordt. En mensen willen zelf beslissen. Beslissen over hoe zij hun leven willen inrichten. Waarvoor en hoe ze willen werken. Waar, hoe en met wie ze willen wonen. Daarom gaan mensen in beweging zich organiseren. Medestanders zoeken. Tegenstanders overtuigen, of, als dat niet mogelijk is, bestrijden. Aktie voeren.

Op grond van deze motieven zijn er al veel PPR-aktiecentra opgericht. Aktiecentra bestaan uit mensen, die vorm willen geven aan hun politieke doeleinden. Zij steunen hun vertegenwoordigers in de raad. Signaleren misstanden in hun omgeving en stellen die aan de kaak. Proberen, al dan niet met gelijkdenkende mensen en partijen, invloed uit te oefenen op de zaken die hen aangaan. Zij volgen ook de landelijke politiek, en hebben daar hun invloed op door middel van kongressen, demonstraties en vele soorten activiteiten.

MATERIAAL

Nu blijken er veel vragen te leven bij mensen die actief zijn in een aktiecentrum. Ook bij mensen die wel PPR-lid zijn, maar nog niet actief in een aktiecentrum. Logies, want de werkelijkheid vraagt aktie; aktie vraagt bezinning en bezinning leidt tot verdere aktie. De absurditeit is rond, want de werkelijkheid is moeilijker dan we vaak dromen.

Dan ontstaan vragen als: hoe komen we aan voldoende materiaal om aktie te voeren? Welke mensen kunnen we het beste inschakelen? Hoe kunnen we op een vergadering onze mening naar voren brengen, zodat er iets mee gebeurt? Wat is radikale politiek en met wie moeten we samenwerken?

Het bestuur van de PPR heeft besloten een aantal mensen te vragen zich over deze problematiek te buigen. Deze mensen zijn gevonden. Ze vormen de Kommissie Vorming en Scholing (KVS). Deze mensen willen proberen in overleg met de aktiecentra alle voorkomende vragen te behandelen. De bedoeling is samen wegwijs te worden in vormen van parlementaire en buitenparlementaire aktie; het toetsen van de daden aan de doelstellingen van de PPR en andersom; het verwerven van vaardigheden om inzichten en daden duidelijk te maken en om het bestaande inzicht in de economische, politieke en maatschappelijke verhoudingen en de samenhang daartussen te verbreden. Dat klinkt allemaal aardig. De praktijk is moeilijker dan op papier te beschrijven is. De kommissie heeft dan ook niet de pretentie, dat haar doelstellingen in korte tijd verwezenlijkt kunnen worden. Tevens is zij zich ervan bewust dat vormingswerk nog te vaak in een waas van overmoed en geheimzinnigdoenerij gehuld is. Alsof het het enig zaligmakende middel is tegen alle maatschappelijke kwalen. Dat is niet waar. Het is wel mogelijk dat mensen door middel van vormingswerk en scholing eigen mogelijkheden kunnen ontdekken om de maatschappij te beïnvloeden.

Er is dus een KVS. Zij heeft zich belast met de stimulering en koördinering van bovengeschetste taak. Maar wat is de KVS waard, als er niet overal in het land mensen met dezelfde activiteiten bezig gaan zijn.

De KVS stelt zich ten doel de opbouw van het vormingswerk regionaal op te zetten. Dit betekent dat zij verwacht dat er uit de aktiecentra in een bepaald gebied vertegenwoordigers komen, die bereid zijn 't een en 't ander te doen. Zoals één keer in de anderhalf à twee maanden een landelijke vergadering bij te wonen, waar een bepaald onderwerp uitvoerig besproken wordt. Initiatieven, vragen en vormen van aktievoeren uit de aktiecentra door te speien. Verslagen uitbrengen van bijeenkomsten etc. etc.

BEHOEFTE

De KVS wil samen met de aktiecentra

vragen, ideeën en problemen konkreet maken. De aktiecentra weten zelf het best waar ze behoefte aan hebben. Door het organiseren van avonden, weekends of studiedagen, net wat men wil, kan de kommissie helpen bij het uitwerken van en inhoud geven aan die wensen van de aktiecentra. De kommissie kan ook activiteiten aandragen, die andere instellingen organiseren en die belangrijk zijn. Ze kan informatie voor avonden en konferenties produceren. Sprekers vragen en gespreksleiders. De mensen die de kommissie bemannen en bevrouwen hebben een deel van hun tijd ter beschikking gesteld om inhoudelijk en organisatorisch vorm te geven aan het politieke vormingswerk binnen de PPR. Zij zijn iedere dag van de week te bereiken op het partijburo (Singel 277, Amsterdam. tel. (020) 22 73 42) behalve vrijdags.

Schroom niet en val hen lastig.

TWEE DATA:

27 april: bespreking van „Barsten in de groei” met daaraan gekoppeld de mogelijkheden van aktie die aan deze brochure ten grondslag liggen.
8 juni: evaluatie van de activiteiten tot dan toe en planning voor seizoen 1974-1975.

KVS:

Wil de Groot
Hans van Raamsdonk
Leo van den Berg
Guido Klabbers
(adviseur NPJCR).

HET FRAKTIEBELEID GEWOGEN...

„Als PPR-mensen PPR-Kamerleden willen ontmoeten, moeten ze in aktiegroepen gaan zitten”. Deze uitspraak van Erik Jurgens op de kerngroepvergadering van 23 februari in Utrecht kan wel een hoogtepunt genoemd worden in het debat over het fraktiebeleid, waarin de fraktie zich danig weerde. Er was nogal wat kritiek vanuit de kerngroep. Peter Lankhorst uit Amsterdam refereerde aan de rede die Bas hield en waarin hij had gezegd, dat de regering moest opletten zich niet van haar achterban te vervreemden waar het het buitenlands- en defensiebeleid betreft.
„De fraktie moet uitkijken het vertrouwen van haar achterban niet te verliezen”, aldus Peter Lankhorst.

Het betrof vooral de motie-Griekenland, waarmee de fraktie „in opdracht” zou men bijna zeggen, van het november-kongres de regering te lijf ging in de Kamer. De fraktie hield de motie aan. Bas zei, dat er over de inhoud van de motie tussen kerngroep en fraktie geen verschil van mening bestaat.

Het geschilpunt zou liggen bij de parlementaire strategie. De PvdA trok haar steun in en de fraktie hield de motie aan om minister Van der Stoel de gelegenheid te geven de Griekenland-zaak in de Navo-raad aan de orde te stellen. Gezien zijn reputatie meende de fraktie Van der Stoel dit vertrouwen te moeten geven. In de Navo-raad heeft deze minister over Griekenland echter maar weinig gezegd, wat de fraktie geweldig frustreerde. „Deze ontwikkeling hebben wij niet kunnen voorzien,” aldus Bas. Had de fraktie dit geweten, dan had men de motie nooit ingetrokken. Lankhorst was tevreden gesteld en vroeg de fraktie de motie dan alsnog in te dienen.

Bas zei, dat Van der Stoel „een beetje moeilijk op ons reageert, alsof wij een beetje griezelige mensen zijn”. Een PPR-delegatie zal met hem overleggen om na te gaan of de fraktie en Van der Stoel elkaar goed begrijpen en of het gedrag van Van der Stoel taktiek is of niet en als het taktiek is, de vraag bezien of die taktiek goed is.

GEEN KRANT

De kerngroepleden beklagden zich erover niet te weten wat de fraktie precies doet in het parlement. Men leest de kranten erop na, maar vindt hooguit iets over het stemgedrag. Bas vertelde, dat de fraktie zich dit steeds realiseert. De kwesties die de PPR naar voren brengt halen nauwelijks de pers, want in de kranten komt over het

algemeen veel te weinig naar voren van wat in de Kamer aan de orde is. Voor kerngroepleden en partijleden die goed geïnformeerd willen worden is er gewoon geen krant. Bas wees op de plannen via de PPRAK de communicatie met de achterban te verbeteren.

Bas zei blij te zijn, dat de PPR een homogene partij is, waarin men het inhoudelijk eens is. Andere partijen besteden hun dure tijd om kiesverenigingen te bezoeken om de compromissen die zij sluiten uit te leggen. De fraktie heeft gelukkig de kans haar beperkte tijd nuttiger te besteden.

De vorige kerngroep heeft een motie aangenomen waarin wordt aangedrongen op parlementaire controle op oliemaatschappijen. Hiertoe heeft de fraktie geen aanzet gegeven, zo wierp het kerngroep lid Everts op. Ook over het PPR-oliestandpunt bleek weinig naar buiten te zijn gekomen. Erik Jurgens heeft er met de PvdA-er Klaas de Vries voor gepleit het enquêterecht van de Tweede Kamer in ere te herstellen, zodat commissies uit de Kamer een diepgaand onderzoek kunnen instellen, in dit geval naar het gedrag van de oliemaatschappijen. Verder heeft de fraktie aangedrongen op een olie-Unctad. De regering heeft hier positief op gereageerd. Pier van Gorkum heeft opnieuw de invloed van de werknemers op de multinationals aan de orde gesteld en zal hiermee blijven doorgaan.

De fraktie heeft in het prijzendeбат niet gekozen voor een prijsstop, omdat dat zou betekenen, dat de kleine bedrijven rigoreus worden opgeruimd. De fraktie wil voorkomen dat de groten de huidige situatie op de markt uitbuiten en pleitte voor een winststop. Zie voor een uitvoerig verslag hierover elders in deze PPRAK het verhaal: Pier over de prijsstop...

Het beleid van de fraktie is erop gericht de tarieven van het openbaar vervoer te bevriezen om langs die weg tot gratis openbaar vervoer te komen.

GEWESTVORMING

De PPR heeft ernstige bezwaren tegen de fluoridering van het drinkwater. Vijf fraktieleden zullen tegen een wetsontwerp stemmen, dat dit wil regelen. Twee leden zijn nog over te halen. Bij de fluorkwestie zal de zogenaamde „fraktiediscipline” niet gelden (ja ja...). De partij heeft zich over gewestvorming nog nooit uitgesproken, zo vertelde Erik. „De vraag is of een uniforme regeling voor de gewesten mogelijk is. Wij moeten in ieder geval ook uit zijn op

schaalverkleining om de burgers meer greep te geven op eigen omgeving.” De PPR heeft zich altijd ferm opgesteld tegen samenvoeging van gemeenten. Bij het debat over de Machtigingswet hebben Pier en Leo het PPR-standpunt uitvoerig weergegeven. Leo besteedde grote aandacht aan de natuurgebieden. Bas zei hierover: „Het is niet nodig dit in het parlement geweldig aan te dikken. Iedereen in Nederland weet, dat er niet in natuurgebieden wordt geboord, dan over Harry van Doorns lijk”. De fraktie nam het initiatief om tot controle op hoge inkomens te komen. Wat Dennendal betreft heeft de fraktie niet al te gemakkelijk willen kiezen in de „persoonlijke rotzooi”. Maar over structurele zaken is zij altijd duidelijk geweest en zal zij duidelijk zijn. De basis-ideologie van het bestuur van Nieuw-Dennendal komt overeen met die van de PPR. Dolf vertelde, dat de PPR als eerste een commissie van goede diensten had voorgesteld. De fraktie heeft zich altijd verzet tegen deportatie.

De PPR en met name Dolf bleken achter de schermen menig initiatief te hebben genomen inzake Dennendal. „Maar het is vervelend te zeggen, dat je steeds gelijk hebt”, zei Dolf.

BESTUUR

Een pleidooi om een nieuw bestuur te kiezen op het Navo-kongres haalde het niet. Het bestuur heeft door aftreden van een aantal leden de reserve-leden moeten aanspreken.

De kerngroep nam een motie aan tegen fluoridering van het drinkwater en een motie tegen het besluit van de gemeenteraad van Eindhoven om de subsidie aan de toneelgroep Proloog in te trekken.

Eeltje Talstra deed een aantal mededelingen over de campagne. Eén van zijn opmerkingen kan ik maar niet vergeten: „Wij staan weer voor de allerbelangrijkste verkiezingen in het bestaan van de PPR”. Het zij ons gezegd.

K.W.

NIEUWS VAN DE CENTRALE MILIEUWERKGROEP

**Sekretariaat: W. E. Gerlach-Heijmans,
Sandersweg 3, Oosterbeek,
tel. (08307) 23 02.**

Hier is nieuws van de milieugroep:

● **De belangrijkste doelen voor 1974 zijn: onze kennis gebruiken om PPR standpunten naar buiten te brengen en voorts advies (gevraagd en ongevraagd) aan en controle op onze bestuurders.**

● De voordrachten van de milieustudiedag voor raadsleden en aanstaande raadsleden op 26 januari te 's-Hertogenbosch zullen worden geplaatst in Gemeentepaper, sommige zullen tevens als folder worden uitgegeven en beschikbaar gesteld. Zie voor een verslag elders in PPRAK.

● Als onderwerpen voor de verkiezingen zullen wat de milieuzaken betreft vooral aan de orde zijn: het energiebeleid, de voorbereiding en besluitvorming van streek- en bestemmingsplannen en verkeer en vervoer.

● Er is door elke subgroep een opsomming van onderwerpen gemaakt, die op provinciaal of gemeentelijk nivo belangrijk zijn in verband met de verkiezingen.

● In 1974 zullen in de Kamer de volgende wetten op milieugebied aan de orde komen: 1. zeevervuiling, 2. wet op chemische afvalstoffen, 3. derde nota ruimtelijke ordening, 4. wet op verpakkingsmiddelen.

● In de subgroep bodem- water- en luchtvervuiling zal speciaal worden gewerkt aan de volgende belangrijke onderwerpen, waarover wij een standpunt moeten formuleren en actie moeten voeren: bio-industrie (Hordijk), dieptelozingen (Blaauw), biologische landbouw en biologische en geïntegreerde bestrijding van plagen (van Oosten), drink- en industriewatervoorziening, spaarbekkens (van Buuren, Lettinga, Lyklema, Maas), luchtvervuiling (van Doorn, Jongstra), regeling betreffende het inzamelen van overtollige resten van insecticiden, medicijnen, afgewerkte olie en andere milieugevaarlijke stoffen (Scheffer), nota over maatschappelijke oorzaken vervuiling (Keulen), jachtwet (Bil).

● Het zou wenselijk zijn op korte termijn ter hand te nemen: verwerking

van vast afval door middel van hergebruik (onder andere komposteren), verbranden (en dan tevens energie-opwekking) of voorlopig opslaan (onder gecontroleerde omstandigheden) en voorts de zeevervuiling. Uiteraard is over deze onderwerpen wel enige deskundigheid aanwezig in onze subgroep, maar het zou voor een goede aanpak nodig zijn meer man (vrouw) kracht te kunnen inzetten.

● Voort is er dringend behoefte aan één of meer mensen (lieft geologies of chemies georiënteerd), die met Blaauw de dieptelozingen zou willen bestuderen.

● De ontvangen ontwerp-wet chemische afvalstoffen zal door een viertal mensen in onze subgroep krities worden doorgenomen en bekomentarieerd.

De Centrale Milieugroep omvat de volgende werkgroepen:

A. **Verkeer.** Sekr. Wim de Leijster, Thorbeckestraat 418, Wageningen tel. (08370) 1 21 26.

B. **Planologie.** Sekr. Martin Kroon, Jan van der Heijdenstraat 144-II, Amsterdam. tel. overdag (023) 31 90 10, toestel 242

C. **Energie.** Sekr. Jacques de Jong, Dunantstraat 1369, Zoetermeer. tel. (079) 16 58 49

D. **Vervuiling.** Sekr. H. C. Burger, Vergersweg 30, Wageningen. tel. (08370) 1 51 66.

E. **Landbouw.** Sekr. Theo de Wit, Nobelweg 114, Wageningen, tel. (08370) 1 07 31

F. **Productie- en**

Konsumptiebeheersing. Sekr. H. L. Roder, Schelmseweg 49, Annhem. tel. (085) 42 17 52

G. **Macht.** Paul Rammeloo, Parkweg 285, Voorburg. tel. (070) 87 05 35

H. **Bevolking.**

I. **Onderwijs.** Sekr. Willemien van West-de Boer, Haverweg 6, Rheden. tel. (08309) 28 43

De subgroepen werken zoveel mogelijk op zichzelf. Bij optreden naar buiten wordt overleg gepleegd met het centrale sekretariaat.

Er is een groep bevolkingspolitiek geweest, maar door gebrek aan mankracht is deze opgeheven. Het zou echter wel gewenst zijn, dat zich mensen beschikbaar stellen om aan deze groep nieuwe vorm en inhoud te geven.

De meeste groepen kunnen versterking gebruiken; zeer gewenst is dit voor de groepen Macht en Productiebeheersing. Zowel deskundigen op een bepaald gebied als geïnspireerde niet-deskundigen, die iets willen doen, zijn nodig. Wat deskundigen betreft is er vooral grote behoefte aan juristen, ekonomen en politiek onderlegden.

De **verkeersgroep** dreigt kleiner in plaats van groter te worden. Op korte termijn zijn de plannen van deze groep:

1. Het volgen van de verkeersaspecten van de oliecrisis, waaruit de autovrije zondag ontstond, die velen als een zegen hebben ervaren. De effecten van distributie en snelheidsvermindering op bijvoorbeeld het aantal verkeersslachtoffers. Hoe kunnen deze positieve punten worden behouden?
2. De voorrangproblematiek: de ongelijkwaardigheid van fiets en auto en de rechts-voorrangregel. 3. De openbaar vervoer-tarieven. Moet het openbaar vervoer werkelijk gratis zijn of zijn er rechtvaardigheidsoverwegingen die hier erg sterk tegen pleiten (bijv. de „gedwongen" autobezitter zoals de invalide wordt hierdoor gediskrimineerd).

Wie zin heeft over deze en dergelijke problemen mee te denken (hopelijk velen) kan contact opnemen met het sekretariaat van „Verkeer" of met Lieuwe Zigterman, Adriaan Pauwstraat 62, Delft, tel. (015) 14 22 23.

OPROEP AAN OR-LEDEN

Willen alle PPR-leden die lid zijn van een ondernemingsraad zich melden bij het fraktie-buro PPR, Binnenhof 1a te Den Haag, ter attentie van drs. Jaap Roëll? Jaap Roëll is per 1 maart belast met ondernemingsraadszaken. Met deze PPR-leden wil de fraktie en met name Pier van Gorkum contact onderhouden en waar dat mogelijk is bij het werk inschakelen.

MAG KALKAR (VAN U)?

De vraag „Mag Kalkar (van u)?” stelde Leo Jansen aan de lezers van De Tijd. Van hem mag het niet en daartoe draagt hij een aantal argumenten aan die erop neerkomen, dat wie vóór Kalkar kiest, kiest voor een verdere concentratie van kennis en macht in handen van een steeds kleiner wordend groepje mensen. De argumenten tegen Kalkar zijn:

- 1. gemakkelijke verspreiding van kernwapens;
- 2. het probleem van de radio-actieve afval is technies nog niet opgelost;
- 3. energieverbruik, en dus ook kernenergieverbruik door de noordelijke wereld, vergroot onze industriële produktie en vergroot de kloof met de arme landen;
- 4. verdergaande industrialisering betekent een verder opvoeren van de spanningen in onze samenleving.

Energiebehoefte is, net als transport, afgeleid van het gewenste produktie- en investeringsnivo. De enige structurele maatregel is dan ook op dit peil van industriële activiteiten een greep te krijgen.

Zijdelings wil ik even op het herverdelingsprobleem wijzen, omdat als we *minder* gaan krijgen, het nog *eerlijker* delen nog urgenter wordt. Bij de kamerdebatten over de wet financiering ontwikkeling snelle kweekreactor (FOSKR) in maart 1973 heeft de Tweede-Kamerfractie uitdrukkelijk gesteld tegen te zijn. Moties werden aangenomen. Wij stemden tegen, evenals tegen het hele Wetsontwerp.

Bij de begrotingsbehandeling van economische zaken dit jaar is Kalkar weer aan de orde geweest. Minister Lubbers zegde toe te zullen komen met een -eerste-energienota en een memorie van antwoord bij de Nota Kernenergie.

Verder stelde hij dat hij moeite zou hebben met het stopzetten van het Kalkarproject. Leo Jansen zei toen onder andere, dat het ekonomies rendement inmiddels tot nul is gedaald.

Bij de begroting van het Fonds Ontwikkeling Snelle Kweekreactor herhaalde Leo, dat wij zeer ernstige en wezenlijke bezwaren hebben tegen het Kalkarproject. Hij nodigde de regering uit met wijzigingsvoorstellen te komen, bevattend een afkoopregeling voor ons land. Als terugtrekken van Nederland zou betekenen, dat ook België, Luxemburg en W.-Duitsland gaan twifelen, zou de schade best kunnen meevallen.

DRIE PROCENT

Uit de Wet (FOSKR) vloeit een 3 pct. heffing voort. Grote elektriciteitsafnemers (Péchiney) trachten hier onder uit te komen. Inmiddels heeft Minister Lubbers dergelijke verzoeken afgewezen, dit in antwoord op vragen van Leo. Landelijk wordt de heffing hier en daar geboycot. Dit laatste moet opgevat worden als een daad van burgerlijke ongehoorzaamheid.

Over burgerlijke ongehoorzaamheid als politiek pressiemiddel is nog geen PPR-standpunt totstand gekomen. Hopelijk zal te zijner tijd een kongres(je) aan deze materie gewijd worden. Tot dan stel ik voor het volgende voorlopige standpunt over burgerlijke ongehoorzaamheid en dus ook de Kalkar-boycot in te nemen: het protest is een wetsovertreding gericht op een bepaalde maatregel.

De algemene rechtsvorm van de samenleving wordt *wel* geaksepteerd. Verder dient de daad van burgerlijke ongehoorzaamheid aan een aantal voorwaarden te voldoen om als gerechtvaardigd in aanmerking te komen. Dit zijn:

1. Het protest moet openbaar plaatsvinden, liefst in de schijnwerpers van de publiciteit;
2. Men moet via een proefproces en politieke acties er naar streven zo snel mogelijk een oplossing, (wetswijziging) te vinden;
3. De zwaarte van de acties moet in overeenstemming zijn met het doel dat men wil bereiken: dus geen huis in

brand steken om een varken te roosteren. Dit geldt ook voor de andere partij.

De stroomafsluiting door het Groningse elektriciteitsbedrijf, waar wij vragen over hebben gesteld stond niet in verhouding tot het verschuldigde, luttele bedrag;

4. Boycot moet niet tot gevolg hebben dat — via verhoging van de heffing — afwenteling van de lasten op anderen plaatsvindt;

5. De aktie moet voortkomen uit persoonlijk gevoelde verantwoordelijkheid voor een meerderheidsbesluit (niet te verwarren met *publieke* verantwoordelijkheid die wij allemaal dragen zolang we in de Kamer zitten. Die publieke verantwoordelijkheid hoeft naar onze mening geen gewetenslast te betekenen);

6. Alle overige rechtsmiddelen, zoals handtekeningenakties en petitities moeten uitgeput zijn.

Kortom de fraktieleiden boycotten niet, maar respekteren uiteraard de mening van hen die menen dit wel te moeten doen.

Momenteel loopt de aktie-Stop-Kalkar. Dit is een handtekeningenaktie. We willen ieder vragen deze handtekeningenakties te ondersteunen.

Ton Hupkens

P.S. Inmiddels hebben de christen-democratische partijen in Gelderland in hun programma voor de komende provinciale verkiezingen de verdere toepassing van kernenergie afgewezen!

Kalkar nooit !!

DRUK OP PORTUGAL BETEKENT: GUINEE-BISSAU ERKENNEN

In Rotterdam is een PAIGC-delegatie uit Guinee-Bissau onder leiding van José Araujo ontvangen door een vergadering die bezocht werd door 600 mensen. Bas de Gaay Fortman hield er de hieronder afgedrukte rede. Op een dergelijke vergadering in Amsterdam sprak het PvdA Tweede-kamerlid Ter Beek. Na afloop van zijn rede werd Bas door de delegatie op Guinee-Bissause wijze omhelsd, hetgeen zijn Afrikaanse hart goed moet hebben gedaan.

De Rotterdamse afdelingen van de PvdA, KVP, D'66 en PPR, zijn dankbaar voor het bezoek dat de delegatie van de PAIGC aan deze stad brengt. Het is ons een groot voorrecht kennis te kunnen maken met zulke waardige vertegenwoordigers van deze eerste voormalige Portugese kolonie, waar de onafhankelijke republiek kon worden uitgeroepen. Het bezoek van onze broeders uit Guinee-Bissau staat in het teken van erkenning. Waarom is die erkenning zo belangrijk? Ik heb daarvoor vijf redenen:

Ten eerste omdat de onafhankelijkheid van de republiek Guinee-Bissau een realiteit is. Er is een eigen onderwijssysteem, een eigen politieke en economische structuur ontwikkeld. Het verbaast dan ook niet dat de bevolking onafhankelijkheid wil. Welke bevolking van een kolonie heeft zich ooit in vrije verkiezingen uitgesproken tegen onafhankelijkheid?

Ten tweede omdat de diplomatieke strijd tegen het Portugese kolonialisme de militaire strijd kan bekorten en dus mensenlevens kan sparen. Onze regering wil druk op Portugal uitoefenen om te onderhandelen. Maar wat heeft niet-erkenning daarmee te maken? Amílcar Cabral heeft eens gezegd: „Onze enige voorwaarde is dat ze met ons aan één tafel willen zitten.” Als de Portugezen dat zelfs nu nog niet willen, dan is er druk nodig. Die druk komt juist door erkenning. Wat Portugal nog steeds niet begrijpt is, dat er maar één oplossing is. Niet de gewelddadige onderdrukking, door de inzet van steeds meer soldaten, maar de vreedzame oplossing van meewerking aan een onafhankelijk Guinee-Bissau, dat uit vrije wil relaties aangaat. Om dit te begrijpen is een schokeffect nodig. Wij herinneren ons de houding van de Verenigde Staten in het Nieuw-Guinea konflikt. Na de reis van Robert Kennedy en zijn perskonferentie wisten we dat Nieuw-Guinea als Nederlands gebiedsdeel verloren was. Dat effect beogen we nu door een serie erkenningen in West-Europa te bewerkstelligen. *Wie druk wil uitoefenen op Portugal moet niet wachten met erkenning maar dat juist nu doen.* Dat vragen wij van onze regering.

BANDEN

Ten derde is erkenning van Guinee-Bissau belangrijk omdat de strijd van Guinee-Bissau verbonden is met de strijd in zuidelijk Afrika. Dat verklaart ook waarom Portugal vasthoudt aan Guinee-Bissau. Het Portugese belang in Guinee-Bissau is verbonden aan de economische belangen die de blanke regeringen van Zuid-Afrika en Rhodesië en het Portugese bewind in Angola en Mozambique aan elkaar verbinden.

Als Guinee-Bissau valt, kan Portugal Angola en Mozambique dan behouden? Dit verband betekent voor de

bevolking van Guinee-Bissau een offer. Maar dat betekent ook dat het belang van hun onafhankelijkheidsstrijd reikt tot buiten hun grenzen. Wij willen dat Nederland Guinee-Bissau erkent en omdat de bevolking van Guinee-Bissau daar recht op heeft en omdat deze erkenning een wapen is in de strijd voor de bevrijding van de gekleurde volkeren in zuidelijk Afrika.

Ten vierde is erkenning ook belangrijk omdat de volksvertegenwoordiging dat wenst. Bij de debatten over de begroting van buitenlandse zaken is door de Kamer een niet mis te verstane motie dienaangaande aangenomen. Daarin stonden drie dingen: op de eerste plaats dat erkenning gewenst geacht wordt, ten tweede dat het effect daarvan vergroot kan worden door met meerdere landen tegelijk te erkennen en tenslotte dat daartoe contact moet worden opgenomen met andere landen. Maar hoe is de situatie nu? Er is voor mij reden tot bezorgdheid.

a) omdat de regering niet meer over erkenning spreekt, maar uitsluitend over druk op Portugal om te onderhandelen;

b) omdat nu wéér over volkenrechtelijke kwesties wordt gesproken.

Wij willen daar dit over zeggen. De winst van het kamerdebat was, dat we de volkenrechtelijke bezwaren hadden overwonnen. Of het bevrijde gebied nu driekwart, tweede of een half is, het gaat erom dat een onafhankelijk Guinee-Bissau realiteit is en dat de toekomst van het gebied niet is aan het Portugese kolonialisme, maar aan het onafhankelijke Guinee-Bissau.

Als het volkenrecht dezelfde maatstaven hanteert bij een militaire staatsgreep van een junta, als bij de ontworsteling aan het kolonialisme, dan moet dat volkenrecht nodig vermenselijkt worden. Maar gelukkig hebben we de volkenrechtsdeskundigen al op onze hand. Laat de regering dus niet teruggaan naar de tijd van vóór het kamerdebat over buitenlandse zaken.

Het spreekt vanzelf dat een regering die een sociaal-economies beleid voert gericht op spreiding van kennis, inkomen en macht de Wiegels van zich vervreemdt. Laat diezelfde regering oppassen dat zij in haar internationale beleid niet haar eigen achterban van zich vervreemdt. Overigens, ook de VVD moet wel voor erkenning zijn. Bij de discussies over de middenstanders heeft Wiegel de regering zeer nadrukkelijk op haar plicht gewezen, moties die haar worden voorgelegd uit te voeren, en als zij dat niet doet blijkt geeft van minachting voor het parlement. Dat geldt dan dus ook voor deze motie, gericht op erkenning van Guinee-Bissau.

VREEMD

Ten vijfde heeft Nederland geen betere wapenen in handen Portugal te dwingen haar koloniale politiek te laten varen. Het verdrag tussen de EEG en Portugal bijvoorbeeld heeft ons een belangrijk economies drukmiddel om ons doel te bereiken uit handen geslagen. Daarom klinkt het „druk uitoefenen op Portugal” zo vreemd. Een land dat wel druk kan uitoefenen is Amerika.

De Verenigde Staten leveren wapens tot en met herbiciden, trainen de luchtmacht e.d. en houden Portugal militair op de been. De vraag is dan ook wat doen de Verenigde Staten als een vraag om erkenning in de VN komt? Zullen ze dan van het recht op veto gebruik maken?

Dat zou net zo erg zijn als de rol die de VS in Indo-China hebben gespeeld. In dat geval zullen zij rechtstreeks verantwoordelijk zijn voor de oorlog in Afrika en de verlenging ervan.

Het Nederlandse beleid lijkt nu nog de keuze te willen ontlopen. Maar als de aanvraag van Guinee-Bissau om erkenning in de VN komt moet ook Nederland duidelijk kleur bekennen. De grootste na-oorlogse demonstratie in Nederland werd gehouden tegen het Amerikaanse optreden in Vietnam.

Als de Verenigde Staten in september in de Verenigde

Naties hun veto uitspreken over de toelating van Guinee-Bissau, zullen we opnieuw net zo massaal protesteren. De oorlog in Guinee-Bissau en in zuidelijk Afrika is een van de meest barbaarse in onze geschiedenis. Aan die oorlog moet een einde komen.

Broeder Araujo, we hebben op de film gezien hoe u in uw land werkt aan de bevrijding van uw volk. Wij weten dat u de strijd in uw land met uw volk zelf zult moeten leveren. Maar wees er zeker van dat wij er hier alles aan zullen doen, hoe weinig dat in het geheel ook moge zijn, om u bij uw strijd te steunen.

- *Waarom liet Van der Stoep deze PAIGC-delegatie met lege handen huiswaarts keren? Rechts zit José Araujo*

DENNENDAL

Het landelijk PPR-bestuur heeft met zeer veel andere organisaties adhesie betuigd met de eisen van de Dennendal-demonstratie, die vorige maand in Utrecht werd gehouden. Aan de eis van intrekking van het besluit tot deportatie van de drie Dennendal-paviljoens is inmiddels voldaan.

De overige eisen zijn:

- onmiddellijk aftreden van het huidige

W.A. bestuur, dat incompetent is en ondemokraties handelt.

- benoeming van een nieuw bestuur dat democraties en met inspraak van de medewerkers is samengesteld.
- er moet een ronde-tafelkonferentie komen met alle betrokken partijen in het konflikt rond Dennendal, waarin de konsekwenties van bovenstaande eisen besproken worden.
- Geen ontslagen op Dennendal.
- Geen politie op inrichtingsterreinen.

AGENDA

26 maart: Radio-uitzending PPR
18.19 uur, Hilv. 2

27 maart: Bestuursvergadering

9 april : Radio-uitzending PPR
18.19 uur, Hilv. 2

12 april : Bestuursvergadering

13 april : Radio-uitzending PPR
18.19 uur, Hilv. 2

23 april : Bestuursvergadering
Zie voor data die belangrijk zijn in de campagne en voor data ter voorbereiding van het Navo-kongres op

22 juni elders in deze PPRAK.

GORA EUZKADI ASKATUTA? ★

De Basken zijn de laatste tijd nogal in de publiciteit. Ik wil wat nader ingaan op de situatie van de Basken, zoals die op het ogenblik is.

Baskenland, of Eskadi, zoals de Basken hun land noemen, bestaat uit de Spaanse provincies Vizcaya, Guipuzcoa, Alava en Navarra en de Franse provincies Soule, Basse Navarre en Labourd.

De Spaanse overheid begon in 1832 de beperkte autonomie, die de Basken tot dan toe hadden, in te perken. Er braken opstanden uit die door Franco werden neergeslagen.

In 1936, toen de burgeroorlog in Spanje woedde, werd een Baskiese republiek gesticht. Franco liet in april 1937 de Baskiese hoofdstad Guernica door Duitse vliegers bombarderen en rukte op met tanks. Hiertegen waren de lichtbewapende Basken niet opgewassen en in juni 1937 bestond de Baskiese republiek niet meer.

Er bestaat nog een Baskiese regering in ballingschap, die wordt geleid door José Maria de Leizaola, maar die laat weinig van zich horen.

Na de burgeroorlog werden de Basken wreed onderdrukt. Baskies sprekenden werden van straat opgepikt en vermoord of vastgezet. van de twee-en-een-half miljoen Basken spreken nu nog maar 400.000 hun taal.

Sinds 1961 bestaat er weer een actieve Baskiese beweging, de ETA. Ze is ontstaan uit de passieve Baskiese Nationale Partij.

De ETA is actief op vier fronten:

- Bevordering van de Baskiese taal en cultuur;
- Politieke bewustmaking van de Baskiese bevolking;
- Sociaal economische problematiek met betrekking tot Baskenland;
- De militaire afdeling van de organisatie.

Dit laatste front trekt de meeste aandacht, 1968: moord op de politie chef-beul Manzananas in San Sebastian. Deze man had de gruwelijke afwijking zijn slachtoffers te martelen en hun kreten van pijn op de band te zetten en aan de vrouwen van zijn slachtoffers toe te sturen.

1971: Ontvoering van de Duitse konsul Beihl tijdens het proces in Burgos. 1972 (jan.): Ontvoering van de fabrieksdirecteur Filipe Huarte, in Bilbao. Hij werd vrijgelaten in ruil voor het weer in dienst nemen van 183 ontslagen stakers. 1973 (dec.): Opblazen van Carrero Blanco in Madrid. Althans dat claimt de ETA.

De ETA is geen eenheid. Er zijn twee stromingen. De eerste wil een onafhankelijk socialisties Baskenland, de tweede wil de revolutionaire activiteit van de ETA verbinden aan de akties van de illegale Spaanse arbeidersorganisaties.

De ETA was in Spanje nooit legaal. In Frankrijk is ze op 8 oktober 1972 verboden. Dat is sinds 29 januari van dit jaar ook de Franse Baskiese beweging ENBATA. Het doel van deze beweging was volgens het Charte d'Ixassou van 15 april 1963 de „continuité et la vie du peuple Basque rassemblé”.

Ze wilde dit bereiken door in een eerste stadium binnen Frankrijk een Baskies departement na te streven dat kulturele autonomie zou hebben. In een tweede stadium wilde de ENBATA volgens het Charte in het Verenigd Europa de vorming van een politiek, administratief en kultureel autonoom Baskenland, bestaande uit de zeven Baskiese provincies in federatie met de andere Europese naties. De ENBATA is verboden omdat verenigingen met het doel zich van Frankrijk los te scheuren verboden zijn.

De akties die de Basken in Bayonne voeren hebben betrekking op het feit dat de Franse overheid een aantal

uit Spanje gevluchte Basken naar Noord-Frankrijk wil deporteren en volgens de laatste berichten zelfs naar Spanje wil terugsturen, waar hen minstens de gevangenis wacht.

Frankrijk doet dit als vriendelijk gebaar naar Spanje aan wie ze tanks en Mirages levert.

Deze deportages en uitleveringen zijn in strijd met de artikelen 9, 13, 14 en 20 van de Universele verklaring van de rechten van de mens van de Verenigde Naties, die Frankrijk mede ondertekend heeft.

Daarom zijn wij in gezelschap van twee Vlaamse studenten 1 februari naar Bayonne getogen om deel te nemen aan de hongerstaking die daar gehouden werd en zo solidariteit met de Basken te betuigen. We hadden een verklaring van het partijbestuur bij ons waarin ook geprotesteerd werd tegen het voornemen van de Franse overheid de Basken te deporteren en uit te leveren en waarin aangedrongen werd op een zekere mate van kulturele autonomie voor de Basken.

Toen wij in de kathedraal kwamen, waren er nog slechts twee meisjes aan het hongerstaken. Het was hun 22ste dag. De anderen waren in de loop van de weken al afgevoerd naar het ziekenhuis.

Na zeven uur hongerstaken werden we door de Franse politie vriendelijk verzocht mee te gaan naar het bureau, alwaar onze papieren werden ingenomen en we een cel toegewezen kregen. De politie behandelde ons goed. Op 3 februari stapten we onder gewapend politie-escorte weer op de trein naar het noorden.

**Magda van Oudheusden
en Gerard Rijerse.**

* Gora Euzkadi Askatuta betekent Leve het vrije Baskenland.

PROTEST

Enige tijd geleden ontving ik een brief van de Eduardo Mondlane Stichting met de kop: Aan de leden van de Politieke Partij Radikalen.

De Stichting deed een beroep op de radikalen geld bijeen te brengen voor Guinee-Bissau. Op zich een loffelijk streven.

In de januari-PPRAK las ik een artikelje met dezelfde strekking. Mijns inziens was dit laatste de juiste weg om de aandacht van de radikalen op dit onderwerp te richten. Ik protesteer echter tegen het feit dat het adressenbestand van de PPR uitgeleend wordt. Ik zou best willen pleiten voor steun aan Guinee-Bissau, maar *principeel* vind ik deze gang van zaken fout.

Het is een protest met vraagtekens, omdat ik niet weet hoe het gelopen is. Ik vermoed dat er meer radikalen zijn die zich over de brief verbaasd hebben. Vandaar dit stukje.

**Rob Limper
Amsterdam.**

PIER OVER HET PRIJSBELEID EN LEO OVER RUIMTELIJKE ORDENING

Op 24 januari 1974 is in de Kamer een dag gepraat over het prijsbeleid van de regering. Bij die gelegenheid heeft Pier van Gorkum gezegd dat ons voornaamste bezwaar tegen de maatregelen van de regering is, dat een duidelijke beleidsvisie ontbreekt. Er is geen prijs-politiek, maar een ad hoc beleid waarbij de moeilijkheden voor ons uitgeschoven worden. Het is sterk de vraag of met dit uitstel iets wordt opgelost. Waar wij nog steeds op wachten is de erkenning van de regering, dat de prijspolitiek machtspolitiek is. En dat in dat licht maatregelen genomen worden.

We hebben tien jaar van fusie en concentraties achter ons liggen, die de marktverhoudingen ondoorzichtig hebben gemaakt. Elke fusie betekende het uitschakelen van een concurrent. *Het marktmechanisme heeft plaats gemaakt voor een machtsmechanisme.*

En dat slaat toe op het moment dat het hele prijzenfront in beweging is. Meer of minder monopolioïde marktvormen en een verticale integratie van de bedrijfskolom, zoals dat in het economische jargon zo mooi heet, bevorderen de ondoorzichtigheid en daarmee de machtspositie.

Een prijsstop kan het fusie- en concentratieproces alleen maar versnellen en dat is het minste waar we op dit moment behoefte aan hebben.

Veel beter is het op korte termijn de prikkel weg te nemen die tot ekstra prijsverhogingen leidt, het streven naar meer winst. Elke onderneming die de prijzen alleen maar verhoogt om de gestegen kosten op te vangen, maakt niet meer winst. Extra prijsstijgingen leiden wel tot winstnemingen. Daarom dient voor 1974 een *winststop* te worden ingesteld.

Een extra 100% heffing van de vennootschapsbelasting op overwinst is het minste wat het kabinet als waarborg zal moeten bieden, niet alleen om de dividendstop reële inhoud te geven (stijgende winsten betekenen immers stijgende aandelenkoersen), maar ook omdat het vertrouwen van het publiek het terecht zal laten afweten als blijkt dat anderen profiteren van hun moeilijkheden. Als de werkgevers oprecht menen dat ze een moeilijk jaar tegemoet gaan, zullen ze al lang blij zijn als ze de winsten kunnen handhaven en tegen een winststop geen bezwaar hebben.

Onze konkrete voorstellen zijn:

- dat de *laagstbetaalden* niet de dupe worden van de prijsstijgingen door een ruim compensatiebeleid voor trekkers van minimum uitkeringen en lagere cao-lonen. In dat beleid kan zeker geen ruimte zijn voor ruimere ontheffingen voor minimum jeugdlonen;
- dat voor het jaar 1974 een *winststop* wordt ingesteld, zodat in die bedrijfstakken waar van de huidige crisis geprofiteerd wordt (fietsen, verzekeringen ed.) of waar ondernemingen monopolioïde marktpositie innemen (margarine is een aardig voorbeeld) niet extra kan worden geprofiteerd;
- dat de *ondernemingsraden* extra bevoegdheden krijgen op het gebied van de prijspolitiek van de onderneming, het investeringsbeleid en de werkgelegenheidsmaatregelen (werktijdverkorting ed.).

Het is voor een goed inzicht in het bedrijfsbeleid toch al van belang dat de ondernemingsraden op *de hoogte zijn van de prijsopbouw van de produkten en de winstmarges*. De overheid zou in dat verband de hulp van de ondernemingsraden kunnen inroepen bij het doorzichtig maken van de prijsstructuur bijvoorbeeld door de ondernemingsraden te vragen een prijzennota te maken en aan het ministerie van Economische Zaken op te zenden.

RUIMTELIJKE ORDENING

Bij de openbare behandeling van de nota openbaarheid bij de voorbereiding van het ruimtelijk beleid heeft Leo Jansen gezegd, dat de ordening van de ruimte zowel een gevolg is van als een oorzaak is voor de ordening op sociaal, economies en kultureel gebied.

Zeker in ons land met zijn hoge bevolkingsdichtheid en zijn relatief grote welvaart is het ordenen van de ruimte in hoge mate een politieke keuze. De fraktie herkent in de beperkt beschikbare ruimte heel duidelijk één van de grenzen aan de groei van de materiële produktie.

Het ordenen van de ruimte is een proces waarbij ingrepen haast onherroepelijk zijn en waarbij je steeds zult moeten uitgaan van de toestand die je aantreft.

Bij het opstellen van spelregels zal men er ook rekening mee moeten houden, dat het ruimtelijk beleid niet zomaar uit de lucht komt vallen maar voortvloeit uit de algemene beleidsdoeleinden van het bestuur.

Tegelijkertijd echter zal bij het opstellen van die algemene beleidsdoeleinden rekening gehouden moeten worden met de grenzen die de beperkte ruimte ons oplegt. Dit begint al bij het opstellen van politieke programma's van partijen, vooral wanneer zij voor verkiezingen staan.

De economiese en sociale paragrafen van die programma's behoren mede bepalend te zijn voor en ook bepaald te worden door wat men over ruimtelijk beleid en milieubeheer pleegt neer te schrijven. Bij de samenstelling van een regeringsprogramma zullen dezelfde eisen gesteld moeten worden.

Bij het daadwerkelijk voeren van beleid en bij het nemen van maatregelen is het optreden van conflicten onvermijdelijk. Het is in het belang van de samenleving deze conflicten zo vroeg mogelijk te onderkennen en ze zoveel mogelijk op te lossen.

Daarom is een aantal voorwaarden waaraan de spelregels moeten voldoen:

- de weg van beleidsdoelstellingen tot het nemen van maatregelen moet zoveel mogelijk in verschillende stappen worden afgelegd. Elke stap zal inspraak en besluitvorming door de bevoegde volksvertegenwoordiging moeten inhouden,
- elke stap van verdere uitwerking zal uitgaande van de besluitvorming in de voorafgaande stap alternatieven moeten bieden. Van het allereerste begin af dienen steeds alternatieven op tafel te liggen,
- wanneer op de weg van verdere uitwerking duidelijke onmogelijkheden of onmenselijkheden dreigen voor

lees verder pag. 22

DE MULTINATIONAL

PASPOORT VOOR INTERNATIONALE VRIJBUITERIJ

Er zijn vele ondernemingen die internationale activiteiten ontplooiën en buitenlandse vestigingen hebben.

Dat is al eeuwen zo.

Dat was het geval bij de Vereenigde Oostindische Compagnie en dat geldt nu nog voor de Koninklijke Nederlandse Petroleum Maatschappij.

Om maar eens wat te noemen.

De V.O.C. zou overigens best één van de eerste multinationals genoemd kunnen worden. Het zijn immers ondernemingen, die hun vleugels uitslaan over de gehele wereld om met rijke buit belân terug te keren bij de aandeelhouders c.q. de Heren XVII (of de 200 van Mertens).

Een vergelijking maken tussen het zakenleven van toen en nu is verleidelijk. De kralen en spiegeltjes van onze voorvaders en de Eurodollars van vandaag (allemaal gelegenheidsgeld), de praktijken van de I.T.T. in Chili en de kanonnen aan boord van onze Indiëvaarders, enz.

Er is niet zoveel nieuws onder de zon.

KONINKLIJK OF MULTINATIONAL

Het belangrijkste verschil tussen vroeger en nu is waarschijnlijk de poging van de grote ondernemingen hun nationaliteit te ontkennen. Sprak men vroeger met trots over de Nederlandse ondernemingsgeest en de Hollandse vlag aan verre kusten, tegenwoordig is dat anders. De grote ondernemingen willen liever ongrijpbaar zijn, aan geen wet gebonden. Ze noemen zich „multinational” en een „multinational” is — zegt men — niet langer een Nederlandse, Britse of Amerikaanse onderneming, maar iets internationaals, ongrijpbaar, boven en buiten de nationale wet. Vochten de ondernemingen vroeger voor het predikaat Koninklijke, tegenwoordig noemt men zich liever Multinational.

Het veelvuldig gebruik van dat woord heeft de indruk doen ontstaan als zouden deze ondernemingen geen nationaliteit meer hebben, wereldburgers zijn. Door geen enkele regering meer ter verantwoording te roepen en opererend in een rechtsvacuüm, omdat er nog geen wereldregering is met een internationale wetgeving. Zo vrij als een vogel op basis van het recht van de sterkste.

Ze verschaffen zich eigenhandig het paspoort „multinational” om op deze wijze — onder een niet bestaande vlag — een vrijbrief te verkrijgen voor internationale vrijbuitelij.

En wij lopen erin. Steeds meer hebben we de neiging te zeggen dat nationaal tegen multinationals niets te doen is. Dat er op wereldniveau iets moet gebeuren, dat de vakbeweging wereldwijd de handen ineen moet slaan, enz. Nou, als we daarop moeten wachten kunnen de multinationals voorlopig nog wel even hun gang gaan.

UITLAATKLEP

De populariteit die het woord „multinational” in korte tijd verkregen heeft is begrijpelijk. Het voorziet in verschillende behoeften. Voor de multinational zelf is het multinational zijn een aardig excuus ongestoord haar gang te gaan.

Voor het publiek voorziet het ook in een behoefte omdat multinational een lekker in het gehoor liggend scheldwoord is geworden voor een hoop rottigheid in de wereld. Zoals het vroeger de schuld van het kapitaal was, is het nu de schuld van de multinational.

De overheid is er ook gelukkig mee want het begrip multinational heeft haar verlost van een stuk eigen verantwoordelijkheid. De multinational is voor multinationale verantwoordelijkheid. Wat dat is weet niemand, maar wij zijn er af. In ieder geval behoeven wij ze niet meer te demokratiseren, te controleren of wat dan ook.

DE BIBELEBONSE BERG

Op zichzelf beschouwd is het multinationale woordenspel

eigenlijk onzin. Werkelijke multinationals bestaan niet. Het multinationale rijk met de multinationale bewoners is net zo onwezenlijk als de Biblebonse berg met de Biblebonse kinderen.

Elke onderneming heeft een nationaliteit. Het zijn Nederlandse, Franse of Japanse ondernemingen. De zetel van de vennootschap is in Nederland, Frankrijk of Japan. Het bestuur is Nederlands, Frans of Japans. De nationaliteit wordt ook strikt bewaakt. Zo staat bijvoorbeeld in de statuten van de Koninklijke **Nederlandsche Petroleum Maatschappij** (de grootste onderneming ter wereld buiten de U.S.A.) dat de meerderheid van de bestuursleden uit Nederlanders moet bestaan. Oligarchiese klausules waarborgen dat.

Nederland zal voor Nederlandse ondernemingen verantwoordelijkheid moeten dragen. Ook de grote ondernemingen moeten we durven demokratiseren. Natuurlijk zouden ondernemingen kunnen vluchten of daarmee dreigen. Dan blijft wel de vraag of de overheid door vluchtdreigingen haar beleid moet laten bepalen. Maar nog afgezien daarvan: Het vluchtargument is door grote ondernemingen gemakkelijker te hanteren dan uit te voeren. Philips kan moeilijk heel Eindhoven meenemen. Het kader en de technische know-how zal niet massaal het land verlaten. Bovendien waarheen moet Philips vluchten? Welke nationaliteit wil het concern aannemen? Waar is het politieke klimaat voor Philips stabiel, waar wacht geen Meibeweging of industriële chaos of een staatsgreep of nationalisatie? Zo gemakkelijk kan Philips ook niet weg.

NEDERLANDSE WETGEVING

Toch is ook de Nederlandse regering voor de multinationale psychose door de knieën gegaan. Ook wij hebben in 1971 een wet gekregen waarbij een paar grote ondernemingen ontheven werden van verplichtingen die wel voor andere Nederlandse ondernemingen golden. Een begin van demokratisering, waarbij ondernemingsraden invloed zouden krijgen op de samenstelling van de Raden van Kommissarissen, werd niet toepasbaar verklaard op de multinationals.

Een begrip dat de Nederlandse wetgeving overigens niet kende, maar dat voor de gelegenheid in elkaar geknutseld werd. De (liberale) minister van Justitie Polak introduceerde in art. 52-c lid 3 van het Wetboek van Koophandel de volgende definitie van een multinational: een multinational is een vennootschap waarvan de arbeiders in meerderheid buiten Nederland werkzaam zijn.

Het is nauwelijks zinvol op deze gelegenheidsomschrijving die aan alle kanten rammelt, nader in te gaan.

Interessanter is het argument waarmee deze ingreep verdedigd werd. Het zou — naar de mening van de minister — volstrekt onjuist zijn indien Nederlandse werknemers wel invloed zouden krijgen op de samenstelling van een Raad van Kommissarissen, terwijl de buitenlandse werknemers (een meerderheid) die invloed niet zouden hebben. Dat zou een ontoelaatbare diskriminatie van de buitenlandse werknemers zijn.

Het is merkwaardig dat men altijd op zo'n idee komt als het gaat om invloed van werknemerszijde. Tot nu toe heeft nog nooit iemand zich druk gemaakt over de vraag of het wel juist is dat een onderneming met zoveel buitenlandse belangen wel door Nederlanders bestuurd mag worden. Ook bij ondernemingen waarvan de meerderheid van de aandeelhouders in het buitenland zit, is het geen bezwaar dat de Nederlandse aandeelhouders het bestuur kiezen (ai of niet via oligarchiese klausules). Wanneer het echter om werknemers gaat dan gelden ineens andere regels. Een aardig voorbeeld van een dubbele moraal.

KONKLUSIES

1. Naar onze mening zou het de eerste taak van een progressieve regering moeten zijn ervoor te zorgen dat art. 52-c lid 3 Wetboek van Koophandel zo snel mogelijk uit het Nederlandse recht verdwijnt. Helaas ziet dat er nog niet naar uit. Op PPR-vragen in de Tweede Kamer heeft de minister van justitie Van Agt medegedeeld, dat hij daar nog eens lang over moet nadenken.

2. Voor de goede orde moet nog wel opgemerkt worden dat Philips NV en Estel NV (de holding van Hoogovens en Hoesch) van de hun geboden gelegenheid onder de verplichtingen van de structuurwet uit te komen, geen gebruik hebben gemaakt. Ere wie ere toekomt. Het bewijst overigens temeer dat andere Nederlandse multinationals zich best wat royaler tegenover de Nederlandse wet zouden kunnen opstellen.

Ook al biedt de Nederlandse wet de mogelijkheid tot ontheffing, zij behoeven er nog geen gebruik van te maken. Vooral de regeling die bij Estel NV getroffen is verdient navolging. Er zal op de grote Nederlandse ondernemingen meer druk uitgeoefend moeten worden het voorbeeld van Estel te volgen.

3. Zeker nu de oliemaatschappijen zo in de belangstelling zijn komen te staan, zouden Nederlandse werknemers best wat meer inzicht kunnen verlangen in en invloed kunnen uitoefenen op het olie- en energiebeleid van een grote onderneming als de Koninklijke Nederlandsche Petroleum Maatschappij.

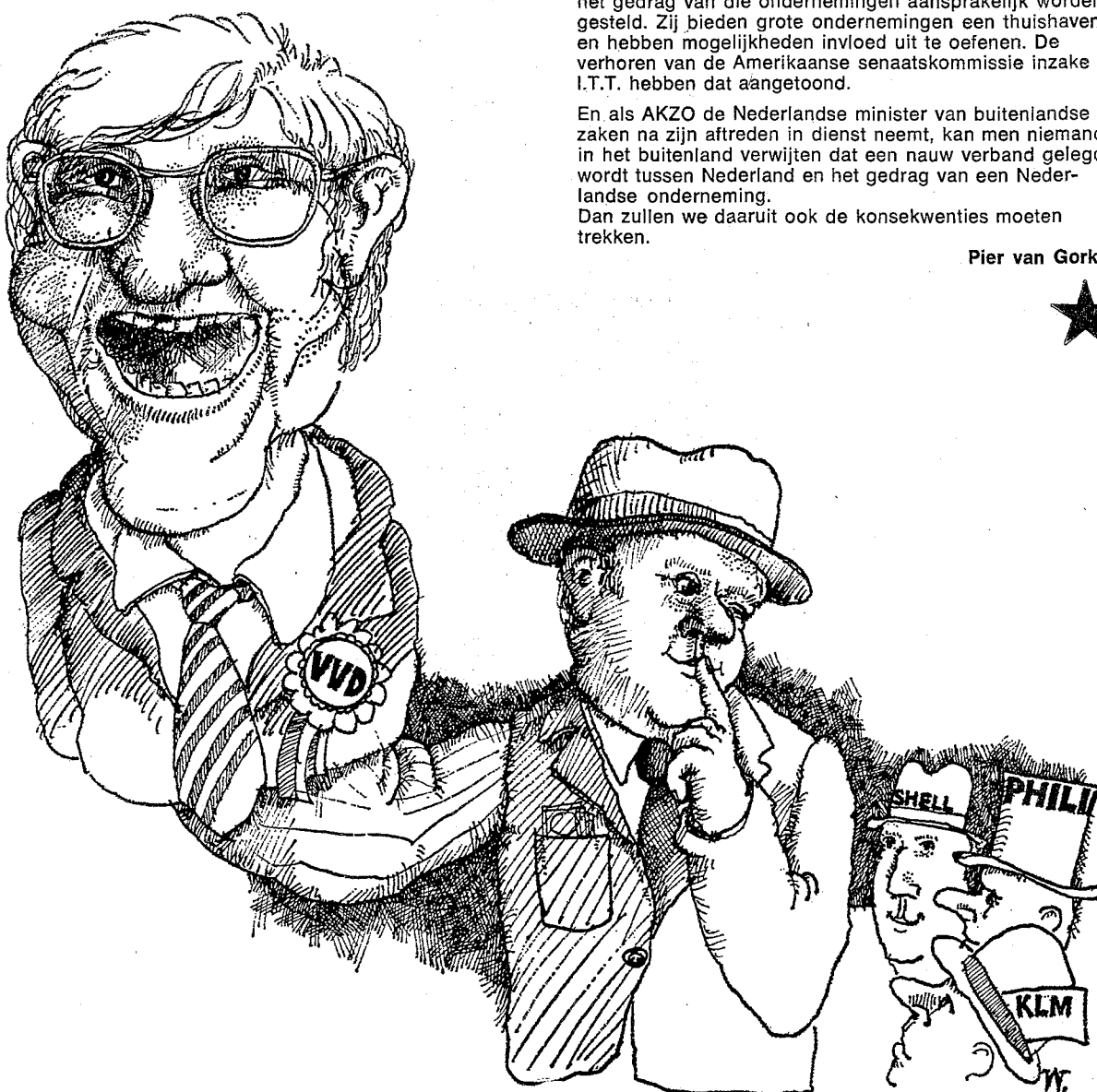
Den Uyl heeft al aangekondigd dat er een betere controle moet komen op het beleid van de oliemaatschappijen. Welnu, hier ligt een goede gelegenheid daarmee een begin te maken.

4. Tenslotte zal de enige oplossing voor het probleem van de multinationals zijn dat nationale regeringen hun verantwoordelijkheid aanvaarden en internationaal voor het gedrag van die ondernemingen aansprakelijk worden gesteld. Zij bieden grote ondernemingen een thuishaven en hebben mogelijkheden invloed uit te oefenen. De verhooren van de Amerikaanse senaatskommissie inzake I.T.T. hebben dat aangetoond.

En als AKZO de Nederlandse minister van buitenlandse zaken na zijn aftreden in dienst neemt, kan men niemand in het buitenland verwijten dat een nauw verband gelegd wordt tussen Nederland en het gedrag van een Nederlandse onderneming.

Dan zullen we daaruit ook de consequenties moeten trekken.

Pier van Gorkum

SAMEN-OVER-LEVEN

Wellicht weet u wat het oorspronkelijke doel was van de nota **Samen-Over-Leven**: Met behulp van dit discussieproject meningen van progressieve mensen inventariseren over belangrijke vraagstukken, die zouden dienen als uitgangspunt voor een op te stellen programma voor een **Progressieve Volks Partij**.

Juist de kongressen van de progressieve partijen hebben het afgelopen najaar besloten dat die PVP er nog lang niet moet komen. Zelfs een federatiegedachte werd door de achterban van de Partij van de Arbeid verworpen. D'66 en P.P.R. vonden het nodig de eigen identiteit op te krikken. Jammer voor Samen-Over-Leven, een beetje jammer ook voor alle diskussianten, die hier wellicht teleurgesteld over zijn. Kennelijk heeft het discussieproject Samen-Over-Leven onvoldoende de achterbannen van de verschillende progressieve partijen kunnen overtuigen van een sterke

gezamenlijke aanpak van problemen, waarop u in de discussie hebt aangedrongen.

Niettemin, de discussie-uitslagen worden wel degelijk gebruikt, maar nu door de afzonderlijke partijbesturen bij het opstellen en bijstellen enz. van hun programma's. Bovendien gaan de besprekingen over een gezamenlijke aanpak, van mede door de diskussianten aangedragen problemen en oplossingen, in het overlegorgaan van PSP, D'66, PPR en PvdA gewoon door. Wellicht leidt dit in de toekomst tot nieuwe ontwikkelingen in het progressieve krachtenveld.

In elk geval hoopt de discussiebegeleidingskommissie dat u na lezing meer gemotiveerd bent mee te denken over de oplossing van problemen waar we niet alleen vandaag maar zeker ook in de toekomst voor komen te staan.

De rapportageformulieren van het discussieproject zijn verwerkt tot een eindnota. De diskussieleiders hebben

een exemplaar van de **verkorte** uitgave ontvangen.

Misschien dat anderen dit rapport ook willen hebben. Dat kan. Iedereen die f 1,50 overmaakt op postgiro 18218 tnv. PvdA, Amsterdam en daarbij vermeldt: „**Kort eindverslag SOL**” krijgt het thuisgestuurd.

Daarnaast kan men de totale eindnota bestellen. Een uitgebreide nota van tachtig pagina's waarin alle eindkonklusies in tabellen, percentages, enz. wetenschappelijk zijn verwerkt. Deze verwerking is een kostbare zaak geworden. Geïnteresseerden treffen echter een belangrijk stukje onderzoek onder progressief Nederland aan. U krijgt het thuis gestuurd na overmaking van f 10,— op postgiro 18218 tnv. PvdA, Amsterdam onder vermelding: „**Eindnota SOL**”.

Jan van Bergen

OPROEP AAN ALLE PPR-LEDEN

STRIJD VOOR DE AMERIKAANSE INDIANEN

Tot het uiterste gebracht door de rechteloosheid van hun volk, ging in 1973 een groep Noord-Amerikaanse Indianen over tot de bezetting van het gehucht Wounded Knee. Aangevoerd door energieke leiders hielden zij 71 dagen stand, ondanks uithongering en vernedering en machtsvertoon van de Amerikaanse gewapende macht.

Door de aandacht die de pers aan deze aktie besteedde werden ook de landen buiten Amerika geïnformeerd over de onderdrukking en de onmenswaardige behandeling van het Indiaanse volk en werden de voortdurende schendingen van de verdragen tussen de Indianen en de Amerikaanse overheid, eindelijk bekend.

De bezetting van Wounded Knee werd uiteindelijk opgeheven omdat de

Amerikaanse overheid onderhandelingen beloofde over de wensen van de Indianen. Maar inplaats daarvan arresteerde de Amerikaanse overheid de belangrijkste leiders, onder wie Russell Means en Dennis Banks. Op 8 januari begon het proces tegen deze leiders. Als misdadigers staan ze terecht en de straf kan tachtig jaar gevangenis worden.

Verontwaardigd en verontrust over dit proces zijn nu in verschillende Europese landen aktiegroepen opgericht, die op speciale lijsten handtekeningen verzamelen. Alle lijsten zullen, voor de uitspraak van de rechter, naar Amerika worden verzonden.

De PPR werkt met het aktiecomitee Noord-Amerikaanse Indianen nauw samen om te proberen deze aktie tot

een groot sukses te maken. Andere partijen die steun hebben toegezegd zijn: PvdA, PSP, D'66 en KVP.

De aktie startte in de PPR-radiouitzending van 12 februari. Het bestuur verwacht van alle aktiecentra en alle PPR-leden dat ze lijsten zullen aanvragen op het aktieadres, opdat men zoveel mogelijk handtekeningen verzamelt op werk en in omgeving.

Het Indiaanse volk is vastbesloten met zijn strijd voor rechtvaardigheid en een menswaardige behandeling door te blijven gaan. Wij strijden met hen... Vraag lijsten aan op Kamgras 23, Rotterdam.

Tel. (010) 20 98 44 (mevr. van Kints).

Stéphanie Brokerhof

GROOT MILIEUSPEL

Groot milieuspel, voor mensen die geen haast hebben, van Bas de Gaay Fortman, Roel van Duyn en Eeltje Talstra.

Enige speelsheid schijnt de PPR niet vreemd te zijn. Sterker, er blijken spelontwerpers onder haar leden te huizen. Die tot nog toe onbekende talenten manifesteren zich in het Groot Milieuspel. Zij verplaatsen het politieke spel van Den Haag naar uw huiskamer, kantine of klubbuis, zodat u spelenderwijs kunt meewerken aan de PPR-verkiezingskampagne, aan bewustwording zelfs. Karakteristieken van het spel: Elke speler kiest fiches naar politieke voorkeur, hij kiest zijn vervoermiddel, fiets,

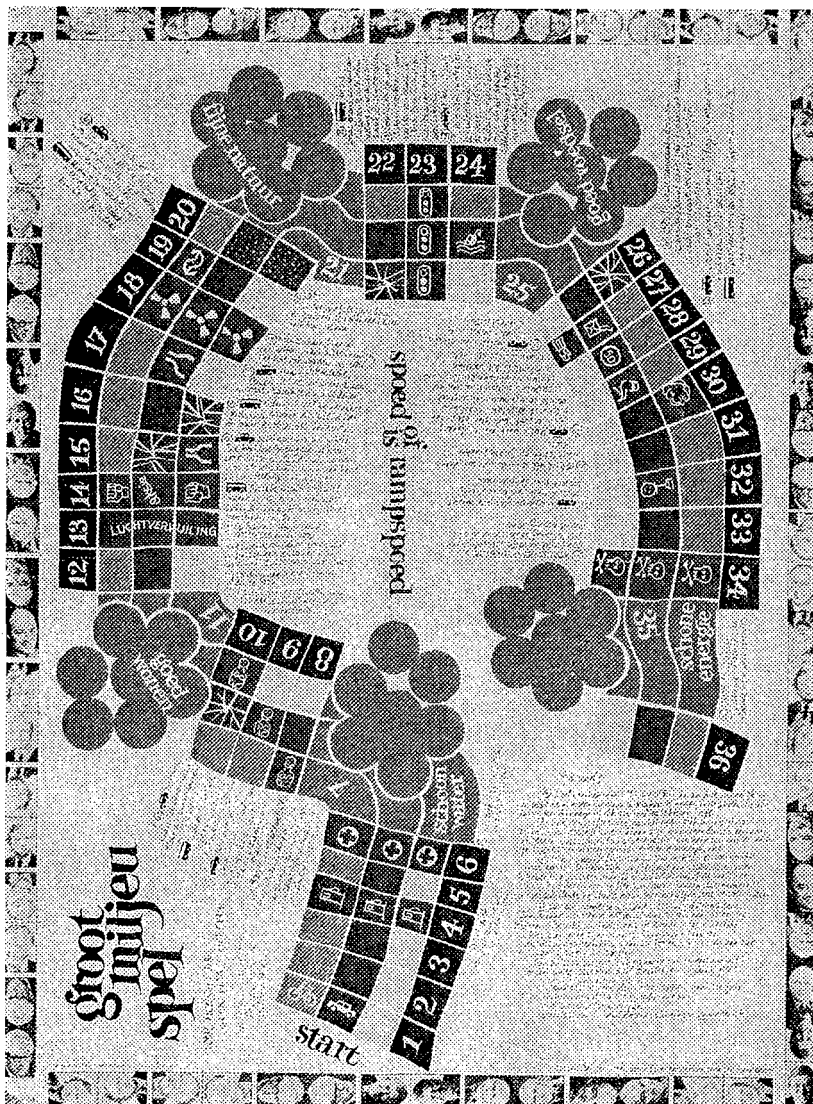
openbaar vervoer of auto en speelt met respectievelijk één, twee of drie dobbelstenen. Winnaar is hij die als eerste zijn vijf fiches (mannetjes) op de groene kussens heeft doen plaatsnemen om daar te vechten voor goede woningen, goed voedsel, schoon water, fijne natuur en schone energie.

De fietser blijkt te kunnen winnen. Een spel dus voor mensen die geen haast hebben en hun auto laten staan. Het spel is te bestellen bij het partijburo, Singel 277 te Amsterdam door even een briefkaartje of briefje te schrijven. Het is ook verkrijgbaar in de boekhandel, zal slechts enkele guldens kosten en is uitgegeven door Meulenhof en Het Wereldvenster.

NAVO-KONGRES

Hier volgt het voorbereidingsschema voor het Navo-kongres op 22 juni, waarvan een ieder wordt verzocht goede nota te nemen.

- 4 maart: Het partijbestuur stuurt vragenlijsten naar de actiecentra.
- 2 april: De antwoorden van de actiecentra komen binnen op het partijburo (uiterlijk!)
- 3 april: De taakgroep politiek en de Navo-werkgroep formuleren stellingen op basis van de beantwoordingen van de vragenlijsten en daarnaast overwegingen over de konsekwenties van de stellingen
- 10 april: Het partijbestuur behandelt de stellingen en overwegingen (als kongresstuk)
- 22 april: PPRAK publiceert het Navo-kongresstuk
- 20 mei: Amendementen van de actiecentra op kongresstuk binnen bij het partijburo Taakgroep politiek en Navo-werkgroep stellen pré-advies op bij stellingen en amendementen
- 4 juni: Partijbestuur behandelt pré-adviezen
- 5 juni: Partijburo maakt kongresstukken gereed en verzendt deze (uiterlijk op 13 juni). Per 1 mei wordt per actiecentrum het ledental bepaald en aan de hand daarvan het aantal stemgerechtigde leden. Dit wordt aan de actiecentra bekend gemaakt met het verzoek de kongresdeelnemers op te geven.
- 19 juni: Kongrespresidium overlegt met partijbestuur
- 22 juni: KONGRES.

DE FRAKTIE OVER LANDBOUW, MILIEUHYGIËNE EN VOLKSGEZONDHEID

Dit verhaal van fraktiemedewerker Henk Hoek is een neerslag van de opstelling van onze Tweede Kamerfractie bij de behandeling van de begrotingen van Landbouw en Visserij en van Volksgezondheid en Milieuhygiëne.

LANDBOUW EN VISSERIJ

De landbouw heeft een centrale plaats in het beleid van de Europese Gemeenschap. Het ontbreekt echter aan inpassing ervan in het economies monetaire beleid. Bovendien ontbreekt een aanvulling in het sociale en regionale beleid.

De Gemeenschap zal zich duidelijker moeten richten op de nieuwe ontwikkelingen. Zij zal het beginsel van landbouw als leefbouw in haar denken over een toekomstig beleid voorop moeten stellen. De PPR erkent, dat het huidige beleid met alle verstoringen ook in de monetaire sektor, een element van stabiliteit, van zekerheid heeft gebracht ook in de voedselvoorrading.

Waar de PPR moeite mee heeft is het feit dat de Europese landbouwmarkt zich niet in een geregelde, duidelijk op de toekomst gerichte relatie bevindt met de wereldmarkt.

Want het zijn toch juist de andere delen van de wereld, waar de kloof tussen de behoefte aan voedsel en de voorziening daarin het grootst is. De landbouw heeft niet alleen de functie van voedselproductie maar is tevens drager van de verantwoordelijkheid voor het behoud van het landschap en het ekologies systeem in zijn geheel. De landbouw levert zinvol werk en is een hoofdelement in de plattelandssamenleving. Een bijkomende faktor is, dat de landbouw één van de voornaamste deviezenbronnen is.

In de ogen van de PPR zou de positie van de boer een her- en opwaardering ondergaan, wanneer wij hem als meer beschouwen, dan slechts een ekonomies bedrijvig man in de traditionele Nederlandse vrije sektor en hem zagen als voedselproducent, landschapsverzorger en natuurbeheerder: wanneer wij zouden spreken over de leefboer en de leefbouwer.

Het probleem van de ekonomiese groei speelt ook in onze landbouw een rol. De koppeling van inkomsten aan produktie wil zeggen, dat de produktie per man moet stijgen, dat er

mechanisatie, schaalvergroting en sterk verhoogde investeringen nodig zijn en dat het gebruik van mankracht sterk afneemt.

Elk jaar trekken in Europa tienduizenden, zo niet honderdduizenden weg van het platteland. Het kleine bedrijf komt in een steeds moeilijker positie te verkeren en uiteindelijk komt er toch een verschralling van het sociale en kulturele leven in onze plattelandsdorpen.

Met name werd aan de minister door Henk Waltmans gevraagd welke maatregelen hij kan nemen in het kader van de Europese Gemeenschap om aan deze tendens een halt toe te roepen.

ALTERNATIEVEN

De PPR denkt bij alternatieven in de richting van een landbouwsysteem dat schoner, zuiniger en minder landschapsaantastend is, terwijl toch het behoud van de bodemgezondheid en -vruchtbaarheid gewaarborgd blijft. Het gehele landbouwbedrijf moet ook sociaal gezien in een kader plaatsvinden, dat bijdraagt tot de kwaliteit van het bestaan op het platteland.

De biologiese landbouw is een landbouwmethode gericht op een gezond levend milieu en een gezond levende bodem, waarbij geen gebruik wordt gemaakt van kunstmeststoffen en synthetiese bestrijdingsmiddelen.

Voor de boer betekent de biologiese landbouw een uitdaging aan zijn vakkennis, gericht op bodem, gewassen, vee en klimaat, een onafhankelijkheid van kunstmest en van vreemde financiers en omdat het arbeidsintensief is het behoud van kleine bedrijven.

Een groot voordeel is ook, dat er geen sprake is van een opeenhoping van bestrijdingsmiddelen in voedselketens en in de bodem. Niet alleen voor de samenleving hier maar ook voor de wereldsamenleving biedt de biologiese landbouw voordelen en wel door produkten daar te kweken, waar bodem en klimaat het gunstigst zijn. Henk Waltmans vroeg derhalve aan de regering de mogelijkheden te onderzoeken die zij heeft om deze vorm van landbouw te bevorderen.

VOLKSGEZONDHEID EN MILIEUHYGIËNE

Zoals de naam reeds aangeeft werd de

begroting van Volksgezondheid en Milieuhygiëne in twee gedeelten gesplitst.

Het gedeelte betrekking hebbend op de milieuhygiëne werd door Leo Jansen behandeld, dat voor volksgezondheid door Dolf Coppes.

MILIEUHYGIËNE

De PPR ziet het ministerie van Milieuhygiëne als één van de plaatsen waar heel duidelijk de botsing tussen een beleid gericht op lange-termijnmaatregelen en de nood van alle dag plaatsvindt. Op langere termijn is een verbod op allerlei lozingen dringend noodzakelijk, de concurrentiepositie en de werkgelegenheid op korte termijn gezien, verzetten zich daartegen. Tevens zal op langere termijn het

Leo Jansen

probleem van radioactief afval ons boven het hoofd groeien, terwijl op korte termijn er energie moet zijn om de vrije vestiging van industrieën mogelijk te maken. Een industrie die er is kun je niet zonder energie laten zitten, want dat bedreigt winst en werkgelegenheid.

Daarmee wordt die korte termijn niet gebagatelliseerd. Zeker als het gaat om het bestaan van kleine ondernemingen zijn die korte termijnbelangen reëel en terecht. Dit ontkennen zou leiden tot een onaanvaardbaar beleid, te meer, omdat niet tegelijkertijd de belangen van allen in onze samenleving in het gedrang zijn.

Steeds weer zullen het kleine of grote groepen uit onze samenleving zijn, die om onze aandacht vragen en die

daarbij het gevoel hebben dat het niet terecht is dat juist zij in hun belangen geraakt worden, terwijl de rest van de samenleving daar profijt van heeft. Enerzijds heeft deze minister de beperkte taak op het gebied van de milieuhygiëne in de strikte zin van het woord, anderzijds de coördinerende taak wanneer de activiteiten van andere departementen elk tot een deelbeleid voeren. Daarbij kunnen een aantal nivo's van coördinatie worden aangedragen.

Er is coördinatie mogelijk op het gebied van het leveren van diensten. Er is coördinatie mogelijk om wrijfpunten weg te nemen en tot nieuw beleid te komen. Met name over het laatste punt was de PPR teleurgesteld in het beleid van de minister. Het debat resulteerde in een aantal vragen aan minister Vorrink over de contacten die zij onderhoudt met haar collega's. Over de punten die rechtstreeks onder de competentie vallen van minister Vorrink merkte Leo het volgende op: In de inleiding van het hoofdstuk milieuhygiëne van de begroting zijn ons twee gedachten van de minister opgevallen. Met betrekking tot de oorzaken van de verontreiniging komt de minister tot de konklusie dat nader onderzoek naar de oorzaken en de motieven van het menselijk gedrag nodig is.

Nu komt het ons voor dat het verband tussen verontreiniging van het milieu en de uitputting van grondstoffen en energie enerzijds en de materiële groei van de produktie anderzijds — ik spreek met nadruk niet over economische groei of over bruto nationaal produkt, maar over de materiële groei van de produktie — door deze minister wordt aanvaard. Onderling samenhangend zijn de volgende groeimotoren aan te wijzen:

- het winststreven als doelstelling van particuliere ondernemingen, hetgeen noodzakelijkerwijs tot steeds grotere produkties moet leiden;
- het streven naar zo laag mogelijke kosten per eenheid van overheidsbedrijven;
- een werkgelegenheidspolitiek waarbij de volledige werkgelegenheid bij geringe beroepsbeweeglijkheid van de arbeiders wordt bereikt door steeds weer nieuwe industriële produktieplaatsen te scheppen;
- een konsumentengedrag waarbij konsumptie als statusverschijnsel een belangrijke rol speelt;
- ons al te zeer op fysieke produktie gerichte arbeidsethos."

VOLKSGEZONDHEID

De PPR-bijdrage bij volksgezondheid heeft zich voornamelijk beperkt tot het terrein van de geestelijke volksgezondheid. Eén en ander kwam tot stand na afspraken met de fracties van PvdA en D'66.

Dolf stelde in zijn betoog dat de PPR-fractie nogal wat moeite heeft met de maatregel van staatssekretaris Hendriks om te komen tot het terugdringen van de ziekenhuiskosten, met name waar het gaat om het personeelsbestand. Het van kracht laten worden van een werktijdverkorting gevolgd door een formatiestop zou volgens de PPR het effect geven van een teruggang in het personeelsbestand.

Naar de mening van de fractie kun je niet beginnen met een teruggang als zelfs de op korte termijn aangekondigde maatregelen, zoals terugdringen van de beddenkapaciteit, opheffing van de 90 pct. bezettingsgraad, gedeeltelijke afstoting van inrichtingen en het instellen van een investeringsplafond, pas over geruime tijd effect zullen hebben. Met name de onrust die heerst onder het verplegend personeel heeft de aandacht van de fractie. Met name werd gevraagd naar de opvattingen van Hendriks over het ontslaan van leerling-verpleegsters nadat zij gediplomeerd raken. Daarnaast pleitte Dolf voor enige vorm van dienstverband voor in opleiding zijnde huisartsen, ten einde de animo te stimuleren voor die tak van specialisatie.

Wat de uitbreiding betreft van het experiment van het projekt van de konsultatieburo's voor tb-bestrijding en de Hartstichting tot het verrichten van preventief onderzoek naar de risikofactoren voor hart- en vaatziekten werd aan Hendriks gevraagd binnen de huidige begroting ruimte te zoeken voor de aanloopkosten.

Tevens werd met vreugde van de minister van Landbouw vernomen dat hij positief ingegaan was op het verzoek van de heer Beekmans van D'66 om een interdepartementale studie over de bio-industrie te bevorderen.

Op een desbetreffende vraag van Dolf aan de bewindslieden van het onderhavige ministerie, aan een dergelijke studie bij te dragen, werd eveneens positief gereageerd.

De staatssekretaris is van mening, dat de geestelijke gezondheidszorg in Nederland over het algemeen op een goed peil staat, terwijl juist uit de talloze publikaties over dit onderwerp de negatieve aspecten daarvan en dan nog voornamelijk inzake de psychiatrische ziekenhuizen het tegendeel zou blijken.

De fractie is echter van mening, dat in psychiatrische ziekenhuizen en inrichtingen en instellingen voor zwakzinnigenzorg zeer gunstige en zeer erbarmelijke toestanden voorkomen. Alleen de Dennendal-affaire haalt door publicitaire en politieke vaardigheden de grote pers.

Er zijn echter tal van „Dennendallen“; hartverwarmende, waar getracht wordt met de patiënten samen te werken en goede relaties met de samenleving op te bouwen, en dalen van doffe ellende waar de patiënten inderdaad vogelvrij zijn.

Er moet in de eerste plaats een volledig inzicht komen in de stand van zaken bij alle inrichtingen. Het kan niet langer aan toevallige, overigens vaak zeer waardevolle, speuractiviteiten van publicisten worden overgelaten, noch aan het veel te zwakke ambtelijk apparaat van inspectie en departementale diensten.

Daarnaast moeten die experimenten beloofd worden, waarbij veel werkers van verschillende inrichtingen en van verschillende disciplines in de geestelijke-gezondheidszorg elkaar hebben gevonden en die zowel de verbetering van de zorg als de terugdringing van de kosten ten doel hebben.

De realiteit is wat betreft de geestelijke-gezondheidszorg buiten de inrichtingen dat er sprake is van een zeer grote nood. Dolf: „De titel van het belangwekkende onderzoek dat de psychiater dr. Weijel in 1970 afsloot naar de aard van niet duidelijke lichamelijke klachten en die daarin tot zeer sombere schattingen komt, heet dan ook „De mensen hebben geen leven“.

In deze welvaartssamenleving, op deze manier in elkaar gestoken, hebben tal van mensen geen leven, omdat ze gevoelsmatig niet tot hun recht komen en ook nog bedreigd worden. Het is juist, dat men niet kan blijven staan bij de kuratieve zorg voor de door het systeem gewonde mensen; men zal aan die samenleving zelf moeten dokteren. Vanuit onze maatschappijfilosofie zijn wij het hiermede geheel eens.

De velen die in geestelijke nood zijn kunnen echter niet wachten totdat wij met zijn allen die maatschappij hebben omgevormd. Bovendien kun je niet beter dan vanuit de zorg voor elkaar in dit opzicht weten wat er moet veranderen en hoe het moet.

Tegenover de grote nood staan:

- a. een sterk verbrokkeld geheel van allerlei ambulante geestelijke-hulpverlenende instellingen;
 - b. een kunstmatig in stand gehouden diskriminatie tussen verschillende vormen van psycho-therapeutische hulp;
 - c. een nog steeds bestaand taboe in de publieke opinie over de pijnlijke manier waarop zoveel mensen moeten leven omdat zij geestelijk verwond zijn.
- De ambulante

geestelijke-gezondheidszorg is verbrokkeld over verschillende departementen; de instellingen zijn overlappend om wille van levensbeschouwing; de werksoorten overlappen elkaar gedeeltelijk; de financiering is één complete doolhof. Echte verandering zal alleen maar tot

stand gebracht kunnen worden als op den duur de „intake” — gedacht kan worden aan het eerste contact met iemand, van wie men misschien niet eens weet dat zijn klachten vooral op het gebied van de gevoelsstoringen liggen — voor deze zorg wordt ingebracht bij de te ontwikkelen gezondheidscentra of misschien welzijnscentra.

Niet alleen structureel moeten deze centra de basis vormen voor een nieuwe opzet van de gehele gezondheidszorg. Wat de geestelijke-gezondheidszorg betreft is die „intake” aan deze basis ook van wezenlijk belang; slechts zo kan de toegang tot de gespecialiseerde hulpverleningsvormen goed geschieden én vanuit de juiste samenhang én via de laagst mogelijke drempel.”

Door Dolf werd de volgende motie ingediend:

„De Kamer, gehoord de beraadslagingen over de begroting Volksgezondheid; overwegende, dat er in Nederland een grote en toenemende behoefte bestaat aan psychotherapeutische hulpverlening waaraan door de tot psychotherapeuten opgeleide psychiaters ten enenmale niet kan worden voldaan; kennis genomen hebbende van het feit, dat in het algemeen ziekenfondsen en andere verzekeringen psychotherapeutische hulpverlening slechts veraoeden, wanneer deze door psychiaters wordt verricht, waardoor het nuttig rendement van de psycholoog-psychotherapeut in veel gevallen gering is; verzoekt de staatssecretaris te bevorderen, dat de positie van de psychiaters-psychotherapeuten en de psychologen-therapeuten — indien de laatsten zijn aangesloten bij een van de erkende psychotherapeutische verenigingen — ten aanzien van de ziekenfondsen gelijk getrokken worden.”

De motie is aangehouden om de staatssecretaris de gelegenheid te geven de financiële consequenties van uitvoering, na te gaan.

Henk Hoek

FRAKTIE- OVERZICHT

Bij Henk Hoek op het Binnenhof liggen nog exemplaren van een overzicht van de activiteiten van de Tweede-Kamerfractie van de PPR over de periode vanaf de laatste kamerverkiezingen tot oktober vorig jaar. Bestellen bij Henk Hoek, per adres PPR-fractie Binnenhof 1a, Den Haag. Een postzegel van zestig cent bijplakken of meezenden.

HOGE PIETEN IN DE KAMPAGNE

Hoge pieten uit de partij zijn tijdens de campagne ook druk in de weer. Hieronder volgt een lijst van plaatsen waar zij zich bevinden. De lijst is niet compleet en zoals altijd in een flexibele partij: wijzigingen voorbehouden. Voor preciesere informatie wende men zich tot zijn aktiecentrum of tot de provinciale kontaktmensen. Hun adressen staan in de inmiddels door u ontvangen PPRIK.

Erik Jurgens:

16 maart in Heemstede
18 maart in Heerlen
19 maart in Zaanstad
20 maart in Eindhoven
21 maart in Utrecht
22 maart in Haarlem
23 maart in Emmen(?)
25 maart in de Bijlmermeer

Leo Jansen:

16 maart in Groningen
23 maart in Arnhem
Michel van Hulten:
17 maart in Nijmegen
20 maart in Tiel
21 tot 23 maart in Zeeland
25 maart in Haarlemmermeer

Boy Trip:

18 maart in Hindeloopen
19 maart in Heerhugowaard
21 maart in Grave
25 maart in Drente

Harry van Doorn:

18 maart in Venlo
21 maart in Bolswaard
25 maart in West Noord-Brabant

Dolf Coppes:

16 maart in Enschede
18 maart in Doetinchem
19 maart in Meppel
21 maart in Den Haag
25 maart in Twente
26 maart in Apeldoorn

Henk Waltmans:

18 maart in Oost Noord-Brabant
22 en 23 maart in Zeeland

Pier van Gorkum:

18 maart in Utrecht
19 maart in Tilburg
25 maart in Veenendaal

Dilia van der Heem:

18 maart met Harry van Doorn in Venlo
20 maart in Middelharnis
25 maart met Harry van Doorn in West Noord-Brabant.

Bas maakt als handelsreiziger in PPR-boekjes en PPR-spelen een treintocht door Nederland.

INTEGRATIE VAN JEUGD- WELZIJNS- BELEID

VAN DE WERKGROEP KINDERBESCHERMING

De voorlopige prioriteiten waaraan de werkgroep Kinderbescherming concreet werkt zijn de volgende:

- rechtspositie minderjarigen
- rechtspositie van de pleegouders
- ontwikkelingen in de adoptieproblematiek
- beleid ten aanzien van de gezinsplaatsing
- problematiek van sanering van tehuizenbestand
- kwestie aantal „gevallen” per maatschappelijk werker (case-load)
- funktioneren van raden en instellingen
- pupillen-registratie

Er wordt in subgroepen gewerkt aan een of meerdere van deze prioriteiten. Uitkomsten worden in de gehele groep besproken en onderling op elkaar afgesteld.

Belangstellenden voor de werkgroep of voor een deel van deze prioriteiten kunnen zich schriftelijk melden bij Gerard Teunissen, p/a Helenastraat 15 (K.S.A.), Den Haag of Marijke Knipscheer p/a (Erik Jurgens) Mozartkade 13, Amsterdam, tel. op dinsdag (020) 76 16 46, ofwel bij leden van de stuurgroep Welzijn.

Eerstvolgende vergadering is op dinsdag 9 april, partijburo, Singel 277, Amsterdam om 20.00 uur.

Karel Beckers

- Gebruik uw auto selektief: breng invaliden en bejaarden naar de stembus
- Kijk even bij uw burens of ze al een PPR-affiche hebben hangen
- Schrijf zaterdag nog even dat girootje uit voor de penningmeester van het verkiezingsfonds. Hij wacht er op
- Sommige mensen schijnen nog kampagnemateriaal uit 1972 onder hun bed te hebben liggen. Laat dat u niet opnieuw overkomen

ALLES OVER DE THEMAGROEP WELZIJN

HET ONTSTAAN VAN DE THEMAGROEP WELZIJN

Overeenkomstig het kongresbesluit (Wageningen, februari 1973) nam Dolf Coppes direkt na het kongres het initiatief tot het instellen van een themagroep Welzijn.

Hoewel er reeds op deelterreinen werkgroepen waren, bleek er met name behoefte aan het ontwikkelen van een toekomstig welzijnsbeleid (rode draad).

Deze groep, in eerste instantie vrij willekeurig samengesteld, heeft zich tot november 1973 bezig gehouden met denken over:

1. de relatie welzijnswerk en de sociaal-ekonomiese orde,
2. de problematiek van centralisatie - decentralisatie, en met
3. de terreinafbakening van de themagroep en de daarbij behorende werkgroepen.

Met name de discussie over het laatste heeft nogal wat tijd gekost en is nog niet afgesloten. Op zich niet verwonderlijk, want er is waarschijnlijk geen terrein waarop zoveel kompetentie-strijd wordt gevoerd: iedereen meent, dat vanuit zijn/haar deelsektor het gehele welzijn van de mens en de samenleving bewerkt kan worden. Over de verhouding sociaal-ekonomiese orde en welzijn en de problematiek decentralisatie - konzentratie — essentieel voor de rode draad — zijn al enkele papers gemaakt als aanzetten voor een verdere discussie. Dit alles heeft als basis gediend voor de gesprekken op de welzijnsdag (10 november).

BESTAANDE, HALFBESTAANDE EN NIEUWE WERKGROEPEN

Naast het probleem van de terreinafbakening was er nog het, op zichzelf gunstige, gegeven dat reeds een aantal groepen bezig was met een bepaald sub-thema, waardoor — gescheiden en onbekend van elkaar — de relatie themagroep-werkgroepen onduidelijk was.

Al met al voldoende redenen de welzijnsproblematiek binnen de PPR geordender, zakelijker en efficiënter aan te pakken.

In augustus werd een begin gemaakt met het inventariseren van de bestaande werkgroepen en werd bekeken welke er nog zouden moeten komen. Omdat allerlei groepen een bepaald deel van het werkkerrein hadden gekozen — wat moesten ze anders — werd gepoogd vanuit deze terreinindeling te komen tot een zo goed mogelijke thematische en organisatorische opzet. Hiertoe werd een werkdag gehouden op 10 november. De welzijnswerkdag-werkmap bevatte het materiaal, dat zowel 's morgens bij de plenaire discussie als 's middags bij de werkgroepsdiskussie als basis diende. Bij de plenaire discussie stonden centraal de artikelen van Dolf Coppes over „harde sektor - zachte sektor" en Eeltje Talstra's „centralisatie, konzentratie en schaalvergroting".

Uit de discussie bleek hoe moeilijk het steeds weer is het welzijnsbeleid in een radikale visie te vertalen, in konkrete maatregelen, mede door een strategie op te stellen om die visie aan de basis gestalte te geven.

Over het algemeen werd in de werkgroepen informatie uitgewisseld over tot nu toe verrichte werkzaamheden en plannen voor de toekomst. Ook hier bleek in enkele werkgroepen het probleem van de terreinafbakening een grote zo niet overheersende rol spelen: Vaag over de grens heen kijken blijkt voor een aantal mensen gemakkelijker te zijn, dan binnen de grens een harde analyse op te

stellen en voorstellen te formuleren.

De plenaire inventarisatie zal minister Van Doorn niet het gevoel gegeven hebben van een hem spoedig „hinderlijk volgen" door PPR-welzijnsgroepen. Een aantal groepen kan nog wel man of vrouwkracht gebruiken.

Besloten werd de stuurgroep als koördinatie-orgaan tussen zowel de werkgroepen onderling, als de werkgroepen en de themagroep te handhaven: het gebrek aan koördinatie en onderlinge informatie was overduidelijk gebleken. De stuurgroep bestaat momenteel uit Karel Beckers (voorzitter), Richard Fermie (sekretaris), Gerard van Pijkeren, en Magda van Oudheusden (stagiaire van de studiestichting).

De samenstelling van de themagroep werd in die zin gewijzigd, dat iedere werkgroep een vertegenwoordiger afvaardigt naar deze centrale groep.

TAKEN EN VERHOUDINGEN VAN THEMAGROEP, WERKGROEPEN EN STUURGROEP

Demokratiese en organisatoriese opbouw van de PPR is met de thema- en werkgroepen mede in het geding.

Demokratiese opbouw van onderaf is wel iets wat we als PPR steeds voor „anderen" wensen en eisen, maar het komt er de komende jaren op aan dat voor onszelf hard te maken en te blijven toetsen.

Slaagt die opzet en is snelle informatie, kommunikatie, kritiek en besluitvorming mogelijk, dan is een gedeelte van de organisatie van onderop ook geslaagd.

Op dit moment dreigt nog steeds te veel het gevaar dat enkelingen of kleine, min of meer toevallige (hobby's, geldingsdrang enz.) groepjes iets voorstellen, doordrukken of er over blijven doorzeuren, zonder dat velen er ook maar iets over gehoord hebben: controleerbaar opstellen en voortgangsverantwoording geven kan in de thema- en werkgroepen enige kanalen vinden.

(Wat betreft het werken aan het programma van de PPR (een PPR-boek met losbladig systeem) zijn op het kongres afspraken gemaakt en komt nog een apart stuk.)

Bij de indeling van thema- en werkgroepen op het kongres van november 1973 is een aantal materiële taken aan iedere groep gegeven. Daarop aansluitende afspraken en taken die als kommunikatie- en informatielijnen voor de hele themagroep zijn afgesproken volgen nu hieronder.

- a) De *themagroep* welzijn: stelt belangrijke inhoudelijke punten (rode draad) met betrekking tot het totale welzijnsbeleid aan de orde, gericht op beleid, begroting en knelpunten;
 - tevens vindt in die groep een korte voortgangs-verantwoording plaats van datgene waar de verschillende werkgroepen mee bezig zijn (informatie, kommunikatie, bijsturing en planning);
 - houdt een halfjaarlijkse evaluatie van het werk van stuurgroep, werkgroepen en themagroep; de thema-groep vergadert elke maand;
 - stelt de stuurgroep aan uit leden van binnen of buiten de themagroep.

De themagroep welzijn bestaat uit:

- a. de vertegenwoordigers van de werkgroepen,
 - b. de in de beginfase uitgenodigde en nog gebleven leden,
 - c. in de toekomst door de themagroep uit te nodigen leden.
- b.) De *werkgroepen* stellen uitgangspunten en terrein-afbakeningen (in overleg met de thema- en de stuurgroep) vast;

- stellen gedurende het eerste half jaar te behandelen prioriteiten vast en geven daaraan inhoud;
- doen datgene wat onder thema- en stuurgroep aan afspraken te vinden is, zodat thema- en stuurgroep kan functioneren.

De werkgroepen maken materiële werkafspraken als vergadertijden, plaats, correspondentie-adressen (er kunnen ook korresponderende leden bestaan) in PPRAK kenbaar.

- c). De **stuurgroep** is: coördinatiepunt van alle werkgroepen
- al de stukken van de werkgroepen worden aan de individuele leden van de stuurgroep toegezonden;
 - belangrijke ontwikkelingen ten aanzien van het desbetreffende terrein van de werkgroep worden aan een van de leden van stuurgroep doorgegeven;
 - legt dwarsverbindingen en geeft noodzakelijke informatie van de werkgroepen door aan betreffende werkgroepen en themagroep;
 - houdt de terreinafbakeringen van de werkgroepen in het oog en informeert daarover;
 - kan en poogt vergaderingen van de werkgroepen bij te wonen;
 - onderhoudt contact met bestuur, fractie en studiestichting en informeert daarover.

De stuurgroep regelt met partijburo en fractie de administratieve werkzaamheden. De stuurgroep vergadert steeds één week na de vergadering van de themagroep. De stuurgroep in deze samenstelling funktioneert tot juli 1974.

- d). Een werkdag: elk half jaar in principe voor alle werk en themagroepsleden.

DE WERKGROEPEN

Nogal wat onderscheidingen in het welzijnswerk zijn „toevallig” totstandgekomen en dragen de last van een zekere willekeur! Zonder onderscheidingen is het voor buitenstaanders echter moeilijk voor een werkgroep te kiezen. Voorlopig geldt tevens een onderscheid in

„bestaande” en „in oprichting” zijnde werkgroepen. Dit laatste onderscheid blijft nog arbitrair, maar dient om de winkel goed aan het draaien te krijgen. En ook om te vermijden, dat men zich blijft presenteren als drie bestaande werkgroepen, zonder dat men enigszins controleerbaar voor het voetlicht te krijgen is! Ook het zootje ongeregeld heeft zijn grenzen.

De werkgroepen zijn voorlopig:

Samenlevingsopbouw: bestrijkt in grote lijnen de werkerreinen van maatschappelijk-, sociaal-, cultureel- en opbouwwerk.

Gezondheidspolitiek: betreft zowel geestelijke (psychiatrie!) als fysieke volksgezondheid.

Euthanasie

Sociale verzekering

Justitie: dekriminalisering, vervolgingsbeleid, detentie en politie.

Kinderbescherming: op weg naar integratie in een jeugdwelzijnsbeleid.

Kultuur, kunstbeleid en creativiteitsvorming.

Media-beleid: krant, radio en tv.

Sport en recreatie

Onderwijs en vorming

De werkgroepen zullen de komende maanden in korte berichten in PPRAK hun activiteiten verder toelichten en verslaan. Verdere informatie kan men krijgen bij leden van de stuurgroep. Bij hen kan men zich ook opgeven voor een werkgroep.

Mensen die dat in het verleden gedaan hebben en niets meer hoorden op hun aanmelding, wordt verzocht nogmaals van zich te laten horen: schriftelijk of telefonies bij Karel Beckers, Pres. Kennedylaan 144, Oegstgeest; tel. 01710-53808.

Gerard van Pijkeren, Herenstraat 46, Leiden; tel. (stadhuis) 01710-45344, toestel 442.

Richard Fermie, Kleiburg 627, Amsterdam-Bijlmer; tel. (p/a Burger) 020-983624.

Magda van Oudheusden, p/a Studiestichting-partijburo, Singel 277, Amsterdam; tel. 020-227342.

Karel Beckers

ZIJN WE NU UIT DE BRAND?

In het oktobernummer van PPRAK is een noodkreet uitgegaan, vanwege de financiële situatie van de PPR. Kort daarna brandde het partijburo af en kwamen we nog moeilijker te zitten. Toch hebben velen gehoor gegeven aan onze oproep tot financiële steun.

We hadden eind 1973 twee akties. De verantwoording van de Inkomsten volgt hier.

	Een ton voor 5 december:	Brand:
oktober 1973	f 9.428,74	
november 1973	„ 9.064,60	f 8.778,50
december 1973	„ 3.983,34	„ 3.287,50
januari 1974	„ 1.705,—	„ 1.992,—
	f 24.181,68	f 14.058,—

Samen kwam er dus f 38.239,68 binnen.

Wij danken alle gevers erg hartelijk, maar ... er is nog niet genoeg. Zijn er mensen die nog iets voor de genoemde akties willen geven, het gironummer van de penning-

meester is 1575600 (penningmeester PPR, Amsterdam).

Maar het belangrijkste komt nog: de verkiezingen voor de staten en gemeenteraden. In de krant lees je wat dit de partijen kost. Wij besteden echt geen half miljoen aan de verkiezingen, maar iedereen kan nagaan dat er veel nodig is.

Wij naderen de tienduizend leden. Wij vragen de kans een grotere invloed op allerlei terreinen in de politiek, die er nu voor ons is, niet te laten mislukken om financiële redenen.

Pak uw pen en vul de girokaart in die u van ons gekregen heeft.

Voor diegenen die deze niet hebben is hier het gironummer van de penningmeester van het verkiezingsfonds PPR te Amsterdam: **3127593**.

Voor de komende verkiezingen geldt de kreet: Met de PPR in alle staten. Laat dit geen kreet blijven. Laat ons in alle staten zijn, vanwege uw progressieve, radikale gift.

Guus Vrolijk

EEN STUDIEDAG OVER HET MILIEU

Heeft een themagroep nut? En wat kunnen we eigenlijk doen met de milieuwerkgroep? Het is goed even op deze vragen in te gaan. Wij van de milieuwerkgroep willen een vraagbaak zijn voor de partij. Wij zijn erg betrokken bij de PPR-zaak, net als iedereen, maar proberen onze emoties te steunen met harde gegevens. Daarin ligt het nut, ja de noodzaak van de themagroepen. Een andere rechtvaardiging ligt meer in het praktische vlak. Zowel de leden van de actiecentra, als de raads- en statenleden, als de fractie- en regeringsleden, moeten de mogelijkheid hebben hun politieke stellingname te spiegelen aan de vier hoofdthema's van de partij. Daarom ook is het nodig, dat deze landelijke themagroepen, met daaraan vast de werkgroepen, er zijn. Goed werkende themagroepen kunnen tevens een stuk politieke gedachtenvorming dwars door de partij heen activeren en in stand houden. Dat is nodig, want onze partijorganisatie rammeit hier en daar nogal.

De themagroep milieu heeft een milieustudiedag verzorgd voor (aanstaande) raads- en statenleden op 26 januari in Den Bosch met als thema: Macht en tegenmacht. Wij willen hiervan in het kort verslag doen, nogal puntsgewijs trouwens. De bedoeling van de dag was kennis te maken met de milieuwerkgroep (en met elkaar) en kennis over te dragen. Het ging vooral om prakties houvast over verscheidene onderwerpen.

JOHAN VAN DER HEIDE OVER ENERGIE:

Bij de elektriciteitsvoorziening vinden we heel erg sterke aspecten die we binnen de PPR als kwalen van de samenleving zien. Het beleid van de elektriciteitswereld is zo goedkoop mogelijk voorzien in de vraag naar elektriciteit, waar de suggestie is dat de vraag buiten de elektriciteitsmaatschappijen tot stand komt. Er wordt door velen gepleit voor een horizontale organisatie; in één hand de produktie van gas, water en elektriciteit, in een tweede hand het transport van alle drie, in een derde hand de distributie. Daarbij is de kans groter de zaak op het algemene nut te bekijken. Een werkelijk onafhankelijk energiebeleid moet streefgetallen voor het gebruik vaststellen, die naar stabilisatie leiden. Gemeente en provincie moeten pleiten voor energiesysteem, waarbij de afvalwarmte nuttig wordt gebruikt.

Met methaangisting zijn problemen van vuilnisbelten en bio-industrie te verkleinen. In de nabespreking komt naar voren, dat het probleem van de centralisatie of decentralisatie van de energie-opwekking een machtsprobleem is.

AUKE OEVERING OVER AANSLAG OP VRIJE RUIMTE:

We moeten structuren brengen in de middelen van gemeente en provincie. Vrije ruimte wordt gedefinieerd als de ruimte voor zover er geen bebouwde kom in ligt.

Aanslag op de vrije ruimte wordt gevormd door verkeer, groei van de gemeente, konsumptieve recreatie, landbouw en bio-industrie.

Burgerbewoning van boerderijen is vaak in strijd met de visuele aantrekkelijkheid van het platteland. De aanslag op de vrije ruimte gebeurt door gemeente en provincie door te doen of door te laten.

Ruilverkavelingen gooien vaak allerlei waarden overboord.

De vrije ruimte moet blijven.

De bestaande middelen kunnen ons voor 90 pct. brengen waar we heen willen.

De statenleden hebben enorme bevoegdheden in streekplannen en verordeningen. De fout is momenteel, dat een streekplan een algemeen beleidsstuk is dat zichzelf vaak tegenspreekt.

De provinciale staten zetten de gemeenten hiermee in de kou, de gemeenten kunnen geen visionair beleid voeren als de provincie de zaak laat slepen.

Provincie en gemeente hebben verantwoordelijkheid voor de apathie van de bevolking.

Een streekplan geeft een toekomstvisie, geen middel, geen program.

Statenleden hebben toezicht op het beleid van GS. bij goedkeuring van bestemmingsplannen, zij kunnen druk uitoefenen en een concreet beleid eisen.

Met de bestemmingsplannen buitengebied is het droevig gesteld. Al is het verplicht, de meeste gemeenten hebben het niet. Het structuurplan zou de link moeten leggen tussen het streekplan en de burger op het laagste nivo.

In de nabespreking wijst Henk van Osch uit Son en Breughel erop dat zij werken aan een alternatief uitbreidingsplan, waar wonen en werken in de natuur samengaan, zonder de natuur aan te tasten: De vrije ruimte in gebruik nemen en toch vrij laten.

Auke wijst erop, dat men wonen en

werken weer bij elkaar wil brengen. Een ander wijst erop dat de spreker het militaire apparaat heeft vergeten. Provincie en gemeenten hebben geen vinger in de pap waar men gaat oefenen enz.

Auke zegt dat ook planologische kernbeslissingen (boringen, leidingstraten) buiten de bestemmingsplannen omgaan.

LIEUWE ZIGTERMAN OVER VEILIG VERKEER IN DORP EN STAD:

De verkeersregels zijn er een teken van, dat ieder recht heeft op veilig gebruik van de weg. Later is het onderscheid tussen voetgangers, fietsers en gemotoriseerd verkeer in de verkeersregels gekomen. Internationaal is alle verkeer gelijk.

De PPR komt op voor de zwakkere: voor gelijkwaardigheid fiets en auto. In woonwijken en winkelstraten moeten voetgangers en fietsers als belangrijkste verkeer voorrang krijgen. In Delft heeft men er een methode op gevonden: hobbels in het wegdek, wegvernauwingen enz. die auto's beletten snel te rijden. Er is parkeer ruimte in vakken.

In de nabespreking zag men graag de samenwerking fiets-treinverkeer bevorderd, daar men nu twee fietsen nodig heeft als men per trein naar zijn werk gaat. Is er voor de fiets geen inrijwagens mogelijk? De stations zijn er niet op gebouwd, het zou te veel vertraging geven, maar een vouwfiets kan men zo meenemen.

Niet ieder is het eens met het aksepteren van de auto, die luchtvervuiling geeft en bij langzaam rijden langer in de straat blijft.

J. L. GULDEMOND OVER GEMEENTELIJKE GROENVOORZIENING.

Vier dingen:

1. groen is geen doekje voor het bloeden.
2. wat is een boom waard.
3. willen is niet altijd kunnen.
4. natuurlijk duurt het langst.

1. Er is een tijd geweest dat het groen overal goed voor was, overgeschoten hoekjes vullen, bouwkundige konfliktsituaties kamoufleren enz. Maar groen moet een hoofdrol spelen. Ontwerpers, uitvoerders en beheerders van het groen moeten agressief optreden en voordat één streep op papier staat bij de plannen betrokken worden.

2. Ir. Raad in Rotterdam heeft de waarde van bomen in geld uitgedrukt, rekening houdend met leeftijd, plaats, soortwaarde enz. Voor een stadsboom komt men op f 2,50 per vierkante cm.

dwarsdoorsnede op borsthoogte. Een veertigjarige eik in een stadsmilieu komt op f 5000,— á f 6000,—, in buitengebied op f 3000,—. Dit is van belang voor verzekeringsprocedures (schade aanrijdingen) en afwegen bij beslissingen.

3. Een boom heeft licht, lucht, vocht en voedsel nodig. Kreet „boom sparen” is niet voldoende. Men moet nagaan of ondergronds niets verstoord wordt. Ondergronds kunnen zich de griezeligste dingen afspelen door verdichting van de grond, door trillingen, afsluitende wegdekken, weinig water binnen wortelbereik,

verminderde humus, lekkend aardgas, pekelwater, kabels, riolering. Bovengronds gevaar: industriegras, stof, rook, uitlaatgassen, opspattend zout, loodophoping op blad, verzilting blad, plotselinge daling of stijging van temperatuur, valwinden bij hoogbouw, motorische beschadiging en ziekten. Handhaven en aanbrengen waardevolle beplanting kan alleen door samenspel en ter plaatse in de gaten te houden.

4. Gehoorzamen aan natuurlijke wetmatigheden. Elke dag denken aan de toekomst, dus jonge bomen planten, niet alleen oude sparen. In de nabespreking was een deel van

de aanwezigen blij met het in geldswaarde uitdrukken van de waarde van een boom als wapen tot behoud, anderen vonden dit een toegeven aan het alleen ekonomies denken.

Wim Riedijk
voorzitter
milieuwerkgroep

P.S. De milieuwerkgroep houdt graag in andere delen van het land dergelijke milieudagen. Bel eens met Wim Riedijk, (070) 24 57 63.

VERVOLG VAN PAG. 11

te komen, moet terugkoppeling en herziening van de besluitvorming in voorgaande stappen mogelijk zijn. Vervolgens werk Leo dit uit wat betreft de beleidsvoorbereiding op nationaal, provinciaal en gemeentelijk nivo. Hij pleit voor meer activiteiten van de rijksoverheid.

Het woud van regels, verordeningen en mogelijkheden, procedures op het gebied van de ruimtelijke ordening is groot en voor veel burgers weinig doorzichtig. Is de regering bereid om met inschakeling van de media en met name de televisie, heldere en duidelijke uiteenzettingen te

laten geven, eventueel in het kader van een Teleac-kursus? Lijkt het de regering ook niet wenselijk raadsleden een goede voorlichting te geven over hun mogelijkheden.

Een voorbeeld: de mogelijkheden die de raad heeft op grond van artikel 11 en 15 van de wet die raadsleden zeer bewust zouden kunnen hanteren.

Verder zouden wij de gedachten van de minister willen horen over de mogelijkheid en de wenselijkheid voor al die buitengebieden waarvoor nog geen bestemmingsplan is vastgesteld, bij wet een bestemmingsplan vast te stellen dat neerkomt op handhaving van de bestaande toestand.

Ton Hupkens

AKTIEVOER

JEUGDLOON

„Jeugdloon is diefstal”. Onder dit motto (en andere) voert de KWJ, beweging voor werkende jongeren, actie om het minimumloon al vanaf 18-jarige leeftijd verplicht te krijgen. Een hoop tijd gaat er al in zitten om te voorkomen dat het ministerie van sociale zaken bedrijven ontheffing verleent van zelfs het verplichte minimum-jeugdloon. De KWJ (het „landelijk-jeugdloon-actiecentrum”) heeft zijn burelen op Oorsprongpark 9 in Utrecht, tel. (030) 33 31 15. Daar ook is een schat aan informatie verkrijgbaar.

VRIJHEIDSWEEK

Cineclub organiseert van 26 tot en met 31 maart een vrijheidswEEK in het Mickery-theater, Rozengracht 117 te Amsterdam.

De week is vooral gericht op de steun aan progressieve filmmakers in de Derde Wereld en op de campagne voor vrijlating van politieke gevangenen in Chili. Er zullen onder meer twee nieuwe films uit Chili vertoond worden:

„De arbeiderspriester” en „Als het volk ontwaakt”. De laatste film laat de ontwikkeling van de arbeidersstrijd zien en geeft enige interviews met arbeiders, die uitleggen hoe ze zich moeten verdedigen als er een staatsgreep komt. De film werd in april 1973 opgenomen.

Het definitieve programma en verdere gegevens zijn verkrijgbaar bij Cineclub, Spuistraat 62 (dit is een nieuw adres), Amsterdam, tel. (020) 25 00 45.

DEFENCE AND AID FUND

Apartheid in Zuid-Afrika? Wat kun je daar nu aan doen? Steun het werk van het **Defence and Aid Fund** (voor informatie: postbus 12197, Amsterdam) en lees:

„Je hoeft er niet geweest te zijn. Apartheid in de praktijk”, uitgave Ten Have, Baarn, prijs f 7,90. Verkrijgbaar in iedere boekhandel of per giro 609900 t.n.v. Defence and Aid Fund, Amsterdam.

TANZANIA TOETSSTEEN

De Evert Vermeerstichting en het

Tanzania Comité Nederland willen de 1 mei viering dit jaar plaatsen in het kader van Tanzania en van een konfrontatie met de ekonomiese en politieke machten die de ontwikkelingslanden in hun greep houden. De actie zal gevoerd worden onder het motto: „Tanzania als toetssteen”.

Tanzania wordt als voorbeeld gesteld, omdat het een land is dat tracht te ontkomen aan de invloed van het westers-kapitalisme. Beide organisaties willen hun solidariteit tonen door een aantal projecten op het platteland van Tanzania te steunen. Daarvoor willen zij geld inzamelen.

Er zal een informatie-kampanje worden gevoerd, door middel van de uitgave van een dokumentatiemap, een werkmappie voor de hogere klassen van het basis-onderwijs en een krantje bestemd voor werkende jongeren.

Ekspositiemateriaal en dia-series zijn beschikbaar, een rollenspel is in voorbereiding. Het sekretariaat van de actie „Tanzania als toetssteen” is gevestigd: Begijnhof 7, Utrecht, tel. (030) 31 04 24.

NATO

Op 4 april bestaat de NATO 25 jaar, een feit dat op 24 augustus wordt herdacht. Het anti-NATO-komitee Nijmegen bereidt akties en informatie

voor als tegengif tegen de pro-NATO-propaganda die ongetwijfeld gaat verschijnen.

Het komitee schrijft:

„We zullen proberen aan te tonen dat de NATO, en daarmee het kapitaal, niet alleen onderdrukkend werkt in landen als Griekenland, Turkije, Portugal, Angola, Mozambique, enz., maar ook evenzeer in Nederland zelf. Ook in ons land werken het militair apparaat en de hoge kosten ervan zeer beïnvloedend op de leefsituatie van het Nederlandse volk. Dat willen we hard maken aan de hand van de konkrete voorbeelden, die de versluieringen rond het leger en de NATO als „beschermers tegen het kommunisme” doorprikken. De NATO is er niet om de belangen van het volk te beschermen, maar om de kapitalistische machthebbers de status-quo te garanderen die ze nodig hebben voor uitbuiting en winstverhoging”.

Het komitee hoopt dat ook in andere plaatsen zijn initiatief overgenomen wordt.

Inlichtingen bij: Anti-NATO-komitee, Coehoornstraat 93, Nijmegen, tel. (080) 51 30 58. Zij hebben een brochure: „Weg met de NATO”.

SURINAME

Het Suriname Komitee Delft heeft de brochure „Suriname, vakbondsstrijd, leger, verkiezingen” gemaakt. De brochure gaat in een vijftigtal gestencilde pagina's onder meer in op het ontstaan van de vakbewegingen, een korte geschiedenis van de staking in voorjaar 1973 en de verkiezingen in november. Het is jammer dat de brochure na de verkiezingen verscheen, doch voor de verkiezingen geschreven is en niet werd bijgewerkt. Ze geeft overigens een redelijke hoeveelheid lezenswaardig materiaal. Verkrijgbaar voor / 1,50 bij S.U.D., Mijnbouwplein 11, Delft.

CLAT-NEDERLAND

Latijns-Amerika is een werelddeel vol

tegenstellingen. Een kleine groep bezit meer dan de helft van de grond. De rest moet leven van de opbrengst van een klein stukje of is landarbeider in dienst van een grootgrondbezitter. In de steden woont een kleine groep bevoorrecht in huizen met veel comfort. De armen, die van het platteland naar de stad zijn getrokken in de hoop op een beter leven, wonen aan de rand van de stad in krottenwijken. De wetten beschermen de rijken, niet de armen.

CLAT, Latijns-Amerikaanse Centrale van Arbeiders, wil een einde maken aan de wanverhoudingen door industrie- en landarbeiders te verenigen. Het vormen van een eigen bond is een eerste stap op weg naar zelfbevrijding. De bonden zijn er om belangen te behartigen en de machtsverhoudingen radikaal te veranderen. Het gaat om democratisatie verhoudingen op het platteland, in de steden en de bedrijven. Net zoals de arbeidersbeweging in Nederland gevochten heeft en nog vecht voor een rechtvaardige samenleving waarin ieder de kans krijgt over zijn lot te beslissen, zo strijden de bij CLAT aangesloten bonden voor een radikale verandering van de samenleving.

CLAT-Nederland is een vakbond voor de derde wereld in Nederland. Zij is een beweging die solidair wil zijn met de land- en fabrieksarbeiders die zich georganiseerd hebben in bonden aangesloten bij CLAT-Latijns-Amerika. CLAT-Nederland geeft in „CLAT-nieuws” informatie over wat in Latijns-Amerika gebeurt. Verder heeft zij brochures, documentatie, affiches en een dia-serie over Latijns-Amerika. Zij geeft financiële steun aan CLAT in Latijns-Amerika. De arbeiders in Latijns-Amerika wordt jaarlijks gevraagd een dag loon af te staan voor het vakbondswerk. Dat is voor velen een heel bedrag dat ze soms alleen in natura - groenten, fruit of kippen - kunnen opbrengen.

U kunt lid worden van CLAT-NEDERLAND door ook een dag loon over te maken op giro 1918108 ten name van CLAT-NEDERLAND, Nieuwe Gracht 47, Utrecht of door onderstaande bon in te vullen en op te sturen.

Ondergetekende
adres
woonplaats
tel.
meldt zich aan als lid van CLAT
afdeling Nederland en zal als
kontributie storten op giro-
rekening 1918108 ten name van
CLAT-Nederland, Nieuwe
Gracht 47 te Utrecht /
per jaar/kwartaal/maand.
datum: handtekening

MEDISCH KOMITEE ANGOLA

Over de vrijheidsstrijd in Angola, Mozambique en Guinee-Bissau kunnen we voldoende weten. Een van de aspecten van de bevrijding is de mediese zorg die de bevolking in de bevrijde gebieden nu begonnen is op te bouwen. De Portugezen hebben aan de gezondheidszorg voor de bevolking niets gedaan.

Het Medisch Komitee Angola startte op 19 februari de aktie „Nederland voor Angola, Mozambique en Guinee”. Het vraagt financiële steun voor de mediese diensten van de bevrijdingsbewegingen in de Portugese koloniën. Een groot deel van de opbrengsten van deze aktie is bestemd voor de bouw van een ziekenhuis voor het Frelimo, de bevrijdingsbeweging in Mozambique. Giro 2383300 ten name van Medisch Komitee Angola, Amstelveen.

Het adres voor inlichtingen is Minahassastraat 1, Amsterdam, tel. (020) 92 50 50.

Berichten voor Aktievoer sturen aan Dick Rietbergen, van der Mondestraat 145, Utrecht.

INGEZONDEN: ZIN

Ik heb weer mijn toer gemaakt langs een aantal aktiecentra en mijn inleiding gehouden en wat reacties gekregen. Dat helpt mij echter — politiek gesproken — geen stap verder en ik vraag me af of de aktiecentra er wel iets aan gehad hebben. Straks bij de gemeenteraadsverkiezingen begint dit weer opnieuw. Ik heb er geen zin in.

Ik heb liever dat de aktiecentra zelf zo'n avond goed zouden voorbereiden en ik er wat aan zou hebben op de uitvoerende plaats in ons politieke bestel, die ik heb toegewezen gekregen. Daarom mijn voorstel.

Laten die aktiecentra die mij in de volgende ronde willen ontvangen eerst een eigen vergadering houden waar men gezamenlijk vaststelt hoe men het regeringsbeleid

ervaart, wat positief ontvangen wordt en wat negatief. Als ik dan op de daaropvolgende vergadering kom, hoor ik allereerst vanuit het aktiecentrum een verslag van deze eigen ervaringen en kunnen we daarover vervolgens doorpraten.

Ik heb dan het voordeel, dat ik iets mee kan nemen van zo'n bijeenkomst. Ik hoop dat de aktiecentra er allereerst het voordeel van hebben eerst zelf te moeten werken en te moeten formuleren wat eigenlijk hun ervaringen zijn. Ten tweede daarna van mij reacties te krijgen op datgene wat bij hen kennelijk het zwaarste weegt en het sterkste leeft in plaats van voornamelijk te horen wat ik belangrijk vind.

Ik hoop dat iedereen er dan meer zin in heeft en meer zin in ziet!

Michel van Hulten

INGEZONDEN: GLAS

Tot onze grote verbazing vonden wij in de december-PPRAK onder het kopje GLAS, gratis reclame voor de Verenigde Glasfabrieken. Doch dat niet alleen, er werd gewezen op een folder van dit bedrijf, waarin je kunt lezen hoe goed het recycelen van glas wel is.

En reclame voor het — tegen alle konsumentenbelangen ingaande en alleen handel en industrie bevoordelende — zogenaamde recycelen van glas, is wel het allerlaatste wat wij in de PPRAK zouden verwachten.

Wij willen daarentegen iedereen aanraden de affiche Laat je niet flessen en de stencils over de aktie tot bevordering van de herinvoering van statiegeld te bestellen bij de Glasgroep Groningen. (Jacobstraat 22, Groningen.)

Want laten wij het duidelijk stellen: als PPR moeten wij elke medewerking aan het zogenaamde recycelen van glas beslist afwijzen en duidelijk kiezen voor het statie-geld-systeem. Elke medewerking aan deze recycling is in feite een meewerken aan de „legalisering” van de eenmalige verpakkingen. Hoe beter de recycling slaagt, hoe langer het duurt voordat het statiegeld opnieuw wordt ingevoerd (en dat is duidelijk de bedoeling achter de glasrecycling).

Wij willen beslist niet de indruk wekken tegenstanders te zijn van glas als verpakkingsmateriaal. Integendeel: wij zouden het toejuichen indien waar mogelijk weer op glazen verpakkingen zou worden overgegaan... MITS er een — voldoende hoog — statiegeld geheven wordt.

Ten slotte nog enkele opmerkingen over wat ons op dit gebied nog te wachten staat: *nog dunnere eenmalige flessen, voorzien van een kunststofcoating (laagje) en duurder dan de huidige wegwerpfles.* Deze worden nu al door een Nederlandse frisdrankfabrikant in Duitsland en België op de markt gebracht. 't Is maar dat je weet waar je te zijner tijd weer voor gaat betalen.

Verwacht wordt dat over enkele jaren prakties alle eenmalige glazen verpakkingen voorzien zullen zijn van een dergelijke coating. De totale hoeveelheid eenmalige verpakkingen zal in de eerstkomende jaren zeker met twintig procent stijgen. Het is te hopen dat de Tweede Kamer spoedig het initiatiefwetsontwerp Epema/Terlouw zal behandelen en dat de meerderheid van de kamerleden zich duidelijk aan de kant van de konsument zal opstellen.

PPR-Aktiecentrum Capelle/Nieuwerkerk.

VREEMDELINGEN- BELEID

In Hengelo zijn 9 februari twee Turken uitgewezen. Zij zijn in de zomer van 1973 getrouwd met reeds lang in Nederland wonende Turkse vrouwen, die in het bezit zijn van de benodigde arbeids- en verblijfsvergunningen. De ene vrouw verwacht in april een baby en bewoont ons inziens een akseptabel huis.

De Stichting Buitenlandse Werknemers Twente heeft intensief getracht een verblijfsvergunning voor beide Turken te bemachtigen. De staatssekretaris van justitie echter, de heer Glastra van Loon (D'66) heeft persoonlijk meegedeeld niet van de beleidslijn te kunnen afwijken. Nog vóór de uitwijzing zijn de besturen van de PvdA, D'66 en PPR schriftelijk en telefonies benaderd, zodat ik ze medeverantwoordelijk acht voor de door de heer Glastra van Loon genomen maatregelen.

Aangezien ik persoonlijk betrokken ben bij deze vraagstukken wil ik graag de **mening** van de **leden** van de genoemde politieke partijen vernemen. Daarbij dient dit konkrete uitwijzingsgeval slechts als voorbeeld en gaat het in feite om de algemene principes achter dit beleid. Ik ben zelf fervent PPR-aanhanger geweest en heb dan ook gehoopt dat dit kabinet wezenlijke zaken als vreemdelingenbeleid en welzijnsbeleid zou kunnen en willen veranderen.

Helaas blijkt dan dat dit kabinet met zijn mooie leuzen van menselijkheid en solidariteit althans op dit terrein niets wezenlijks verandert.

Het besluit tot uitwijzing wordt genomen op grond van de adviezen die voortvloeien uit de kontinuering van een juridies/hierarchiese lijn. Dit betekent dat het advies van de politie alleen bepalend is in een uitwijzingsgeval. De „ongevraagde” adviezen van welzijnsorganisaties hebben geen enkele invloed.

De uitwijzing van buitenlanders wordt vaak in verband gebracht met de conjunctuur. De handelwijze van dit kabinet versterkt een dergelijke insinuatie.

Ik vraag mij af of al die honderden ambtenaren en deskundigen gedurende de zittingsperiode van dit kabinet nog niet voldoende tijd en/of gelegenheid hebben gehad een progressief vreemdelingenbeleid te ontwikkelen. Het woord is aan de leden van de progressieve partijen.

Bram Koppejan.
Hengelo
tel. 05400-24805
05409- 1054

LIBERALS

Het dagblad Trouw vroeg een aantal Haagse politici aan wie zij de voorkeur zouden geven in de Engelse verkiezingen. Twee antwoorden hieronder:

— *Vonhoff (VVD):* „Liberals zonder twijfel. Het is een partij waar we goede kontakten mee hebben en die probeert in een vastgelopen situatie voor nieuwe inspiratie te zorgen. We beschouwen dat als een taak van de liberale

politiek.”

— *De Gaay Fortman (PPR):* „De liberale partij is hetzelfde type voorhoede partij als de PPR. Ze zijn voor arbeiderszelfbestuur, gaan in hun buitenlandse beleid verder dan de socialisten, hebben grote moeite met kernwapens en staan positief tegenover de derde wereld. Ook heb ik groot vertrouwen in hun leiders Jeromy Thorpe en David Steele”.

● U kunt niet alles aan de televisie overlaten. Onderschat uw eigen invloed niet. Praat over uw politieke visie en de consequenties daarvan voor 27 maart

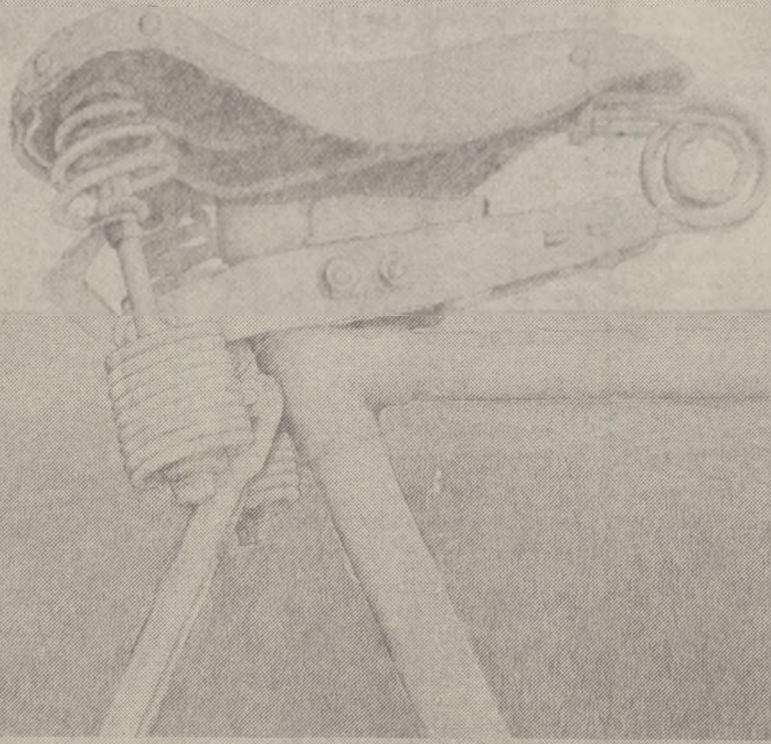
● Speel het spel van Bas, Roel en Eeltje

● Affiches, stickers, folders, kortom, alle materialen voor de campagne kunt u aanvragen bij uw aktiecentrum of het partijburo

PPRAK

PPR-Aktie-Krant nr 50 April 74

in dit nummer
bespreking van
barsten in de groei
en politiek
op termijn

Het hier afgebeelde decoratieve effiche is in kleuren op een formaat van ongeveer 40 bij 60 cm verkrijgbaar door storting van
; 3,50 op giro 3127593 van het verkoopsfonds PPR te Amsterdam.

PPRAK

Uitgave van de Stichting
Radikalenkrant Savelsbos 19 —
Amsterdam

directie: Rien Blom, Jan Heytel, Sam
Mol.

redaktieraad: Leo van den Berg,
Lou Hoefnagels, Harm Lamberts

redactie: Dick Rietbergen, Frans
Schulte, Kees Waagmeester (eind-
redakteur).

vormgeving: Ton Wegman

druk: Lumax, Utrecht

vaste korrespondenten:
Binnenhof: Henk Hoek, Ton Hupkens,
Marlies Neervoort
Groningen: Henri Dijksterhuis
Friesland: Kees van Twist
Overijssel: Louis Tangel
Utrecht: Dick Rietbergen
Limburg: Han Buhrs

redactie-adres: Kees Waagmeester,
Preludeweg 490 (west) Alphen aan den
Rijn. Tel. (01720) 9 47 13

kopij voor het volgende nummer
uiterlijk vrijdag 26 april op het
redactie-adres, **getypt**, met redelijke
marge, blad aan één zijde gebruikt.

abonnement: f 6,— per jaar.

advertenties en abonnementen:
Savelsbos 19, Amsterdam-Nrd. Giro
1810200 van de Stichting
Radikalenkrant te Amsterdam.

advertentietarieven worden op
aanvraag toegezonden.

Buro Politieke Partij Radikalen:
Singel 277. Amsterdam. Telefoon
(020) 22 73 42.

voor contributiebetalingen:
Peningmeester PPR, postgiro 1575600
te Amsterdam.

UIT HET DAGBOEK VAN EEN PARTIJGEK

*Maandag: Vandaag een andere
partijgek ontmoet, die me vertelde over
het lot van een ontwerp-affiche voor de
statenverkiezingen. Er was een groot,
ouderwets fietszadel op afgebeeld in
een decoratief landschap. Maar enkele
hoge partijfunktionarissen (wist ik dat
je die had in de PPR) hadden het
affiche afgekeurd, omdat het teveel aan
de oliekrisis deed denken. En dat was
elektoraal gezien niet zo verstandig.
Die jongen vond dat maar een weinig
radikaal standpunt. Weinig PPR-achtig
zal hij bedoelen. Nou, ik ook. Het is
natuurlijk helemaal geen kunst je even
bangig en even voorzichtig op te
stellen als al die andere partijen, ook
al heb je nu hier of daar een paar
zetels. Ik wist niet beter of de PPR was
aangeslagen omdat zij niet zo
loodzwaar was waar het ook wat lichter
kon. Trouwens, ook omdat ze
loodzwaar was, waar het niet lichter
kon.*

*Donderdag: Bij wijze van grote
uitzondering een Haagse Post gekocht.
Er zou een verhaal over de PPR in
staan. En ja. John Jansen van Galen
heeft „een bewogen beweging”
onderzocht en een portret van de PPR
geschilderd. Ik benieuwd of het een
goedlijkend portret was. Maar bij het
lezen moest ik steeds denken aan die
tekenaar op Place du Tertre in Parijs,
die Truus hele grote ogen gaf: want
dat hebben vrouwen, zei hij. Zo komt
John Jansen van Galen tot de
konklusie, „dat het niet te ontkennen
valt, dat het hier gaat om een
religieuze partij.”*

*Ja, als je daarnaar op zoek gaat bij
dertig mensen, vind je heus de
bevestiging. Overigens kan ik er geen
kant mee op. Wat is dat nou, een
religieuze partij? Verder is het
vooordeel van de journalist ook het
bewaren waard: Hij heeft het niet zo op
„harden wierook en tale Kanaäns, de
samenlevingsmodellen, de stukken
solidariteit en structureel geweld die
hem uit deze partij om de oren
vliegen”. Maar na zijn gesprekken is
zijn eerste impressie: wat zijn ze toch
aardig, die Radikalen. Ik zou hem
kunnen zeggen, dat ik wel eens heel
aardige VVD-ers, CPN-ers, ja zelfs
SGP-ers ontmoet heb.*

europeanen gezocht

„Het streven naar grotere eenheid
van Europa (...) dient
ondergeschikt te zijn aan de
verwezenlijking van een progressief
beleid (...kontrolle op en
medezeggenschap in internationale
ondernemingen en een internationaal
welvaartsbeleid, dat de
ontwikkeling van de derde wereld
bevordert) en aan de
demokratisering van de Europese
instellingen”

Deze fraaie doelstelling komt uit
Keerpunt '72. Maar wat komt er in
de praktijk van terecht?
Op het politieke vlak verloopt de
integratie stoevers dan ooit. Door
een onvoldoende uitbouw van het
Europees parlement, gaat de
gemeenschap nog meer lijken op
een technocratie. Verder dreigt het
gevaar, dat aan de nationale
parlementen bevoegdheden worden
ontnomen zonder dat er voldoende
mogelijkheden tot kontrolle voor in
de plaats komen.

*Welke kant gaan we op? Welke
kleur krijgt het beleid van de
negen? Ten koste van wie gaat de
verruiming van de economische
groei die het gevolg is van Europese
eenwording?*

Dit zijn maar enkele vragen van
een uitgestrekt terrein. Het is hard
nodig dat dit soort vragen
uitgebreid beantwoord worden
vanuit de PPR-visie.

Voor het uitwerken hiervan kunnen
we nog mensen gebruiken. Zo kan
de werkgroep Europa van de
kommissie vredespolitiek nieuw
leven worden ingeblazen.

Een briefje sturen aan Gerard
Jongerius, Nassaukade 154 I,
Amsterdam en je hoort meer van
ons.

agenda

23 april: Bestuursvergadering

23 april: Radio-uitzending PPR, 18.19
uur Hilversum 2

7 mei: Radio-uitzending PPR, 18.19
uur Hilversum 2

8 mei: Bestuursvergadering

21 mei: Radio-uitzending PPR, 18.19
uur Hilversum 2

22 mei: TV-uitzending PPR, 20.20 uur
Nederland 1

24 mei: Bestuursvergadering

Bas' analyse van de verkiezingen

UNIEK RESULTAAT VOOR PPR

In een eerste commentaar heb ik de provinciale-statenverkiezingen 1974 getypeerd als de verkiezingen van de rust. Misschien is het juist te spreken van verkiezingen van de BERUSTING. Een afkeer van „het oude bestel” is niet meer aantoonbaar. Blijkbaar berust men nu in het bestaan van oude partijen als PvdA, VVD en christen-demokraten. Daarnaast staat vast dat de kiezers ook in de huidige combinatie berusten. Bij een kabinet met de samenstelling van het ministerie Den Uyl zou onrust zich naar links moeten uiten in winst voor CPN en PSP en naar rechts in winst voor de VVD. Maar CPN en PSP verloren, terwijl de VVD niet veel meer bereikte dan het opslokken van DS'70.

Politiek-strategieën gezien is Wiegel zelfs de grote verliezer geworden. Zijn campagne was een voortdurende oproep aan KVP-kiezers hun ongenoegen te tonen met het door de KVP-fractie gevoerde beleid door VVD te stemmen. Daarom mikte hij op Brabant en Limburg. Door het gelijk blijven van de KVP is hij nu verder van het Catshuis verwijderd dan ooit. We mogen er immers wel van uitgaan dat de christen-demokraten inzien dat een nieuwe regeringscrisis voor hen gelijk zou staan met politieke zelfmoord. En dan de PPR. Als je de Utrechtse resultaten verdiskonteert, dan gingen we van 4,8 naar 5,4 pct. of wel van zeven naar acht zetels in de Tweede Kamer. Ik vind het nog steeds een uniek resultaat waarmee we heel tevreden mogen zijn.

Ik noem enkele redenen:

1. wij zijn tot nog toe de enige snel opgekomen partij die na het aanvaarden van regeringsverantwoordelijkheid nog winst kon boeken;
2. We moesten ervan uitgaan dat de progressieve regeringspartijen in deze verkiezingen niet veel zouden kunnen winnen. De PvdA won omgerekend drie kamerzetels, voornamelijk doordat de D'66 aanhang overliep.

De PPR-winst van één Kamerzetel betekent méér, omdat een grote massa als die van de PvdA uit zichzelf al aantrekt. Zo kreeg de PPR 15.000 stemmen meer dan bij de kamerverkiezingen van 1972, terwijl de PvdA er 22.000 minder behaalde;

3. Niet alleen nieuwe partijen zoals D'66 en DS'70 maar ook oudere kleine partijen als CPN en PSP kregen flinke klappen. Dat de PPR vooruitgang in verkiezingen die beheerst werden door de strijd voor de regering Den Uyl (PvdA) of daartegen (VVD) is heel opmerkelijk;

4. D'66 boekte indertijd zijn winst toen de bestaande partijen erg impopulair waren. In 1967 verloren PvdA, VVD en christen-demokraten alle drie. De winnaars waren D'66 en de Boerenpartij. Beide haalden zij hun winst uit alle bestaande partijen. Maar bij de verkiezingen van 1974 bleek helemaal geen ontevredenheid met de oude partijen. De PPR verwierf zich bestaansrecht op langere termijn door een goed resultaat te boeken bij verkiezingen waarin PvdA en VVD wonnen en de christen-demokraten zich konden handhaven.

5. Er is geen partij die in de verkiezingstijd zozeer heeft duidelijk gemaakt waarvoor zij staat als de PPR. We mogen er dan ook van uit gaan, dat de doorsnee PPR-kiezer wist dat hij koos voor een voorhoedepartij.

PEILINGEN

„Maar”, zullen sommigen tegenwerpen, „de opiniepeilingen waren toch nog gunstiger voor ons”. Ik zou hen willen adviseren hun verwachtingen voortaan te baseren op de voor ons slechtste peiling. De NIPO-peiling voorspelde 5,1 pct. voor de PPR. Het werd 5,4 pct. In de enquêtes wordt steeds de stad overgewaardeerd ten opzichte van het platteland. Bovendien gaan zij uit van een veel te hoge opkomst. Een veel betrouwbaardere aanwijzing over de trend bij de kiezers, vormde de uitslag in Zaanstad vijf maanden voor de provinciale statenverkiezingen. Daar wonnen PvdA en VVD, terwijl de christen-demokraten vrijwel stabiel bleven. De PPR-aanhang liep iets terug. We wisten toen dat we een erg goede campagne moesten voeren om het bij de statenverkiezingen te kunnen redden. Die goede campagne is er gekomen. Alle hulde aan Eeltje Talstra, de leden van zijn campagnecommissie

en ons keihard werkende partijbureau! Trouwens de hele partij heeft erg enthousiast gewerkt. Staatssecretaris Van Dam heeft zich op de verkiezingsavond laatdunkend uitgelaten over de samenstelling van ons kiezerskorps. Ik kan zijn opmerkingen niet anders zien dan als een partijpolitiek commentaar van iemand van wie bekend is dat hij de PPR het liefst zo snel mogelijk zou zien verdwijnen. Dat maar 45 pct. van onze aanhang nu zou bestaan uit oude kiezers, was immers te verwachten. Die 45 pct. betekende bovendien een veel hogere graad van trouw dan onze kiezers van 1971 lieten zien bij de Kamerverkiezingen van 1972. Bij de Kamerverkiezingen van 1972 sprongen we van 2 naar 7 zetels. Onder de nieuwe kiezers werden we ineens de grootste partij. Een dergelijke sprong is alleen mogelijk als je een groot aantal nauwelijks politiek bewuste mensen aantrekt. Dat blijkt ook wel uit het feit dat 12 pct. van de kiezers die we verloren naar de VVD overstapten.

Een vergelijking met de NIPO-enquête wijst ook uit, dat een flink aantal zwevers die wij in 1972 in de laatste dagen voor de verkiezingen moeten hebben aangetrokken, ditmaal thuis bleef. Dat wij vier zetels konden behouden door de trouw van oude kiezers, vind ik opmerkelijk. De vier zetels die we erbij kregen van nieuwe kiezers hebben ons alleen maar tot een meer stabiele partij gemaakt. De leeftijdsverdeling onder PPR-kiezers is namelijk veel evenwichtiger geworden. In de leeftijdsgroep van 25—35 jaar zijn we gestegen naar 9 pct. en in die van 35—50 jaar naar 4 pct. wat nog maar net onder ons gemiddelde van 5,4 pct. ligt. Je kunt wel zeggen dat het PPR-kiezerskorps er betrouwbaarder op is geworden.

GEWORTELD

Bij een enquête in de provincie Utrecht bleek dat de PvdA-kiezers in grote meerderheid de ene progressieve lijst goedkeurden. Maar onze kiezers waren er in grote meerderheid tegen. De PPR heeft zich bij deze verkiezingen echt geworteld als radikale stroming in de Nederlandse politiek. Onze kiezers willen kennelijk dat die stroming duidelijk herkenbaar blijft. Dat betekent oppassen met gezamenlijke lijsten, al gaan we natuurlijk niet tornen aan het „samen uit — samen thuis” met de PvdA.

Na de gemeenteraadsverkiezingen krijgen we drie jaar voor de partij-opbouw. We hebben nu 12.000 leden. Laten we zorgen dat het er in 1977 35.000 zijn ofwel 10 pct. van onze kiezers. Dat is de beste manier om duidelijk te maken dat er voor onze politiek op termijn ook een partij op termijn is.

Bas de Gaay Fortman

BARSTEN IN DE GROEI VAN HET KAPITALISME

De Studiestichting voor Radikale Politieke Vernieuwing begint vruchten af te werpen. In korte tijd verschenen twee boekjes met opmerkelijke titels: „Barsten in de groei” en „Olie op de golven”. Mij is gevraagd een recensie over „Barsten in de groei” te schrijven. Ik neem aan dat de meeste PPR-leden het boekje nu al kennen. Onderstaand verhaal is dan ook meer een kritiek op de inhoud, dan een weergave van wat er in beschreven wordt.

In het boekje wordt getracht „de bevrijding van de dwangmatige groei konkreet gestalte te geven, in de hoop dat daardoor een discussie zal ontstaan, waarin de weg die we moeten gaan steeds duidelijker wordt”.

De schrijvers zoeken de oorzaak van de huidige maatschappelijke problemen in de „groei”. De verwildering in het huidige produktiesysteem, de krisisverschijnselen, de onbekwaamheid van het kapitalistische systeem om de wetenschappelijke en technische vooruitgang aan te wenden ten gunste van de mensheid, kortom: de ellende op de wereld zou toe te schrijven zijn aan het mooie woord groei.

Als we door blijven groeien zoals thans het geval is, is een gelukkige toekomst niet haalbaar. En dan, als een soort bevrijdingsboodschap, komen de eigenlijke politieke voorstellen. Deze vragen versoering, matiging, zodat „andere” waarden aan bod kunnen komen. Met andere woorden: we moeten de groei terugdringen, onze mentaliteit veranderen en dan zal de maatschappij ook veranderen.

Is dit zo? Wie groeien er nu eigenlijk? Wie hebben profijt van de huidige ontwikkeling, en wie zijn er de dupe van? Als ik het boekje goed gelezen heb, zijn dat voor de schrijvers de „gewone mensen”. De mensen, die hun arbeid moeten verkopen om in leven te blijven. De mensen, die de laatste decennia een aantal kruimels van de dis der kapitalisten toegeworpen hebben gekregen. En daardoor nu eens naar Mallorca kunnen vliegen, of eindelijk in dat bliken ding kunnen rijden. De mensen, die zaterdagavond genieten van Berend Boudewijn op hun pas gekochte kleurenteevee. Ja, de mensen die door hun arbeid de rijkdommen op de wereld tot ontwikkeling brengen. En die als beloning mogen genieten van steeds gekker wordende bevredigingen, voortgebracht door een systeem dat ze zelf (nog) in stand helpen houden. En zij worden opgeroepen tot matiging, want we barsten in de groei!

Dit alles in een tijd, waarin de grote concerns met smakende lippen bekend maken, dat hun winsten sterk zijn gestegen, soms zelfs verdubbeld. Terwijl ze met begeerige blikken zoeken naar nieuwe afzetmogelijkheden en vestigingsplaatsen. De zogenaamde oliecrisis heeft hen geen windeieren gelegd. Olie schijnt tegenwoordig in elk produkt verwerkt te worden.

De kernvraag is dan ook: verspillen wij grondstoffen, buiten wij de derde wereld uit, en voeren wij de bewapening op?

Mijn antwoord is simpel: NEE!

We leven in een kapitalistische maatschappij, waarin de bezitters van de produktiemiddelen beslissen wat er geproduceerd wordt, hoe dat gebeurt en hoe de winsten geïnvesteerd worden.

Daarnaast is er een grote groep mensen, die moet werken voor die bezitters. Die geen invloed kan uitoefenen op wat er geproduceerd wordt, hoe dit gebeurt, laat staan dat ze iets van die winsten terugziet. En dat zijn juist de mensen, die er 's zondags in hun autootje op uit trekken. De natuur in, omdat hun te kleine woning

te beangstigend is en weinig levensvreugde biedt. Zij gaan ook naar Mallorca op vakantie, omdat zij niet zoals hun bazen zes vakanties per jaar kunnen opnemen. En dan maar kiezen wat het reisburo hen voorhoudt. De PPR-schrijvers hebben mijns inziens, in die „groei” de verkeerde vijand gekozen. Dat hun, overigens sympathieke, voorstellen niet hard gemaakt kunnen worden is een gevolg van het feit, dat deze aan de verkeerde mensen voorgesteld worden.

DE WARE TEGENSTANDER

Het kapitalistische systeem heeft zich in de loop der eeuwen ontwikkeld en zich met niets onziende bruutheid meester gemaakt van de wereldmarkt, de grondstoffen, vreemde landen, maar bovenal van de mensheid. Groei hoort bij het kapitalisme als een kus bij de liefde. Als er geen winstmogelijkheden of uitbreidingen meer zouden zijn, zou het systeem op zijn gat liggen. Maar zover zijn we nog niet.

Willen we de groei terugdringen, dan is de eerste taak het kapitalistische systeem omverwerpen. Dat is geen geringe taak. Maar het biedt perspectief. Dat houdt in, dat de werkende mensen zullen beslissen wat en hoe er geproduceerd wordt. Zinloze produkten, om de koopkracht in stand te houden, zullen in de verledentijdsprullenbak terechtkomen. En wat het belangrijkste is: men zal weer met vreugde kunnen werken, omdat men weet wat er gebeurt, en er invloed op kan uitoefenen. Als dat gerealiseerd is, zal die andere groei, namelijk het inzicht dat een kleurenteevee en een autootje ook niet alles is, pas werkelijk kunnen ontstaan.

Dit proces is gaande. Het wordt bestreden door de mensen, die de groei van grote gebouwen, kerncentrales, de wapenindustrie etc. voorstaan. Zij vernietigen de natuur, gebruiken grondstoffen alsof er geen einde aan komt. Leggen een weg aan door mooie vrijplekjes en bouwen kerncentrales alsof er geen vuiltje in 't plutonium zit.

Als de PPR de maatschappij fundamenteel wil veranderen, kunnen we er niet aan ontkomen de tegenstelling kapitaal/arbeid te zien. En als we die gezamenlijk hebben ontdekt komt er een nieuwe keus: met wie zijn we solidair? We zeggen nu: met de laagstbetaalden, de ontheemden, de ontrechten en uitgebuitenen! Terecht. Maar leven die alleen in de derde wereld? En zijn we hier allen uitbuiters en verkwisters? Zodat de PPR een partij kan zijn voor zowel ondernemer als arbeider, omdat er geen onderscheid in belangen is? Of omdat we niet duidelijk durven kiezen? En geen belangenpartij willen zijn?

DERDE WERELD ONZE WERELD

De derde wereld bestaat niet. We leven allemaal in dezelfde wereld: Moeder Aarde. We hebben ook allemaal met dezelfde problemen te kampen, als het om de inrichting van die wereld gaat. Die lossen we niet op door de „groei” als tegenstander te bestempelen, want die is niet te bevechten. Wel het kapitalistische systeem. Sinds de opkomst van de industriële revolutie bestaat er een arbeidersklasse. Via een ingewikkeld proces van verdoezeling heten de vertegenwoordigers daarvan tegenwoordig „medewerkers”. Maar dit foefje sluit niet uit dat zij zich georganiseerd hebben, hun eigen tradities kennen en verdomd solidair kunnen zijn (zie de val van

Heath en talloze andere voorbeelden). Zij hebben hun eigen belangen. Zij willen evenals de PPR, een andere wereld. Waarin uitbuiting verleden tijd is, waar rechtvaardigheid heerst en een ieder zich kan ontwikkelen. Als de PPR de maatschappij fundamenteel wil veranderen, valt er niet aan te ontkomen aansluiting te zoeken bij de arbeidersbeweging. De leden hiervan zitten op de vitale plekken om veranderingen te bewerkstelligen. Laten we hen niet kopschuw maken, door versoberingen te vragen. Die staan in schril contrast met de winsten van die andere „medewerkers”, de werkgevers oftewel de kapitalisten.

WAT IS DE PPR?

De PPR bestaat uit mensen, die grotendeels werkzaam zijn in de opvoedende, sociale en studerende sectoren van de maatschappij. Hun inkomen varieert van redelijk tot zeer goed. Deze twee factoren maken het hen gemakkelijker na te denken over wat er in de wereld gebeurt en hoe zich dat verhoudt tot hun eigen situatie. Dat individuele leden van de PPR tot de konklusie komen, dat ze met minder toe kunnen en hun levenswijze veranderen is zeer respectabel. Maar dit kan tevens het gevaar inhouden, dat we met vermanende blik in de ogen en opgestoken vinger tegen de bevolking zeggen: jullie eten teveel, begeren teveel en dat loopt nooit goed af!

Ook al is dit zo, dan nog lijkt het me verstandiger solidair te zijn met hen, die voor ons eten en autootje

zorgen. Via die ingang kunnen we dan proberen er met hen achter te komen wat er fout gaat als er vier miljoen auto's zijn. Wat er kan gebeuren als we de bewapeningsgroei geen halt toeroepen. Hoe we moeten ingrijpen om landen in Afrika en Zuid-Amerika de kans te geven die hen toekomt. Wie er nou eigenlijk beslist, ondanks alle geleuter over inspraak. Dit betekent niet dat we de kont van de arbeider moeten likken, maar hem als gelijkwaardige partner erkennen in de strijd om maatschappijverandering.

Zou dat socialistiese groei heten?

DISKUSSIE

Het boekje „Barsten in de groei” dient in de eerste plaats gezien te worden als een politiek discussiestuk. Dat is het ook. Ik heb hierbij mijn bijdrage geleverd. Als PPR-lid. In mijn verhaal heb ik het mijns inziens foute uitgangspunt bestreden. En wel, omdat de PPR met dat uitgangspunt en de daaruitvolgende strategie van politiek voeren op de verkeerde weg zit.

Dat zou ik oprecht betreuren.

PPR-mensen zijn fijne mensen met goede, menslievende ideeën. Die kunnen beter gestalte krijgen, als we minder pretentius („elitair”) de werkelijkheid bekijken en onze eigen positie daarin. Dat dit voor sommige leden een stap terug betekent, is duidelijk. Het heeft het voordeel dat we misschien gaan luisteren naar de onvrede van hen, die nu naar Mallorca gaan!

Leo van den Berg.

In welke groei barsten we nu eigenlijk, schijnt deze kleine jongen zich met Leo van den Berg af te vragen.

hekel-kwartet

Het Vormingswerk Jonge Volwassenen (V.J.V., Mariahoek 1a, Utrecht, telefoon (030) 33 33 25 heeft een „Hekelkwartet” uitgegeven (prijs f 4,40, voor wederverkopers bij afname van minstens tien stuks f 3,—). Het bestaat uit veertig stevige kaarten, geplastificeerd, zwart en zilver gedrukt op wit. Echt wel aardige tekeningen.

Maar „een onbepert houdbaar medisin dat de hardnekkige tegenstellingen blootlegt die de maatschappij verkrampen” (want zo wordt het gepresenteerd!)...? Nee, daarvoor is het toch iets te zwart-wit. Er is maar één viertal dat er goed afkomt: de „opknappers” met hun geweldige handen: Jan de Arrebeier, Jan Soldaat, Mien de Werkster en Achmed de Gastarbeider (wonderlijk genoeg de enige van de vier die niet in werktenue is...). Géén fabrieksmeisjes, géén verkoopstertjes, géén lager kantoorpersoneel, ja, eigenlijk géén werkende jongeren! De viertallen „dropouts” en „slemielen” zijn eigenlijk vlees noch vis. Maar de zeven andere kwartetten: de „machthebbers” en hun „handlangers” (met een duidelijk herkenbare Hiltermann als „riooljournalist!”), de „slimmerds” en de „betweters”, de „fossielen”, de „vervuilers” en de „zoethouders” komen er allemaal slecht

af. De samenstellers hebben u letterlijk oog in oog met de naakte waarheid willen zetten, er geen doekjes om willen winden. Je moet er wel vaak om lachen. Als om een origineel scheldwoord. Plezier hebben kun je zeker met dit kwartet. Maar bij mij riep het ook wel vragen op. In hoeverre kan schelden overtuigen? En moeten we niet vooral overtuigen?

Hin

- De Kampagne-Kommissie van de PPR smijt niet met geld. Ze wil wel veel meer andere dingen doen. Stort op giro 3127593 van de penningmeester van het PPR-verkiezingsfonds, Amsterdam

BASLIJN

Wilt u zich informeren over aktuele zaken binnen en buiten de PPR, bel dan de Baslijn tel. 020-246545

de werkende man en de zorgende vrouw

Tot de 18de eeuw was het gezin, dat uit meerdere generaties bestond, een arbeidsgemeenschap.

Opkomst van de handel had tot gevolg: opkomst van industrie. Industriële werkplaatsen vervingen de huisindustrie. Met als gevolg de scheiding tussen de plaats waar verdiend werd en de plaats met de verzorgende functie. De groeiende welvaart onder de burgerij maakte het voor die groep mogelijk hun vrouwen vrij te stellen van een economische bijdrage. Van de vrouwen werd verwacht zich geheel te wijden aan de toen omvangrijke huishoudelijke taken.

Via sociale strijd hebben arbeiders hetzelfde bereikt voor hun vrouwen. Zij eisten genoeg te verdienen om vrouw en kinderen te kunnen onderhouden. Toen de man alleen verantwoordelijk werd voor de financiële zorg van zijn gezin, „vertaalde” de samenleving dat door hem beter op te leiden, meer te betalen voor gelijkwaardig werk, leidinggevende functies te geven en betere promotiekansen. Ter compensatie werd de vrouw- en moederrol met een heiligenkransje omgeven.

Nu zijn op papier de kansen voor man en vrouw gelijk, maar in de praktijk blijkt daar nog weinig van terecht te komen, omdat onze samenleving er bij haar organisatie van uitgaat, dat de man verantwoordelijk is voor het inkomen en de vrouw de zorg draagt voor het gezin.

Die zorgende taak wordt echter steeds kleiner door de techniek, de organisatie van het onderwijs, de gezondheidszorg, de kleding- en voedingsindustrie.

Het kindertal wordt kleiner en de directe zorg voor de oudere generatie is prakties verdwenen.

Steeds meer vrouwen merken dat ze niet meer genoeg hebben aan de hun toebedeelde taak en willen een direct aandeel leveren in de maatschappij. Ze merken te laat, dat hun hele opvoeding en opleiding en vorming uitging van de stelling: de werkende man en de zorgende vrouw.

Steeds meer mannen en vrouwen voelen zich gevangen in de huidige organisatie van het arbeidsbestel, dat hen niet in staat stelt de taken (het bijdragen aan de economische basis van het gezin en de zorg voor het gezin) anders te verdelen.

Er is een tweede grote hindernis, die vrouwenemancipatie in de weg staat. Het opgepoetste vrouw- en moederbeeld en de beschermende financiële positie van de getrouwde vrouw hebben het valse beeld in de hand gewerkt dat een getrouwde vrouw meer waard is dan een ongetrouwde. Je moet er als meisje wat voor over hebben om niet over te schieten.

En de getrouwde vrouw moet voldoen aan de rolverwachting van liefhebbende en zorgzame vrouw en moeder om aanspraak te kunnen blijven maken op de economische zekerheid, die het huwelijk haar biedt. De vrouw voelt zich meer betrokken bij de welvaart en het welzijn van haar gezin, dan dat zij zich mee verantwoordelijk voelt voor het totaal van de samenleving.

Veranderingen in de samenleving, die een bedreiging vormen voor de economische positie van haar man worden door haar als bedreigend ervaren voor haar eigen positie en daarom ook afgewezen. Ook als deze veranderingen ten doel hebben verbetering te brengen in de positie van de vrouw. Deze houding werkt uiteraard systeembestendigend.

Wat zijn op dit moment duidelijke knelpunten:

1. Het arbeidsbestel gaat ervan uit dat de werkende man thuis een zorgende vrouw heeft. Hij heeft nauwelijks een gezinstak en de lengte van zijn werkdag is daarop gebaseerd. Bij de huidige arbeidstijden is verdeling van de gezinstak niet mogelijk.

Werkende vrouwen, die over het algemeen toch wel een huishoudelijke taak hebben, zijn eerder overbelast dan mannen.

2. Omdat moeder thuis hoort te zijn hebben we nauwelijks crèches, geen continue-roosters op school en evenmin goede overblijfsystemen voor leerlingen op de lagere en middelbare scholen.

3. Omdat de jongen later voor zijn gezin moet kunnen zorgen en het meisje alleen maar voor zichzelf, wordt de jongen gestimuleerd tot en krijgt hij voorrang bij het volgen van goede opleidingen.

4. Dan is er nog een mentaliteitsprobleem: bestaande vooroordelen over gehuwden en ongehuwden, mannen en vrouwen en

het gebrek aan zicht op de directe verantwoordelijkheid van iedereen om de samenleving te dragen en er vorm aan te geven is een ernstige belemmering voor de emancipatie van de samenleving. Pas als vooroordelen losgelaten worden zal diskriminatie op allerlei terrein verdwijnen.

Wat kunnen we er aan doen:

ad. 1 Werkelijke emancipatie kan alleen als de werkdag verkort wordt. Allereerst wordt gesproken over de noodzaak van arbeidstijdverkorting. Helaas niet om de emancipatie te dienen maar omdat overproductie en energieschaarste produktievermindering noodzakelijk maken.

Wij moeten alles op alles zetten dat deze arbeidstijdverkorting niet vertaald wordt in minder dagen werken per week in plaats van minder uren per dag.

Alleen door een kortere werkdag is herverdeling van de gezinstaken mogelijk en een volwaardige deelneming van de vrouw in het arbeidsbestel. Dit zal het meisje stimuleren haar capaciteiten te ontwikkelen, omdat er een toekomst is waarin haar opleiding gebruikt kan worden.

Er moet een onderzoek komen naar de mogelijkheid van een verkorte werkdag met flexibele werktijden, strevend naar een werkweek van dertig uur. Daarbij moet bekeken worden

- wat de invloed daarvan is op het ziektecijfer
- wat het effect is voor de geestelijke gezondheid
- wat voor invloed dit heeft op de totale werkgelegenheid.

De PPR moet zich gaan inzetten voor kortere werkdagen, en meer mogelijkheden voor part-time werk.

ad. 2. De mogelijkheden van continue roosters en goede overblijfsystemen op lagere en middelbare scholen moeten onderzocht worden.

- Wat zijn de voor- en nadelen voor het kind.
- Wat zijn de financiële consequenties en hoe moeten die gedragen worden.

ad. 3. De rapporten „Marie wordt wijzer” en „De Moeder van Marie” in beleidsvoorstellen vertalen. Dit zou ook kunnen gebeuren in de onderwijscommissies, de werkgroep

„Werkende Jongeren” en in de werkgroep „Welzijn”.

ad. 4. De richtlijnen waarop gemeenten en woningcorporaties hun woningtoewijzingen baseren zijn een gaaf voorbeeld hoe vooroordelen in reglementen doorwerken.

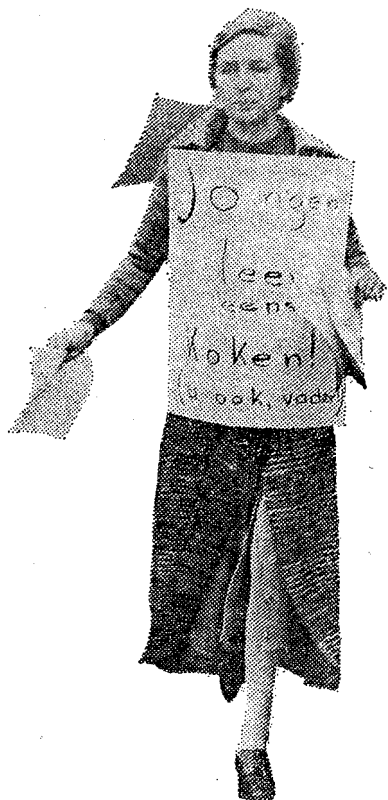
Er moeten daarom voorstellen worden uitgewerkt waarin alternatieve samenlevingsvormen ook kansen krijgen.

Ook op het terrein van de belastingen en de sociale voorzieningen moet de veranderende visie op de mannen- en de vrouwenrol gestalte krijgen. Dit vraagt een onderzoek naar de mogelijkheid om door een andere rangschikking in het bestaande belastingstelsel de gelijke maatschappelijke verantwoordelijkheid van vrouwen en mannen duidelijk te maken.

De werkgroep „vrouw-man-partij” is pro emancipatie. Daarom wil ze voortaan ook zo heten.

De werkgroep „PPRo-emancipatie”.

Voor geïnteresseerden zijn meerdere exemplaren van dit artikel verkrijgbaar bij: Corry Buschman, Weerdsingel O.Z. 37bis, Utrecht, tel. (030) 71 63 48.

KERNGROEP

Vrijdag 3 mei om 19 uur moet in het Utrechtse Jaarbeurskongrescentrum de kerngroep bijeenkomen i.v.m. de vaststelling van de kandidatenlijst voor de Eerste Kamer. Andere agendapunten zijn: voordracht kongrespresidium en advieskommissie i.v.m. samenstelling partijbestuur.

BOEKBESPREKING

Er bestond nooit een stompzinniger generatie

Eco Utopia, Honderd jaar na de Club van Rome, door Wouter van Dieren, Uitg. Studium Generale Rotterdam 1. Martinus Nijhoff, Den Haag, 1973, prijs f 4,75.

In een klein boekje heeft Wouter van Dieren een brief geschreven die hij omstreeks het jaar 2070 dateert en waarin hij aan een verre verwant uit de doeken doet, hoe het allemaal in zijn werk gegaan is voor en na de geweldige katastrofes kort na het begin van de 21e eeuw, en hoe het daarna gelukt is uit de brokstukken weer een leefbare samenleving op te bouwen.

Het is zowel boeiend, leerzaam, amusant als stekelig om te lezen hoe de schrijver voortdurend betoogt, dat er op zichzelf geen nieuwe dingen uitgevonden behoeften te worden, maar dat een selectie van eeuwenoude doch in het stof geraakte ervaringen en wijsheden na ordening rondom het thema van de *equilibrium-ekonomie* tenslotte geleid hebben tot de *stabiële samenleving* van de jaren 2070. Bouwstenen om vanuit het idee nul-groei en het „eko-cirkus” van de (huidige) jaren zeventig te komen tot deze nieuwe samenleving werden ontleend aan de ekologie, de ethologie, de sociale ekologie en na 1990 de psychobiologie.

Via een soort psychologische parallel aan de leer van Darwin leren de generaties tussen 1970 en 2070 de waarde erkennen van het eeuwenoude „arena-gedrag” van de mens — het streven in het centrum te komen waar de dingen gebeuren — zodat competitie als een onuitroeibare en nuttige drijfveer geaccepteerd en geïntegreerd wordt.

Het *konsumptie-syndroom* van (onze) jaren zeventig wordt verklaard niet als een behoefte aan goederen maar als een onlesbare dorst naar status en „behoren-bij”: „dit kon slaan op het bezitten van een bepaald automerk of dezelfde grammofoonplaten, posters, versieringen en tierelantijnen binnen halen”, allemaal: compensaties voor het verloren gegane groepsgevoel rond de jaren zestig en zeventig.

KORVEEDIENSTEN

Een groot pluspunt van de stabiële samenleving is de uitschakeling van

geld als ruilmiddel en het terugbrengen van de produktie tot vervanging van wat versleten is: hierdoor werd de duurzaamheid van goederen sterk gestimuleerd en het materiaalgebruik gedecimeerd. Een verdere bijdrage tot de produktie vormde voorts twee jaren algemene „korveediensten” voor iedereen, met het voordeel dat iedereen door die twee jaren leven met de natuur een diepgeworteld ontzag respectievelijk begrip voor de funktie van de natuur overhield.

Eenmaal op weg naar de stabiële samenleving kon ook de in — onze — jaren zeventig nog steeds groeiende produktie van „windeieren, luchtkastelen, knoopsgaten, plastic afwasteiltjes, weggooiondergoed, dameslinterie en elektrische houtvuurimitaties” als zinloos erkend en over boord gezet worden en het zal ons nauwelijks verbazen dat de briefschrijver uit 2070 aan zijn verre bloedverwant mededeelt, dat „er nooit een stompzinniger generatie bestond dan de bevolking die het tweede deel van de twintigste eeuw deze wereld bewoonde en vernielde”.

Er ligt in deze 38 bladzijden zoveel levens- en behartigenswaardige speelse milieu en ekonomie science fiction opgetast, dat wij de schrijver en de organisatoren van het Studium Generale van de Erasmus Universiteit in hoge mate dankbaar moeten zijn dat deze voordracht nu voor een groter publiek dan de ongeveer vijftien studenten die het oorspronkelijk auditorium vormden bereikbaar is geworden.

Hartelijk aanbevelen ter lezing voor ieder die met het heden begaan en/of in de toekomst geïnteresseerd is. En welke PPR-er is dat niet?

H. L. Röder

PAR VARA

Op voordracht van het partijbestuur van de PPR is door het hoofdbestuur van de VARA Lou Hoefnagels benoemd als lid van de Programma Advies Raad, die bestuur en ledenraad van de VARA adviseert in het programmabeleid van televisie en radio.

De PAR is een kollege van vijftien personen; drie ervan worden door de PvdA voorgedragen, drie door het NVV. Sinds kort hebben ook PPR, PSP en D'66 er een vertegenwoordiger in.

● Nu we de verkiezingen voor de PS gehad hebben, is uw financiële steun meer dan ooit noodzakelijk. Giro 3127593, PPR-verkiezingsfonds, Amsterdam

twee bestuursleden treden af doen wij wat we bedoelden te doen?

Dat bestuursleden tussentijds aftreden is geen bijzonderheid. Geen tijd, niet te verenigen met mijn werk, mijn gezin en nog veel meer redenen worden aangevoerd. Toch is het goed even stil te staan bij het afscheid dat Lou Hoefnagels en Jetty van Eerd in de afgelopen maanden als bestuurslid hebben genomen. Hun redenen zijn namelijk niet geheel alledaags.

Lou vindt, dat de PPR te lief is voor het kabinet Den Uyl. Hij schrijft in zijn afscheidsbrief: „Inmiddels hebben we ons in ieder geval zo sterk aangepast, dat we volgzamer geworden zijn voor deze ekstra-parlementaire regering dan de PvdA voor de hare (veel minder ekstra-parlementair). Wij, die lastig zouden blijven, die de PvdA naar links zouden trekken... Vergeet 't maar...” Lou schrijft geen verantwoordelijkheid meer te willen dragen voor een verrechtsing van het partijbeleid. Jetty van Eerd ziet haar verlangen naar een nieuwe politiek onvoldoende in vervulling gaan. Nieuwe politiek is voor haar een politiek zonder leiders, zonder machthebbers, zonder formeel gedoe. Een kader waarin iets gedaan kan worden om de maatschappij te vernieuwen. Van deze politiek is de PPR volgens Jetty verder verwijderd dan ooit.

Zij zou verder graag zien, dat de PPR enkele prioriteiten stelt en zich dan daarop werpt. Jetty schrijft niet gefascineerd te worden door dit kabinet, dat geen middel is voor maatschappijvernieuwing, maar een progressief slaapmiddel.

KOMMENTAAR

Voorzitter Wouter van Dam zegt naar aanleiding hiervan, dat we ons deze opmerkingen terdege moeten aantrekken. *Het noopt ons onszelf af te vragen of we aan het doen zijn wat we bedoelden te doen.*

De pijn is volgens Wouter, dat je in processen zit waar je nou juist uit wilt komen. Bij het bestuur (want de gevoelens van Jetty en Lou worden in grote lijnen gedeeld door het hele bestuur) konstateert men het verlangen naar een toestand, waarin „de basis het doet”. Maar de woordvoerders van de basis dreigen eenzaam te worden, hoewel ze zich eerst één met de basis

voelden. Nu worden ze maar al te vaak geïdentificeerd met de machthebbers.

Dat is soms ook de pijn van de mensen in de kamer. Ze worden aangevallen, dat ze dingen niet goed doen, terwijl ze het gevoel hebben de dingen namens anderen te doen. Graag zouden ze gekorrigeerd worden. De verantwoordelijkheid voor het geheel wordt teruggeschoven naar enkelen, in plaats van solidair te zijn met die enkelen. Op het moment dat we de mensen ergens neerzetten, wantrouwen we ze.

Wouter vraagt zich verder af, of het zin heeft uit het bestuur te treden vanwege wat dan ook. Heeft een bestuurslid een andere rol dan een gewoon lid? In het geval dat je het samen doet niet. In de opvatting van gezamenlijke verantwoordelijkheid heeft kritiek twee kanten. Op het moment dat je het uit, slaat het op jezelf terug.

Over de opmerking van Jetty, dat dit kabinet eerder een progressief slaapmiddel is, zegt Wouter, dat de tijd dat zal moeten leren. We hebben besloten eraan mee te werken, omdat we dachten dat het binnen de bestaande doelstellingen het minst was van alle kwaden. Tot zover het commentaar van Wouter.

Geen leuke berichten zijn dit. Toch zijn ze nuttig voor een partij als de PPR. We kunnen er uit leren, dat we onszelf moeten trainen, hard en vasthoudend te werken in een situatie waarin niet alles vandaag gebeurt. Trainen in teleurstellingen ook. Nooit mogen we de partij van het succes worden. Dan valt één en ander gauw tegen. De weg is lang. Jetty en Lou zijn de eersten om dit te onderschrijven.

Op veel hebben deze berichten ook een inspirerende werking. In die zin, dat ze zich met een schok realiseren, dat ze zich intensief moeten inzetten. Zoals Jetty en Lou toch ook op allerlei plaatsen blijven doen. Want ze haken niet af. We zien ze alweer terug.

Dagelijks melden zich nieuwe leden aan. Het belooft dus nog wat. De lege plaatsen in het bestuur zijn opgevuld door Leo van den Berg, Ton Wachter en Xavier Walboomers.

K.W.

KONGRESSEN

NAVO KONGRES

In de vorige PPRAK is aangekondigd, dat deze PPRAK de stellingen en overwegingen zou publiceren, die het bestuur zou hebben opgesteld naar aanleiding van de beantwoording door de aktiecentra van toegestuurde vragen over de Navo.

Het is het bestuur echter niet gelukt deze stellingen tijdig gereed te hebben temeer omdat een aantal aktiecentra te laat was met de beantwoording. Zoals bekend werd de termijn waarop

de antwoorden moesten binnen zijn daarom enigszins verlengd. De stellingen en overwegingen zullen nu op stencils aan de aktiecentra worden verzonden. In het mei-nummer van PPRAK zullen ze dan alsnog worden gepubliceerd, maar dat is dan wel te laat voor de discussie over het kongresstuk, die voor 20 mei moet zijn afgerond. Wacht daar dus niet op.

NAJAARSKONGRES

Zoals de plannen nu liggen zal op 16 november een najaarskongres worden gehouden. In mei of juni zal in PPRAK een oproep verschijnen om voorstellen in te dienen en kandidaten op te geven voor het partijbestuur (denk daar alvast over na). In juni of juli zal het bestuur die kongresstukken behandelen, die in augustus voor een voorbereiding in provinciale ledenvergaderingen en kerngroep in PPRAK zullen worden gepubliceerd. In oktober zal het partijbestuur de amendementen en dergelijke behandelen.

Bas de Gaay Fortman heeft in de afgelopen maanden een boekje over de PPR geschreven „Politiek op termijn”. Het eerste en het laatste hoofdstuk handelen over de partijpolitieke situatie in Nederland en over de vraag hoe een stabiele coalitie er uit zou moeten zien. Volgens Bas zou die moeten bestaan uit een socialistische PvdA, een radicale PPR en een middenpartij, die konsekwent met links regeert. Kiemen voor die laatste partij acht Bas aanwezig in ARP, KVP en D'66. Hij poneert de stelling, dat de politiek van partnerruil, zo behendig door de konfessionelen bedreven, de oorzaak is van de polarisatie in de Nederlandse politiek. Hoofdstuk twee gaat over de

geschiedenis van de PPR, het verkiezingssucces en over de toekomst van de PPR. Een partij met wortels in onze maatschappij, wat tot uiting komt in een flink ledental (dat gestaag stijgt!) en verbindingen met allerlei aktiegroepen, met de voorhoede in de vakbeweging, met maatschappelijk bewuste groepen in de kerken en met vredesorganisaties. De hoofdstukken drie tot en met vijf behandelen drie soorten radikaliteit: de verstandelijke, een streven naar fundamentele ombuiging van de maatschappij, verstandelijk, omdat we onze hersens gebruiken bij het uitwerken van de vier PPR-thema's. Dan een emotionele radikaliteit die tot uiting komt bijvoorbeeld in het

weigeren voor zich te leven in een carrière- en konsumptiemaatschappij, vandaar dat de PPR aansluit bij vele jongeren. Tenslotte de levensbeschouwelijke radikaliteit. In de PPR heeft men niet allen dezelfde levensbeschouwing, maar wat men gemeen heeft is een levensbeschouwing die niet wordt geïsoleerd van het politieke leven door haar als grondslag of inspiratiebron te gebruiken (of te laten rusten), maar die een bezieling is voor de praktijk.

Het boekje is evenals „Barsten in de groei” en „Olie op de golven” uitgegeven door Het Wereldvenster en verkrijgbaar in de boekhandel. De prijs is f 5.90.

POLITIEK OP TERMIJN

was de publikatie maar op langere termijn voorbereid

Het boekje van Bas de Gaay Fortman „Politiek op termijn” mag voor het overgrote deel het denken binnen de PPR weergeven, voor een kleiner mijns inziens wezenlijk gedeelte doet het dat beslist niet. Ergens in het voorwoord, midden in een alinea die hij begint met dankwoorden aan deze en gene — een alinea dus die de doorsnee-lezer niet anders dan diagonaal leest — zegt Bas, dat alleen het laatste hoofdstuk privé-gedachten bevat. En juist tegen dat laatste hoofdstuk — in welks aanhef bovenvermelde waarschuwing niet wordt herhaald — richten zich mijn bezwaren. Bas zegt zijn eigen gedachten te peneren als een aanzet tot discussie. Wel, het zou slijk geweest zijn een dergelijke discussie dan eerst binnen de partij te voeren, alvorens haar in verkiezingstijd op zulk een wijze voor het front van het hele Nederlandse volk te gooien. Wanneer men het woord „solidariteit” in zijn vaandel voert, waarom dan de eigen partijleden domweg voorbijgelopen? Helaas stelt Bas medewerkers nogal vaak voor faits accomplis. Toen onze kamerfractie indertijd ging vergaderen over haar reacties op de troonrede, kwam Bas te laat binnen. Waarom? Hij had de visie van de fraktie maar alvast aan de pers meegedeeld! Er zijn nog wel enige voorbeelden van dat kaliber te noemen. Laten we nu maar niet méér oude koeken uit de sloot halen. Laten we wél hopen dat het nu eindelijk eens uit zal zijn met dit onsolidaire solisme. Het doet de partij schade. Het zet fraktie, bestuur en kerngroep op gezette tijden voor aap. Het strijkt vooral de linkervleugel van de partij tegen de haren in.

Nu weet ik wel dat Bas het bestaan van vleugels of stromingen binnen de PPR ontkent. Ik geloof dat hij dat tegen beter weten in doet. Als een groot deel van onze partij, vooral veel jongeren, gevoelens van diepe onvrede hebben met het gaandeweg minder radikaal worden van de Radikalen, en als terzelfdertijd oudleden die enige jaren geleden uittraden (omdat ze vonden dat de klub zich te radikaal ging opstellen) nu weer terugkeren omdat 't allemaal toch nog wel meevalt ..., dan duidt dat onweerlegbaar op verschillende stromingen binnen de PPR. Die te ontkennen betekent een afremmen van de dialoog over waar we precies staan, en ook deze rem doet de partij geen goed.

NAAR RECHTS

9 Wat mij in Bas' voorstelling van zaken het meest steekt is het afglijden naar rechts. Dat uit zich onder meer in

het herhaaldelijk opzijschuiven van de PSP, die toch, na het uittreden van Proletarische Links en de daardoor ontstane grotere aanspreekbaarheid, door grote groepen partijleden wordt beschouwd als de ideale partner voor het naar links trekken van de PvdA — een doel dat Bas zelf in een betrekkelijk recent verleden heeft geformuleerd als een belangrijke taak voor de PPR.

Dat manifesteert zich echter vooral ook in het onder de kin strijken van KVP en ARP. Altijd en zonder ophouden hebben we gesteld dat konfessionele politiek niet bestaat. Plotseling komt Bas ons vertellen dat we het bestaansrecht van de konfessionele partijen moeten erkennen, als ze maar bereid zijn de samenwerking met de liberalen af te zweren! Nu, ik ben niet bereid hem in dit staaltje van partijpolitiek opportunisme te volgen. En ik volg ook niet zijn motivering „dat er nu eenmaal ook kiezers zijn die wel enige maatschappijvernieuwing wensen, maar dan uiterst voorzichtig, voetje voor voetje.” Natuurlijk, die zijn er, en die dienen gewonnen, overtuigd te worden. Een karwei dat we niet mogen onderschatten, en waarmee we kontinu (niet slechts in de maanden die aan verkiezingen voorafgaan) zouden moeten bezig zijn. Maar we kunnen nooit zeggen: „Jij katholieke arbeider, blijf maar lekker samen met je katholieke grote ondernemers in je katholieke volkspartij zitten. De eeuwige compromissen die jullie leiding moet sluiten om jullie allebei vast te houden, hebben wel niets radikaals en remmen de vooruitgang enorm af, maar wij Radikalen vinden dat in de politiek het niet-politieke gemarsjandeer alleszins bestaansrecht heeft, en zullen het onze erkenning niet onthouden.”

REMME

Op deze wijze zet een Radikaal zelf de rem aan, ondersteunt hij bij voorbaat de eisen tot matiging van de progressiviteit die Andriessen op de partijraad van de KVP reeds heeft geformuleerd: geen aantasting van de ondernemingsgewijze produktie, spreiding van macht laten regelen door de betrokkenen onderling (jawel!), inkomensnivellering op een zacht pitje, enzovoort. Een andere uittaling van Bas die ik niet kan onderschrijven is, dat men wel vóór de verkiezingen een coalitie moet vormen, maar niet op basis van een gezamenlijk regeringsprogramma. Tot de onvermijdelijke compromissen zou men nog best achteraf in het parlement kunnen komen. Deze stelling inspireerde de Volkskrant in een hoofd-

redactioneel Ten Geleide tot de kop „Twee walletjes”, mijns inziens een van de meest beschamende aantijgingen die men aan het adres van een radikale partij richten kan, en die ik toch helaas niet onterecht kon vinden. Bas ziet zijn oplossing als een verzoening van enerzijds politieke duidelijkheid en anderzijds democratische besluitvorming. Het lijkt wel alsof we weer in een echt ouderwets KVP-rookgordijn terechtgekomen zijn! Een lichtpunt zie ik in het feit dat hij een **gedetailleerd** regeerprogram vooraf afwijst. Ik zou mij inderdaad een volgende „Keerpunt” (of hoe zo'n stuk dan ook zou mogen gaan heten) summierder, korter, overzichtelijker kunnen voorstellen, met daarnaast van elke onderschrijvende partij eigen toevoegingen in de geest van ons stuk „De PPR ronduit”. Dat zou alle kiezers duidelijker maken wat we gezamenlijk willen nastreven, en waar de onderlinge verschillen liggen. De kiezers zouden het houvast hebben dat Bas hen om

welke reden dan ook zou willen onthouden, en ze zouden zelfs al kunnen kiezen voor de hen het meest aansprekende verschillen in nuances of strategie. De uitkomst van de parlementaire touwtrekkerij achteraf zou er ook begrijpelijker (en als het goed is: beter voorspelbaar) door worden.

Genoeg hierover. Ik betreur de publikatie van het laatste hoofdstuk van „Politiek op termijn” in de vorm waarin het geschiedde, buitenmate. Ik hoop dat dit hoofdstuk geen nieuwe leden in onze partij heeft gebracht. Ik vrees dat het mensen die binnen de invloedssfeer van de radikale visie hadden kunnen komen, heeft afgehouden, nu hun nog gematigde opstelling binnen de konfessionele partijen Bas' zegen heeft gekregen.

Lou Hoefnagels
lid redaktieraad PPRAK

NAAR EEN RADIKALE INTERNATIONALE

Op 15 en 16 maart werd er door de PPR een Radikalen Kongres georganiseerd in het Europahuis in Bemelen, waaraan verscheidene Europese radikalen hebben deelgenomen.

Vertegenwoordigd waren: Centre Party-Finland, Centre Party-Zweden, Radikale Venstre-Denemarken, Mouvement des Radicaux de Gauche-Frankrijk, Young Liberals-Engeland, Union Radicale pour la Democratie et le Progrès — België, Politiek Alternatief — België en uiteraard de PPR.

Als waarnemers waren er mensen van het CEVNO (Centrum voor Europese Vorming in het Nederlands Onderwijs) en Democraten '66. Helaas niet vertegenwoordigd waren Noorwegen en de CVP-jongeren uit België.

De konferentie werd gestart met een welkomstwoord door de heer Van Bogaert, directeur van het Europahuis in Bemelen. Henk Waltmans zat de konferentie voor, totdat Boy Trip de volgende morgen was gearriveerd. Een aanwezige van iedere groep gaf een korte uiteenzetting van de achtergronden en activiteiten van zijn partij. Het bestuurslid van de Britse Liberale Partij, de heer Gordon Lishman, zei, dat voor zijn partij de demokratisering van het bedrijfsleven het belangrijkste was. Het kongresstuk van de PPR over economische macht had hij zelf geschreven kunnen hebben.

Mevrouw Margaret Holmstedt, sekretaris buitenland van de Britse Liberale Partij maakte een onderscheid tussen de Zuid Europese liberalen, die op economies gebied konservatief zijn

(tot deze groep rekende zij ook de Belgische PVV en de Nederlandse VVD) en de Noor Europese liberalen (Skandinavië en Groot Britannië) die ook op economies gebied ingrijpende hervormingen nastreven.

De heer Efratas van de Belgische Radikale Unie voor Vooruitgang en Democratie deelde mee, dat zijn partij aan de eerstkomende verkiezingen in België zou deelnemen als voorhoedepartij naast de socialisten die in de Regering steeds konservatief bleken te zijn en in de oppositie kollektivisties.

De heer Guy Gennesseaux, nationaal sekretaris van de Franse links-radikalen (twaalf zetels in het Franse parlement), legde uit, dat zijn partij om de mede door Mevrouw Holmstedt genoemde redenen, bezwaren heeft tegen aansluiting bij de liberale internationale. Daarom wil zijn partij, die ook in het Europees Parlement vertegenwoordigd is, samen met de PPR en andere op het Europese Radikalen Kongres vertegenwoordigde partijen een radikale internationale oprichten, een verbond van Europese voorhoedepartijen.

„Er is geen echte Europese Gemeenschap, maar slechts vrijhandel en een aantal illusies”. Met deze woorden begon Bas de Gaay Fortman zijn kongresrede. Deze illusies zijn:

1. Een Europese ministerraad, die door de praktijk van het vetorecht nooit tot echte beslissingen komt;
2. Een Europese Commissie, die slechts adviesorgaan voor de ministerraad is;
3. Een Europees parlement, dat alleen een prathuis is;

4. Een Europees gerechtshof waar wij geen kritiek op willen leveren, het spreekwoord volgend dat geen nieuws goed nieuws is.

Bij de stichting van de EEG was de redenering, dat eerst de handel moest worden vrijgemaakt. Na economiese integratie zou politieke integratie vanzelf volgen. Dat is mislukt. Nu zitten we met de gebakken peren van een Europa, dat wel bestuurd wordt door de grote ondernemingen maar dat politiek gezien een chaos is. Vervolgens hield hij een pleidooi voor planning en demokratisering: „We hebben een nieuw verdrag nodig dat het Verdrag van Rome met zijn pure konkurrentiegrondslag kan vervangen. Als we erin slagen een echte Europese Gemeenschap tot stand te brengen, gebaseerd op de noodzaak van planning en demokratisering van het bedrijfsleven, dan zal Europa een derde weg gevonden hebben naast de wegen van het Amerikaanse kapitalisme en het Sovjet-socialisme. Die weg is de weg van de solidariteit, met als motto: „Niet de mens in dienst van de ekonomie, maar de ekonomie in dienst van de mens”. Dit is het ideaal waardoor al onze partijen en groeperingen zich moeten laten leiden, elk in eigen land en alleen tezamen voor een echte Europese Gemeenschap”. Tot zover Bas.

GELIJKGERICHT

De primaire opzet van de bijeenkomst was een informeel kontakt tot stand te brengen tussen een aantal partijen uit andere Europese landen, waarvan we

een redelijk vermoeden hadden, dat ze min of meer politiek gelijkgericht zijn. Uiteraard kleefde er aan deze opzet een aantal fouten.

Door het puur informele karakter en de soms totale onbekendheid met de deelnemers was het niet mogelijk van te voren uitgebreid en diepgaand contact te onderhouden. Maar juist door het feit, dat dergelijke contacten, indien ze louter schriftelijk verlopen, nogal wat tijd in beslag zouden nemen, was het nuttig een aantal mensen bijeen te roepen.

Daarbij moest voor lief worden genomen dat de bijeenkomst zelf een weinig gestructureerd geheel werd. Dat bleek overduidelijk tijdens de discussies in de vier themagroepen, waarbij de deelnemers zich moesten beperken tot het uitwisselen van primaire gegevens omtrent elkaars standpunten.

Een ander probleem was het mandaatschap.

TWEDE BIJENKOMST

Als slot van de bijeenkomst werd besloten, dat de deelnemers bij hun respectieve partijbesturen zouden aandringen op de instelling van een werkgroep, welke een uitgebreide communicatie, uiteraard op vrijwillige basis, zou gaan stimuleren, terwijl daarnaast een werkgroep werd gevormd die een tweede bijeenkomst in 1975 zou organiseren. Deze laatste werkgroep bestaat uit: F. H. P. Trip, voorzitter; H. H. Hoek, secretaris; Margaretha Holmstedt, secretaris buitenland van de Britse Liberalen; Guy Genesseeux, secretaris buitenland van de Mouvement des Radicaux de Gauche; Karl Erik Olsson, namens de Scandinavische Centrum Partijen.

Een definitieve konklusie omtrent de mogelijkheden tot samenwerking met een aantal radikale en geestverwante groeperingen is, ook na dit gesprek niet te maken. Onze indruk was wel, dat een begin van een nader contact wel duidelijk was gestimuleerd. Een contact waarvan we ons nu nog niet teveel moeten voorstellen, vanwege de voetangels en klemmen die nog op het te volgen pad liggen. De meest prettige bijkomstigheid is, dat via dit gesprek de PPR en de diverse werkgroepen in contact kunnen komen met andere partijen, welke nu niet aanwezig waren, maar die eventueel in aanmerking kunnen komen voor deelname aan de oriënterende besprekingen. Daarnaast zou het nuttig zijn als ook binnen de PPR een werkgroep Buitenlandse Contacten zou worden gevormd, die deze besprekingen zou kunnen voeren en regelmatig verslag kan uitbrengen aan de partij.

N.B. Binnen niet al te lange tijd zal een uitgebreider verslag van de bijeenkomst met nadere achtergrondinformatie verschijnen. Men kan dit bij ons bestellen: PPR-fractie, Binnenhof 1a, Den Haag.

Nelleke Kouwenhoven
Henk Hoek

NEDERLAND EEN OPEN STAD

De Tweede-Kamerfractie heeft een voorschot gegeven op de discussie over de aangekondigde defensienota van het kabinet Den Uyl (welk ei maar niet wil uitkomen waarschijnlijk omdat er door vogels van diverse pluimage op gebroed wordt). Een voorschot, dat de titel „Nederland: een open stad” draagt.

Het interessante geschrift heeft in de pers al enige aandacht gehad, al komt een echte discussie waarop de PPR hoopt nog slecht op gang. Dat is ook haast geen wonder, als minister Vredeling van defensie en senator Harm van Riel in het Vara-programma „In de rooie haan” verklaren het in hoofdlijnen eens te zijn over het Nederlandse veiligheidsbeleid.

Gelukkig komt Vredelings partijgenoot Han Lammers in hetzelfde programma nog verklaren nog steeds te vinden dat Nederland uit de Navo moet. Maar overigens lijkt het er een beetje op, dat we met z'n allen bang zijn de illusie waarin we wat betreft de veiligheid leven, onder ogen te zien.

In de inleiding van de nota wordt gesteld, dat Nederland een open stad is: onverdedigbaar, ongeschikt om bijvoorbeeld maar een tankslag te leveren. Een oorlog waarin zelfs geen kernwapens worden gebruikt zou voor de Nederlandse bevolking al desastreus zijn. De situatie is te ernstig om niets te doen: „Er is immers nog nooit in de wereldgeschiedenis een systeem van bewapening opgebouwd dat uiteindelijk niet gebruikt werd”. Het tweede hoofdstuk behandelt het Nederlandse veiligheidsbeleid in politiek perspectief. Er wordt gepleit voor uitbouw van de Verenigde Naties, voor samenwerking tussen Oost- en West-Europa. Er wordt op gewezen, dat kleine landen als Nederland een eigen taak hebben op het gebied van het veiligheidsbeleid.

Het derde hoofdstuk over oude en nieuwe veiligheidsstrategieën omschrijft het „neen” van de PPR tegen kernwapens, kernwapenstrategie en de zogenaamde repressieve oorlog-voorkomende taak van de kernbewapening. De strategie van het aangepaste antwoord wordt afgewezen en de opvatting over crisisbeheersing wordt als realistischer omschreven, hoewel niet als de oplossing van het defensievraagstuk van West-Europa gezien, omdat kernwapens daarin gehandhaafd worden. De versterkte VN

moet uitgerust worden met een interventie-strijdmacht, waaraan de Nederlandse krijgsmacht moet worden aangepast. De mogelijkheden tot sociale verdediging in de Nederlandse samenleving, gekombineerd met de ontwikkeling van civiel verzet, moeten grondig bestudeerd worden.

Integratie van ons leger in Navo-verband wordt afgewezen. In het laatste hoofdstuk worden de konsekwenties besproken voor de bewapening: welk materieel moet worden aan- en afgeschaft.

De PPR stelt de alternatieven niet juichend voor. Het is allemaal even verschrikkelijk. Het voorgestelde is misschien minder gevaarlijk, minder vernietigend, meer aangepast, een moeizame stap in de goede richting. Het is verbijsterend te horen hoe bewindslieden uit het kabinet waarin ook de PPR mensen heeft zitten deze uitnemende poging betitelen:

staatssecretaris Brinkhorst (D'66): „onverantwoordelijke en levensgevaarlijke prietpraat” en minister Vredeling (PvdA): „ontwapenend”.

Mij lijkt het toe, dat wij het serieus denken over onze veiligheid nooit zullen mogen opofferen aan welke coalitie dan ook. De PPR zal goed duidelijk moeten maken wat zij wil. Te oordelen naar persreacties (Algemeen Dagblad, De Tijd om maar enkele te noemen) schijnen sommige journalisten en kommentaarschrijvers te denken dat deze nota geschreven is zoals zij hun artikeltjes schrijven: op een achternamiddag. Zij moeten weten dat in de nota ideeën zijn neergelegd, die al lang leven in de PPR.

De nota is verkrijgbaar bij het fractiesekretariaat door storting van f 2,50 op giro 3158007 tnv. Stichting Fractie-assistentie PPR, Binnenhof 1a, Den Haag, onder vermelding van de titel van de nota.

K. W.

AMSTERDAM

VS zoekt werkers

De commissie Vorming en Scholing zoekt wegens uitbreiding van haar werkzaamheden mensen die bereid zijn mee te denken over het vormings- en scholingswerk in de PPR.

Als ze daarbij ook nog hun handen laten wapperen, zou dat reuze tof zijn. Bel dus het partijburo, 020 - 22 73 42

een fraktie radikaal

verkeer en waterstaat:

VEILIGHEID STAAT VOOROP

Dit is een greep uit de bijdrage van Leo Jansen aan het debat over de begroting van Verkeer en Waterstaat.
De minister van Verkeer en Waterstaat is een van de bewindslieden die zich ten eerste mag verheugen in de belangstelling van actiegroepen. Deze actiegroepen leveren belangrijke bijdragen in de discussies over de verkeersveiligheid, de aanleg van wegen en de waterwerken. De kwaliteit van de werkstukken die zij afleveren is in veel gevallen professioneel te noemen en kan wedijveren met die van de ambtelijke rapporten en studies. Zij schrijven echter niet alleen rapporten, ze lokken discussies uit over essentiële zaken in onze samenleving en leveren zo een bijdrage aan de bewustwording van de burgers.

Al dit werk wordt zonder eigenbelang en met grote offers in tijd en geld gedaan. Wij zouden het dan ook niet meer dan redelijk vinden, wanneer de overheid zou zoeken naar aangepaste wegen om op zijn minst in de directe kosten van dit werk bij te dragen. Het amendement dat wij hierover hebben ingediend is bedoeld om u de mogelijkheid te geven naar wegen te zoeken om dit te kunnen waarmaken.

autovrije zondagen

Naast actiegroepen ontmoeten deze bewindslieden ook vaak belangengroepen. Zij moeten dan belangen afwegen waarbij vaak het spanningsveld optreedt tussen korte termijn-belangen van groepen en een voor de samenleving gewenste ontwikkeling op langere termijn. Het lijkt soms dat de regering nogal veel aandacht geeft aan deze korte termijn-belangen.

Dat vindt onze fraktie in zoverre terecht dat het onze mening is, dat de problemen van de belangengroepen reëel zijn en in achtgenomen moeten worden. Wat wij echter missen is het zoeken naar meer structurele oplossingen voor deze problemen. Heeft u samen met Horeca gezocht naar wegen en middelen om de afgelegen horecabedrijven meer te oriënteren op kollektief vervoer en op de fiets in plaats van op partikulier vervoer. Heeft u alvorens het idee van de autovrije zondag eens per twee of drie weken los te laten ook overleg gehad met groepen als Stop de kindermoord, Vereniging Bescherming Voetgangers en Veilig Verkeer Nederland? De autovrije zondag heeft toch ook een aantal zeer duidelijke pluspunten, zoals minder verkeersdoden en meer rust waarvoor toch ook velen in onze samenleving zeer gevoelig blijken te zijn.

veiligheid

De verkeersveiligheid ligt ons na aan het hart. De invoering van de maksimum snelheid heeft dan ook onze volle instemming en wij verwachten van u dat u daarbij zult blijven op grond van veiligheidsoverwegingen.

Dit jaar en ook vorig jaar zijn klemmende betogen gehouden voor verbetering van de verkeersveiligheid. Om het praten en denken in beleid om te zetten vragen wij u om met een nota „Veiligheid voor de zwakken” te komen, waarin de veiligheidsproblemen grondig worden geanalyseerd, de nieuwste inzichten worden gepresenteerd en structurele oplossingen voor deze problemen worden aangegeven.

Als vervolg daarop verwachten wij zonodig volgend jaar posten op de begroting bijvoorbeeld voor gescheiden fietspaden langs rijkswegen, scheiding van verkeerssoorten, ongelijkvloerse kruisingen van autowegen enzovoorts.

In hoeverre hebben gemeenten al gebruik kunnen maken van uw gewaardeerd aanbod om te komen tot voorzieningen voor fietsers in steden?

Nu blijkt dat veel mensen hun drempelvrees naar het openbaar vervoer zijn kwijtgeraakt, achten wij het plan van onze vriend Van der Doef zeer de moeite waard. Het lijkt ons zinnig in de discussies rond dit plan ook de gedachte van het gratis openbaar vervoer te betrekken. We zullen met name goed moeten nagaan of op grond van overwegingen van sociale rechtvaardigheid ook voor diegenen die geen f 50,— per maand kunnen betalen (en daarbij zijn ook veel niet-autobezitters) het openbaar vervoer niet toegankelijk moet worden gemaakt.

burgerluchtvaart

Een bijzondere vorm van openbaar vervoer is de burgerluchtvaart. Reeds vorig jaar heeft het toenmalig kamerlid Van Hulten opgemerkt, dat luchtreizigers echt wel voor de door hen veroorzaakte kosten mogen opdraaien. Er zijn nu nog weer nieuwe feiten aan toegevoegd zoals het misbruik van energie dat de luchtvaart over korte trajekten met zich brengt en de boodschap van de KLM in onze vaste commissie dat die geenszins gebrand is op handhaving van deze lijnen. Naar onze mening is er te meer reden de steun aan de regionale luchthavens af te bouwen. Dit streven hebben wij in een amendement neergelegd.

Hoeveel subsidie aan de burgerluchtvaart zit er overigens verborgen in posten zoals de bijdrage aan de Rijksluchtvaartschool, deelneming aan ontwikkeling van vliegtuigen, bijdrage aan de kosten van luchtvaart-satelliet? Wij schatten zo'n 50 miljoen, de beveiliging nog buiten beschouwing gelaten. Hoeveel procent is dit van de ontvangen landingsrechten?

De staatssekretaris blijkt een zwak hart te hebben voor de kleine binnenscheepvaart. Naar onze mening terecht. Toch hebben wij een kritische kanttekening. Bent u bereid een vergelijkende offer-voor-deel analyse te maken voor het transport van giftige stoffen over land en water? Een ongeval komt zelden voor maar als het voorkomt spreken we van een kalamiteit waarvoor we zoetwater-bekkens voor vele miljarden guldens moeten aanleggen.

Met deze tegenpost in ons hoofd kunnen we ons niet aan de indruk onttrekken, dat vervoer en produktie van sommige giftige stoffen maatschappelijk niet verantwoord is.

waterstaatswerken

De waterstaatswerken en de wegenbouw zijn de activiteiten van dit departement die het gezicht van ons land bepalen. Er liggen wat dat betreft nogal wat vragen op tafel waarover de regering zich nog moet gaan uitspreken. We behoeven maar te denken aan de Oosterschelde, de Dollard, De Ooypolder. Onze fraktie stelt het in ieder geval op prijs, dat er een periode van bezinning is aangebroken. Studie kan en moet nuttige en waardevolle informatie aandragen. De beslissingen rekening houdend met alle factoren, waarbij zowel veiligheid als milieu en natuur een rol spelen, blijven politieke beslissingen. Er moet een keuze gemaakt worden.

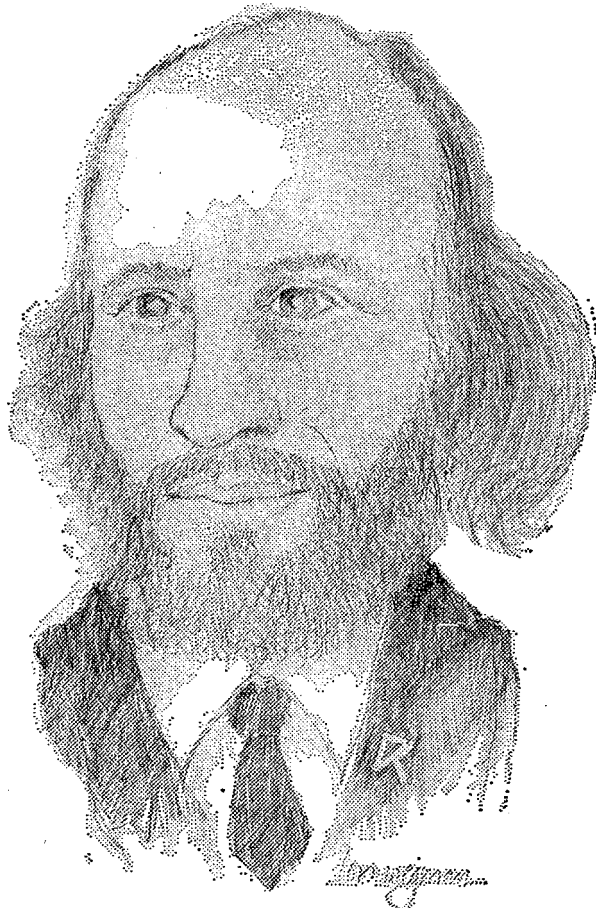
Op de begroting staat zo'n f 30 miljoen voor de Markerwaard. Ook hier een klein begin en ook hier het risico dat eenmaal begonnen, doorgestaan moet worden en zeer grote uitgaven het gevolg zijn.

Kan de regering ons verzekeren dat de werken waarvoor nu geld op de begroting staat niet een vervolg afdwingen? Een ander groot project is de Tweede Nationale Luchthaven. Als er een rapport op tafel komt, verwachten wij zeer veel en goed onderbouwde aandacht allereerst voor de vraag of er een Tweede Nationale Luchthaven moet komen en daarna pas voor de vraag waar.

We verwachten dat daarbij aandacht wordt gegeven aan de mogelijkheden het luchtvaartverkeer te verminderen en/of een meer doelmatig gebruik van bestaande faciliteiten te maken.

Naar onze mening moet een van de doelstellingen zijn: hoe vermijden we zoveel mogelijk het luchtverkeer. Op die basis willen wij konstruktief meedenken over het beleid.

Tenslotte de wegen. We hebben daarover al eerder uitvoerig van gedachten gewisseld. Daarom nu slechts een enkele opmerking. Is de regering bereid verder te gaan met het zoeken naar mogelijkheden om zoveel mogelijk af te zien van nieuwe wegen en oplossingen te zoeken in verbetering van bestaande wegen?

In de vorige PPRAK plaatsten wij een fotootje van Leo. Hierop stuurde hij een nieuwe met de vraag die voortaan te plaatsen. Een voorbeeld, dat navolging verdient. Alleen, wij hebben niet zoveel zin copyright te betalen, vandaar de tekening. Voor de overige fractieleden: Zes pasfoto's voor twee gulden op elk groot station in Nederland.

een fractie radikaal

financiën

Bij de algemene financiële beschouwingen heeft Erik Jurgens aan de minister gevraagd in hoeverre de begroting als beleidsinstrument nog een functie vervult. De discussie over dit staatsstuk wordt vaak aangegrepen om te discussiëren over een aantal economische en fiscale onderwerpen. Doch er wordt maar over een procent van de totale begroting gesproken, de rest ligt af vast. Het is efficiënter beleidsonderdelen die samenhangen

ook gezamenlijk te behandelen. De scheiding begroting van economische zaken en financiën is dan ook kunstmatig, omdat beide elkaar over en weer beïnvloeden.

De reden, dat Erik dit bij deze begrotingsbehandeling weer aan de orde stelt is, dat hij destijds van de minister geen antwoord op bovenstaande vraag heeft gekregen. Ook nu weer heeft Duisenberg geen duidelijk en rechtstreeks antwoord gegeven, zodat voorlopig de begroting van financiën aanleiding zal blijven om te praten over een breed aantal economische en politieke kwesties. Het cijfermateriaal waar de discussies over de inkomensverdeling op gebaseerd zijn, stamt van publikatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) van vijf (!) jaar geleden. Hierdoor is het niet mogelijk belangrijke wijzigingen in de personele inkomensverdeling op de voet te volgen. Aan de minister hebben we gevraagd — anonieme — steekproeven te trekken uit de aangifte van de afgelopen twee jaar en deze resultaten te publiceren.

Ten slotte stelden we aan de orde in hoeverre belastingverlaging (een algemene koopkrachtinjectie, een middel tot stimulering van de economische bedrijvigheid) past in het instrumentarium om de selectieve groei te realiseren. De garanties, dat investeringen gepleegd worden in arbeidsintensieve, energiezuinige, milieu-vriendelijke sectoren, ontbreken bij zo'n grof middel als belastingverlaging.

Ton Hupkens

onderwijs

Bij de behandeling van de begroting van Onderwijs en Wetenschappen voor het dienstjaar 1974 heeft Dilia van der Heem namens de PPR-fractie de volgende zaken aan de orde gesteld:

1. De beoordeling van het onderwijsbeleid stoelt bij de PPR op een viertal belangrijke vooronderstellingen:

a. onderwijs gebeurt via

socialiseringsprocessen, onderwijs is communicatie;
b. onderwijs omvat zowel schoolse als buitenschoolse activiteiten;
c. onderwijsvernieuwingen zijn in de eerste plaats de zorg en de taak van de mensen in het onderwijs zelf;
d. de basis van het „leren” als levensvorm wordt gelegd in het basisonderwijs.

De PPR staat positief tegenover de door de minister van Onderwijs en Wetenschappen aangekondigde integratie van het kleuter- en basisonderwijs. Wanneer de middenschool mogelijkheden creëert waardoor iedereen zich beter en volgens eigen aanleg en begaafdheid kan ontplooiën, wanneer door de middenschool te vroege, niet korrekte selectie op oneigenlijke gronden voorkomen wordt, gaat de PPR ermee akkoord.

Een centrale rol bij de ontwikkeling van een „open school”, die mede voor de ontplooiing van de vrouw kan dienen, moet worden toegekend aan de regionale en plaatselijke edukatieve centra. Deze school moet gericht worden op die mensen, die via allerlei drempels in onderwijs en beroep zijn gestruikeld. Naar de mening van de PPR kan ook het vormingswerk voor jonge volwassenen een duidelijke stimulans zijn voor de instelling van een dergelijke school.

Gericht op de brede basis van de jonge werknemers, die om welke reden dan ook niet voor een hogere beroepsopleiding of voor wetenschappelijk onderwijs in aanmerking kwamen, heeft dit vormingswerk voor jonge volwassenen een doelstelling die nauw aansluit op de onderwijsfilosofie van de minister. In dit verband vindt de PPR het betreurenswaardig, dat het vormingswerk voor jonge volwassenen slechts een sluitpost is op de begroting.

Motie-Van Leijenhorst (CHU), welke de Regering verzoekt voor het komende kursusjaar die studenten die voor de tweede achtereenvolgende maal moeten meeloten, een grotere lotingskans te geven:

Aangenomen: Tegen: DS'70.

Henk Hoek

verkeer

Bij de behandeling van de wet over auto-rijtscholen heeft Leo het volgende ingebracht:

- deze wet verhoogt de verkeersveiligheid;
- de rij-instructeurs verkeren in grote moeilijkheden, omdat de periode van snelle groei van het autopark, waarin iedereen in korte tijd z'n diploma wilde halen, voorbij is. Er dreigt dus werkloosheid. Leo vroeg om een regeling om hulp te geven aan die auto-rijtscholen die hun bedrijf willen beëindigen.

Hier keert het probleem terug, waarmee we de laatste tijd steeds te maken krijgen; vermindering van de groei van het auto-verkeer, gunstig uit een oogpunt van veiligheid en milieu, gaat steeds ten koste van een kleine groep zwakke kleine zelfstandigen: horeca-bedrijven, pompbedienden, auto-reparateurs. Voor de PPR-fractie is de voorwaarde voor beperking dat de lasten eerlijk verdeeld worden.

energie

Energie stond weer centraal bij een aantal vragen dat Leo deze maand gesteld heeft.

- samen met de PvdA over het onder druk zetten van onderzoekers die in het openbaar argumenten tegen kernenergie aanvoeren.
- over eksperimenten in de VS met zonne-energie en of zo iets niet ook in Nederland kan. Antwoorden van minister Lubbers kwamen binnen op Leo's vragen over de doelstellingen en bevoegdheden van de Samenwerkende Elektriciteits Producenten. De SEP kan zich volgens Lubbers niet onthouden van beleidsuitspraken, maar deze uitspraken hoeven dan nog niet samen te vallen met het beleid van de overheid. De fractie is al geruime tijd bezig stap voor stap de beleidsbeslissingen over elektriciteit binnen de nationale politieke sfeer te trekken.

natuurbescherming

De fractie heeft vragen gesteld over:

- de uitbreiding van jachthavens rondom de Waddenzee;
- de druk die de commissaris van de Koningin in Groningen uitgeoefend zou hebben op een ingenieursburo, om zijn adviezenrapport over binnen- of buitendijkse kanalen bij de Dollard in te trekken;
- het uitbranden van delen van Zuidelijk Flevoland en de daardoor veroorzaakte schade aan broedvogels.

Marlies Neervoort

volksgezondheid

Dolf Coppes diende de volgende motie in:

De Kamer, gehoord de beraadslagingen over de begroting Volksgezondheid, overwegende dat het onderzoek naar risikofactoren voor hart- en vaatziekten, ondernomen door de Koninklijke Nederlandse Centrale Vereniging tot bestrijding der Tuberculose en de Nederlandse Hartstichting niet mag stagneren,

overwegende dat de uitbreiding van het

onderzoek in 1975 van drie naar negen konsultatieburo's een belangrijke zaak is, verzoekt de staatssekretaris binnen de begroting ruimte te maken voor de daartoe benodigde aanloopkosten.

in alle staten in alle staten

De PPR-kiezers hebben in totaal 36 partijgenoten in de elf Nederlandse provinciale staten gekozen. Naar verwachting zal onze Eerste-Kamerfractie, die nu uit twee leden bestaat met één lid kunnen worden versterkt.

Of er PPR-gedeputeerden zullen komen, hangt helemaal af van besprekingen die daarover zo langzamerhand beginnen.

In **Groningen** doet de PPR haar intrede in de staten met twee leden: Hylke Tromp (38) polemoloog en Berend Kingma (35) veehouder.

In **Friesland**, waar het verkiezingsresultaat ietwat teleurstellend was (de enige provincie waar de PPR heeft verloren waarschijnlijk door de grote winst van de Friese Nationale Partij, die van twee op vier zetels kwam) blijft Marinus Agterberg de enige PPR-man.

In de **Drentse** staten ging de PPR van één naar twee zetels: Hans van Kooten (39) directeur vormingsinstituut en Ruth Post-Hooykaas (42) lerares oude talen.

In **Overijssel** wordt de fractie versterkt met één man tot drie: Henk van de Vegt (37) leraar Duits en maatschappijleer, Jos Beijers (41) leraar geschiedenis en Gerrit Douma (28) theologiestudent.

Gelderland krijgt een fractie van vier man (was één): Wouter van Dam directeur vormingsinstituut voorzitter PPR, Ad Goeting corrosiedeskundige, Cees van der Zouwen (46) leraar en Peter Dessens (32) controleur bij Enka.

In **Utrecht**, waar de PPR deelnam aan de verkiezingen in de Progressieve Konsentratie Utrecht, komen vier PPR-ers in een fractie van totaal twintig leden. Het zijn: Adriaan Dikker (48) makelaar, Hans van Welsenis (43) staf-funktionaris bij een stichting, Rob Blaauw (30) opbouwwerker woningbouwvereniging en Gerard Bosman (28) hoofd basisschool.

In **Noord-Holland** gaat de fractie van twee naar vijf leden: Jac. Zuurbier (31), Thea Janssens-Quant (34) juriste, Romke Hekstra (41) leraar klassieke talen, Jo Geerts (53) bankemployé en Herman Raasveld (49). Ea de Gaay Fortman, een 23-jarige zus van Bas die ergens achter op de lijst stond, kreeg ruim 8.000 stemmen, meer dan de helft van de kiesdeler, zodat zij met voorkeurstemmen werd gekozen. Zij is echter te jong om statenlid te worden.

Broer Marius kreeg in het Amsterdamse distrikt ruim 4.000 stemmen. Wat de naam De Gaay Fortman al niet wil zeggen!

Zuid-Holland krijgt een fraktie van vier man (was één): Gidi van Dongen (31) leraar wiskunde, Cees van Kuyen (34) bioloog, Cees Tilanus (40) sociaal-psycholoog en Ids Draisma (37) bedrijfseconoom.

In **Zeeland** komt er een lid bij, zodat er nu een fraktie is van drie: Constant van Waterschoot (33) leraar Frans, Jan van der Voorde (50) vrijgestelde NKV en Wieger van der Heide (42) leraar-wiskunde Mavo.

In **Noord-Brabant** komen vier PPR-ers in de staten (was één): Henk Rigter (27) psycholoog, Carel Staas (50) leraar Mavo, Bert van de Wief (40) vertegenwoordiger en Chris Joosten (50) ambtenaar PTT.

In **Limburg** wordt de fraktie versterkt met een lid tot vier: Jack Tonnaar (41) burgemeester, Tine Jager (53) huisvrouw, Gerard van Atteveld (52) chef bedrijfslaboratorium en Harrie Korsten (44) leraar geschiedenis en maatschappijleer.

AKTIE VOER

De PPR is een aktiepartij. Vele lezers van PPRAK zijn lid van aktiegroepen of nemen deel aan akties. Deze rubriek lijdt aan de kwaal dat ze overwegend buitenlands voer geeft. De meeste berichten gaan over akties gericht op het buitenland (statistiek: na drie maanden vijftien happen buitenland, acht Nederland, een mengvoeder). Dit blijkt me te leiden tot een te grote brok vrijblijvendheid.

Daarom hier het verzoek aan aktievoerende PPR-ers/sters hun sekretaris te vragen aktieberichten aan mij te sturen. Adres zie einde van deze rubriek.

ISOLEERCEL MARTELING

Uit Amsterdam komt de vraag: „Hebben ze u al eens op moderne wijze een EEG afgenomen? Heeft u een der uwen al uitgeleverd aan een „mediese“ behandeling?”

Bijsloten was een sluitzegel, bestemd om uw korrespondentie te verzegelen.

Waar het om gaat?
Die hele strafferige, snauwerige koude sfeer in vele van onze orthopedagogiese, psychiatrise, zwakzinnigen- en

gevangenis-inrichtingen. Arm omdraaien tot het juist genoeg pijn doet. Vingers naar achteren buigen. In de isoleercel stoppen, in een dwangbuis doen, een koud bad. Het door drie of vier volwassenen overweldigen van een kind van amper dertien. Onder drugs houden, platspuiten. Korrespondentie verbieden, zakkies plakken, knijpers maken ...

isoleercel, koude douche, dwangbuis, platspuiten, de dagelijkse praktijk in onze inrichtingen is

Marteling

Het minste dat u kunt doen is de sluitzegels bestellen en gebruiken. Stort f 1,50 voor 100 stuks op postgiro 3057167, ten name van Wouter de Vries, Toldwarsstraat 24 hs, Amsterdam, onder vermelding van: Isoleercel Marteling.

MONOPOLIEVORMING

In de serie Boekjes voor Volksondericht is verschenen deel 3 „Monopolies en Misere”. Zeer beknopt beschrijft het boekje de gevolgen van monopolievorming voor de arbeidersklasse:

- zij kunnen opzettelijk de produktie beperken
- zij kunnen de kwaliteit van de produktie vaststellen
- zij verhinderen dat de vorderingen van de techniek in dienst van het volk worden gesteld (opkopen en opbergen van patenten)
- zij profiteren van de staat (opvang werkloosheid, begin-investeringen, infrastruktuur)
- zij ontduiken belastingen
- zij halen verhoging van lonen terug uit verhoging van prijzen
- zij drijven de prijzen op.

Zeer aktueel in het boekje is het begrip werkloosheid. „De kapitalistische ontwikkeling brengt met zich mee, dat voor haar eigen funktioneren altijd een bepaald aantal arbeiders op de arbeidsmarkt zal moeten blijven” ... „Daarom zullen de kapitalisten ook nooit een serieuze poging doen om haar te laten verdwijnen.

Het boekje kost f 1,50. U kunt zich voor f 16,50 op de hele reeks van zeven boekjes abonneren. Te bestellen bij Sjaloorn, de Vork 2, Odijk, tel (03405) 28 04. Giro 1334.

CHILI

Alle gelden die ingezameld worden bij Chili-akties via Giro 55100 gaan rechtstreeks naar Chili. Voor de aktiviteiten in Nederland heeft het Chilikomitee echter ook geld nodig. U kunt donateur worden voor een bedrag

van f 15,— per jaar. U blijft dan ook op de hoogte van de aktiviteiten dmv. Nieuwsbrieven, persberichten, nieuw verschenen brochures. Het bedrag overmaken op gironummer 892459 ten name van J. Meulmeester, penningmeester Chilikomitee, onder vermelding van „donateur”. Tweewekelijks verschijnt het „INCA-bulletin”. Het werd vroeger in Chili uitgegeven, nu wordt het voortgezet door de naar Nederland gekomen samenstellers. De abonnementsprijs bedraagt f 25,— per jaar, waarvoor u 26 nummers krijgt. Het is te verkrijgen door storting op het gironummer van J. Meulmeester (zie boven) onder vermelding van „INCA”.

Dilia nodigt PPR-ers uit met haar te diskussiëren over de Middenschool op 2 mei om half acht in de Kargadoort te Utrecht nav. de vorderingen van de Innovatie (vernieuwings)kommissie Middenschool.

Berichten voor Aktievoer sturen aan Dick Rietbergen, van der Mondestraat 145, Utrecht.

afscheid van Fokke en Lia

Nu gaan ze dan eindelijk naar Zambia. Niet dat we dat zo graag zien, maar we wisten dat Fokke en Lia dat al zo lang van plan waren.

Hun opvattingen over solidair zijn, die ze in zoveel werk hebben uitgedragen, wordt nu ook voor wat betreft de ontwikkelingslanden in praktijk gebracht.

We kenden Fokke via de PPR al heel

Fokke, getekend door Barbara Keek.

lang. We weten nog heel goed, dat we samen op het Rembrandtplein affiches en in de Kalverstraat stickers gingen plakken bij de vorige statenverkiezingen. Het was me wel een gewaarwording met die grote knaap met zijn lange baard en lange jas.

Sinds die tijd kwamen we elkaar steeds tegen bij onze gezamenlijke gedrevenheid: de radikale politiek. Fokke studeerde toen nog, maar hield zich ook al bezig met werk voor de vredescommissie, waarvan hij na korte tijd voorzitter werd.

Als er toen door het partijbestuur publikaties op het gebied van vredeswerk kwamen, was de autoriteit van Fokke van doorslaggevend belang. Na de oprichting van de Studiestichting kwam de eerste sekretaris Eeltje Talstra met het voorstel ook Fokke op parttime-basis als sekretaris te benoemen in de studiestichting. Sinds die tijd werkt Fokke fulltime tegen een parttime vergoeding, met uitzondering van een precarie situatie toen hij plotseling met een ernstige kwaal in het ziekenhuis moest worden opgenomen. Dat dreigde toen een heleboel plannetjes in duigen te doen vallen. Gelukkig is dat toch nog spoedig overgegaan.

Door zijn inspanning zijn vele publikaties tot stand gekomen, waarvan de twee belangrijkste ongetwijfeld zullen zijn, *Bommen voor Brood en Olie* op de golven.

We vergeten vast een heleboel dingen op te noemen, waarvan Fokke één van de stuwende krachten was, maar die knaap heeft ook zo veel gedaan. Lia en Fokke gaan nu voor de Zambiaanse regering een tijdje ontwikkelingswerk doen. Ook daar zullen ze net als hier weer spoedig veel vrienden maken en daardoor een gelukkige tijd tegemoet gaan, wat we hen dan ook van harte toewensen.

Nico Keek

Dat Fokke Goudswaard weggaat is een gedachte waar veel mensen nog aan moeten wennen. Gezien het aantal functies, maar vooral hoeveelheid werk die hij verzette, vervulde Fokke een belangrijke rol in de partij. Langzamerhand zijn de functies en het werk overgenomen. Er is een nieuwe studiesekretaris en er is een nieuwe voorzitter van de commissie vredespolitiek.

Aangezien ikzelf de functie van voorzitter van de commissie vredespolitiek heb overgenomen, heb ik de laatste maanden een indruk gekregen van de hoeveelheid tijd en energie die dit kost. Het vertrek van Fokke zal toch wel met pijn in het hart gepaard gaan. Maar misschien komt nu eindelijk een aktiecentrum Buitenland van de grond. Dat moet samen met Lia toch kunnen lukken? We wachten op nieuws uit Zambia.

Gerard Jongerius

oprichting van aktie- centrum buitenland

Het lijkt een goed en haalbaar plan PPR-leden en -sympathisanten die in het buitenland wonen te verenigen in een PPR-aktiecentrum „buitenland”. Op het eerste gezicht lijkt dit misschien gek. Maar laten we eens op een rijtje zetten waarom mensen in het algemeen PPR-lid worden en zich in aktiecentra organiseren.

- Ze willen kontakt met gelijkgestemden;
- Ze willen samen een mening vormen over allerlei kwesties, en die mening kenbaar maken;
- Ze willen deelnemen aan akties;
- Ze willen kandidaten voor vertegenwoordigende lichamen stellen, verkiezen en controleren.

Het eerste, het onderhouden van kontakt, lijkt mij de kern; de andere drie punten zijn mogelijke toespitsingen van een eenmaal tot stand gebracht kontakt.

Ook veel Nederlanders in het buitenland hebben behoefte aan kontakt met andere Nederlanders met dezelfde politieke ideeën. Dat dit kontakt hoofdzakelijk schriftelijk zal moeten plaatsvinden kan nauwelijks een bezwaar zijn.

Zij kunnen op een bijzondere manier bijdragen tot de meningsvorming in de PPR en in Nederland, doordat zij vanuit het buitenland op een bijzondere manier tegen de Nederlandse zaken aankijken. Het is voor onze mondiaal denkende partij van groot belang te weten hoe men vanuit andere landen, met name in de derde wereld, tegen de rol van Nederland in de wereld aankijkt.

Deelneming aan akties is ook heel goed mogelijk; denk bijvoorbeeld maar aan het verschaffen van informatie ten behoeve van een derde wereld-aktie. Het is zelfs niet ondenkbaar dat Nederlandse PPR-leden een bijdrage leveren tot een aktie in een ander land.

Deelneming aan kandidaatstellingen en dergelijke is voor in het buitenland levende mensen wel moeilijk. Maar het is de vraag of dit nu wel het belangrijkste werk van de partij is. Er zijn ons al meer dan dertig adressen bekend van in het buitenland levende PPR-leden, van wie meer dan de helft in ontwikkelingslanden. Dit stukje gaat als brief naar hen toe (per luchtpost), vergezeld van een lijst met alle adressen.

Een regelmatig kontakt kan tot stand gebracht worden indien zij dat plezierig blijken te vinden, en als er ook PPR-leden in Nederland meedoen

De opzet is als volgt:

1. We verzamelen méér adressen en zorgen dat men elkaar weet te vinden. Dit is de eerste en eenvoudigste stap. **Geef ons adressen op** als jullie die weten, want we kennen ongetwijfeld maar een klein gedeelte van de mensen die we willen bereiken. Veel PPR-leden zeggen hun lidmaatschap op als ze naar het buitenland vertrekken; van sympathisanten weten we sowieso niks.
2. Verder kunnen we zorgen voor een regelmatige uitwisseling van berichten. Het sekretariaat van het a.c. buitenland (in Nederland) zou op de verzendlijst van eventuele rondzendbrieven kunnen komen te staan. Er kan misschien van tijd tot tijd een bericht of zelfs een rubriek in PPRAK komen. Het kan ook best voorkomen, dat PPR-leden van het „thuisfront” zin hebben hiervandaan brieven te schrijven. Kortom: schriftelijke informatie-uitwisseling.

Schrijf ons jullie goedkeurende of afkeurende opmerkingen en jullie aanvullende ideeën. Het begin is er; hoe meer adressen en hoe meer deelnemers in Nederland, hoe beter het plan zal slagen. Sekretariaat: Riet van Kleef-Smits, Zeelandstraat 62, Amsterdam-Buitenveldert, tel. (020) 42 05 66.

Fokke Goudswaard

KALKAR

KERNENERGIE

de energie van de toekomst
vraag niet wat voor een toekomst

HET KWEEKPROCEDE

een vrucht van de laatste wereldoorlog
de strijd is niet tevergeefs geweest

ENERGIEK

werken we aan een wereld die bruist
van radio-activiteit

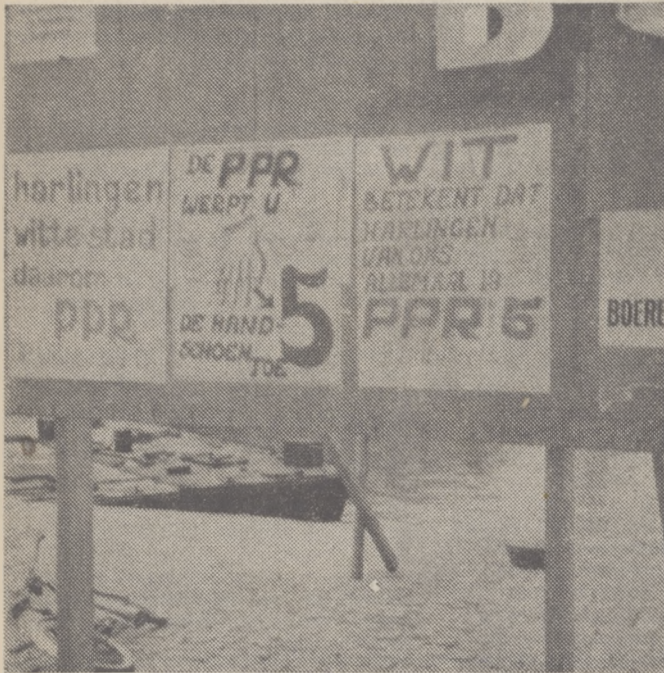
VERDUIVELD HANDIG

zo'n kweekreactor
alles gaat vanzelf
een onweerstaanbaar proces
heel mooi
zolang alles goed gaat natuurlijk

PLUTONIUM

hoe meer hoe liever
plutonium
geeft armslag
is expansie is macht
plutonium
is een ware zegen
een gave van Pluto
de god van de onderwereld

HANS BOUMA 16

OP TALLOZE PLAATSEN HEEFT DE PPR ZICH ALLEEN OF IN KOMBINATIE MET ANDERE PROGRESSIEVE PARTIJEN IN DE GEMEENTERAADSSTRIJD GEWORPEN

EEN RADIKALE VISIE IN DE GEMEENTERAAD

Wat kun je in een gemeenteraad aan „radikale visie” kwijt? Op die vraag kun je vrij gemakkelijk antwoorden: op alles is een radicale visie mogelijk. Maar de redactie van PPRAK stelt deze vraag niet om nieuwe gemeenteraadsleden met een dergelijke doodoener de mist in te sturen. Al iets reëler lijkt het me er rekening mee te houden, dat het antwoord op die vraag van de persoon afhangt (iemand anders zou misschien andere dingen noemen als ik doe), maar ook van het inkassingsvermogen van de gemeenteraad (sommige raden zetten al hun stekels op als iets ook maar naar radikaliteit ruikt). Een realiteit is, dat je in een gemeenteraad met enkele voor de hand liggende landelijke PPR-issues niet veel kunt doen. Vredespolitiek kun je bijvoorbeeld wel eens kwijt naar aanleiding van de begroting van de BB, maar zelfs dat is nog ineffektief, want het geld moet toch op tafel komen. Ontwikkelingssamenwerking zou wel eens aan de orde kunnen komen bij

een aktie om in de derde wereld een koppelgemeente te zoeken, maar voor een dergelijke aktie zijn veel gemeenteraden nog niet rijp. Welzijn, een andere sterke PPR-praatpaal, zou je op gemeentelijk terrein op de eerste plaats verwachten in de portefeuille van de wethouder van sociale zaken. Maar in de gemeenteraad is hiermee ook vaak niet zoveel radikaals te doen, omdat op dit terrein erg veel vastligt in landelijke regelingen en voorschriften. Wel is het werk van deze wethouder vaak een goede gelegenheid om een stuk solidariteit te laten zien met degenen die de zwakste schouders hebben: door het gebrek aan samenwerking tussen welzijnsinstellingen komen nogal eens mensen in de klem; in gemeenteraden wordt wel veel gepraat over vergroting van de werkgelegenheid, maar de opvang van jongeren die werkloos zijn wordt vaak vergeten. Ook onderwijs is een terrein waar een gemeenteraad veel formeel werk moet doen in het goedkeuren van aanvragen

voor materiaal van schoolbesturen. Soms is het nuttig ook deze routine-aanvragen krities te bekijken: alleen in een materiaal-aanvraag komt soms al duidelijk naar voren in hoeverre echte creativiteit ruimte krijgt binnen een school. De vaststelling van het „bedrag per leerling” en de begrotingen van „randdiensten” (pedagogische centra, etc) geven natuurlijk wel heel wat mogelijkheden voor een radicale onderwijsvisie.

RUIMTELIJKE ORDENING

Bijna onbeperkte mogelijkheden liggen er voor een PPR-raadslid op het terrein van de ruimtelijke ordening. Hier kan hij de samenhang tussen allerlei beleidsbeslissingen laten zien. Hier kan hij ook een duidelijke visie naar voren brengen over welzijn en leefbaarheid in de samenleving. Een paar voorbeelden. Juist de ruimtelijke ordening geeft dikwijls veel mogelijkheden tot diepgaande discussie over voorlichting, inspraak, openbaarheid van bestuur.

Zie verder pag. 3

PPRAK

Uitgave van de Stichting
Radikalenkrant Savelsbos 19 —
Amsterdam

directie: Rien Blom, Jan Heytel, Sam
Mol.

redaktieraad: Leo van den Berg,
Lou Hoefnagels, Harm Lamberts

redactie: Dick Rietbergen, Frans
Schulte, Kees Waagmeester (eind-
redakteur).

vormgeving: Ton Wegman

druk: Lumax, Utrecht

vaste korrespondenten:

Binnenhof: Henk Hoek, Ton Hupkens,
Marlies Neervoort
Groningen: Henri Dijksterhuis
Friesland: Kees van Twist
Overijssel: Louis Tangel
Utrecht: Dick Rietbergen
Limburg: Han Buhrs

redactie-adres: Kees Waagmeester,
Preludeweg 490 (west) Alphen aan den
Rijn. Tel. (01720) 9 47 13

kopij voor het volgende nummer
uiterlijk vrijdag 31 mei op het
redactie-adres, **getypt**, met redelijke
marge, blad aan één zijde gebruikt.

abonnement: f 10,— per jaar.

voor advertenties en abonnementen:
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277. Amsterdam. Telefoon
(020) 22 73 42.

voor contributiebetalingen:
Penningmeester PPR, postgiro 1575600
te Amsterdam.

Uit het dagboek van een partijgek

*Zaterdag: Ik geloof dat ik nu weet hoe
dat zit met die lui. Ze schrijven mooie
programma's (en dat wist ik) en ze
hebben voor elke groep of steer binnen
hun partij een vent of vrouw die het op
zijn tijd mooi kan zeggen. En die het
op zijn tijd ook mooi moet zeggen,
zodat die naar links neigende jongen
tegen zijn vriend kan zeggen: maar
zoals ons kamerlid het van de week
zei, zo is het toch maar. Ja, ja, wordt
er geknikt. Ik ben er ook vaak
ingestonken.*

*Met die rechtse figuur gaat het precies
zo. En voor elke gevoelige snaar die
maar te treffen is, gaat het zo. Maar
wat de partij in de Kamer doet en
vooral niet doet, nou ja, een kniesoor
die daarnaar kijkt. De positie van de
fractie is ook zo moeilijk en je moet
wel eens ... enz.
Voortaan ga ik voor deze mensen
nauwkeurig letten op wat hier en daar
wordt gezegd en op wat er in de
Kamer gebeurt.
En als ik ooit iets merk van die aanpak
in de PPR, loop ik eruit.*

*Zondag: Ik ruik een Brandt-lucht. Ik
heb het gevoel dat Joop den Uyl zich
met een min of meer goede uitslag van
de statenverkiezingen wat vrijer gaat
opstellen. Op zichzelf niet zo gek. Maar
waarom nou in een richting die hij tot
nu toe noodgedwongen ging?*

*Dinsdag: Eens opletten of het volgende
uitkomt. De maksimum snelheid is een
sukses, voorzover je daarvan kunt
spreken als er nog dagelijks doden en
gewonden op de weg vallen. Dat
sukses moet met cijfers bewezen
worden, zegt de minister. Voor er
verdere besluiten vallen gaat de proef
nog enkele maanden door.
Intussen gaat iedereen sneller rijden.
Tegen de tijd dat de minister door een
effektieve werkverdeling, niet
gehinderd door zijn alerte
staatssekreteraris, zijn beslissing neemt,
zijn de cijfers weer een weerspiegeling
van het oude verkeersbeeld. En zegt de
minister: Wat uit ervaringen in andere
landen al is gebleken: de maksimum
snelheid verliest haar waarde voor de
veiligheid na enige tijd ...
Verstommen daarom misschien de
protesten van de belanghebbende
industrieën en handelaren?*

ZONDERDAG

Het bestuur heeft besloten de aktie
Zonderdag ten behoeve van de
invoering van één autoloze zondag per
maand, ten volle te ondersteunen. Het
roept de leden van de PPR op, zoveel
mogelijk aan deze aktie mee te doen
en ook andere partijen en organisaties
te bewegen tot steun.

Uiteraard beseft het bestuur dat de
realisering van een autovrije zondag
per maand slechts een bescheiden stap
is en wellicht een tijdelijke maatregel
op weg naar meer fundamentele
oplossingen voor de milieuvervuiling,
het grondstoffen- en energietekort en
de verkeersveiligheid. Het acht echter
deze aktie een belangrijke stimulans tot
verdere discussie en bewustwording
omtrent deze zaken.
Hierdoor zou het besef kunnen groeien
dat het huidige overmatige partikuliere
autoverbruik een belangrijke sta in de
weg vormt om tot een meer ontspannen
en gezonde manier van samenleven te
komen.

Tenslotte ligt het naar het oordeel van
het bestuur voor de hand dat diegenen
die sterk eenzijdig gedupeerd worden
vanwege maatregelen als een autoloze
zondag, van overheidswege gesteund
moeten worden om deze moeilijkheden
te overwinnen.

Namens het bestuur
Cor Visser, sekretaris

AGENDA

- 21 mei: Radio-uitzending PPR,
18.19 uur Hilversum 2
- 22 mei: TV-uitzending PPR,
20.20 uur Nederland 1
- 24 mei: Bestuursvergadering
- 29 mei: Verkiezingen
- 4 juni: Radio-uitzending PPR,
18.19 uur Hilversum 2
- 4 juni: Bestuursvergadering
- 18 juni: Radio-uitzending PPR,
18.19 uur Hilversum 2
- 19 juni: Bestuursvergadering

- De penningmeester van het
PPR-verkiezingsfonds wacht
nog steeds op de over-
schrijving van een aantal
vergeetachtige mensen.
Giro 3127593, Amsterdam

Vervolg van pag. 1

Hier kan duidelijkheid komen over de vraag of een gemeentebestuur werkelijk op weg wil naar participatie in democratie of dat het zich neerlegt bij een ambtenaren- en deskundigendemokratie. Erg belangrijk is het ook de bevolkingsprognoses van de gemeente in de gaten te houden. Op grond van overtrokken prognoses worden plannen gemaakt en uitgevoerd, die niet steunen op een reële toekomstvisie. Hiermee hangt veel samen. Op grond van te hoge groei-prognoses worden nieuwbouwplannen voorgesteld, die de noodzaak de geweldige problemen van stadsvernieuwing aan te pakken, heel wat minder maken. We komen dan te zitten met clichématig opgezette nieuwbouwwijken, die niet voldoen aan normale wooneisen, terwijl de oudere wijken door allerlei gebreken ook onleefbaar worden. Een laatste onderwerp, dat voordurend aandacht van een PPR-fractie kan krijgen is het verkeer. Ook hier kan een radikale visie op de maatschappij duidelijk worden, bijvoorbeeld door te pleiten voor het stopzetten van het sleutelen aan symptomen door middel van stoplichten (hoewel die natuurlijk belangrijk zijn als de raad niet anders wil) en pleiten voor een duidelijke scheiding van verkeers- en woongebied. Natuurlijk kunnen we hier maar een paar dingen aanstippen. Voor financiële

zaken kunnen we bijvoorbeeld het beste verwijzen naar een nog niet zo lang geleden uitgekomen nummer van de gemeentepaper. Dit blad probeert overigens de PPR-visie te plaatsen in de konkrete situatie van raad en staten en is dus voor ieder gemeenteraadslid onmisbaar (het novemberkongres vond

Is hier iets radikaals te doen? dit ook: gemeenteraadsliden moeten zich op de gemeentepaper abonneren). Maar ook voor mensen die meewerken in steunfracties is dit blad erg belangrijk (abonneren bij: Bart Westerkamp, Waalstraat 97, Oudorp, gemeente Alkmaar). Gerard Peters

FLUORIDERING DRINKWATER

Het bestuur van de PPR is unaniem van mening dat het wetsontwerp tot wijziging van de waterleidingwet met het oog op fluoridering van het drinkwater moet worden afgewezen. De vele discussies die naar aanleiding van het wetsontwerp zijn ontstaan en nog steeds voortduren, tonen aan dat de kwestie beslist onvoldoende overdacht is. Daarbij lijkt een overgrote meerderheid in PPR-kringen ernstige bezwaren te hebben tegen het gedwongen gebruik van fluor in drinkwater. (...) De mogelijke preventie van cariës door fluorgebruik of op andere wijze is slechts één aspect van een strijd die gevoerd moet worden tegen wat langzamerhand een ernstige volksziekte genoemd kan worden. De PPR wil een bijdrage leveren aan het zoeken naar veelsoortige en effectieve methoden om deze strijd zo goed mogelijk te voeren. De gedachten gaan daarbij vooral uit naar een intensieve begeleiding van het kindergebitt vanaf de allereerste jaren,

naar uitgebreide voorlichting over de oorzaken van tandbederf in verband met goede eetgewoonten en naar reorganisatie van de tandheekunde. De discussie over al dan niet fluorideren kan pas in samenhang van dit geheel zinnig gevoerd worden.

Wouter van Dam, voorzitter
Cor Visser, sekretaris

PPRAK

Ligt PPRAK elke maand in de openbare leeszaal en bibliotheek van je woonplaats? Als dat niet zo is laat je aktiecentrum dan een abonnement voor zijn rekening nemen. En als er geen aktiecentrum in je woonplaats is, overleg dan even met het partijburo.

WIE WIL NOTULEREN ?

Partijbestuurslid zijn kost veel tijd. Vaak is het nachtwerk. Het is dan ook wat veel gevraagd ook nog bestuursvergaderingen te moeten notuleren. Niet elk bestuurslid hoeft dat te doen natuurlijk, maar het moet toch maar gebeuren. Daarom doet het partijbestuur een beroep op een enthousiast PPR-lid, dat bereid is vergaderingen te notuleren. Er zijn per maand ongeveer drie vergaderingen, meestal in Utrecht. De reiskosten kunnen worden vergoed. Bel als je geïnteresseerd bent naar Louis Vuurboom, partijburo, tel. (020) 22 73 42.

CONSTANT VAN WATERSCHOOT EERSTE VOOR EERSTE KAMER

Vrijdagavond 3 mei heeft de kerngroep de kandidatenlijst vastgesteld voor de Eerste-Kamerfractie van de PPR. Een commissie is belast met de verdere uitvoering.

De kerngroep heeft een volgorde vastgesteld op één lijst, terwijl de commissie waarschijnlijk meer lijsten zal moeten maken om zoveel mogelijk mensen benoemd te krijgen. De procedure voor verkiezing van Eerste-Kamerleden is nogal ingewikkeld, vandaar dat de commissie bestaat uit mensen die goed kunnen rekenen en enig politiek vernuft hebben.

Aan de stemming ging een discussie vooraf, die vaak verviel in aanprijzingsronden, alsof het een Amerikaanse konventie betrof. Hoewel het bestuur aanvankelijk gesteld had, dat deskundigheid op bepaalde terreinen gewenst was, bleek toch dat voor het Eerste-Kamerwerk een goede algemene politieke vaardigheid belangrijker is. Michel van Hulten bepleitte onder andere Eerste-Kamerleden te kiezen die wellicht later naar de Tweede Kamer kunnen overgaan. De Eerste Kamer zou dan een plaats zijn waar de mensen zich kunnen trainen en kunnen laten zien wat ze politiek waard zijn.

De kerngroep vroeg of de kandidaten bereid zijn andere politieke functies op te geven als ze Eerste-Kamerlid worden. Hier stemden de kandidaten mee in.

Wouter van Dam zei, dat de PPR nog niet gekozen heeft tussen een strakke partijdiscipline en een meer persoonlijke keuze van de kandidaten. Moet iemand die één van de eerste opvolgers is op de lijst van de Tweede Kamer onder druk worden gezet om wanneer hij aan de beurt is, kamerlid te worden? Of heeft hij alle vrijheid om bijvoorbeeld zijn baan belangrijker te vinden? (Sjef Theunis). Constant van Waterschoot, ook één van de mensen die een kans maakt benoemd te worden tot Tweede-Kamerlid als bijvoorbeeld Dilia van der Heem zou kiezen voor een mogelijk wethouderschap in Rotterdam, verklaarde dat hij nooit de ambitie heeft gehad Tweede-Kamerlid te worden. Hij is in 1972 als eerste geplaatst op één van de regionale lijsten.

De kandidatenlijst werd in volgorde als volgt vastgesteld:

1. **Constant van Waterschoot (33)** uit Oostburg, PPR-fractie leider in de Zeeuwse staten en leraar Frans.
2. **Dik van Kleef (47)** uit Amsterdam, wetenschappelijk hoofdmedewerker Amsterdamse universiteit en oud-bestuurslid.

3. **Lou Hoefnagels (53)** uit Amsterdam, directeur Theater Klank en Beeld, oud-hoofdredacteur PPRAK en oud-bestuurslid.

4. **Eugen Fischer (42)** uit Breda, staf-docent sociale akademie en politiekoloog.

5. **Sjef Theunis (32)** uit Utrecht, directeur Novib en fractieleider PAK-fractie Utrechtse gemeenteraad.

6. **Hylke Tromp (38)** uit Sauwerd, polemoloog.

Over de volgende plaatsen werd in één keer gestemd, dus niet per plaats.

7. Erik Jurgens, 8. Cees Faber, 9. Karel van Eerd, 10. Eeltje Talstra, 11. Frans Schulte, 12. Leendert van Pelt, 13. Toon Kuiper, 14. Wijnand van Hoo-gevest, 15. Henk de Ruijter, 16. Bas van Iersel en 17. Hemmo Vroom.

De stemming verliep weliswaar volgens de reglementen, toch heeft geen der kandidaten een meerderheid van de kerngroep gekregen. Degene met de meeste stemmen bij een ronde wordt namelijk gekozen. Een kwalijke procedure lijkt mij. Het zou goed zijn als het reglement zou worden gewijzigd. Nu kan een kandidaat met een kwart of éénderde van de stemmen gekozen worden, terwijl het overgrote deel van de kerngroepen hem misschien niet wil. Deze meerderheid is nu machteloos, omdat zij verdeeld stemt op de vele andere kandidaten.

K. W.

BAS EN ZIJN BAANTJE

Bas de Gaay Fortman heeft op de kerngroepvergadering van 3 mei het misverstand uit de wereld geholpen, dat hij „een baantje nodig had”. „Ik heb nu een prettig baantje” zei hij. Vlak na de provinciale verkiezingen brachten kranten het oude nieuws, dat Bas in 1977 niet meer beschikbaar zou zijn voor de Tweede Kamer.

Op een ontmoeting met de pers had hij desgevraagd zijn standpunt herhaald, dat hij bij zijn verkiezing als lijsttrekker in 1972 al had geuit: Het is niet goed dat een jonge, zich wortelende partij zich teveel vereenzelvigt met een bepaalde man in een bepaalde functie, het is verstandig om een wisseling toe te passen, het is verstandig eenzelfde man niet langer dan vijf jaar op eenzelfde plaats te laten enz. „Sommige kranten pikten dit op in de trant van: hij ziet het niet meer zitten. Ik vind het werk plezierig en ik zie de PPR van dag tot dag meer zitten”, aldus Bas. Hij zei graag te willen meedenken over een lijsttrekker voor 1977. In dat jaar ook is hij beschikbaar voor de Eerste Kamer. Erik Jurgens wilde nu al wel oversteken, maar de kerngroep zag hem liever in de Tweede Kamer. Zowel bewindslieden als kamerleden waren vanuit het land kandidaat gesteld voor de Eerste Kamer. Hierom hadden zij niet gevraagd, aldus ten-slotte Bas de Gaay Fortman.

K. W.

FINANCIEEL- EKONOMIES BELEID SCHIET DOEL VOORBIJ

De afgelopen maand is in de Kamer een debat gehouden over de voorgenomen maatregelen van de regering op het gebied van het sociaal-ekonomiese beleid. De verhoging van de invoerprijzen van olie en andere grondstoffen slokt een deel van ons nationale inkomen op en daardoor dreigt er te weinig te worden besteed, volgens de regering. Om de ekonomiese bedrijvigheid te stimuleren heeft de regering voorgesteld: loon- en inkomstenbelastingverlaging per 1 juli, ekstra werkgelegenheids- en bouwprogramma's, extra middelen voor de lagere overheden en investeringsstimulansen voor het bedrijfsleven. Die bestaan uit een investeringsaftrek voor outillage (machines etc.) van twee maal 4 pct. en verhoging van de fiskale aftrek op investeringen in gebouwen van 5 pct. naar 8 pct.

Pier van Gorkum en Erik Jurgens voerden hierbij namens onze fraktie het woord. Pier richtte zijn aandacht op drie fundamentele zaken. Het eerste richtte hij zijn pijlen op de werkloosheidscijfers van de geregistreerde arbeidsreserve. Deze bedraagt nu officieel 130.000. Onderzoek bij de arbeidsburo's — waaronder de toernee van Van Gorkum langs de GAB's in het land — wijst echter uit dat slechts 30-50 pct. van het aantal werklozen voor serieuze herbemiddeling op korte termijn in aanmerking komt. Het merendeel is minder geschikt: ouder dan 50 jaar, seizoenwerkloos, souteneur en kunnen gerekend worden tot de harde kern van de structurele werkloosheid op de lange termijn. Het pakket van maatregelen zal aan deze groep dus geen soelaas bieden. Het Verbond van Nederlandse Ondernemingen (VNO) gaat ervan uit dat de vraag naar arbeidskrachten groter is dan de 130.000 werklozen. Dit betekent, dat de regering doordat ze de aard van het probleem niet goed onderkent, een schep kolen (gas of olie) op — de dreigende overspanning

— op de arbeidsmarkt gaat gooien.

MAATREGELEN

Wij verwachten van de regering gerichte maatregelen, zoals: verbetering van het funktionieren van de Gewestelijke Arbeidsburo's, meer scholing en vorming, maatregelen ter verlichting van de sociaal-psychologische moeilijkheden van langdurig werklozen, zoals vrijwilligersprogramma's; subsidie aan de Stichting „Het leven begint bij 40" en wetenschappelijk onderzoek naar werkloosheid.

Het tweede punt dat aan de orde kwam was de investeringsaftrek. Het nut hiervan kon de fraktie niet inzien, omdat er alleen de winsten door worden vergroot. In een interruptie-debat met Van Aardenne (VVD), die de dalende rendementen (winst, als percentage van het eigen kapitaal) te berde bracht, wees Pier erop, dat 70 pct. van de Nederlandse bruto-winsten voor rekening van de vijf Nederlandse multinationals komen. Hun winststijging varieerde het afgelopen jaar van 25 pct. (Hoogovens-Estel) tot 120 pct. (Shell). Dan kan men toch moeilijk volhouden dat de rendementen dalen!

Bij deze algemene maatregelen is er geen garantie dat deze aftrek inderdaad werkgelegenheidsbevorderend zal werken. De maatregel werkt niet selektief ten aanzien van arbeidsintensiteit en energie- en milieubesparing. De beschikbare één miljard kan beter gebruikt worden voor steunmaatregelen aan bijvoorbeeld zwakke bedrijven. Nu zullen de maatregelen ook tot gevolg hebben dat er méér werklozen komen, omdat machines arbeiders uitsparen en zodoende het paard achter de wagen wordt gespannen.

INKOMENSHERVERDELING

In de derde plaats zitten aan de regeringsvoorstellen aspecten van inkomensherverdeling. Aan de christelijke kamerfrakties vroeg hij „waarom zijn vraagstukken van herverdeling van het nationale inkomen geen christelijke stokpaardjes?"

Verder betreunde hij het dat er geen plafond was gekomen in de prijskompensatie. De werknemers hebben er vorig jaar voor gevochten en gestaakt en toch is er nu gekozen voor procentuele prijskompensatie. Hij ergerde er zich ook aan, dat ook de belastingverlaging procentueel was toegepast, zodat de hoogste inkomens de meeste belastingverlaging kregen. Pier zei: „Ik zou aan een progressief kabinet willen vragen op te houden te spreken over percenten. Percenten geven is een enorme misleiding in de werkelijkheid".

Wat de matiging van alle inkomenscategorieën betreft, zei Pier, dat de overheid de tarieven van de vrije beroepsbeoefenaren zolang moet bevriezen, dat hun organisaties in staat

zijn een behoorlijk controleerbare regeling op tafel te leggen. Zij dienen hun tarieven openbaar te maken. Tot slot maakte hij nog een paar opmerkingen over de compensatie van de gestegen olieprijs voor tuinders en vissers. Deze categorieën moeten, niet over één kam worden geschoren omdat: „vissers niet op aardgas varen; de tuinders in belangrijke mate op aardgas zijn overgeschakeld".

Tijdens een interruptiedebat vroegen Berger (DS'70) en Koekoek (Boerenpartij) of de PPR nog wel regeringspartij is. Pier zei, dat kritiek op regeringsvoorstellen, te allen tijde mogelijk moet zijn. Erik Jurgens haakte hierop in toen hij zei dat de Kamer Kamer is, als zij een afwijkende mening ten aanzien van de regering naar voren brengt en niet uniform het kabinet trouw is. Den Uyl viel hem hierin bij. Erik behandelde de fiskale facetten van het pakket voorstellen.

Evenals Pier leverde hij kritiek op het globale instrument van investeringsaftrek voor outillage. Er is geen selektie ten aanzien van regio, arbeidsintensiteit, energieverbruik en milieu-vriendelijkheid. De oorzaak hiervan is de „vrije" ondernemingsgewijze manier van produceren: „de ondernemer selekteert naar eigen willekeur waar en wat hij investeert. Hierop heeft de samenleving geen vat".

Om de investeringsaftrek nochtans ten goede te laten komen aan de kleine ondernemingen, vroeg hij de regering een forfait in te bouwen van bijvoorbeeld f 25.000,—.

Ook met de ALGEMENE belastingverlaging in de inkomenssfeer was Erik niet gelukkig. Immers de rijken worden méér bevoordeelt dan de relatief armeren. Zijns inziens is er ruimte voor een verlaging van de premiedruk van de sociale verzekering. Deze komt alleen de lagere inkomensstrekken ten goede. In de fiskale oudedagsreserve voor zelfstandige ondernemers wil onze fraktie een plafond inbouwen van f 25.000,— zodat ook hier alleen de laagstbetaalden er op vooruit gaan.

Ton Hupkens

VAN DE THEMAGROEP MILIEU: STUDIEDAG KVS KAN DAT VAKER?

De Kommissie Vorming en Scholing heeft op 27 april een studiedag gehouden in Utrecht. Het boekje *Barsten in de groei* werd besproken. De KVS vindt het erg belangrijk dat publikaties van de studiestichting door partijleden bediscussieerd worden. Zo'n boekje komt in de pers als een PPR-publikatie, terwijl het nog maar de vraag is of het inderdaad de visie van PPR-leden dekt.

Om dit bespreekbaar te maken waren Leo Jansen en Pier van Gorkum gevraagd hun mening over het boekje te geven. Ook hadden wij een aantal stellingen opgesteld om de discussie lijn te geven.

De KVS had ook een aantal stellingen gepubliceerd over het boekje en over de wijze waarop publikaties van de studiestichting tot stand komen. En hoe dit in de toekomst zou moeten gaan.

Op de studiedag, die goed bezocht werd, gaf dit genoeg stof tot praten. Een verslag van deze dag is te verkrijgen op het partijbureau tel. 020-227342. Je ontvangt dan de stellingen van Leo, Pier en de KVS en hetgeen er die dag is gezegd.

Tijdens deze studiedag ontstond bij de deelnemers het goede gevoel, dat er eigenlijk veel meer van deze studiedagen moeten plaatsvinden. Dan niet alleen landelijk, maar regionaal opgezet.

De KVS heeft in haar oorspronkelijke werkwijze dit plan ook aangekaart om dit voor het seizoen 1974-75 te gaan voorbereiden. Op zaterdag 8 juni worden er uit alle regio's mensen uitgenodigd, van wie we weten dat zij bereid zijn hieraan mee te werken. Dan wordt een beleidsnota besproken, regio's ingedeeld, contactgroepen gevormd, mogelijkheden van subsidie doorgesproken etc. Heb je interesse, bel dan 020-227342.

De KVS heeft een PPR-affiche gemaakt. Hierop wordt in eenvoudige taal verteld waarmee de PPR zich bezighoudt. Een tekening van de organen die in de PPR werkzaam zijn maakt er een machtig geheel van. Dit affiche is gemaakt naar aanleiding van een map politiek vormingswerk van de Nederlandse Politieke Jongeren Contact Raad.

Deze map bestaat uit zes affiches over politiek, belangen, conflicten, informatie, invloeden en groepen.

De PPR-affiche is nummer zeven en gaat in op de andere zes onderwerpen. Deze affiches kunnen overal worden

opgehangen: van slaapkamer tot aktiecentrum. Een discussie is gegarandeerd en nuttig!

De hele map, dus de zeven compleet, kost f 3,50, exclusief portokosten. De PPR-affiche apart kost f 1,— exclusief portokosten. Bestellen bij het partijbureau. Het PPR-affiche is onmisbaar voor een ieder die met anderen over de PPR wil praten.

KVS

GASTARBEID, ONMENSELIJKE ARBEID

Een kort verslag is onder de titel *gastarbeid, onmenselijke arbeid* verschenen bij het Nederlands Comité Internationaal Jongerenwerk.

Het geeft de gesprekken weer die gevoerd zijn op een kongres over de problematiek van de buitenlandse werknemers.

Het kongres werd gehouden in Joegoslavië en krijgt eind juli een vervolg in Denemarken.

De leeftijd en hoedanigheid van de verschillende kongresgangers was zodanig (veel partijbonzen en regeringsfunktionarissen), dat men geneigd was het kongres nogal wat gewicht toe te kennen, wat niet overeenkwam met de oorspronkelijke bedoelingen.

Opmerkelijk zijn de verschillende uitgangspunten van de uit te zenden landen over de buitenlandse arbeid. Bij het vraagstuk van de integratie bleek in de verschillende landen veel verschil in normbepaling te zijn. Binnenkort zullen we uitgebreider ingaan op de gastarbeid, waarbij dan vooral gelet zal worden op het beleid van de regering, dat in de nota buitenlandse werknemers twee maanden geleden werd bekend gemaakt. Begin juni zal er in een PPR-radio-uitzending aandacht besteed worden aan de aspecten van de buitenlandse arbeid.

Het verslag is te bestellen bij het NKIJ Nw. Zijdsvoorburgwal 92 Amsterdam.

Kees van Twist

VAN DE THEMA GROEP

• De mogelijkheden voor Rijkswaterstaat om in ons land projecten aan te pakken lopen af. Aanwezige kennis en ervaring kunnen hierdoor niet benut worden. Het is gewenst dat dit in goede banen wordt geleid aangezien anders het gevaar dreigt, dat Rijkswaterstaat zelf werk gaat zoeken met als gevolg dat, uit algemeen maatschappelijk oogpunt gezien, onnodige of zelfs ongewenste werken worden uitgevoerd. Dit geldt zowel voor de natte als voor de droge waterstaat.

• Het milieuprogram voor het PPR-boek moet grotendeels worden herschreven, waarbij de binnengekomen amendementen zullen worden verwerkt. Eind 1974 zal de door ons voorgestelde tekst naar de aktiecentra kunnen worden gestuurd.

• Veel aandacht zal moeten worden besteed aan het op de juiste wijze politiek vertalen van de informatie die wij ontvangen. Ook een goede coördinatie tussen de verschillende themagroepen is belangrijk, zodat een meer samenhangend beleid kan worden gevoerd. De mogelijkheid van meer regionaal werken zal worden onderzocht. Hierdoor zou het mogelijk worden de mensen, die niet in het centrum van het land wonen, beter in te schakelen bij het werk van onze themagroep.

Sekretariaat themagroep Milieu: W. E. Gerlagh-Heijmans, Sandersweg 3, Oosterbeek. Tel. 08307-2302.

LEZINGEN

De Portugese student Francisco de Freitas, Cauberg 19 te Valkenburg (tel. 04406-12077) wil graag zo snel mogelijk terug naar zijn vaderland. Om zijn rels te kunnen betalen wil hij graag lezingen houden over een problematiek waarin hij goed thuis is: de vrede.

HET INFORMATIECENTRUM VOOR ONDERNEMINGS- RADEN: NOODZAAK

Hieronder drukken wij de voorlopige tekst af van een folder, die aan een aantal ondernemingsraden van bedrijven in Utrecht is verzonden. Aan deze ondernemingsraden is gevraagd commentaar te leveren op de voorlopige tekst, via een uitgebreid enquêteformulier, waarna de definitieve tekst van de folder zal worden vastgesteld.

Alle PPR-leden die ook lid zijn van een ondernemingsraad wordt verzocht contact op te nemen met het fractie-buro PPR, Binnenhof 1a te Den Haag, ter attentie van Jaap Röell, die als fractiemedewerker is belast met ondernemingsraadszaken. De fractie heeft het idee, dat op een dergelijke oproep in de PPR van maart lang niet alle ondernemingsraadsleden hebben gereageerd. Binnenkort wordt met hen een vergadering gehouden. Misschien gaat voor diegenen die niet gereageerd hebben door de onderstaande tekst de zaak waar het om gaat wat meer leven.

Het Informatiecentrum voor Ondernemingsraden is op initiatief van de Politieke Partij Radikalen in maart 1974 opgericht. Uit talrijke brieven en telefoontjes is ons de afgelopen jaren gebleken dat daaraan behoefte bestond. Regelmatig werd onze Tweede-Kamerfractie door OR-leden om advies gevraagd. Wij konden aan die vraag niet voldoen. Verwijzen naar de vakbeweging werd veelal ervaren als een afschuiven van de problemen, omdat men daar niet altijd of niet voldoende geholpen kon worden.

Daarom heeft de PPR besloten geld en mankracht vrij te maken om OR-leden waar mogelijk met raad en daad bij te

staan.

Daar komt nog een reden bij. Bij de totstandkoming van het kabinet Den Uyl heeft de PPR om een nieuwe wet gevraagd die de ondernemingsraden meer zelfstandigheid (eigen gekozen voorzitter) en meer bevoegdheden geeft. Dat wetsontwerp zal voor 1 januari 1975 bij het parlement worden ingediend. Zoals elke nieuwe wet zal ook deze aanleiding geven tot vragen. Ook daarom is het Informatiecentrum nodig.

Wij willen proberen op vragen van OR-leden een antwoord te geven en hopen ook van de reacties van OR-leden te leren voor ons parlementaire werk. Naar onze mening dient een politieke partij op de hoogte te zijn met wat er in het land en in de bedrijven gebeurt.

DOEL

Het doel van het Informatiecentrum is het zonder winst oogmerk informatie verschaffen en hulp verlenen aan de gekozen leden van de ondernemingsraad ten behoeve van de democratisering van de onderneming. Problemen waar ondernemingsraden mee zitten willen we mee helpen oplossen. De eerste instantie die hiervoor in aanmerking komt, is de vakbeweging. Naast en in samenwerking met de vakbeweging zien wij echter de wenselijkheid meer met ondernemingsraadsleden te doen dan tot nu toe het geval is. Het werk is bepaald niet eenvoudig, maar wordt wel steeds belangrijker. Naast het helpen bij problemen, hopen we door goede informatie en betere wettelijke

Vervolg pag. 8

LAAT DE WERKGROEP GEZONDHEIDS- ZORG NIET DOODBLOEDEN

Woorden als aktiegroep, projectgroep en werkgroep roepen bij mij altijd een beeld op van volharding. Werken binnen zo'n groep vraagt meer dan een betuiging van sympathie.

Voor de werkgroep Gezondheidszorg lijkt op dit moment de grens van het uithoudingsvermogen bereikt. (Dit met uitzondering van hen die zich met de geestelijke gezondheidszorg bezighouden.) Het wordt dus tijd voor nieuwe initiatieven.

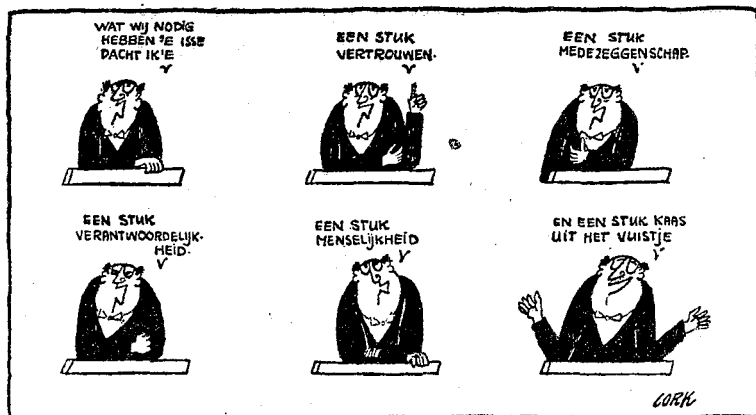
Om een goed beeld te krijgen van de huidige chaotiese situatie binnen de gezondheidszorg is het van belang dat zoveel mogelijk sectoren van de gezondheidszorg in de werkgroep vertegenwoordigd zijn. Daarnaast zijn zij, die in opleiding zijn voor een taak in de gezondheidszorg, onmisbaar in de werkgroep.

Ik denk bijvoorbeeld aan de reeds landelijk georganiseerde studenten in de medicijnen (LOMAG), studenten in de tandheelkunde (LOTAG) en in opleiding zijnde werkers in de verpleging.

Daar de taak van de werkgroep bestaat uit het vormen van een visie waarop het beleid van de PPR zal steunen, verdient ook de inbreng van de socioloog, agoog, jurist en econoom de volle aandacht.

Alles staat of valt met de grootte van de groep mensen die mee wil werken en met de geestdrift en toewijding waarmee dit gebeurt. Het aanbod een directe bijdrage te leveren aan het gezondheidsbeleid lijkt mij zo aantrekkelijk, dat ik niet geloof dat zij, die werkelijk betrokken zijn bij de gezondheidszorg zullen aarzelen. Hen vraag ik dan ook contact met mij op te nemen.

Hans van Rijkom
Jacob van Lennepstraat 5, Breda.
tel. (01600) 4 72 78.

VERVOLG INFORMATIECENTRUM VOOR ONDERNEMINGSRADEN

voorzieningen, te bereiken dat de werknemers werkelijke zeggenschap krijgen over alles wat er in en met de onderneming gebeurt.

Wij zijn dus geen neutraal of commercieel adviesburo. Het gaat ons erom de democratisering van de onderneming te bevorderen.

Adviezen die snel verstrekt kunnen worden, zullen gratis zijn. Voor opdrachten die meer tijd vragen zullen — na overleg met de betrokken ondernemingsraad — alleen de kosten in rekening worden gebracht.

KOMMISSIES

Hoe werkt het Informatiecentrum? Medewerkers van het Informatiecentrum proberen op vragen van ondernemingsraden of OR-leden zo snel mogelijk een antwoord te geven. Kunnen ze dat niet zelf, dan schakelen zij iemand of een instantie in die dat wel kan. Behalve medewerkers heeft het Informatiecentrum ook een tweetal begeleidingskommissies.

De eerste bestaat uit deskundigen die in hun dagelijks werk regelmatig te maken hebben met bedrijven of ondernemingsraden: wetenschappelijke medewerkers van universiteiten, vakbondsbestuurders, deskundigen op het gebied van scholing en vorming, academici uit het bedrijfsleven. De tweede begeleidingskommissie bestaat uit OR-leden uit alle delen van het land, werkzaam in middelgrote of grote ondernemingen inclusief de multinationals.

De medewerkers van het Informatiecentrum kunnen **altijd** op deze begeleidingskommissies terugvallen.

Waar houdt het Informatiecentrum zich mee bezig? Het Informatiecentrum kent drie hoofdterreinen waarop het werkzaam is:

- a. **Bemiddelen** bij het vinden van de juiste deskundigen die ondernemingsraden kunnen helpen bij het oplossen van bepaalde problemen zoals:
 - economische problemen bijvoorbeeld reorganisaties in het bedrijf,
 - juridische problemen bijvoorbeeld wat zijn de consequenties van de structuurnet voor de grote NV's en BV's. Wat zijn de bevoegdheden van de ondernemingsraad en dergelijke
 - organisatorische problemen

bijvoorbeeld ondernemingsraad — werkoverleg of de verhouding tussen de plaatselijke ondernemingsraad en de centrale ondernemingsraad.

- b. **Het uitgeven van een informatiebulletin**

Ondernemingsraden of OR-leden kunnen zich op dit blad abonneren. Alle nieuwtjes, problemen en conflicten die zich op het gebied van ondernemingsraden voordoen, zullen in het blad worden opgenomen. De bedoeling is vooral dat ondernemingsraden op de hoogte blijven van wat er in andere ondernemingsraden in het land gebeurt.

- c. **Voorlichting over scholing en vorming**

Het Informatiecentrum beschikt over uitgebreide informatie van alle cursussen voor ondernemingsraden die in Nederland door commerciële en niet-commerciële organisaties gegeven worden.

KOSTEN

Wie betaalt de kosten? Volgens de wet op de ondernemingsraden hebben OR-leden recht op informatie (in en buiten de onderneming), recht op deskundige bijstand en recht op scholing en vorming. Ingevolge art. 22 van de wet op de ondernemingsraden komen de kosten van de ondernemingsraad en van de commissies van de raad ten laste van de ondernemer.

Voorstellen tot het doen van bepaalde uitgaven dienen door de gekozen leden in de OR-vergadering aan de orde te worden gesteld. Mocht de voorzitter bezwaren maken, dan kan men zich ook daarover in verbinding stellen met ons Informatiecentrum.

Het verdient in het algemeen aanbeveling, dat de ondernemingsraad een bepaald budget ter beschikking heeft tot het doen van uitgaven op het gebied van informatie, deskundige bijstand en scholing en vorming.

Wij zijn bereikbaar in het gebouw van de Tweede Kamer, Binnenhof 1a, Den Haag, tel. (070) 61 49 11, kamer 140. Postadres: Informatiecentrum Ondernemingsraden (PPR-fractie) tav. Jaap Röell of Pier van Gorkum, Binnenhof 1a, **Den Haag**. Buiten kantoor: Jaap Röell tel. (03405) 16 50, Pier van Gorkum tel. (03404) 1 02 89.

DE AKTIE- CENTRA OVER DE NAVO

Hierbij het stellingenstuk voor het NAVO-kongres. Het is opgesteld door de NAVO-werkgroep van de commissie Vredespolitiek in samenwerking met enkele leden van het partijbestuur. De inbreng van de 54 aktiecentra en 32 individuele leden én de reactie van de werkgroep Rechten van de mens zijn zo goed mogelijk verwerkt. Het partijbestuur heeft zich dan ook achter dit stuk gesteld.

Het is de bedoeling dat in deze tweede discussieronde **ALLE** aktiecentra dit besluitnemingsstuk bespreken. Het rapport Onvrede met de NAVO moet daarbij betrokken worden.

STEL ZO SNEL MOGELIJK EEN AVOND VAST, en wacht niet tot een week voor de gemeenteraadsverkiezingen! We moeten veel meer reacties krijgen dan bij de vorige ronde.

Amendementen op dit stuk (zowel op de overwegingen en doelstellingen als op de besluiten en wat daaraan is toegevoegd) moeten zo snel mogelijk, maar *uiterlijk dinsdag 28 mei* worden ingestuurd aan: Ria Beckers, Pr. Kennedylaan 144, Oegstgeest telefoon (01710) 5 38 08.

We hebben de regels van het stellingenstuk genummerd. Willen jullie om een snelle verwerking mogelijk te maken de regel(s) aangeven die je wilt amenderen en, als het kan, de amendementen *typen*?

Uiterlijk 13 juni worden alle amendementen, voorzien van een preadvies, aan de kongresdeelnemers gestuurd. In de week die vooraf gaat aan het kongres kunnen de aktiecentra dus nog bespreken welke opdrachten ze hun kongresafgevaardigden willen meegeven. Houd daar nu al rekening mee.

Dan iets over de eerste gespreksronde. Er zijn in totaal toch nog zo'n 125 reacties binnengekomen. Daarbij waren 86 ingevulde vragenlijsten, 54 van aktiecentra en 32 van individuele leden. Het materiaal kan dus bij lange na niet representatief genoemd worden. Ook bij de reacties die door aktiecentra zijn ingestuurd is bijvoorbeeld niet altijd duidelijk hoeveel mensen eraan gewerkt hebben.

BEELD

De binnengekomen stukken geven het volgende beeld:

- a. een zeer grote eenstemmigheid op bepaalde punten: de Navo

- bevordert niet de militaire veiligheid in de wereld en in Europa; ze is niet van belang voor ontspanning en samenwerking in de wereld en in Europa (blokvorming) en bevordert niet de democratie, noch de sociale rechtvaardigheid in de wereld. De kernwapenstrategie is onaanvaardbaar. Een verklaring niet als eerste kernwapens te gebruiken en verwijdering van kernwapens uit Nederland brengen daarin geen verandering.
- b. Voor een grote meerderheid is niet de kernwapenstrategie van de Navo, maar het feit dat de Navo op militair geweld is gebaseerd een doorslaggevend element bij de beoordeling van het Navo-lidmaatschap van Nederland.
- c. *Unaniem acht men een mogelijke economische teruggang als konsekwentie voor uittreden aanvaardbaar.* Wel wordt de voorwaarde gesteld: de zwakkeren mogen daarvan niet de dupe worden.
- d. Op de vraag: Denkt u dat Nederland op de Navolidstaten meer politieke invloed heeft als Navolid of als buitenstaander? volgt 29 x het antwoord „Als Navolid”, 29 x „Als buitenstaander” en 22 x „Blijft hetzelfde”.
- e. Een grote meerderheid zou het niet aanvaardbaar vinden als uittreden uit de Navo zou leiden tot een drastiese verhoging van de defensie-uitgaven.
- f. Bijna iedereen wil dat er een aanzet wordt gegeven tot sociale verdediging in Nederland.
- g. Wat de kaders van samenwerking/ waarborgen voor veiligheid betreft: Zeer velen (60) willen een mondiaal veiligheidsstelsel, bijna in alle gevallen gekombineerd met sociale verdediging. Een regionaal en/of subregionaal veiligheidsstelsel (Noord-Europese landen!) wordt 31 x genoemd, meestal als tussenstadium naar een mondiaal veiligheidsstelsel en ook weer in combinatie met sociale verdediging. Nederlandse neutralisatie wordt in de meeste gevallen in verband gebracht met een mondiaal, regionaal of subregionaal veiligheidsstelsel en weer gekombineerd met sociale verdediging. We hebben hier niets mee kunnen doen. Men geeft namelijk heel verschillend inhoud aan dit begrip.
- Enkele vragen: Past het begrip neutraliteit (het geen van beide kanten kiezen) niet bij uitstek in het blokkendenken, waar we juist vanaf willen? Kan er nog sprake zijn van neutraliteit als men streeft naar nieuwe kaders voor samenwerking, met name een (sub)regionaal veiligheidsstelsel? Kan en mag Nederland zich ten aanzien van bepaalde conflicten in de wereld wel neutraal opstellen? Reden genoeg met dit begrip voorzichtig te zijn. Het komt dan ook niet in de stellingen voor.
- h. Standpuntkeuze. Onmiddellijk uittreden: 4 aktiecentra en 18 individuele leden. Na één jaar uittreden: 16 aktiecentra en 43 individuele leden. Uittreden op langere termijn en op bepaalde voorwaarden: 31 aktiecentra en 24 individuele leden. Voorwaardelijk lid blijven: 10 aktiecentra en 15 individuele leden. Keerpunt: 5 aktiecentra en 10 individuele leden.
- De werkgroep Rechten van de Mens wil uiterst krities binnen de Navo blijven. We hebben hier de reacties van de aktiecentra het zwaarst laten wegen. (Een aantal aktiecentra heeft overigens twee standpunten of een combinatie opgegeven.) Het is dan duidelijk *uit de Navo*, maar voor de meesten toch wel in fases en op bepaalde voorwaarden. Het voorstel in het stellingenstuk luidt: zo snel mogelijk uit de militaire organisatie van de Navo, maar het formele lidmaatschap van het Noord-Atlanties Verdrag pas opzeggen, als we nieuwe mogelijkheden hebben onderzocht en gevonden. Veel sukses allemaal!

STELLINGSTUK ONVREDE MET DE NAVO

De PPR overweegt:

- dat gesteld kan worden, dat er in en rondom de NAVO in het verleden fouten zijn gemaakt, die als historische vergissingen kunnen worden aangemerkt; zie nota bld 2-10.
- dat de NAVO in zijn huidige vorm en werkwijze geen duurzame bijdrage levert aan vrede en veiligheid in de wereld;
- dat het „blokkendenken” niet bevorderlijk is voor de Europese veiligheid en de wereldvrede. Immers het handhaven van en denken in termen van militaire blokken verhindert de kontakten met de niet-gebonden landen in Europa, houdt de bewapeningswedloop op gang en remt het streven naar kollektieve veiligheid in het kader van de Verenigde Naties af;
- dat de NAVO, een bondgenootschap gebaseerd op militair geweld, moet worden afgewezen als onaanvaardbaar en gevaarlijk. Dit geldt vooral:
 - het handhaven van de huidige kernwapenstrategie gebaseerd op vergelding;
 - het weigeren van een verklaring nooit als eerste kernwapens te zullen gebruiken;
 - het ontbreken van de wil kernwapens te verwijderen uit daartoe aan te wijzen gebieden in Europa;
 - het onvoldoende streven naar ontspanning en wapenvermindering;
- dat gezien vanuit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het Europees Verdrag tot

Bescherming van de Rechten van de Mens, het Europees Sociaal Handvest en de Preambule van het Noord-Atlanties Verdrag, het duidelijk is, dat met name Griekenland met haar misdadige terreuropolitiek in eigen land én Portugal met haar kolonialistische politiek in zuidelijk Afrika deze verklaringen tot een aanfluiting en een dode letter maken;

- dat de NAVO in felte de machtspositie van het westerse economische systeem verdedigt en zo de sociaal-economische onrechtvaardigheid in de wereld instand houdt.

De PPR beschouwt, gelet op het voorgaande, de NAVO dan ook als een organisatie, die haar bestaanszin, het bewerkstelligen van vrede en veiligheid in Europa en de wereld, niet kan waarmaken en voor haar heeft afgedaan.

De PPR ziet als doelstellingen:

- duurzame ontspanning in Europa, onder andere door:
 - een verklaring van de NAVO om niet als eerste kernwapens te gebruiken (PPR - Ronduit/Keerpunt);
 - denuklearisatie (verwijdering van kernwapens) van vast te stellen zones in Europa;
 - het afwijzen van de flexible-response-strategie (de strategie van het aangepaste antwoord, zie nota bld. 17-19).

De traditionele verdediging met nukleaire wapens tegen een nukleaire aanval behelst de totale zelfvernietiging. Daarbij kan er nog slechts sprake zijn

Zie verder pag. 12

"WAARDEVRIJE" POLITIEK IS DE POLITIEK DER MACHTIGEN

In de Bazuin van 22 februari schreef dr. W. A. de Pree het onderstaande artikel, dat wij op verzoek van een van de leden overnemen.

Met name van rechtse kant wordt onze huidige regering voortdurend het verwijt gemaakt, dat deze bij het bepalen en uitvoeren van haar beleid te vaak op de getuigende toer gaat. Dat wordt door mensen als Wiegels, Hiltmann en Hoogendijk afgewezen; de politiek zou hierdoor onzuiver worden besmet met wezensvreemde elementen die er niet in thuishoren. In de politiek gaat het immers om keiharde feiten, om macht en machtsposities, om een nuchtere analyse van wat er gebeurt, en dat alles mag niet vertroebeld worden door zulke zachte en vage zaken als normen en waarden. Politiek is politiek, de kunst van het haalbare, bikkeldhard en daarmee uit.

Precies tegengesteld aan deze opvatting is de visie van een partij als de PPP, die al voordat zij regeringspartij was aankondigde, dat het haar bedoeling was „meer ethiek in de politiek te doen”. Blijkens de reacties van rechts is ze daar aardig in geslaagd. Het lijkt me van belang de principiële vraag die hiermee aan de orde is, een beetje duidelijker in het vizier te krijgen; immers, het gaat om niets minder dan de vraag wat we eigenlijk onder politiek verstaan.

EINDE VAN DE IDEOLOGIE

Van oudsher is politiek verbonden geweest met een religieuze of maatschappelijke totaalvisie, waardoor ze duidelijk werd beïnvloed, terwijl omgekeerd deze visie als rationalisatie kon dienen van het gevoerde politieke beleid. Deze totaalvisie kon irrationeel zijn, gebaseerd op religieuze of politieke mythen, maar ook meer rationeel, zoals de ideologieën van het liberalisme en het socialisme. In dit stadium speelden normen en waarden, ontleend aan de respectieve totaalvisies bij het politieke beleid, een belangrijke rol: de politiek diende zich te verantwoorden, zichzelf als juist en in overeenstemming met de beleden ideologie te legitimeren. Maar dan komt een tegenstroom op gang, mede veroorzaakt door de opkomst van de maatschappijwetenschappen, die met al deze totaalvisies, met wereld- en maatschappijbeschouwingen binnen het politieke bedrijf wil afrekenen: het tijdperk van het einde van de ideologie zou zijn aangebroken; normen en waarden, ethiek en totaalvisies: al deze zaken worden als verwarrend naar het privé-domein van de vrije tijd verwezen, als een soort hobby, en bevrijd van al deze franje zou de politiek verwetenschappelijkt moeten

worden. Daarmee zou ze rationeler en vooral „safer” worden: zonder emoties, koel en nuchter, meer een techniek dan een kunst. De enige vorm is haalbaarheid; verlost van alle „ismen” dient de politiek waardevrij te zijn, gebaseerd op de harde feiten.

HARDE FEITEN

Niet alleen de politiek is volgens deze opvatting waardevrij, maar ook de wetenschappen. Echter: over de hele linie is met name de laatste twintig jaar steeds duidelijker geworden, hoe onjuist het idee van waardevrijheid is. De wetenschap is helemaal niet waardevrij en ook de politiek niet, hoe verwetenschappelijkt die ook mag zijn. Dat kan duidelijk worden gemaakt aan wat men gewoonlijk onder „feiten” verstaat: *harde gegevens*. Maar dat is niet waar; met name politieke feiten zijn produkten van menselijk handelen, voortgekomen uit daden door mensen gepleegd overeenkomstig de waarden en normen die voor hen golden.

Anders gezegd: ethiek en politiek hoorden altijd bij elkaar, het is nooit anders geweest en het zal ook nooit anders worden. Elk politiek beleid berust op keuzen, waarbij maatschappijvisies een rol spelen; de vraag is dan ook niet, of in de politiek de ethiek een rol speelt, maar welke ethiek daarbij een rol speelt. Wanneer rechts de regering verwijt haar politiek te vermengen met ethiese elementen, dan verzwijgt ze, dat dit ook van rechtse politiek geldt: politiek kan nu eenmaal niet door een machine worden gemaakt, of door een computer, want op hun beurt dienen deze weer door de mens gestuurd en van informatie voorzien te worden; de mens blijft verantwoordelijk. En een mens heeft een hoofd en een hart, verstand én visie, ook in de politiek. In het politieke bedrijf kan veel „geautomatiseerd” worden, maar de meest brandende politieke vraag blijft toch die van de richting waarin we moeten gaan. De wetenschappen kunnen me vertellen hoe ik de dingen moet doen, maar de vraag welke dingen ik moet doen, kan geen enkele wetenschap voor mij beantwoorden, dat zal ik zelf moeten doen.

OPPERVLAKKIGE KRETNEN

Daarom: maatschappij- en

wereldbeschouwing, ideologie, normen en waarden zijn geen overbodige ballast die in de politiek gemist kan worden, maar het zijn wezenlijke elementen. Een van de belangrijkste oorzaken van de polarisatie in de politiek lijkt me de herontdekking te zijn van het belang van deze totaalvisies: de oppervlakkige kreten van een „gezamenlijk belang” van bijvoorbeeld werkgevers en werknemers, van een „harmonie” van kapitalisties-ekonomiese en humaan-sociale belangen, van „lood om oud ijzer” ten aanzien van linkse en rechtse politiek, doen het steeds minder en worden steeds meer en beter voorzien.

De zogenaamde waardevrije politiek bleek de politiek van de machtigen te zijn, een politiek in hún belang. Het is dus niet zó, dat er „ethiek bij de politiek” moet worden gedaan, maar het gaat erom dat we ons opnieuw bewust worden van de ethiese implicaties van het politieke bedrijf: welke alternatieven doen zich in het jaar 1974 aan ons voor en wat is het meest goede, het meest heilzame om te doen? Welke zaken dienen boven aan onze prioriteitenlijst te staan en welke dingen vinden we minder belangrijk, en waarom?

Stellen we ons eigen belang voorop vanuit een eksklusieve denkwijze, of baseren we ons beleid op het belang van zeer velen? Het beantwoorden van deze vragen is een zaak van iedereen, dat niet mag worden overgelaten aan de „deskundigen”, want wat we willen, kunnen we alleen zelf bepalen. Wat ik wil is een keuze die ik zelf moet doen en die ik me niet mag laten opleggen door welke specialist dan ook. Daarom moet er over de belangrijke politieke vragen van onze tijd door zoveel mogelijk mensen worden gediscussieerd, en daarvoor is informatie nodig. Maar het is juist weer rechts dat hieraan niet meedoet: de TROS is de omroep met de minste tijd voor aktualiteiten. Voor rechts is politiek dan ook geen zaak van de massa, maar van de elite: de paar uitverkorenen die het weten; wat goed is voor henzelf, dat wordt dan geacht ook goed te zijn voor alle anderen.

TOEKOMSTDROMEN

Daarom horen politiek en getuigen bij elkaar. Het is terecht dat onze regering duidelijk laat zien, dat naast de feiten ook normen en waarden een rol spelen, dat het pure eigenbelang soms zelfs moet wijken voor een maatschappijvisie die je hebt, een visie op hoe de wereld er zou moeten uit zien. Wanneer de politieke realiteit en dat wat ik wil tegenover elkaar staan, dan is het helemaal niet vanzelfsprekend, dat ik mijn toekomstdromen dan als waardeloos wegwerp. Integendeel. Wanneer de feiten onze idealen in de weg staan,

dan is dat des te erger voor de feiten!
Dan moeten we die feiten veranderen,
dat wat onhaalbaar is, haalbaar maken.

In de politiek heeft links dit van
oudsher wel begrepen: naast de
nuchtere analyse was daar de vurige
hoop, naast de dorre ekonomie de rode
vlag, naast de vijftienplannen de
strijdlieden.
De onrechtvaardige feiten werden
afgewezen en nieuwe feiten gekreëerd;
fantasie, utopie, visioen en droom: in
linkse politiek zijn dat geen vieze
woorden, maar elementen die
onmisbaar zijn in een politiek beleid
dat gericht is op de sjaloom voor alle
mensen.

dr. W. A. de Pree

NATO ZEGEL

Hierbij spreken wij onze teleurstelling
uit over het feit dat de regering
besloten heeft een speciale zegel ter
gelegenheid van het 25-jarig bestaan
van de NATO uit te geven.
Wij wijzen erop, dat dit misverstanden
kan geven over het PPR-standpunt
inzake de NATO. Daarom zou het ons
inziens verstandig zijn wanneer de
PPR zich duidelijk uitsprak tegen de
uitgave van deze zegel.
Een goed middel hiertoe zou het moreel
steunen van een aktie van de Lande-
lijke Vereniging van Wereldwinkels zijn.
Deze aktie behelst het uitgeven van
een anti NATO-zegel in de vorm van
een sluitzegel.
Voor informatie betreffende deze
aktie wende men zich tot:
Wereldwinkel Den Haag,
Elandstraat 192,
Den Haag.

Wij hopen dat alle PPR-leden deze
aktie zullen steunen.
PPR-aktiecentrum Nunspeet,
J. van Vuurenstraat 9,
Nunspeet.

een fraktie radikaal

vragen vragen vragen vragen

Donderdag 28 maart 1974 hebben twee
PPR-Kamerleden mondelinge vragen
aan de regering gesteld. Dilla van der
Heem vroeg aan de ministers Boersma
en Van Kemenade:

1. Weet u, dat instellingen waarbij
leerlingen van de Opleiding
Verzorgende en Dienstverlenende
beroepen als stagiaire worden
geplaatst, per 1-1-1974 het
minimumjeugdloon moeten
uitbetalen?
2. Bent u niet van mening, dat deze
maatregel het aspekt van het
werknemer-zijn benadrukt en aldus
de opzet van de opleiding
doorbreekt?
3. Weet u, dat door de invoering van
het minimumjeugdloon per 1 april
ongeveer 53 pct. van de
stage-instellingen niet langer hun
medewerking aan de opleiding
kunnen geven en dat dit aantal per
1 augustus 1974 tot ongeveer 70 pct.
instellingen voor
tweedejaarsleerlingen en ongeveer
75 pct. instellingen voor
eerstejaarsleerlingen oploopt?
4. Weet u, dat de overige instellingen
nauwelijks ruimte bieden, te meer
wanneer men bedenkt, dat dit
percentage verspreid ligt over het
gehele land?
5. Weet u, dat reeds per 1 april een
meerderheid van de
tweedejaarsmeisjes werkloos wordt,
waardoor hun opleiding in gevaar
komt?
6. Is het mogelijk, op zeer korte
termijn een overgangsregeling te
treffen opdat de huidige leerlingen
hun opleiding — ook in de praktijk
— kunnen voltooien en de
V.A.-opleiding niet behoeft te
worden afgebouwd?
7. Kunt u zo spoedig mogelijk in
overleg treden met de stichting, die
deze opleiding verzorgt om deze
opleiding om te bouwen tot een
opleidingsvorm, waarin sprake is
van een volledige leerlingstatus?

Pier van Gorkum heeft vragen gesteld
aan de ministers Boersma en Lubbers.
De vragen hadden betrekking op de
bezetting van Philips-USFA in Helmond.
Hij vroeg:

1. Is het waar, dat de N.V. Philips
duidelijke toezeggingen gedaan
heeft in Helmond een nieuw bedrijf
te vestigen en dat het terugnemen
van deze toezegging grote
teleurstelling gewekt heeft in

Helmond, tot uiting komend in een
bedrijfsbezetting bij Philips-USFA?

2. Wilt u in overleg met de
Philips-direktie de mogelijkheden
bezien om alsnog een Philips-bedrijf
in Helmond te vestigen, mede gelet
op het grote aantal pendelaars van
Helmond naar Eindhoven?
3. Bent u bereid, in het huidige
konflikt te bemiddelen en er ook bij
de Philips-direktie op aan te
dringen de stopzetting van de
uitbetaling van de salarissen als een
oneigenlijk sociaal drukmiddel
ongedaan te maken?

OOSTER- SCHELDE

„protest wordt niet geduid
wie de mythe verstoort
heeft het niet gemakkelijk

Waterstaat is heilig
wie aan de Overheid komt
is een ketter

overal woedt
de koorts van deze eeuw
gigantis'

„berg je maar,
de natuur
neemt het niet
er zijn grenzen
langzaam maar zeker
sterft zij weg
wordt zij onze dood”

„het is nodig
zeggen de priesters
vervuld met heilig vuur

en dienstvaardig
buigen zij zich voor
de god
van het mogelijke en dus wenselijke

de god
van het eenmaal gemaakte plan

de god
van het niet meer te stuiten proces

de god
van het prestige

de god
van de nationale trots”

Deze en andere gedichten van Hans
Bouma vindt men in de bundel
Zeebeulen en Landdieven, protesten
tegen de afsluiting van de
Oosterschelde met een uitstekend
voorwoord van Wouter van Dieren.
Uitgave Semper Agendo, Apeldoorn.

vervolg van pag. 9

van wraakneming en vergelding (PPR-Ronduit);

- vermindering van de bewapeningsinspanning in het algemeen (PPR-Ronduit/Keerpunt);
- een mondiaal veiligheidsstelsel in het kader van de Verenigde Naties, maar vooruitlopend daarop, een regionaal Europees veiligheidsstelsel, gegarandeerd door de USA en de USSR, en volledig in te vatten in een later mondiaal veiligheidsstelsel;
- een grondige bestudering van de mogelijkheden tot sociale verdediging in de Nederlandse samenleving;
- samenwerking met landen, gelijkgezind inzake veiligheidsvraagstukken.

De PPR besluit:

- zich in te spannen om Nederland los te maken uit de militaire organisatie van de NAVO;
- te bevorderen dat samenwerkingskaders tot stand komen, waarbinnen de voornoemde doelstellingen gerealiseerd kunnen worden;
- te bedenken voor het formele lidmaatschap van de NAVO, zodra deze nieuwe samenwerkingskaders zijn ontwikkeld;
- bereid te zijn met andere landen op het gebied van vrede en veiligheid samen te werken, wanneer die landen gelijke opvattingen hebben over verdedigingsstrategieën;
- te streven naar een andere opbouw van de Nederlandse defensie-organisatie.

Op korte termijn staat ons daarbij het volgende voor ogen;

- afstoting van de kernwapentaak van de Nederlandse luchtmacht;
- verwijdering van kernwapens van Nederlandse bodem;
- beschikbaarstelling van troepen voor een internationaal samengestelde VN-politiemacht.

en zij voegt daaraan toe:

- dat zij, terzake van nieuwe samenwerkingskaders, vooral denkt aan niet nucleaire landen in geheel Europa;
- dat zij de West-Europese Unie (WEU) niet als een nieuw samenwerkingskader beschouwt;

- dat enigerlei vorm van West-Europese defensiesamenwerking, samenvallende met de EEG — dus ter behartiging van economische belangen —, verworpen moet worden;
- dat zij van mening is, dat nieuwe samenwerkingskaders dienen te vallen binnen een regionaal Europees veiligheidsstelsel;
- dat, zolang Nederland nog formeel lid is, de deelname in de NAVO gericht moet zijn op de realisering van bovengenoemde doelstellingen binnen de NAVO.

en nodigt de NAVO-groep uit tot nadere studie over de ideologische, economische en menselijke kanten van de in Europa vijandig tegenover elkaar staande systemen te weten het kapitalistische in het westen en het socialistische in het oosten.

TOELICHTING

- NAVO: Noord-Atlantische Verdragsorganisatie in 1949 opgericht door twaalf landen: de Ver. Staten, Canada, Engeland, Frankrijk, Nederland, België, Luxemburg, Italië, IJsland, Denemarken, Noorwegen en Portugal. In 1952 traden Griekenland en Turkije toe. In 1955 West-Duitsland.
- Warschaupakt: Het militaire bondgenootschap van de Sowjet-Unie, Polen, Tsjechoslowakije, Hongarije, Roemenië, Bulgarije, (Mongoolse Volksrepubliek), opgericht in 1955; in 1956 trad Oost-Duitsland toe; in 1961 trad Albanië uit het Warschaupakt.
- WEU: de West-Europese Unie, opgericht in 1955 door Engeland, Frankrijk, Italië, België, Nederland, Luxemburg en West-Duitsland.
- Tot 1998 niet opzegbaar.**
- EEG: de Europese Economische Gemeenschap, opgericht in 1958 door Frankrijk, West-Duitsland, Italië, België, Nederland en Luxemburg en in 1972 uitgebreid met Engeland, Ierland en Denemarken.
- PPR-Ronduit: Verkiezingsprogramma 1972.
- Keerpunt 1972: Regeerakkoord van de Progressieve drie (PvdA, D'66 en PPR)
- Nota: Onvrede met de NAVO, een discussierapport. (Verkrijgbaar: Studiënstichting PPR, Singel 277, Amsterdam.)

BOEKEN

GEMEENTE-POLITIEK IN DEBAT

Bij Samsom is het boekje **Gemeentepolitiek in debat** verschenen, geschreven door de Amerikaanse hoogleraar dr. Robert L. Morlan. Wie een vergelijking van Nederlandse en Amerikaanse toestanden zou verwachten, komt bedrogen uit: het boek gaat helemaal over punten, die de laatste jaren op het terrein van de Nederlandse gemeentepolitiek min of

meer heftig in discussie geweest zijn en dat voorlopig nog wel zullen blijven. Het boekje is net iets te laat gekomen om een ruggesteuntje te kunnen zijn in de discussies bij het opstellen van gemeenteraadsprogramma's, maar de nieuwe fracties en hun achterban zullen toch wel hun voordeel kunnen doen met de volgende onderwerpen:

- gekozen of benoemde burgemeester
- program- of afspiegelingskollege
- de spanningen die kunnen ontstaan tussen fractie en partij
- meningsverschillen tussen raad en bevolking
- konflikt- of harmoniemodel?
- kontakten met naburige gemeenten, provincie en rijk
- samenvoeging van gemeenten.

Een bekend rijtje onderwerpen, maar wel op een originele manier behandeld. In 1971 werden vraaggesprekken gehouden met een steekproef uit de Nederlandse bevolking in 79 gemeen-

ten, daarna nog met de burgemeester, twee wethouders en twee raadsleden uit die gemeenten.

De meningen van deze groepen over de verschillende onderwerpen worden weergegeven, bovendien worden sommige vragen nog uitgesplitst naar partij, inkomen, opleiding etc. Alles bij elkaar levert dit een lezenswaardig skaf van meningen op met soms leuke resultaten (bijvoorbeeld: 28,7% van de burgers is voorstander van benoeming van de burgemeester, 28,8% van de bestuurders is voor verkiezing van de burgemeester). Jammer is, dat geen onderzoek werd gedaan naar de meningen over gewestvorming.

Dr. Robert L. Morlan, **Gemeentepolitiek in debat**. Opvattingen van burgers en bestuurders. Samsom Uitgeverij, Alphen aan den Rijn, 1974, prijs 12,95.

PROFIEL VAN ANDRIESSEN

In de reeks Profielen van politici (uitgeverij Meulenhoff, Baarn) waarin NOS-journaalredakteur Hans van der Werf al eerder deeltjes wijdde aan Hans Wiegel en Bas de Gaay Fortman, is nu ook een boekje verschenen over Frans Andriessen.

Opgebouwd naar het wat losse stramien van de reeds bekende werkjes: iets over zijn persoonlijke leven, over zijn carrière (van woningbouwexpert de politiek in), fragmenten uit artikelen en redevoeringen, wat uitspraken van hem over anderen, en van anderen over hem, een beetje koffiedikijkerij („in 1984 is er geen PPR meer“).

Andriessen komt uit dit boekje naar voren als kundig, als een overtuigende figuur van het midden, wel een ietsje naar links neigend, maar dan toch met een héél zwaar aksent op matiging en uiterste voorzichtigheid. Eigenlijk méér uit op het bijeenhouden van de KVP, op het scheppen van een CDA dat in een polariserend politiek Nederland de plaats midden op de wip bezetten wil.

Hfn

NIEUWS VAN DE STUDIE- STICHTING

De studiestichting van de PPR gaat rondom het thema economische groei een aantal studies maken. De basis voor deze studies is het boekje Barsten in de Groei. Onderwerpen uit dit boekje zullen in de komende jaren verder uitgewerkt en bekritiseerd worden.

Het eerste onderwerp was het energie-beleid. In februari verscheen al het boekwerk Olie op de Golven. Nu wordt er hard gewerkt aan Economische Orde, een onderwerp dat volgens velen een meer centrale plaats moet krijgen in het denken van onze partij.

Ook over Werkgelegenheid en Productiebeleid buigt men het hoofd. Dan komen er nog projecten over Landbouw en Overheidsfinanciën en een klein project over multinationals wordt uitgebreed.

Bij vele van deze onderwerpen blijkt al gauw, dat je verder moet denken dan de grenzen van Nederland. Onze overheid kan alleen weinig doen. Daarom heeft de studiestichting contact

gezocht met gelijkgezinden in het buitenland. Door uitwisseling van studieresultaten hopen we verder te komen dan het eeuwige Nederlands-Gidsland-geroep. Maar dan moeten we wel bijgestaan worden door partijleden die hun talen beheersen en wel eens wat voor ons willen vertalen. Daarom: tolken en vertalers Frans, Engels en Duits gezocht. Wie doet er mee? Voor al deze projecten heeft de studiestichting mensen nodig die belangstelling en kennis van zaken hebben en die niet te beroerd zijn hard op een onderwerp te studeren. Wie iets in onze projecten ziet, of anderen kent die geschikt zouden zijn, kan altijd bij ons terecht. Ideeën kunnen we, als ze op schrift zijn gesteld, altijd gebruiken.

EIGEN PROJECT

Ook bestaat de mogelijkheid voor een PPR-lid zelf een project op te zetten. Zo'n project kan dan in aanmerking komen voor subsidie.

Subsidie-aanvragen kunnen bij ons schriftelijk worden ingediend met vermelding van:

- het onderwerp, de probleemstelling en de bedoeling
- het tijdschema
- wie er meedoen en wat ze kunnen
- inbrengen. Wie koördinator is van het project
- wat het budget is
- wat de politieke relevantie van de studie is.

Een eindrapport kan onder naam van de studiestichting worden uitgegeven, maar moet dan wel ruim op tijd ingeleverd worden bij het stichtingsbestuur om goedgekeurd te worden. Dit is geen politieke censuur, maar een kwaliteitscontrole op inhoud en stijl.

Studiestichting voor Radikale Politieke vernieuwing
Singel 277, Amsterdam
voorzitter: Derk Cools
penningmeester: Nico Keek
burosekreteris: Anneke van 't Huil
studiesekreterissen: Martin Zwanenburg en Marlies Neervoort.

Marlies Niervoort

ATTENTIE

Attentie: De partijleden wordt verzocht kandidaten op te geven voor het nieuwe partijbestuur, dat het najaarskongres moet gaan kiezen. Deze namen kunnen gestuurd worden aan het partijburo. In de PPRAK van juni wil het bestuur nader ingaan op de kandidaatstelling.

KALKAR 2

KALKAR MOET DOORGAAN

we zouden de boot van de steeds driftiger energiestroom eens kunnen missen *

RADIO-ACTIVITEIT

is geen punt misschien straks maar ach die dan leeft die dan zorgt *

SNR-300

wie heeft er om gevraagd? een presentje van de energiegoden dat we overigens zelf moeten betalen *

HET LAATSTE WOORD

is aan de energieproducenten oppermachtig decreteren ze: de energiebehoefte neemt toe de consumenten hebben maar te gehoorzamen *

GOEDKOPE ENERGIE

het zal ons duur te staan komen *

GEEN GRIMMIGER TERREUR

dan de terreur van de eenmaal gedane investering

HANS BOUMA

INGEZONDEN : KONSERVATIEF

Ben ik nu zo konservatief? Wij zijn bang van wel.

Bestuursgroep Politiek

● De PPR levert u tegenwoordig geschikte geschenken: Barsten in de groei, Olie op de golven, Politiek op termijn en het Groot milieuspel

AKTIE VOER

PETITIE

Het partijbestuur verzoekt iedere PPR-er mee te doen met deze petitie:

Ondergetekende, burger van Europa,

STELT VAST

- dat het niet mogelijk is een economische, monetaire en politieke Europese Unie tot stand te brengen zonder een democratie opgebouwd Europees bestuur.
- dat de huidige ernstige crisis in de Europese integratie reeds dreigt aan te tasten wat binnen de Europese Gemeenschap aan eenwording tot stand is gekomen. Deze ontwikkeling dient onmiddellijk te worden tegengegaan omdat het anders zal leiden tot het volledige uiteenvallen van Europa. De gevolgen hiervan zouden voor al onze landen niet minder dan een catastrofe zijn.
- dat de verklaringen van de topkonferenties van Parijs en Kopenhagen over de Europese Unie nog steeds geen resultaten hebben opgeleverd.

VRAAGT MET AANDRANG

- dat het Europees Parlement, als enige vertegenwoordiging van de burgers op het Europees vlak, het recht opeist en zich tot taak stelt zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk voor het einde van 1974, het rapport over de Europese Unie uit te werken in de vorm van een Statuut voor Europa.
- Dit Statuut zal moeten voorzien in het tot stand komen van een Europese regering, die rechtstreeks verantwoordelijk is aan een direct verkozen Europees Parlement, en die de politieke, economische en monetaire unie tot stand moet brengen.

De leden van de Staten-Generaal zullen op de hoogte worden gesteld van deze petitie, opdat zij bij de Nederlandse regering zullen aandringen deze eisen te steunen en de regeringen van de andere lidstaten tot een gelijk standpunt te bewegen.

Naam :
Adres :
Beroep :
datum: handtekening:

Uitknippen en als brief zenden aan:

EUROPESE BEWEGING
Alexanderstraat 2
DEN HAAG - 2005
Nederland

TRAININGSWEEKEND

Vormingscentrum De Drieburg houdt een voorbereidingsweekend voor werkers aan de vredesweek met een aksent op publiciteit en presentatie. Er is behoefte aan training op dit gebied. Op het weekend zal men zich bezighouden met de vraag hoe je je publiciteit en presentatie inricht. Wie interesse heeft wordt verzocht te schrijven naar De Drieburg, postbus 112, Driebergen, tel. 03438-3193.

VEGETARISME

Is er een relatie tussen vegetarisme en politiek? Over dit thema organiseren de Vegetarische Jongeren en het Landelijk Vrijwilligers Activiteiten Centrum een discussie-avond op vrijdag 24 mei, 20.15 uur, in de

Brakke Grond, Nes 53, Amsterdam.

Als PPR-er zal Roel van Duyn deelnemen. Verder werken mee vegetarische (en andere) politici uit onder andere de VVD en de PSP.

BEZINNING

Het provinciale actiecentrum Utrecht houdt op 5 juni om 8 uur in Monopole in Amersfoort een ledenvergadering, waar onder andere gesproken wordt over: Bezinnen op gemeenteraadsverkiezingen, het functioneren van de plaatselijke actiecentra en de PPR-frakties na de verkiezingen.

NAVO-WERKWEK

De Navo van dichtbij.

In samenwerking met de Belgische groep jongsocialisten organiseert de NCSV een werkweek rondom de Navo. Met het oog op de discussie binnen de PPR over deze organisatie, is het waardevol alle mogelijkheden aan te grijpen om je informatie uit te breiden en door te geven. Aan de werkweek kunnen maar vijftien Nederlanders mee doen. Wanneer er nog mogelijkheden zijn is het wel verstandig je zo snel mogelijk op te geven.

Maar ook al ga je niet naar Brussel, toch zal je van de mensen die er wel heen gaan iets kunnen leren of misschien kun je de mensen wel wijze (PPR) raad meegeven over de Navo.

De werkweek is van 20 t/m 30 juli in Brussel.

Opgave en inlichtingen: NCSV, Woudschoten, Zeist, tel. 03439-233.

WERELDBEVOLKINGSJAAR

De Verenigde Naties vragen in 1974 speciale aandacht voor de groei van de wereldbevolking met alle problemen, die met deze ontwikkeling samenhangen.

Dat gebeurt door een grote VN-konferentie die in Boekarest gehouden wordt.

Van te voren worden er verschillende voor-konferenties gehouden, waartoe ook de gezamenlijke internationale en nationale jongerenorganisaties hebben besloten. Vanuit Nederland wil het Nederlands Comité Internationaal Jongerenwerk aandacht besteden aan de gedachtenvorming en ontplooiing van activiteiten over het wereldbevolkingsjaar 1974.

Wanneer je er ook bij betrokken wilt zijn — en een PPR-geluid in deze kringen is nodig — geef je dan op bij het NKIJ, Nw. Zijdsvoorburgwal 92 te Amsterdam.

BIO-INDUSTRIE

Op het ogenblik wordt het verschijnsel BIO-INDUSTRIE bestudeerd door een aantal PPR-mensen.

Het uitgangspunt hierbij is, dat de BIO-INDUSTRIE moet worden afgewezen omdat:

- in deze industrie voedsel uit de derde wereld wordt omgezet in luksueus voedsel (hierbij treedt eiwit-verlies op),
- in de bio-industrie dieren hun leven slijten onder dier-onterende omstandigheden,
- deze industrie gepaard gaat met sterke vervuiling van het milieu,
- de bio-industrie geen oplossing blijkt te zijn voor de sociaal-economische moeilijkheden, waarin de landbouw verkeert;

Maar het verschijnsel BIO-INDUSTRIE kan niet van de ene op de andere dag geëlimineerd worden, er moet gewerkt worden aan een *zorgvuldige afbouw* van dit verschijnsel.

Bij de bestudering van de mogelijkheden van dit afbouwen hebben de aspecten water- en bodemverontreiniging, stallenbouw, landschap en ruimtelijke ordening, verordeningen op gemeentelijk nivo en de voedselketen onze aandacht.

We willen hierbij graag versterking hebben van mensen, die zelf in de landbouw of de bio-industrie zitten en van mensen, die op het gebied van de voeding deskundig zijn. Inlichtingen bij Piet Hordijk, Veerweg 107, Wageningen, tel. 08370-11739.

Berichten voor deze rubriek sturen aan Dick Rietbergen, Van der Mondestraat 145, Utrecht.

SOCIALE VERZEKERING NU

Sinds de oprichting eind 1971 van de werkgroep Sociale verzekeringen, onderdeel van de themagroep Welzijn, heeft de groep zich vooral gericht op een aantal praktische zaken, zoals beantwoording van brieven aan kamerleden en partijbestuur, commentaren leveren, zonodig vragen formuleren door kamerleden te stellen enz. Kortom, we trachten die zaken, die op ons afkomen zo goed en zo snel mogelijk af te doen.

Tevens werd een aantal opmerkingen gemaakt over het verband tussen studiefinanciering en verlening van kinderbijslag: ja bevrozen, neen bevrozen...

Een nota, speciaal gewijd aan de kinderbijslagproblematiek, kwam eveneens uit onze koker. Op dit moment zijn we bezig samen met Dilia te trachten iets zinnigs over de toepassing van de Wet Sociale Werkvoorziening te zeggen.

... EN STRAKS

Korte-termijnwerk dus, maar dat neemt niet weg, dat wij ons meerdere malen hebben afgevraagd: „Moet er toch ook niet wat aan denkwerk op lange(re) termijn gedaan worden?” Vooral ook omdat steeds sterker de roep klinkt dat de groei van de uitkeringen te gek gaat worden. Met de lieden, die deze kretten slaken, voelen wij ons bepaald niet verwant. Meestal behoren zij tot groepen die menen nooit gebruik van sociale uitkeringen te zullen maken. Maar Bredero zei reeds: „Het kan verkeren...”

In Barsten in de groei herkennen wij ons beter. Met betrekking tot de sociale verzekeringen wordt op blz. 46 gepleit voor één uitkeringsregeling voor werklozen, terwijl op blz. 47 een gegarandeerd minimuminkomen in het kader van een omvattend inkomensbeleid wordt voorgesteld, zodat loondervingsverzekeringen zouden kunnen verdwijnen. Uiteraard is het gemakkelijk hierbij de nodige kritische kanttekeningen te maken, maar dat wordt dan detailwerk en dat is thans weinig zinvol. Ten aanzien van dat lange(re) termijnwerk schreef Cel Cosijn een stuk, waarin hij de opstelling van een Sociaal Budget naar Europees model bepleit. De volgende zaken zouden daarbij speciaal in het oog gehouden moeten worden: de gezondheidszorg, het inkomensbeleid en het verlenen van bijstand.

Besloten werd een stuk samen te stellen waarin de verschillende

opmerkingen, gemaakt naar aanleiding van het stuk van Cel, zouden worden verwerkt.

Toch mag bij dit alles niet uit het oog verloren worden, dat bij alle verhalen over de technische aspecten van het afremmen van de economische groei, de invoering van de democratie aan de basis niet vergeten mag worden. Dit zijn samenhangende problemen, want de basisdemocratie zal één van de kurken zijn waarop de nieuwe maatschappij zal drijven.

Kreten? Geloof het maar! In een aantal bedrijven, onder andere Philips, wordt nu reeds geëxperimenteerd met werkoverleg en werkstructurering. De ervaringen zijn belangwekkend en duiden tevens in de richting van dalend ziekteverzuim bij nieuwe organisaties en werkpatronen. Iedere weldenkende radikaal zal dat met z'n houten klompen kunnen aanvoelen. Welnu, hierover en over nog vele andere factoren zouden wij wel eens duchtig willen nadenken, maar in de praktijk komt daar weinig van terecht wegens — u raadt het al — gebrek aan tijd en mankracht.

Wat dit laatste betreft lijkt het ons voor de hand te liggen, dat juist door het instellen van de vier themagroepen en de onderlinge coördinatie, dit samenhangend denken wat meer reliëf kan gaan krijgen.

O ja, nog wat cijfertjes! Over 1973 werd 28 miljard gulden bijeengebracht voor de sociale verzekeringen. Uit de zak van de overheid kwam rechtstreeks 1,7 miljard. De totale premie voor sociale voorzieningen bedroeg over 1974 44,8 pct. van het premieplichtig loon. De werknemer nam hiervan, grofweg, 28 pct. voor zijn rekening...

Wijnand van Hoogevest
K. Julianalaan 9
Leersum.

INGEZONDEN: PPR KIES VOOR DE GUERRILLA

De Tweede-Kamerfractie van de PPR heeft in haar geheel voor de begroting van defensie gestemd. Dit is de grootste blunder die de fractie tot nu toe gemaakt heeft. Zelfs de PvdA heeft nog een mijnheer Franssen, die ondanks het fractiestandpunt weigert zo ver te gaan.

Immers wij zijn vol van maatschappijvernieuwing, wij zoeken oorzaken van onrechtvaardigheid op en het knelpunt, de militaire inspanning met atoomkoppen in Nederland en met alles wat er nog meer bijkomt, daar gaan we achter staan.

De PPR geeft een defensienota uit met allerlei mooie verhalen, die precies

tegengesteld zijn aan het feit dat men voor de begroting stemde.

Wij hebben in juni het Navo-Kongres. Het rapport maakt een verzorgde indruk, maar juist op het punt van alternatieven komt het er bekaaid af. Er wordt wat met sociale verdediging geschermd, (een term door de PPR uitgevonden), doch mogelijkheden hoe het anders moet en kan komen er nauwelijks uit.

Als je de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog overziet kon je tot de konklusie dat Nederland toen al onverdedigbaar was.

Ik dacht dat het officiële standpunt van de regering was, dat Nederland een defensie-apparaat heeft dat voor defensie is. Nederland zal nooit aanvallen. Bij een volgende oorlog (stel dat de Russen komen) zal het echter geen vijf maar één hoogstens twee dagen duren wanneer we militair verzet plegen; één raket op Amsterdam is voldoende om direkt alle verzet te stoppen.

Toch is het niet zo, dat ik wil pleiten voor een „laat ons dan maar overspoelen”, maar wel voor een andere aanpak. Het lijkt me, dat we het volk moeten oefenen zich in te zetten voor de guerrilla voor de ondergrondse als we bezet worden. Successen hiervan zien we in Vietnam, de Portugese koloniën, maar ook in de strijd van Ghandi en die van Martin Luther King. Denkt u niet dat het een eenvoudig karwei is duizenden mensen te bewegen dagelijks uren te gaan lopen in plaats van de bus te gebruiken. We moeten iets doen. Het is onmogelijk met oogkleppen voor, te blijven staan achter het oplossen van problemen op de manier waarop dit in de hele wereld gebeurt, ook in Nederland. Ook in de PPR. Het is te begrijpen dat we bepaalde konsessies doen aan het kabinet met betrekking tot sommige zaken maar zo onwaarachtig als de fractie en eigenlijk de hele partij nu handelt, noopt mij als dienstweigeraar te zeggen: PPR, kies voor de guerrilla.

Dit lijkt me beter dan te blijven staan achter de defensie in Nederland, met atoomkoppen, met het nieuwe soort splinterbommen (door dit kabinet ingevoerd) en met de hele konventionele bewapening die een discussie schijnbaar niet meer waard is. Als u de geweldloze weerbaarheid niet op kunt brengen PPR, kies dan voor de guerrilla, kies dan voor de ondergrondse.

Guus Vrolijk,
Zwolle

NEDERLAND, EEN OPEN STAD

Nederland, een open stad, de defensienota van de fractie is te bestellen door storting van f 2,50 op giro 3158077 t.n.v. Stichting Fractie-assistentie PPR, Binnenhof 1A, Den Haag, onder vermelding van de titel. In de vorige PPRAK werd een verkeerd gironummer genoemd. De bestellingen die hiermee zijn gedaan, zijn echter wel goed overgekomen.

INGEZONDEN: TROONREDE

Onder het kopje Bas wil God terug in troonrede, wordt in het decembernummer samenvattend het oordeel van Bas gegeven over deze zaak. Graag wil ik hierop reageren, omdat ik van mening ben, dat niet werkelijk gediskussieerd wordt over de zaak waarom het gaat. Datzelfde geldt voor vele commentaren en ingezonden stukken die in de pers verschenen.

Uit het stuk van Bas meen ik te mogen konkluderen, dat hij op grond van praktische politiek de zaak bij het oude wil laten. „Geen inheems gebruik afschaffen”, „oppositieële bijbedoelingen”, enz.

Toch raakt dit de kern van het probleem niet. Dat is nl. de vraag: kan de overheid sowieso bidden? Ofwel in de inheemse Nederlandse situatie: kan de Kroon (regering + koning) bidden? Ter beantwoording van deze vraag zullen we ons eerst moeten afvragen wie betrokken is bij dit gebeuren. Dit zijn dus Nederlandse christenen, die hun geloof putten uit het Oude en Nieuwe Testament. Dit betekent al direct een aanzienlijke beperking omdat het uiteraard mogelijk is een ander geloof aan te hangen waarin het overheidsgebed voorgeschreven zou zijn, bv. in een theokratiese staat.

De bijbel zal dan ook de oplossing moeten brengen als het gaat om a. de afschaffing van een inheems gebruik en b. de biddende overheid.

Het antwoord op a. is niet moeilijk. Inheemse godsdienstige gebruiken dienen afgeschaft te worden als zij in strijd zijn met het bijbels getuigenis.

Het antwoord op b. is wat moeilijker. De Kroon bestaat uit een aantal individuele Nederlanders die op zich heel wel in staat kunnen zijn te bidden in de bijbelse zin.

Maar als groep hebben zij geen been om op te staan, omdat slechts de gemeente van Jezus Christus in staat geacht moet worden te bidden, zij het dat het dikwijls nogal gebrekkig gaat. In de tweede plaats moet ook een individueel christen in staat geacht worden zich met zijn persoonlijke noden tot de Vader van Jezus Christus te wenden.

Maar de gemeente bidt wekelijks, hoe gebrekkig ook, met mond en hart voor alle noden in de wereld en motiveert daardoor de persoonlijke leden van die geloofsgemeenschap tot het dagelijks gebed met de handen.

Aan deze heilzame en heilverwekkende communicatie tussen de Werker van het eerste uur en de werkers van het laatste uur, neemt de overheid geen deel. Zij is geen partij, slechts lijdend voorwerp. Deze konklusie leidt er dan tevens toe, dat de overheid zich dient te onthouden van alle activiteiten, die aan de gemeente zijn voorbehouden, zoals de lofprijzing, de aanbidding, het organiseren van bijbelkringen enz.

Iets geheel anders is het als de gemeente van Jezus Christus bidt voor de overheid en haar dienaren. Ik zou er dan ook geen enkele moeite mee hebben als in plaats van de troonbede de onderscheidene synodes jaarlijks een gebedsdienst voor de overheid zouden beleggen. Ik zou daar met vreugde aan deelnemen. Gevreesd moet echter worden dat het heel wat gemakkelijker is op een uil te schieten dan één gebedsdienst te organiseren, want als het er weer 25 moeten worden dan hoeft het voor mij niet meer.

Alle slappe eindzinnnetjes in welke rede dan ook, waarin toch vooral God niet mag ontbreken ter geruststelling van de goe-gemeente, dienen dan ook met spoed te worden afgeschaft, als zijnde goddeloze inheemse gebruiken!

EEN KNAPPE BOERENMEID TE EELDE

Behalve goede publiciteit in vele uithoeken van ons goede vaderland heeft de dorpentocht van minister Boy Trip tijdens de campagne voor de provinciale-statenverkiezingen prachtige limericken opgeleverd. Een impressie gemaakt door Boy Trip, Erik Akkermans en Wim Riedijk. Hieronder volgen ze.

*Een Friese radikaal had klachten
die brachten hem tot slapeloze nachten
totdat hij dacht: ik word aktief
de politiek wordt mij nu lief
en hij meldde zich bij het aktiecentrum Drachten*

*Er was een man: Jan van der Belft
die voelde zich steeds maar de helft
tot iemand zei: wat jij mist, vent
is politiek engagement
dus werd hij lid der PPR te Delft*

*Een Wageningse landbouwer
sprak eens: het gaat me veel te ver
dat alles maar bespoten wordt
van haver, graan en gerst tot gort
dus werd hij lid der PPR*

*Een radikaal die zich wou laven
en tegelijk zijn kennis staven
kreeg prima koffie, brood en soep
en politiek verstandig snoep
in 't aktiecentrum Grave*

*Vaart Limburg nu een andere koers,
maakt Bas de CDA jaloers:
denk dan met warmte, zonder dralen
aan de Roermondse Radikalen
en aan de hutspot van Han Buhrs*

*Een Grollenaar met idealen
dacht: ik ga nog eerst een biertje halen
maar dan wordt het ook hoogste tijd
hij sloot zich aan, en zonder spijt,
bij de Grolsche radikalen*

*Een dame te Heerhugowaard
sprak: O, ik voel me zo bezwaard
ik laat me als een schaap besturen,
maar dat zal nu niet langer duren
'k wordt PPR-lid, metterdaad*

*Een knappe boerenmeid te Eelde
die o zo graag 't milieuspel speelde
dacht: ach, ik kom niet vreselijk ver
'k word liever lid der PPR
waarna zij zich nooit meer verveelde.*

Wijnand van Hoogevest.

Leersum

huishoudelijk reglement van de politieke partij radikalen

Dit huishoudelijk reglement omvat de volgende hoofdstukken:

- I — Het lidmaatschap.
- II — Het plaatselijk aktiecentrum.
- III — De provinciale ledenvergadering.
- IV — Werkgroepen en kommissies.
- V — De kerngroep.
- VI — Het partijbestuur.
- VII — Het kongres.
- VIII — Het verkiezingsreglement.
- IX — Slot- en overgangsbepalingen.

Vastgesteld door het partijkongres van 2 juni 1973;
in opdracht van dit kongres nader vastgesteld door de kerngroep van 25 augustus 1973. Gewijzigd door het partijkongres van 23 en 24 november 1973.

1 het lidmaatschap

Artikel 1.

1. De in artikel 4 lid 1 van de statuten bedoelde personen kunnen zich als lid melden bij het partijburo of het plaatselijk aktiecentrum.
2. De aanmelding dient schriftelijk en ondertekend te geschieden en tenminste te bevatten naam, adres, geboortedatum en zo mogelijk beroep en interesses.
3. Het lidmaatschap gaat in onmiddellijk na de ontvangstbevestiging door het partijburo. Het partijburo doet opgave van de ingeschreven leden aan het provinciaal sekretariaat.
4. Indien aanmelding op het partijburo geschiedt, wordt het plaatselijk aktiecentrum onmiddellijk hiervan in kennis gesteld.
5. Het lidmaatschap van meerdere partijen (zogenoeten dubbel lidmaatschap) kan slechts geaksepteerd worden wanneer het — landelijk gezien — gaat om andere demokratiese, progressieve partijen. De betrokkene dient zich slechts in één partij te exponeren. Dit betekent dat, als hij/zij in een andere partij reeds bestuurslid is, een positie in het openbare bestuur bekleedt, kandidaat bij de verkiezingen is of anderszins via die partij in de openbaarheid treedt, aanmelding als lid — en vervolgens het aksepteren van die aanmelding — inhoudt dat in onze partij geen van vorengenoemde posities in het vooruitzicht kunnen worden gesteld.

Artikel 2.

Indien een lid de minimum-kontributie over een bepaald jaar niet heeft voldaan, wordt het schriftelijk op zijn verplichtingen gewezen. Indien hierop binnen 4 weken op het partijburo van betaling niet is gebleken wordt het lid nogmaals aan de betalingsverplichting herinnerd.

Wordt hierop binnen 2 weken wederom niet gereageerd, dan kan het partijbestuur het lid met onmiddellijke ingang royeren, echter nimmer met terugwerkende kracht.

Artikel 3.

1. Een lid dat zijn minimum-kontributie over een bepaald kalenderjaar heeft voldaan, kan alle rechten hem krachtens statuten of reglementen toegekend in het

aansluitende halfjaar uitoefenen.

Een lid dat op 30 juni van enig kalenderjaar de voor hem geldende jaarkontributie voor de helft betaald heeft, kan alle rechten hem krachtens statuten of reglementen toegekend uitoefenen in het tweede halfjaar van dat kalenderjaar.

2. Het partijbestuur kan een lid ontheffen van de verplichting tot betaling van kontributie. Het bepaalde krachtens het eerste lid van dit artikel blijft alsdan buiten toepassing.

2 het plaatselijk aktiecentrum

Artikel 4.

1. Een aktiecentrum kan door tenminste 5 leden worden opgericht of door het provinciaal bestuur.
2. De oprichting wordt aan het provinciaal bestuur gemeld, dat verplicht is hierop binnen een maand te reageren.
3. Bij de melding van de oprichting aan het provinciaal bestuur wordt mededeling gedaan van de bestuursleden alsmede van de mutaties in het bestuur.

Artikel 5.

De grenzen van het aktiecentrum worden in het algemeen bepaald door de geografische grenzen van de burgerlijke gemeenten.

Artikel 6.

1. Er is een bestuur waarvan de verkiezing geschiedt door en uit de leden.
2. Bestuursleden hebben voor een termijn van twee jaar zitting. Ieder jaar treedt de helft van het aantal bestuursleden af volgens een door het bestuur opge-maakt rooster. Aftredende bestuursleden zijn slechts tweemaal achtereenvolgens herkiesbaar. De voorzitter wordt in funktie gekozen.
3. Indien het bestuur naar het oordeel van de leden van het aktiecentrum niet meer funktioneert, treedt het provinciaal bestuur in de rechten en plichten van het bestuur.
4. Het provinciaal bestuur neemt maatregelen dat zo spoedig mogelijk door de ledenvergadering van het aktiecentrum een nieuw bestuur wordt gekozen.

Artikel 7.

Gemeenteraadsleden, burgemeesters en gemeentesekretarissen kunnen geen bestuurslid van een plaatselijk aktiecentrum zijn.

Artikel 8.

De taken van het bestuur bestaan onder meer uit:

1. Medewerking aan de kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen.
2. Het instellen van werkgroepen, die tot taak hebben bestuur en gemeenteraadsleden te begeleiden.
3. Het bevorderen van de deelname van de leden aan het werk van de partij.
4. Het doen verkiezen van kongresdeelnemers.
5. Het voeren en actief ondersteunen van akties, die bijdragen zijn tot verwezenlijking van de doelstellingen en het program van de partij.
6. Het leiding geven aan plaatselijke verkiezingskampanjes.
7. Het uitvoeren van besluiten van de ledenvergadering

van het aktiecentrum.

Artikel 9.

1. Tenminste éénmaal per jaar leggen bestuur en gemeenteraadsleden verantwoording af van het gevoerde beleid in een vergadering van het plaatselijk aktiecentrum.
2. Indien tenminste 5 % der leden en/of tenminste 5 leden zulks wenst c.q. wensen, schrijft het bestuur een ledenvergadering uit binnen 14 dagen nadat bedoeld verzoek schriftelijk bij de sekretaris is ingekomen.

Artikel 10.

1. Besluiten van de ledenvergadering worden genomen bij meerderheid van stemmen van de aanwezige leden.
2. Over personen wordt schriftelijk gestemd.
3. De verkiezing van de kongresdeelnemers door en uit de leden vindt eerst plaats nadat de kongresvoorstellen zijn besproken.

Artikel 11.

1. Indien een aktiecentrum minder dan 5 leden omvat, heeft het opgehouden te bestaan en worden de leden in overleg met het provinciaal bestuur aan andere aktiecentra toegevoegd.
2. In geval het overleg als bedoeld in lid 1 niet tot overeenstemming leidt, wordt beslist door een daartoe door het provinciaal bestuur bijeen te roepen provinciale ledenvergadering.
3. Bij beëindiging van een aktiecentrum dragen de aftredende bestuursleden er zorg voor dat alle bescheiden en eventuele bezittingen worden overgedragen aan het provinciaal bestuur.

Artikel 12.

Het provinciaal bestuur is bevoegd, na overleg met de betrokken leden, afwijking toe te staan van het bepaalde in de artikelen 5, 6 en 11 van dit reglement.

3 de provinciale ledenvergadering

Artikel 13

1. De provinciale ledenvergadering bestaat uit alle leden, die in de provincie woonachtig zijn.
2. De provinciale ledenvergadering kan zelf een huishoudelijk reglement vaststellen, dat echter niet in strijd mag zijn met de statuten of het huishoudelijk reglement van de partij.

Artikel 14

1. Er is een bestuur dat rechtstreeks wordt gekozen door en uit de leden als bedoeld in artikel 13 en dat bestaat uit tenminste 5 leden, die de taken onderling verdelen, met dien verstande dat de voorzitter door de provinciale ledenvergadering in functie wordt gekozen.
2. Bestuursleden hebben voor een termijn van 2 jaar zitting. Ieder jaar treedt de helft van het aantal bestuursleden af volgens een door het bestuur opge maakt rooster.
3. Aftredende bestuursleden zijn slechts tweemaal achtereen herkiesbaar.

Artikel 15

Leden van de Provinciale Staten, griffies van de Provinciale Staten en Kommissarissen der Koningin kunnen niet tevens lid van het provinciaal bestuur zijn.

Artikel 16.

Zowel Statenleden als het provinciaal bestuur leggen tenminste eens per jaar verantwoording af van het gevoerde beleid in een provinciale ledenvergadering, of indien 5 % van de leden of tenminste 20 leden daarom verzoeken.

Artikel 17.

De taken van het provinciaal bestuur bestaan onder meer uit:

1. Medewerking aan de kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen.
2. Opdeling van de provincie in aktiecentra en mededeling hiervan, alsmede van alle hierin voorkomende mutaties aan het partijbestuur.

3. Begeleiding van de plaatselijke aktiecentra.

4. Het leiden van verkiezingskampanjes.

5. Het verdelen van het door de landelijke penningmeester der provincie beschikbaar gestelde geld voor verkiezingsdoeleinden en/of andere doeleinden.

6. De begeleiding van Statenleden door het instellen van werkgroepen.

7. Het stimuleren of voeren van plaatselijke of provinciale akties, welke geacht kunnen worden een bijdrage te leveren aan het bereiken van de doelstellingen van de partij.

8. Het uitvoeren van besluiten van de provinciale ledenvergadering.

Artikel 18.

Indien tenminste 5 % der leden en/of tenminste 20 leden en/of twee aktiecentra zulks verzoekt c.q. verzoeken wordt binnen 3 weken nadat een schriftelijk verzoek daartoe door de sekretaris is ontvangen, een provinciale ledenvergadering gehouden.

Artikel 19.

1. Besluiten worden genomen bij meerderheid van stemmen van de aanwezige leden.

2. Over personen wordt steeds schriftelijk gestemd.

Artikel 20.

1. Indien het provinciaal bestuur uit minder dan 5 personen bestaat of om andere redenen naar het oordeel van de provinciale ledenvergadering niet meer funktioneert, treedt het partijbestuur in de rechten en in de plichten van het provinciaal bestuur.
2. Het partijbestuur neemt maatregelen dat zo spoedig mogelijk een provinciaal bestuur door de provinciale ledenvergadering wordt gekozen.

4 werkgroepen en kommissies

1. De leden van het kongres, het partijbestuur, het provinciaal bestuur en de kerngroep kunnen werkgroepen en kommissies van politieke aard instellen, met name voor het verrichten van programmatische studies, voor het voeren van politieke akties en voor steun aan frakties in vertegenwoordigende lichamen.

2. Het instellen van de werkgroepen en kommissies wordt aan het partijbestuur gemeld.

3. De door werkgroepen en kommissies geproduceerde stukken, zoals nota's en diskussiestukken, worden aan het partijbestuur c.q. aan het provinciaal bestuur gezonden.

4. Het partijbestuur toetst de ingezonden stukken en laat zich daarbij zoonodig voorlichten door de studiestichting van de partij of door andere deskundigen.

5. Standpunten en dergelijke kunnen door werkgroepen en kommissies naar buiten gebracht worden mits duidelijk is aangegeven onder wiens verantwoordelijkheid zulks geschiedt.

5 de kerngroep

Artikel 22.

1. De kerngroep bestaat uit leden, die worden gekozen door de provinciale ledenvergaderingen, waarbij bewust rekening gehouden wordt met regionale spreiding van de kandidaten.

2. Het partijbestuur stelt de kiesdeler vast welke wordt gevonden door het totale aantal leden te delen door 100. Uitkomsten achter de komma worden verwaarloosd.

3. Per provincie kunnen aangewezen worden zoveel leden en zoveel plaatsvervangende leden als de kiesdeler vol begrepen is op het aantal in de provincie woonachtige leden, met een minimum van drie leden per provincie.

4. Kerngroepleden en de plaatsvervangers worden voor twee jaar gekozen en zijn slechts eenmaal achter-

een herkiesbaar.

5. Leden van de Eerste en Tweede Kamerfractie alsmede leden van het partijbestuur nemen deel aan de beraadslagingen van de kerngroep. Zij hebben echter geen stemrecht.

6. Alle partijleden mogen deelnemen aan de beraadslagingen maar hebben slechts stemrecht voorzover zij deel uitmaken van de kerngroep.

Artikel 23.

De kerngroep wordt tenminste 4 maal per jaar bijeen-geroepen ter uitvoering van de taken zoals omschreven in de statuten en het huishoudelijk reglement.

2. Indien 10 % of meer van de kerngroepleden dit wenst, wordt een bijzondere vergadering uitgeschreven binnen twee weken nadat het schriftelijk verzoek daartoe bij de kerngroepcommissie is ontvangen. Deze vergadering wordt binnen een maand nadat bedoeld verzoek is ontvangen, gehouden.

3. Indien een kerngroeplid een vergadering niet kan bijwonen draagt hij zorg dat één van de gekozen en als zodanig bekende plaatsvervangende leden aanwezig is.

Artikel 24.

1. De kerngroepcommissie wordt door en uit de kerngroepleden gekozen en bestaat uit tenminste 3 leden.

2. De kerngroepcommissie verdeelt zelf de taken en bepaalt per vergadering wie voorzit.

3. De kerngroepcommissie kiest tevens een adviserend lid uit het kongrespresidium dat aan de kerngroepcommissie wordt toegevoegd.

4. Tevens benoemt het partijbestuur een lid van het partijbestuur als adviserend lid in de kerngroepcommissie.

5. Onverminderd het bepaalde in lid 2 heeft de kerngroepcommissie in ieder geval de taak het openbaar maken van besluiten van de kerngroep.

Artikel 25.

1. Bij meerderheid van stemmen aangenomen voorstellen worden als advies naar het partijbestuur gezonden.

2. Indien een vooraf geagendeerd voorstel de stemmen behaalt van 51 % van het totaal aantal aangewezen leden van de kerngroep, dan is het partijbestuur gehouden het besluit uit te voeren.

3. Het partijbestuur kan tegen een besluit als bedoeld in lid 2 van dit artikel in beroep gaan bij het kongres.

Artikel 26.

De taken van de kerngroep bestaan o.m. uit:

1. De controle op het politieke beleid van en het terzake adviseren aan de fracties en het partijbestuur.

2. De voorbereiding van de verkiezing van het landelijk bestuur.

3. Het opstellen van de kandidatenlijst voor de verkiezingen van leden van de Eerste Kamer.

4. Het maken van een voordracht voor de samenstelling van het kongrespresidium.

5. Het instellen van een financiële commissie, die belast wordt met toezicht op de financiën van de partij en die tenminste eenmaal per jaar verslag doet van zijn werkzaamheden aan de kerngroep.

6. Aan de kerngroepleden kan door het partijbestuur een vergoeding worden toegekend in reis- en verblijfkosten, afgestemd op de werkelijke kosten die gemaakt zijn.

6 het partijbestuur

Artikel 27.

Het partijbestuur bestaat uit tenminste 15 leden en wordt door het kongres gekozen. Voorzitter, vice-voorzitter, algemeen sekretaris en penningmeester worden door het kongres in functie gekozen.

Artikel 28.

Ministers, staatssekretarissen en leden van de 1e en 2e Kamer der Staten-Generaal kunnen geen deel uitmaken van het partijbestuur.

Artikel 29.

1. Het partijbestuur plaatst 4 maanden voordat bestuursverkiezingen moeten plaatsvinden een oproep in het partij-organen teneinde namen van kandidaten bij het

partijbestuur in te leveren. Het partijbestuur stelt

een lijst op van alle kandidaten en stuurt deze naar de provinciale besturen om voor te leggen aan de provinciale ledenvergaderingen.

2. De provinciale ledenvergadering stelt een advies op. Het provinciaal bestuur zendt dit advies met een alfabetische lijst van gekandideerde leden naar de kerngroep, uiterlijk twee maanden voordat bestuursverkiezingen zullen plaats vinden.

3. De kerngroep benoemt een commissie, die naar aanleiding van de ingekomen kandidatenlijsten en adviezen één totaal advies opstelt ten behoeve van het kongres.

4. Bestuursleden hebben voor een termijn van twee jaar zitting. Ieder jaar treedt de helft van het aantal bestuursleden af volgens een door het bestuur opge-maakt rooster.

5. Aftredende bestuursleden zijn slechts tweemaal achtereenvolgens herkiesbaar.

Artikel 30.

Het partijbestuur heeft onder meer tot taak:

1. De algemene leiding van de partij

2. Publikatie van kongresbesluiten en bindende besluiten van de kerngroep en de uitvoering daarvan.

3. Het opstellen van beleidsnota's.

4. Het bijeenroepen van het kongres en de voorbereiding van de stukken daarvoor en, gehoord het kongrespresidium, het vaststellen van de agenda voor het kongres.

5. Medewerking aan de kandidaatstelling voor vertegenwoordigende lichamen.

6. Het zorgdragen voor het goed functioneren van het partijbureau.

Artikel 31.

Het partijbestuur stelt zelf de onderlinge taakverdeling vast met inachtneming van het bepaalde in artikel 27.

Artikel 32.

1. Alle bestuursvergaderingen zijn openbaar. Alle partijleden kunnen het woord voeren met inachtneming van door het bestuur te stellen regelen.

2. Het bestuur is bevoegd een vergadering of een gedeelte van een vergadering besloten te verklaren, wanneer vertrouwelijke zaken betreffende personen ter sprake zullen komen.

7 het kongres

Artikel 33.

1. Ieder plaatselijk aktiecentrum wijst ten hoogste 10 % — naar boven afgerond — van het aantal leden, doch tenminste 1 lid aan als stemgerechtigte deelnemer(s) aan het kongres.

2. Het partijbestuur wijst tenminste 10 % van het aantal leden woonachtig buiten Nederland en in de zuidelijke IJsselmeerpolders aan als stemgerechtigde deelnemers aan het kongres.

3. De leden van het partijbestuur en de leden van de Eerste en Tweede Kamerfractie van de partij zijn stemgerechtigte deelnemers aan het kongres.

Artikel 34.

1. Het presidium bestaat uit tenminste 3 en ten hoogste 7 leden en wordt door het kongres op voordracht van de kerngroep gekozen voor één jaar.

2. Het partijbestuur benoemt een adviserend lid dat aan de vergaderingen van het kongrespresidium deelneemt.

3. Tussentijdse vakatures in het presidium worden door de kerngroep opgevuld.

Artikel 35.

Het kongrespresidium heeft tot taak:

1. De vaststelling van de dagorde van het kongres.

2. Het doen van een voorstel aan het kongres voor de afhandeling van de agenda.

3. Het toedelen van de beschikbare spreektijd.

4. Het aanwijzen van voorzitters voor de verschillende kongreszittingen.

5. Het samenvoegen van voorstellen van gelijke of nauwverwante strekking tot 1 voorstel.

6. Het leiden van de besprekingen en stemmingen over voorstellen en moties.

7. Het maken van notulen en het doorzenden daarvan aan het partijbestuur binnen twee weken na afloop van het kongres.

Artikel 36

Leden van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal en leden van het partijbestuur kunnen geen deel uitmaken van het kongrespresidium.

Artikel 37

Alle leden van de partij hebben op het kongres spreekrecht met inachtneming van regels te stellen door het kongrespresidium.

Artikel 38.

De stemgerechtigde deelnemers aan het kongres brengen slechts één stem per in stemming gebracht voorstel uit.

Artikel 39.

1. Het kongres wordt tenminste éénmaal per jaar door het partijbestuur bijeengeroepen.

2. Indien 51 % van het totaal aantal aangewezen leden van de kerngroep, of meer, zulks wensen, wordt een buitengewoon kongres bijeengeroepen.

Artikel 40.

1. Voorstellen voor het kongres moeten uiterlijk 4 maanden vóór de datum waarop het kongres gehouden wordt bij het partijbestuur ingediend worden.

2. Voorstellen kunnen zowel door de plaatselijke aktiecentra als door het partijbestuur worden ingediend.

3. Twee maanden voordat het kongres plaatsvindt worden alle voorstellen in het partijorgaan gepubliceerd.

4. Binnen twee weken na het verschijnen van het partijorgaan worden de voorstellen in de aktiecentra behandeld. Amendementen moeten eveneens binnen twee weken bij het partijbestuur ingediend worden.

5. De ingediende amendementen worden in de kongresstukken opgenomen en kunnen door het partijbestuur van een pre-advies worden voorzien.

6. Het partijbestuur stelt de agenda vast overeenkomstig het bepaalde in artikel 30, 4e lid.

Artikel 41.

1. Moties kunnen zowel door het partijbestuur als door de Eerste en Tweede Kamerfractie van de partij worden ingediend alsook door tenminste 15 leden gezamenlijk.

2. Moties worden schriftelijk en ondertekend ingediend bij het kongrespresidium.

Artikel 42.

Onverminderd het daaromtrent bepaalde in de statuten, behoort tot de taken van het kongres:

1. De bespreking van het beleid van het partijbestuur en van de fracties.

2. Vaststelling en wijziging van het partijprogramma.

3. Verkiezing van kandidaten voor vertegenwoordigende lichamen en leden van partij-organen voorzover zulks ingevolge statuten of reglement vereist is.

4. Vaststelling c.q. wijziging van de statuten en het huishoudelijk reglement.

5. De vaststelling van de lijnen waarlangs de politiek van de partij zich binnen het programma dient te ontwikkelen.

8 het verkiezingsreglement

Artikel 43.

Het partijbestuur stelt de datum vast voor het verkiezingskongres, dat uiterlijk plaatsvindt 4 weken voor de inleveringsdatum van de kandidatenlijsten, als bedoeld in de kieswet.

In geval van tussentijdse verkiezingen is de kerngroep bevoegd een afwijkende procedure vast te stellen.

Artikel 44.

1. De plaatselijke aktiecentra dienen uiterlijk 13 weken voor het verkiezingskongres bij het partijbestuur schriftelijk en ondertekend namen in van hen, die voor een kandidatuur in aanmerking komen. Het partijbestuur plaatst hiertoe tijdig een oproep in het partijorgaan.

2. Uiterlijk 11 weken voor het verkiezingskongres stelt het partijbestuur een alfabetische lijst op van alle kandidaten en maakt deze bekend in het partijorgaan.

3. Het partijbestuur zorgt tevens voor de bewilliging van de kandidaten.

4. Uiterlijk 8 weken voor het verkiezingskongres organiseert het partijbestuur op eenzelfde daarvoor aan te wijzen datum een aantal (maximaal 4) regionale ledenvergaderingen (kombinatie van een aantal provincies). De regionale ledenvergaderingen stellen een advies op in de vorm van een lijst met tenminste 30 namen, waarbij is aangegeven welke kandidaten op alle lijsten zouden kunnen voorkomen.

5. Uiterlijk 7 weken voor het verkiezingskongres zendt het partijbestuur de lijsten met namen door aan de sekretaris van de kerngroepkommissie.

Artikel 45.

1. Het partijbestuur is bevoegd zelfstandig een advies uit te brengen aan de kerngroepkommissie, dat uiterlijk 5 weken voor het verkiezingskongres bij de kerngroepkommissie moet zijn ingediend.

2. Uiterlijk 4 weken voor het verkiezingskongres formuleert de kerngroep een advies en zendt dit naar het partijbestuur.

Dit advies moet tenminste inhouden:

a. Het aantal namen dat op alle lijsten dient voor te komen.

b. Het al dan niet aanwijzen van één kandida(t)e, die de eerste plaats op alle lijsten zal innemen.

c. Wie en in welke volgorde op de identieke lijsten zullen worden geplaatst.

d. De wijze van stemmen op het kongres.

3. 4 weken voor het verkiezingskongres wordt het advies van de kerngroep met de alfabetische lijst van de kandidaten met de kongresstukken verzonden aan alle kongresdeelnemers.

4. Gekandideerde leden brengen geen stem uit over het advies als bedoeld in lid 1 en 2.

Artikel 46.

1. Het kongres spreekt zich allereerst uit over het al dan niet aanwijzen van één kandida(t)e, die de eerste plaats zal innemen op alle lijsten en over het aantal dat identiek op alle lijsten geplaatst zal worden tot een maximum, genoemd in de kieswet.

2. Vervolgens spreekt het kongres zich uit over de wijze van stemmen met betrekking tot de kandidaten, hetzij per blok van een door het kongres te bepalen aantal, hetzij per plaats, afzonderlijk, hetzij een combinatie van beide, steeds met inachtneming van de uitslag van de stemming als bedoeld in het 1e lid.

3. Over de kandidaten voor de tweede en volgende plaatsen wordt in ieder geval schriftelijk gestemd.

4. Een stembriefje is ongeldig indien het een naam of namen bevat van kandidaten die niet voor de plaats waarvoor gestemd wordt, gekandideerd is of zijn.

5. Indien de stemmen staken beslist het lot.

Artikel 47.

Nadat de stemmingen als bedoeld in artikel 46 hebben plaatsgevonden, bepalen de provinciale ledenvergaderingen de volgorde van de overige kandidaten en welke lijsten onderling verbonden zullen worden.

Artikel 48.

1. Binnen een week nadat het kongres is gehouden deelt het presidium de uitslag van de stemmingen aan het partijbestuur mede.

2. Het partijbestuur draagt er zorg voor dat de samen-gestelde kandidatenlijsten tijdig worden ingeleverd overeenkomstig het in de kieswet bepaalde.

Artikel 49.

Het kongres beslist over het aangaan van lijstverbindingen of het samenstellen van een gekombineerde lijst met andere partijen, een en ander voorzover de kieswet zulks toelaat.

B. Voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Artikel 50.

Aan de kandidaatstelling nemen alleen deel de leden in de bij de verkiezingen betrokken provincies.

Artikel 51.

1. Leden en actiecentra, woonachtig respectievelijk gelegen in de provincies als bedoeld in artikel 50, stellen de kandidaten en leveren de voorstellen schriftelijk en ondertekend in bij het provinciaal bestuur, uiterlijk 2 maanden voor de kandidaatstelling.
2. De provinciale besturen verzenden de lijsten, eventueel met een advies, aan het partijbestuur, dat de gebundelde lijsten met adviezen en eventueel voorzien van een eigen advies aan de kerngroep doorzendt.

Artikel 52.

Het provinciaal bestuur zorgt voor de bewilliging van de kandidaten.

Artikel 53.

1. De kerngroep stelt aan de hand van de door de provinciale besturen ingediende voorstellen definitieve kandidatenlijsten op en zendt deze aan het partijbestuur.
2. De stemming geschiedt schriftelijk waarbij per plaats gestemd wordt, te beginnen met de eerste.
3. De kandidaat die de meeste stemmen op zich verenigt is gekozen.
4. Indien de stemmen staken beslist het lot.

Artikel 54.

Het partijbestuur regelt de voorbereiding voor de indiening van de kandidatenlijsten en wijst de leden van de Statenfrakties aan, die belast worden met de indiening van de kandidatenlijsten.

Artikel 55.

De kerngroep beslist over het aangaan van lijstverbindingen of het samenstellen van een gekombineerde lijst met andere partijen, een en ander voorzover de kieswet zulks toelaat.

C. Voor de Provinciale Staten

Artikel 56.

De actiecentra in de provincie dienen bij het provinciaal bestuur schriftelijk en ondertekend voorstellen in met betrekking tot de kandidaten voor de Provinciale Staten, uiterlijk twee maanden voor de inleveringsdatum van de kandidatenlijsten, zoals in de kieswet bedoeld.

Artikel 57.

1. Het provinciaal bestuur gaat na of de genoemde kandidaten akkoord gaan met hun kandidaatstelling en stelt daarna een kandidatenlijst op voor alle kieskringen en voorziet deze lijst van een advies.
2. In een provinciale ledenvergadering, die uiterlijk één maand voor de inleveringsdatum van de kandidatenlijsten als bedoeld in artikel 56 gehouden wordt, worden de definitieve kandidatenlijsten vastgesteld door middel van een schriftelijke stemming, waarbij per plaats wordt gestemd te beginnen met de eerste.
3. De kandidaat op wie de meeste stemmen zijn uitgebracht, is gekozen. Bij staking der stemmen beslist het lot. Hij die reeds verkozen is dingt verder niet mee.
4. De provinciale ledenvergadering kan besluiten een referendum te houden ter vaststelling van de definitieve kandidatenlijst. Hij die de meeste stemmen op zich verenigt, neemt de eerste plaats in en zo vervolgens.
5. Leden van het provinciaal bestuur, die gekandideerd zijn voor de Provinciale Staten, nemen geen deel aan de beraadslagingen en het opstellen van een advies als bedoeld in het eerste lid van dit artikel.

Artikel 58.

Het provinciaal bestuur zorgt voor de bewilliging van de kandidaten en levert de kandidatenlijsten tijdig en ter plaatse in, overeenkomstig het in de kieswet bepaalde.

Artikel 59.

De provinciale ledenvergadering beslist over het aangaan van lijstverbindingen of het samenstellen van een gekombineerde lijst met andere partijen, een en ander voorzover de kieswet zulks toelaat.

D. Voor de gemeenteraden

Artikel 60.

1. In de ledenvergadering van het plaatselijk actiecentrum wordt tenminste 3 maanden voor de kandidaatstelling voor de gemeenteraden besloten over het al dan niet deelnemen aan de verkiezingen.
2. De algemene ledenvergadering van het plaatselijk actiecentrum beslist over het aangaan van lijstverbindingen of het samenstellen van gekombineerde lijsten met andere partijen, een en ander voorzover de kieswet zulks toelaat.

Artikel 61.

1. Uiterlijk 2 maanden voor de kandidaatstelling dienen de leden van het plaatselijk actiecentrum schriftelijk namen in van personen, die voor een kandidatuur in aanmerking komen.
2. Het bestuur verzamelt de namen en stelt de lijst samen waarop alle namen van gekandideerde personen voorkomen. Deze lijst wordt door het bestuur van een advies voorzien.

Artikel 62.

1. Uiterlijk een maand voor de kandidaatstelling stelt de ledenvergadering de definitieve lijst samen door middel van een schriftelijke stemming, waarbij per plaats gestemd wordt, te beginnen met de eerste.
2. De kandidaat op wie de meeste stemmen zijn uitgebracht, is gekozen en dingt verder niet mee. Indien de stemmen staken beslist het lot.
3. Het bestuur zorgt voor de bewilliging van de kandidaten en voor tijdige inlevering van de kandidatenlijsten.

9 slot- en overgangsbepalingen

Artikel 63.

1. Alle geschillen, die voortvloeien uit de toepassing van de statuten of het huishoudelijk reglement worden beslist door een geschillenkommissie.
2. De geschillenkommissie bestaat uit een oneven aantal leden van tenminste drie en ten hoogste zeven en wordt benoemd door het kongres voor een periode van 2 jaar.
3. Bij meerderheid van stemmen genomen besluiten van de geschillenkommissie zijn bindend.
4. Indien de geschillenkommissie niet tot een besluit komt, wordt het partijbestuur hiervan in kennis gesteld dat alsdan een beslissing neemt.

Artikel 64.

Het partijbestuur kan in elk onvoorzien spoedeisend geval in naam van de partij handelen onverminderd zijn verantwoordelijkheid aan het kongres en de kerngroep.

Artikel 65.

Dit reglement en wijzigingen daarin treden in werking op de eerste dag van de maand volgend op die, waarin zij zijn aangenomen.

STATUTEN VAN DE PPR

Bijvoegsel van de Nederlandse Staatscourant van vrijdag 9 mei 1969 nr. 89
Nr 411

VERENIGING Politieke Partij Radikalen te 's-Gravenhage

Naam, zetel en duur

Artikel 1

1. De vereniging draagt de naam Politieke Partij Radikalen. Deze naam kan worden afgekort als „P.P.R.” of „Radikalen” en is gevestigd te 's-Gravenhage.
2. De vereniging is aangegaan voor de tijd van 29 jaar en 11 maanden, te rekenen vanaf de dag van haar oprichting, zijnde 1 maart 1968.

Doel

Artikel 2

1. De Politieke Partij Radikalen stelt zich ten doel het actief deelnemen aan het politieke leven in Nederland, vanuit een gezindheid, die is gericht op een vernieuwing

van de samenleving.

2. Deze doelstelling wordt steeds opnieuw nader uitgewerkt in een politiek program.

Middelen

Artikel 3

De Politieke Partij Radikalen tracht haar doel te bereiken door:

- het doen verkiezen van haar kandidaten in de Eerste en Tweede kamer van de Staten Generaal alsmede in andere vertegenwoordigende lichamen;
- andere geëigende middelen.

Leden

Artikel 4

1. Ieder, die instemt met de doelstellingen van de Politieke Partij Radikalen en de leeftijd van 16 jaar heeft bereikt, kan als lid tot de Politieke Partij Radikalen toetreden.

2. Aanmelding voor het lidmaatschap dient schriftelijk te geschieden bij het sekretariaat van de Politieke Partij Radikalen of op een nader bij huishoudelijk reglement vast te stellen wijze.

Lidmaatschap

Artikel 5

1. Het lidmaatschap gaat in op de dag bij huishoudelijk reglement te bepalen.

2. Aan het lidmaatschap is een jaarlijkse kontributie verbonden.

Einde van het lidmaatschap

Artikel 6

Het lidmaatschap eindigt door:

- overlijden;
- de ontvangst op het sekretariaat van de Politieke Partij Radikalen van een schriftelijke opzegging;
- afvoering van de ledenlijst wegens een kontributieschuld met inachtneming van de terzake geldende bepalingen van het huishoudelijk reglement;
- roeyement.

Artikel 7

Het bestuur van de Politieke Partij Radikalen is bevoegd een lid te royeren, indien deze zich gedraagt op een wijze welke in ernstige mate in strijd is met de doelstellingen van de Politieke Partij Radikalen, met de statuten of het huishoudelijk reglement.

Beroep tegen roeyement

Artikel 8

Van een roeyement staat binnen een maand nadat het betrokken lid hiervan schriftelijk in kennis is gesteld, beroep open op een commissie, waarvan de leden door de algemene ledenvergadering zijn aangewezen.

De algemene ledenvergadering

Artikel 9

1. Het hoogste gezag van de Politieke Partij Radikalen berust bij de algemene ledenvergadering, welke voor alle leden toegankelijk is.

2. Elk jaar wordt ten minste een algemene ledenvergadering gehouden.

3. De wijze waarop tijdens de algemene vergadering wordt gestemd, wordt vastgesteld bij huishoudelijk reglement.

Taak en bevoegdheden van de algemene ledenvergadering

Artikel 10

1. De algemene ledenvergadering is belast met:

- de vaststelling van het politiek program van de Politieke Partij Radikalen;
- de vaststelling van het huishoudelijk reglement;
- de wijziging van de statuten;
- de beoordeling van het beleid van het bestuur en van
- de beoordeling van het beleid van haar leden in de andere partijorganen;

verschillende vertegenwoordigende lichamen;

f. de verkiezing van het bestuur;

g. de beslissing in hoogste instantie over zaken, welke in de statuten en reglementen van de Politieke Partij Radikalen, daartoe zijn aangewezen.

2. De taken, de bevoegdheden en de werkwijze van de algemene ledenvergadering worden geregeld in het huishoudelijk reglement.

Van het bestuur

Artikel 11

1. Het bestuur van de Politieke Partij Radikalen bestaat uit een door de algemene vergadering te bepalen aantal leden, met dien verstande, dat het ten minste uit 8 leden moet bestaan.

2. De voorzitter wordt door de algemene ledenvergadering in functie gekozen. Het huishoudelijk reglement kan vaststellen dat ook andere bestuursleden in functie worden verkozen.

3. De procedure voor de kandidaatstelling en verkiezing van de leden van het bestuur wordt vastgesteld in het huishoudelijk reglement.

Taken en bevoegdheden van het bestuur

Artikel 12

1. Tot de taken van het bestuur van de Politieke Partij Radikalen behoren:

- de algemene leiding van de partij;
- de uitvoering van de besluiten van de algemene ledenvergadering;
- de instelling van bijzondere organen, waaraan een beperkte bestuurs- of beslissingsmacht of een adviserende taak kan worden opgedragen;
- de oprichting van plaatselijke of regionale actiecentra;
- de aanwijzing van 2 bestuursleden, welke de Politieke Partij Radikalen in en buiten rechte vertegenwoordigen.

2. De taken, bevoegdheden en werkwijze van het bestuur worden nader geregeld in het huishoudelijk reglement.

Plaatselijke en regionale actiecentra

Artikel 13

1. Actiecentra verenigen alle leden, die woonachtig zijn in een zelfde gebied.

2. De taakstelling, de organisatievorm, de bevoegdheden en de werkwijze van de actiecentra worden nader vastgesteld bij huishoudelijk reglement.

De Kerngroep

Artikel 14

1. De kerngroep wordt gevormd door vertegenwoordigers van de actiecentra.

2. De kerngroep heeft o.m. tot taak de controle op het bestuursbeleid en het beleid van de Eerste en Tweede Kamerfractie, het opstellen van een kandidatenlijst voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal en de medewerking aan de verkiezingen in vertegenwoordigende lichamen.

3. Het bepaalde in lid 2 wordt nader geregeld bij huishoudelijk reglement.

Geldmiddelen

Artikel 15

1. De geldmiddelen van de Politieke Partij Radikalen bestaan uit:

- de kontributie;
- vrijwillige bijdragen;
- erfstellingen, legaten en schenkingen;
- alle overige baten.

2. De contributie moet worden voldaan bij de penningmeester van de Politieke Partij Radikalen of op een bij huishoudelijk reglement nader te bepalen wijze.

Verenigingsjaar

Artikel 16

Het verenigingsjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december.

Statutenwijziging

Artikel 17

1. Een besluit tot wijziging van de statuten moet worden genomen door de algemene ledenvergadering. Daartoe is een gewone meerderheid van stemmen toereikend.
2. Zij treden eerst in werking nadat de Koninklijke goedkeuring is verkregen.

Uitleg

Artikel 18

1. In gevallen waarin deze statuten of het huishoudelijk reglement niet voorzien, beslist het partijbestuur.
2. Verschillen van mening over de uitleg van deze statuten of het huishoudelijk reglement worden voorgelegd

aan een commissie van geschillen, een en ander nader te regelen bij huishoudelijk reglement.

Ontbinding

Artikel 19

1. Bij ontbinding van de Politieke Partij Radikalen geschiedt de liquidatie door het bestuur overeenkomstig het bepaalde in art. 1702 van het Burgerlijk Wetboek.
2. Het ontbindingsbesluit, genomen met absolute meerderheid van stemmen op een speciaal daartoe bijeengeroepen algemene ledenvergadering, geeft aan een eventueel liquidatie-saldo een passende bestemming. Goedgekeurd bij Koninklijk besluit dd. 10 februari 1969 nr. 115.

Mij bekend,
De Minister van Justitie,
Namens de Minister:
Het hoofd van de Hoofdafdeling
Privaatrecht,
Th. v. Sasse v. Ysselt.

PPR - visiestuk

De PPR is aktiepartij voor allen die de verandering van mentaliteit en maatschappelijke structuren nastreven, die in ons programma zijn aangegeven. Elk politiek streven wordt gevoed door een mensbeeld en een wereldbeschouwing. De PPR meent dat het politieke handelen van de mens gericht moet zijn op het scheppen van geestelijke en materiële vrijheid voor elke mens om zijn verantwoordelijkheid voor het welzijn en voortbestaan van de aarde als geheel (mens, dier en natuur) te kunnen belevén. Alleen in een waarlijk gedemocratiseerde wereld komt hij als mens tot zijn recht. Elke generatie wordt weer uitgedaagd tot nieuwe creativiteit in de opgave om elke mens die wordt geboren de mogelijkheid te geven een menswaardig bestaan op te bouwen. Daarvoor is nodig een voortdurend bezig zijn t.a.v. het blootleggen en wegnemen van factoren die de ontplooiing van de mens in de weg staan. Als meest wezenlijke belemmering zien wij de opvatting van vrijheid als het najagen van eigenbelang zonder de verantwoordelijkheid te belevén voor de mensheid, dierenwereld en natuur.

De PPR wil niet een stelsel onveranderlijke, statische beginselen geven voor het politieke, economische en kulturele leven. Wel vinden wij een maatschappelijke orde alleen aanvaardbaar als deze is gebaseerd op het fundamentele recht van elke mens om zich te kunnen ontwikkelen tot een vrij en verantwoordelijk wezen, ongeacht zijn afkomst, nationaliteit, huidskleur, kracht, prestatievermogen, begaafdheid, beroep, godsdienst, politieke richting, seksuele gerichtheid

en ongeacht of hij man of vrouw is, tot de jongeren behoort of tot de ouderen. Hiervoor is allereerst nodig dat erkend wordt dat de bronnen van ons bestaan: de bodem, de lucht, het water alsmede alle produktiemiddelen, van alle mensen samen zijn. Zij mogen nooit bezit zijn van enkelingen of groepen, zodanig dat zij anderen kunnen belemmeren er gebruik van te maken of er macht mee uit te kunnen oefenen over anderen. Zij kunnen slechts bezit zijn in de zin van „gebruiken”. De democratische ordening van de ekonomie heeft voorrang boven alle andere ordeningen. Er kan niet iets echt goeds aan menselijk welzijn plaatsvinden als de ekonomie niet op bevredigende wijze is geordend. Die ordening is niet alleen voorwaarde tot verheffing van de mens of middel tot dat doel. Het is ook doel op zichzelf: het behoort tot de menselijke waardigheid dat hij zelf zijn bronnen van bestaan kan regelen; het hoort bij de eerste noodzakelijke voorwaarde van zijn mens-zijn. Als je hem die ontnemt is al het andere dat je hem dan wel toestaat altijd maar half werk. De vrijheid en de zekerheid die ontstaat doordat mensen hun bestaan zelf kunnen regelen, is de basis voor alle andere vrijheden en zekerheden. Zonder die basis-vrijheid en zekerheid zullen alle andere nooit perfect zijn. Hier wordt dus niet uitgesproken dat de ekonomie „onderbouw” is voor alle andere levenswaarden, noch wordt aan het materiële de grootste waarde gehecht. De voorrang wordt toegekend omdat de democratische ordening van de ekonomie de ingang vormt tot al het andere. Het uitgangspunt moet zijn dat de rijkdommen van de wereld voor allen

zijn en het gebruik gezamenlijk geregeld wordt. Dit geldt zowel voor de verhoudingen tussen de volkeren en rassen, de verhoudingen tussen de deelnemers aan het arbeidsproces, de verhoudingen in het onderwijs, als voor de verhouding tussen mannen en vrouwen in huwelijk en maatschappij. Vooral de problematiek t.a.v. de derde wereld legt de onrechtvaardige verdeling van bezit, kennis en macht bloot. Het rijke noorden eigent zich wederrechtelijk rijkdommen toe, waardoor niet alleen voor een meerderheid de kwaliteit van het bestaan zeer gering is, maar ook bestaan zelf aan hen wordt ontnomen. Tegen deze achtergrond is de PPR van mening dat deze problematiek pas werkelijk kan worden opgelost als er een wereldregering tot stand is gebracht, die op democratische uitgangspunten is gegrondvest, en die het gezamenlijk recht van allen op de bestaansbronnen zal erkennen. Het gehele investerings- en produktiebeleid moet gedemocratiseerd worden. Wij gebruiken liever niet de woorden nationalisatie of socialisatie omdat die doen denken aan totalitaire regelingen van bovenaf of minstens aan centralisme. In een democratisering naar het model van onze democratische staatsvorm is er alle ruimte voor inspraak, eigen initiatief, gezamenlijke besluitvorming. Het nationale investerings- en produktiebeleid moet door het gekozen parlement gecontroleerd worden. Binnen dat kader moeten volledig gedemocratiseerde bedrijven en ondernemingen uitvoerders en, in de zin van positieve kritiek, de „tegenspelers” zijn. Via het vrij, op winst gerichte

productie- en handelssysteem is een wereld ontstaan van concurrentie, uitbuiting, onrecht, bestaansonzekerheid, eenzaamheid, oorlogen, crises in het milieu, dreigingen met massale vernietiging door kernwapens. Daarbij wordt de indruk gewekt dat dit alles het onvermijdelijk gevolg is van de menselijke natuur. Wij willen echter de nadruk leggen op andere, fundamentele eigenschappen van menszijn: de samenleving die wij voorstaan sluit aan bij diep-menselijke verlangens naar zekerheid, erkenning, gemeenschapszin, veiligheid, gerechtigheid en menselijke waardigheid. Deze verlangens zullen op den duur sterker blijken dan het verlangen naar steeds meer welvaart, macht, bezit en consumptie. Geen van de verschijnselen die het voortbestaan van de mens bedreigen, ontstond buiten de mens om. De PPR is ervan overtuigd, dat het binnen het vermogen van de mens ligt ze ook zelf op te lossen, indien hij zich van de huidige structuren weet te bevrijden. Die andere samenleving willen wij

langs democratische weg bereiken. Ook al vinden velen — begrijpelijkerwijs — dat er misschien niet voldoende tijd is, toch kan en zal die samenleving alleen maar tot stand komen als resultaat van gemeenschappelijk beraad en gezamenlijke besluitvorming. Aan veranderingen die niet uit de gemeenschap zelf voortkomen, hechten wij geen waarde. Ingrepen op een verkeerde ontwikkeling, die niet steunen op een meerderheid van denken en voelen, bieden slechts schijnoplossingen. Daarmee geven wij tevens aan dat wij geloven in de mogelijkheid van verandering van mentaliteit bij een meerderheid van de mensen.

De PPR beseft echter ook terdege, dat als individuen en groepen zich deze visie bewust worden en haar in de praktijk trachten te realiseren, dit niet zal gaan zonder konflikt en strijd. Er zal hardnekkig verzet worden geboden omdat het realiseren van deze visie machtsposities van bevoorrechten aantast. Wij schuwen deze strijd niet, willen haar juist aangaan.

Een strijd die niet met geweld zal worden bevochten, maar via overtuigen en actie, door gewone mensen in huiskamers, op scholen, in bedrijven en kantoren, door aktiegroepen, vakbonden en ook door politieke partijen.

Dit visiestuk werd vastgesteld op het kongres van de PPR op 23 en 24 november 1973.

PPR-MENSEN STELLEN HUN VERWACHTINGEN TE HOOG

PPR NU OOK FLINK VERTEGENWOORDIGD IN DE RADEN

„Hartelijk geluk gewenst!” werd me verschillende malen toegeroepen door medereizigers op de ochtend na de gemeenteraadsverkiezingen. Inderdaad, voor de mensen die een hele avond uitslagen op het televisiescherm hadden gezien, was het duidelijk dat de PPR een groot succes heeft behaald. In 1970 niet vertegenwoordigd in de gemeenteraden van Amsterdam, Den Haag en Rotterdam; nu wel met respectievelijk 3, 2 en 1 zetels. In Utrecht, waar voor het eerst met een eigen lijst werd uitgekomen, behaalde de PPR ineens drie zetels. Ook in de minder grote plaatsen bleek de PPR nu over het gehele land heen frakties in de raden te kunnen brengen.

Toch zag niet iedereen een succes in ons resultaat. Ik doel hier niet zozeer op commentaren van politici en journalisten. Het gaat mij nu om: PPR-leden die *keer op keer bij verkiezingen hun verwachtingen te hoog stellen*. Wij hebben bij de gemeenteraadsverkiezingen landelijk gezien hetzelfde percentage van de stemmen behaald als bij de kamerverkiezingen van 1972. Dat is een gunstig resultaat, omdat nu de opkomst veel lager was. Om het goed te doen moet onze partij er bij elke verkiezing weer in slagen haar kiezers naar de stembus te krijgen. Vooral bij de jonge kiezers onder wie wij nog steeds een betrekkelijk grote aanhang hebben is dat niet eenvoudig. Van ons wordt meer gevraagd dan alleen een briefkaartje in de brievenbussen te duwen, waarin de mensen weer worden herinnerd aan hun plicht.

Bij landelijke verkiezingen kunnen wij een campagne voeren die via radio en televisie mensen massaal konfronteert met het PPR-denken. Bij gemeenteraadsverkiezingen zou zo'n campagne terecht verkeerd overkomen. Maar dat betekent wel een erg zware opgave voor onze aktiecentra in de grote plaatsen. Zij kunnen er welhaast niet in slagen een net zo hoge opkomst van PPR-kiezers te bewerkstelligen als mogelijk is bij een landelijk uitvechten van de politieke meningsverschillen. Het gevolg is een teruggang voor de PPR ten opzichte van de landelijk uitgevochten provinciale-statenverkiezingen. Dat verschijnsel deed zich in 1970 voor en in 1974 weer.

NAVO-kongres

Het Navokongres wordt zaterdag 22 juni gehouden in de Nieuwe Veemarkthallen, Sartreweg 1-3, Utrecht. Vanaf het station neem je bus 57 of 58, wie nog per auto komt houdt de afslag Utrecht-Oost in de gaten. Er is een kindercrèche en eten en drinken is aanwezig. De zaal is geopend van tien uur af.

Op de agenda: ons aller Navo. Hebben de aktiecentra hun kongresafgevaardigden al opgegeven bij het partijburo? Zoals iedereen weet is tien procent van de leden stemgerechtigd.

Doordat onze algemene teruggang in vergelijking met de statenverkiezingen slechts 0,6% bedroeg, is de PPR nu flink vertegenwoordigd in de gemeenteraden. Dat heeft tot gevolg dat de mensen onze partij de komende vier jaar beter zullen leren kennen in het plaatselijke politieke werk. Die voortgaande opbouw van de PPR na het grote succes van 1972 is zeer verheugend.

Naast het algemene beeld zijn er de plaatselijke successen. In Maastricht, Tilburg, Breda, Middelburg en andere grotere plaatsen in het zuiden werd winst geboekt. Grote successen waren er in plaatsen als Noordwijk, Wieringermeer, Kollum, Hazerswoude, Groenlo, Dokkum (door Biesheuvel eens „het Mekka van de ARP” genoemd), Winsum, Harlingen, Naaldwijk, Heemskerk, Ermelo, Haskerland en tal van andere kleinere gemeenten. Voor het

Lees verder pag. 3

deze sticker is verkrijgbaar
voor 40 cent bij Joop van Rossum
Andreaslaan 6, Groesbeek

PPRAK

Uitgave van de Stichting
Radikalenkrant

directie: Rien Blom, Jan Heytel, Sam Mol.

redaktieraad: Leo van den Berg,
Lou Hoefnagels, Harm Lamberts

redactie: Dick Rietbergen, Frans
Schulte, Kees Waagmeester (eind-
redakteur).

vormgeving: Ton Wegman

druk: Lumax, Utrecht

vaste korrespondenten:

Binnenhof: Henk Hoek, Ton Hupkens,
Marlies Neervoort

Groningen: Henri Dijksterhuis

Friesland: Kees van Twist

Overijssel: Louis Tangel

Utrecht: Dick Rietbergen

Limburg: Han Buhrs

redactie-adres: Kees Waagmeester,
Preludeweg 490 (west) Alphen aan den
Rijn. Tel. (01720) 9 47 13

kopij voor het volgende nummer
lieft begin augustus op het
redactie-adres, **getypt**, met redelijke
marge, blad aan één zijde gebruikt.

abonnement: f 10,— per jaar.

voor advertenties en abonnementen:
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277. Amsterdam. Telefoon
(020) 22 73 42.

voor contributiebetalingen:
Penningmeester PPR, postgiro 1575600
te Amsterdam.

UIT HET DAGBOEK VAN EEN PARTIJGEK

in
rin
th

Woensdag: *Daf schrijft volgens de krant in het jaarverslag, dat het niet zo goed gaat met de afzet onder andere door anti-autokampagnes. Het is dat wij als samenleving geen jaarverslagen maken, maar anders hadden we voor het zoveelste jaar kunnen schrijven: Het gaat niet zo goed met het milieu en de ruimtelijke ordening door de pro-autokampagnes. Hoewel, ik denk niet dat Daf iemand een verwijt maakt. Het zal gewoon een konstatering zijn, want bedrijven zijn waardevrij. Ze fabriceren gewoon wat de samenleving vraagt. Ik maak Daf trouwens ook geen verwijt. Ik konstateer ook alleen maar.*

Vrijdag: *Woordvoerderschap is vast een woord dat in de meest gedemocratiseerde partij wel mag worden gebruikt. Die post in de PPR zal over enige tijd vakant zijn, zo heeft de bekleeder ervan herhaald. Goed dat hij het vroegtijdig zegt. Want hij is de verpersoonlijking van de PPR voor veel kiezers. En voor de pers vaak ook. Dat kan je jammer vinden, een feit is het wel.*

Volgens mij zou de PPR er verstandig aan doen over niet al te lange tijd Piet of Els als toekomstige woordvoerder aan te wijzen en te laten optreden. Zodat hij of zij evengoed bij de PPR gaat horen als Bas nu. Sterker, zodat Piet of Els evengoed de PPR is als Bas nu.

Natuurlijk, iedere PPR-er is de PPR. Maar als je vroegtijdig duidelijk maakt wie de woordvoerder zal zijn, heb je over drie jaar een lijsttrekker die zo vanzelfsprekend de PPR is, alsof er nooit een ander is geweest. En wie niet één, maar twaalf woordvoerders wil heeft ook mijn zegen. Als we ook dat maar vroegtijdig regelen.

AGENDA

18 juni :	Radiouitzending PPR, 18.19 uur Hilversum 2
19 juni :	Bestuursvergadering
5 juli :	Bestuursvergadering
16 juli :	Bestuursvergadering
31 juli :	Bestuursvergadering
16 aug.:	Bestuursvergadering

WIE GAAT DE PPR BESTUREN?

Wij willen alle leden en actiecentra oproepen kandidaten in te dienen voor de bestuursverkiezing die op het najaarskongres in november zal worden gehouden.

De opgaven dienen uiterlijk 31 juli bij het bestuur binnen te zijn. Daarna zullen de namen worden toegezonden aan de provinciale ledenvergaderingen die uiterlijk 16 september hun advies bij de speciale commissie uit de kerngroep moeten deponeren. Deze commissie stelt tenslotte een advies voor het kongres op. (Een en ander volgens artikel 29 van het huishoudelijk reglement).

Het is in de afgelopen periode ook weer gebleken, dat je als bestuur met een zo grote massa taken zit, dat het gewoon nodig is dat iedereen zich voor de volle honderd procent in kan zetten. Waaraan een nieuw bestuur daarom behoefte heeft zijn kandidaten met een heleboel tijd, want tijd kost het (zeker wanneer je ook nog ver moet reizen). Het is dan ook echt niet te doen (de ervaringen van de afgelopen jaren leren het) het bestuurswerk te combineren met andere bezigheden binnen de partij. Je moet je er helemaal voor vrijmaken.

Besturen gaat bovendien nogal eens gepaard met frustraties van uiteenlopende aard. Om maar wat te noemen: Wie het idee heeft volop aan politiek te kunnen doen komt vaak bedrogen uit. Vele weliswaar belangrijke, maar weinig spektakulaire zaken eisen erg veel aandacht op. En ook vergadertechnies loopt er wel eens iets mis. Tenslotte, zoals overal in de partij is er ook hier sprake van liefdewerk. Financiële compensatie behoort in het algemeen nog niet tot de mogelijkheden.

Het leek ons goed op een paar moeilijke kanten te wijzen. Desondanks hopen wij natuurlijk dat er voldoende enthousiastelingen zijn, zodat op 16 november een behoorlijke keus kan worden gemaakt.

Namens het bestuur
Ton Wachter

VERHUISD

Verhuisd: Bestuurslid Stéphanie Brokerhof naar Couwenhove 77-05 in Zeist. Haar telefoonnummer blijft 03404-20159.

Eveneens verhuisd bestuurslid Ruud de Vringer naar Salamanderveen 238, postbus 107 te Spijkenisse. Telefoonnummer nog onbekend.

PPR IN DE RADEN

VERVOLG VAN PAGINA 1

eerst sinds de oprichting van de Partij van de Arbeid heeft een nieuwe partij laten zien dat zij zich ook op het platteland kan vestigen.

Wat de samenwerking met andere partijen betreft is er reden tot grondige analyse. Welke combinaties deden het goed en welke slecht? Wat bijvoorbeeld te zeggen van de combinatie PPR-KVP in Harderwijk, die van 7,8% bij de statenverkiezingen nu op 11,9% kwam? Het wachten is op een gedetailleerde analyse.

Ik hoop dat nu wel aan alle PPR-leden duidelijk is dat het sukses voor onze partij niet vanzelf komt. Het vraagt een voortdurende inzet van ons allen, willen we het landelijk beeld bewaren van de PPR als actieve voorhoede-partij. Bovendien zal duidelijk moeten blijven dat onze radikaliteit steeds gestalte krijgt in een redelijke politiek. Ik acht het niet ondenkbaar dat de meer dan normale teruggang in Rotterdam (1,4 %) te wijten is aan een tijdelijk

uitwijken naar de CDA van een aantal PPR-kiezers. De uitsluiting van andere partijen van de programkolleges zonder ook maar met die partijen over het program gepraat te hebben, wordt niet als redelijk ervaren. Wel teken ik hierbij aan, dat de polarisatie van rechts, die in sommige gemeenten weer aan de dag trad, hiervoor bepaald niet onder doet. (Ik heb dat bijvoorbeeld in mijn woonplaats Ermelo weer van nabij kunnen gadeslaan).

Van de inzet en het enthousiasme in onze actiecentra ben ik de afgelopen maanden sterk onder de indruk geraakt.

Toch ben ik blij dat we nu een verkiezingloze periode van drie jaar voor ons hebben. Dat is een mooie tijd om er voor te zorgen dat we de kamerverkiezingen van mei 1977 kunnen ingaan met 30.000 leden en een stevig onderbouwde politiek.

Bas de Gaay Fortman.

WERKGROEP BAS, LOU GRONDWETS- EN DE KON- HERZIENING FESSIONELEN

Op 4 juni is de nota van de regering „inzake het grondwetsherzieningsbeleid” verschenen (kamerstuk nr. 12 944, te bestellen bij de Staatsdrukkerij, Chr. Plantijnstraat, Den Haag). Bestuur en fractie(s) hebben behoefte aan een advies over de wijze waarop in het algemeen vanuit de PPR het vraagstuk van de functie van de grondwet moet worden benaderd, maar ook over de verschillende voorgestelde wijzigingen zelf (Eerste Kamer, gekozen formateur, invoering van een beperkt aantal distrikten waarbinnen evenredige tegenwoordiging bij verkiezing Tweede Kamer, (sociale) grondrechten, referendum, openbaarheid van bestuur, decentralisatie). Dit alles vanzelfsprekend tegen achtergrond van de politieke doelstellingen van de PPR. Wij roepen degenen die vanuit de praktijk of de wetenschapsbeoefening met deze onderwerpen vertrouwd zijn en die aan een advies (voor 1 oktober) willen medewerken, graag op zich te melden bij de tweede ondergetekende (p/a Binnenhof 1A, Den Haag).

**Thea Janssens-Quant
Erik Jurgens**

In een interview met Hans Smit van Vrij Nederland (Bas de Gaay Fortman: „De PPR kiest de derde weg tussen kapitalisme en communisme, VN van 1 juni 1974) is Bas onder andere ingegaan op Lou Hoefnagels bespreking van zijn boekje Politiek op termijn in de PPRAK van april. Wij nemen dat deel over. Lou Hoefnagels zal in een opmerken. Bas: „Hier speelt het volgende nummer reageren op Bas' opmerkingen. Bas: „Hier speelt het probleem van de identifikatie. Ik heb al bij de aanvaarding van het lijst-trekkerschap van de PPR gezegd, dat het beter is die functie, waarin je nu eenmaal de meeste publieke aandacht trekt, niet al te lang te vervullen. In 1977 stop ik ermee, dan ben ik zes jaar fractievoorzitter geweest. Voor deze partij is het beter dat ik ermee ophou en het betekent voor mij, dat dit soort verwijten mij in de toekomst bespaard blijven. De vrijheid van meningsuiting blijkt voor fractievoorzitters beperkt te zijn. Want wat is er nu aan de hand? Ter discussie staan denkbeelden over de vraag hoe de PPR zich in 1977 moet opstellen. Daar kun je lange kongressen over houden, je kunt ook

je persoonlijke visie alvast ontvouwen. Nu wordt mij het recht ontzegd dit te doen. Ik zou er eerst een intern stuk van gemaakt moeten hebben. Maar wat zijn interne stukken? Wij zitten toch niet in een centralistische partij? Ik begrijp de kritiek slecht, want ik heb duidelijk aangegeven, dat het laatste hoofdstuk van Politiek op termijn mijn persoonlijke mening weergeeft.

Het is een ziekte van de partij-politiek, dat er geen kritiek wordt geleverd op inhoudelijke politieke denkbeelden, maar op procedure-kwesties.

Overigens ben ik het in het geheel niet met Hoefnagels eens. Ik heb al lang gemerkt, dat de meerderheid in de PPR het bestaan van de konfessionele partijen aanvaardt als een feit en wil trachten met hen tot overeenstemming te komen. Wij wensen alleen niet dat de konfessionele partijen links en rechts tegenover elkaar uitspelen. Een kleine groep in de PPR vindt het bestaan van konfessionele partijen principieel onaanvaardbaar. Maar deze groep heeft niet het recht mij het zwijgen op te leggen. In de PPR is men vrijwel unaniem in de kritiek op gedetailleerde regeerakkoorden, waarbij compromissen werden gesloten na dag en nacht doorpraten. De kritiek richt zich minder op de regeringssamenwerking met de konfessionelen. Degenen, die daar nog steeds moeite mee hebben, voelden zich op hun tenen getrapt, toen ik eens een keer sprak over een *konfessionelen-syndroom*. Maar het is mijn overtuiging, dat je geen principiële bezwaren kan aanvoeren tegen het bestaan van konfessionele partijen. Je moet aan hen wel dezelfde eisen stellen als aan alle andere partijen, vooral als het gaat om politieke duidelijkheid.”

BIJDRAGE AAN DE DISKUSSIE

OVER BARSTEN IN DE GROEI

MOET ER IEMAND EEN STAP TERUG DOEN?

Aan het eind van zijn kritiese beschouwing over Barsten in de groei in PPRAK van april (no. 50) doet onze vriend Leo van den Berg het voorstel aan „sommige leden” iets minder elitair de werkelijkheid te bekijken en een stap terug te doen opdat zij dan misschien gaan luisteren naar de onvrede van hen die nu „naar Mallorca” gaan. Met dit laatste bedoelt Leo dat we „de arbeiders” niet moeten afschrikken door versoeringen te vragen. Nu lijkt het mij niet erg gewaagd om er van uit te gaan dat Leo van den Berg met „sommige leden” vooral de schrijvers van Barsten in de groei bedoelt. Hij staat in zijn kritiek niet alleen. Het is een kritiek die ik al meer van vrienden van ons binnen en buiten de partij gehoord heb.

Het is daarom misschien goed de kritiek van Leo van den Berg op de voet te volgen om er zo achter te komen waar we langs elkaar heen praten en waar we echt met elkaar van mening verschillen. Over die laatste punten hoop ik dan dat we in de partij een goede discussie kunnen krijgen.

Zijn de schrijvers van Barsten in de groei nu echt zo naïef dat zij denken dat als we de groei maar ombuigen en onze mentaliteit veranderen, de maatschappij vanzelf zal veranderen, zoals Leo het voorstelt?

Ik dacht niet dat dat zo was. In Barsten in de groei wordt duidelijk gemaakt dat:

- het *gevolg* van de groei van produktie en konsumptie van goederen in de industriële landen is:
 - uitputting van grondstoffen en energie
 - uitbuiting van de derde wereld
 - aantasting van het welzijn
 - steeds verdere samenballing van macht en
 - aantasting van natuur en milieu
- de *oorzaken* van die groei in onze westerse industriële samenleving (ook wel kapitalistische samenleving genoemd) liggen in:
 - de doelen van partikuliere vrije ondernemingen van steeds groter worden en meer winst maken om te groeien en meer macht te krijgen. Ook om de werknemers steeds verder te specialiseren en de arbeidsproduktiviteit op te voeren.
 - een werkgelegenheidspolitiek gericht op werk voor iedereen (terwijl een belangrijk deel van de arbeiders te weinig vorming en scholing heeft gehad en noodgedwongen is vastgeroest in zijn vak).
 - de wens van velen uit alle lagen van de bevolking om steeds meer te hebben en te consumeren dan buurman. De reclame speelt hierop in en wakkert dit aan.

Deze factoren staan niet ieder op zichzelf maar hangen met elkaar samen en versterken elkaar als groeimotoren. De schrijvers vinden dan ook dat er een eind gemaakt moet worden aan het systeem van de vrije partikuliere ondernemingsgewijze produktie, zodat de samenleving kan beslissen over produceren en investeren. Zij vinden dat er een andere werkgelegenheidspolitiek gevoerd moet worden, waarbij de mens minder afhankelijk

van zijn werk is dan nu het geval is. Dat bij „eerlijk delen” geen konsumptientaliteit hoort van meer willen hebben dan buurman, spreekt voor de schrijvers vanzelf.

MACHTEN

Het gaat er dan niet om het abstrakte begrip groei te bestrijden, maar om de strukturen aan te pakken die gebruikt worden om die groei onbeheerst zijn gang te laten gaan en om het bestrijden van de machten die die strukturen in stand willen houden. Het is niet voor niets dat de VVD beheersing van groei afwijst.

Kortom, we moeten naar een maatschappij toe gebaseerd op eerlijk delen van macht, inkomen, kennis en werk. Dat is, meen ik, de enige voor ons aanvaardbare weg naar een samenleving waarin de groei beheerst moet worden, omdat er eenvoudigweg geen materiële overvloed voor iedereen kan zijn. Juist dan wordt eerlijk delen nog belangrijker dan het al was.

Hopelijk heb ik hiermee duidelijk kunnen maken dat zoals ook blijkt uit Barsten in de groei „de ellende van de wereld” zoals Leo dat noemt, een *gevolg* is van de groei en dat als *oorzaak* van die groei in onze westerse industriële samenleving onder andere de vrije partikuliere ondernemingsgewijze produktie aangewezen moet worden. De schrijvers hebben zich afgevraagd of een ander systeem van produktie nu *automaties* betekent dat dan de groei van produktie en konsumptie in de hand gehouden zal worden. Het antwoord daarop is: NEEN. Het hangt er helemaal van af wat zo'n samenleving wil. Als die zijn bedrijven zo goedkoop mogelijk wil laten produceren bij zo groot mogelijke werkgelegenheid, dan zal ook in zo'n samenleving groei optreden.

Wanneer nu in een samenleving de beslissingen werkelijk democraties tot stand komen en niet belemmerd worden door ongerechtvaardigde verschillen in inkomen en kennis, zal bij het vaststellen van wat we met die samenleving willen *ieder* die meebeslist voor *zichzelf* moeten uitmaken of er nog verder materieel gegroeid moet worden ja of neen. Daarvoor moet hij of zij zich dan bewust zijn van de gevolgen van zijn beslissing.

Welnu, de schrijvers hebben geprobeerd ook aan die bewustwording een bijdrage te leveren. Niet alleen door te zeggen wat niet moet, maar ook door te laten zien hoe het anders kan voorzover hun verbeelding dat toeliet en zonder de keuze van anderen in de weg te willen staan.

Een mogelijk verschil van inzicht met Leo zou kunnen zijn, dat naar zijn mening dit bewustwordingsproces niet op gang gebracht moet worden als de samenleving nog niet volledig is gedemokratiseerd, dit onder het motto: Zodra de samenleving is gedemokratiseerd zien de mensen vanzelf wel dat een kleurenteevee en een autootje ook niet alles is.

Daar kun je tegenover stellen dat dit bewustwordingsproces nodig is om ieder duidelijk te maken hoe hard het nodig is dat de samenleving gedemokratiseerd wordt in bedrijven, scholen, ziekenhuizen en bij de overheid, om maar een paar plekken te noemen en hoe hard een politiek

nodig is waarbij spreiding van macht, verbetering van het welgevoelen, bescherming van natuur en milieu en het wegwerken van de internationale welvaartsverschillen hand in hand gaan.

Een politiek die niet waargemaakt kan worden als niet tegelijkertijd hard gewerkt wordt aan het eerlijk delen, opdat de sterkste schouders de grootste lasten dragen. Het komt mij voor dat de schrijvers van Barsten in de groei ieder op hun plaats op deze wijze solidair zijn met

hen „die voor ons eten en autootje zorgen”.

Dat zij op deze wijze bezig zijn vanuit die solidariteit te proberen erachter te komen wat er fout gaat als er vier miljoen auto's rondrijden in Nederland.

Hopelijk zullen zij samen met Leo van den Berg op die weg een stap vooruit kunnen komen.

Leo Jansen
(één van de medeschrijvers
van Barsten in de groei)

EEN VERHELDERENDE ANALYSE

WAT HEET KAPITALISME?

Binnen de studiestichting loopt op dit moment het project Sociaal-Economies Beleid. De deelnemers proberen wat dieper in te gaan op de problemen die naar voren zijn gekomen in het PPR-boekje Barsten in de groei. Eén van de subgroepjes is de werkgroep economische orde, die zich vanaf februari bezighoudt met de vraag: Wat is de relatie van ons systeem en de machtsverdeling daarbinnen tot de groei-problematiek?

We zijn daar nog lang niet uit, maar ik hoop dat onze voorlopige bevindingen kunnen helpen in de gedachtenwisseling, zoals die nu in PPRAK plaatsvindt.

Om niet al te veel tegelijk overhoop te halen, heb ik dit verhaal toegespitst op de grote industriële ondernemingen en de overheid. Op de grote ondernemingen, omdat daar een belangrijke motor van de ontwikkeling gelegen is; op de overheid, omdat die daarbij nauw betrokken is en omdat zij voor een politieke partij eerste aangrijpingspunt voor actie is.

GROTE ONDERNEMINGEN

Er werd ons altijd verteld, dat de konsumenten bepaalden wat er geproduceerd werd. De ondernemingen moesten tegen zo laag mogelijke prijzen verkopen: elk van hen moest concurreren met alle anderen. Door die concurrentie werden de winsten gedrukt. De overheid moest zich zo weinig mogelijk met de economie bemoeien.

Dat sprookje, waarin een onzichtbare hand (de markt) ervoor zorgt, dat de producent naar de pijpen van de konsument danst, moeten we maar gauw vergeten. Volledige mededinging heeft meestal niet het eeuwige leven. Moordende concurrentie is een term die niet voor niets ontstaan is: in de wedstrijd verliezen de kleintjes het van de groten. Want juist doordat de groten groot zijn, kunnen zij hun produkten goedkoper maken. Vooral industriële bedrijven.

Zo heeft zich vooral in de industrie een proces van concentratie voltrokken, waarvan het einde nog niet in zicht is: de techniek maakt nog steeds kostenbesparingen mogelijk bij een grotere omzet. In de industrie maakt de volledige mededinging plaats voor een situatie, waarin weinig fabrieken een bepaald produkt aanbieden. Dat schept de mogelijkheid voor overleg (kartelvorming).

Gevolg kan zijn dat afspraken gemaakt worden over verdeling van de markt of de hoogte van de prijzen. Om niet via toeval met overproductie opgescheept te worden, gaan de bedrijven aan klantenbinding doen: de merkklame. Men doet z'n best om z'n produkt een eigen jasje te geven.

Om ook andere onzekerheden uit te bannen, gaan de bedrijver „plannen”: ze proberen niet alleen vaste greep te krijgen op hun afzet, maar ook hun grondstoffen willen ze beheersen (bijvoorbeeld door een fusie met hun leveranciers). Verder is belangrijk, dat de risico's gespreid worden: daarom gaan ze samen met — binnenlandse of buitenlandse — ondernemingen, die soortgelijke of heel andere produkten voortbrengen.

Tenslotte moet ook de toekomst worden beheerst.

Daarom wordt veel geld gestoken in onderzoek naar nieuwe produkten. Juist in het voortbrengen van nieuwe produkten liggen grote mogelijkheden voor een bedrijf: van nieuwe produkten heb je tijdelijk de alleenverkoop.

Dan ben je in staat je eigen prijzen vast te stellen.

Doordat je je concurrenten voor bent, beheers je de markt voor lange tijd.

De middelgrote en grote ondernemingen zitten zo in een systeem. Winst is voorwaarde voor hun voortbestaan in dit kapitalistische systeem. De regels van dit systeem dwingen degenen, die de beslissingen nemen — de managers — mee te doen aan bovengenoemde ontwikkelingen. Zij kunnen niet anders dan meehollen, omdat stilstand ondergang betekent. De concentratie van macht in het systeem heeft niet geleid tot uitbreiding van de mogelijkheden, waaruit gekozen kon worden bij beslissingen. Het is al moeilijk genoeg om aan de rendementseisen te voldoen.

KONSUMENTEN

De grote industriële ondernemingen zijn de eersten waarmee we de groeiende stroom produkten en de problemen op het gebied van milieu in verband brengen. Dat wil niet zeggen dat zij de grote schuldigen zijn aan de kwade gevolgen, of de enigen voor wie dit systeem voordeel oplevert. Dit spreekt wellicht vanzelf, maar dit misverstand is hardnekkig. Wel is het zo, dat zij veel van de nadelige gevolgen van de welvaartstoename weten af te wentelen op overheid en burgers: het systeem laat dat toe, dwingt hen er als het ware toe.

Een systeem als hierboven beschreven heeft als voorwaarde dat er afnemers zijn voor de steeds zwellende stroom produkten. Zo beschouwd zijn we er allemaal onderdeel van en verantwoordelijk voor. Maar toch is hier de versnippering en de afhankelijkheid zo groot, dat van konsumentenactie geen verandering van het systeem zelf te verwachten is. Een groot deel van de problemen — denk aan milieu en welzijn — kan immers niet worden opgelost door iets te kopen of te consumeren. En dus ook niet door een koopstaking.

Lees verder op pag. 8

OVERHEID

Ook de overheid speelt haar rol bij dit systeem van concurrentie. Je zou de vergelijking met een wedstrijd kunnen doortrekken. De overheid speelt dan vele rollen, waarbij we niet mogen vergeten, dat zij dit doet zonder op onoverkomelijke bezwaren te stuiten bij haar kiezers. Te noemen zijn:

- terreinknecht (voorwaarden scheppen voor productie door voorzien in infrastructuur)
- scheidsrechter (bij loononderhandelingen)
- grensrechter (wettelijke voorschriften, fusiegedragsregels, investeringsregeling)
- donateur (deelneming in riskante of geldverslindende projecten of in niet-renderende bedrijven/bedrijfstakingen)
- ordebewaker (bescherming van eigendom, bestrijding van stakingen)
- opruimer (opdraaien voor een deel van de kosten van milieuzuivering)
- kaartenkontroleur (zorg om vooral eigen onderdanen van het systeem te laten profiteren, al is ook een deel van de opbrengsten uit het buitenland afkomstig).

Het is ongetwijfeld mogelijk aan dit rijtje meer en betere beelden toe te voegen. De kern is echter, dat de overheid betrokken is bij deze ontwikkelingen, die maar ten dele in het voordeel van haar onderdanen werken en voor hen het *leven op lange termijn bedreigen*. Niet zozeer de rollen die de overheid speelt zijn in het geding, maar het *soort wedstrijd*, waarbij zij die rollen speelt.

Bepaald geen vriendschappelijke wedstrijd, maar letterlijk één op leven en dood. Dood in de derde wereld, dood in de natuur en geen leven voor ons nageslacht.

Op internationaal nivo zijn de problemen het meest schrijnend. De internationaal opererende bedrijven zijn aan veel minder beperkingen gebonden en vinden op hun pad arme landen, waaraan zij hun voorwaarden kunnen dikteren in de meeste gevallen. Bij onze overheid ontbreekt soms de macht, soms de bereidheid om drasties in te grijpen.

HOE DAN WEL?

De richting waarin je zou kunnen denken om tot een economische orde te komen, waarin de waarden welzijn, milieu en spreiding van macht beter tot hun recht zouden kunnen komen, houdt in:

voor de bedrijven: democratisering van de besluitvorming

en bezitsdeling;

voor de bedrijfstak: opheffing van concurrentie door bedrijfstakgewijs overleg van ondernemingen (over omvang van de productie en het al dan niet op de markt brengen van nieuwe producten);

voor de overheid: dat zij wordt verlost van veel moeizame regelingen waarmee ze vaak achter de feiten aanloopt. De overheid krijgt de — omvangrijke — taak de omvang van de verschillende economische activiteiten, meestal volgens voorstel van de betrokkenen te bepalen. Ze krijgt het toezicht op de toestandkoming en instandhouding van de nieuwe economische structuren. Voorts moet zij normen ontwikkelen over toelaatbare milieuvervuiling en energieverbruik. Onvermijdelijk zal de gemeenschap moeten komen tot de vaststelling, dat bepaalde producten niet geproduceerd mogen worden, omdat zij in geen enkel opzicht bijdragen aan menselijk welzijn (fietsradio) of daaraan zelfs afbreuk doen.

De werkgroep heeft zich nog geen helder beeld kunnen vormen van de voorwaarden waaraan een economische orde moet voldoen wil zij de vrede en de derde wereld volledig tot hun recht laten komen.

INSTRUMENTEN

Instrumenten voor de overheid (toegespitst op de grote ondernemingen) zijn bijvoorbeeld:

- uitbreiding van investeringsregeling, zodat daarmee een produkt door gemeenschapsorganen ook kan worden beoordeeld op bijdrage aan menselijk welzijn.
- idem met betrekking tot eventuele overheveling van de investering naar andere delen van de wereld.
- informatieplicht op gebied van energieverbruik, milieubelasting en grondstoffengebruik.
- invoering van sociaal jaarverslag waarin overzicht van gerealiseerde democratisering en van het sociale beleid van de onderneming.
- reclamewetgeving.
- het stellen van voorwaarden (eisen) aan ondernemingen in de richting van de andere economische orde als voorwaarde voor het blijven vervullen door de overheid van haar economische activiteiten.

Wij zijn nog lang niet uitgepraat, uitgedacht en uitgeschreven als werkgroep. Dat is wel duidelijk. Toch hoop ik dat deze bescheiden bijdrage de discussie wat verder kan helpen.

Warner ten Kate.

HET „VERLOOP” VAN DE ONDERWIJSKOMMISSIE

Hier volgt een samenvatting van het verslag van de discussie, zoals die het afgelopen jaar binnen de onderwijskommissie van de PPR is gevoerd over de onderwijsvisie.

Het verslag is ondertekend door vijf van de acht leden van de commissie. De bedoeling ervan is drieledig:

- a. het informeren van alle PPR-leden over de activiteiten van de commissie tot nu toe.*
- b. de gevoelens van ontevredenheid over de gang van zaken binnen die commissie bekend maken en de mening daarover van zo veel mogelijk leden te weten komen.*
- c. mogelijkheden scheppen om hun ontevredenheid om te zetten in een konstruktieve bijdrage aan een PPR-onderwijsvisie; in concreto door het in het leven roepen van een nieuwe commissie.*

Het volledige verslag is verstuurd aan de nog acht leden van de commissie, het bestuur van de studiestichting, het partijbestuur en de fractie (Dilia van der Heem).

Het verslag is onderverdeeld in een aantal hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk is bedoeld om aan te geven hoe de commissie is ontstaan, welke andere groeperingen binnen de PPR (voor zover bekend) met onderwijs bezig zijn, welke informatie is bediscussieerd en hoe de groep is samengesteld.

Naast de algemene onderwijsstudiegroep — waarover het hier gaat — bestaan er nog twee onderwijsgroepen, te weten de kameradviesgroep en de ombudsgroep. Deze groepen zijn subgroepen van een grote groep in onderwijs geïnteresseerden (ongeveer 50 man). Het lag in de bedoeling dat deze subgroepen regelmatig contact met elkaar zouden houden. Hiervan is echter niet veel terecht gekomen.

De algemene onderwijsstudiegroep werkt in het kader van de studiestichting. Naast een aantal mensen uit de studiestichting nemen hier ook „gewone PPR-leden” aan deel. Zij had als doelstelling geformuleerd: onderzoek naar criteria voor een radikale onderwijspolitiek. Deze criteria

Opnieuw discussie over onderwijs

moesten uitmonden in alternatieve beleidslijnen. Dit onderzoek werd gedaan aan de hand van een evaluatie van het werk van het studieburo; vanaf het begin van de discussie is gesteld dat deze nota — voorwaarden voor een onderwijsbeleid van de toekomst — herschreven zou moeten worden.

In de volgende hoofdstukken (II en III) geven ze aan hoe de discussie verlopen is en wat de werkwijze van de commissie is geweest.

Gezien de doelstelling hebben zij een aantal basisvragen gesteld, waarover naar hun mening eerst duidelijkheid moest bestaan, alvorens de nota van de studiestichting geëvalueerd kon worden.

Deze vragen waren:

- wat is de rol/functie van het onderwijs in de huidige maatschappij.
- welke relaties zijn te signaleren vanuit de maatschappij naar het onderwijs en welke lijnen lopen er vanuit het onderwijs naar de maatschappij.
- wat is deze maatschappij (wat is kenmerkend voor haar functioneren).
- gaan zij akkoord met deze maatschappij en willen zij de rol/functie/relaties van het onderwijs en de maatschappij zoals die nu zijn, handhaven.
- zo nee, wat is dan het beeld, dat zij zich voorstellen bij een andere maatschappij-vorm, toegespijst op de volgende vragen:
- hoe willen zij de rol/functie van het onderwijs.
- hoe zien zij het onderwijs functioneren (relatie met maatschappij, relatie van maatschappij met onderwijs, systeembevestigend, systeemveranderend).

Nadat is geformuleerd wat de huidige situatie is, wat zij daarvan vinden en waar ze eventueel heen willen, kunnen de beleidslijnen geformuleerd worden.

Hoewel de schrijvers van de nota in het laatste hoofdstuk zelf aangaven hoe onzeker zij waren over de voorgestelde beleidslijnen en voortdurend probeerden de bovengenoemde vragen te behandelen, zodat een kader gevonden kon worden van waaruit die beleidslijnen geëvalueerd konden worden, is deze discussie tijdens de bijeenkomsten van de onderwijscommissie nooit gevoerd. Hoewel zij voortdurend geprobeerd hebben die discussie op gang te brengen, en ook vele malen hun motivatie daartoe hebben duidelijk gemaakt, is de commissie na een jaar nog niet verder dan praten over deelproblemen uit de nota. Huns inziens is er een aantal redenen aan te geven dat hiertoe geleid heeft. Deze geven ze weer in hoofdstuk III.

In grote lijnen gaat het om drie punten:

1. aan een aantal vergadertechnische voorwaarden was niet voldaan.
2. de groep is nooit meer geworden dan een som van de individuen.
3. de invloed van een aantal groepsleden was onevenredig groot, doordat:

- a. zij tevens de geestelijke vaders waren van de nota van de studiestichting.
- b. zij een duidelijker beeld hadden van het doel van de discussie, althans van het doel dat er vanuit de studiestichting kennelijk is gesteld; in tegenstelling tot de doelstelling zoals door alle commissie-leden onderschreven.

De sfeer die hierdoor in de commissie ontstond werd gekenmerkt door tanend enthousiasme, een zich voortdurend bedreigd en onzeker voelen. De sfeer is niet alleen bepalend voor de motivatie, maar ook voor de houding ten opzichte van elkaar het begrijpen van elkaars argumenten. In hoofdstuk IV geven ze aan, waarom zij niet tot een meerderheids- en minderheidsstandpunt zijn kunnen komen. De belangrijkste reden hiertoe is wel, dat door een aantal leden werd gesteld dat het „meerderheidsstandpunt” in ieder geval zou verschijnen als nota van de studiestichting. Technische mogelijkheden voor de realisering van een minderheidsstandpunt zijn niet geboden.

Om duidelijk te maken, dat het hen voor alles gaat om een goede onderwijsnota doen zij het volgende voorstel:

1. de nota van de onderwijsstudiegroep zoals die nu gaat verschijnen, is een discussiestuk.
2. ondergetekenden starten samen met andere PPR-leden opnieuw met een discussie over onderwijs. Deze discussie zal in ieder geval moeten voldoen aan de voorwaarden zoals door hen genoemd onder hoofdstuk II. Verder formuleren zij een aantal randvoorwaarden voor het functioneren van de commissie, dat afgeleid wordt v.n. de bovengenoemde voorwaarden en doelstellingen en van de negatieve ervaringen die zij nu hebben.
3. dit voorstel komt ter discussie op een door hen te organiseren studiedag over onderwijs. Zij willen dan graag weten of er voldoende PPR-leden te vinden zijn, die op de door hen geformuleerde wijze over onderwijs willen nadenken en een beleid willen voorbereiden.
4. indien voldoende leden hun voorstel steunen, vragen zij de studiestichting de dan ontstane commissie en haar werkzaamheden te subsidiëren.
5. zij gaan zo spoedig mogelijk aan het werk.

**Kees Schilder,
Anja van Servellen,
Kees Scheffers,
Cally Bruschkinsky,
Ria van Doorn.**

(Voor een volledig verslag kun je je wenden tot Ria van Doorn, Hofstraat 15, Utrecht. Tel. 030-512269. (Antwoordpostzegel bijsluiten.) Ook kun je daadwerkelijk steun verlenen, door je op te geven voor de studiekonferentie.)

BAS EN HENK WALTMANS KLEINE LANDEN ZELFDE

Bas in gesprek met de Roemeense president Ceaușescu

Bas de Gaay Fortman en Henk Waltmans hebben van 17 tot en met 26 april een oriënterende reis gemaakt langs de hoofdsteden van Bulgarije, Roemenië en Polen. Henk Waltmans zegt hierover: Zulke bezoeken zijn erg nuttig, de problematiek gaat meer voor je leven en je kunt door je eigen informatie je standpunt ten opzichte van de regering hier beter bepalen. Wat Bulgarije betreft was het de eerste keer sinds de tweede wereldoorlog dat Nederlandse kamerleden dat land bezochten. Er kwam een speciaal kontakt tot stand dat zal worden voortgezet met de Agrarische Unie, de tweede politieke partij van Bulgarije, een ondergeschikte partij, maar bepaald niet zonder invloed. Zij heeft honderd parlementsleden en 120.000 leden. De Agrarische Unie bleek blij te zijn, zo vertelt Henk Waltmans, met de vredesposities van de PPR en wenst spoedige ontwapening aan beide zijden. Bas en Henk legden sterk de nadruk op de noodzaak van vrije uitwisseling van ideeën en personen. Opvallend was, aldus Henk Waltmans, de sterke relatie met de Sovjet-Unie, zowel mentaal als economisch. Men heeft daarom grote behoefte aan economische en politieke samenwerking met bijvoorbeeld Nederland. Bulgarije wil vervolgens ook dat buitenlandse strijdkrachten en bases vertrekken en wil atoomvrije zones. Bulgarije en Roemenië willen hun militaire budgetten verminderen. In een land als Bulgarije, zo vertelt Henk Waltmans, staat de economische ontwikkeling centraal. Een compliment van Henk over het goed functionerende openbare vervoer viel bijvoorbeeld niet goed: Er waren nog steeds te weinig auto's.

BLOKKEN OPHEFFEN

Het hoogtepunt van het bezoek aan Roemenië was de ontvangst door president Ceaușescu. Henk Waltmans: Daarbij bleek duidelijk de wens aan beide zijden de blokken op te heffen. Ook zou een gezamenlijk initiatief van Nederland en Roemenië naar het idee van Henk de impasse op de Europese veiligheidskonferentie in Genève kunnen doorbreken. Roemenië voelt niets voor eenzijdige stappen tot ontwapening, maar hecht er grote waarde aan dat ieder land zijn eigen

GEZOCHT: VERTALERS

De fractie, de studiestichting en de vredescommissie zoeken

VERTALERS FRANS, DUIJS EN ENGELS

Voor vertaalwerk in het kader van internationale kontakten. Het is de bedoeling een pool te vormen, zodat veel handen licht werk kunnen maken. Aanmelden bij Marlies Neervoort, Beukenweg 20 II, Amsterdam tel 020-93 10 43.

STUDIE- STICHTING- STUDIE

De studiestichting bereidt voor het komend seizoen een projekt voor ter verdere bestuurdering van de mogelijkheden van selektieve economische groei.

Voor wie hieraan wil meedoen ligt een stencil klaar bij de studiestichting, tav. Martin Zwanenburg, Singel 277, Amsterdam.

KALKAR (3)

EEN DUURZAME ERFENIS bergen dodelijk afval

ons nageslacht zal er 250.000 jaar plezier van hebben

aangenomen dat er zolang sprake is van nageslacht

HANS BOUMA

VAN HARTE

Bas en Ina de Gaay Fortman hebben eerste pinksterdag een dochterje gekregen. *Vanessa Eva Maria. Hartelijk gefeliciteerd.

BEZOCHTEN ROSE LANDEN ADEN HEBBEN ELANGEN

zaken regelt en wenst dat niet slechts de supermogendheden de dienst uitmaken. Door middel van beter contact tussen kleine landen, aldus Henk, zou een permanent karakter kunnen worden gegeven aan de besprekingen in Genève. Volgens Roemenië wil Nederland in Genève wel erg veel, maar het land acht de moeilijkheden niet onoplosbaar. Zo zou de Sovjet-Unie wel bereid zijn tot konsessies, maar uiteraard aan de onderhandelingsstafel en niet aan minister Van der Stoep tijdens een bezoek aan Moskou. Roemenië ziet weinig in uitreding uit de blokken en kiest voor likwidatie van de blokken van binnenuit.

VOORAL POOLS

In Polen werd Henk getroffen door de sporen van ernstige vernieling tijdens de tweede wereldoorlog. In Polen wordt men door de tweede wereldoorlog nog steeds zeer beïnvloed. Men vindt dat met name West-Duitsland te weinig begrijpt van het leed dat Polen is aangedaan. Voor vrije uitwisseling van ideeën en personen is Polen huiverig ter bescherming van de Poolse traditie. Zowel de rk-kerk als de partij zijn vooral Pools. In Polen bleek een verschil van mening over wat veiligheid is. Men verstaat daaronder: het in leven blijven in een stevige sociale zekerheid en minder de mogelijkheid om overal naar toe te kunnen gaan. Ook Polen wenst een permanent overlegorgaan over Europese veiligheid. De Warschaupaktlanden willen bij de besprekingen over een wederzijdse evenwichtige troepenvermindering in Wenen (MBFR) niet slechts spreken over tanks en landstrijdkrachten maar ook over de nucleaire activiteit van het Westen, omdat die strategies gezien staat tegenover de concentratie van tanks en troepen in het oosten. Het zou goed zijn, aldus Henk, als de kleine landen bij de besprekingen over troepenvermindering druk zouden uitoefenen op de Sovjet-Unie en Amerika om tot overeenstemming te komen. Landen als Polen en Nederland hebben evenveel belang bij verwijdering van atoomwapens uit Centraal Europa en wederzijdse troepenvermindering.

K. W.

Bas en Henk tijdens een van hun vele gesprekken

BOEKBESPREKING WIRIYAMU

Het verslag van de massamoord in Mozambique, door Adrian Hastings; met woord vooraf van Bas de Gaay Fortman; 160 blz.; uitg. Zomer en Keuning, Wageningen; prijs f 12,50.

In dit boek vertelt Adrian Hastings, de priester die de misdaad van Wiriyamu wereldkundig maakte, het hele verhaal, gebaseerd op rapporten die door missiepaters werden opgesteld. Het geeft harde feiten. En hij stelt tevens de schuldvraag. Wie moet verantwoordelijk worden gesteld voor deze onmetelijke tragedie, voortgekomen uit het konflikt tussen kolonialisme en Afrikaans nationalisme en vrijheidsverlangen? Dat is niet alléén Portugal met zijn mythe van imperiale grootheid! Hastings wijst Portugals kompagnons in het kwaad aan: Rhodesië, Zuid-Afrika en heel de machtige wereld van het internationale kapitalisme, dat de meest verlijnde technische know-how in handen heeft. Wij komen uit dit boek allerlei te weten over historische achtergronden, de systematiek in de wreedheden van het koloniale systeem, de verschrikking van de interneringsdorpen („aldeamentos”), de zondebok-funktie die het Frelimo wordt toegekend, de onmogelijke positie van de missio-

narissen, van wie er al velen zijn verbannen, gemarteld of vermoord en de overeenkomsten tussen Lissabon en de Heilige Stoel, die de kerk onwaardig zijn. Het is goed deze zo nauwkeurige informatie nog te krijgen, ook nu nog, nu er in Portugal een wisseling van de macht heeft plaatsgevonden, die voor Mozambique groter perspectieven biedt. Een herhaling van dergelijke tragedies lijkt nog niet uitgesloten. De DGS en de Portugese kolonisten zouden zich best eens niet kunnen neerleggen bij de in het verre moederland veranderende visie.

OPROEP AAN PPR-OR-LEDEN

Op zaterdag 29 juni zal voor PPR-leden die lid zijn van een ondernemingsraad in hotel Smits, Vredenburg te Utrecht van half elf tot twee uur een vergadering worden gehouden.

Verdere inlichtingen altijd bij Jaap Röell, Binnenhof 1A, Den Haag, tel. 070-614911.

een fraktie radikaal

het non-proliferatie- verdrag

Op 2 mei werd in de Tweede Kamer behandeld het wetsontwerp ter goedkeuring van het op 5 april 1973 gesloten verdrag inzake de niet-verspreiding van kernwapens. Voor de PPR-fraktie voerde Henk Waltmans het woord. Zijn betoog wordt hieronder fragmentarisch weergegeven.

Eén van de belangrijkste overwegingen van onze fraktie bij de beoordeling van dit verdrag is het ontbreken van een koppeling tussen nucleaire en chemische wapens. De PPR betreurt het in hoge mate, dat de Verenigde Staten een verdrag c.q. overeenkomst inzake het verbieden van aanpak, gebruik en in bezit hebben van chemische en bacteriologische wapens, traineren. Dit houdt niet in dat de PPR-fraktie tegen het hier behandelde wetsontwerp is. Het is een noodzakelijk tussenstapje, een begin tot uiteindelijke denuklearisering in het kader van een mondiaal veiligheidsstelsel.

De PPR sluit zich gaarne aan bij de woorden van de Roemeense vertegenwoordiger Ene in de Ontwapeningskommissie in Genève: Het verbod van het gebruik van kernwapens en de vernietiging van de bestaande kernwapens is een eerste stap naar een stabiel vredessysteem in de wereld en het aanbieden van garanties inzake de veiligheid van de niet-nucleaire staten.

De PPR-fraktie is op een veelvoud aan redenen voorstander van afschaffing van kernwapens:

1. De kernwapens hebben het traditionele veiligheidsprobleem van staten een universele dimensie gegeven omdat geen land, waar ook ter wereld, veilig is voor de macht en het bereik van kernwapens. De militaire dimensie van kernwapens is mondiaal;
2. In een meer democratische richting van de wereldpolitiek, die inzet met de belangstelling van de massa's voor hun lot nu en in de toekomst, treedt de wens van de mensheid naar vrede sterker naar voren ten koste van de wens der elites naar vermeende veiligheid door opgevoerde bewapening;
3. De voortdurende „overkill” dient geen enkel zinnig doel, want het vernietigt het leven op deze planeet;
4. Er is aantoonbare schade;
5. De kernbewapening bevordert de

verspilling in een wereld van toenemende schaarste;

6. De nucleaire afschrikkingstheorie is moreel voor ons onaanvaardbaar;
7. De PPR wijst het nuklearisme als ideologie af, de geest van de mensen staat onder invloed van de bewapeningsrace.

Na gewezen te hebben op het verband tussen het bestaan van kernwapens en de huidige ontwikkeling van de toepassingsmogelijkheden van kernenergie, werd nadrukkelijk gevraagd of het onderhavige verdrag de mogelijkheid van de vorming van een Europese kernmacht zou uitsluiten. Met name werd gevraagd naar de bedoeling van de Westduitsers die het behoud van de Europese optie op kernwapens in het verdrag benadrukte. Van regeringswege werd deze mogelijkheid opengelaten.

De uiteindelijke konklusie ten aanzien van het non-proliferatieverdrag was dat dit verdrag de verdeling in nucleaire haves en have-nots fikseert. De eerste staten zijn gehouden tot non-proliferatie, te tweede categorie tot non-acquisitie. Daarnaast blijft vooralsnog het onderscheid tussen gekontroleerde en niet-gekontroleerde staten. De PPR is van mening dat alle staten gekontroleerd moeten worden, maar er is één argument dat deze zogenaamde diskriminatie akseptabel maakt, namelijk datgene wat verschillend is moet ook verschillend worden behandeld. Er is uiteindelijk geen scheidsrecht of Internationaal Gerechtshof in de verdragsteksten opgenomen, evenmin als sankties op schending of niet-schending van de verdragsbepalingen.

Met alle beperkingen van deze verdragen is het alternatief: wel-proliferatie, voor de wereldvrede een dodelijk en derhalve niet akseptabel alternatief.

Henk Hoek

het initiatiefwets- ontwerp goudsmit, jurgens

Twee jaar geleden dienden de Tweede-Kamerleden Mej. Goudsmit van D'66 en Van den Doel (PvdA) een voorstel van wet in tot het wijzigen van artikel 7 van de zondagswet. Na de intrede van de huidige PPR-fraktie werd Erik Jurgens bereid gevonden als mede-indiener te fungeren. Enige tijd later verliet Hans van den Doel de Kamer. Het wetsontwerp wijzigt de zondagswet als volgt:

Via een nieuwe lezing van het tweede lid van artikel 7 van de zondagswet mogen voortaan besluiten van gemeenten geen beletsel inhouden voor sportbeoefening of andere vormen van ontspanning op zondag. De discussies over deze wijziging richtten zich op twee hoofdzaken: enerzijds de vraag of dit wetsontwerp

de gemeentelijke autonomie wel of niet „in ernstige mate” aantast, anderzijds op de vraag of de zondagswet momenteel oneigenlijk wordt gebruikt. Uiteindelijk kan een eigenaar van een inrichting zelf bepalen welke openingstijden hij hanteert. Dit laat deze wijziging uiteraard onverlet. Alleen wordt nu terecht uitgesloten dat op grond van de zondagswet sportinrichtingen gesloten kunnen worden. Met name werd nu de wetstekst in overeenstemming gebracht met de strekking, zoals de indianers die zien: het onmogelijk maken dat door een handeling van een overheid sportbeoefening e.d. op zondag feitelijk wordt verhinderd.

Henk Hoek

burgerlijke ongehoorzaamheid

De heer Abma van het SGP achtte het noodzakelijk minister Van Agt aan de tand te voelen via een interpellatie, over enige uitlatingen omtrent burgerlijke ongehoorzaamheid van de minister in het openbaar.

Erik Jurgens nam voor de PPR (met tegenzin) deel aan deze debatten. Met nadruk zij hier vermeld: met tegenzin, daar met name Erik op juiste wijze kon argumenteren dat de zin van een dergelijke interpellatie totaal ontbrak, hetgeen hem overigens niet weerhield enige zinnige dingen over het onderwerp te berde te brengen. Opmerkingen waaraan de Kamer zich in het algemeen weinig gelegen liet liggen, druk als zij het had met het bespreken van symptomen.

Het begrip burgerlijke ongehoorzaamheid is na de dissertatie van Schuyt weer volop in de belangstelling. Ook de periodiek Kernvraag heeft recent een nummer aan het onderwerp besteed. Terwijl daarnaast allerlei vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid de kop opstaken tijdens en na de oliecrisis (benzinedistributie) en de machtingwet (middenstand). In het onderhavige debat stonden de uitlatingen van minister Van Agt centraal. Van Agt konstateerde uitsluitend de feitelijkheid van onze gemeenschappelijke machteloosheid tegenover de massale niet-naleving van de wet. Hij heeft niet gezegd dat hij daar voor is. Om daarin een reden te zien voor een interpellatie is naar de mening van de PPR-fraktie niet redelijk.

Over de funktie van de wet binnen het geheel van de middelen om sociale controle uit te oefenen bestaan vele verschillen van inzicht. Met name ten opzichte van het verschijnsel van de normloosheid, de anomie, zijn wij machteloos. Daarentegen is de gebondenheid een oud leerstuk, hetgeen wij te danken hebben aan de Franse revolutie. „Het doet mij genoegen een verre nazaat van Groen van Prinsterer te zien opkomen in deze interpellatie voor een grondslag van de Franse revolutie: la soumission aux lois, de onderworpenheid aan de wet.

een fraktie radikaal

Wanneer dit het resultaat van dit debat is, wanneer ook dit volkssoverein-achtige begrip tot de heer Abma is doorgedrongen, ben ik daar achteraf gezien wel blij mee".

Het gaat hierbij om drie soorten legaliteit. Het gaat om de gebondenheid van de overheid aan de wet; het rechtsstaatsbeginsel waarbij de onderdaan beschermd wordt tegen willekeur van de overheid. Het gaat om de rechtszekerheid van de burgers, dat zij kunnen rekenen op de wet om hen tegenover elkaar te beschermen. De mens den mens een wolf, heeft Thomas Hobbs gezegd. En in de derde plaats gaat het om de legaliteit van de overheid, die aan de burgers een maatregel oplegt in het algemeen belang, mede om de rechtszekerheid van die burgers te waarborgen. Wanneer men een ordeningsmaatregel oplegt, is er kans dat degenen die dat ervaren, dat als onrecht ervaren, ondanks het feit dat het een wetgevend maatregel is. Men denke maar aan de rassenwetten van Neurenberg. Wanneer de wet niet wordt gedragen door de brede massa van de bevolking, dan wordt die wet als logen ervaren (In een bekend histories lied, de Internationale, staat in het tweede couplet: „De Staat verdrukt, de wet is logen"). De overheid kan niet meer doen dan pogen via de wet alleen die maatregelen op te leggen, die ook aanvaard worden. Problemen doen zich daarbij voor. In de eerste plaats verouderen wetten en als zij niet worden aangepast, ontstaan er klemssituaties (bijvoorbeeld abortuswetgeving). In de tweede plaats kan het toezicht op de naleving van de wet in bepaalde gevallen technies buitengewoon moeilijk zijn, zoals de benzinedistributie. Daarbij is het een groot verschil of men een verplichting oplegt om iets te doen dan wel om iets na te laten. In de derde plaats kan het zijn dat een wet weliswaar algemeen aanvaard wordt, maar een minderheid zich daardoor getroffen voelt, een minderheid die goed georganiseerd is, zoals de erkende gewetensbezwaarden militaire dienst.

Henk Hoek

helmond

Een kamerkommissie besprak de moeilijkheden rond de werkgelegenheid in Helmond (USFA!). Leo Jansen voerde namens de PPR het woord. Hij vroeg zich af of de middelen en

instrumenten voor het type van probleem, dat we hier tegenkomen, toereikend zijn. Premiebeleid is bij investeringsbeleid niet voldoende. Desondanks verdient het aanbeveling naast de nieuwe vestigingen ook de uitbreidingen van bestaande vestigingen te premieren. De problematiek van Helmond is niet uniek. Eenzijdige werkgelegenheid, binnenstadsproblematiek en suburbanisatie doen zich ook elders voor. Echter in Helmond zijn deze problemen op elkaar gestapeld en daarom verdient deze gemeente extra aandacht. Vervolgens beprak hij de infrastructuur, de werkgelegenheidsprogramma's, de omscholing, de toename van de energiebehoefte als gevolg van ge-automatiseerde, hoog kwalitatieve arbeid, het sektor-structuurbeleid en de demokratisering.

milieu en wetenschapsbeleid

Deze maand zijn er vragen gesteld over het Verkeer en wel over de aanleg van rijksweg 77, die het Ruhrgebied met Rijnmond moet verbinden, ter meerdere glorie van de industriële expansie.

Ook over gevaarlijke stoffen en wel een kankerverwekkende stof die in te grote hoeveelheden aanwezig is bij Staatsmijnen, waardoor de werknemers aan gevaar blootstaan.

WETENSCHAPSBELEID

Leo heeft (ook namens de PvdA) gesproken over het wetenschapsbudget. Het wetenschapsbudget komt nu een beetje als mosterd na de maaltijd. Als alle begrotingen al zijn goedgekeurd, moet de Kamer nog eens de samenvatting van alle uitgaven voor onderzoek door verschillende departementen goedkeuren. Leo vroeg het wetenschapsbudget voortaan vóór de behandeling van de begrotingen te behandelen.

Verder vroeg hij aandacht voor de rechtspositie van wetenschappelijk onderzoekers, die door de burgers te hulp worden geroepen en daardoor in konfliktsituaties terecht komen. Kunnén onderzoekers wel vrijuit spreken, als zij bijvoorbeeld door een ondernemingsraad ondervraagd worden over het onderzoeksbeleid van de onderneming?

Over het voorgestelde onderzoek naar schaalvergroting vroeg Leo of de regering niet in konflikt zou komen met het bedrijfsleven, wanneer zou blijken dat schaalverkleining wenselijk is ondanks de puur „bedrijfs"-economische voordelen. Hij legde daarbij verband tussen schaalverkleining en kernenergie, twee zaken die met elkaar in strijd zijn. Daarbij werd Allen Weinberg aangehaald, die gesteld heeft dat als we met kernenergie willen doorgaan, er een organisatie moet

worden opgericht, die berust op sterke indoktrinatie en die erop gericht moet zijn tweeduizend jaar te blijven bestaan. Wat betekent dit voor de democratie?

WETENSCHAPPELIJKE RAAD

Erik is deze maand met de PPR-werkgroep wetenschapsbeleid bezig geweest aan het voorlopig verslag over het wetsontwerp over de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). Daarbij stond de vraag centraal, wat nu de term „wetenschappelijk" in dit verband kan betekenen. In hoeverre kan de raad objectief zijn of is hij toch een politiek lichaam?

Marlies Neervoort

kleine zelfstandigen

Op 2 mei hield Kruisinga (CHU) een interpellatie over de ontwikkeling in 1974 van de inkomens bij het midden- en kleinbedrijf. Pier van Gorkum vond de grondslag van de interpellatie — de vertrouwelijke, voorlopige en onzekere gegevens van het Economisch Instituut voor het midden- en kleinbedrijf (EIM) — te mager. Cijfers van het Centraal Planbureau (CPB) geven een ander beeld van de inkomensontwikkeling, namelijk een stijging in plaats van Kruisinga's gesuggereerde daling.

Nadrukkelijk stelde Pier dat alleen het kleine bedrijf gesteund moet worden. Rechts roept altijd om algemene maatregelen, die het midden- en grootbedrijf bevoordelen. Ook de stelling dat het kleine bedrijf het zo moeilijk heeft door het optrekken van het minimum-jeugdloon verwierp hij: Kleine winkels en ambachtelijke bedrijfjes hebben geen of weinig jongeren in dienst. Het is vooral het grootwinkelbedrijf dat zich altijd versterkt heeft ten opzichte van het kleinbedrijf, juist doordat het steeds jeugdloon uitbetaalde.

Tot slot werd aan de regering gevraagd te komen met een pakket van maatregelen gericht op handhaving van kleine, zelfstandige eenmansbedrijven die bij bosjes (dreigen te) verdwijnen.

Ton Hupkens

vrijstaande zelfbedienings-warenhuizen

De bijzondere kamerkommissie die zich met het vraagstuk van de perifere detailhandelsvestigingen (p.d.v.) bezighoudt, vergaderde op maandag 29 april.

Dilla van der Heem zette een aantal

Lees verder op pag. 12

Vervolg van pag. 11

vraagtekens bij de stelling dat de vestiging van deze mammoetwinkels op industrieterreinen en in de groene wei, de logiese konsekwentie is van de maatschappelijke ontwikkelingen. Als één van deze ontwikkelingen wordt de stijging van de loonkosten vaak genoemd. Deze kunnen gedrukt worden door grote winkeleenheden te bouwen, waarbij sterk op het winkelpersoneel wordt bezuinigd.

Tegenover deze traditionele verklaring stelde zij, dat grotere ondernemingen, die gemakkelijker toegang hebben tot de vermogensmarkt dan de vele kleine zelfstandigen hun greep op de markt verstevigen door vergroting

DILIA VAN DER HEEM

van hun marktaandeel! De werknemer is hierbij de dupe. Zijn functie van verkoper wordt uitgehold. Reeds nu kunnen werkende jongeren in de detailhandel al moeilijk hun partiële leerplicht vervullen, willen zij niet werkloos worden. Behalve ontslagen brengen dit soort vestigingen ook een deel van de werkgelegenheid buiten de stedelijke gebieden.

De regering wil de p.d.v. toetsen aan een distributie-planologies onderzoek. Van het rompmodel van dit onderzoek is echter weinig bekend. We kunnen dus niet beoordelen hoe een ernstige verstoring op het stadswinkelcentrum en de omzet een wezenlijke verkleining van de omzet van het bestaande winkelapparaat wordt gemeten.

De inspraak bij het onderzoek vinden wij onvoldoende. Dilia vroeg: „Is de regering bereid tijdens het onderzoek en de besluitvorming actieve vormen van inspraak in te bouwen, in ieder geval de vakbonden van het winkelpersoneel erbij te betrekken en de omwonenden en konsumenten?”

P.d.v. worden ook wel gerechtvaardigd met de trekkersfunctie die ze zouden hebben. Een causale verklaring hiervoor wordt nooit gegeven. Is het niet mogelijk, vroeg Dilia, dat kleine winkels zich in de stadsuitbreidingsgebieden en groeikernen zouden vestigen, ook als de p.v.d. er niet was gekomen? De trekkersfunctie wijzen wij dus af.

De gevolgen zijn waarschijnlijk tegengesteld, namelijk verdringing van de

bestaande winkelvestigingen en een daling van het verzorgingsnivo van de buurtbewoners.

De mogelijke prijsvoordelen op korte termijn wegen niet op tegen de gevolgen van de machtsconcentratie op de lange termijn. De maatschappelijke nadelen die verbonden zijn aan een versnelling van het afbraakproces van tienduizenden middenstandsbedrijven, het onaantvaardbare ruimtebeslag in ons overbevolkte land, de opstoppen als gevolg van het partikuliere wegvervoer, het verminderen van de sociale kontaktpunten in dorpen en steden wegen voor de PPR zwaarder dan de winstmogelijkheden van het grote winkelbedrijf op de korte termijn.

Ton Hupkens

AKTIE VOER

In het aktiegroepenwereldje doet momenteel de kreet „Wegens evaluatie gesloten van juli tot september” de ronde. De zon lukt in Scheveningen of Losser, aan de kusten van Spanje of de Zwarte Zee. Basje en ik spoelen voor de vrouw de luiers en als we de komende maanden naar een kolonelsregiem wiegelen geeft de rooie haan niet thuis. Wij „evalueren” door. Daarom maar wat aktievoer waarop wat langer gekauwd dient te worden.

BRAZILIËTRIBUNAAL

De eerste zitting van het Russell Tribunal over de onderdrukking in Brazilië, Chili en Latijns Amerika, kortweg Brazilië Tribunaal genoemd, eindigde met de uitspraak, dat verschillende Latijns-Amerikaanse landen schuldig bevonden werden aan ernstige schending van de rechten van de mens. De tweede zitting wordt gehouden in Brussel van 11 tot 18 januari 1975.

Onderwerp is dan de economische achtergronden van de schending van de rechten van de mens. Voor deze zitting stelt een Nederlandse groep een rapport samen over de activiteiten in Brazilië van multinationale ondernemingen van Nederlandse afkomst. Het materiaal dat reeds verzameld is staat al ter beschikking van aktiegroepen die in hun woonplaats iets willen doen, bijvoorbeeld akties ondernemen bij bepaalde bedrijven. Inlichtingen bij het sekretariaat van het Brazilië Tribunaal, Nieuwe Gracht 47, Utrecht, tel. 030-319675. Een andere Nederlandse groep onderzoekt de verhouding tussen kerk en staat in Brazilië voor de derde

zitting in de zomer van 1975, waar de ideologische achtergronden van de verdrinking aan de orde komen.

TABAK

De Anti-Apartheidsbeweging Nederland voert aktie tegen de illegale invoer van Rhodesiese tabak onder het motto „Het geld uit de tabakssmokkel wordt gebruikt tegen de vrijheidsstrijd van de bevolking uit Rhodesië. Er is dus een tabaksrapport (twee vijftig) en een tabaksboekje (drie kwartjes), waar alles in staat. Voor degenen die niets kunnen doen omdat ze in Kopenhagen of aan de Kaspische Zee liggen zijn er affiches, kan je ook ophangen als je wegbent (drie kwartjes). Alles aan te vragen bij AABN, Herengracht 88, Amsterdam, telefoon 020-245170.

OPBOUWERK

Bij de Raadskelder in Utrecht, giro 2465585 ten name van stichting vrije centra onder vermelding van scriptie raadskelder en overmaking van drie vijftientwintig (een knaak en de rest verzendkosten) ben je de man cq vrouw van een scholingsstuk met als titel: „Opbouwwerk in een kapitalistische maatschappij”. Het geeft een analyse van het welzijnswork en is geschreven door twee leerlingen van de Sociale Akademie Twente in Hengelo voor opbouwwerkers en studenten, met name die van de sociale akademies.

ZOJUIST VERSCHENEN

Van de hand van Jan Rutgers „Araponga, verhalen uit Brazilië verkrijgbaar bij CLAT-Nederland door storting van drie vijftenzestig op giro 1918108 van CLAT Nederland te Utrecht, onder vermelding van de titel. Ik heb het boekje nog niet gelezen, maar het lijkt me wel de moeite waard het aan te schaffen, al was het maar voor in de trein of achterop de tandem.

FONDS VOOR KALKARHEFFING

De Stroomgroep Stop Kalkar heeft een fonds opgericht, waarin weigeraars en mensen die hun 3% - Kalkarheffing onder protest hebben betaald of nog moeten betalen, dit bedrag kunnen storten. De bedoeling is het eindbedrag te zijner tijd, vermeerderd met de rente, over te dragen aan de overheid, als deze overgaat tot het oprichten van een fonds voor milieuvriendelijke energie. Voordat dit geld wordt gestort in een overheidsfonds, krijgt iedere deelnemer aan het fonds bericht, zodat mensen die het niet eens zijn met de uiteindelijke bestemming van het geld, hun 3% - heffing kunnen terugvragen aan de penningmeesteresse. Voorwaarde is echter, dat de regering met terugwerkende kracht ontheffing van betaling van de 3% - Kalkarheffing verleent aan de weigeraars. Voor meer inlichtingen kan men de Stroomgroep bellen: 020-226242 of 020-455319.

Het gironummer is 3149700 tnv penn. Fonds Stop Kalkarheffing te Eindhoven.

SOLIDARITEIT GEVRAAGD

Overbeweiding en klimaatsverslechtering doen de bewoners van de Sahel hun enige natuurlijke hulpbron verliezen: de weidegronden voor hun vee. Tegenactie is slechts mogelijk als de draagkracht van de weiden onder verschillende klimatologische condities bekend is.

In Mali, 35 keer zo groot als Nederland, is dit slechts het geval voor 15 procent van het territorium. Om niet langer aangewezen te zijn op dure buitenlandse experts voor de nodige analyses, tracht het Centre Pédagogique Supérieur te Bamako graslandekologen op te leiden. De middelen ontbreken het centrum echter om de studenten regelmatig veldarbeid in de Sahel te laten verrichten. Dit is onontbeerlijk voor hun vorming, terwijl tevens reeds dadelijk waardevolle informatie voor de veeteelt beschikbaar komt.

U kunt helpen de pogingen voor structurele verbeteringen in Mali te doen slagen door een gift op postgiro 3121308 tnv. J. van Andel, Castricum. Inlichtingen bij Henk Breman, ENS/CPS, B.P. 241, Bamako, République du Mali. Henk, bioloog en oud lid van de vredeswerkgroep van de PPR, leidt het project in Mali. Hij is momenteel met vakantie in ons land en hoopt in augustus terug te gaan met ongeveer 5.000 gulden, dan kan het centrum weer een jaar verder met het project.

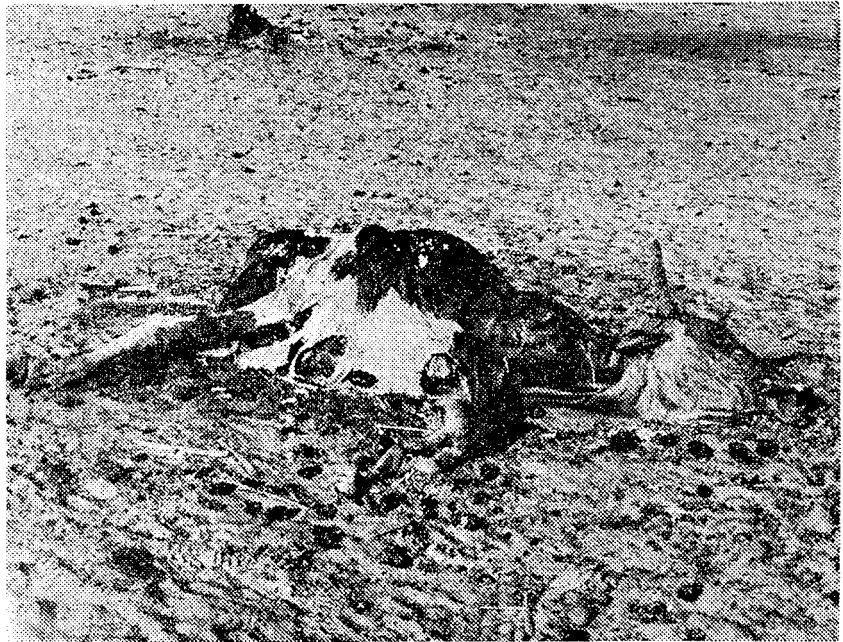
NEDERLAND, EEN OPEN STAD

De defensienota van de fractie, Nederland, een open stad is te bestellen door storting van f 2,50 op giro 3158077 tnv. Stichting Fractie-assistentie PPR te Den Haag.

Berichten voor deze rubriek sturen aan Dick Rietbergen, Van der Mondestraat 145, Utrecht.

ingezonden: EEN VERENIGDE RADIKAAL- SOCIALISTIESE PARTIJ

We weten hoe moeilijk het is de gewone man af te helpen van het idee, dat hij toch niets in te brengen heeft. Dit is een wisselwerking op de autoritaire houding van de regenten. Maar er zijn ook duidelijke voorbeelden, waaruit men kan zien, dat — als een groep werkers zich inzet — het publiek WEL bewust te maken is. Twee voorbeelden: Zwolle, waar de PSP met 7,1% van de stemmen twee raadszetels behaalde; Nijmegen, waar de Soc. Partij door intensief huis-aan-huis werk 6,8% en twee zetels kreeg. Door SAMENWERKING kunnen deze resultaten nog verbeterd worden.

Sahel

In Radikaal (PSP) en in het Amsterdamse afdelingsblad van de PPR stond een stuk van Jos Vernooy waarin hij pleitte voor een fusie PPR/PSP. Wij ondersteunen dit artikel voor 100 %. De onoverzichtelijkheid met de vele kleine groepen en partijen is voor het publiek een grote hindernis in de waardering voor de democratie. Het is nauwelijks mogelijk aan de vele argumenten voor fusie van Vernooy nog iets toe te voegen. Misschien enkele aktualiteiten.

Wij noemen enige plaatsen, waar met succes een PPR/PSP lijst heeft gewerkt voor de gemeenteraad: Amersfoort, Alkmaar, Bloemendaal, Zandvoort, Leiden, Wageningen, Deventer, Venlo. De naam Radikaal van het PSP-orgaan neigt principieel en prakties al sterk in de richting van de PPR. In de krant van de PPR komt het socialisme geregeld naar voren. En dan het pacifisme. De defensienota „Nederland een open stad” moge dan geen principieel pacifistisch stuk zijn, het heeft toch al heel wat deining veroorzaakt in de politieke vijver van Nederland. En dat is belangrijk. We moeten van de passiviteit en de lusteloosheid af.

Ook de defensiekwestie is een belangrijk argument voor fusie. Had de PSP (zoals ze aan haar naam en oprichting verplicht was) voortdurend op dit punt gehamerd, dan kon op dit punt enig terecht bezwaar tegen samengaan bestaan. Maar dit is de laatste jaren helaas weinig gebeurd. Waarschijnlijk ook met het idee, dat het pacifisme niet zo goed in de markt lag.

De hoofdredakteur van Radikaal schreef naar aanleiding van de gebeurtenissen in Chili, dat de PSP met alle macht moet werken aan het „ontwikkelen van alternatieven, van

mogelijkheden voor het vormen van tegenmacht, van sociale in plaats van militaire verdediging”. De PPR werkt ook in deze richting en daarom is ook op dit punt samengaan mogelijk. PSP-ers mogen bedenken, wat een 100% principiele stellingname betekent, als de zaak binnenskamers blijft en je er niet — al is het maar een deel — van het publiek voor wint. Het langs elkaar heenwerken van PSP en PPR begint steeds meer mensen te irriteren. En is voor het publiek onbegrijpelijk. Ook gaan veel kansen verloren door stemmenverlies. Maar het voornaamste argument blijft dat van Vernooy: effectief tegenspel tegen een naar het centrum afglijdende PvdA.

D. Prins,
Tiel

ingezonden: EEN WAARSCHUWING

Ik zou mijn instemming willen betuigen met het artikel Barsten in de groei van het kapitalisme van Leo van den Berg uit de PPRAK van april.

Ik vrees met hem dat „de PPR met het uitgangspunt en de daaruitvolgende strategie van politiek vieren op de verkeerde weg zit”.

De invalshoek van de „groei”, „het milieu” ed. is niet gebaseerd op een goede analyse van onze (kapitalistische) samenleving.

Ik hoorde eens iemand zeggen dat de PPR zich als politieke partij zou moeten opheffen, om dan als milieu-aktiepartij verder door het leven te

Lees verder op pag. 14

Vervolg van pag. 13

gaan, dat zou én de linkse politiek in Nederland én het milieu ten goede komen!

Zo'n uitspraak is gewoon een waar-schuwing. Ik zie dan ook de toekomst met zorg tegemoet als gaat blijken dat wij niet alleen alle krachten moeten bundelen om de PvdA naar links te trekken, maar dat we dat óók nog eens binnen onze eigen partij moeten gaan doen. Zijn we toe aan een werkgroep partijfilosofie? Nee, toch?

Ton Klokgieters
Den Haag

ingezonden: GEEN UNIEK RESULTAAT

Ik zou willen reageren op de mening van Bas de Gaay Fortman over de resultaten van de statenverkiezingen (PPRAK van april). Hij stelt, dat de PPR een uniek resultaat heeft behaald. Dit ben ik niet met hem eens. Ondanks de lichte vooruitgang, waardoor de PPR op ongeveer 5,2 % — en niet 5,4 % zoals Bas rekende — kwam, bleven we ver onder de meeste voorspellingen, met uitzondering dan van die van het NIPO.

Naar mijn mening moeten we goed oppassen dat we niet de weg van D'66 opgaan. Hoewel er zeker enkele factoren zijn, die ons meer kans geven als D'66, moeten we proberen te leren van hun fouten. Overigens is de oorzaak van het verlies van D'66 niet de regeringsverantwoordelijkheid, want hun eerste verlies boekten zij al voor die tijd. Met name aan de betrouwbaarheid van onze kiezers moeten we iets doen.

Waarschijnlijk heeft Bas gelijk als hij zegt dat Wiegels er niet in zal slagen dit kabinet voor zijn tijd te laten vallen. Maar we moeten verder denken. De oude combinatie VVD-CDA heeft weer een meerderheid, en misschien, mede gezien de uitlatingen van Aantjes, zullen zij met deze meerderheid de oude samenwerking herstellen. De VVD bereikte wel meer dan het opslokken van DS'70; kijk de cijfers maar na.

Wat betreft de campagne moet ik zeggen, dat die nou ook weer niet zo goed was. Ik ben ervan overtuigd, dat iedereen zijn uiterste best heeft gedaan. Maar ik vraag mij af of diverse activiteiten niet veel beter gedecentraliseerd hadden moeten worden — eigenlijk erg belangrijk voor de PPR. Het landelijke affiche heeft het naar mijn mening niet best gedaan. Het was wel een aardig ontwerp, dat wel, maar door een gebrek aan contrast en door de gekozen kleur was het vooral van een afstand onleesbaar en onopvallend, dit in tegenstelling tot het, reclame-technisch gezien uitstekende affiche van de VVD!

Misschien is bij de campagne teveel

het platteland vergeten. Het is ondoenlijk de vele dorpen en gehuchten door landelijke kopstukken te laten afreizen. Maar het is ook veel eerlijker minder landelijke en meer provinciale kandidaten in de verkiezingsstrijd te werpen, want zij worden gekozen. Bovendien heeft deze politiek van veel landelijke voormannen voor provinciale verkiezingen, aan kleine, konstruktieve partijen als D'66 en PSP onverdiende zware slagen toegebracht. Een lot waar ook de PPR voor uit moet kijken.

Graag ontvang ik op dit stuk openlijke reacties.
Boudewijn Turin
Enschede

VAN DE MILIEU- WERKGROEP

De themagroep Milieu ontving een rapport over de kwaliteit van het oppervlaktewater in de provincie Utrecht, uitgebracht door provinciale waterstaat van Utrecht met de vraag van Leo Jansen om de punten, die voor een behandeling in de Kamer van belang kunnen zijn, eruit te halen in samenwerking met de PPR-Utrecht.

Een uitvoerig commentaar op dit rapport is gegeven door J. van Buuren van de milieuwerkgroep Vervuiling. In dit commentaar komt ook een aantal zaken aan de orde waarvan een aanpak op provinciaal nivo gewenst lijkt.

Van een klein bedrijf dat afval uit de fotografische industrie verwerkt, ontvingen wij een brief waarin deze firma stelt dat het voorschrift, dat men bij het lozen van opgeloste afvalstoffen aan toegestane maksimumconcentraties is gebonden, verkeerd kan werken. Als voorbeeld wordt gegeven het zich ontdoen van oplossingen van zware metalen, die alleen zeer verdund geloosd mogen worden. Deze gekoncentreerde metaaloplossingen worden dan verdund met drinkwater geloosd.

Het resultaat is, dat de totale hoeveelheid giftige stoffen toch geloosd wordt, kostbaar water wordt verknoeid en het terugwinnen der metalen niet meer mogelijk is. De konklusie van genoemd bedrijf is, dat het lozen van gekoncentreerde baden geheel moet worden verboden.

Men zou deze baden volledig moeten afbreken tot bruikbare stoffen. Dit kan zeer goed en levert zelfs geld op. Van Buuren en Lettinga van de werkgroep Vervuiling hebben hierop als commentaar gegeven dat zij het initiatief van het bedrijf zinvol vinden en dat het de moeite waard is de voorgestelde mogelijkheden verder te onderzoeken. De moeilijkheid is echter hoe voor het gehele land

gerealiseerd moet worden dat gekoncentreerde baden niet worden geloosd maar worden afgebroken tot bruikbare stoffen.

Voordat hiervoor een oplossing is gevonden heeft een lozingsverbod voor gekoncentreerde baden weinig zin.

Het sekretariaat van de themagroep Milieu, Sandersweg 3, Oosterbeek, tel. 08307-2302 is gesloten van 16 juli tot 12 augustus. Bel dan 08307-3010 of het sekretariaat van de betreffende werkgroep.

De voorzitter is afwezig van 1-17 juli.

WIJKKOMITE'S: NAAR EEN STRATEGIE VOOR WIJK- EN BUURTAKTIE

Onlangs is in het aktiecentrum Harderwijk een nota verschenen met als titel Wijkkomité's: naar een strategie voor wijk- en buurtaktie.

De samenstellers van deze nota hebben getracht antwoord te geven op de vraag van een adekwate wijze van belangenbehartiging van wijk- en buurtbewoners. In de nota wordt ingegaan op de organisatie van het wijkkomité, de opbouwfasen, doelomschrijving e.d.

De samenstellers wijzen er op, dat de PPR als één van haar belangrijkste doelstellingen heeft „het in gemeenschapshanden brengen van de produktiemiddelen, waarbij de ondernemingen worden beheerd door de arbeiders (arbeiderszelfbestuur) en gekoördineerd door een op demokratiese wijze tot stand gebrachte planning van de ekonomie”.

De PPR kiest met deze doelstelling zowel tegen de kapitalistiese maatschappij-ordening als tegen het staatsocialistiese alternatief.

Beide systemen leiden tot machtsconcentratie in handen van enkelen, uitbuiting en onderdrukking.

De samenstellers noemen de samenlevingsvorm die de PPR voor ogen staat (mede naar aanleiding van de visie van Emilio Maspero, sekretaris-generaal van de Latijns-amerikaanse arbeiderscentrale) het kommunautaire socialisme of „het socialisme met een menselijk gezicht”.

In de nota wordt aangegeven dat met de ontwikkelingen in de kapitalistiese maatschappij, de staat zich ontwikkeld heeft tot een organisatie die in toenemende mate een aktieve rol is gaan spelen in het maatschappelijk leven. De samenstellers wijzen erop dat de staat geen neutrale organisatie is; de staat funktioneert in eerste instantie als beschermer en dienstverlener van het vigerende maatschappelijk

systeem.

De conflicten als gevolg van de bestaande verhoudingen doen zich gelden in alle sectoren van het maatschappelijk leven; niet alleen in de arbeidssituatie, maar in toenemende mate ook in de woonsector.

De samenstellers willen met deze nota:

- a. een bijdrage geven tot bewustwording bij de mensen van de belangentegenstellingen in de samenleving en daardoor tot mobilisering van de mensen om in hun eigen situatie veranderingen te brengen;
- b. een bijdrage te geven aan de discussie binnen de PPR over de maatschappijvisie van de partij.

De nota pleit ervoor bij de uitwerking van de PPR-visie op de samenleving, visies en inzichten van vooraanstaande socialistische in binnen- en buitenland erbij te betrekken (G. Harmsen, G. H. Ter Schegget, E. Mandei, E. Maspero, L. Castellina).

De nota is verkrijgbaar bij Paul Schilderman, Enkweg 41, Harderwijk.

Henk van Ark
Paul Schilderman
samenstellers van de nota

ingezonden: DE VROUW VAN BAS

Als werkgroep PPRO Emancipatie willen wij graag reageren op het feit dat van Ina de Gaay Fortman in het blad van het Nederlandse genootschap van leraren een interview te lezen was. Fijn dat ze blijk geeft een eigen visie te hebben op de ontwikkelingen in het onderwijs.

Toch zijn wij bang dat door dergelijke interviews een vertekend beeld van PPR-vrouwen ontstaat. Van vrouwen in de PPR hoort men niet zoveel. Toch zijn ze er wel en niet alleen als echtgenotes van PPR-mannen. Die vrouwen worden dikwijls in hun politieke activiteiten beperkt, vanwege de zorg voor het gezin.

Wij krijgen de indruk dat Ina alleen geïnterviewd is omdat ze de echtgenote van een vooraanstaand PPR-

politikus is. Dat betreuren wij. Hopelijk komen we nog eens zover dat vrouwen alleen op grond van eigen kwaliteiten in de publiciteit komen.

**Namens de werkgroep
PPRO Emancipatie
Corry Buschman**

VOORSTELLEN NAJAARSKONGRES

Voorstellen van de actiecentra voor het najaarskongres moeten uiterlijk 16 juli binnen zijn bij het partijbureau.

Uw geliefde PPRAK zal in juli niet verschijnen. In augustus zal het krantje waarschijnlijk geheel gewijd zijn aan het najaarskongres. De redactie wenst de trouwe lezer een welgemeend goede vakantie.

IJde Lansen schrijft de PPR-ers WIE HELPT STICHTING BEWUST ZIJN?

„Nadat ik een tiental jaren in het onderwijs heb gewerkt met kinderen met zogeheten leer- en opvoedingsmoeilijkheden ben ik met dit werk opgehouden omdat mijn gezichtsvermogen gaandeweg achteruit gaat. De prognose is dat ik volledig blind zal worden. Dit brengt ondermeer met zich mee dat ik wonen en werken onder een dak wil brengen.

Nadat ik met mijn aanvankelijke werk was gestopt heb ik mij bekwaamd als groepspsychotherapeut. Na een poos met allerlei groepen te hebben gewerkt heb ik mij allengs verwijderd van de sensitivity trainingskant en ben mij steeds sterker gaan interesseren voor psycho-synthese, Gestalttherapie en meditatie, voor het meer individueel werken van de deelnemers met vragen rondom de eigen identiteit, voor bewustwording, persoonlijke groei en vrijheid van keuze, aansluitend op Jung, Assagioli, Perls en Maslow.

In en buiten dit werk werd ik steeds sterker gekonfronteerd met een toenemende vervreemding van de eigen aard(igheden), van de eigen wilsimpulsen, van de eigen lichamelijke, vervreemding van tijd en ruimte, vervreemding van de organische samenhangen in de samenleving en met de natuur, vervreemding van het dagelijks werk, het dagelijks brood en van elementaire fundamente van het leven als de ritmen van dag en nacht en van de jaargetijden.

VERFREEMDING EN ONTWORTELING

Maatschappelijk zie ik dit alles weerspiegeld in een steeds verdergaande denaturering en vergiftiging van ons voedsel en ons milieu, terwijl er miljoenen worden geïnvesteerd in kankeronderzoek, behandeling van nierpatiënten en „gezondheidszorg“ in het algemeen.

Ik zie een steeds groter ziekteverzuim bij steeds meer mensen evenals angst voor werkloosheid terwijl de mechanisatie en de automatisering steeds verder worden doorgevoerd, zodat het aantal arbeidsplaatsen afneemt en de vervreemding tot het werk toeneemt.

Ik zie een uitgebreide instelling als de Raad voor de

Kinderbescherming, terwijl steeds meer kinderen in steeds meer hoogbouw kapot gaan en in het verkeer omkomen. Ik zie verkeersslachtoffers op het wegdek liggen, terwijl nauwelijks iemand een hand uitsteekt om zelfs maar de meest minimale eerste hulp te bieden. Dit zijn een paar voorbeelden waaraan uzelf vele zou kunnen toevoegen.

IN-ZICHT EN HER-KENNEN

Mijn besluit is een centrum op te zetten dat wil aanknopen bij fundamentele levenselementen om op die manier bij te dragen en te inspireren tot een nieuw zicht op onszelf, de ander en de werkelijkheid waarin wij leven. Er zal op niet commerciële basis worden gewerkt met groepen van twaalf en in sommige gevallen zestien mensen in drie- en vijf-daagse groepen en in weekeindgroepen, ongesubsidieerd, waarbij de deelnemersbijdragen volgens een inkomensschaal naar draagkracht worden vastgesteld. Het geheel zal bijzonder sober worden opgezet, de deelnemers zullen zelf hun eten bereiden, zo mogelijk gebruik makend van wat de moes- en „onkruid“tuin oplevert en ook zelf (en dat vind ik erg, belangrijk) hun eigen brood bakken.

De groepen zullen werken met meditatie, Gestalttherapie, Enlignment Intensives (een belangwekkende synthese tussen Zen-meditatie en Gestalt, een synthese tussen oosters intuïtief weten en westers bewust zoeken en doorgronden), body-awareness en psycho-synthese, werken met en weer ervaren en herkennen van ruwe materialen en spelen met modder, klei, zand en blokken, bij dit alles zo mogelijk jaargetijde betreffend.

OPVANG

In een later stadium zullen ook mensen die het he-le-maal niet-meer-zien-zitten in het Centrum een kort-tijdelijke opvang moeten kunnen vinden om, in een sfeer die volledig positief staat ten opzichte van een crisis of „psychose“, dit groeimoment, deze pijnlijke bevalling van

Lees verder op pag. 16

Vervolg van pag. 15

zoekgeraakte stukken zelf, met een intensieve begeleiding te kunnen doormaken, zonder dat dit proces chemies wordt geïmproviseerd of juist wordt tegengehouden, en zonder paniek of klinische toestanden.

HET GROTE STRUIKELBLOK

Het is de bedoeling dit centrumpje in of bij Amsterdam of in de nabijheid van de randstad op te zetten.

Bij de opzet van dit centrum, dat in concept volledig klaar is, sta ik echter voor een levensgroot probleem: *wie kan en wil mij helpen aan ruimte om van start te kunnen gaan of aan de middelen om deze ruimte te verwerven?*

Elk aanbod en elke suggestie is welkom!

En laat iedereen die denkt concreet aan het opzetten en runnen van dit centrum part en deel te kunnen hebben contact met mij opnemen.

Voor de Stichting Bewust Zijn
IJde Lansen
Pleter Lastmankade 32-hs.
Amsterdam-Zuid
Tel. (020) 73 73 07

ingezonden:

VERRECHTSING BINNEN DE PPR

In PPRAK nr. 50 (april 1974) werd melding gemaakt van het aftreden van twee bestuursleden, Lou Hoefnagels en Jetty van Eerd. Lou is afgetreden omdat hij „geen verantwoordelijkheid meer wil dragen voor een verrechtsing van het partijbeleid, Jetty omdat er van de door haar nagestreefde „nieuwe politiek” weinig terecht dreigt te komen. Voorwaar geen kleinigheden. Enigszins verwonderd was ik dan ook dat Wouter van Dam zich hiervan af maakte met een oubollig, bagateliserend commentaar in de trant van: „Nou ja, jammer, pech gehad”. Ik had een iets zinniger antwoord op de bovengenoemde feiten verwacht.

Groot was mijn verbazing echter toen ik las dat één van de opgevallende plaatsen in het bestuur opgevuld was door Leo van den Berg, van wie ik vier bladzijden daarvoor een stuk had gelezen, dat uitblonk in leerstellingheid en marxistische boekenwijsheid, doch geenszins in progressiviteit (je weet wel, de eerste P van PPR!) Ik doel hier op zijn recensie van Barsten in de groei van de studiestichting voor radikale politieke vernieuwing. Hij is het duidelijk niet eens met de keuze die de PPR-schrijvers van dit boekje maakten. Volgens Leo is het kapitalistische systeem de werkelijke vijand, die we kunnen aanvallen door de tegenstelling arbeid-kapitaal te zien en dan de kant van de arbeider te kiezen. In zijn eigen woorden: „Als de PPR de maatschappij fundamenteel wil veranderen valt er niet aan te ontkomen aansluiting te zoeken bij de arbeidersbeweging.”

In deze formulering zit een duidelijke afkeer van diezelfde arbeidersbeweging, immers: de PPR bestaat uit mensen die grotendeels werkzaam zijn in de opvoedende, sociale en studerende sectoren van de maatschappij. Hun inkomen varieert van redelijk tot zeer goed. Deze twee factoren maken het hen gemakkelijker na te denken over wat er in de wereld gebeurt en hoe zich dat verhoudt tot hun eigen situatie! Maar ja, het moet toch immers: „de leden hiervan (arbeidersbeweging) zitten op vitale plekken om veranderingen te bewerkstelligen.” Maar we moeten ook niet te veel toegeven: „dit betekent niet dat we de kont van de arbeider moeten likken, maar hem als gelijkwaardige partner erkennen in de strijd om maatschappijverandering”.

Leo, probeer je eens in te denken hoe dat op een arbeider overkomt: „We mogen zomaar naast die meneer van

de PPR komen staan, met zijn redelijk tot zeer goede inkomen, die overal zo goed over kan nadenken, om hem te helpen in de strijd om maatschappijverandering”. Een arbeider zou zeggen: „Lik m'n reet!”

Volgens mij ga je al in de fout zodra je de PPR ergens op vastprijkt (doet er niet toe op wat). De PPR vertegenwoordigt een *denkwijze* en als zodanig kan zij onderdak bieden aan mensen uit allerlei groeperingen, ook uit allerlei belangengroepen. Het maakt niet uit vanuit welke achtergrond je tot die denkwijze komt, of dat nu religie, socialisme of iets anders is.

Toen Marx zijn theorieën opzette met als basis de toenmalige scheiding arbeid/kapitaal zou in die tijd waarschijnlijk de hele PPR daar achter zijn gaan staan. Maar net zo goed zou de hele PPR achter de liberale ideeën zijn gaan staan in de tijd, dat die een verandering betekenden. (Ik gebruik hier de term PPR, om alle mensen, die zich in de zojuist genoemde denkwijze terug vinden, te omvatten). Ook uit dit voorbeeld blijkt duidelijk, dat je niet met één keer stellingnamen klaar bent, zoals Leo van den Berg denkt. Ga je eenmaal aan de kant van de arbeider zitten, dan zit je moreel goed en hoeft je alleen maar wat mee te schreeuwen en niet steeds de zaak opnieuw te beoordelen en aan de hand daarvan je plaats bepalen. Die staat vast.

IK: FUNEST

En dat is nu net funest. In de hele geschiedenis is er sprake geweest van een evolutie, een overvloeiing van het ene maatschappelijke aksent in het andere, zoals onze tijd gekenmerkt wordt door een geleidelijke socialisering. Maar één ding bleef altijd voorop staan en alles feitelijk beheersen: het kapitalisme. Tot nu toe, want nu is daarin een enorme verandering opgetreden. Het kapitalisme staat niet meer nagenoeg stil zoals het eeuwen deed; het eskaleert op een vreselijke manier, het neemt ongekende proporties aan (voorbeelden: multinationals en derde wereld). En in die eskalatie schuilt het grote gevaar. Die eskalatie, dat is de vijand die Leo van den Berg ten onrechte het kapitalisme zelf noemt en die door de schrijvers van Barsten in de groei, met groei wordt bedoeld.

En aan die eskalatie kunnen we alleen maar iets doen, wanneer we blijven lopen, blijven zwerven en niet ergens gaan zitten en zeggen: „van hieruit voer ik de strijd verder”, zoals Leo doet.

We zullen een partij in beweging moeten zijn (of weer worden), en die beweeglijkheid is een levensnoodzaak om niet weg te zakken in het drijfzand, dat D'66 al bijna heeft opgeslokt. Zoals Erik Jurgens in Tijd en Taak van 2 maart 1974 (aan alle PPR-leden toegezonden) zeer terecht aanhaalt van Menno ter Braak: „Onze politiek herkennen zij niet, want zij menen ons overal te vangen, waar wij juist zijn afgereisd.”

We zullen in beweging moeten blijven, alert voor alle maatschappelijke veranderingen en onze denkwijze propageren in alle groeperingen. Die beweeglijkheid moet echter geenszins een gemarchandeerd inhouden.

We mogen ons niet laten verleiden tot het gemarchandeerd van Leo van den Berg met de arbeidersbeweging en Bas met de konfessionele partijen, zoals Lou Hoefnagels in PPRAK 50 (april 1974) uitstekend aan de kaak stelt. We moeten er niet op uit zijn ons via dergelijke manoeuvres te vestigen in de huidige kapitalistische maatschappij. Dat zou de doodsteek zijn voor de radikale denkwijze en haar belichaming in de PPR. Daarom betreur ik het ten eerste dat de PPR is afgegleden naar een partijpolitiek klimaat, waarin mensen als Jetty en Lou zich niet happy kunnen voelen en Leo van den Berg wel gedijt.

Jan Telgen
Harmelen

het is zaak dat we hard van ons afbijten VERNIEUWENDE BEWEGING KRIJG JE NIET ZOMAAR VAN DE GROND

Aan het begin van het Navokongres op 22 juni in Utrecht hield voorzitter Wouter van Dam de volgende rede:

De verkiezingen zijn voor de PPR bepaald niet ongunstig verlopen. Hadden we eerst slechts enkele handenvol vertegenwoordigers in bestuurlijke organen nu zijn het er enkele honderden geworden. Raadsleden, statenleden, kamerleden, ministers, staatssecretaris en zelfs twee gedeputeerden, onder wie waarschijnlijk de jongste ooit geleverd.

Niet dat het hebben van veel vertegenwoordigers in bestuurlijke organen het enige en het belangrijkste is voor een politieke partij als de PPR, want het wezenlijke van de PPR zal alleen de beweging aan de basis kunnen zijn. Al die bestuurders en volksvertegenwoordigers op verschillende nivo's zijn de werknemers van kiezers, sympathisanten en partijleden, die onze politieke ideeën in daden zullen dienen te vertalen.

Dat is uiterst verantwoordelijk werk, maar bepaald niet het enige dat het moderne progressieve politieke bedrijf uitmaakt. Onze politieke ideeën ingang doen vinden in de harten en zinnen van mensen, beweging krijgen in al die kleine en grote struktuurtjes, waaruit onze samenleving in een geweldige ingewikkelde verwezenheid bestaat: dat is wat door alle betrokkenen, te weten kiezers, sympathisanten en leden dient gedaan te worden.

Het werk van de bestuurders en volksvertegenwoordigers is slechts het topje van de ijsberg, de wetgevende eindbevestiging van wat onder mensen aan veranderende ideeën en opvattingen is gaan groeien. De enige mogelijkheid om de noodzakelijke maatschappijveranderingen werkelijk te veroveren is de samenwerking van grote groepen mensen, die geloven in hun zaak en die zich willen organiseren in politieke organisaties, die bereid zijn met elkaar stug en hard door te werken, die bereid zijn offers te brengen, vooral omdat het vechten tegen de bierkaai is.

Immers, en Marcuse heeft daar heel duidelijk op gewezen, deze kapitalistische samenleving werkt met zijn alomvattende, alomtegenwoordige manipulatie mechanismen zo afstompend, zo vervlakkend, speelt zo in op de primitiefste instinkten, dat allen, ook wijzelf daar op den duur het slachtoffer van dreigen te worden. Alleen de onverzettelijke wil van groepen mensen die dat niet accepteren en de ongelijke strijd aandurven terwille van een werkelijk menselijke samenleving, zal de kans doen verkleinen dat we niet afglijden naar een primitief soort barbarisme. De PPR wil een beweging zijn die zich voor deze strijd inzet. Zij is de enige politiek vernieuwende beweging van enige omvang, die in deze tijd is ontstaan.

De opleving die in de jaren zestig nieuwe impulsen gaf aan kerken en samenleving en die in het denken en voelen van velen vast wortel heeft geschoten, lijkt uiterlijk in deze tijd wat te verstarren. Partijpolitiek lijken we in Nederland een enorme terugval te maken. Het belangrijkste wat overgebleven is, zijn de wat gerestaureerde emancipatiebewegingen uit een ver verleden: de liberalen, de sociaaldemokraten en de christen-demokraten; zich ten dele vernieuwend, voor een ander deel de verstarrende last van het verleden dragende. Moeten zij tot 2000 dan zorgen voor de noodzakelijke veranderingen in de samenleving?

MASSAAL VERZET

De maatschappelijke elite, inclusief een groot deel van de systeembevestigende pers heeft zich daarbij neergelegd. En alles wat daar doorheen probeert te breken omdat het histories noodzakelijk is, kan rekenen op massaal verzet van de bestaande orde. Men heeft nu wat de PPR betreft een gezamenlijk middel gevonden in de slagzin „de PPR is hetzelfde lot beschoren als D'66.

Het is een slagzin van hetzelfde allooi, omdat hij ook nergens op berust, als

de van Maastricht tot Dokkum gebezigde zin: „geld voor ontwikkelingshulp is zinloos, want het voedsel ligt toch maar op de kade te rotten” of de zin „ik vind lang haar niet lelijk, als het maar behoorlijk verzorgd wordt”.

Onder leiding van Marcel van Dam vinden Andriessen, Aantjes, Wiegel en vele anderen zich in dit soort sloganmanipulaties.

Het is zaak dat wij hard van ons afbijten.

De feiten liggen anders:

Een feit is dat de PPR in dezelfde tijd is ontstaan als D'66 en in tegenstelling tot D'66, na een lang en moeizaam begin nu versneld een steeds krachtiger beweging wordt, stoelend op 350 aktiecentra aan de basis, volgend jaar met 500 aktiecentra aan de basis; Een feit is dat sinds de gemeenteraadsverkiezingen zich weer 1000 nieuwe leden hebben aangemeld en we over de 13.000 leden heen zijn; bijna drie keer zo groot als de PSP en groter dan PSP, D'66, DS'70, Boerenpartij en RKPn samen.

Een feit is dat het aantal vertegenwoordigers in vertegenwoordigende lichamen voor de PPR zich bijna vertienvoudigd heeft; Een feit is dat de PPR zich de laatste twee jaar meer dan verdriedubbeld heeft in ledental.

Een waarschijnlijk feit is dat de PPR meer aktieve leden heeft dan de KVP en de KVP meer slapende leden dan de PPR. Voorts dat de KVP, door de nood gedwongen en als de Grote Polarisor binnen de christen-demokraten, Kruisinga, dat niet verhoede, eerder verdwenen zal zijn dan de PPR.

Een feit is dat de PPR ook alle mogelijkheden in zich heeft de belangrijkste beweging van het platteland te worden, waar de PSP nooit een poot aan de grond kreeg en de PVA vaak een vrij behoudend karakter vertoont.

Zo zal een aan kracht winnende progressieve radikale beweging steeds meer een bedreiging gaan

vervolg op pag. 3

kongres-PPRAK

In het juninummer van PPRAK is aangekondigd, dat deze augustus-PPRAK gewijd zou zijn aan het najaarskongres. Dat is niet gelukt, mede door de bijna spreekwoordelijk verlate reacties vanuit de aktiecentra. Het septembernummer zal nu aandacht besteden aan het najaarskongres en deze aflevering is normaal uitgevallen, overigens met veel leesstof: een goed begin van het seizoen.

op weg naar zelfbestuur

Een volgende keer in PPRAK, in verband met de voorstellen waarmee de regering, mede op aandrang van de PPR komt: Het PPR-fraktie standpunt inzake medezeggenschap in de onderneming: Op weg naar zelfbestuur, door Pier van Gorkum.

werkgroep binnenlandse zaken

Het is tot nu toe nog niet mogelijk gebleken een volwassen werkgroep Binnenlandse Zaken van de grond te krijgen: (te weinig mensen hebben zich opgegeven om goed te starten). Intussen is wel een groepje intensief bezig met een studie over gewestvorming. De komende tijd wordt de kwestie persoonsregistratie en privacy erg aktueel onder andere in de Tweede Kamer. Mensen die belangstelling hebben om dit probleem te bestuderen kunnen zich opgeven bij Gerard Peters, Trianonstraat 22, Maastricht, tel. (043) 1 50 69.

verhuisd

En in het uiterste zuiden van het land wonen, én het landelijk contact onderhouden met de partij, én enkele dagen in de week in Den Haag zijn, én zijn gezin niet de dupe laten worden van zijn PPR-werk hebben Henk Waltmans ertoe gebracht te verhuizen naar: Marinus de Jongstraat 12, Oosterhout (NB), tel. (01620) 2 26 59.

UIT HET DAGBOEK VAN EEN PARTIJGEK

Maandag: Schrijven op een manier, dat een paar medestanders ja ja knikken, maar je tegenstanders niet overtuigd raken, niet omdat je geen gelijk zou hebben, maar alleen omdat je toontje zo zuur is; dat hangt me de keel uit. Ik wil het niet meer zien.

Wat kan ik me goed voorstellen dat door zulk geschrijf (wat gelukkig in de PPR weinig voorkomt, maar wat als het voorkomt wel erg opvalt), de mensen zich afwenden van de politiek. Politiek staat al laag aangeschreven. En als ik dat zure geschrijf lees krijg ik het tegenovergestelde gevoel van: hé, daar wil ik bijhoren. Dat is natuurlijk subjektief, maar ik heb het idee dat velen dat zo voelen. Natuurlijk, de waarheid moet gezegd worden. De PPR heeft in het land veel sympathie (Ik lijk Wiegels wel met m'n „in het land“). Veel mensen weten onvoldoende van wat de PPR nastreeft. Maar je hebt een kans ze te bereiken door de goede sfeer die in de partij hangt en die uitgaat van haar vertegenwoordigers. Dat zijn puur menselijke dingen, waar ik een lans voor zou willen breken als ik iets te zeggen had.

Zaterdag: Goede beslissingen over De Dollard en de Oosterschelde. Maar waarom ben ik nu zo blij? Omdat mijn verwachtingen niet hooggestemd waren. Daarom.

Wat raar eigenlijk, we hebben toch een progressief kabinet?

Toch zou ik ontzettend teleurgesteld zijn als de beslissingen anders waren uitgevallen voel ik. Dus had ik kennelijk wel enige verwachting. Zo liggen mijn gevoelens ten opzichte van dit kabinet. Ze mogen nu weer een paar dingen helemaal fout doen. Niet dat ik dat prettig vind, maar ik geloof dat ik weer tegen een stootje kan. Ik hoorde dat Harry van Doorn en Boy Trip er in het kabinet hard aan hebben getrokken. dat is mooi, en dat zouden een stel makkende PPR-ers toch eens moeten weten. Maar ja, het heilige der heilige, het binnenste van het Catshuis is voor het gemene volk ontoegankelijk. Misschien goed voor onze gezondheid.

Zondag: Bent u ook van de PPR? Oh ja, dat is ook wat. Bas was tegen het Navokongres en nu gaat hij ook weg

hè? Ja, dat maak ik mee. En ik helemaal uitleggen hoe het wel is. Dat de volgorde van het praatje fout is en dat Bas ook tegen de Navo is en vooral waarom. Het antwoord was: oh. Ik realiseerde me plotseling hoe moeilijk sommige mensen het in hun stembokje moeten hebben. Of hoe makkelijk misschien ook.

PPRAK

Uitgave van de Stichting
Radikalenkrant

directie: Rien Blom, Jan Heytel, Sam Mol.

redaktieraad: Leo van den Berg,
Lou Hoefnagels, Harm Lamberts

redactie: Dick Rietbergen, Frans Schulte, Kees Waagmeester (eind-redakteur).

vormgeving: Ton Wegman

druk: Lumax, Utrecht

vaste korrespondenten:

Binnenhof: Henk Hoek, Ton Hupkens, Marlies Neervoort

Groningen: Henri Dijksterhuis
Friesland: Kees van Twist

Overijssel: Louis Tangel
Utrecht: Dick Rietbergen
Limburg: Han Buhrs

redactie-adres: Kees Waagmeester,
Preludeweg 490 (west) Alphen aan den
Rijn. Tel. (01720) 9 47 13

kopij voor het volgende nummer
uiterlijk zaterdag 31 augustus op het
redactie-adres, **getypt**, met redelijke
marge, blad aan één zijde gebruikt.

abonnement: f 10,— per jaar.

voor advertenties en abonnementen:
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277. Amsterdam. Telefoon
(020) 22 73 42.

voor contributiebetalingen:
Penningmeester PPR, postgiro 1575600
te Amsterdam.

vormen voor de bestaande, verouderde orde. Ook voor dat deel van de PvdA dat tot die bestaande verouderde orde behoort.

Onze houding ten opzichte van de PvdA is eigenlijk tweeslachtig. Zij is onze meest aangewezen bondgenoot. Toch stuiten we steeds weer op dat geheel eigen machtsdenken van de sociaaldemocraten. Een machtsdenken, dat zich niet alleen verzet tegen de VVD, maar dat vernieuwende bewegingen die werkelijk omvang gaan krijgen, maar moeilijk naast zich kan dulden. Een machtsdenken dat zowel haar kracht als haar zwakheid is. Haar kracht waar zij voor de brede lagen van de arbeidende bevolking herkenbaar blijft als de gebundelde macht, die voor hun belangen nog het meest daadwerkelijk op kan komen. Haar zwakheid, waar zij groepen die de maatschappij fundamenteel willen veranderen moet samenbinden met sterk behoudende krachten. Dat DS'70 is mislukt wil nog niet zeggen dat er een veel grotere DS'70 binnen de PvdA aanwezig is.

NAAR RECHTS

Een machtsdenken dat altijd droomt van een meerderheid voor de PvdA, wat de kiezers mogen verhoeden, want de PvdA alleen zal door haar structuur te weinig werkelijke progressieve kracht bezitten. Geen wonder dat Andriessen en Aantjes er al op hameren dat de werkelijke politieke realiteit bestaat uit PvdA, CDA en VVD. Zo'n situatie zal de behoudende krachten binnen de PvdA in de kaart spelen. Terwille van het behoud van een beperkte macht zal men altijd bereid zijn veel concessies te doen. De PvdA gaat dan naar rechts, een CDA inclusief CHU gaat veel verder naar rechts.

De gevolgen zullen desastreus zijn voor de noodzakelijke maatschappelijke veranderingen. Het oude spel van de konfessionelen van nu eens met de PvdA dan weer met de VVD zou dan weer jaren lang gespeeld kunnen worden. Daarmee is de betekenis van de PPR aangegeven. Zij is op dit moment de enig aangewezen die dit schrikbeeld kan voorkomen. Geen wonder dat zij veel aanvallen te verduren krijgt. Men zal ons steeds heftiger proberen te bagatelliseren.

Toch zullen wij het werk dat we begonnen zijn moeten voortzetten met taaheid en volharding, want vernieuwende bewegingen krijg je niet zomaar van de grond.

We weten er van mee te praten! Er wordt zoveel menselijke energie, idealisme en offervaardigheid in geïnvesteerd dat het ondenkbaar is dat het zich vaak herhaalt.

We staan vandaag voor belangrijke beslissingen.

Datgene wat zich al aangekondigd heeft in vorige programmatiese uitspraken van de PPR, zal nu in punten en komma's voor langere tijd als PPR-standpunt worden vastgelegd, en wel de houding die Nederland volgens de PPR tegenover de Noord Atlantische Verdragsorganisatie dient in te nemen.

Het partijbestuur heeft gemeend aan het stellingenstuk een inleiding te moeten toevoegen waarin alsnog de kaders worden aangegeven waarbinnen de discussie zich afspeelt en die zijn de volgende: Het gaat om de militaire en politieke aspecten van het Navobondgenootschap; de economiese aspecten worden buiten beschouwing gelaten evenals de discussie over de al of niet toelaatbaarheid van geweld. Voorts is een belangrijk element het tijdstip waarop de standpunten politiek effect zullen gaan krijgen. De PPR heeft met haar andere progressieve partners afspraken gemaakt voor deze kabinetsperiode, die zijn vastgelegd in Keerpunt '72. Het partijbestuur heeft gemeend dat het goed was in de inleiding nog eens uit te spreken dat aan de afspraken voor deze kabinetsperiode niet getornd zal worden.

Dat is natuurlijk een vanzelfsprekendheid, maar de tegenstanders van dit kabinet proberen te doen voorkomen dat de PPR met haar Navokongres een tijdbom onder dit kabinet wil leggen. Dat is onjuist. In de komende drie jaar zullen de progressieve partijen programmatiese arbeid moeten verrichten om voor de volgende regeerperiode met vernieuwde en wellicht herziene denkbeelden naar voren te komen. Dat is eigen aan progressieve partijen, die ook binnen het kader van een parlementaire democratie maatschappelijke veranderingen willen verwezenlijken.

Maar tot de volgende verkiezingen blijven de afspraken gelden.

Alleen de stellige overtuiging, dat een nucleaire konfrontatie tussen Oost en West in de toekomst voor deze wereld het laatste avontuur zal zijn, doet ons hier bijeenkomen.

De VS hebben 6000 raketten en de SU 2000 raketten opgesteld. Het aantal zal niet toenemen, maar miljarden worden nu besteed aan de vertijning. De wereld leeft al vele jaren op deze vulkaan, in de geruststellende gedachte, dat deze wapens toch niet gebruikt zullen worden. Het monsterachtige is eigenlijk de gewinning en de vanzelfsprekendheid. Wij kunnen geen enkele morele rechtvaardiging meer vinden hieraan mee te doen.

In die zin wens ik de kongresgangers wijsheid bij hun beslissingen.

hoe ver kan een raadslid gaan?

Om het nieuwe politieke seizoen met een behoorlijke klap in te luiden zal op 14 september (dat is de zaterdag vóór prinsjesdag, rond deze tijd beginnen de nieuwe gemeenteraden te draaien en beginnen de provinciale staten na de schermutselingen rond de kollegevorming aan hun eigenlijke werk) een bijeenkomst gehouden worden voor ALLE GEMEENTERAADSLEDEN EN STATENLEDEN. Deze bijeenkomst geschiedt onder het motto: Hoe ver kun je te ver gaan, zodat anderen verder gaan. (U weet wel: hoe vaak gebeurt het niet dat voorstellen van de PPR worden afgewezen; maar na een jaar...)

- Aan Harrie van Doorn is gevraagd op deze bijeenkomst een inleiding te houden over: „welzijn ... gemeente, provincie”.
- Aan Roel van Duyn is gevraagd een inleiding te houden over: „hoe kunnen PPR-gemeenteraadsleden functioneren...”.

Inlichtingen en opgave bij Gerard Peters, Trianonstraat 22, Maastricht, tel. (043) 1 50 69.

bestuur de studiestichting

In het bestuur van de studiestichting zijn een paar plaatsen opengevallen. Wie zou mee willen werken? Van bestuursleden wordt verwacht dat ze:

- eens per maand vergaderen, bespreken van en beslissen over de verschillende studieprojecten waaraan de studieseekretarissen hun tijd en de stichting aandacht (en geld) besteedt,
- aan een enkel project (diskussiegroepen) deelnemen in overeenstemming met eigen interesse. Het zou fijn zijn als één van de nieuwe leden als sekretaris zou kunnen optreden. De sekretaris zal als lid van het dagelijks bestuur (sektaris, voorzitter en penningmeester) tussen de maandelijks besprekingen door meepraten, meedenken en meebeslissen met de staf van (twee) studieseekretarissen en (één) buresekreteresse.

Inlichtingen worden graag gegeven door Derk Cools (voorz.) Kon. Wilhelminalaan 16, Voorschoten, (01717) 33 46, Niko Keek (penningm.) Mar. Bouwerstr. 185, Amsterdam, (020) 17 02 34 en de sekretarissen Anneke van 't Hull, Marlies Neervoort en Martin Zwanenburg, Studiestichting, Singel 277, Amsterdam, (020) 22 73 42.

WAT GEBEURDE ER OP 22 JUNI?

22 juni 1974 zal in het bestaan van de PPR een gedenkwaardige datum zijn. De datum van het Navokongres waarop de PPR besloot zich te zullen inspannen dat Nederland zich losmaakt uit de Navo. De kranten hebben er de maandag erop over volgestaan, de meesten hebben hun best gedaan de vooroordelen, waar die eventueel door de kongresuitspraak aan het wankelen waren gebracht, te restaureren en men ging als gewoonlijk weer nauwelijks in op de inhoud van het kongresbesluit. Maar daar gaat het de PPR nu juist wel om. Zoals iedereen kan lezen, is in deze PPRAK de discussie over de gevolgen van het besluit al losgebarsten.

Het stuk Onvrede met de Navo is in dit nummer ook afgedrukt; wij beperken ons tot een korte weergave van de gang van zaken op het kongres. Het aktiecentrum Laren wilde liever een werkkongres en geen besluitenkongres. Wouter wees erop, dat op een vorig kongres tegen de zin van het partijbestuur was besloten een Navokongres te houden, vooral in verband met de (toen zeer ongunstige) ontwikkelingen in Griekenland. De discussie kwam op gang, daarnaast wachtten andere onderwerpen ook op een themakongres, zoals over de sociaal-ekonomiese orde. Het kongres verwierp het voorstel. Nijmegen maakte bezwaar tegen het loskoppelen van de Navo uit de gehele maatschappelijke kontekst. Ook hierop ging het kongres niet in, nadat Wouter erkend had, dat de PPR inderdaad altijd heeft gezegd dat de problematieken onderling samenhangen en aangedrongen had op het nemen van een deelbesluit. Op voorstel van Guus Vrolijk zal een studiekommissie over sociale verdediging worden ingesteld. Ook zullen de ekonomiese vragen en andere aspecten rond de Navo verder worden bestudeerd.

De belangrijkste discussie speelde zich af rond een voorstel van Bas de Gaay Fortman en Henk Waltmans waarin werd gezegd, dat de Navo vooralsnog moet worden gebruikt voor ontspanning en dat het benutten van die mogelijkheid het criterium van een Nederlands lidmaatschap moet zijn. Zij verwerpen, dat zij voor de duidelijkheid gesteld, het militaire lidmaatschap van de Navo maar achten een politiek lidmaatschap voorlopig nog zinnig. Bij voorbaat stelde Henk Waltmans, dat zij zich bij elke kongresuitspraak zouden neerleggen, wat de discussie zeer ten goede kwam. De onderhandelingen over de Europese veiligheid en over wederzijdse troepenvermindering zijn bezig, zo stelde Henk, en het mag niet aan ons liggen dat die mislukken.

Verder zei hij niet te geloven, dat het uit de Navo treden van Nederland de problemen dicht bij een oplossing brengt.

Bas Brouwer van de Vredeswerkgroep wees het bewuste amendement van Bas en Henk af. Nederland moet slechts de grote mogelijkheden ter wille zijn. Wij zouden door uittreding een voorbeeldfunctie kunnen vervullen. Roel van Duyn zei dat het onmogelijke mogelijk maken het doel is van de PPR. Ook hij zei nee tegen een voorlopig voorwaardelijk lidmaatschap. Bas de Gaay Fortman had het beter gevonden in 1977 als Keerpunt 72 afloopt besluiten over de Navo te nemen. Wat wij ook besluiten, wij moeten tot 1977 elke stap volgen van internationaal overleg. Mijn enige zorg voor een negatief oordeel is, dat wij de Navo niet meer duchtig kunnen volgen en lastig kunnen maken. Het kongres koos met de bekende 169 stemmen tegen 127, voor het „zich in te spannen om Nederland los te maken uit de Navo”.

In een slotbetoog sprak Bas over een gave discussie, waarin men elkaar zakelijk als medeleden had bestreden vanuit de bereidheid naar elkaar te luisteren. „Ik ken geen tweede partij in Nederland die zo over de Navo kan discussiëren. Wij hebben er geen enkele moeite mee op te treden als vertegenwoordigers van een partij die de Navo in feite heeft afgeschreven”, zei hij.

Wouter van Dam zei, dat bij een nieuw regeerakkoord tussen de progressieven geprobeerd kan worden alle tegenstellingen via compromissen weg te werken, wat wel frustraties geeft, maar dat ook een regeerakkoord kan worden gesloten op die punten waarop compromissen mogelijk zijn met daarnaast afzonderlijke standpunten, zoals bijvoorbeeld de opvattingen over de Navo, waarin de partijen zich dan duidelijk van elkaar kunnen onderscheiden. „In de komende drie jaar moeten we bewijzen dat wij een levende beweging zijn”, zo besloot hij. Inderdaad moet gezegd worden dat dit kongres tot één van de betere kongressen behoort die de PPR ooit heeft gehouden. Wel moet de opkomst van de stemgerechtigde leden bedroevend worden genoemd. Er hadden twaalf à dertien honderd mensen kunnen zijn.

Diegenen die niet helemaal ingenomen zijn met de besluiten van het kongres moeten zich dus maar eens afvragen of hun aktiecentrum voldoende vertegenwoordigd was en of de gestuurde delegatie representatief genoemd kon worden.

K.W.

de fraktie over de defensienota

De Tweede-Kamerfraktie van de PPR heeft als volgt op de defensienota van het kabinet gereageerd:

1. De fraktie is blij dat nu eindelijk de grondslagen van het Nederlandse defensiebeleid en een meerjarenplanning ter discussie staan. Zij betreurt evenwel dat de defensienota is verschenen los van de beloofde ontwapeningsnota. De titel „Om de veiligheid van ons bestaan” hadden wij ons gedacht als een passende titel van de ontwapeningsnota.
2. De vermindering van het aandeel van de defensie-uitgaven in het nationaal inkomen, alsmede de besteding van de bedragen zelf, geven de fraktie de indruk dat de nota gebaseerd is op een beleid van militaire ontspanning. Ook de negatieve reactie van de NAVO duidt hierop. Maar wij zijn teleurgesteld dat geen sprake is van de netto reële vermindering van de Nederlandse defensie-uitgaven. Nadere studie is nodig over de toetsing van dit beleid aan Keerpunt '72.
3. De passages over de noodzaak van kernbewapening worden door de PPR ten stelligste verworpen. De vraag of de nukleaire taken van de Nederlandse strijdkrachten nu werkelijk worden beëindigd, blijft open. Daarover zal de fraktie met minister Vredeling in discussie treden. Wij zijn bezorgd over de compensatie die de Duitsers wordt aangeboden voor de niet-vervangning van de Honest John. Waar slaat dit op? De fraktie betreurt het dat geen uitspraak is gedaan over de noodzaak van een verklaring niet als eerste kernwapens te gebruiken die ook door Keerpunt wordt geëist.
4. Passages over het verband tussen de Navo en de Europese Gemeenschap acht de fraktie uiterst ongelukkig. Dergelijk verband is voor de PPR principieel onaanvaardbaar.
5. De betekenis van de konsessie aan de Navo met betrekking tot de Weense bespreking over wederzijdse troepenvermindering blijft onduidelijk. De fraktie aanvaardt geen mogelijke ongunstige effecten van deze konsessie op de plannen tot diensttijdkorting. Nederlandse kleinverlofgangers zijn immers binnen acht uur

vervolg op pag. 7

het kongresbesluit van 22 juni

ONVREDE MET DE NAVO

Hieronder volgt de tekst van Onvrede met de Navo, zoals door het Navokongres, dat op 22 juni in Utrecht werd gehouden, werd vastgesteld door amendering van het gelijknamige stellingenstuk, dat werd opgesteld door de Navowerkgroep, de commissie Vredespolitiek en enkele leden van het bestuur, mede aan de hand van reacties uit de actiecentra.

Het stellingenstuk staat, voor wie wil vergelijken, in PPRAK nr. 51 van mei.

INLEIDING

A. De deelname aan het huidige kabinet en de samenwerking met de andere progressieve partijen zijn voor de PPR twee belangrijke gegevenheden.

Grondslag van het kabinet is Keerpunt '72 van PvdA, D'66 en PPR en voorts Schets van een beleid voor '73 en de volgende jaren van KVP, ARP en CHU, terwijl strijdpunten moeten worden behandeld in het licht van de konklusies van formateur Burger van 19 februari 1973. De Politieke Partij Radikalen heeft als voorwaarden voor deelname aan de regering gesteld: a. dat de fracties van de PPR in het parlement zullen ijveren voor de realisering van Keerpunt '72 en PPR-Ronduit; b. dat de kandidaat-ministers en de kandidaat-staatssekretaris binnen het raam van het kabinetsbeleid willen ijveren voor de uitvoering van het regeerakkoord van de Progressieve Drie.

Besluiten van de PPR ten aanzien van het lidmaatschap van de Navo kunnen in de toen gestelde voorwaarden geen verandering meer brengen en hebben als zodanig geen consequenties voor de deelname van de PPR aan het kabinet.

De huidige progressieve samenwerking heeft onder meer gestalte gekregen in Keerpunt '72, het regeerakkoord van PvdA, D'66 en PPR, en in een groot aantal verschillende

samenwerkingsverbanden van deze partijen en de PSP op provinciaal en gemeentelijk nivo. Het moet duidelijk zijn dat de blijvende noodzaak én de verdere uitbouw van de progressieve samenwerking voor de PPR voorop blijft staan.

B. Wat de discussie zelf betreft: deze heeft zich tot nu toe hoofdzakelijk beperkt tot de politieke en militaire aspecten van de Navo als veiligheidsorganisatie. Een nadere uitwerking van de economische aspecten van de Navo blijft op dit moment achterwege en wordt onderwerp van verdere studie. Ook de discussie over het al dan niet aanvaardbaar zijn van (militair) geweld in het algemeen zal niet in het kader van dit kongres gevoerd worden.

I. De PPR is van oordeel:

- dat gesteld kan worden, dat er in en rondom de Navo in het verleden fouten zijn gemaakt, die als historische vergissingen kunnen worden aangemerkt;
- dat een organisatie als de Navo geen enkele bijdrage kan leveren aan een duurzame vrede en veiligheid;
- dat de blokvorming niet bevorderlijk is voor de wereldvrede en de Europese veiligheid, omdat deze de bewapeningswedloop in stand houdt, het streven naar kollektieve veiligheid in het kader van de Verenigde Naties tegenhoudt en kontakten met de niet-gebonden landen én met de landen aangesloten bij het andere blok bemoeilijkt;
- dat de Navo als militair bondgenootschap moet worden afgewezen, alleen al omdat zij uitgaat van een kernwapenstrategie die om de volgende redenen onaanvaardbaar is:
 - a. het gebruik van kernwapens kan geen zinnig doel

Het NAVO-kongres bijeen

dienen daar het leidt tot massale vernietiging van alle leven op aarde;
 b. de produktie van kernwapens en de opbouw van kernwapensystemen veroorzaken aantoonbare schade;
 c. ook de afschrikking met kernwapens is onaanvaardbaar, omdat daarbij een mogelijk gebruik wordt ingekalkuleerd;

- dat de Navo, gezien vanuit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens, het Europees Sociaal Handvest en de Preamble van het Noord-Atlantisch Verdrag duidelijk gefaald heeft; dat met name Navo leden als Griekenland met zijn misdadige terreurpolitiek in eigen land en Portugal met zijn kolonialistische politiek in zuidelijk Afrika deze verklaringen tot een aanfluiting en een dode letter maken c.q. gemaakt hebben; dat de Navo bovendien steeds meer een instrument blijkt om achtergestelde bevolkingsgroepen en linkse oppositionele groepen, die voor hun rechten, belangen en politieke doelstellingen opkomen, te onderdrukken;
- dat ook uit de jongste gegevens blijkt dat een sterk militair denken de vrije ontwikkeling van de volken van de Derde Wereld tegengaat om de Europese economie veilig te stellen; dat de Navo zo in feite de machtspositie van het kapitalistische economische systeem verdedigt en de sociaal-economische onrechtvaardigheid in de wereld in stand houdt;

De PPR beschouwt, gelet op het voorgaande, de Navo dan ook als een organisatie die door haar bestaan het bewerkstelligen van duurzame vrede en veiligheid in Europa en de wereld in de weg staat. Zij voegt daaraan toe, dat bij haar tegen het Warschaupakt dezelfde of soortgelijke bezwaren bestaan als tegen het Navo-bondgenootschap.

II. De PPR ziet als doelstellingen van vredespolitiek:

- duurzame ontspanning in Europa en de wereld;
- het volledig uitbannen van kernwapens binnen en buiten Europa; De traditionele verdediging met nukleaire wapens tegen een nukleaire aanval behelst de totale zelfvernietiging. Daarbij kan er nog slechts sprake zijn van wraaknemings en vergelding. (PPR-Ronduit.)
- drastische vermindering van de bewapeningsinspanning, te beginnen met A.B.C.-wapens en uitmondend in een algehele ontwapening;
- een mondiaal veiligheidsstelsel in het kader van de Verenigde Naties, waarin een regionaal Europees veiligheidsstelsel met medewerking van de Verenigde Staten en de USSR moet worden ingepast;
- invoering van sociale verdediging in Nederland en daaraan voorafgaand bestudering van de wijze waarop sociale verdediging gerealiseerd kan worden;
- samenwerking met landen in de gehele wereld, die gelijkgezind zijn inzake veiligheidsvraagstukken.

III. De PPR besluit:

- zich in te spannen om Nederland los te maken uit de Navo;
- te bewaken dat Nederland geen bijdrage meer levert aan de zogenaamde niet-militaire en niet-politieke taken van de Navo;
- te bevorderen dat samenwerkingskaders tot stand komen waarbinnen genoemde doelstellingen gerealiseerd kunnen worden;
- ernaar te streven dat Nederland met andere landen samenwerkt op het gebied van vrede en veiligheid met name in Europa en daarbij de werking van de West-Europese Unie kritisch beziet;
- Europese krachten te mobiliseren tegen de tot stand koming van een Europese kernmacht, die een groot gevaar is voor de wereldvrede;
- te streven naar de opbouw van een andere Nederlandse defensie. Op korte termijn staat haar daarbij het volgende voor ogen:
 - afstoting van de kernwapentaak van de Nederlandse krijgsmacht;

- verwijdering van kernwapens van Nederlandse bodem;
- verwijdering van USA-bases en -militair personeel van Nederlands grondgebied;
- beschikbaarstelling van troepen voor een internationaal samengestelde VN-politiemacht;

- te bevorderen dat de studie van de mogelijkheden tot sociale verdediging zo spoedig mogelijk wordt aan-gevat;

en zij voegt daaraan toe:

- dat, zolang Nederland nog lid is van de Navo, de deelname aan het bondgenootschap gericht moet zijn op het realiseren van bovengenoemde doelstellingen.

Op korte termijn dient men te komen tot:

- een verklaring om niet als eerste kernwapens te gebruiken;
- denuklearisatie van vast te stellen zones in Europa;
- het afwijzen van de flexible-response-strategie;

Bovendien zal zij de Nederlandse regering vragen op de konferentie in Wenen over wederzijdse en evenwichtige troepenvermindering voorstellen te doen om te komen tot aanzienlijke vermindering van de kernbewapening en de konventionele bewapening van alle landen in West- en Oost-Europa;

- dat zij, terzake van nieuwe samenwerkingskaders, alleen denkt aan niet-nukleaire landen in geheel Europa;
- dat zij de West-Europese Unie niet als een nieuw samenwerkingskader beschouwt;
- dat enigerlei vorm van West-Europese DEFENSIE-samenwerking samenvallend met de EEG — dus ter behartiging van economische belangen — verworpen moet worden;
- dat zij van mening is dat nieuwe samenwerkingskaders dienen te vallen binnen een regionaal Europees veiligheidsstelsel;
- dat zij steun zal verlenen aan het streven naar wel-slagen van de Europese Conferentie over Veiligheid en Samenwerking ter bevordering van een Regionaal Europees veiligheidsstelsel;

IV. en nodigt het partijbestuur uit:

- een fundamentele discussie in de PPR over de gehele defensieproblematiek, met name ook over de nieuwe samenwerkingsvormen, voor te bereiden;
- nader studie te maken van:
 - de functie van de Navo inzake de ideologische, menselijke en economische aspecten van de tegen-over elkaar staande systemen in Oost en West;
 - de functie van de Navo als instrument van het kapitalistische stelsel tot onderdrukking van arme landen;
- mede te onderzoeken hoe eventuele economische en monetaire gevolgen van uittreden uit de Navo opge-vangen kunnen worden;
- te bestuderen welke maatregelen de PPR alleen of samen met andere progressieve partijen kan treffen, wanneer blijkt dat de Navo haar papieren plannen met betrekking tot zuidelijk Afrika uitvoert;
- met de nodige voorstellen te komen ter bespreking van een politieke strategie, gericht op verwezenlijking van bovengenoemde besluiten.

Tenslotte wordt door het kongres besloten:

- adhesie te betuigen aan het voorstel dat in de nota Open Stad wordt gedaan, om aan de minister voor de coördinatie van het wetenschapsbeleid opdracht te geven tot het doen instellen van een onderzoek van de sociale verdediging;
- binnen de commissie Vredespolitiek een themagroep Sociale verdediging in te stellen, die zich gaat bezighouden met het onderzoeken van de praktische mogelijkheden van sociale verdediging. Zo spoedig mogelijk zal een studiekongres over deze problematiek worden gehouden.

REAKTIE OP DE REAKTIES OP HET NAVO-KONGRES

Vijf dagen na het Navokongres hebben partijbestuur en Tweede Kamerfractie een perskonferentie gehouden waarop is ingegaan op de reacties naar aanleiding van het kongresbesluit over de Navo. Daarbij is de volgende verklaring uitgegeven:

1. Het Partijbestuur en de Tweede-Kamerfractie zijn verbaasd over de twijfel die de laatste dagen van verschillende zijden is uitgesproken aan de oprechte wil van het PPR-kongres van 22 juni de verantwoordelijkheid van de PPR als regeringspartij, de grondslag van het kabinet, de positie van de PPR-ministers en fracties en de progressieve samenwerking onaangetast te laten.

Deze twijfel is temeer ongerechtvaardigd nu het kongres zelf ten overvloede een en ander uitdrukkelijk heeft vastgelegd.

2. Het PPR-kongres heeft een programstuk vastgesteld getiteld „Onvrede met de NAVO” waarmee de PPR van plan is de program-onderhandelingen met andere partijen in 1977 in te gaan. Wij delen het onveranderde voornemen van de partij bij die onderhandelingen in elk geval met de mede in het Progressief Overleg Orgaan vertegenwoordigde partijen tot overeenstemming te komen.

3. Het is bekend, dat gezien de bestaande verschillen in program en instelling tussen de konfessionele drie en de progressieve drie de programformule van het kabinet spanningen kan oproepen.

De vraag of de PPR-steun aan de regering nog steeds verantwoord kan worden, zal ook in de toekomst uitsluitend beoordeeld worden op basis van letter en geest van het program waarmee de partij samen met andere progressieve partijen de verkiezingen van 1972 is ingegaan. Dit geldt vanzelfsprekend ook voor het defensiebeleid. De fractie zal de defensienota van de regering dan ook in de eerste plaats toetsen aan Keerpunt '72 waarvan op defensiegebied de belangrijkste elementen zijn:

a) Militaire ontspanning.

b) Reële bezuiniging (in de orde van grootte van 1,5 miljard gulden in prijzen van 1972 voor de gehele kabinetsperiode).

c) Kernontwapening.

Het spreekt eveneens vanzelf dat over deze toetsing voortdurend overleg blijft plaatsvinden met de progressieve partners.

4. Bestuur en fractie zijn teleurgesteld over het ontbreken van inhoudelijke reacties op de besluiten van het PPR-kongres.

Men zou toch mogen verwachten dat juist de voorstanders van de Navo zich zouden afvragen hoe het mogelijk is dat een partij als de PPR tot een afwijzende houding komt. Het afwijzende oordeel van het PPR-kongres was onder meer gebaseerd op de volgende overwegingen:

a) De Navo kiest steeds weer voor een beleid van militaire inspanning. Een politiek van militaire ontspanning kan binnen de Navo niet worden gevoerd.

b) De Navo tracht voortdurend militaire bezuinigingsplannen te blokkeren.

c) De Navo heeft een militaire strategie die het gebruik van kernwapens (mogelijk zelfs als eerste) insluit. Aan denuklearisatie wordt geen enkele prioriteit gegeven.

Bestuur en fractie zouden het toejuichen als de fundamentele en geargumenteerde discussie die het PPR-kongres hierover heeft gehouden, ook zou doordringen tot andere partijen.

5. Bestuur en fractie verheugen zich over de steun die het PPR-kongres aan de fractie heeft toegezegd bij de konstruktief-kritiese begeleiding van de Nederlandse inbreng op de Europese Veiligheids Konferentie in Genève en de Konferentie over wederzijdse troepenvermindering in Wenen.

Voor het partijbestuur: Wouter van Dam
Voor de fractie: Bas de Gaay Fortman

vervolg van pag. 4

mobilisabel. De fractie blijft vasthouden aan de mogelijkheid van een diensttijdverkortung tot in elk geval twaalf maanden maar mogelijk tien maanden met behoud van hetzelfde aantal opgeroepen dienstplichtigen.

6. De plannen met betrekking tot de luchtmacht vormen een eerste aanzet tot een overgang van massale gordelverdediging langs het IJzeren Gordijn op een beleid van crisisinterventie. Maar hierover is de nota niet duidelijk genoeg. Dat vliegbasis Welschap slapend wordt gemaakt heeft onze instemming, maar wij zijn bezorgd over de geplande toename van vliegactiviteiten in Gilze-Rijen. De vraag is weer aktueel in hoeverre een dichtbevolkt land als Nederland nog een moderne luchtmacht kan huisvesten.

beginnen naar de mogelijkheden van sociale verdediging. Dit onderzoek achten wij heel urgent.

8. Wij zijn gelukkig met de erkenning van de VVDM en van het betogings- en vergaderrecht. De verwerping van het stakingsrecht moet konsekventies hebben voor de rechtspositie van de militairen zelf en voor de onderhandelingspositie van hun organisaties.

9. De Navo-verklaring is volstrekt beneden de maat omdat deze uitsluitend het verband legt tussen de welvarendheid en de hoogte van de defensie-uitgaven en zwijgt over de zorgwekkende bewapeningswedloop en de noodzaak ook andere uitgaven te verrichten. Wat dit betreft is de vermindering van de ontwikkelingssamenwerking door de Bondsrepubliek Duitsland een bedroevend voorbeeld.

10. De fractie onderstreept de mededeling van de opstellers van

de nota dat het stuk onaf is. Wij zijn gaarne bereid mee te werken bij het wegwerken van lacunes en het tot standbrengen van meer fundamentele ombuigingen. Het totale beleid ligt tegen de grens van wat redelijkerwijs door de fractie aanvaard kan worden van een koalitiëkabinet waaraan de PPR deelneemt.

BLAUW VEST

Bij Wouter van Dam thuis ligt een blauw vest, dat na de kerngroep-vergadering van 14 juni is blijven liggen. Het najaar staat weer voor de deur, dus ...

7. De fractie verheugt zich over de bereidheid een onderzoek te

EEN DWARSLIGGER DIE ZICHZELF UIT DE M ★ DE PPR HEEFT EEN STR

Bij beschouwingen over doel en middelen van een politieke partij loopt men al spoedig de kans in een van de zwevende discussies te belanden, die we in het bijzonder de laatste tien jaren in ons land zoveel hebben beleefd. Dat geldt met name het doel zoals dat met uitgewogen formuleringen in de statuten is vermeld. Het ligt wat overzichtelijker met de middelen die tot het doel moeten leiden, vooral als men zich beperkt tot enkele der voornaamste. Als zodanig zijn te noemen:

- Politieke medezeggenschap door gekozen vertegenwoordiging en andere vormen van politieke invloed. Politieke medezeggenschap — vooral in het parlement en eventueel in regering — wordt door prakties alle politieke partijen als het meest essentiële middel gezien om het beoogde doel na te streven.
- in het verlengde van deze opvatting wordt de invloed op de kiezer als bijna even belangrijk geacht. Dat is ook voor de hand liggend. Zonder sukses bij de kiezer is er ook geen sprake van betekenende vertegenwoordiging in de organen die het uiteindelijk voor het zeggen hebben.

Met het noemen van twee belangrijke middelen om het doel van een politieke partij na te streven, zijn tegelijk twee eksterne relaties aangegeven. Naast andere eksterne zijn er vanzelfsprekend ook interne relaties, zoals die tot de leden en organen van de partij.

Kenmerkend voor de relaties van een politieke partij is het verschil in karakter en tijd. Er is bijvoorbeeld enkele malen per jaar een partijcongres, maar de konfrontatie met de verder verwijderde kiezers vindt landelijk slechts eens in de vier jaar plaats.

Een vrij ingewikkeld en ook moeilijk te hanteren geheel, dat niettemin enigermate harmonies zal moeten funktioniëren. Dat is geen gemakkelijke zaak, zoals een-en andermaal duidelijk is gebleken. Vooral bij de interne besluitvorming spelen naast algemeen aanvaarde uitgangspunten ook min of meer onberekenbare elementen een rol, zoals persoonlijke opvattingen en ambities en onverwachte of in het geheel moeilijk plaatsbare resultaten van groepspsychologische factoren.

STRATEGIE

Als de tekenen niet bedriegen heersen er binnen de PPR

bewuste of onbewuste, uitgesproken of onuitgesproken meningsverschillen over middelen die tot het doel moeten leiden. Deze meningsverschillen lijken zich meer te richten op taktiese gegevens dan op strategiese konsepties. Als dat zo is, staat de PPR niet alleen. De politieke partijen in ons land houden zich sinds jaar en dag bezig met overwegend taktiese schermutselingen. Dat past bij een politieke konstellatie die een lange tijd een zeer staties karakter heeft gehad. *Daarmede samenhangend ontbreekt het de politieke partijen per traditie aan strategies inzicht, vooral als het gaat om de langere termijn.* Voor zover er de laatste jaren verschuivingen in de politieke verhoudingen in ons land zijn opgetreden, zijn die meer het gevolg geweest van ontwikkelingen buiten de politieke partijen dan van een bewust strategies beleid daarbinnen. De ontkerkelijking en het terugvallen van de konfessionele overtuiging zijn daar voorbeelden van. De politieke partijen zijn er niet in geslaagd dit soort maatschappelijke veranderingen te verwerken in duidelijke strategiese konsepties. De opkomst en dramatische terugval van een partij met zoveel aanvankelijke goodwill als D'66 zeggen daarover genoeg. Er zijn kansen gemist, ook door de progressieve partijen.

GEVAAR

De onevenwichtigheid van de situatie is zonneklaar en daarmede ook het gevaar: Het gevaar van de grote terugval en zelfs totale ondergang. Het is helemaal niet zo voor de hand liggend te veronderstellen dat het gevaar voor de PPR niet zou bestaan. Het is in ieder geval goed te beseffen dat er weinig herstel mogelijkheden zijn als de terugval eenmaal begint. Natuurlijk kan de vraag worden gesteld of de ondergang van een politieke partij vaststaat met een vernietigende verkiezingsnederlaag. Er zijn idealisten die dat willen ontkennen. Naar hun mening behoeft een politieke partij niet of niet betekenend in het parlement vertegenwoordigd te zijn om toch een behoorlijke invloed te hebben, of tenminste reden van bestaan. De gedachte is sympathiek maar weinig realistisch. Zonder een zeer konkrete politieke zeggenschap in het parlement en zo mogelijk in de regering betekent een politieke partij weinig of niets. Het anti-Navobesluit van het PPR-kongres trok geen grote aandacht door de gehanteerde argumenten doch hoofdzakelijk omdat het van politiek belang kan zijn voor de

AD-HOC WERKGROEP BUITENLANDSE

Ter voorbereiding van de instelling van een sekretariaat buitenlandse kontakten (sekretaris buitenland van het partijbestuur) is op 27 juni een ad-hoc werkgroep ingesteld onder auspiciën van het partijbestuur. De groep bestaat uit: Age Kamermans namens het bestuur, Marlies Neervoort, Dick Bot, Gerard Jongerius, Gert-Jan van Oven, Eugène Theunissen en Henk Hoek. Deze laatste zal zolang de werkgroep fungeert optreden als sekretaris.

De werkgroep heeft zich tot taak gesteld:

1. Inventarisatie van alle buitenlandse kontakten die momenteel bestaan. Ten behoeve hiervan doe ik een beroep op alle PPR-leden die op enigerlei wijze in kontakt staan met buitenlandse groeperingen en/of partijen, hiervan een opgave te sturen naar het sekretariaat van de werkgroep;
2. Het voorbereiden van de structuur van een sekretariaat buitenland;

MARKT PRIJST VERLIEST ZIJN WAARDE STRATEGIES KONSEPT NODIG ★

Leo Brouwer

samenstelling van de regering. Zonder de PPR-vertegenwoordiging in parlement en regering was het aanzienlijk minder belangrijk nieuws geweest.

HERKENBAAR

Als de PPR nu en in de toekomst een rol van betekenis wil spelen, zal er een strategies konsept voor haar

praktiese gedragingen en de te volgen koers moeten komen.

Daarbij zullen alle essentiële relaties, interne en eksterne, in een onderlinge samenhang in aanmerking moeten worden genomen, hoezeer die ook in aard en tijd verschillen.

De vierjaarlijkse konfrontatie met de kiezers, waaruit voor de Tweede-Kamerfractie bijzondere verplichtingen voortvloeien, mag ook bij het beleid van het bestuur en het kongres niet over het hoofd worden gezien. De verhouding met andere partijen is al evenzeer een relatie die niet door onevenwichtigheid mag worden doorkruist. *De PPR moet in haar relaties duidelijk herkenbaar zijn.* Dat wil niet zeggen dat de partij niet in beweging mag zijn. Integendeel! In de PPR is veel oorspronkelijkheid en vooruitstrevendheid. De partij kent eksellente dwarsliggers van het soort dat we nodig hebben om de maatschappij te veranderen. Er moet daarom zeker in de PPR beweging zijn.

Ook oorspronkelijkheid en vooruitstrevendheid moeten echter met verstand worden beleefd en een dwarsligger die zichzelf uit de markt prijst verliest zijn grote waarde.

Nieuwe of veranderde opvattingen kunnen het beste worden gepast in een „voortschrijdend gemiddelde” dat herkenbaar is in de relaties en storende vormen van disharmonie uitsluit. Een duidelijke band tussen de besluiten uit het verleden en het heden. Democratieser kan het niet en minder progressief behoeft het ook niet te zijn, zeker niet in de uiteindelijke resultaten. Het betreft immers een strategiese konseptie, die het mogelijk maakt de doeleinden van de partij maximaal na te streven en daarbij een zo groot mogelijke steun te verwerven.

ORIËNTATIE

Het partijbestuur zou zich eens met dit onderwerp als „autonoom probleem” moeten bezighouden of daar anderen naar laten kijken. De zaak is belangrijk genoeg omdat het tenslotte gaat om het handhaven en versterken van de partij als politieke formatie van betekenis of breder opgevat: om de handhaving en versterking van het progressieve blok!

Leo Brouwer.

Leo Brouwer is voorzitter van de Bouw- en Houtbond van het NKV en was onder meer lid van het dagelijks bestuur van de PPR.

STAKTEN

3. Afschrijven van de lopende zaken, zoals de voorbereiding van het Tweede Radikalen Kongres.

De groep zal voorlopig tot medio november, als het nieuwe partijbestuur wordt gekozen, in werking zijn. Het kontaktadres is Henk Hoek, PPR-fractie, Binnenhof 1a, Den Haag, tel. (070) 61 49 11 t.s. 2277.

Henk Hoek.

Noord-Brabant

De partijleden in Noord-Brabant worden verzocht kandidaten op te geven voor het nieuwe bestuur van het provinciale actiecentrum aan het provinciale sekretariaat, Hyacinthenstraat 17, Veghel, tel. (04130) 6 76 91. De verkiezing vindt in september plaats, vandaar dat de namen eind augustus binnen moeten zijn.

M. D. van Hamersveld

een ingezonden idee:

DE PPR EN DENNENDAL

DE INTERNATIONALE BEDELING ZULT U BEDOELEN

De landen van de derde wereld heetten vroeger koloniën, onderontwikkelde landen, ontwikkelingslanden. De woorden voor deze arme landen werden steeds mooier. Nog sterker komt dat naar voren in datgene wat we met die landen doen. Vroeger waren het gewoon gebieden waar grondstoffen vandaan werden gehaald en als het zo uitkwam waren het goede afzetmarkten. Koloniën raakte wat uit de tijd, in formeel bestuurlijk opzicht dan. Men begon te spreken over ontwikkelingshulp, dat leek al erg mooi; nog later werd het ontwikkelingssamenwerking. In den lande was men enthousiast over dit prachtige woord. Maar wat was de werkelijkheid?

Bij samenwerking denken we aan gelijkwaardige partners. Maar wat een flauwe kul. Je kunt een slaaf medewerker gaan noemen, dat klinkt erg mooi, maar als er verder niets of nauwelijks iets verandert wordt de werkelijkheid door dergelijke termen versluierd. Een ideologische versluiering waardoor de schone schijn wordt opgehouden en waardoor we de derde-wereld-landen als gelijken kunnen behandelen als dat zo uitkomt, hetgeen voor de westerse wereld niet ongunstig is, want de sterke bepaalt de gang van zaken. Het lijkt erop dat velen, mede door dit magies woordgebruik in deze versluierde werkelijkheid geloven.

We zouden er daarom goed aan doen voortaan maar over de internationale bedeling te spreken. De prijs voor arbeid en produkten van de derde-wereldlanden wordt in de westerse kapitalistische landen bepaald. We moeten toch in ieder geval zorgen dat ze op de been blijven. Tenminste, een groot genoeg gedeelte. De bedeling is er goed voor. De overeenkomst met de situatie van de vroegere arbeidersklasse is vaak treffend. Het is dan ook niet verwonderlijk dat analyses van Karl Marx cs juist nu weer terrein winnen. De Verelendung van de derde wereld is nog niet ten einde.

Klaas Waagmeester
Hantum

De ontruiming van het Lorentzpaviljoen op Dennendal heeft veel mensen geschokt. De hoop op een oplossing door het instellen van de commissie Langemeijer en daaropvolgende de aanstelling als beheerder van professor Brenninkmeijer (waardoor het buiten het partijpolitieke vlak werd gehouden), is de grond ingeslagen. Staatssecretaris Hendriks heeft het winnen van het kort geding meteen uitgebuit. Het paniekvoetbal dat de heer Hendriks, na een paar blunders is gaan spelen, had tot een rode kaart moeten leiden.

Vooraf de natrap die hij Nieuw Dennendal door het sturen van een politiemacht heeft gegeven is voor iedere scheidsrechter die zichzelf respecteert onaanvaardbaar. Vooral omdat daardoor andere spelers van het veld zijn gestuurd: de zwakzinnigen en hun groepsleiders, de meest kwetsbare groep. Daardoor is een nieuwere positieve benadering van de zwakzinnigenzorg een flinke klap bezorgd en aan de zwakzinnigen van het Lorentzpaviljoen een bijna onherstelbare schade toegebracht. Wie Dennendal heeft bezocht, vooral tijdens de dreigende ontruimingsperiode, heeft dit kunnen ervaren. In deze periode is een deputatie van het PPR-bestuur regelmatig op Dennendal aanwezig geweest. Ons doel was:

1. Van onze solidariteit met het streven naar een nieuwere aanpak van de zwakzinnigenzorg te getuigen
2. Omdat er mensen (zwakzinnigen) in nood kwamen die zichzelf niet tegen deze maatschappij kunnen verdedigen, een helpende hand te bieden
3. De ouders en stafleden van deze zwakzinnigen tot steun te zijn in hun hopeloze situatie.

Onze aanwezigheid werd positief ervaren. We kwamen niet om er ten koste van alles partijpolitieke munt uit te slaan. We hebben er veel moeten luisteren. Naar de ouders, die steun zochten na maanden van spanning in een onleefbare situatie. Naar groepsleiders, die aan het einde van hun krachten waren. Naar zwakzinnigen, die in hun eigen taaltje hun angsten kenbaar maakten. Van onze kant zijn wij in de gelegenheid geweest onze visie op dit gebeuren te geven. Op maandag 24 juni, toen er voor het eerst over ontruiming werd gesproken, hebben wij het initiatief genomen tot een gesprek tussen ouders van de bedreigde pupillen en de heer Brenninkmeijer. Dit gesprek heeft toen de hoog opgelopen spanningen tijdelijk weggenomen maar wij waren matig tevreden omdat het uiteindelijk tot bijna niets heeft geleid.

De Camera-Obscuramentaliteit heeft nog steeds de overhand. Voor elk probleemgeval hebben wij een hokje. Bejaarden dagelijks in hun zondagse pakje opgeborgen in tehuizen met blinkende vloeren. Huizen met demente bejaarden, gescheiden van hun eega's, die 's avonds om 8 uur met slaappil te bed worden gebracht. Zwakzinnigen op terreinen omgeven met prikkeldraad, in kraakheldere zalen. De bokken van de schapen gescheiden. Lichamelijk gehandikapt evenzo. Er moet orde en rust heersen. Wij bepalen hun behoeftes wel want we moeten geen last van hen hebben tijdens de opbouw van onze carrière.

Daarom past die verdunningstheorie niet in onze maatschappij. Wat is er veranderd sinds Keesje het diakenhuismannetje? Op tijd eten en een schone broek? Daarom betreuren wij de gang van zaken op Dennendal, waar eindelijk een doorbraak kwam naar de nieuwere aanpak van dit deel van de gezondheidszorg.

KLEM

Onze regering, gestart als de meest progressieve in de Nederlandse politiek, schijnt vast te lopen op haar politieke maatbeker: De konklusie Burger en de formule van Van Agt-Albeda. Want mijn angst wordt steeds groter, dat de maat niet door Keerpunt '72 wordt bepaald. Onze fractie in de Tweede Kamer heeft daardoor het mes in de rug; één klap en het is gebeurd. Wij hebben ons klem gemanoeuvreerd. De partij moet zich politiek waarmaken en juist in dit soort konflikten naar buiten komen en haar plaats innemen. Wij zijn te lief. Er is geprobeerd ons een D'66-syndroom aan te praten en nu worden we doodgezwegen. Want wij waren wel op Dennendal aanwezig. Wij wilden er geen partijpolitiek spelletje van maken. Daar heeft ook Dolf Coppes, die in de fractie Volksgezondheid doet, zich aan gehouden en nu wordt hem onduidelijkheid verweten, hoewel hij zich in de Kamer duidelijker had kunnen opstellen. Geen partijpolitiek spelletje zeiden wij, maar wat is het resultaat? Brieven van verontruste PPR-ers met: „Waar is de PPR?” Moeten wij dan toch een andere politiek volgen? Harder of gladder? Dat is een zeer moeilijk dilemma. Zijn we bezig ons te laten inpakken door onze grote broer, zoals Van der Doef van de PvdA op een gegeven moment aan de loop ging met ons initiatief zodat ons eigen gezicht niet meer te zien is?

Ik wil wel meewerken aan het kabinetsbeleid, maar niet ingepakt worden en zeker niet met pakpapier met een rechts-konfessioneel stempeltje erop.

DE EKSTRA KERNGROEP- VERGADERING VAN 14 JUNI

Een ekstra vergadering van de kerngroep was aangevraagd door het aktiecentrum Amsterdam, dat het beleid van fraktie en bestuur besproken wenste te zien; die bespreking was er namelijk de vorige maal, toen de Eerste-Kamerkandidaten gekozen werden, bij ingeschoten.

Inmiddels waren er aan de agenda echter zoveel punten toegevoegd dat de gevraagde discussies pas op de zesde en zevende plaats kwamen in een negen punten tellende agenda. Bovendien was er van het bestuur — wegens tijdgebrek — geen schriftelijke verantwoording, terwijl er van het lijvige stuk dat de fraktie te elfder ure had ingeleverd, slechts dertig exemplaren één uur voor de vergadering beschikbaar waren.

En wat ook al de gewenste discussie naar de achtergrond drong, was een door Groningen ingediende motie waarin men op de verkiezing van de

kandidaten voor de Eerste Kamer wilde terugkomen. Die werd onder, agendapunt 2 behandeld als ingekomen stuk.

De kerngroepkommissie werd een aanvechtbare stemprocedure verweten. Na breedvoerig heen-en-weer-gepraat werd nagenoeg algemeen vastgesteld, dat alles reglementair volkomen in orde was geweest, zij het dan met enige schoonheidsfoutjes, maar dat de reglementen — die de kerngroep vroeger zelf had aangenomen — wel voor verbetering in aanmerking kwamen.

Maar toen de motie verworpen werd (met slechts drie stemmen vóór) was er al anderhalf uur van deze avondvergadering verstreken, en Bas (die naar Brandpunt moest) had nog maar kort tijd voor zijn verantwoording van het fraktiebeleid.

Hij bepaalde zich daarom tot de defensiepolitiek, de rest na zijn vertrek overlatend aan andere kamerleden. De

defensienota was toen nog officieel geheim; minister Vredeling had verklaard geen konsessies te hebben hoeven doen, en met een en ander als uitgangspunt viel er weinig te bepraten. Pier van Gorkum (vooral over PPR-aktiviteit tav. ondernemingsraden), Leo Janssen, Erik Jurgens, en Henk Waltmans beantwoordden daarna verschillende vragen.

Wouter van Dam verantwoordde (mondeling) het bestuursbeleid. En passant wees hij op de bezwaren van een besturing ad hoc, en pleitte hij voor een sterk op elkaar afgestemde planning van bestuur, frakties, staten, raden, studiestichting en themagroepen.

Wegens tijdnoed én ontbreken van het quorum op een gevorderd uur moesten alsnog enige programmapunten worden uitgesteld of aan de kerngroepkommissie worden gedelegeerd.

Hfn.

DE PPR-FRAKTIE IN DE EERSTE KAMER VEDUBBELD

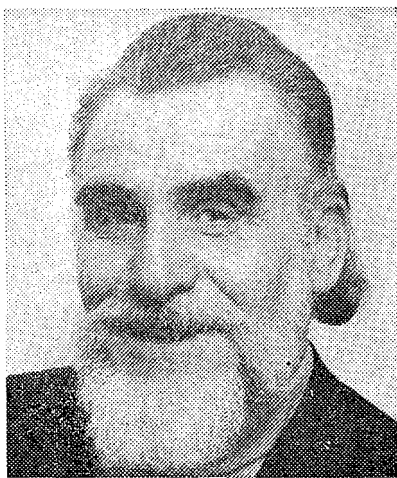
Zoals bekend krijgt de PPR drie nieuwe mensen in de Eerste Kamer: Constant van Waterschoot, Dik van Kleef en Lou Hoefnagels. Dat betekent een verdubbeling van de fraktie die tot dusverre twee man telde, nl. Marinus Agterberg (die blijft) en Jacques Tonnaer (die aftreedt). Dat er niet twee maar drie PPR-senatoren werden gekozen is voor een belangrijk deel te danken aan de onderhandelings- en rekenkommissie, waarvan ook Kees Tilanus en Nico Keek deel uitmaakten, maar waarin vooral Dik van Kleef erg veel tijd en energie heeft gestoken.

Er is over de nieuwe fraktie uiteraard nog weinig te vertellen; ze is vóór de derde dinsdag van september nog niet eens in funktie. Maar al wel heeft ze voorbereidende besprekingen gehouden, waarin Jacques Tonnaer, puttend uit een ervaring van vijf jaar, de nieuwelingen heeft geïnformeerd over de gang van zaken. Daar zijn ook de eerste afspraken gemaakt over werkverdeling, want er moeten voor niet minder dan twintig vaste kamerkommissies leden én plaatsvervangende leden worden aangewezen. Omdat niet alle kommissies evenveel werk en aandacht eisen, zijn op advies van Jacques en Marinus niet aan elk lid precies vijf kommissies toegewezen.

Marinus Agterberg (die in elk geval het eerste halfjaar fraktievoorzitter zal zijn) is lid van de kommissies 1. (Hoge Colleges van Staat en Alg. Zaken), 2. (Suriname en Ned. Antillen), 3. (Buitenl. Zaken), 6. (Justitie), 11. (Defensie), en 20. (Herziening Burgerlijk Wetboek). Constant van Waterschoot neemt 5. (Europese Samenwerkingsorganisaties), 8. (Onderwijs en Wetenschappen), 12. (Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening), 13. (Verkeer en Waterstaat), en 15. (Landbouw en Visserij). Dik van Kleef kreeg toebedeeld: 7.

Constant van Waterschoot

Lou Hoefnagels

Dik van Kleef

(Binnenl. Zaken) 9.
(Wetenschapsbeleid en wetensch.
onderwijs), 10. (Financiën), 14.
(Economische Zaken), en 16. (Sociale
Zaken).
Lou Hoefnagels tekent voor 4.
(Ontwikkelingssamenwerking), 17.
(Volksgezondheid en milieuhygiëne),
18. (Kultuur en Rekreatie), en 19.
(Maatschappelijk werk).
In principe heeft de nieuwe fractie
afgesproken om te vergaderen op de
maandagavonden, voorafgaande aan de
dinsdagse Eerste-Kamer-vergaderingen;
dat is voor de verstweg wonende leden

(Marinus uit Witmarsum en Constant uit
Oostburg) het gunstigst.

Dit eerste bericht uit de Eerste Kamer
zou te kort schieten als het niet een
bijzonder woord van waardering
bevatte voor Jacques Tonnaer. Vijf jaar
heeft hij in de Eerste Kamer de PPR
vertegenwoordigd, eerst met Michel
van Hulten later met Marinus
Agterberg.
Een paar jaar geleden al liet hij het
toenmalige bestuur weten dat het hem
eigenlijk te veel werd: naast zijn
burgemeestersfunctie deze grote

hoeveelheid kamerwerk (lid van tien
kommissies en plaatsvervanger voor de
tien andere . . .), daarbij gevoegd de
wekelijks lange reizen Schinveld —
Den Haag v.v. . . ., er werd inderdaad
veel van hem geëist. Hij heeft echter
volgehouden, zolang de partij daartoe
een beroep op hem deed. En hij heeft
het goed gedaan, heel goed, met grote
toeleg, en zonder ophef.
Voorwaar geen geringe verdienste.
Onze dank kan moeilijk groot genoeg
zijn.

Hfn.

VAN DE THEMAGROEP MILIEU; OVER LUCHT, WATER EN FILM

De themagroep Milieu heeft goede en
vruchtbare contacten met de
PPR-kamerleden. Het is echter ook de
bedoeling dat raads- en statenleden
zich ook tot de groep wenden voor
informatie. De Milieuwerkgroep wil een
algemeen informatiecentrum zijn op
milieugebied. Goede coördinatie tussen
de groep en anderen die actie voeren
op milieugebied is voor de groep een
eerste vereiste.

Het adres van het sekretariaat is: W. E.
Gerlagh-Heijmans, Sandersweg 3,
Oosterbeek. Tel. (08307) 23 02.

Hieronder volgen twee verhandelingen
van de werkgroep Vervuiling van de
themagroep Milieu. De eerste handelt
over luchtverontreiniging, de tweede
over de watervoorziening.

LUCHTVERVUILING

Van Doorn en Jongstra van de
werkgroep Vervuiling hebben een korte
verhandeling op papier gezet over de
luchtvervuiling, speciaal met betrekking
tot de normstelling.

Samenvatting van enkele punten: De
huidige wetgeving (Hinderwet en Wet
inzake de luchtverontreiniging) schiet
tekort omdat er geen absolute normen
worden gesteld. De gezondheidsraad
heeft in 1971 al voorstellen gedaan
omtrent normen voor SO₂ voor stof.
Deze normen zijn nog steeds niet van
kracht geworden.
Er moet overigens duidelijk gesteld
worden dat normen niet gebruikt
mogen worden om concentraties in de
lucht te doen toenemen tot die norm
(bijvoorbeeld door verplaatsing van
vervuilende eenheden naar minder
vervuilde gebieden), of om de
concentraties slechts tot die norm te
doen verlagen. Er moet altijd naar
gestreefd worden de
luchtverontreiniging (luvo) tot het
uiterste te beperken.

De eisen betreffende luvo die gesteld
moeten worden voor volksgezondheid
en natuurbehoud ten aanzien van de
meest gevoelige mensen, planten of
dieren zijn erg moeilijk objectief vast te

stellen. In feite gaat het hier om
politieke beslissingen, waarbij zaken
als welvaart, welzijn, groei,
werkgelegenheid e.d. tegen elkaar
moeten worden afgewogen.
Indien de immissienormen (immissie is
de concentratie op leefniveau) eenmaal
zijn vastgesteld, dan moeten er ook
grenzen worden gesteld aan de emissie
(uitwerp van de verontreiniging).
We moeten er naar streven dat in de
naaste toekomst komt vast te staan hoe
groot de maximale emissie in een
bepaald gebied mag zijn, de
zogenaamde emissienorm per gebied.
Met deze laatste normen kan de
overheid veel beter werken bij het
verlenen van lozingsvergunningen, en
de industrie kan er rekening mee
houden bij haar planning van
investeringen.

In de Wet inzake de luvo wordt het
beginsel „de vervuiler betaalt”
gehanteerd. Hiermee zou in te stemmen
zijn als de grootste vervuiler naar
verhouding ook het meest betaalt, en
deze kosten niet afwentelt op de
konsument.

Heffingen betekenen echter geen
wezenlijke oplossing, want de
vervuiling wordt niet aan de bron
bestreden. Het is beter (lage) normen
vast te stellen en de naleving hiervan
streng te controleren.

Gebruik van en onderzoek naar
schonere produktiemethoden en
energiebronnen dient door de overheid
gesteund en gestimuleerd te worden.
Actie aan de basis kan van groot
belang zijn. Die zou onder andere
kunnen bestaan uit het verstrekken van
informaties waaruit de noodzaak van
bepaalde maatregelen blijkt, het geven
van aanwijzingen omtrent specifieke
eisen in een bepaald gebied die bij de
normstelling betrokken moeten worden
en nagaan of er bedrijven zijn die
zonder vergunning verontreiniging
veroorzaken of de in de vergunning
gestelde voorwaarden overtreden.

WATERVEROZIEIENING

Voor de hoorzitting over het
Ontwerp-Struktuurschema drink- en

industriewatervoorziening 1972
(gehouden op 9 mei 1974) hebben
Lettinga en Van Buuren, werkzaam bij
de afdeling Waterzuivering van de
Landbouwhogeschool in Wageningen
een rapport gemaakt waarin zij hun
bezwaren tegen dit
ontwerp-struktuurschema uiteenzetten.
Op de hoorzitting hebben zij hun
standpunt nader toegelicht en
verdedigd. In dit rapport, dat onder
andere is gezonden aan de minister
van Volksgezondheid en Milieuhygiëne,
de vaste kamerkommissie en aan alle
frakties, bestrijden Lettinga en Van
Buuren de noodzaak van het aanleggen
van op vele plaatsen in ons land
geprojekteerde zeer grote
spaarbekkens en
waterinfiltratiegebieden (Veluwe).
In het Ontwerp-Struktuurschema is
ervan uitgegaan dat het drink- en
industriewaterverbruik in het jaar 2000
zal zijn toegenomen van 1700 tot 4000
miljoen kubieke meter.
De spaarbekkens en infiltratiegebieden
zullen vanuit een oogpunt van
planologie en aantasting van het
natuurlijk milieu grote bezwaren
opleveren. In genoemd rapport wordt
uiteengezet, dat met veel kleinere
spaarbekkens kan worden volstaan,
indien de volgende punten in acht
worden genomen:

1. Kleine spaarbekkens bouwen voor
de produktie van water, dat een
zeer goede kwaliteit moet hebben
(drinkwater, tuinbouw), met het oog
op overbrugging van perioden dat
geen rivierwater voor
drinkwaterbereiding kan worden
ingenomen. Dit is het geval bij
kalamiteiten op de rivier en tijdens
perioden van zeer lage rivierafvoer.
Verder wordt evenals met grote,
ook met kleine spaarbekkens de
benodigde zelfreiniging en
kwaliteitsafvlakking bereikt.
2. Het water dat de industrie nodig
heeft kan beter direct aan de
ruwwaterbron (Rijn, Maas) worden
onttrokken, gevolgd door een
zuivering. Deze werkwijze komt
bovendien waarschijnlijk veel

goedkoper uit dan wanneer het industriewater via spaarbekkens of infiltratie wordt gewonnen.

3. De norm voor het maximaal toelaatbare chloridegehalte van het drinkwater, dat bereid wordt uit de Rijn, niet te laag stellen (maximaal 250 mg/l voor een droog jaar). Dit betekent niet, dat geen voortdurende pressie moet worden uitgeoefend op de Rijnstaten om zoutlozingen te verminderen; deze pressie is urgenter met kleine dan met grote spaarbekkens.
4. De goede ruwwaterbronnen reserveren voor de bereiding van kwaliteitswater.
5. Toepassing van moderne zuiveringstechnieken voor de bereiding van kwaliteitswater.
6. Maatregelen nemen ter verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater en ter beperking van de stijging van het waterverbruik.

Het rapport met de hier besproken opvatting wordt door de

milieuwerkgroep Vervuiling onderschreven, zodat dit kan worden geacht het PPR-standpunt weer te geven.

FILMS

De Milieuwerkgroep wil twee zeer goede films onder de aandacht brengen, namelijk Ratje toe en Levend water.

Ratje toe werd uitgebracht door het ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne en handelt over de bestrijding van ratten. In de film wordt een duidelijk beeld gegeven van de rat als kultuurvolger. Behalve ratten ziet men ook opeengehoopte mensenmassa's. Bij het zien van de film dringt zich het idee op, dat de mens zelf wel wat doet denken aan een rat: in aantallen bijeen levend, vervuילend, vernielend, wel intelligent, maar toch vaak vervelend en hinderlijk voor zijn omgeving. Hygiënies en gezond leven in een schoon milieu is de remedie; bestrijding met gif moet als een lapmiddel worden beschouwd.

Speelduur ca 20 min. Aan te vragen bij afd. Bestrijding van Ongedierte van de Hoofdinспекtie voor de Hygiëne van het Milieu, Geertjesweg 15, Wageningen, tel. (08370) 1 90 01.

Levend water is een Shell-film, die een werkelijk uitstekend en bijna schokkend beeld geeft van de mogelijkheden en onmogelijkheden van biologische reiniging van (oppervlakte)water door de organismen die er van nature in leven. Wanneer het water goed (levend) is, dan vindt reiniging vanzelf plaats, is het echter te veel vervuילd, dan sterven de organismen die voor de reiniging zorgen en is daarmee ook de zelfreiniging afgelopen. De verdienste van deze film is de heldere en ook voor leken goed te begrijpen weergave van een proces, dat in wezen nogal moeilijk is uit te leggen en dan ook dikwijls aanleiding geeft tot een verkeerde voorstelling van zaken.

Speelduur: ca. 20 min. Aan te vragen bij Stichting Technisch Film Centrum, Arnhemse Straatweg 17, Velp (Gld.), tel. (08302) 65 41.

AKTIE VOER

NIEUW-DENNENDAL

Het fanatisme waarmee het machthebbende deel van de vaderlandse bestuurders Dennendal om zeep heeft geholpen, verdient ook nu nog tegenactie. Zwakzinnigen kan men met een grote politiemacht deporteren; ideeën over zwakzinnigenzorg zijn niet — tenzij met vuurpelotons, we zitten nog niet in Chili — uit te roeien.

Om die ideeën ging het. Als geheugenopfrissertje: Kern van het konflikt is de tegenstelling tussen een mediese visie op de zwakzinnigenzorg en een psychologische visie. De mediese visie ziet de zwakzinnige als een zieke, die behandeld, in feite afgericht, moet worden. De psychologische visie ziet de zwakzinnige op de eerste plaats als mens en wil hem als zodanig benaderen. Tegenover reglementering en arts-patiëntverhouding staan uitgangspunten als gezelligheid en gezamenlijke activiteiten, waarbij de afstand groepswerker-zwakzinnige zoveel mogelijk verkleind wordt. En verdere verkleining tussen de afstand zwakzinnige-zinnige(?) leefwereld streeft men na door verdunning: mensen die ze op het gewenste rijtje

hebben leven en wonen bij en met mensen die ze op een ander rijtje hebben. Dit alles mocht niet. De zwakzinnigen zijn afgevoerd naar een besloten omgeving waar gepoetste gangen minstens even belangrijk zijn als vriendschap tussen verzorgers en verzorgden. De Drechsels huilen na over vermiste theelepeltjes. Het werkkontakt Zwakzinnigenzorg Noord Nederland (Haverstuk 45, Drachten, (05120) 1 48 23) en de Stuurgroep Nieuw Dennendal (Raadskelder, Stadhuisbrug, Utrecht, (030) 31 62 29) zijn nu een actie gestart voor de oprichting van een zelfstandig Nieuw Dennendal.

Een Nieuw-Dennendal moet komen, daarom adviseren zij:

- zegt het voort, roept ook anderen op tot acties als onderstaanden (na er zelf mee begonnen te zijn natuurlijk)
- stuur telegrammen, briefkaarten en telefoontjes aan:
 - Premier Den Uyl, Weldam 5, Amsterdam Buitenveldert, (020) 42 92 55
 - Het ministerie van Volksgezondheid dr. Reijerstraat 8-12, Den Haag, (070) 20 92 60
 - Staatssekretaris Hendriks, Burgemeester Visserstraat 14 te Tilburg
 - Minister Vorrink, Jan van Eyckstraat 37, Amsterdam
 - Naar het bestuur van de partij (landelijk en plaatselijk) waarop je het laatst hebt gestemd.
- stuur adhesiebetuigingen naar NIEUW-DENNENDAL, Hertelaan 23a, Den Dolder.
- EN VOORAL (een nieuwe inrichting kost miljoenen) stuur een financiële bijdrage naar giro 526899, ten name van Nieuw Dennendal, Den Dolder.

ADRESWIJZIGING

Het adres van Medisch Comité Nederland Vietnam, zowel van penningmeester als van sekretariaat is gewijzigd: Postbus 5701, Amsterdam. MCNV zoekt een grote werkplaats met opslag, waar vrijwilligers het vele aangeboden ziekenhuismateriaal kunnen reviseren en inpakken. Er is een ruimte nodig, liefst in Rotterdam of Amsterdam, van 600—1000 m².

RECLASSERING

Als je mij vraagt is het geen wonder dat ik niets van reclassering weet. Zelden heb ik zo'n pak slaapverwekkende informatiestencils gehad als van die klub. Verhaaltjes met moraatjes als „misschien zijn we over zestig jaar zover dat we op zijn minst afleren te veroordelen voordat we in staat zijn om te oordelen”. Met zulk soort teksten wordt de Nationale Reclasseringsactie (16-22 september) aangeboden. De ellende is dat het niet om die instelling gaat maar om mensen die door welke oorzaak dan ook over onze maatschappelijke drempels gestruikeld zijn. Dus doe er maar wat aan. Er is vrijwilligerswerk te doen. Er zijn mensen nodig met wie de strafbladrijken eens kunnen leuteren, vissen of wat dan ook zonder de hele tijd tegen nekken of beroepshelpers aan te kijken. Voor inlichtingen: Nationaal Bureau voor Reclassering, postbus 5017, 's Hertogenbosch, (073) 12 32 21.

ZUIDELIJK AFRIKA KONGRES

Op vrijdag 6 en zaterdag 7 september wordt in de aula van de Vrije Universiteit van Amsterdam het vijfde

vervolg pag. 15

ingezonden:

LINKS OF RECHTS DE KNOOP DOORHAKKEN

De PPRAK van juni toont met de artikelen van Leo Jansen en Jan Telgen de tegenstelling links-rechts. Wel begrijpelijk maar als je radikaal wilt zijn, onvruchtbaar. Radikaal is mijns inziens dat we de oorzaak van de ontsporing van het kapitalisme kennen en te lijf gaan. Bij Marx was dat de meerwaardetheorie met als remedie de loonstrijd. Nu zoekt men het bij de multinationals die aan banden gelegd moeten worden. De gevolgen worden aangezien voor de oorzaak.

De fout van het kapitalisme is: grond en grondstoffen die van nature zijn gegeven gelijkstellen met de produkten die door mensen worden gemaakt, die te koop zijn. Dat gelijk ontstaat als de grond ook koopwaar is, op geld wordt gezet, op steeds meer geld. Anders gezegd: als de pacht van de grond wordt gekapitaliseerd. Gebruik van

grond doet de pacht ontstaan, zoals de aantrekkingskracht van de aarde blijkt uit de zwaartekracht. Dat is een zogenaamde wet. Het zou ook wet moeten zijn dat de pacht, die nu partikulier wordt genoten, en daarmee gekapitaliseerd, aan de gehele mensheid ten goede komt. Hieruit volgt: *Grond doet pacht maar mag geen prijs doen.*

Deze visie hakt het kapitalisme in tweeën. Principieel fout is het dat, als gevolg van het partikulier innen van de pacht, wordt gemanipuleerd met grond en grondwaarden. Principieel neutraal is het kapitalisme als het gaat om de ondernemingswijze produktie en distributie. Neutraal te verstaan als: het kan door partikulier initiatief of door coöperatief samen te werken (zeker niet door de organisatie van

een superstaat).

Mijn visie is, dat er alternatieven zijn die in de bestaande structuur worden onderdrukt. Die krijgen pas een kans als de eigenlijke oorzaak, de fundamentele fout van het kapitalisme wordt uitgeroeid. Dat is: de pacht van alle grond bestemmen voor de gemeenschap, geen kans om met geld grond te monopoliseren en de werkers vrijwaren voor de aftrek op hun rechtmatig loon door de belastingen te vervangen.

Mijn vurige hoop is dat de PPR niet gaat hakketakken over links of rechts maar radikaal de knoop doorhakt: *hier met de pacht — weg met de belastingen.* Dat is vruchtbaar. Inlichtingen: Stichting Grondvest, postbus 5118 Amsterdam.

Siebe Sevenster.
Bennekom.

ingezonden:

NAVO-KONGRES

Partijgenoten, graag wilde ik even reageren op de uitslag van de stemming op het navokongres. Het kongres stemde voor uittreding, daar ben ik het zonder meer niet mee eens. Ik sta meer achter het standpunt van Bas de Gaay Fortman en de kamerfractie om vanuit die Navo waar we nu eenmaal inzitten, daadwerkelijk

naar ontspanning te streven door steeds weer de weg van overleg met onze bondgenoten en Warschaupakt-Rusland open te houden, waardoor men elkaar beter leert kennen en er meer vertrouwen en respect voor elkaar groeit, wat de wapens dan overbodig zou moeten maken.

Als we uit de Navo treden zullen we als Nederland niet meer die invloed op het beleid ervan uit kunnen oefenen, vrees ik. Volgens mij bereik je langs de weg van de geleidelijkheid meer dan met zulke uitspraken, die overigens wel goed bedoeld zullen zijn.

B. Vennix
Dongen (NB)

ingezonden:

PPR VOORHOEDEPARTIJ?

In Politiek op termijn schrijft Bas de Gaay Fortman, dat een voorhoedepartij alleen in de oppositie moet gaan als ze haar identiteit dreigt te verliezen. Daar zal iedere radikaal wel mee in kunnen stemmen. Op het ogenblik zitten drie van onze mensen in het kabinet Den Uyl. De PPR draagt zodoende medeverantwoordelijkheid voor het slappe beleid dat de sociaal democraten samen met de confessionelen uitstippelen. Tast dit slappe beleid onze identiteit niet aan, zo vraagt zich menig radikaal af.

Volgens mij moet het antwoord positief zijn. Van veel kanten hoor je dan ook

het verwijt, dat de PPR te lief is tegen haar regeringspartners, de PPR moet harder optreden, anders kan ze de R over een paar jaar beter weghalen. Ik kan me met deze beschuldigingen wel verenigen. We laten de PvdA teveel over ons domineren. We moeten laten zien, dat we niet zonder meer de PvdA volgen. Dit moet uit zowel woord als daad blijken. Natuurlijk zijn er maatregelen die, hoewel te zwak, toch door ons gesteund moeten worden, omdat ze een stap in de goede richting betekenen. Doch er zijn ook principiële zaken, zoals kernenergie, kernwapens, ruimtelijke ordening en vredespolitiek.

In deze zaken moeten wij ons keihard opstellen, willen wij ons als voorhoedepartij waarmaken tegenover onze kiezers.

Met keihard bedoel ik, dat desnoods onze mensen in het Kabinet de portefeuillekwestie moeten stellen. Want hoe zou het overkomen bij de kiezers, als de PPR mee gaat helpen een beleid uit te voeren dat er op gebaseerd is kerncentrales te bouwen, of dat de PPR medeverantwoordelijk is voor de aanwezigheid van kernwapens in Nederland? Het antwoord zal zijn, dat men ons gaat zien als een vazal van de PvdA, Samenwerken met de PvdA is goed, doch de eigen politieke koers

moet behouden blijven. Het blijkt trouwens dat nogal wat PPR-leden vinden dat de PPR vergaande samenwerking met de PSP moet zoeken. Dit zou volgens mij een goede zaak zijn. De eenheid van links zou versterkt worden en samen met de PSP zouden we tegenwicht kunnen bieden tegen het verder afglijden van de PvdA naar het rechtse deel van het midden. Daarom: zoek samenwerking met de PSP om zo als middelgrote linkse partij de PvdA weer in de goede richting te trekken.

Klaas Tabak
Borne

vervolg aktie voer

Zuidelijk Afrika Kongres gehouden. Op zondag 8 september gevolgd door een werkkongres voor genodigden. De centrale thema's van het kongres zijn: de histories gegroeide verschillen in de situatie in verschillende landen in zuidelijk Afrika en de daaruit voortvloeiende afwijkende vormen van vrijheidsstrijd.

Deelnameprijs is f 10,— eksklusief overnachting, eten en drinken. Inschrijvingen en nadere inlichtingen bij het organisatiekomitee van het Zuidelijk Afrika Kongres 1974, Prins Hendriklaan 31, Amsterdam, (020) 76 36 51, toestel 23 (lieftst alleen op dinsdag- en donderdagmorgen bellen).

NOORD-WEST VELUWE

De verschillende aktiecentra van de PPR NW-Veluwe zijn voornemens in het

najaar een studieweekende te houden. Het voornaamste doel is de discussie over de maatschappijvisie van de PPR regionaal op gang te brengen. Als algemeen onderwerp wordt voorgesteld: Christendom en socialisme; discussie hierover kan leiden tot konkretere punten als Economische macht (arbeiderszelfbestuur, bedrijvenwerk) of Militaire verdediging (Navo). Het weekende zal worden gehouden waarschijnlijk 1 en 2 november. Hieruit kunnen studiedagen of studieweekenden voortvloeien. Inlichtingen: C. Hellingman, Eisenhowerlaan 6, Harderwijk.

BIJLMER-BAJES

De nieuwe Bijlmer Bajes, zes torenflats, is volgens 148 instellingen op het gebied van strafrecht, reklassering en maatschappelijk werk een onding. Mag dus niet gebouwd worden. Desondanks verleenden Gedeputeerde Staten van Noord-Holland toch een verklaring van geen bezwaar.

De aktiegroep Stop Huis van Bewaring heeft nu effectieve steun gekregen door een brief van mr. Peter Nicolai van de Bond voor Wetenschappelijke Arbeiders. Hij beschuldigt de gemeente Amsterdam en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van onbehoorlijk bestuur en misbruik van macht. Zo is het voorbereidingsbesluit niet rechtsgeldig omdat de bewoordingen niet kloppen met de omligning op bijgevoegde tekening. Het terrein waarop de bajes wordt gebouwd, zou niet eens vallen binnen het gebied waarop het voorbereidingsbesluit betrekking heeft. Bovendien gebruikte de gemeente een procedure die bedoeld is om terwille van een nog vast te stellen bestemmingsplan de bestaande situatie van de grond te bevroren (bijvoorbeeld voor het tegengaan van grondspeculatie).

Deze procedure is nu gebruikt om de plannen er sneller door te jagen. Stop Huis van Bewaring vraagt de brief van Peter Nicolai te onderschrijven. Voor inlichtingen en bestellingen van de brochure Bijlmer Bajes-weg met de plannen" (f 3,40 inkl. porto) bij de aktiegroep, Koninginneweg 162, Amsterdam (020) 79 71 01, giro 13 53 00.

Berichten voor Aktievoer sturen aan
Dick Rietbergen, Van der Mondestraat
145, Utrecht.

zwammen in de ruimte

Onder het motto Zwammen in de ruimte hoopt de themagroep Milieu met zoveel mogelijk leden op zaterdag 14 september bijeen te komen voor onderling kontakt en doorpraten waar op de vergaderingen geen tijd voor is. (Goed idee trouwens voor andere groepen en aktiecentra...). Echtgenoten en dergelijke en kinderen zijn welkom. De dag wordt gehouden in De Grote Bosbeek in Bennekom. De film Levend Water zal worden vertoond, waardoor gesprekstof wordt aangedragen. Voor de kinderen zal Piccolo Saxo en co draaien en een van de leden zal een poppenkast verzorgen. Een omgeving waar de homo ludens zich heerlijk kan uitleven. Opgave en nadere informatie bij het sekretariaat van de milieugroep, Sandersweg 3 in Oosterbeek, tel. (08307) 23 02.

ingezonden:

EEN JUIST EN MOEDIG BESLUIT DAT VAN POLITIEK ONBENUL GETUIGT

Uit de verte heb ik gehoord dat een kommentaar van mij voor de KRO-radio, daags na het Navokongres, links en rechts in verkeerde keelgaten is geschoten, ook al omdat stukken ervan door een landelijk ochtendblad uitvoerig schijnen te zijn weergegeven. Omdat er altijd een kans is op onnodige misverstanden, lijkt het me verstandig als ik mijn mening nog eens samenvat:

1. Ik heb het besluit „juist” en „moedig” genoemd. Juist, omdat erin wordt afgerekend met sprookjes, met name met de mythe dat de Navo tot in het oneindige nodig zou zijn. Moedig, omdat de PPR met dit besluit het mes op eigen keel zet. Tot 1977 hebben we de tijd om voldoende kiezers ervan te overtuigen dat ze daarvoor op de PPR moeten stemmen. Laat ik er nog aan toevoegen dat ik het ook wel mooi vind, dat eindelijk eens een politiek belangrijke groepering durft te zeggen dat ze uit

de NAVO wil (PSP en CPN zeggen het ook, maar tellen nauwelijks mee). Ik word wel eens ziek van alle getheoretiseer en gerationaliseer, ook van zogenaamde progressieve denkers, dat er altijd op uitdraait dat de Navo nodig is en we er niet uit kunnen.

2. En dan heb ik toch bedenkingen, die er niet om liegen. Wat bereik je ermee, als Nederland het PPR-standpunt zou overnemen? Laat ik om te beginnen vermelden wat je er niet mee bereikt. Je bereikt niet, dat de wapenings-politiek en de wapeningswedloop worden stopgezet: integendeel, die gaan elders nog wat opgeschroefder verder, want het gat van Nederland moet worden gevuld. Je bereikt niet, dat in Nederland zelf ontwapening en demilitarisering plaatsvindt: integendeel, er zal reden genoeg zijn om forser te bewapenen dan nu het geval is, met als lichtend voorbeeld Zweden.

Je bereikt, met andere woorden, eigenlijk niets, behalve dat Nederland uit de Navo emigreert en dat alles verder bij het oude blijft. Het is eenvoudiger om dan zelf uit Nederland te emigreren. Zulk soort oplossingen voor politieke problemen, nee, daar zie ik niet veel in.

3. Wat is het voorspelbare politieke effect van dit besluit in Nederland, op korte termijn? Ook een vraag die je je moet stellen, als je als politieke partij opereert en niet als een gezelschap moralisten op zoek naar het juiste geloof. Opnieuw bedenkingen. Binnenslands zullen de bakens snel worden verzet. PvdA, CDA en VVD zullen, ieder in eigen kring, binnenskamers wel uitgelaten rond de tafel hebben gehuppeld.

De PvdA kan — als ze het slim speelt — nu alle stemmen binnenhalen van degenen die het PPR-standpunt irreëel vinden, of van hen die het te ver gaat, maar die wel kritiek hebben op de Navo en de bewapeningspolitiek. Het CDA heeft onder bovenmeester Steenkamp allang uitgerekend dat de volgende regering hoe dan ook niet zonder het CDA zal kunnen: de kans op een „linkse” meerderheid is weer wat verder verkeken, in ieder geval komt er een stap naar rechts.

De VVD heeft al becijferd, dat de volgende regeringskoalitie best VVD-CDA kan zijn, als de PvdA uit de markt kan worden geboden: Vredeling zal er heel wat tuig bij moeten kopen om de christenen die alsmaar meer wapens willen hebben niet in de open armen van de VVD te drijven.

En op korte termijn zullen dergelijke binnensmonds gehouden vooruitzichten en bespiegelingen best tot snellere konsekwenties kunnen leiden: als de PPR geen regeringspartij meer kan zijn in 1977, vanwege het afwijkende Navo-standpunt, dan wordt daar nu al rekening mee gehouden. Het is zelfs niet onmogelijk dat deze regering al wat eerder valt, omdat de kaarten voor 1977 wat te vroeg zijn geschud. Politiek is nu eenmaal een raar spel. Want zo'n Navo-standpunt is niet iets wat als een bijkomstigheid achter de hand kan worden gehouden bij de koehandel over regeringsprogramma's. Het zal, hoe dan ook, centraal staan. Van nu af aan staat of valt de PPR met haar Navo-standpunt. Ze heeft zich er aan opgehangen.

MORELE EMIGRATIE

4. Wat was dan beter geweest? Als de PPR zichzelf serieus neemt, dan gaat het natuurlijk niet om een soort morele emigratie uit een op langere termijn fataal bewapeningssysteem; dan gaat het erom, aan de bewapeningspolitiek in Oost en West een eind te maken. Als je politieke stappen daaraan afmeet, dan is „Nederland uit de Navo” een holle kreet. (De Navo uit Nederland, dat was nog wat anders geweest). Het haalt niets uit. Als je de bewapeningspolitiek terug wilt draaien, dan moet je rekening houden met de politieke realiteit. Ik vraag me af, welke apostelen aan dertien miljoen Nederlanders duidelijk kunnen maken dat we uit de Navo moeten, als ze 25 jaar lang elke dag te horen hebben gekregen dat ze aan die Navo vrede en vrijheid, geluk en welstand, democratie en vooruitgang te danken hebben: bovendien, een waarlijk groot Nederlander als Luns heeft het óók zelf gezegd. Het geloof van de Nederlanders: dat is een politieke realiteit.

Het zou wat anders zijn geweest, als de PPR (voortgaande op de al ingeslagen weg) had geprobeerd duidelijk te

maken aan voldoende stemgerechtigde kiezers, dat er iets mis is met de kernwapenstrategie. Want Nederlanders zijn niet onredelijker dan andere mensen, en ze vinden het ook niet een leuke gedachte dat er nu ook op hun kop een kernraket gericht staat die binnen een paar minuten hier kan zijn om alles te atomiseren. Dat kun je zelfs aan een behoudend lid van de reactionaire vleugel van de CHU duidelijk maken; en als er een meerderheid voor te vinden is om dáár wat aan te doen, dan komt vanzelf de logiese volgende stap (bv. atoomwapenvrije zones in Europa — gedeeltelijke demilitarisering).

Je kunt ook gemakkelijk duidelijk maken, dat kernwapens niet in staat zijn te onderscheiden tussen belijdende protestanten en atheïstiese rooie rakkers, tussen arbeiderswijken en de Amsterdamse Goudkust; én je kunt eraan toevoegen dat bijvoorbeeld het opslaan van kernwapens in Nederland er automatiek toe leidt, dat Nederland doelwit is voor een atoombommenaanval. Allemaal dingen die mensen niet weten, en waar ze dus ook niets aan kunnen doen — tenzij ze te horen krijgen dat er tenminste één partij is die niet volstaat met de holle kreet dat „de defensie niet mag worden verwaarloosd”, en die er wél wat aan wil doen.

Maar in plaats dat die partij zo'n aktiestrategie ontwikkelt, en aan het werk gaat, komt er het goedbedoelde, maar van volstrekt politiek onbenul getuigende „Nederland moet uit de Navo”. Requiescat in pace.

GOEIE BEDOELINGEN

5. Wat ik dan ook voorzie, is niet dat Nederland de Navo verlaat, maar dat de PPR uit Nederland verdwijnt. Natuurlijk zullen wel één of twee sprekende gedenktekens in de Tweede Kamer overblijven (net als met de PSP of boer Koekoek); politiek onbelangrijk. Het is de zoveelste gemiste kans: de PPR had een beweging kunnen worden die een fundamentele verandering in het politieke denken en doen op gang had kunnen brengen. Maar opnieuw hebben goeie bedoelingen en oprechte verontwaardiging zwaarder gewogen dan politiek realisme. Overigens moet me van het hart (nu ik toch bezig ben) dat ik nooit heb begrepen waarom de PPR zich als een basispartij afficheert, en het dan heeft over zijn leden, en niet meer over zijn kiezers. Een partij bestaat bij de gratie van de kiezers — en niet dankzij een onrepresentatief deel van die kiezers, dat — meestal na een verkiezingssucces — met vaak tegengestelde verwachtingen is toegestroomd. Die kiezers hebben destijds gekozen: voor de ideeën van onder anderen Bas de Gaay Fortman, en zeker niet voor die van bijvoorbeeld Roel van Duyn, wiens opvattingen nu partijprogramma zijn geworden.

6. Wat nu? Vpigt nog een „Vrede en veiligheid” conferentie op 7 december, van PvdA, PPR, D'66 en PSP. In 1975 tenslotte komt de PvdA tot een standpunt. Ik zou het verstandig vinden als de PPR zich eens opnieuw oriënteert, onder andere naar aanleiding van de discussie die op 7 december wordt gevoerd, en dan ná de PvdA-standpuntbepaling opnieuw de zaken overziet. Zo'n besluit als van 22 juni is natuurlijk ook geen dogma, dat met onfeilbaarheid wordt uitgesproken en dat eeuwige geldigheidsduur heeft. En aan gedogmatiseer heb je niets — niet in de wetenschap en niet in de politiek. Ook niet in een kerk trouwens.

Hylke Tromp
Berlijn

PPRAK

PPR-Aktie Krant Nr. 54 Sept. 74

In dit artikel maakt Bas de Gaay Fortman een tussentijdse balans op over vragen van politiek-strategische aard. Een volgende keer zal hij dit doen over vragen van politiek-inhoudelijke aard.

TUSSENTIJDSE BALANS 1 WIE ZIJN DE ECHTE RADIKALEN?

1. Nu de volgende verkiezingen pas in 1977 zullen worden gehouden hebben we rustig de tijd voor het inhoudelijke politieke werk. Maar juist dat „rustig de tijd hebben” bekrumpt een partij als de onze. We gaan daarom een tijd tegemoet waarin voortdurend de roep zal weerklinken: „Maken we ons wel waar?” Natuurlijk, ieder van ons - of hij nu wel of niet is vrijgesteld voor politieke arbeid - werkt hard aan de verwezenlijking van de PPR-ideeën. Toch wekt het uitblijven van een reeks snelle en concrete resultaten voortdurend onrust. Onze partij vertoont eigenlijk het omgekeerde beeld alsdat van de Partij van de Arbeid. De nieuwe regeringsverantwoordelijkheid heeft de eerst zo onrustige PvdA weer het beeld gegeven van rustige betrouwbaarheid. De keerzijde daarvan is ingeslapenheid. De keerzijde van onze onrust is onzekerheid. Voortdurende discussie over de vraag of wij wel op de goede weg zijn en of de PPR wel een toekomst heeft als niet dit of dat gebeurt, roepen de vraag op „Weten ze wel wat ze willen?”

NAJAARSKONGRES

De datum van het najaarskongres is in verband met de onmogelijkheid om op de aanvankelijk geprikte datum een zaal te krijgen, verschoven naar

30 november

Op 16 november schijnt heel Nederland in Utrecht staatsexamen te doen. Het kongres wordt op 30 november gehouden in de Nieuwe Veemarkthallen, Sartreweg 1-3, Utrecht. Crêche aanwezig, eten en drinken in zaal verkrijgbaar. Om half elf precies wordt met het kongres begonnen.

De tweede helft van deze ekstra dikke PPRAK bevat beleidsvoorstellen en begroting, waarover op het kongres wordt beslist.

Van alle kongresdeelnemers (en dat kan iedereen zijn) wordt verwacht dat zij deze PPRAK meenemen naar het kongres in verband met de beleidsvoorstellen. Even bewaren dus! Het is onnodig te zeggen, dat door deze publikatie de actiecentra in staat worden gesteld het najaarskongres effectief voor te bereiden.

De bedoeling van deze eerste bijdrage aan het opmaken van een tussentijdse balans is het zelfvertrouwen op te vijzelen in de grondslagen van de PPR zoals deze nu is. Ik ben ervan overtuigd, dat én onze inhoudelijke denkbeelden én onze politieke strategie én de gemotiveerdheid en inzet van onze leden en kiezers een voldoende waarborg vormen voor de toekomst van de PPR in de Nederlandse politiek op langere termijn.

2. De discussie in PPRAK over de toekomst van de PPR is op gang gebracht door ons Navo-kongres. Ik wil daarom allereerst opmerken dat het uitvoerig gemotiveerde besluit van dit kongres met de dag aan zinnigheid lijkt te winnen. Hylke Tromp vraagt zich af wat voor heil te verwachten is van een beëindiging van het Navo-lidmaatschap. Maar wat het kongres dreef was de vraag wat voor onheil ons boven het hoofd hangt bij een voortgezet lidmaatschap. Nu het Griekse volk zijn mening vrij kan uiten blijkt er algemene afschuw te heersen over de rol van de door Amerika gedomineerde Navo bij de staatsgreep in 1967 en in de jaren die daarop volgden. De Portugezen hebben een soortgelijke mening over de wapenleveranties die Salazar en Caetano in staat stelden de rampzalige koloniale oorlog in Afrika te blijven voeren. Kan een klein land enig goeds verwachten van de koppeling van zijn defensiebeleid aan dat van een supermogendheid als de Sowjet Unie of de Verenigde Staten? Dat de Verenigde Staten intern een democratie zijn doet niet ter zake; in het buitenlandse optreden van dit land waren de Watergatemethoden allang schering en inslag.

Het kongresbesluit over de Navo pretendeert niet een uitgewerkte en militaire strategie te geven. Maar als een beginseluitspraak werd het als de noodzakelijke eerste stap beschouwd op een weg die onontkoombaar moet worden ingeslagen door allen die kernwapenstrategie en wapeningswedloop afwijzen.

HERKENBARE IDENTITEIT

3. De PPR is een reeds bestaande partij met een aanhang van ruim 5 procent van het electoraat. Ik mag van de partij mijn best doen de PPR bij de mensen te brengen en doe dat op grond van de volgende overwegingen:

- Een **solidariteitspartij** waarvan de leden kiezen voor fundamentele maatschappelijke veranderingen op basis van een levensbeschouwelijke visie die — hoe ook gemotiveerd — inhoudt dat elke individuele mens telt en tot ontplooiing van zijn gaven moet kunnen komen. Dit betekent het principiële partijtrekken voor zwakken, ontrechten en verdrukten.
- Een **voorhoedepartij** die zonder dat zij in de belangenstrijd van de korte termijn een keuze tracht te ontlopen, voorrang geeft aan maatregelen die een menswaardig bestaan voor iedereen op lange termijn kunnen verzekeren. Zo'n partij loopt graag vooruit op datgene waarvoor de grote massa door het burgerlijke establishment en de media wordt „rijp” geacht.
- Een **mentaliteitspartij** die oog heeft voor de sociale bewustwordingsprocessen die nodig zijn naast de structurele veranderingen waarvoor zij strijdt.

Ik durf te stellen dat wie op één van de genoemde drie punten het karakter van de PPR wil wijzigen, vrijwel zeker bezig is met het opblazen van de partij. Een politieke partij bestaat immers bij de gratie van een duidelijk herkenbare identiteit. Wij zijn er één keer in geslaagd de

PPRAK

Uitgave van de Stichting
Radikalenkrant

directie: Rien Blom, Jan Heytel, Sam Mol.

redaktieraad: Leo van den Berg,
Lou Hoefnagels, Harm Lamberts

redactie: Dick Rietbergen, Frans
Schulte, Kees Waagmeester (eind-
redakteur).

vormgeving: Ton Wegman

druk: Lumax, Utrecht

vaste korrespondenten:

Binnenhof: Henk Hoek, Ton Hupkens,
Marlies Neervoort

Groningen: Henri Dijksterhuis

Friesland: Kees van Twist

Overijssel: Louis Tangel

Utrecht: Dick Rietbergen

Limburg: Han Buhrs

redactie-adres: Kees Waagmeester,
Preludeweg 490 (west) Alphen aan den
Rijn. Tel. (01720) 9 47 13

kopij voor het volgende nummer
uiterlijk zaterdag 29 september op het
redactie-adres, **getypt**, met redelijke
marge, blad aan één zijde gebruikt.

abonnement: f 10,— per jaar.

voor advertenties en abonnementen:

Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277. Amsterdam. Telefoon
(020) 22 73 42.

voor contributiebetalingen:

Penningmeester PPR, postgiro 1575600
te Amsterdam.

MILJARDENNOTA WERKGELEGENHEID VOOR PPR HET BELANGRIJKSTE

In een eerste en voorlopige reactie op de troonrede en de miljoenennota zegt Bas de Gaay Fortman, dat de vraag hoe het gaat met de werkgelegenheid voor de PPR vooral van belang is. „De hoge werkloosheid is voor ons volstrekt onaanvaardbaar. Op korte termijn wordt een aantal nuttige maatregelen genomen, maar een structureel beleid is voor ons belangrijker. Hierover is wel een nota toegezegd, maar wij zullen daarop vooruitlopend in de algemene beschouwingen onze visie geven op een structureel werkgelegenheidsbeleid. Daarbij zijn twee vragen van belang: hoe behoud je een goede werkgelegenheid in alle regio's en sectoren en hoe kan je de bestaande werkgelegenheid eerlijk verdelen.”

Over de PPR-ministers zegt Bas: „Het is duidelijk dat onze eigen ministers zich waarmaken op hun posten. De CRM-begroting springt er weer goed uit na de eerste grote stijging van vorig jaar, die nodig was om de botte-bijlpolitiek van Vonhof cs ongedaan te maken. De ontwikkelings-samenwerking ziet er ook goed uit. Wat Boy Trip betreft: In de meerjarenplanning voor het wetenschapsbeleid is het duidelijk dat er een pas op de plaats wordt gemaakt. Terecht, zoals we begonnen zijn met de toepassing van kernenergie voordat de problemen zijn opgelost”.

Over Suriname: „Wij steunen de gedachte dat we meer mogelijkheden moeten scheppen voor de Surinamers in Suriname en dat er voor de Surinamers in Nederland een goed welzijnsbeleid wordt opgezet, dat ze beter worden opgevangen en beter worden gespreid over Nederland. Een toelatingsregeling is voor de PPR onaanvaardbaar, het is onjuist de fouten uit het verleden af te wentelen op de Surinamers. Naar ons gevoel heeft Van Doorn een belangrijke rol gespeeld in dit beleid van de regering. Maar het lijkt ons nog beter als de regering komt met een verklaring dat er geen toelatingsregeling komt. Dat zou de paniekstroom vanuit Suriname afremmen, omdat het dan duidelijk is, dat er mogelijkheden blijven voor kontakten”.

„Het is makkelijker de lasten te verdelen dan meevallers”, zegt Bas naar aanleiding van het aardgas. „Er is een tendens in economische stelsels om meevallers de-nivellerend te laten werken. De regering heeft te weinig getracht een rechtvaardige inkomens-

UIT HET DAGBOEK VAN EEN PARTIJGEK

Dinsdag: Bezinnen, introspektie, navelstaren. Oke, af en toe moet je dat doen. Vooral diegenen die dat nooit doen. Maar vandaag heb ik er een paar ontmoet, die schijnen dat een fantastische bezigheid te vinden. Ze hebben nog geen besluit genomen, nog niet het begin van een actie gevoerd of ze zijn al weer aan bezinnen toe. Altijd denken ze dat ze het fout doen. Het Navobesluit ook; daarvan vonden ze dat het per definitie niet goed kon zijn, althans daar kwam het op neer. Je maakt namelijk altijd fouten en je moet altijd zelfkritiek hebben... Opnieuw bezinnen, opnieuw besluiten is hun devies. Paniek. Actiekrimp hebben jullie, ze ik.

Vrijdag: ik ben benieuwd hoe lang die Roel van Duijn inderdaad op z'n fiets door Amsterdam rijdt, zei iemand vanmiddag tegen me. Dat is het in de notedop, dacht ik. Nederland wacht tot Van Duijn ergens voor de bijl gaat. Grappig. Grappig ook hoe eergisteren alle kranten meldden dat de ex-anarchist Van Duijn, o paradox, wethouder was geworden. Ik die artikelen lezen, maar ik vond niets opzienbarends. Verder dan de kop kwamen de berichten doorgaans niet. Het geschut staat opgesteld. Eén slippertje beste Roel, en de krantekoppen zijn weer even groot. Menig journalist of kollega leest op het ogenblik je oude werkjes om aha te kunnen roepen wanneer je met jezelf in tegenspraak zou komen. Eén lichtpunt: Dat ze je werkjes lezen is zo gek nog niet.

verdeling te realiseren. Wij zetten grote vraagtekens achter de inflatie-korrektie. Het is zeer teleurstellend dat je bij het opkomen voor grotere gelijkheid in de inkomens het CDA tegenover je vindt. Wij geven eerlijk toe, dat de overheid niet alles kan doen op dit punt en daarom hopen wij dat de vakbeweging het er dit keer niet bij laat zitten, zoals vorig jaar met de prijskompensatie voor de hogere inkomens.”

K. W.

publieke identiteit van de club te veranderen, van „een partij van konfessionele weglopers” naar „mentaliteitspartij” en „voorhoedepartij”. Het heeft veel moeite gekost en zal geen tweede keer lukken. Met Leo Brouwer ben ik het eens dat wie in deze tijd in het partijpolitieke dal raakt, weinig kans heeft er weer uit te komen. Toch lijkt het goed op elk van de drie identiteitspunten in te gaan op kritiek die, ook van binnenuit, wel eens tegen ons wordt uitgebracht.

BROEDERSCHAP

a) Er zijn er die het begrip „solidariteitsmaatschappij” een te vage principiële basis vinden. Zij wensen een discussie over „socialisme” of „marxisme” in de PPR. Het is niet gebleken dat onder onze kiezers hierom wordt gevraagd. Maar een groter bezwaar hiertegen is dat van deze discussie voor niemand enig heil te verwachten is, omdat het geen verbreding, maar juist een vernauwing van de grondslagen van onze partij meebrengt. Wel zal het leiden tot dogmatisme, onderlinge verkettering en een rictingenstrijd. De PPR is een te kleine en te jonge partij om zich het bestaan van georganiseerde vleugels te kunnen veroorloven. Als partij zijn wij te vergelijken met de doopsgezinde broederschap die van haar leden niet vraagt een serie vastgestelde belijdenisgeschriften te ondertekenen maar waarin een ieder zijn eigen belijdenis mag schrijven. Een uitwerking van het begrip „solidariteitspartij” is bijvoorbeeld reeds gegeven in het pamflet van Dolf Coppes „Nu is het meest radicale nog niet goed genoeg”. Dit stuk vond instemming op een PPR-kongres in Bunnik waar het breedvoerig besproken is. Ook anderen hebben zich, elk op eigen wijze, beziggehouden met de verwoording van wat wij bedoelen als wij zeggen de prestatie maatschappij af te wijzen en te kiezen voor een maatschappelijk stelsel gebaseerd op solidariteit. Daartegen richten zich vanzelfsprekend niet mijn bezwaren. Evenmin verzet ik mij tegen een programmatiese uitwerking van doelstellingen als „arbeiderszelfbestuur”, zoals op ons komend kongres over economiese macht hopelijk zal geschieden. Dit is juist hard nodig. Het betreft hier immers kwesties waar de partij concreet voor een keuze wordt geplaatst. De uitwerking van onze ideeën op dit punt is te meer be-

langrijk, omdat hier sprake is van een geschil in gezichtspunten met de PvdA.

Terwijl de PvdA het sociaal-economies leven vooral benadert met het oogpunt van de tegenmacht (macht voor organisaties zoals de vakbeweging) zoekt de PPR het vooral in spreiding van individuele verantwoordelijkheid. **Waar het mij uit een oogpunt van interne partijverhoudingen om gaat, is dat niet getracht wordt „dé radicale ideologie” te ontwerpen om vervolgens uit te maken wie de echte radicalen zijn en wie niet.**

Kortom ik vraag om een zekere zelfbeheersing in de wijze van brengen van onze ideeën, ook al menen we dat onze „waarheid” onbetwistbaar is. Interne verdeeldheid ontstaat nu eenmaal niet zo zeer omdat er meningsverschillen zijn als wel door de wijze waarop die meningsverschillen gepresenteerd worden. En veel minder dan sociologies bepaalde groeperingen als KVP, ARP en CHU kunnen wij ons verdeeldheid veroorloven.

VOORHOEDE EN ELITE

b) Er wordt wel gesteld dat een voorhoedepartij onduidelijk wordt als zij meewerkt aan het proces van politieke kompromisvorming. Met andere woorden: de PPR moet uit het kabinet Den Uyl, of anders gezegd aan het meedragen van verantwoordelijkheid worden zulke eisen gesteld dat er in de praktijk nooit iets van terecht komt. Vergeten wordt dat een voorhoede die zich heeft losgemaakt van de massa per definitie heeft opgehouden voorhoede te zijn. Voor een dergelijke club gebruiken we het woord „elite”.

Maar slijkt de PPR dan niet teveel compromissen? Ik kan mij voorstellen dat die mening weleens post vat (ook bij mijzelf komt dat geregeld voor). Maar wie democraties denkt mag nooit proberen onze 5,4 procent als 54 procent te presenteren. Die fout maken degenen die willen dat onze ministers voortdurend de portefeuillekwestie stellen. Het is best mogelijk dat er door de ministerraad nog eens een besluit wordt genomen dat zij als PPR-leden, ook als compromis, niet kunnen aanvaarden en dat hen derhalve noopt tot opstappen. Dreigen met opstappen is evenwel ondemokraties. De PPR heeft gekozen voor de parlementaire democratie als de minst slechte staatsvorm. Behalve het volgen van een aantal wettelijke regels betreffende het verkeer tussen overheid en burger vereist dat ook een bepaalde instelling. Het is waar dat het proces van kompromisvorming bij een voorhoedepartij als de onze voortdurend spanningen oproept. Dit is onvermijdelijk. Wie wil afhaken roept daarmee een nieuwe spanning op: die van de goedkope radicaliteit. Ook het afreageren van de spanning tussen kompromis en ideaal door na elk kompromis het program wat radicaler bij te stellen, biedt geen uitzicht.

De spanningen worden er alleen maar groter door en de Nederlandse noch de wereldsamenleving verandert er maar iets door.

Treffend is de interne spanning van de PPR geformuleerd door Michel van Winkel: „De lijn tussen voorhoede en middengroep werkt voor de massa als motor maar voor de voorhoede als rem. Maar wie deze rem wil uitschakelen brengt de massa tot stilstand en schiet zelf weg in het ledige.”

FOPSPREEN?

c) Er zijn er die mentaliteitsverandering een fopsteen achten om aan structuurverandering te kunnen ontkomen. Die kritiek is op haar plaats tegen partijen die nauwelijks structuurverandering wensen, maar uitgerekend niet tegen de PPR. Zonder een vergroting van de sociale en economiese bewustwording zijn tal van structuurveranderingen die wij nastreven (bijvoorbeeld arbeiderszelfbestuur) gedoemd te mislukken.

Het karakter van mentaliteitspartij uit zich in vele activiteiten die PPR-leden uitoefenen in de vredesbeweging, aktiegroepen voor natuurbehoud, de voorhoede van de vakbeweging, de oekumene en dergelijke.

Het heeft ook konsekwenties voor stijl en wijze van politiek bedrijven in de eigen partij. Zou ook de PPR het beeld gaan vertonen van een voortdurende strijd om baantjes en daarmee gepaard gaand onderling wan-

trouwen, dan is zij ten dode gedoemd.

Uit mijn pleidooi voor behoud van onze identiteit mag niet gekonkludeerd worden, dat de partij naar mijn gevoel niet in beweging zou moeten zijn. Een voorhoedepartij is per definitie een partij in beweging. Waar ik voor pleit is slechts dat de PPR zichzelf blijft en niet getracht wordt er een PSP, PvdA of CDA van te maken.

De vraag is: Hoe ontwikkelen we onze steeds meer ingevulde identiteit, onze open gemeenschap van mensen die elkaar vasthouden en hun idealen aan elkaar blijven meedelen, zoekend naar elke doorgang voor verwezenlijking ervan, **ZONDER** te vervallen in een nieuw establishment met onwrikbare tradities die om zichzelf draaien? Een antwoord is niet te geven maar wel een basisvoorwaarde: het moet een partij blijven die nooit haar idealen verstoort en waarin onderling vertrouwen heerst tussen haar gekozen vertegenwoordigers, leden en kiezers.

4. Het stuk van Leo Brouwer draagt als titel „De PPR heeft een strategies konsept nodig”. Maar de oplettende lezer kan constateren dat de PPR naar Leo's mening haar bestaande politieke strategie niet moet prijsgeven. Ik deel die visie. Niet alleen om elektorale redenen, al moeten die zeker niet verwaarloosd worden door een politieke partij die nu eenmaal bestaat bij de gratie van een elektorat. (De ARP kon zich met haar trouwe aanhang een wijziging van politieke strategie veroorloven tegen de prijs van een teruggang van 8,6 naar 6,9 procent. Voor de PPR zou een vergelijkbare verandering van strategie desastreus zijn.)

Wat nu is de strategische positie van de PPR? Onze plaats in het politieke krachtenveld wordt bepaald door de noodzaak de Partij van de Arbeid als massapartij ter linkerzijde steeds weer eraan te herinneren dat het naast „macht voor onze mensen” en het behartigen van de belangen op korte termijn van de laagstbetaalden nog belangrijker is te werken aan een wezenlijke vermenselijking van onze samenleving. Voor velen is de PPR de garantie dat het bij de keuze tussen een linkse en een rechtse regering op lange termijn beschouwd niet gaat om „lood om oud ijzer”.

KEUZE

De PPR zou haar aantrekkelijkheid voor de kiezers verliezen als zij haar invloed op de PvdA prijs gaf. Dit zou gebeuren als wij gelijk de PSP ons zouden onttrekken aan de keuze tussen Wiegels en Den Uyl. Degenen die menen dat door politiek-strategische samenwerking tussen PPR en PSP meer invloed zou kunnen worden uitgeoefend, vergissen zich dan ook. $PSP + PPR$ wordt niet $1,2\% + 5,4\% = 6,6\%$, maar $1,2\% + 1,2\% = 2,4\%$. Het is niet onbegrijpelijk dat de PSP maar een kleine aanhang heeft. Het veronachtzamen van de sociaal-ekonomische belangenstrijd op korte termijn omdat er op lange termijn zoveel meer zou moeten veranderen, is een nogal elitaire houding. Je zou dit niettegenstaande alle marxistische ideologie een anti-ekonomische opstelling kunnen noemen, die vooral tot uitdrukking komt in de landspolitiek. In de gemeentelijke en provinciale politiek blijken er uitstekende mogelijkheden tot samenwerking te zijn tussen PPR en PSP.

Dat wij aangewezen zijn op de samenwerking met de PvdA betekent niet dat wij geheel aan de wensen van die partij zijn overgeleverd. De samenwerking met de PPR is ook omgekeerd voor de PvdA belangrijk, omdat in eigen kring veel sympathie bestaat voor de PPR-ideeën. Geen van beide partijen kan zich een breuk veroorloven die door eigen toedoen is veroorzaakt.

5. Met zijn geestelijke vrijheid en zijn nivo van welvaart is Nederland één van de prettigste landen om in te leven. Dit neemt vanzelfsprekend niet weg dat zich ook hier enige uiterst zorgelijke ontwikkelingen voordoen en dat onze bevoorrechte positie ons verplicht tot internationale solidariteit. Daarvoor ijvert de PPR. Maar bij dat ijveren moeten wij wel voor ogen houden dat de doorsnee Nederlander meent van de politiek eerder iets te verliezen dan iets te winnen te hebben. Zijn verworvenheden ziet hij niet graag in gevaar komen.

In de pers wordt wel eens gesuggereerd dat tussen

Roel van Duyn en mij een strijd wordt uitgevochten over de toekomst van de PPR. In werkelijkheid hebben wij geen verschil van mening, noch op politiek-inhoudelijk terrein noch op het punt van de strategie. Maar ik denk wel dat ik iets meer dan Roel geduld heb met het „burgerlijk element” in de Nederlandse samenleving. Dat geduld is niet zozeer ingegeven door sympathie als wel door een pure noodzaak. Mensen die het zelf goed hebben zijn bang voor verandering en op die angst spekuleert het CDA. Daardoor worden wij keer op keer gedwongen het tempo waarin wij de verwezenlijking van ons program nastreven te vertragen. Dat roept begrijpelijke spanningen op. In een maatschappij met vrijheid van meningsuiting — dé garantie voor een geestelijk klimaat van verdraagzaamheid — hebben ook de behoudenden alle kansen voor het mobiliseren van hun aanhang. Het gevolg daarvan is dat een progressieve regering haar program niet zonder meer kan doordrukken. Maar we moeten wel bedenken dat als verschillende partijen samen een kompromis sluiten hun verantwoordelijkheid nog niet dezelfde is. Onze verantwoordelijkheid betreft de wijze waarop wij opkomen voor onze idealen.

Bas de Gaay Fortman
Ermelo, september 1974

VRAGEN OVER DE DEFENSIE NOTA

Het debat over de defensienota zal op 24 september in de Tweede Kamer worden gehouden. Bij de schriftelijke voorbereiding heeft de PPR-fractie een serie vraagpunten ingediend, waaruit wel blijkt in welke richting de fractie denkt. Het achterste van de tong laat zij uiteraard pas zien bij monde van Henk Waltmans in het kamerdebat. Bij de schriftelijke voorbereiding kunnen slechts vragen worden gesteld.

De fractie vraagt of de bewindslieden niet van mening zijn, in tegenstelling tot wat zij in hun nota opmerken, dat de toenemende bewapeningswedloop juist de instabiliteit en onveiligheid bevordert.

Zij wil ook weten of er binnenkort verandering in het standpunt van de meerderheid van de Navolanden is te verwachten over het niet-betrekken van kernwapens in de onderhandelingen in Wenen over wederzijdse troepenvermindering.

Wij doen een bijna willekeurige greep uit de andere vragen:

- Kunnen de bewindslieden aangeven welke algemene criteria zij hanteren bij doorverkoop van wapensystemen aan buitenlandse naties?
- Wordt de vaststelling dat onderzeeboten die nucleaire voortstuwing hebben alleen door „grote” marines kunnen worden onderhouden niet gedeeltelijk ontkracht door de vervanging van twee drie-cilinder onderzeeboten te laten afhangen van onderhandelingen in het kader van de specialisatie?
- Is de regering bereid te verklaren geen marine- en andere strijdkrachten beschikbaar te stellen in vredetijd voor operaties buiten het huidige NAVO-territorium?
- Kan men een nadere aanduiding geven van het begrip „kommerciële activiteiten” in verband met het vlagvertoon?
- Bestaan er gedachten over de toekomst van de defensies van de Nederlandse Antillen en Suriname na de door deze landen gewenste onafhankelijkheid en het eventuele aandeel van de Nederlandse krijgsmacht daarin?
- Is het streven zoals in Keerpunt vermeld: „In een beleid gericht op vrede en veiligheid wordt gestreefd naar het kernwapen-vrij maken van Nederlandse bodem”, niet zodanig uit te leggen dat dit streven geldt voor de Nederlandse krijgsmacht?

- Is het mogelijk een overzicht te verschaffen van de pakketten „tegenorders” die door de verschillende vliegtuigfabrieken en regeringen worden aangeboden als gedeeltelijke compensatie voor de aanschaf van hun vliegtuigtype?
- Hoe staan de bewindslieden tegenover de wens van de VVDM, los van de centrale militaire commissie, een institutioneel kanaal te scheppen voor overleg over zaken die dienstplichtigen aangaan?
- Wat wordt verstaan onder het verstoren van de onderlinge verhoudingen tussen de militairen via politieke bijeenkomsten in de militaire inrichting?

HENK WALTMANS DE MINISTER EN DE SIMPELE ZIEL

Henk Waltmans schreef in het weekblad *Hervormd Nederland* van 24 augustus de volgende gastkolom:

Tijdens een veertiendaagse vakantie in de Vendée heb ik de kans gekregen een aantal werken van Solzjenitsyn te lezen. Ik kwam in de beklemming van het formaat waarmee de verkrachting van recht, democratie, persoonlijke vrijheid, humanisme en kerkelijk leven worden beschreven, alsook de persoonsverheerlijking van Stalin, de massale terreur en het uitroeien van duizenden en duizenden mensen en het systeem van absolute staatscontrole op het geestelijk leven in de Sowjet-Unie. Een documentaire aanklacht in de vorm van roman of toneelstuk, maar een aanklacht. Zei de Russische auteur Olga Tsjavtsjavadze niet: „Als je dit gelezen hebt, kun je alleen maar een spijker in de muur slaan, een knoop in een touw leggen en jezelf ophangen”, toen ze Ivan Denisovitsj gelezen had.

Het zijn deze feiten die het zo moeilijk maken in een menselijk gezicht van het kommunisme te geloven en een zware belasting vormen voor ontspanning en de opbouw van nieuwe betrekkingen met de kommunistische landen. Niettemin: wij kunnen niet blijven omzien en mogen niet wanhopen aan ons streven naar een meer humane en meer op persoonlijke vrijheid gerichte samenleving over de gehele wereld. Er zijn nog in zeer veel landen teveel gevangenen en kampen, mensonterende toestanden en velerlei vormen en soorten van lijfelijke en geestelijke onderdrukking en vervreemding. En er verandert zo weinig. Maar toch, het is zoals een der Moskouse schrijvers (E. Maltsev) over zijn land zei: „Er zijn ingewikkelde en onomkeerbare democratiseringsprocessen bij ons aan de gang. De dogmatici en subjektivisten kunnen die processen verstoren, maar niet tot staan brengen”.

Solzjenitsyn heeft van het woord „de simpele ziel” een klassiek begrip gemaakt. Het is degene die in de moeilijkste levensomstandigheden zijn eergevoel en integriteit niet prijs geeft. In wezen kwalificeerde hij zich daar zelf mee en de „ethische kracht waarmee hij de onvervangbare tradities van de Russische literatuur heeft gevolgd” (Zweed-

se Akademie bij de toekenning van de Nobelprijs voor literatuur op 8 oktober 1970) en waarmee hij vocht tegen het vertrappen van de menselijke ziel en de vernietiging van menselijke waarden.

Tegen het licht van dit alles is het voor mij onbegrijpelijk, dat onze minister van defensie, ir. H. Vredeling, een motto van deze schrijver moest gebruiken „De vrije mens kent de waarde der dingen niet” als vlag op zijn defensienota. Ter toelichting heeft hij gezegd, dat dit citaat hem zo heeft aangesproken. Dat neem ik graag aan, maar het verklaart niet waarom dit motto zijn defensienota moest inluiden. Ziet Vredeling zijn nota dan als een politieke en militaire vertaling van waar Solzjenitsyn voor staat? Moet deze schrijver dan worden gebruikt om luister bij te zetten aan een nota die de NAVO als kernstuk van de Nederlandse defensie voor de komende tien jaar beschouwt? Geeft hij zo niet voedsel aan de tegenstanders van deze schrijver die hem verweten hebben „een belangrijke plaats in de propaganda van de kapitalistische staten” in te nemen?

Ik vind, dat onze minister de eenvoudige wijsheid had moeten opbrengen Solzjenitsyn niet zo in verlegenheid te brengen. Er waren ministers die hem hebben afgeraden dit citaat op te nemen. Het past gewoonweg niet: een kikker met een merelvetje getooid kan toch ook niet vliegen.

Je kunt natuurlijk zeggen, laat Vredeling toch een citaat van zo'n bekende en actuele auteur gebruiken. Als hij het mij gevraagd had, zou ik hem ook wat citaten hebben kunnen sturen:

„We strijden voor de vrede, dat wil zeggen voor de handhaving van het machtsoverwicht aan onze kant...” (Een kaars in de wind).

„Het is eindelijk tijd te beseffen dat wij voor alles toebehoren aan de mensheid” (Open brief aan de Bond van Schrijvers van de RSFSR).

„Het bestaan van de mensheid wordt verwoest en aan-gevreten, niet alleen door de stormachtige rotnis der oorlogen, maar ook door voortdurende, nimmer aflatende processen van geweld...” (Manifest van 3000 woorden).

„Men moet bij de mensheid het idee uitbannen, als zou het iemand geoorloofd zijn geweld te gebruiken in strijd met rechtvaardigheid, recht en wederzijdse afspraken” (Manifest van 3000 woorden).

„Niet hij dient de vrede, die rekent op de goedhartigheid van geweldplegers, maar hij, die onomkoopbaar, onbuigzaam en onvermurwbaar opkomt voor de rechten van onderworpenen, onderdrukten en met de dood bedreigden.” (Manifest van 3000 woorden).

Maar ik zou ze uiteindelijk niet gestuurd hebben, omdat ik inziet, dat een woord van waarheid tot leugen wordt, wanneer het op de verkeerde plaats wordt gebruikt. En dat deed Vredeling door Solzjenitsyn te richten op zijn militaire en politieke voorstellingen. Daarmee doofde hij een beetje het licht van de kaars van het geweten dat Aleksander Isajevitsj voor alle machthebbers is, ook voor de Nederlandse.

Deze schrijver zal nog wel vaker van simpele ziel tot kamphoer worden gemaakt. Maar ik heb er nu over willen schrijven om te voldoen aan het verzoek van de publiciste Lidia Tsjoeikovskaja: „De naam van Solzjenitsyn is in onze literatuur te geliefd dan dat de geringste onwaarheid over hem onweersproken mag blijven”.

VETTE KLUIVEN VOOR DE KOM- MISSIE VREDES- POLITIEK

De vakantie is weer voorbij; we beginnen aan een nieuw seizoen. Niet voorbij is echter ons Navokongres en met name dan de konsekwenties van wat we toen hebben laten vastleggen als kongresbesluit: „De PPR beschouwt de Navo als een organisatie die door haar bestaan het bewerkstelligen van duurzame vrede en veiligheid in Europa en de wereld in de weg staat” én „De PPR besluit zich in te spannen om Nederland los te maken uit de Navo”.

De themagroep Internationale Veiligheid (de Navogroep) gaat zich nu bezighouden met de vraag hoe een dergelijk proces zich zal kunnen voltrekken. Er zal nader ingegaan moeten worden op de voorwaarden, de wegen en de middelen alsmede op het tijdsbestek en de fasering van een dergelijk proces, en dat alles moet klaar zijn voordat nieuwe onderhandelingen over een regeerakkoord beginnen.

Daarnaast is een nadere uitwerking nodig ten behoeve van een ombuiging van de publieke opinie. Een recente opiniepeiling over de Navo met als uitslag een hoog percentage Navoblijvers, ook onder de PPR-kiezers, zou erop kunnen duiden dat het PPR-kongres misschien wat te hard heeft doorgehold.

Het kongres van 22 juni heeft besloten, dat er binnen de commissie Vredespolitiek een themagroep Sociale verdediging moet komen, die zich moet gaan bezig houden met het onderzoeken van de praktische mogelijkheden van sociale verdediging.

Een ander belangrijk besluit van het kongres is geweest de uitnodiging aan het partijbestuur (de commissie Vredespolitiek) om een nadere studie te maken van de nog niet behandelde aspecten van de Navoproblematiek, te weten: de ideologische, economische, monetaire en humanitaire aspecten.

Heel wat uitnodigingen zo u ziet.

Gezien de omvang van de aangeduide problematiek is het zeer noodzakelijk dat de themagroep Internationale Veiligheid behoorlijk wordt uitgebreid met nieuwe leden en verder dat zich mensen aanmelden voor de nieuw te formeren themagroep Sociale verdediging.

Daarbij reken ik bijvoorbeeld zeker op mensen uit de Amsterdamse en Haagse actiecentra die zo'n belangrijke

stempel hebben gedrukt op het Navokongres...

Nu ik toch met ledenwerving bezig ben, de andere sekties van de commissie Vredespolitiek, te weten: de themagroepen

Nationale Veiligheid,
Europese Zaken,
Ontwikkelingssamenwerking,
Rechten van de Mens

en tenslotte de werkgroep Midden-Oosten staan ook open voor al diegenen die graag willen meedenken en meestuderen over vredespolitiek.

Inlichtingen en aanmeldingen:
Dick Bot, sekretaris commissie Vredespolitiek,
Statenjachtstraat 114,
Amsterdam - Banne Buiksloot,
Tel. 020 - 31 43 51.

KALKAR

Op 28 september wordt op het raadhuisplein van het Duitse plaatsje Kalkar, dertig kilometer over de grens bij Nijmegen, een grote protestmee-ting gehouden. De doelen zijn bekend: Stopzetting van het Kalkarproject en intrekking van de wet financiering snelle kweekreaktor. Verzamelpunten zijn Almelo, vertrek vanaf de Turfmarkt om 11 uur en Nijmegen, vertrek vanaf de Waalkade om 12 uur.

U kunt zich opgeven bij de plaatselijke komités of landelijk, Keizersgracht 648, tel. (020) 24 04 16 of (020) 25 02 25. De hierbij afgedrukte cartoon is van de hand van Arend van Dam en gescheurd uit het boekje Verduiveld handig, protesten tegen het Kalkarproject, met teksten van Hans Bouma. Het merendeel van die teksten werd in enkele afgelopen nummers van PPRAK al gepubliceerd. Het boekje is een uitgave van Het Wereldvenster te Baarn.

HELP DE BOEREN, EET MEER VLEES

Binnen het kader van het huidige Europese landbouwbeleid zal 30 procent van de bestaande boerenbedrijven moeten verdwijnen. De door de boeren geëiste maatregelen op fiscaal gebied zullen altijd druppels op een gloeiende plaat zijn, slechts tijdelijk werken en geen blijvende bestaanszekerheid bieden aan tienduizenden kleine boeren. Immers, binnen dit systeem ligt hun lot om te verdwijnen al in de planning vast.

Alleen door bijzonder hard te werken kunnen ze dit dreigende lot nog wat uitstellen. De fundamentele oorzaak van hun probleem ligt in de landbouwpolitiek van de EEG, die door de boerenorganisaties wordt ondersteund. We dienen dan ook onderscheid te maken tussen grote boeren die binnen dit systeem van kapitalistische markteconomie zelfs in slechte tijden hun hoofd redelijk boven water kunnen houden, en een groot deel van de boeren met kleine bedrijven, die in dit systeem ten onder moeten gaan en die op dit moment nauwelijks aan het in Nederland geldende minimuminkomen kunnen toekomen, zelfs vaak ver daaronder zitten.

In het licht van de steeds nijpender wordende wereldvoedselsituatie zijn de gevolgen van het Europese landbouwbeleid helemaal navrant. Immers, wij zouden de boeren het beste helpen door meer vlees en boter te eten dan we nu doen. En we eten toch al vijf tot tien keer zoveel als de meeste anderen op deze wereld! Een oplossing voor de overschotten zou dan ook gevonden moeten worden door ze in te brengen in de wereldvoedselreserve, die momenteel beangstigend klein is geworden. Het bestuur van de PPR vraagt zich af of het landbouwbeleid niet in die zin omgebogen dient te worden dat niet meer wordt uitgegaan van het verdwijnen van de kleine bedrijven. Het bedrijfseconomies rendement mag niet het enige criterium zijn voor het bestaansrecht van deze bedrijven. Sociaal-economische functies van de landbouw als zorg voor het milieu en instandhouding van het landschap zouden óók door de samenleving moeten worden gehonoreerd. Eerder dan aan sanering moet daarom gedacht worden aan een systeem van gegarandeerde minimuminkomens.

Namens het landelijk PPR-bestuur

**Wouter van Dam, voorzitter,
Louis Vuurboom, adjunct-
sekretaris**

HET NAVO-KONGRES: DE BESTE STUURLUI AAN DE WAL?

Op 22 juni heeft de PPR tijdens een ledenkongres haar standpunt over de Navo nader aangescherpt en neergelegd in een besluitstuk onder de naam „Onvrede met de Navo.” De besluitvorming vond plaats na een discussie over de Navo aan de hand van een door een werkgroep van de Vredeskommissie opgestelde nota. Elk partijlid en PPR-kiezer heeft natuurlijk het recht van zijn vrede of onvrede met het kongresbesluit te getuigen. Daarbij moet mijns inziens wel aan tenminste één voorwaarde worden voldaan. De kritiek moet blijk geven van zorgvuldigheid en behoorlijke analyse van het besluit in zijn geheel.

Terecht zeggen partijbestuur en fractie in een verklaring dat zij een fundamentele en goed geargumenteerde discussie ook in andere partijen toejuichen. Des te teleurstellender is het dat een partijlid als Hylke Tromp zich langs de zijlijn plaatst en een staaltje van onzorgvuldige kritiek in de PPRAK van augustus ten beste geeft, waar de honden geen brood van lusten. Het toegepaste procédé daarbij is betrekkelijk simpel. Hij bijt zich vast in één zin van het kongresbesluit: „de PPR besluit zich in te spannen om Nederland lqs te maken uit de Navo”. Deze zin wordt vervolgens omgesmolten tot een (holle) kreet: „Nederland uit de Navo.” En tenslotte wordt deze kreet dan bestreden.

Het is juist. Met deze kreet zet je geen zoden aan de politieke dijk. Je krijgt er geen politieke partijen mee om, zelfs niet de progressieve. Je hebt inderdaad hoogstens een uitreisvisum voor de PPR uit de politiek. De bewapeningswedloop gaat verder door en wellicht blijven de kernwapens op Nederlandse bodem.

GENUANCEERDER

Gelukkig is het kongresbesluit over de Navo heel wat veelomvattender en genuanceerder geweest dan de ene kreet, Nederland uit de Navo. Wellicht was het nog genuanceerder geweest — dat is mijn persoonlijke mening — indien het voorstel van het partijbestuur was gehandhaafd om de inspanningen te richten op een losmaking van Nederland uit de militaire organisatie van de Navo. (Hoe voor de handliggend dit is, heeft Griekenland onlangs aangetoond).

Het advies van Hylke Tromp dat het beter was geweest de kiezers duidelijk te maken dat er iets mis is met de kernwapenstrategie, is op zichzelf juist, maar overbodig. Immers het kongresbesluit staat bol van de ongerustheid over de kernwapenstrategie en de aanwezigheid van kernwapens in Nederland. Op grond van deze bezorgdheid is in het besluit een aantal aanbevelingen voor de korte termijn hierover opgenomen: no-first-use verklaring, de-nuklearisatiezones in Europa, afwijzing van de kernwapenstrategie, afstoting van een Nederlandse kernwapentaak en verwijdering van kernwapens van Nederlandse bodem.

NIET GEMAKKELIJK

Wat de partijpolitieke aspecten aangaat spreekt de inleiding van het kongresbesluit overduidelijke taal. De PPR handhaaft haar regeringsverantwoordelijkheid en onderstreept de noodzaak en het streven naar een uitbouw van de progressieve samenwerking. Niet ontkend kan worden dat de partij het zich door dit besluit niet bepaald gemakkelijk heeft gemaakt. Er zijn immers uitspraken in het geding, welke niet direkt in politieke daden kunnen worden omgezet. Dit stelt het politieke geduld op de proef, maar dat is een inherent probleem van radikale politiek, die zich richt op structurele vraagstukken en op ontwikkelingen op langere termijn. Als zodanig is het ook een radikaal en politiek verantwoord besluit om een koers

op langere termijn uit te zetten over het vraagstuk van de veiligheid, onafhankelijk van direkte politieke druk voortkomend uit naderende verkiezingen en daarmee gepaard gaande onderhandelingen over een regeerakkoord. Een dergelijke aanpak verplicht wel tot het ontwikkelen van een politieke strategie en tactiek om de koersbepaling te realiseren. Dat is dan ook precies wat het kongres heeft aanvaard onder punt 5 van de uitnodiging aan het partijbestuur: te komen met de nodige voorstellen ter bespreking van een politieke strategie, gericht op de verwezenlijking van bovengenoemde besluiten (in het kongresbesluit).

Het ontwikkelen van een politieke strategie is geen eenvoudige zaak. Men kan zich hierbij een macht van vragen voorstellen, die beantwoord moeten worden. In elk geval zal een drietal aspecten aan bod moeten komen.

1. Technies-politieke vraagstukken. Enkele voorbeelden: trekken we eerst onze Nederlandse troepen terug uit de Bondsrepubliek of spannen we ons in de Amerikaanse bases in Nederland te sluiten.

Streven we naar een algehele verlaging van de defensieuitgaven ter bestrijding van de zogenaamde Navoverplichtingen of concentreren we onze inspanningen geheel op de verwijdering van kernwapens uit Nederland. Doen we het laatste in overleg met bondgenoten of doen we het eenzijdig. Als we het Navo-lidmaatschap zouden opzeggen, garanderen we dan het gebruik van technische infrastructuur van de Navo, dat wil zeggen van het communicatiesysteem, van de militaire oliepijpleidingen en dergelijke. Gebruiken we onze strategiese ligging met deze infrastructuur als hefboom om bijvoorbeeld de kernwapens van Nederlandse bodem te verwijderen. Al deze „techniese” problemen zullen bekeken moeten worden in het licht van de te verwachten ontwikkelingen in de internationale politiek.

GROTE OPGAVE

2. Mentaliteitsverandering en beïnvloeding. Hierbij gaat het zowel om de beïnvloeding van de politieke partijen als om de publieke opinie. Voor het eerste zullen alle partijpolitieke registers van de PPR moeten worden opengetrokken. Dat is een kwestie van politiek goed manoeuvreren met als baken het streven naar voortgaande progressieve samenwerking. Het omkrijgen van de publieke opinie is een minstens even grote politieke opgave. De uitslag van de Nipo-enquête, waarin zelfs een meerderheid van PPR-kiezers de Navo blijft aanhangen, geeft een indruk van de omvang van deze taak. Het is duidelijk dat kreterige kritiek op het kongresbesluit meer kwaad dan goed doet. Het besluit van het kongres zal in zijn totaliteit door de partij tot onderwerp van vorming en scholing moeten worden gemaakt.

3. Ontwikkeling van een politiek alternatief. Gelijktijdige ontwikkeling van een politiek alternatief voor de Navo vormt een essentieel onderdeel van de politieke strategie. Een handvat hiertoe geeft het kongresbesluit zelf. Men denke aan doelstellingen als de opbouw van een mondiaal en regionaal veiligheidsstelsel, de ontwikkeling van nieuwe samenwerkingskaders van niet-nukleaire landen in Europa, de bevordering van een onderzoek naar de praktische mogelijkheden voor sociale verdediging in Nederland en dergelijke.

De Navowerkgroep van de kommissie Vredespolitiek heeft onlangs besloten — voor zover haar het vraagstuk van de politieke strategie aangaat — een eerste terreinverkenning uit te voeren. Zij acht het van het grootste belang dat dit op een zo open mogelijke wijze wordt aangepakt, zodat niemand zich voelt buitengesloten of geroepen achteraf met kritiek te komen. Gelet op de omvang en de ingewikkeldheid van de materie, is versterking van de Navogroep met actieve mensen nodig. (Zie hiervoor: Vette kluiven voor kommissie Vredespolitiek, elders in dit nummer).

Mede namens de Navowerkgroep
Derk Cools

HET PPR-FRAKTIE-STANDPUNT INZAKE MEDEZEGGENSCHAP IN DE ONDERNEMING OP WEG NAAR ZELFBESTUUR

Nu politieke beslissingen in voorbereiding zijn dient ook de PPR-fractie een concreet uitgewerkt standpunt te hebben inzake plaats en bevoegdheden van de belangrijkste machtscentra binnen de onderneming te weten de raad van commissarissen, de directie, de ondernemingsraad en het bedrijvenwerk.

DOELSTELLING

Bij de huidige discussie over de medezeggenschap in de onderneming wordt vaak gesuggereerd, dat er slechts twee keuzemogelijkheden zijn. Of men kiest voor het model van de controle op de macht of van de deelname aan de macht. De eerste opvatting zou voornamelijk binnen het NVV aanhang vinden, de tweede binnen het CNV.

Deze jaren geleden door de Fransman Touraine gemaakte onderscheiding tussen „*accès au pouvoir*” en „*participation au pouvoir*” lijkt ons verouderd. Touraine ging er daarbij vanuit, dat de beslissingsmacht van de ondernemer centraal staat en dat men die zou kunnen bijsturen via controle van buitenaf of participatie van binnenuit. Inmiddels heeft zich echter in toenemende mate een derde variant ontwikkeld, die niet wil volstaan met controle op of deelname aan de macht, maar een *demokratiseren van de macht*. Daarbij gaat het om het ontwikkelen van democratiseringsprocessen op weg naar zelfbestuur. De werknemers zullen uiteindelijk zelf het beleid in de onderneming moeten bepalen. Uiteraard binnen een door de regering en parlement vast te stellen nationaal beleid met prioriteiten ten aanzien van milieu, ruimtelijke ordening, selectieve investeringen en dergelijke.

Elke vormgeving van de medezeggenschap dient naar onze opvatting in dit democraties perspectief gezien te worden. Zeker nu het gewenste eindmodel nog niet direkt bereikbaar is.

De PPR kiest derhalve noch voor het controle- of distantiemodel, noch voor het participatie- of harmoniemodel.

Ons uitgangspunt is het *democraties model*.

INSTRUMENTEN

Voor de concrete uitwerking van een democraties model is het van belang de bevoegdheden en de onderlinge verhouding van de verschillende instituten binnen de onderneming zoals directie, raad van commissarissen, ondernemingsraad en bedrijvenwerk (bondswerk in de onderneming) nader aan te geven.

a. HET BEDRIJVENWERK

Het bedrijvenwerk dient de hoeksteen te zijn voor het democratiseringsproces binnen de onderneming. Met alle kritiek die ook wij tot nu toe op de ondernemingsraden gehad hebben, mag niet vergeten worden dat de ondernemingsraadsleden lang in de lucht gehangen hebben.

Zoals een gemeenteraad niet naar behoren kan functioneren zonder actieve partijen ter plaatse, zo kan ook de ondernemingsraad niet naar behoren functioneren zonder een georganiseerde achterban. De bedrijfsledengroepen (bedrijvenwerk) zullen in de ondernemingen de rol moeten vervullen van partijafdelingen. Zij zullen moeten zorgen voor de kandidaatstelling van de ondernemingsraadsleden, voor het opstellen van het verkiezingsprogramma voor de nieuwe zittingsperiode van de ondernemingsraad, voor het mobiliseren van de achterban en het controleren van de wijze waarop het

verkiezingsprogramma wordt uitgevoerd door de raad. Zij onderhouden ook het contact naar de landelijke organisatie (vakbond).

Zolang er verscheidene vakbonden in de betreffende onderneming opereren zullen er ook verscheidene bedrijfsorganisaties optreden. Verschillende vormen van samenwerking zijn daarbij uiteraard mogelijk.

Denkbaar is ook, dat de ongeorganiseerden in een bepaald bedrijf een bedrijfsledengroep oprichten als achterban voor hun ondernemingsraadsleden die via zogenaamde „vrije lijsten” gekandideerd zijn. Zoals in bepaalde gemeenten soms een partij Gemeentebelangen optreedt, zo kunnen ook in bedrijven groeperingen „Bedrijfsbelangen” naar voren komen. Hoewel wij een dergelijke ontwikkeling niet zouden toejuichen, sluit een democraties model bedrijfsledengroepen van ongeorganiseerden niet uit.

Het bedrijvenwerk dient over voldoende — bij wet geregelde — faciliteiten te beschikken om de boven omschreven functies naar behoren te kunnen vervullen.

b. ONDERNEMINGSRAAD

Binnen een democraties model dient de ondernemingsraad te worden uitgebouwd tot een bedrijfsparlement (BP), uitsluitend bestaande uit gekozen leden en onder eigen voorzitterschap.

Belangrijkste machtsmiddel van het BP is het recht de leden van de raden van commissarissen te benoemen en te ontslaan (die op hun beurt volgens de structuurwet van 1971 weer het recht hebben de direktieleden te benoemen en te ontslaan).

Het lijkt minder juist het BP het recht te geven de direktieleden te benoemen en te ontslaan, net zo min als de Tweede Kamer het recht heeft de directeur-generaal van een ministerie te ontslaan.

Vanwege de belangrijke bevoegdheden die de raad van commissarissen door middel van de structuurwet gekregen heeft, is de regeling van de benoemingsprocedure van commissarissen van doorslaggevend belang voor de positie van het BP (zie raad van commissarissen).

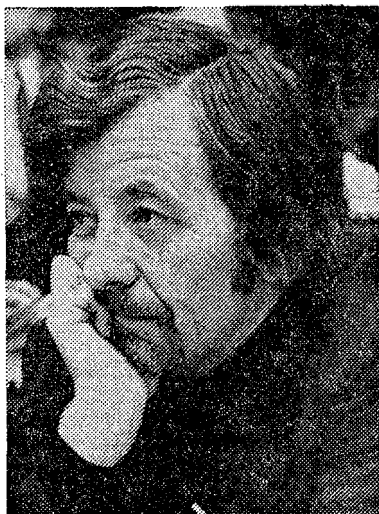
Zolang het binnen de huidige machtsverhoudingen in Nederland niet mogelijk zal zijn de gehele raad van commissarissen door het BP te laten kiezen — al ontgaat het ons volledig waarom een toevallig passerende voorbijganger die een aandeeltje koopt mede het recht zou moeten krijgen commissarissen te benoemen — is de PPR bereid een tijdelijk overgangsmodel te aanvaarden gebaseerd op een oneven aantal leden van de raad van commissarissen en een paritair benoemingsrecht voor BP en aandeelhoudersvergadering. Het oneven lid dient te worden aangewezen door de volksvertegenwoordiging.

De resterende leden dienen voor de helft te worden benoemd en ontslagen door BP respectievelijk aandeelhoudersvergadering.

(Bij een tijdelijk overgangsmodel wordt gedacht aan een periode van vijf jaar. Daarna dient 2/3 van de leden van de raad van commissarissen door het BP te worden benoemd. Na tien jaar alle leden, met uitzondering van de gemeenschapsvertegenwoordigers in de raad).

In dit overgangsmodel dient de commissaris die belast is met de portefeuille sociale zaken in ieder geval te worden benoemd en ontslagen door het BP. Op deze wijze verkrijgt het bedrijfsparlement in ieder geval zeggenschap over het sociale beleid in de onder-

neming (voor zover niet bij cao geregeld). Zodra de gehele raad van commissarissen door het bedrijfsparlement benoemd wordt, kan ook voor het totale beleid verantwoordelijkheid worden gedragen. Voor wat het oneven lid betreft dient de benoeming te geschieden door de Tweede Kamer indien het gaat om grote — nationaal of internationaal opererende — bedrijven. Bij regionaal opererende ondernemingen zal de oneven kommissaris moeten worden aangewezen door provinciale staten. Het bedrijfsparlement dient de vrijheid te hebben kandidaten voor de raad van commissarissen zowel van binnenuit de onderneming als van buitenaf aan te wijzen. Het lijkt ons niet raadzaam — zoals het NVV heeft voorgesteld — elke mogelijkheid uit te sluiten, dat een lid van het personeel tot kommissaris wordt benoemd. Het kan van belang zijn mensen die het bedrijf van binnenuit kennen bij het overleg aan de top te betrek-

Pier
van
Gorkum

ken. Van geval tot geval zal het bedrijfsparlement die mogelijkheid dienen te overwegen. Bedrijfsvreemde commissarissen kunnen soms ook bedrijfsvreemde beslissingen nemen.

De raad van commissarissen dient aan het BP verantwoording af te leggen van het gevoerde beleid. Naast het recht van enquête dient het BP ook te beschikken over een recht van initiatief, amendement en interpellatie.

Ook al heeft het BP slechts de mogelijkheid de helft van de leden van de raad van commissarissen het vertrouwen op te zeggen, de situatie zou zo onwerkbaar worden dat aan te nemen valt dat amendementen van het BP op beleidsvoornemens binnen de onderneming serieus bekeken zullen worden. Het recht van informatie voor het BP zal in de nieuwe wet nauwkeurig omschreven dienen te worden evenals een verschijningsplicht van direktieleden en staffunktionarissen. Een samenvoegen van ondernemingsraad en raad van commissarissen — zoals het CNV heeft voorgesteld — lijkt weinig zinvol. Zodra die konstruktie nader wordt uitgewerkt zal blijken, dat men op onoverkomelijke problemen stuit. Zelfs als het CNV er een volledige arbeidersraad van zou willen maken zijn er grote moeilijkheden in het kontakt naar de basis. Parlement en bestuur dienen gescheiden te zijn. In die richting dient een oplossing niet te worden gezocht. Daarnaast zal het uitbouwen van het werkoverleg in de afdelingen een belangrijke taak voor het BP dienen te zijn. Procedures over benoeming en ontslag van afdelingschefs — een belangrijke voorwaarde voor goed functionerend werkoverleg — zullen mede door het BP moeten worden ontwikkeld. Het verdient aanbeveling bedrijfsparlementsleden een actieve rol te laten spelen in de organen van het werkoverleg.

c. RAAD VAN KOMMISSARISSEN

Volgens de structuurwet van 1971 heeft de raad van commissarissen de volgende bevoegdheden:

1. balans en verlies- en winstrekening met toelichting vaststellen
2. aangaan of verbreken van fusies en joint-ventures goedkeuren
3. belangrijke investeringen zijn aan de goedkeuring van de raad onderworpen, evenals
4. sluiting van de onderneming en wijziging van de akte van oprichting
5. ontslag van een aanmerkelijk aantal arbeiders
6. ingrijpende wijziging in de arbeidsomstandigheden
7. de raad benoemt en ontslaat de direktieleden (de merkwaardige bepaling dat ontslag van een direktielid niet kan plaatsvinden dan nadat de aandeelhoudersvergadering is gehoord dient uit art. 52-L WvK te worden geschrapt).

De structuurwet zal — in het kader van de nieuwe bevoegdheden van het BP — dienen te worden aangepast in die zin, dat de bevoegdheden van de RvK verder dienen te worden versterkt. Bovendien zal een aantal uitzonderingsbepalingen moeten komen te vervallen onder andere dat Nederlandse ondernemingen die meer personeel in het buitenland hebben dan in Nederland (zogenoeten multinationals) niet onder de structuurwet zouden vallen.

Zolang het BP — in het kader van het hiervoor geschetste overgangsmodel — nog niet de bevoegdheden heeft alle of een meerderheid van de leden van de raad van commissarissen te benoemen en te ontslaan en de raad als geheel derhalve ook niet naar huis kan sturen, is het van belang dat alle commissarissen of in ieder geval de gedelegeerde commissarissen een bepaalde portefeuille beheren waarvoor zij in eerste instantie verantwoordelijk zijn (technies kommissaris, financieel kommissaris, sociaal kommissaris, kommissaris marketing en reclame, kommissaris buitenland enz.).

In de huidige overgangssituatie kunnen werknemers op deze wijze in elk geval een claim leggen op de voor hen belangrijkste onderdelen van het beleid, en daarmee hun invloed in die sektor vergroten.

d. DIREKTIE

Volgens de huidige structuurwet worden de direktieleden genoemd en ontslagen door de raad van commissarissen.

In de aanstellingsbrieven zullen taken en bevoegdheden nauwkeurig moeten worden omschreven. Voor wat direktie en hogere staf betreft zullen taken en bevoegdheden voornamelijk moeten liggen op het terrein van de beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering. De grote beleidslijnen dienen te worden vastgesteld door de RvK.

Alleen via de raad van commissarissen kan het BP de positie van de direktie ter discussie stellen, meer in het bijzonder via de kommissaris die de betreffende portefeuille beheert. Het is derhalve van belang dat het BP kennis draagt van en mede invloed uitoefent op de inhoud van de aanstellingskontrakten. Het is duidelijk dat binnen een demokraties model de positie van de direktie dient te worden ingeperkt en van de gekozen vertegenwoordigers (RvK en BP) te worden versterkt.

Het vraagt derhalve om een ander type kommissaris die voor het geld dat hij daarvoor ontvangt meer tijd aan de onderneming besteedt en zich intensiever met de bedrijfsbelangen inlaat.

De uitvoerende macht van de direktie is door het eitelijke kennismonopolie en het dagelijks kontakt met de praktijk toch al groot.

Hoewel de direktie — ook in onze opvatting — ruime armslag dient te hebben is meer toezicht en betere controle gewenst.

Bevoegdheden van raad van commissarissen en Bedrijfsparlement dienen daarop te worden afgestemd.

Pier van Gorkum

INGEZONDEN: NAVOKONGRES 2

Voordat ik inga op de inhoudelijke materie met betrekking tot het Navo-kongresbesluit, moet ik toch eerst reageren op hetgeen Kees Waagmeester schrijft over de geringe deelname aan dit kongres. Hij verwijt ons in het augustusnummer teveel nonchalance: Velen van diegenen die het niet eens waren met de besluiten genomen op het bewuste kongres konden gewoonweg niet aanwezig zijn.

De kongresdatum, nota bene drie weken na de gemeenteraadsverkiezingen liet niet toe dat velen aanwezig konden zijn. En dat wordt de mensen die de afgelopen maanden zich met de verkiezingen hebben bezig gehouden verweten. De tijd voor nauwkeurige voorbereiding heeft de meesten gewoon ontbroken. Ik wil tot actie oproepen tegen dit kongresbesluit.

Zoals Leo Brouwer zegt moeten wij ons niet uit de markt prijzen Met Hylke Tromp zeg ik ook dat we voort moeten gaan op de weg die we ingeslagen hadden: namelijk de huidige kern-wapenstrategie. Je kunt de Nederlandse bevolking niet duidelijk maken dat de Navo ook een oorlogsgevaar is, althans niet op de wijze die het kongres inslaat.

Men heeft sinds de Tweede Wereldoorlog steeds geloofd dat alle heil en zegen, alle welvaart en welzijn afkomstig was van het monsterverbond dat Navo heet.

Slechts 36 procent van de PPR-kiezers stemt met de besluiten van 22 juni in. Daarom vraag ik: waar blijft de wil van de kiezer. Zij hebben gekozen voor een PPR die duidelijk in de wereld stond. Daarom vraag ik, nee ik eis dat het novemberkongres wél een verstandige strategie voor de toekomst zullen bepalen en het besluit om uit de Navo te treden zullen herroepen. Ik zal er zijn en streven naar een PPR, die zich wel van CPN en PSP weet te onderscheiden.

P. de Peuter
Raamsdonksveer (NB)

INGEZONDEN: NAVOKONGRES 3

Hierbij betuig ik mijn volledige instemming met het ingezonden artikel van de heer B. Vennix uit Dongen (NB) in de PPRAK van augustus en gedeeltelijk met dat van de heer Hylke Tromp uit Berlijn met de naar mijn smaak onsmakelijke titel: „Een juist en moe-

dig besluit dat van politiek onbenul getuigt”.

De heer Tromp heeft heel duidelijk aangetoond, dat het kongres niet de mening van die kiezers heeft vertolkt, dat de partij beter eerst een intro-spektie had kunnen houden dan zo voor het front van de natie de leuze „Nederland uit de NAVO” uit te bazuinen.

Ik vind het niet verstandig wat men op 22 juni heeft gedaan.

M. Nooy
Beverwijk

INGEZONDEN: DENNENDAL

De werkgroep Maatschappelijk Welzijn van het aktiecentrum Den Haag is bijzonder verontwaardigd over de houding van de Tweede-Kamerfractie ten opzichte van de Dennendalkwestie. Deze verontwaardiging beperkt zich niet tot de opmerking dat de fractie „het” niet in het partijpolitieke vlak wilde trekken.

Voor een politieke partij is zo'n houding vaak moeilijk te handhaven. Het gevaar zit er anders in dat die partij zich uiteindelijk over de meeste zaken niet meer uitsprekt, wat onzes inziens niet in overeenstemming is met de bedoelingen van haar kiezers.

Maar ten aanzien van de Dennendalkwestie diende een zwijgen van de PPR-fractie allang geen „buiten de partijpolitiek houden” meer. De rechtse partijen waren volop bezig de in Dennendal verwezenlijkte vernieuwingen doelbewust kapot te maken. Op zo'n moment betekend zwijgen dat dat vrijuit kan plaatsvinden. Het is dan een soort struisvogelpolitiek die in onze samenleving al te veel gemeengoed is geworden. Wij vinden het onvoorstelbaar dat nu juist de PPR een dergelijk vrij spel der (rechtse) krachten toelaat, en nalaat haar solidariteit te tonen.

Hoewel in een aantal Kamerdebatten het Nieuw-Dennendalstreven systematies door de Kamermeerderheid werd aangevallen, heeft de PPR-fractie gezwegen. Hoewel een enkeling als Van der Lek een stukje nivellering van macht in de praktijk probeerde na te streven, liet de PPR-fractie zich niet of nauwelijks horen.

Maar toen Dolf zich uiteindelijk wel in de openbare debatten liet horen, weigerde hij zelfs ekspliciet Nieuw-Dennendal te steunen. En, onzes inziens volledig in tegenspraak met eerdere uitingen van het partijbestuur, weigerde hij uitdrukkelijk een dergelijke steun. De PPR-fractie wilde geen schuldvraag stellen, en wilde geen uitspraak doen over de toen nieuwe, maar al erg omstreden, beheerder. Maar wat er nog het meest uitsprong was de uitdrukkelijke steun

die Dolf gaf aan de meeste ideeën van de staatssekretaris(!).

In feite maakte hij daarbij twee kanttekeningen. Ten eerste wilde hij veel bevoegdheid voor de, toen al met het „leegontslaan” van Nieuw-Dennendal gestarte, nieuwe beheerder. En ten tweede had hij veel kritiek op het gebrek aan besluitvaardigheid van de staatssekretaris. Achteraf zou je bijna gaan denken dat die laatstgenoemde de PPR te serieus heeft genomen: hij heeft uiteindelijk een besluit genomen, en wat voor.

Al met al zijn wij behoorlijk teleurgesteld in de houding van de Tweede-Kamerfractie ten aanzien van Dennendal; bovendien heeft ook de Eerste-Kamerfractie zich (in tegenstelling tot de rechtse partijen) hierover niet laten horen.

Hierbij willen we dan wél onze waardering uitspreken over de, van een progressieve groepering te verwachten, houding van het partijbestuur ten aanzien van Dennendal. Waarom de fractie meent een dergelijke houding zo volledig te kunnen negeren blijft voor ons een groot vraagteken. Nieuwsgierig zijn we zonder meer naar wat onze bewindslieden er eigenlijk aan gedaan hebben om het voor zo'n regering toch wel erg beschamende ingrijpen in zo'n belangrijk stuk vernieuwing te voorkomen.

Werkgroep Maatschappelijk Welzijn
van het aktiecentrum Den Haag

INGEZONDEN: DENNENDAL 2

Beste vrienden,

In de PPRAK van augustus voelde ik me een paar maal gewaarschuwd tegen een radicalisme, dat wijsheid en beleid veronachtzaamt, namelijk door Leo Brouwer (Een dwarsligger die zichzelf uit de markt prijst verliest zijn waarde) en Hylke Tromp (Een juist en moedig besluit dat van politiek onbenul getuigt).

Ik wil een andere waarschuwing laten horen, en wel naar aanleiding van het artikel De PPR en Dennendal (pag. 10).

Laten we goed opletten, met welke zaak of heet hangijzer we ons vereenzelvigen en later door anderen zullen worden geïdentificeerd, we kunnen ook de verkeerde barrikades beklimmen!

Misschien weten Dirk Smit en de andere sympatisanten van Nieuw-Dennendal meer dan ik. Ik heb echter mijn informatie van mensen, die werkzaam zijn in de zwakzinnigzorg, die ik als integer beschouw, en die de ideeën van Nieuw-Dennendal in praktijk brengen, maar die bij mij toch heel sterke vermoedens wekken, dat:

- de op zich goede grondgedachten soms amateuristisch, soms op erg riskante wijze zijn gerealiseerd;
- in bepaalde opzichten zelfs dingen zijn gebeurd, die volkomen in strijd zijn met deze grondgedachten;
- de fouten niet alleen liggen bij deze regering (die misstappen zie ik duidelijk), maar ook bij Nieuw-Dennendal en misschien nog meer bij de vroegere commissie, die naar ik meen circa 1971 de kwestie heeft bekeken.

Ook na lezing van vroegere artikelen in De Nieuwe Linie over Nieuw-Dennendal was ik trouwens niet overtuigd.

dat het gelijk en ongelijk hier duidelijk bij de ene respectievelijk de andere partij liggen.

Heeft deze hele aangelegenheid niet een sterk partijpolitiek karakter gekregen, in de trant van: de vijand van mijn tegenstander is natuurlijk mijn vriend?

C. Schultemaker
Eindhoven

INGEZONDEN: JAMES EARL GRANT JR.

Onlangs heb ik een brief ontvangen van doctor James Earl Grant Jr., een geleerde die om politieke redenen gevangen zit. Het contact tussen ons is gelegd dankzij Amnesty International. Dr. Grant zit gevangen in de federale gevangenis van de staat Atlanta. De Amerikaanse justitie beweert dat hij van plan was vluchtelingen voor de justitie te helpen. De enige getuigen tegen hem waren de twee beweerde vluchtelingen met een groot strafblad van gewelddadige misdrijven. Grant is een politiek activist. Zware kriminele beschuldigingen tegen de twee getuigen werden ingetrokken in ruil voor hun getuigenis tegen Grant. Grant vraagt in de bewuste brief om hulp voor hemzelf en al degenen die om politieke redenen gevangen zitten. Hij schrijft, dat een kaart of een brief aan hem persoonlijk gericht weliswaar wonderen doet voor het moreel. Het is echter geen effectief middel om zijn vrijheid en die van zijn medegevangenen in Atlanta te bewerkstelligen.

Daarom vraagt hij hen, die sympathiek staan tegenover datgene wat hij en zijn medestanders voorstaan, namelijk het Amerikaanse systeem omverwerpen, en een vrije samenleving scheppen, waar ieder mens mens kan zijn (in plaats van een machine), waar ieder mens het recht van vrije meningsuiting heeft en van dat recht óók gebruik mag maken, waar ieder mens gelijkwaardig is en waar ieder individu gelijkwaardige ontplooiingskansen heeft, te schrijven naar de gouverneur

van Noord-Carolina.

De gouverneur is de enige persoon, die hun vrijheid kan bewerkstelligen. Het adres is: Governor of North Carolina, J. E. Holshouser, State Capitol, Raleigh, North Carolina, U.S.A. 27611. Ik hoop van harte dat vele PPR-leden aan deze oproep van Grant gevolg zullen geven. Het is immers het minste wat we kunnen doen voor diegenen die omwille van hun politieke overtuiging gevangen zitten.

Bert Kroesen
Elim (DR).

REGERING STELT PPR OP DE PROEF

In antwoord of schriftelijke vragen van Pier van Gorkum heeft minister Boersma van Sociale Zaken meegedeeld, dat een nieuwe regeling inzake samenstelling, structuur en bevoegdheden van de ondernemingsraden waarschijnlijk niet op korte termijn zal worden uitgebracht. Minister Boersma verschuilt zich achter het feit, dat hij de adviezen hierover vanuit de Sociaal-Economische Raad nog niet heeft ontvangen. Wel zullen er twee kleine wetwijzigingen nog dit jaar worden ingediend. De regering heeft in haar eerste regeringsverklaring toegezegd, dat de nieuwe regeling niet later dan in 1975 gerealiseerd zou zijn. Het zijn met name de werkgevers die geen enkele behoefte hebben aan een nieuwe regeling. Nu wij dit schrijven heeft voorzitter Van Veen van het VNO duidelijk gezegd niet te willen onderhandelen over bijvoorbeeld het investeringsbeleid van de ondernemer. De minister wil het advies van de SER persé afwachten alvorens met zijn wetsontwerp te komen. De PPR heeft destijds juist een termijn geëist waarbinnen het ontwerp moest worden ingediend om verschoond te blijven van vertragingstactieken.

AGENDA

27 september: Bestuursvergadering

2 oktober: Radio-uitzending PPR 18.20 uur Hilversum 1

5 oktober: Kerngroepvergadering

8 oktober: Bestuursvergadering

16 oktober: Radio-uitzending PPR 18.20 uur Hilversum 1

DE DERDE NOTA RUIMTELIJKE ORDENING

In verband met de struktuurschema's van de derde nota ruimtelijke ordening zoekt de fraktie-themagroep Milieu mensen die zich willen inwerken in één van de volgende onderwerpen: vliegvelden, wegen en spoorwegen, havens, scheepvaartwegen, buisleidingen, elektriciteit, waterhuishouding, afvalstoffen, stedelijke inrichting en landelijke gebieden.

In het komende zittingsjaar zullen op al deze gebieden nota's (struktuurschema's) verschijnen, op grond waarvan het beleid in de komende decennia gevoerd zal worden. Over deze nota's worden hoorzittingen gehouden. Het zou geweldig zijn, als de PPR op alle nota's commentaar zou kunnen geven! Schriftelijk aanmelden bij de Studiestichting, Marlies Neervoort, Singel 277 Amsterdam.

GEEF ONS DE RUIMTE

In september begint een grootscheeps inspraakproject over de derde nota ruimtelijke ordening. In deze nota van minister Gruijters wordt de richting aangegeven, waarin het met onze ruimte moet gaan. Deze nota gaat, (ondanks goede aanzetten), nog teveel uit van de groeifilosofie. Het is daarom belangrijk enige politieke druk in de goede richting te geven.

Kamerleden en bewindslieden kunnen alleen niets doen. Er moet druk komen vanuit de bevolking. Vandaar de oproep aan PPR-leden om aan dit inspraakproject mee te doen.

Meld je aan bij het plaatselijk actiecentrum.

Daar kun je krijgen:

- een eenvoudige samenvatting van de oriënteringsnota
- een brochure waarin een dertigtal „oriënteringsritten” zijn opgenomen.
- een vragenlijst die je alleen of met anderen kunt beantwoorden.
- het commentaar van de PPR-milieuwerkgroep op de oriënteringsnota.

Betrek je vrienden erbij, ook als ze geen PPR-lid zijn.

Het commentaar van de PPR milieuwerkgroep op de belangrijke oriënteringsnota ruimtelijke ordening is verkrijgbaar op de Studiestichting, tegen een geringe vergoeding.

Singel 277, telefoon (020) 22 60 18, Amsterdam.

Het studiebuero is tegenwoordig bereikbaar onder een nieuw telefoonnummer: (020) 22 60 18, 's middags is er altijd iemand aanwezig.

Marlies Neervoort

BELEIDSNOTA

Het in november aftredende partijbestuur biedt in deze nota het najaarskongres 1974 de volgende beleidsvoorstellen aan. Nadat in hoofdstuk I de politieke doelstellingen van de PPR worden geformuleerd, wordt in hoofdstuk II aangegeven hoe er aan het partijprogramma verder kan worden gewerkt. Hoofdstuk III gaat uitvoerig in op de vraag hoe de partij kan dienen als middel op onze politieke doelstellingen te verwerkelijken.

Op de agenda van het kongres staan de volgende onderwerpen:

- fraktieverantwoording
- bestuursverantwoording
- beleidsvoorstellen
- verkiezing partijbestuur
- verkiezing kongrespresidium 1975
- begroting 1975
- aanpassing huishoudelijk reglement
- voorstellen aktiecentra

De beleidsvoorstellen en de begroting 1975 vindt u in deze PPRAK. De overige kongresstukken waren niet op tijd klaar, maar zullen zoveel mogelijk in de volgende PPRAK worden gepubliceerd of rechtstreeks aan de aktiecentra worden toegezonden.

De termijn waarbinnen amendementen moeten zijn ingediend sluit volgens het huishoudelijk reglement op 15 oktober. Omdat dit erg snel is, geeft het partijbestuur de aktiecentra de gelegenheid om tot 22 oktober amendementen in te dienen.

De aktiecentra wordt verzocht vóór 1 november a.s. hun stemgerechtigde kongresdeelnemers op te geven aan het partijburo. Over de wijze waarop volgt nog nader bericht.

BELEIDSNOTA

inleidende opmerkingen

I POLITIEKE DOELSTELLINGEN VAN DE PPR OP LANGERE TERMIJN

II WERKEN AAN HET PARTIJPROGRAMMA

- A. Voorstellen kongresdata
- B. Thema- en werkgroepen
 - 1. aanduiding
 - 2. taken

- 3. werkprocedure
- 4. bevoegdheden
- 5. het programwerk van de thema- en werkgroepen
- C. Studiestichting
- D. Verkiezingsprogramma 1977-1981
- E. Het regeerakkoord
- F. 1975: het jaar van de vrouw

III HOE REALISEREN WE ONZE DOELSTELLINGEN?

(de partij als middel)

- A. Karakter van de partij
- B. Onze organisatie
 - 1. Inleiding
 - 2. De huidige situatie
 - 3. Voorstellen
 - 4. Nawoord
- C. Funktioneren van het partijbestuur
 - 1. Samenstelling
 - 2. Taken en bevoegdheden
 - 3. Vergaderschema
 - 4. Werkwijze
- D. Samenwerking met anderen
 - 1. Samenwerking met andere partijen
 - 2. Kontakt met aktiegroepen
 - 3. Buitenlandse kontakten
- E. Versterking van de partij
 - 1. Vergroten van het aantal leden en aktiecentra
 - 2. Vergroting van het aantal kiezers
 - 3. Verbetering van de organisatie (partijburo)
 - 4. Vorming en scholing
 - 5. Kommunikatie en informatie
 - 6. Raads- en statenwerk (+ Gemeentepaper)
 - 7. Versterking van de financiële basis

I POLITIEKE DOELSTELLINGEN VAN DE PPR OP LANGERE TERMIJN

De Politieke Partij Radikalen heeft op haar kongres van februari 1973 gekozen voor vier werkerreinen. Daarmee heeft ze aangegeven welke de grote problemen zijn waar we voor staan:

1. De uitbuiting van de Derde Wereld en het voortduren van de bewapeningswedloop, die een duurzame VREDE in de weg staan;
2. De ongelijke verdeling van inkomen, kennis en macht die echt WELZIJN voor veel mensen onmogelijk maakt;
3. De vergaande aantasting van het MILIEU en het opraken van grondstoffen en energie;
4. Het ontstaan van steeds sterkere MACHTS-structuren die werkelijk meebeslissen nergens toelaten en waarop zelfs de parlementaire democratie geen invloed meer heeft.

Het bestuur stelt zich voor dat deze vier werkerreinen en hun onderlinge samenhang in de komende jaren prioriteit blijven genieten in ons partijwerk.

Dit betekent dat:

- in het werken aan het partijprogramma
 - in de werkschema's en structuur van de werkgroepen
 - in de activiteiten van de studiestichting
 - in het verkiezingsprogramma 1977-1981
 - en in onze inbreng in het regeerakkoord 1977-1981
- deze vier werkerreinen als hoofdthema's zullen zijn terug te vinden.

Reeds in de afgelopen jaren is er in allerlei vormen door onze partij aan deze problemen gewerkt. Een voorbeeld is de NAVO-diskussie die het afgelopen jaar in de aktiecentra is gevoerd. Uit deze diskussie is gebleken dat de PPR de NAVO „beschouwt als een organisatie die door haar bestaan het bewerkstelligen van duurzame vrede en veiligheid in Europa en de wereld in de weg staat”.

Het NAVO-kongres van 22 juni j.l. heeft vervolgens besloten dat de PPR „zich zal inspannen om Nederland los te maken van de NAVO”. In plaats van nog langer medeverantwoordelijk te zijn voor de immorele en levensgevaarlijke bewapeningswedloop zou ons land in samenwerking met gelijkgezinde landen nieuwe wegen moeten zoeken om de blokvorming te doorbreken, om te komen tot duurzame vrede ontspanning en ontwapening, en uiteindelijk tot een mondiaal veiligheidsstelsel. Er moet gezocht worden naar oorzaken van geweld, naar mogelijkheden om geweld te voorkomen en naar nieuwe vormen van verdediging.

Met dit laatste zal de PPR op korte termijn een begin maken door voorbereidingen te treffen voor het houden van een studiekonferentie sociale verdediging. Voor wat betreft de nadere uitwerking van de principebesluiten van het NAVO-kongres van juni 1974 in een aantal konkrete stappen op korte termijn, stelt het bestuur voor in juni 1975 een vervolg-NAVO-kongres te houden.

Naast de vredesproblematiek heeft ook het MILIEU de

afgelopen tijd grote aandacht gehad in het PPR-werk. Dit is ondermeer tot uitdrukking gekomen in talrijke acties, publikaties en studiedagen en niet in het minst in de discussie in de hele partij naar aanleiding van de programvoorstellen voor het najaarskongres 1973. Helaas heeft een brand op het partijburo de kongresstukken betrekking hebbend op het milieuprogram grondig vernietigd, zodat dit onderdeel op genoemd kongres moest worden geschrapt. Het bestuur hoopt dat het in 1976 te houden milieukongres niet het lot van zijn voorganger zal ondergaan.

Hoewel uiteraard de WELZIJNSproblematiek in al het PPR-werk was „ingebakken”, is het systematische studie- en programwerk in deze sektor wat later op gang gekomen dan in de sectoren vrede en milieu. In het afgelopen jaar is echter een veelbelovende start gemaakt, waarvan in de komende jaren de resultaten door de hele partij zullen moeten worden verwerkt, uitmondend in een welzijnkongres in 1977.

Tenslotte het thema MACHT.

Het meer fundamenteel doordenken van de problematiek van de macht en met name de economische macht krijgt naar de mening van het bestuur voor onze partij een steeds dringender karakter.

Gelukkig kan ook hier reeds voortgebouwd worden op een zekere traditie in de partij. Denk maar eens aan het initiatief-voorstel van Jacques Aarden in de Tweede Kamer betreffende een parlementaire enquête naar de „economische macht.

Voorts hebben belangrijke programmastukken als „Nu is het meest radikale nog niet goed genoeg” en „PPR-ronduit” reeds duidelijk gemaakt dat het ontstaan en ongecontroleerd voortbestaan van machtskonsentrasies steeds weer — direkt of indirekt — is terug te voeren op de ondemokratiese ordening van onze ekonomie. Dit is een rode draad die door alle politieke problemen heen loopt en steeds weer een werkelijke (radikale) oplossing in de weg blijft staan.

Ten gevolge van de huidige economische orde, gebaseerd op een vrije ondernemingswijze produktie, die slechts gericht is op het blijven groeien van produktie en konsumptie, is de werkelijke macht niet meer aan de parlementaire democratie maar — onkontroleerbaar — aan grote economische machtskonsentrasies zoals bijvoorbeeld de wereldconcerns.

Daar komt bij dat onze hele maatschappij heeft leren denken in dezelfde termen: prestatie betekent groei, groei betekent invloed en macht.

Het visiestuk, waarvan de tekst werd vastgesteld op het kongres van november 1973, geeft de demokratiese ordening van de ekonomie „voorrang boven alle andere ordeningen” (denk aan de ordening van het hele welzijnsterrein, het onderwijs, enz.).

„Het uitgangspunt moet zijn dat de rijkdommen van de wereld voor allen zijn en het gebruik gezamenlijk geregeld wordt. Dit geldt zowel voor de verhoudingen tussen de volkeren en rassen, de verhoudingen tussen de deelnemers aan het arbeidsproces, de verhoudingen in het onderwijs, als voor de verhoudingen tussen mannen en vrouwen in huwelijk en maatschappij”.

Het ligt voor de hand dat ook bij het programmawerk de demokratiese ordening van de ekonomie nu voorrang krijgt. Tegelijk stellen we in het visiestuk vast dat ingrepen op een verkeerde ontwikkeling die niet steunen op een meerderheid van denken en voelen, slechts schijnoplossingen bieden. Veranderen moeten uit de gemeenschap zelf voortkomen.

Dat houdt in: met alle kracht blijven werken aan mentaliteitsverandering. Steeds meer mensen moeten zich bewust worden van de noodzaak van een politiek, gericht op solidariteit en ontspanning, op bescherming van het milieu en op het spreiden van macht. Steeds meer mensen moeten zich in hun eigen omgeving daarvoor inzetten.

De PPR moet op hun werk inhaken via aktie in en buiten het parlement. Alleen deze weg (werken op alle terreinen tegelijk) kan ons de nodige steun geven om de economische strukturen te veranderen én tegelijk enige garantie bieden dat we daarbij onze uitgangspunten

vasthouden. Want als we de oude machtsstrukturen slechts zouden inruilen voor nieuwe, hebben we niets bereikt.

II WERKEN AAN HET PARTIJPROGRAMMA

● A VOORSTELLEN KONGRESDATA

We hopen in het voorgaande enigszins te hebben ingeleid het nu volgende voorstel voor een planning van te houden kongressen. Hiermee is zoveel mogelijk rekening gehouden met de stand van zaken in de vier themagroepen, die een belangrijke rol zullen spelen in de kongresvoorbereiding.

Voorts dient te worden bedacht dat in verband met bestuursverkiezingen en begrotingen, elk najaarskongres op z'n minst voor een deel een huishoudelijk karakter zal moeten hebben.

Kongresplanning

één dag: juni 1975 vervolggkongres over NAVO

twee dagen: nov. 1975 huishoudelijk kongres/ programkongres ekon. macht

één dag: juni 1976 programkongres milieu

twee dagen: nov. 1976 huish. kongres/verkiezing kand.

Tweede Kamer verkiezingsprogram

?? : voorjaar 1977 regeerakkoord

één dag: najaar 1977 huishoudelijk kongres/ programkongres welzijn

● B DE THEMA- EN WERKGROEPEN

Alvorens in te gaan op de rol van deze groepen in het werken aan het partijprogram, wil het bestuur nog eens formuleren op welke wijze zij de aanduidingen, de taken en bevoegdheden van deze groepen geregeld zou willen zien.

1. Aanduiding

Ter wille van enige uniformering in het naamgebruik stellen wij de volgende formuleringen voor:

themagroep:
de groep die als stuurgroep optreedt voor de werkzaamheden, c.q. werkgroepen op het gebied van één van de centrale ppr-issues, te weten: vrede, macht, milieu en welzijn

werkgroep:
de groep die ofwel opgericht is ter bestudering van een onderdeel van de problematiek die valt onder één van de vier centrale ppr-issues (bv. verkeer in milieuwerkgroep) ofwel gericht zijn op de bestudering van een problematiek, die bv. voor de kamerfractie is (bv. werkgroep onderwijs, werkgroep binnenlandse zaken)

kommissie:
groep die zich bezig houdt met de bestudering van een „ad-hoc-problematiek” (bv. kommissie „privacy en persoonsregistratie”)

2. Taken

a. Themagroepen

— (doen) formuleren van PPR-beleid op voor de themagroep relevante beleidsgebieden, ten behoeve van program, nota's e.d.

— „doorlichten” programstukken, nota's e.d. op eigen thema; (letten op samenhang en konsistentie binnen het thema)

— toetsen beleid PPR-vertegenwoordigers

— overleg plegen met andere themagroepen, zodat er samengewerkt wordt bij problemen, die tot het werkterrein van meerdere themagroepen behoren

— kontakten (doen) onderhouden met thema- of werkgroepen van andere progressieve partijen

— koördinerend optreden t.a.v. werkgroepen die op het terrein van de themagroepen werkzaam zijn

b. Werkgroepen

— formuleren PPR-beleid voor eigen vakgebied ten

behoefte van program, nota's e.d.

- steun aan plaatselijke en provinciale besturen en aan partijbestuur
- steun aan fracties, zowel gemeentelijk, provinciaal als landelijk
- toetsen beleid PPR-vertegenwoordigers, in samenwerking met themagroepen
- contacten onderhouden met soortgelijke werkgroepen van andere progressieve partijen
- actieve steun verlenen aan actiegroepen, voorzover akties passen binnen de PPR-doelstelling

c. Overige commissies

- als werkgroepen

3. Werkprocedure

Thema- en werkgroepen kunnen op initiatief van partijbestuur of fractie worden ingesteld, dan wel uit een initiatief van de leden. In de beide laatste of andere gevallen is melden bij partijbestuur noodzakelijk om onder PPR-vlag te kunnen opereren.

Thema- en werkgroepen moeten zelf hun werkprogramma kunnen bepalen met voldoende ruimte voor verzoeken van partijbestuur en fractie. Dat betekent dat fractieleden in de gevormde groepen bij voorkeur geen dominerende rol mogen spelen als „trekker” of „stuwer”.

Voor een verantwoorde programmering van het werk zal regelmatig overleg tussen kontaktpersonen van thema- en werkgroepen, partijbestuur en fractie noodzakelijk zijn. Dit overleg zal in een duidelijke regeling vorm moeten krijgen. Voor zover themagroepen als stuurgroep functioneren voor werkgroepen zullen binnen dergelijke verbanden eigen regels moeten gelden. De samenstelling van themagroepen kan onafhankelijk zijn van daarin functionerende subgroepen, maar evenzeer uit leden van die groepen zijn gevormd. Voor de gewenste samenhang in werken verdient de laatste opzet de voorkeur.

(Kommissies Milieu en Vrede kennen een dergelijke opzet)

4. Bevoegdheden

Thema- en werkgroepen kunnen hun nota's, verklaringen, programmbijdragen etc. eerst als PPR-stuk naar buiten brengen als deze zijn geaksepteerd door partijbestuur c.q. kongres. Binnen de partij moet het werk van thema- en werkgroepen door henzelf vrij ter discussie kunnen worden gesteld. Voorzover niet op verzoek van partijbestuur of fractie worden de thema- en werkgroepen geacht voor eigen verantwoording te opereren, voorzover mogelijk binnen de statuten en reglement. N.B. Voor alle overige commissies (al dan niet ad hoc) geldt, voorzover van toepassing, het gestelde voor de werkgroepen.

Slotopmerking

Nadruk verdient dat in alle discussiewerk steeds de in behandeling genomen zaken in de groepen vanuit de vier hoofdthema's moeten worden beschouwd.

5. Het programwerk van de thema- en werkgroepen

Zoals reeds vermeld, zijn ter uitvoering van het kongresbesluit om de werkterreinen vrede, macht, milieu en welzijn prioriteit te geven, indertijd vier centrale themagroepen in het leven geroepen, die als stuurgroep optreden voor één der genoemde terreinen.

Deze themagroepen en de binnen hun terreinen opererende werkgroepen zullen hun programwerkzaamheden nauw moeten afstemmen op de planning van de programmkongressen.

Zij zullen ruim van te voren ten behoeve van de discussie in de aktiecentra, informatiemateriaal beschikbaar moeten stellen. Voorts zal in samenwerking met het partijbestuur ervoor gezorgd dienen te worden dat het discussiemateriaal wordt „omgezet” in programvoorstellen die geschikt zijn voor amendering en besluitvorming, zowel in de aktiecentra als uiteindelijk op het kongres. Dit vergt van de thema- en werkgroepen een nauwkeurige tijdsplanning.

Het bestuur dient erop toe te zien, dat de planning en de

onderlinge afstemming ook inderdaad gebeuren. Dit hoofdstuk willen wij afsluiten met een korte schets van de stand van zaken in elk der themagroepen:

themagroep macht:

Op dit moment blijkt nog geen themagroep macht te functioneren. Wel wordt door de studiestichting en de Tweede-Kamerfractie op dit terrein al werk verzet. Het bestuur zal hoge prioriteit moeten geven aan het van de grond komen van een dergelijke groep, zeker vanwege de voorbereiding en follow-up van het najaarskongres 1975.

themagroep milieu:

Deze draait volop en heeft de afgelopen jaren een grote produktiviteit ontwikkeld. Na het mislukken van het programmonderdeel milieu op het najaarskongres '73, is men energiek aan het werk gegaan met de voorbereidingen van nieuwe en kennelijk nog betere stukken voor een toekomstig kongres. De partij zal het nog wel merken. Momenteel functioneren binnen het kader van deze themagroep de werkgroepen verkeer, planologie, energie, vervuiling, landbouw, produktie- en konsumptiebeheersing, macht en onderwijs. Verschillende van deze groepen zijn begonnen aan de voorbereiding van studiedagen over hun onderwerpen.

themagroep vrede:

Ook deze groep kenmerkt zich door een grote activiteit. Hun deelname aan de voorbereiding van het NAVO-kongres in juni '73 heeft model gestaan voor de ideeën van het bestuur met betrekking tot toekomstige programmkongressen.

Een eerste taak van deze groep zal zijn het voorbereiden van het vervolg-NAVO-kongres in juni 1975. De werkgroep Internationale veiligheid is hieraan reeds begonnen. Voorts is een werkgroep Sociale Verdediging ingesteld ter voorbereiding van de reeds genoemde studiekonferentie over dit onderwerp. De werkgroep „nationale veiligheid” zal eind 1974 een nota publiceren over de dienstplicht. Meer aandacht zal besteed moeten worden aan Europese Zaken, een stiefkind in het PPR-werk. Het bestuur zal de werkgroep op dit terrein dienen te activeren.

Van de werkgroep „ontwikkelingssamenwerking” zal de partij binnenkort een geheel herschreven nota „Ons werkterrein is de wereld” kunnen verwachten. Andere plannen zijn nota's over het „koncentratielanden-beleid”, „De West”, „Het E.E.G.-associatiebeleid”, en de „Kosmopolitische vorming”. Waarschijnlijk zal op het moment van het najaarskongres de werkgroep „Rechten van de Mens” reeds gereedgekomen zijn met een nota „Geweld en Bevrijding”, hetgeen eveneens geldt voor een nota van de werkgroep Midden Oosten.

themagroep welzijn:

Zoals reeds eerder vermeld, is deze groep bezig zichzelf te reorganiseren waardoor de voorwaarden geschapen worden voor een produktieve toekomst. Er wordt gewerkt aan een welzijnsnota, die hopenlijk het komend voorjaar in boekvorm zal verschijnen. Hierbij wordt nader ingegaan op de „knelpuntennota” van C.R.M. Op dit moment functioneren in deze sektor tevens de werkgroepen PPRO-emancipatie, sociale verzekering, samenlevingsopbouw, gezondheidszorg, kinderscherming, cultuur, kunstbeleid en creatieve vorming, onderwijs en vorming en tenslotte justitie.

• C STUDIESTICHTING

Naast de thema- en werkgroepen, zijn de activiteiten van de „Studiestichting voor Radikale Politieke Vernieuwing” van groot belang voor het programwerk. Immers, van deze stichting kan worden verwacht dat zij onderbouwend materiaal levert voor het vertalen van de PPR-ideeën en doelstellingen in konkreet beleid. Afstemming van de planning van de projekten van de studiestichting op de programwerkzaamheden van de partij als geheel is dan ook gewenst. Er dienen

voorwaarden te worden geschapen voor regelmatig overleg met het bestuur en de thema- en werkgroepen. Dankzij de talrijke persoonlijke unies (mensen die zowel in projecten van de studiestichting als in werkgroepen meedraaien), is dit overleg tot nu toe redelijk verlopen. Het bestuur acht echter meer structurering van het overleg in de toekomst noodzakelijk. Momenteel heeft de studiestichting de volgende projecten onder handen:

Centraal thema: economische groei

1. hoofdprijs: sociaal economisch beleid en groei

onderdelen hiervan: economische orde, landbouw, multi-nationals, selectieve groei.

2. welzijn

3. ondernemingsraden

4. onderwijs

5. werkgroep 3e nota ruimtelijke ordening

Over al deze projecten zijn nota's in meer of minder verder gevorderd stadium.

Verdere plannen: een studiedag over Europese politiek, medewerking aan het kongres economische macht, gezamenlijke studiedagen met de Wiarda Beckman Stichting, (PvdA) over o.a. onderwijs, ondernemingsraden, Europese politiek.

• D VERKIEZINGSPROGRAM 1977-1981

Hoewel het nog ver in de toekomst lijkt, eist een werkelijk democratische procedure dat de voorbereidingen voor dit verkiezingsprogramma zo snel mogelijk door het bestuur ter hand worden genomen. Wij zullen als partij reeds in een vroeg stadium dienen te weten welke programmapunten wij bij onze progressieve partners willen inbrengen in een regeerakkoord. Ook de kiezers zullen wel willen weten wat de PPR wil en wat haar onderscheidt van de andere partijen. Een concreet voorstel voor de totstandkoming van het verkiezingsprogramma achten wij een zaak van het nieuwe bestuur, in overleg met kerngroep, de thema- en werkgroepen.

• E HET REGEERAKKOORD

Zoals reeds is gesteld, zal de PPR haar eigen programma moeten inbrengen in de onderhandelingen over een nieuw regeerakkoord 1977-1981. Dit uiteraard in de veronderstelling dat het kabinet in zijn huidige samenstelling de rit volledig zal uitzitten. Het overleg met de andere progressieve partners over de procedure voor het tot stand komen van een regeerakkoord is reeds van start gegaan. In het permanent overlegorgaan van de progressieve partijen is voorgesteld dat een procedurecommissie zich bezig gaat houden met de vorming van het eerstvolgende akkoord en de wijze van totstandkoming. Wij willen graag benadrukken dat de vraag op welke wijze zo'n akkoord tot stand komt, van bijzonder groot belang is voor de progressieve samenwerking en met name voor de rol van onze partij hierin.

Denk maar eens aan de behandeling van de verschillen in programma's der progressieve partijen (o.a. de NAVO problematiek).

Hier zijn vele alternatieven denkbaar zoals:

a. niet proberen op verschilpunten compromissen te bereiken, hetgeen betekent dat ze niet in het regeerakkoord worden opgenomen.

Deze verschilpunten kunnen dan

— of na de verkiezingen punten van overleg worden bij opstelling van het definitieve kabinetsprogramma

— of de verschilpunten worden na de verkiezingen in het parlement uitgevochten

b. vooraf wordt geprobeerd compromissen te sluiten die dan in het regeerakkoord worden opgenomen.

c. verschilpunten worden voorgelegd aan de leden der partijen. Een gezamenlijke stemming geeft uitsluitsel. Uiteraard is de lijst van alternatieven voor uitbreiding vatbaar.

Het bestuur stelt zich voor over deze zaken vooral overleg te plegen met de kerngroep.

Tot nu toe heeft het bestuur het beleid gevolgd in het overlegorgaan niet te streven naar gedetailleerde regeerakkoorden, maar contacten af te sluiten m.b.t. hoofdlijnen van beleid. Daarbij zou de mogelijkheid open blijven vrije punten te hebben, d.w.z. in plaats van een compromis een vermelding van de verschillende partijstandpunten. Deze punten moeten dan in het parlement worden uitgevochten.

Een voordeel hiervan is dat deze de macht en het aanzien van het parlement zal vergroten. Op die manier zullen de kiezers duidelijker dan ooit tot nu toe gekonfronteerd worden met de uiteenlopende opvattingen binnen het linkse blok. De verwachting is dat meer mensen zich in dat geval aangetrokken zullen voelen tot progressief Nederland. Ook de werfkracht van de PPR zal groter kunnen worden. Het vraagt van bestuur en partij in de komende periode wel een bezinning op wat ons programmaties onderscheidt van andere progressieve partijen en wat daarvan zo hard is dat geen compromissen kunnen worden getolereerd. Bedacht zal daarbij moeten worden, dat in de verkiezingsstrijd eventuele vrije kwesties veel aandacht zullen krijgen en de partijen hierdoor zullen profileren.

Op korte termijn zal een programcommissie van de progressieve vier zich gaan bezighouden met het schrijven van een concept-regeerakkoord voor de volgende kabinetsperiode. Het is duidelijk dat van de PPR regelmatig inbreng en beoordeling zal worden gevraagd. Het grote voordeel van de tot nu toe te volgen procedure is dat veel meer mensen dan voorheen werkelijke invloed kunnen uitoefenen.

Immers onderdeel voor onderdeel zal geruime tijd ter discussie staan. Tot het verleden zal behoren dat slechts enkele bestuursleden op het laatste moment in slopende nachtelijke vergaderingen vergaande beslissingen moeten nemen. Het partijbestuur (pb) staat in de komende periode voor de taak deze nieuwe gang van zaken te organiseren. Overwogen moet worden opnieuw een inspraakobject à la SOL op te zetten d.w.z. door het werken met discussiegroepen in de hele partij.

• F 1975: HET JAAR VAN DE VROUW

Door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties is 1975 uitgeroepen tot „jaar van de vrouw”. Het is de vraag of dit zo'n gelukkig idee is. Het gevaar is niet denkbeeldig dat een bestaand probleem veel te geïsoleerd wordt opgevat en daardoor niet werkelijk wordt aangepakt.

Hoe dan ook: dit besluit zal leiden tot talloze studiedagen en publicaties over de positie van de vrouw. Voor de PPR een aanleiding om één van haar doelstellingen, „de gelijkwaardigheid van de vrouw”, nog eens kritiek te bezien en haar gedachten daarover onder de aandacht te brengen.

De plaats van man en vrouw in onze maatschappij is heel nauw verweven met de bestaande structuren en opvattingen. Man en vrouw zitten gevangen in een door de samenleving sterk bepaalde rol. Beiden moeten zich daaruit bevrijden. Daarom is het ook niet juist om van „de emancipatie van de vrouw” te spreken. Om gezin en maatschappij zo te willen en te kunnen inrichten dat de vrouw en de man zich zinvoller kunnen ontplooiën moet niet alleen de mentaliteit — de gangbare opvatting over de specifieke rollen van man en vrouw — veranderen, ook de structuren moeten aangepakt worden. Op korte termijn is bovendien een aantal concrete maatregelen nodig:

— een bouw- en vestigingsbeleid, waarin ruimte is voor eigen initiatief t.a.v. het bij elkaar brengen van verschillende leefgemeenschappen en alleenstaanden en het combineren van activiteiten;

— een gerichte politiek van werving, opleiding en bijscholing van volwassen vrouwen;

— flexibeler werktijden voor man en vrouw; zonder dat daardoor het deelnemen aan de verschillende sociale verzekeringen in gevaar komt;

— waarborgen inzake toepassing van het beginsel van gelijke beloning;

— betaalbare crèches, betere opvang van kinderen buiten de scholen;
enzovoorts.

Mede gelet op de functie van een politieke partij lijkt met name het op gang brengen van een stuk emancipatie-wetgeving op dit moment uiterst zinvol en ook te realiseren.

Daarom stellen wij aan het kongres voor de werkgroep „PPR-Emancipatie”, samen met enige juridies deskundigen, op korte termijn met voorstellen te laten komen voor PPR-initiatieven.

III HOE REALISEREN WE ONZE DOELSTELLINGEN? (de partij als middel)

A KARAKTER VAN DE PARTIJ

De wijze waarop wij als partij willen werken en de vormgeving daarvan in organisatiestructuur en reglementen, dient een afspiegeling te zijn van onze doelstellingen. Dit betekent onder andere dat controle op en een maximale decentralisatie van macht in onze partij zelf waargemaakt moet worden. Eveneens zullen binnen de partij voorwaarden moeten worden geschapen voor maximale ontplooiing van elk partijlid.

Dat hier ook bij horen respect voor elkaars mening en onderlinge solidariteit lijkt ons een vanzelfsprekendheid. Een andere eis die aan de organisatie als geheel gesteld mag worden, is dat deze zo effectief mogelijk kan werken aan de verwezenlijking van haar politieke doelstellingen. Het is niet alleen een taak van het bestuur, maar ook van alle andere organen in de partij (trouwens ook van alle leden), deze uitgangspunten te bewaken. Organisatiestructuur en reglementen zullen voortdurend hieraan moeten worden getoetst.

B ONZE ORGANISATIE

1. Inleiding

Er is sinds de oprichting van de PPR nogal wat tot stand gekomen binnen de partij. Het handjevol idealisten dat in 1968 van start ging, heeft zich uitgebreid tot een klub die meespeelt in de Nederlandse politiek. Na een serie tegenvallers sloeg de PPR aan bij de kiezers en vond er een onstuimige groei van het ledental plaats. Zo is de PPR in de laatste twee jaar gegroeid van ca. 5000 naar ca. 13.000 leden op dit moment. We zijn vertegenwoordigd in de regering, in alle provinciale staten, in een bijzonder groot aantal gemeenteraden en tenslotte in steeds meer organisaties in het politieke en maatschappelijke leven. Vanzelfsprekend stelt zulk een groei steeds hogere eisen aan onze organisatie.

2. De huidige situatie

(Onder het motto: Alvorens zich te beklagen, moet men zich afvragen: zou ik een ander willen zijn? Godfried Bomans.)

Om tot een aantal uitspraken te komen ter verbetering van de organisatie van de PPR moeten we ons allereerst realiseren dat die organisatie er op de een of andere manier gekomen is en vorm gekregen heeft. Die ontstane organisatie moeten we dan nader onder de loupe nemen en ons afvragen of zij wel zo fijn in elkaar zit en functioneert zoals we zouden willen. Vandaaruit kunnen we vervolgens wat suggesties doen ter verbetering. En die zijn dan op zich nog ter discussie. Immers op het punt van de organisatie zijn er zoveel zinnen als er mensen zijn. Steeds is er gevraagd om een visie op de organisatie van de PPR, te behandelen op het najaarskongres van '74. De mensen die zich op deze materie geworpen hebben, hebben zich beperkt tot een aantal uitspraken. Daar is een aantal redenen voor op te noemen:

— We moeten niet komen aan zaken die goed lopen.

— Bij praten over de organisatie hebben we de neiging de structuren en de verantwoordelijkheden heel scherp en tot in details af te palen. In de praktijk echter willen we ons juist daarvan losmaken, om de noodzakelijke flexibiliteit niet te verliezen. Organisatie-schema's moeten dan ook vaak binnen een jaar weer worden herzien.

— Er zitten in het optreden van de PPR nogal wat

elementen die kenmerkend zijn voor een **beweging** en die laat zich niet strak organiseren, heeft dat in zeker opzicht ook niet nodig. Van organisatie-onderzoek wordt in het algemeen teveel verwacht; zelden komt men mei volstrekt nieuwigheden. Zo dit al gebeurt, worden deze in het algemeen niet met gejuich overgenomen. Het kan bijdragen tot het opsporen van knelpunten op basis van analyses werk. Het kan inzicht verschaffen in de bouw van de organisatie, de te onderscheiden functies en het ontwikkelen van werk- en besluitvormingsprocedures. Bovendien wordt het denken in termen van organisatie ontwikkeld en levendig gehouden.

— Van een goede organisatie als zodanig moet evenmin alles verwacht worden. Zij garandeert niet het uitblijven van problemen, zoals bijvoorbeeld het misbruiken van macht. De mentaliteit van vele „PPR-mensen” met een groot wantrouwen ten opzichte van de macht van bestuurders sluit niet uit dat binnen de PPR diezelfde „PPR-mensen” er op uit zijn een maximum aan invloed te vergaren (= macht).

De verderop weergegeven konklusies (in de vorm van kongres-uitspraken) zijn ontstaan uit een aantal punten van kritiek op de organisatie van de PPR en haar functioneren. Ten einde een oordeel te kunnen geven over de konklusie volgen hier eerst de punten van kritiek:

- Niet elk partijorgaan houdt zich aan zijn specifieke functies binnen de partij. Lang niet altijd is dat een kwestie van opzet. Veelal is sprake van het oppakken van taken die andere partijorganen laten liggen of van het al te spontaan ontplooiën van activiteiten. Zo heeft het partijbestuur de Tweede-Kamerfractie nog al eens verweten in zijn verantwoordelijkheid te zijn getreden. Een ander voorbeeld is dat de kerngroep uitspraken doet waarmee binnen de partij gewerkt wordt alsof het kongresuitspraken zijn geweest.

- De partij overrompelt zichzelf vaak met het nemen van besluiten. Op kongressen en kerngroepvergaderingen bestaat weinig neiging bepaalde voorstellen nog eens rustig te overwegen alvorens definitief te besluiten. De onwankelbare overtuiging van indieners van voorstellen laat een rustig overwegen en uitstel van besluiten of uitspraken niet toe. Raadpleging van deskundigen en het zich uitspreken van de basis kan of wil men vaak niet afwachten.

- Teleurstellend is de opkomst naar kongressen en ledenvergaderingen. Nu het kongres bestaat uit het door de aktiecentra aan te wijzen stemgerechtigde vertegenwoordigers hangt het van die aktiecentra af hoe het kongres besluit. De (beperkte) ervaring die we tot nu toe hiermee hebben is weinig bevredigend en belooft niet veel goeds voor de toekomst. Het is zeer de vraag of de aktiecentra als geheel iets doen aan kongresvoorbereiding; hebben zij niet te veel volstaan met het sturen van vertegenwoordigers die dan zelf maar uit moeten maken hoe te stemmen bij alles wat aan de orde komt?

- De samenstelling en het bijeenroepen van de kerngroepvergaderingen heeft met name in het nabije verleden veel te wensen over gelaten. In allerlei belangrijke politieke en organisatorische zaken heeft de kerngroep beslissende invloed gehad. Het kon desnoods als een soort alternatief kongres bijeen geroepen worden. Of de mening van de kerngroep representatief is voor de basis is twijfelachtig.

- In de besluitvorming wordt per probleem dat zich voordoet te veel geïmproviseerd. Een commissie ad hoc met vaak verregaande bevoegdheden heeft tot nu toe voor bijna elk specifiek probleem voor een oplossing moeten zorgen. Een belangrijk deel van de besluitvorming wordt hiermee — niet altijd verantwoord — door gekozen bestuurders gedelegeerd aan niet-gekozen anderen. Daar vaak in elke afzonderlijk geval weer anders te werk wordt gegaan is de doorzichtigheid en doelmatigheid vaak ver te zoeken. Besturen verliezen zich in een zee van detailzaken, waardoor hoofdzaken vaak uitgesteld of geheel aan anderen overgelaten moeten worden.

- In het niet al te gediciplineerde organisatorische klimaat van de PPR komen nog al eens uitspraken, nota's e.d., van partijleden, volksvertegenwoordigers en werkgroepen in

het nieuws als officiële PPR-standpunten. Een en ander heeft de PPR in de ogen van met name de partijen waarmee wordt samengewerkt, niet altijd even betrouwbaar gemaakt, waardoor enerzijds conflicten ontstonden, anderzijds wél-officiële uitspraken niet altijd serieus genomen worden.

● PPR-volksvertegenwoordigers hebben het binnen de partij ten opzichte van de hen controlerende organen moeilijker dan daarbuiten in de politieke arena. De verantwoording verloopt zelden vlekkeloos. Overmatig wantrouwen roept irritaties op. Van beide kanten lijkt behoefte te bestaan aan regelmatige en geregleerde verantwoording. Er hoeft dan geen vrees te bestaan voor onvoldoende verantwoording, evenmin voor onvoldoende voorbereiding daarop.

● Een onstuimigheid in groei en in activiteiten heeft in zeker opzicht geleid tot het verloren gaan van samenhang in het functioneren van de partij. De communicatie binnen de partij is niet van dien aard dat de samenhang optimaal is. De vraag om verbetering van de communicatie is te horen op alle niveaus en in alle sectoren van activiteiten binnen de partij.

Tot zover de kritische overwegingen. Na een stukje organisatie-theorie, gericht op de PPR, legt het partijbestuur in het volgende een aantal uitspraken voor aan het kongres, die voor zover zij worden overgenomen in de reglementen moeten worden verwerkt. Konkrete reglementswijzigingen en aanvullingen zullen door een volgend kongres nog moeten worden bekrachtigd.

3. Voorstellen

We zullen er op moeten letten dat noodzakelijke functies binnen de PPR (landelijk, provinciaal en plaatselijk) daadwerkelijk toegewezen en uitgeoefend worden op alle niveaus in de organisatie en dat goede procedurele afspraken garanderen dat er een behoorlijk functionerende organisatie ontstaat. Met bijzondere aandacht voor een goede communicatie!

Als hoofdfuncties zijn te onderscheiden:

1. beleidsvaststelling
2. programmering/vaststellen prioriteiten
3. beleidsontwikkeling
4. uitvoering
5. controle

Deze hoofdfuncties moeten in elke beleidssector onderkend en toegepast worden. De hoofdzaken van beleid kunnen als volgt worden uitgewerkt:

Artikel 2 van de statuten geeft als hoofddoelstelling: „De PPR stelt zich ten doel het actief deelnemen aan het politieke leven in Nederland, vanaf een gezindheid die is gericht op vernieuwing van de samenleving.” Daarvoor is nodig:

1. het opstellen van een program
2. het ontwikkelen van een strategie om het plan uitgevoerd te krijgen
3. het samenwerken met andere partijen en actiegroepen. Dit vereist:
4. het inrichten van een organisatie die 1 t/m 3 realiseert
5. het aanwijzen van vertegenwoordigers (binnen het parlementaire stelsel)

Om de organisatie in stand te houden en om in de organisatie de taken geformuleerd en uitgevoerd te krijgen is noodzakelijk:

6. het aanwijzen van personen voor de verschillende organen en functies binnen de partij
7. het ontwikkelen van statuten en reglementen en van een financieel beleid

In het volgende doet het kongres van de PPR de volgende uitspraken t.a.v. de organisatie van de partij en haar functioneren:

= T.a.v. de hoofdfuncties:

- I. De hoofdfuncties binnen de partij dienen als volgt te zijn verdeeld:
- beleidsvastst. - kongres - prov. ledenverg. - aktiecentrum
- programmering - partijbestuur - prov. bestuur - bestuur a.c.
- beleidsontwikk. - thema-, werkgroepen en commissies -

landelijk, provinciaal, plaatselijk

- beleidsuitv. - TK- en EK-leden bewindslieden - staten-leden gedeputeerden - raadsleden burg. en weth.'s
- controle - partijbestuur - prov. bestuur a.c.
- kerngroep en kongres - ledenvergadering - aktiecentrum

= T.a.v. de besluitvorming:

II. Kongres en ledenvergadering nemen pas besluiten over belangrijke beleidszaken na voorstudie door thema- en/of werkgroepen, commissies (ad hoc) of studiestichting en na voorbehandeling in de aktiecentra.

III. Op de aktiecentra rust de demokratiese verplichting naar alle kongressen en provinciale ledenvergaderingen (stemgerechtigde) leden af te vaardigen, aan wie zij een zeker mandaat geven, vastgesteld in een vooraf te houden vergadering van het aktiecentrum.

IV. Kerngroepleden, gekozen door provinciale ledenvergaderingen, dienen zich te verantwoorden in de provinciale ledenvergadering. In geval van belangrijke (aktuele) politieke zaken wordt voorafgaand aan de kerngroepvergadering de provinciale ledenvergadering bijeen geroepen waarin een zeker mandaat wordt vastgesteld voor de kerngroepleden.

V. Werk- en besluitvormingsprocedures dienen in de vorm van een draaiboek te worden vastgelegd. Het partijbestuur biedt het volgende najaarskongres uitgewerkte voorstellen aan.

= T.a.v. de beleidsuitvoering:

VI. Politieke uitspraken namens de partij kunnen uitsluitend worden gedaan door het kongres, de kerngroep en het partijbestuur. Uitspraken van provinciale en plaatselijke aktiecentra kunnen alleen het lokale beleid betreffen.

VII. Thema- en werkgroepen adviseren gevraagd en ongevraagd vertegenwoordigers, aktiecentra en bestuursorganen t.a.v. beleid en/of politieke akties in konkrete situaties.

= T.a.v. de communicatie en verantwoording:

VIII. a. Verantwoording van volksvertegenwoordigers moet op alle kongressen en ledenvergaderingen (kunnen) plaats vinden. Tweede- en Eerste-Kamerfrakties dienen tussentijds verantwoording af te leggen in alle kerngroepvergaderingen.

b. Ten behoeve van de organen die de controlefunctie uitoefenen dient de vorm waarin aan deze organen verantwoording afgelegd moet worden nader te worden uitgewerkt. Het partijbestuur biedt ook hierover konkrete voorstellen aan op het volgend najaarskongres.

IX. Openheid en adequate uitwisseling van informatie binnen de partij dienen als volgt te worden gerealiseerd:

- de controle op belangrijke organen en bestuurskolleges, voorzover door openbaarheid te bereiken dient nader te worden geregeld in de vorm van een „getrapt” te noemen toegankelijkheid van vergaderingen. (Bijv.: alleen kerngroepleden kunnen te allen tijde de vergaderingen van partijbestuur en Kamerfrakties bijwonen).
- plannings vergaderdata en -verslagen worden tussen alle organen uitgewisseld en in hoofdzaken gepubliceerd in de PPRAK en andere PPR-publikaties (provinciaal en plaatselijk)

- periodiek worden voor afstemming van activiteiten en prioriteitstelling kontaktbijeenkomsten gehouden tussen voorzitters en/of sekretarissen van alle, of groepen van partijorganen.

- (Bijv.: — partijbestuur — prov. bestuur
— prov. bestuur — best. aktiecentra
— partijbestuur — thema- en/of werkgroepen
— themagroep — werkgroepen
— themagroepen onderling, al dan niet met

deelneming van vertegenw. van best. organisaties.

- periodiek worden kontakt- en studiebijeenkomsten gehouden voor volksvertegenwoordigers, op plaatselijk, provinciaal en landelijk nivo.

- vergaderingen van frakties van volksvertegenwoordigers worden door een bestuursvertegenwoordiger bijgewoond en omgekeerd, te weten:

- raadsfractie — bestuur aktiecentrum
 - statenfractie — prov. bestuur
 - TK-fractie — partijbestuur
- (Verslagen van vergaderingen worden steeds in **beide** vergaderingen behandeld)

4. Nawoord

Bij velen heerst de mening dat een goede organisatie belemmerend zou kunnen werken op de dynamiek, het „partij in beweging zijn”. Het bestuur is het hier niet mee eens. Juist een goed funktionerende organisatie schept voorwaarden voor slagkracht, voor snel reageren. Het maakt energie en tijd vrij die anders door eindeloze verwikkelingen over niet goed geregelde procedures wordt opgeslokt. Het spreekt eigenlijk vanzelf dat buitenparlementaire activiteiten niet in een structuur kunnen worden vastgelegd. Ze moeten worden gedaan!

C FUNCTIONEREN VAN HET PARTIJBESTUUR

De omvang en intensiteit van het bestuurswerk maken het gewenst vooraf een duidelijke structuur aan te brengen. Alleen als er goede afspraken gemaakt worden over taakverdeling, bevoegdheden en planning is het mogelijk dat elk lid van het partijbestuur zijn of haar tijd en energie op de best mogelijke manier besteedt. Het huidige bestuur is van mening dat het nieuwe partijbestuur uit 19 personen dient te bestaan. Dit aantal is gebaseerd op de taken die het partijbestuur moet vervullen. In het onderstaande worden het kongres voorstellen voorgelegd over de gewenste samenstelling, van het bestuur, over een regeling van taken en bevoegdheden binnen het bestuur en over het schema van o.i. noodzakelijke vergaderingen. Tot slot volgen enkele voorstellen m.b.t. de werkwijze van het nieuwe partijbestuur.

1. Samenstelling

Een inventarisatie van het partijbestuurswerk leidt tot het volgende voorstel inzake de bestuurssamenstelling. Omdat een aantal taken te groot is voor één persoon wordt van vijf bestuursleden het werk niet gespecificeerd. De afkortingen DB, P en O verwijzen naar het onderdeel „Taken en bevoegdheden”.

1. voorzitter, taken:

- representatie naar binnen en naar buiten
- kontakt met andere partijen (o.m. Overlegorgaan)
- kontakt met frakties en bewindslieden
- voorzittersoverleg
- troubleshooter”. DB, P

2. vice-voorzitter, taken:

- vervangend representatief
- procesbewaking tijdens vergaderingen
- kontakt met andere partijen
- kontakt met frakties en bewindslieden
- kontakt met PPR-vertegenwoordigers in andere organisaties. DB, O

3. sekretaris politiek, taak:

- voorzitter taakgroep politiek (zie onderdeel „Taken en bevoegdheden”) DB, P

4. sekretaris organisatie, taak:

- voorzitter taakgroep organisatie (zie onderdeel „Taken en bevoegdheden”), DB, O

5. sekretaris partijbestuur, taken:

- ten dele voorbereiden en uitvoeren van bestuurs-, taakgroep- en DB-besluiten — belast met controle op afspraken — koördinatie van de kommunikatie tussen en binnen bestuur, DB en taakgroepen — verantwoordelijk voor notulering bestuurs- en DB-vergaderingen — supervisie van het partijburo, DB, O

N.B. Voorgesteld wordt om de naam van de huidige adjunct-sekretaris (een betaalde funktionaris) op basis van zijn taken te wijzigen in „sekretaris partijbestuur”. De sekretaris partijbestuur is op grond van zijn funktie (q.q.) lid van het algemeen bestuur en van het DB. Hij of zij wordt niet gekozen door het kongres maar benoemd door het partijbestuur.

6. penningmeester, taken:

- financieel beheer en financieel beleid; woont DB-vergaderingen bij voorzover het om financiële zaken gaat, O

7. sekretaris buitenland

wegens het toenemende werk is het nodig dat deze funktie wordt afgesplitst van die van de sekretaris politiek, P

8. bestuurslid vorming en scholing

- stichting vormingswerk i.o. — kontakt met te benoemen vormingsleider — kadertraining, P

9. bestuurslid publiciteit

- stichting publiciteit i.o. — PPRAK — kontakt met de pers — radio- en tv-uitzendingen — public relations, P

10. bestuurslid partij-opbouw

- ledenwerving — oprichting aktiecentra — stimuleren van aktiecentra, O

11. bestuurslid raads- en statenwerk

- groep raads- en statenwerk — gemeentePaPeR, P

12. bestuurslid voor kontakten met werkgroepen en studiestichting, P

- 13. bestuurslid voor kontakten met kongres(presidium) en kerngroep(kommissie), O

14. bestuurslid buitenparlementaire aktie

- kontakt met aktiegroepen — eigen akties PPR, P

15. algemeen bestuurslid

- 16. algemeen bestuurslid

17. algemeen bestuurslid } **dit zijn geen mensen die niets te doen hebben: het is de bedoeling dat ze belast worden met die taken waar één persoon te weinig voor is**

18. algemeen bestuurslid

19. algemeen bestuurslid

2. Taken en bevoegdheden

In het onderdeel „Samenstelling” zijn de taken van het bestuur opgesomd. Er moet echter ook worden vastgesteld waar deze taken ter diskussie komen en hoe de beslissingsbevoegdheid binnen het bestuur is geregeld. De ervaring heeft geleerd dat het ondoenlijk is alles wat zich onder verantwoordelijkheid van het partijbestuur afspeelt, ook in bestuursvergaderingen te bespreken. Het algemeen bestuur (AB) zou zich moeten beperken tot de grote lijn, d.w.z. — bespreking van de politieke zaken van de dag (parlementaire zaken, ontwikkelingen in binnen- en buitenland); — het innemen van standpunten (voorbereid door de taakgroepen en het DB).

Alle overige zaken worden besproken in de taakgroepen en het dagelijks bestuur, die ook zelfstandig kunnen beslissen over het werk dat hen toebedeeld is. Een bestuurslid dat geen lid is van een bepaalde taakgroep, kan binnen een week na verschijnen van de notulen van die taakgroep alsnog onderwerpen daaruit voor behandeling in het algemeen bestuur voordragen. Het huidige partijbestuur heeft goede ervaringen opgedaan met het werken in twee **taakgroepen**, namelijk de taakgroep politiek (P) en de taakgroep organisatie (O). Deze taakgroepen bereidden de bespreking van politiek resp. organisatorische onderwerpen in het algemeen bestuur voor. Hierdoor werd een belangrijke tijdsbesparing bereikt. Het partijbestuur stelt niet alleen voor deze werkwijze voort te zetten, maar pleit er bovendien voor de taakgroepen en het dagelijks bestuur (DB) over de hen toegewezen onderwerpen te laten beslissen (uiteeraard blijven ze verantwoordelijk tegenover het algemeen bestuur, zie boven).

De **taakgroep politiek** houdt zich bezig met alle onderwerpen die in het onderdeel „Samenstelling” met een P zijn aangegeven. Het werk van deze taakgroep wordt gekoördineerd door de sekretaris politiek. Totnutoe kende de PPR een „algemeen sekretaris”, die zowel politiek als organisatorisch bezig was. Deze combinatie is te zwaar gebleken, zodat nu een tweedeling wordt voorgesteld. Alle zaken die bij het onderdeel „Samenstelling” door een O worden aangeduid liggen op het terrein van de **taakgroep organisatie**. Voorzitter van deze taakgroep is de sekretaris organisatie. Deze verricht een deel van het werk van de algemeen sekretaris die er totnutoe was (motivering zie bij taakgroep politiek).

Een derde taakgroep wordt gevormd door het **dagelijks bestuur** (DB). De werkzaamheden van het DB (die ten dele al zijn genoemd) zijn de volgende:

- kontakt met Kamerfrakties en bewindslieden,
- kontakt met gedeputeerden en wethouders,
- kontakt met andere partijen,
- beheer van het partijburo,
- financieel beheer (samen met de penningmeester),

- aanstelling van functionarissen,
- voorbereiding en agendering AB-vergaderingen,
- urgente politieke zaken.

3. Vergaderschema

Het is gewenst de bestuursvergaderingen op een vaste avond te houden: ieder kan er dan vooraf rekening mee houden. Daarbij verdient de maandagavond de voorkeur, omdat men zich dan tijdens het weekend kan voorbereiden. Ook een goede vergaderplaats (zowel wat bereikbaarheid als wat accommodatie betreft) is van groot belang.

Voorgesteld wordt het Jaarbeurskongrescentrum in Utrecht. Het vergaderschema zou er als volgt moeten uitzien:

- algemeen bestuur: 1 x per 14 dagen vanaf 19.00 uur
- taakgroepen: 1 x per 14 dagen vanaf 19.00 uur
- dagelijks bestuur: elke week van 17.00 tot 19.00 uur
- kongres: 2 x per jaar
- kerngroep: 6 x per jaar
- kontakt voorzitters en sekretarissen centrale werkgroepen 2 x per jaar (taakgroep politiek)
- kontakt provinciale besturen 2 x per jaar (taakgroep organisatie)

- vergadering met frakties 2 x per jaar
- vergadering met bewindslieden 2 x per jaar
- vergadering met gedeputeerden 1 x per jaar (DB)
- vergadering met wethouders 1 x per jaar (DB)
- weekends 4 x per jaar: — 1 x met echtgenoten etc. en kinderen, — 2 x met frakties en bewindslieden, — 1 x als bestuur alleen (of met een nog niet genoemde groep).

4. Werkwijze

De manier waarop het partijbestuur zou moeten werken is grotendeels al in het bovenstaande aangegeven. Hier volgen nog enkele aanbevelingen.

- De agenda voor het algemeen bestuur wordt opgesteld door het DB op voorstel van de taakgroepen.
- Een regelmatige schriftelijke verslaggeving binnen het bestuur is van belang. Elk bestuurslid dient 1 x per kwartaal schriftelijk verslag te doen van zijn of haar activiteiten. Elk bestuurslid moet de beschikking hebben over de notulen van fractievergaderingen.
- 1 x per zes weken moet de AB-vergadering beginnen met de rondvraag.
- Er wordt vanuit gegaan dat de Eerste- en Tweede-Kamerfractie een vaste vertegenwoordiger naar de partijbestuursvergaderingen zendt. Ook de bewindslieden horen regelmatig aanwezig te zijn (een en ander in onderling overleg).

D SAMENWERKING MET ANDEREN

1. Samenwerking met andere partijen

De relatie met de andere progressieve partners is voor de PPR zeer belangrijk voor het realiseren van onze doelstellingen. Binnen het permanent overlegorgaan van de drie (PvdA, D'66 en PPR) hebben zich belangrijke ontwikkelingen voorgedaan. De grondslag van het permanent overleg tussen de progressieve partijen heeft zich gewijzigd. Was die grondslag eerst gericht op een groei naar een progressieve volkspartij, na het voorstel van het bestuur van de Partij van de Arbeid om als tussenfase eerst een federatie te vormen, welk voorstel eerst door de PPR en later door de PvdA zelf werd afgewezen, werd de grondslag gewijzigd in een gezamenlijke verklaring waarin de vier progressieve partijen de politieke wil uitspraken om blijvend met elkaar te willen samenwerken. Op deze nieuwe grondslag was het ook voor de PSP mogelijk geworden toe te treden tot het permanent overlegorgaan.

In de toekomst wil de PPR blijven streven naar versterking en uitbreiding van progressieve bundeling, wat met name tot uitdrukking komt in de wil om samen met de anderen te komen tot een regeerakkoord voor de volgende regeringsperiode. We weten dat we nooit iets alleen zullen bereiken. Altijd samen met anderen. Met zorg kunnen we een neiging konstaten om de oude driedeling socialist, konfessionelen en liberalen als de enige politieke machtsrealiteit in de toekomst te beschouwen. Aangezien een dergelijke ontwikkeling uiterst ongewenst is voor de door ons nagestreefde noodzakelijke maatschappijveranderingen zal de PPR, samen met andere progressieven, moeten proberen deze ontwikkeling te

voorkomen. Als de CDA nog voor de verkiezingen van 1977 een politieke realiteit zou worden, is het nauwelijks denkbaar dat het kunststuk van Burger nog een keer wordt herhaald.

2. Kontakt met actiegroepen

Maatschappelijke veranderingen laten zich maar moeizaam en vaak uiterst langzaam realiseren via de parlementaire democratie. De oude partijstructuren zijn taai en weerbarstig. Maar weinig mensen, gezien het totaal, voelen zich er nog bij betrokken. Begrijpen doen ze er niet veel van. Allerlei actiegroepen met duidelijk herkenbare enkelvoudige doelen zijn vaak veel betere instrumenten gebleken om meningen te vormen en doelen sneller te verwezenlijken. Dit soort ad-hoc-democratie wordt ook steeds meer geaccepteerd. De PPR heeft zich altijd tot vele van deze actiegroepen aangetrokken gevoeld. Niet zelden werden acties voor een groot deel door PPR-leden mede gevoerd. Het is gewenst kontakten meer te intensiveren en zo parlementaire en buitenparlementaire actie te bundelen.

3. Buitenlandse kontakten

De internationale betrekkingen van de PPR beginnen steeds meer gestalte te krijgen. Niet alleen ekstern, maar ook intern.

Had aanvankelijk alleen de fractie een regelmatig buitenlands kontakt, nu hebben zowel bestuur als studiestichting regelmatig buitenlands kontakt. We kunnen rustig stellen dat daarvoor het startsein is gegeven op de Europese radikalenkonferentie te Bemelen begin 1974. Met de volgende partijen is een vrij nauw kontakt gegroeid: de Mouvement des Radicaux de Gauche (Fr), Politiek Alternatief, Union Radicale en Progressiste (B), de Engelse Liberal Party, maar vooral de Young Liberals, en de jongeren van Radikale Venstre (Den.).

Doel van samenwerking met buitenlandse politieke partijen

1. Het uitwisselen van ideeën, elkaar inspireren.
2. Het metterdaad helpen van elkaar, b.v. een actie ondersteunen met propaganda of geld, of een verzoek indienen bij een andere regering.

3. Het samen macht vormen; gemeenschappelijke actie, één fractie vormen in internationale organen (Europese partijvorming).

De volgorde kan als fasering van het doel worden opgevat. Het partijbestuur acht de internationale kontakten zo belangrijk dat het voorstelt in het nieuwe bestuur een sekretaris buitenland te benoemen. Deze zal op internationaal nivo samenwerking moeten zoeken (en onderhouden) met verwante partijen, en ervoor dienen te zorgen dat de PPR meedoet in het internationale partijpolitiekwerk. Dit in de hoop dat onze centrale doelstellingen ook buiten de grenzen aanhang verkrijgen. De toegenomen relaties met het buitenland hebben het partijbestuur ertoe gebracht een officiële Franse en Engelse naam voor de PPR vast te stellen, namelijk: „Parti Politique des Radicaux (de gauche) en „Political Party of Radicals”.

E VERSTERKING VAN DE PARTIJ

1. Versterken van het aantal leden en actiecentra

Ledenwerving moet uiteraard een voortdurende activiteit zijn, evenals er in alle gemeenten in Nederland actiecentra dienen te komen. Dat kan echter niet goed zonder dat er tegelijk aandacht besteed wordt aan zaken als opvang van nieuwe leden, vorming en scholing van alle leden, training van kader, begeleiding van nieuwe actiecentra e.d. Deze taken kunnen uiteraard niet alleen landelijk worden uitgevoerd. Vanuit het partijbestuur of een landelijke commissie kan men nu eenmaal niet goed ingeschoten zijn op plaatselijke situaties.

Wel is het mogelijk landelijk een aantal activiteiten zodanig te coördineren dat men vanuit de provincie op die coördinatie kan terugvallen. Maar het eigenlijke werk moet in de provincie en in de regio gedaan worden.

Om te beginnen is er dan een inventarisatie nodig: waar bestaan actiecentra en hoeveel leden hebben ze, waar hebben die behoefte aan; hoeveel PPR-stemmers zijn er en waar. Op basis van die gegevens kan elk provinciale bestuur een werkplan opstellen.

B.v. eerst verschillende aktiecentra opnieuw activeren, vervolgens in bepaalde plaatsen een ledenwerfaktie, zodat daar een aktiecentrum van de grond kan komen. Als de prioriteiten zijn vastgesteld kan de landelijke koördinatiekommissie om ondersteuning worden gevraagd: welk materiaal is nodig voor het werven van leden, zijn er aktiemodellen, wat is er nodig aan politieke training? Daarna kan een provinciale kommissie de plannen uitwerken met inschakeling van zoveel mogelijk aktieve leden in de te bewerken regio of plaats. Pas wanneer andere leden en andere aktiecentra zich medeverantwoordelijk gaan voelen bestaat er enige kans van slagen.

2. Vergroting van het aantal kiezers

In mei 1977 zijn er verkiezingen voor de Tweede Kamer. De voorbereidingen daarvoor zullen al in een vroeg stadium moeten beginnen. Sinds het aantal leden van gemeenteraden en Provinciale Staten na de laatste twee verkiezingen aanzienlijk is uitgebreid, hebben we de mogelijkheid om overal het gezicht van de PPR te laten zien. Dat gezicht moet ook blijven uit akties en stellingnames van de aktiecentra. Als de kiezers zich herkennen in wat ze dichtbij huis van de PPR zien, heeft dat effect op hun stemgedrag bij landelijke verkiezingen. Zoals al eerder gezegd is, vraagt het opstellen van een goed verkiezingsprogramma grote aandacht. Op zijn minst een jaar voor de verkiezingen zal er een landelijke kampagnekommissie aan het werk moeten. Deze klub zal de verkiezingskampagne moeten opzetten en heeft tot taak het kampagnewerk binnen de partij over de hele linie te stimuleren en te koördineren. Het verkiezingsmateriaal dient tijdig klaar te zijn zodat de ideeën van de PPR opnieuw op grote schaal bekend worden gemaakt. Op grond van de bevredigende ervaringen tijdens de laatste verkiezingskampagnes is het wenselijk ook nu weer een vrijgestelde kampagnekoördinator te benoemen. Het huidige partijbestuur heeft besloten het bekende vignet en de kleur blauw als officiële herkenningstekens van de PPR te gebruiken.

Deze beleidslijn dient in de vormgeving van publikaties en andere materialen tot uiting te komen.

3. Verbetering van de organisatie (partijburo)

Het landelijke sekretariaat (partijburo) dient te worden uitgebouwd tot een volwaardig apparaat, dat in staat is de partij in al zijn geledingen zo goed mogelijk van dienst te zijn.

Een personeelsbezetting van (de adjunkt-sekretaris plus) drie fulltime krachten is daarvoor een minimum-vereiste. Totnu toe bleef het aantal medewerkers steeds achter bij het toenemende aantal activiteiten dat van het partijburo gevraagd werd. Verdere personeelsuitbreiding is noodzakelijk. Hetzelfde geldt voor de technische uitrusting van het buro: de apparatuur moet worden aangepast naarmate de werkzaamheden zich vermenigvuldigen. Het landelijk sekretariaat is het uitvoerend orgaan van het partijbestuur.

Prioriteiten zijn:

- de leden- en kontributieadministratie
- het fungeren als informatiecentrum
- de verzending van de PPRAK
- de technische voorbereiding van kongressen, kerngroep- en partijbestuursvergaderingen.

Werkzaamheden ten behoeve van afzonderlijke aktiecentra, werkgroepen e.d. kunnen voorlopig alleen worden uitgevoerd voorzover de tijd dat toelaat en wat de aktiecentra betreft tegen vergoeding van kosten. Het archief van de PPR zal worden ondergebracht bij een hierop gespecialiseerd instituut. Er wordt vanuit gegaan dat aktiecentra, werkgroepen en individuele leden hun publikaties en andere dokumenten steeds zoveel mogelijk aan het buro ter beschikking stellen.

4. Vorming en scholing

Het bestuur kent vorming en scholing een belangrijke plaats toe in het geheel van de partijop- en uitbouw. De PPR-leden maken de politiek van en in de partij. In het kabinet, het parlement, de staten en raden en in allerlei buitenparlementaire activiteiten. Deze politieke activiteiten moeten op elkaar afgestemd worden. Steeds

opnieuw onderzocht of we wel doen wat we willen. Met welke groepen we willen samenwerken. Vorming en scholing zijn moeilijk te omschrijven begrippen. Iedereen heeft al een stuk vorming en scholing achter de rug. En dat gaat door tot de laatste adem. De PPR-vorming en scholing heeft tot doel de leden van de PPR met elkaar in kontakt te brengen zodat we door onze activiteiten een hechte basis vormen in de Nederlandse politiek. Nieuwe leden moeten niet alleen administratief verwerkt worden, maar ingeschakeld bij het vele werk. Er moet inzicht ontstaan in de wijze waarop de partij werkt. En alle leden moeten met elkaar kunnen praten over wat we willen, hoe we dat nastreven etc.

Het partijbestuur konstateert met vreugde, dat de Kommissie Vorming en Scholing met deze vraagstukken aktief bezig is. Deze kommissie heeft sinds haar oprichting in januari 1974 studiedagen (zowel over inhoudelijke als organisatorische zaken) georganiseerd. Er is een uitstekend affiche verschenen, dat gebruikt kan worden als uitgangspunt voor gesprek in allerlei groepen over de PPR. De enquête die onder de aktiecentra gehouden is, zal gebruikt worden als aanknopingspunt voor het werken met de aktiecentra. Deze enquête geeft een beeld van de konkrete behoeften. Deze zijn als volgt te onderscheiden:

- introduktiemogelijkheden/methodieken voor nieuwe leden,
- vaardigheidstraining,
- inhoudelijke scholing,
- studiemateriaal.

Toegesplitst op konkrete taken voor het bestuur c.q. de K.V.S. betekent dit, dat zal moeten worden voorzien in:

- begeleiding van aktiecentra voor introduktie-bijeenkomsten en scholing van nieuwe leden;
- training van leden van aktiecentra in gesprekstechniek, politieke aktie;
- kursussen, studiebijeenkomsten over: ruimtelijke ordening, welzijn, demokratisering/inspraak en openbaarheid, verkeer/openbaar vervoer, milieu, woningbouw, economische macht, werkgelegenheid, etc. Alles toegespitst op de PPR-politiek; wat wil de PPR ermee en hoe denkt de PPR dat te gaan doen?
- de produktie van studie- en scholingmateriaal.

Daarnaast ligt het in het voornemen van het bestuur om bijzondere aandacht (hoge prioriteit) te geven aan de opvang, introduktie en begeleiding van jongeren in de partij. Het politiek jongerenwerk in de partij zal daarom verder opgezet en uitgebouwd worden.

Het is duidelijk dat bovengenoemd programma veel zal eisen van de inzet van de partijleden. Bovendien zal voor dit programma ook het benodigde geld op tafel moeten komen. Slechts voor een klein gedeelte is de partij in staat om dit te financieren. Om toch dit programma te kunnen uitvoeren is:

- subsidie gevraagd aan Binnenlandse Zaken ten behoeve van het vormings- en scholingswerk in de partij;
- subsidie gevraagd aan CRM ten behoeve van het politieke jongerenwerk in de partij.

Het partijbestuur is bereid maximale politieke druk uit te oefenen teneinde de subsidieaanvragen gehonoreerd te krijgen.

Tenslotte spreekt het partijbestuur de hoop uit dat de Kommissie Vorming en Scholing op dezelfde enthousiaste wijze als totnu toe de uitvoering van dit programma zal voortzetten.

5. Kommunikatie en informatie

a. De interne kommunikatie

De kommunikatie binnen de partij laat nog veel te wensen over. Dit blijkt bij allerlei gelegenheden, op allerlei manieren. Er zijn echter enkele konkrete punten die met name de aandacht vragen:

— Bezoeken van PB-leden, fraktieleden en bewindslieden aan de aktiecentra zijn te incidenteel. Dit ondanks de verdeling van bestuurs- en fraktieleden over de verschillende provincies;

— Veel belangrijke inhoudelijke stukken blijven onbesproken in de aktiecentra. De respons op discussiestukken is niet bijzonder groot;

— De PPRAK verschijnt niet vaak genoeg en de produktietijd is te lang om echt bruikbaar te kunnen zijn

als communicatiekanaal.

Het aanpakken van deze drie punten zou een duidelijke verbetering kunnen betekenen van de communicatie binnen de partij. Men kan zich daarbij het volgende voorstellen:

— Aan het begin van elk bestuursseizoen zou een schema opgesteld moeten worden voor bezoeken van bestuursleden aan actiecentra. Daarbij moet wel een concreet onderwerp — al dan niet inhoudelijk — worden vastgesteld als aanleiding voor die bezoeken.

— Om een discussie in de partij over belangrijke inhoudelijke zaken snel en goed op gang te brengen zou als start steeds een serie gespreksavonden moeten worden gepland — per actiecentrum, per provincie, of per regio — waarbij deskundigen die de partij rijk is worden ingeschakeld. De verdere begeleiding van de discussie kan dan schriftelijk gebeuren.

— De PPRAK zou vaker moeten verschijnen. Daarvoor zijn extra financiën en extra mankracht nodig. Een actieve advertentie-werving — o.a. bij bevriende clubs — is één van de mogelijkheden om aan geld te komen. Indien financieel mogelijk zou een redaktiesekretaris moeten worden aangetrokken voor het uitvoerende werk, dat misschien gekombineerd kan worden met het werk voor de Gemeentepaper.

— Nota's, discussierapporten, (voorlopige) standpuntbepalingen e.d. zouden, voorzover ze niet in boekvorm verschijnen, in uniform formaat moeten worden uitgegeven als deel van het PPR-boek. Zo mogelijk als losbladige bijlage van de PPRAK, zodat ieder lid over een eigen exemplaar kan beschikken.

b. De communicatie naar buiten

Voor de dagelijkse gang van de publiciteit is de **Tweede Kamerfractie** veruit de belangrijkste instantie. Zij beslist zelf over de wijze waarop zij naar buiten wil treden, maar gezien het belang van haar activiteiten voor het „gezicht” van de partij, is overleg met de partijorganen noodzakelijk.

De volgende lijnen zouden gevolgd moeten worden:

— De fractie zou selectief te werk moeten gaan. Dit houdt in: niet iedere gelegenheid aangrijpen om „publiciteit te scoren”, en vooral de hoofd-items van de PPR goed bewaken en niet laten overnemen door anderen.

— De fractie zou activiteiten die op publiciteit gericht zijn goed moeten voorbereiden. Er mag niet de indruk gewekt worden van haastwerk.

— De fractie zou van al haar bijdragen in de Kamer-debatten korte samenvattingen voor de pers moeten maken. (Die samenvattingen kunnen ook gebruikt worden voor de verslaggeving naar de partij via de PPRAK.)

— De fractie zou in overleg met partijbestuur en bewindslieden een schema voor werkbezoeken, bezoeken aan actiecentra e.d. moeten opstellen. Via de regionale pers kunnen deze activiteiten belangrijke effecten naar buiten hebben; ze zijn bovendien noodzakelijk voor een goede communicatie binnen de partij.

— Een publiciteitsmedewerker van de fractie zou niet alleen moeten optreden als organisator in de concrete gevallen, maar ook moeten bewaken dat volgens de hierboven geformuleerde lijnen gewerkt wordt.

Het Partijbestuur speelt ten aanzien van de publiciteits-media een rol op de achtergrond. Alleen bij gelegenheden als congressen, kabinetsformaties, e.d. komt het meer naar voren.

Voor het partijbestuur gelden voor een deel dezelfde lijnen als voor de fractie:

— Enige zelfbeperking is op haar plaats, met name bij het uitgeven van verklaringen. Er moeten andere, meer creatieve vormen worden gezocht voor het naar buiten brengen van stellingnames.

— Het is belangrijk om naast de pers zoveel mogelijk betrokkenen (ook „tegenstanders”) van bepaalde ingenomen standpunten op de hoogte te stellen. Dat betekent: gerichte verspreiding op ruime schaal van op papier geformuleerde standpunten. Voor zover het daarbij gaat om groepen en organisaties die voor de PPR van strategisch belang zijn, zou dit schriftelijk contact gevolgd

moeten worden door persoonlijke contacten, bijv. per telefoon.

— Relaties met persmensen (ook met minder bevriende) moeten systematies worden opgebouwd. Veel contacten met journalisten lopen op dit moment via persoonlijke relaties. Iemand moet de opdracht krijgen om deze persoonlijke contacten (in het hele land) te inventariseren, zodat er optimaal gebruik van wordt gemaakt.

Bovendien moet de continuïteit worden gewaarborgd door meer mensen bij deze contacten te betrekken.

— De aktualiteit dient te worden bewaakt, zodat er door de PPR waar nodig op actuele ontwikkelingen gereageerd wordt, selectief en zo mogelijk creatief! Vooral als het gaat om belangrijke PPR-items is een snelle en rake reactie nodig.

— Ook de vorm waarin de partij zich presenteert moet bewaakt worden, of het nu gaat om een stroofolder of om een televisie-uitzending.

— PPR-vertegenwoordigers zouden getraind moeten worden voor optreden naar buiten. Dit geldt bijv. voor Kamerleden en bestuursleden i.v.m. radio- en TV-uitzendingen. Maar ook zouden er bijv. tips en suggesties voor het opstellen en uitgeven van verklaringen in de partij verspreid moeten worden.

Het geheel overziend komen we tenslotte tot twee conclusies:

1. Op korte termijn moet in onderling overleg een soort van „globale strategie” voor de PPR-presentatie worden geformuleerd. (Op welke items richten we ons, en in welke vorm?) Een nota die de Publiciteitsgroep in voorbereiding heeft kan hierbij wellicht als uitgangspunt dienen.

2. Overwogen moet worden of het niet mogelijk is iemand aan te trekken die de Public Relations van de PPR gaat verzorgen.

Op weg naar de Tweede Kamerverkiezingen kan dit van wezenlijk belang zijn.

6. Groep Raads- en Statenwerk

1. Bij het aannemen van het reglement op het kongres van november 1973 is de naam van de „Stuurgroep raads- en statenleden” veranderd in: „groep raads- en statenwerk”, waarin het dagelijkse werk gedaan zal worden door een stuurgroep raads- en statenwerk”. Deze naamsverandering is typerend voor de veranderde koers, die de groep in de toekomst zal moeten volgen:

1.1. De groep moet niet alleen een communicatie-mogelijkheid zijn voor raads- en statenleden, maar voor allen die betrokken zijn bij het gebeuren in gemeenteraden en provinciale staten (dus ook steunfracties etc.). (Wordt weergegeven in GROEP.)

Het gaat niet alleen om communicatie tussen mensen, maar ook om het uitstippelen en uitvoeren van een beleid van de partij op het nivo van provinciale staten en gemeenteraden (wordt weergegeven in WERK).

2. De concrete gestalte die het werk van de stuurgroep zal moeten krijgen kan in de volgende drie punten worden weergegeven (hoewel natuurlijk het zwaartepunt van het werk in staten en raden blijft liggen: het gaat om begeleiding!):

2.1. technische informatie (bv. welke beroepsmogelijkheden zijn er in dit of dat geval). Hierbij moeten we er rekening mee houden, dat we niet alle werk dat op dit terrein gebeurt, zelf ook nog eens kunnen gaan doen.

We zullen b.v. gebruik moeten maken van de technische kennis van de WBS en via deze van de VNG, van de stichting Burgerschapskunde etc. Daarnaast zullen we zelf moeten zorgen voor een mogelijkheid van individueel advies (= een centraal telefoonnummer, dat men kan bellen om doorverwezen te worden naar een deskundige).

2.2. Politiek-inhoudelijke informatie vanuit de basis-gedachte van de PPR. Hierbij moeten we vooral gaan denken aan Gemeentepaper, aan inhoudelijke studiedagen en aan activiteiten m.b.t. het opstellen van provinciale en gemeentelijke programma's. Ook de bestaande en nog op te richten werk- en themagroepen zullen een stuk van hun werk kunnen richten op provincie en gemeente. Ook hier moet een mogelijkheid zijn voor individueel advies.

2.3. Het prakties functioneren van gemeenteraads- en statenleden. Hierbij gaat het vooral om het praktiese functioneren in vergaderingen, het bereiken van de publieke opinie en de pers, taktiese mogelijkheden die een gemeenteraads- of statenlid heeft.

Voor al op dit terrein zal gezocht moeten worden naar een inventarisatie van de problematiek die raads- en statenleden tegenkomen en het zoeken naar gemeenschappelijke aspekten daarin. Het zoeken naar oplossingen zal moeten gebeuren i.s.m. kommissie Vorming en Scholing, vormingsinstituten, andere partijen etc.

3. Praktiese konsekwenties:

Op dit moment wordt nog altijd door een kleine groep mensen uit de vroegere stuurgroep geprobeerd het werk gaande te houden of in stand te houden. Op één van de komende konferenties zullen de raads- en statenleden zelf een bestuur voor de groep kiezen.

Maar ook dan zal alle organisatories werk slechts gedaan kunnen worden, wanneer we op den duur uit de 3°-bijdrage van het presentiegeld een part-timer kunnen bekostigen.

P.S. WBS = Wiardi Beckman Stichting; VNG = Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

4. Gemeentepaper

De Gemeentepaper is in de loop van de laatste jaren uitgegroeid van een gestencilde blaadje tot een blad met een eigen vormgeving, dat een speciale plaats gaat innemen in het politieke werk van de PPR. Tot nu toe heeft het blad vooral veel technische en juridiese informatie gegeven; in de toekomst zal er aan gewerkt moeten worden dat de gemeentepaper een discussieplatform wordt voor de PPR-politiek op het nivo van gemeente en provincie.

Hoewel de Gemeentepaper een nauwe band heeft met andere organen als stuurgroep, studiestichting, stichting publiciteit etc. moet er toch voor gewaakt worden om niet op te gaan in die andere organen, al was het alleen al om een kritiese funktie te kunnen behouden.

De technies-politieke informatie zal ook verder uitgebouwd moeten worden in die richting, dat binnengekomen informaties over bepaalde onderwerpen gebundeld worden in nota's, die aan de partij ter beschikking gesteld worden.

7. Versterking van de financiële basis

Met het vaststellen van de begroting 1975 wordt slechts de financiering van een minimumpakket aan voorzieningen geregeld. We blijven dan al met een tekort zitten.

Bovendien zijn er nog heel wat zaken waar we gewoon geen geld voor hebben, terwijl ze toch erg belangrijk zijn. Het gaat daarbij vooral om:

- frekwenster verschijnen van PPRAK
- vergoeding van reiskosten voor werkgroepen e.d.
- werkelijke bestuurskosten
- personeelsuitbreiding partijburo
- buitenlandse kontakten
- redaktiesekretaris PPRAK
- startfonds nieuwe aktiecentra

Voor een essentiële aktiviteit als vorming en scholing is weliswaar een bedrag uitgetrokken, maar dat is slechts een bescheiden begin. Het partijbestuur dient de subsidiëring van vormingswerk in politieke partijen (waarover al besprekingen gaande zijn) met kracht te bevorderen. De belangrijkste inkomsten van de partij worden gevormd door de kontributies van de leden. Wat we met z'n allen willen, moeten we ook samen betalen. Van ieder PPR-lid mag verwacht worden dat hij of zij zich houdt aan de richtlijnen voor de kontributie-betaling, afgezien van bijzondere omstandigheden. De salarisverhogingen van dit jaar moeten hun neerslag vinden in een hogere kontributie-opbrengst tijdens het volgende jaar.

Daarnaast zal het partijbestuur (in overleg met de betrokkenen) een financiële regeling moeten treffen voor degenen die namens de PPR deel uitmaken van vertegenwoordigende lichamen. De ideeën die hieromtrent al geformuleerd zijn, dienen op korte termijn in konkrete afspraken te worden omgezet.

Al met al blijven de financiën zorgen baren. Dat geldt niet alleen voor de PPR maar ook voor andere politieke partijen.

Men kan zich afvragen of het een gezonde zaak is dat het beperkte aantal Nederlanders dat lid is van een politieke partij zorgt voor de financiering van ons demokratiese politieke bestel.

Het kongres zou het partijbestuur dan ook kunnen opdragen, in de partij een diskussie op gang te brengen over de wenselijkheid van de subsidiëring van politieke partijen.

Dit ter voorbereiding van een kongresuitspraak.

A. BALANSEN

BALANSEN PER:

	ACTIVA 31 december 1972	31 december 1973
Inventaris	f 4.090,50	
		f 4.090,50
Dokumentatie	f 4.000,—	
		f 4.000,—
Vorderingen		
Sticht Studieburo	f 27.462,86	f 19.447,99
nog af te dragen giften		-/- 500,—
subsidie radio/tv	f 7.314,02	f 9.150,—
schade-uitkering brand		" 21.733,47
overige debiteuren	f 25,—	" 533,75
	f 34.801,88	f 50.365,21
Geldmiddelen		
Kas	f 21,03	f 582,01
Bank	" 589,81	" 864,18
Giro	" 16.896,40	" 5.083,30
Giro-rente		" 17.625,25
	f 17.507,24	f 24.154,74
Tekort 1972	f 30.394,98	
	f 90.794,60	
	<u>f 74.519,95</u>	

	PASSIVA 31 december 1972	31 december 1973
Reserve		
nwe aanschaf i.v.m. brand afschr. '73 t.l.v. schadeuitkering radio/tv-uitz.		f 21.733,47
		" 8.203,60
		" 3.098,97
		f 16.628,84
Schulden		
PPRAK	f 4.100,23	f 8.176,—
Kontr.-afdracht	" 14.009,10	" 24.701,22
Crediteuren	" 67.202,27	" 23.290,63
Lening o/g	" 5.483,—	" 1.483,—
	f 90.794,60	f 57.650,85
	<u>f 90.794,60</u>	
Tekort 1972		
Overschot 1973		f 30.635,24
Vermogen ultimo '73		f 240,26
		<u>f 74.519,95</u>

OVERZICHT BEGROTINGEN/RESULTATEN 1972, 1973 EN 1974

LASTEN					
	Begroting	resultaat	begroting	resultaat	begroting
	1972	1972	1973	1973	1974
A PERSONEELSKOSTEN					
A1 salaris en sociale lasten	f 8.000,—	f 11.041,93	f 40.000,—	f 41.712,57	f 85.000,—
A2 pensioen-voorziening				" 2.932,—	" 8.500,—
A3 stagiaires				" 500,—	" 5.500,—
subtotaal A	f 8.000,—	f 11.041,93	f 40.000,—	f 45.144,57	f 99.000,—
B KANTOORKOSTEN					
B1 huur gebouw +					f 8.000,—
B2 verlichting/verwarming	f 2.000,—	f 4.491,70	f 7.300,—	f 3.517,83	" 600,—
B3 schoonhouden				" 137,50	" 600,—
B4 huishoud. uitgaven				" 341,47	" 12.000,—
B5 kantoorbehoeften	f 1.500,—	f 3.742,55	f 5.200,—	" 12.371,25	" 24.000,—
B6 porti en telefoon	" 1.800,—	" 5.820,66	" 7.500,—	" 15.185,99	" 1.200,—
B7 diverse algem. kosten				" 968,50	" 1.200,—
B8 afschr. + onderhoud invent.	f 1.700,—	f 1.000,—	f 1.500,—	" 498,37	" 6.600,—
B9 idem nieuw materiaal					" 20.000,—
B10 leden-administratie		f 6.051,79	f 6.000,—	" 16.100,87	" 2.000,—
B11 aanschaf-kleine invent.				" 1.767,04	
B12 premie brandverz.				" 52,—	
B13 uitgaven i.v.m. de brand				" 359,15	
AF: doorberekend				-/- 3.469,74	
subtotaal B	f 7.000,—	f 21.106,70	f 27.500,—	f 47.830,23	f 76.200,—
C BESTUURSKOSTEN					
C1 kosten PB				f 3.724,50	f 3.500,—
C2 P.M.: eigenlijke PB-kosten					PM 20.000,—
subtotaal C				f 3.724,50	f 3.500,—
D PROPAGANDA & VOORLICHTING					
D1 PPRAK	f 2.500,—	f 6.642,21	f 30.000,—	f 36.540,—	f 68.000,—
D2 verkiezingen-fonds	" 10.000,—	" 76.600,38		" 2.800,—	" 10.000,—
D3 advertenties				" 3.684,24	" 2.500,—
D4 ledenwerving/drukwerk/ propagandamateriaal					" 3.000,—
D5 scholierenproject				" 34,20	
subtotaal D	f 12.500,—	f 83.242,59	f 30.000,—	f 43.058,44	f 75.500,—
E VERGADER- & KONGRESKOSTEN					
E1 vergader- en kongreskosten	f 600,—	f 670,68	f 3.000,—	f 4.627,30	f 5.000,—
E2 P.M.: diverse PPR-vergaderkosten					PM 10.000,—
subtotaal E	f 600,—	f 670,68	f 3.000,—	f 4.627,30	f 5.000,—
F SUBSIDIES & AFDRACHTEN					
F1 Stichting Studieburo	f 25.000,—	f 21.497,77	f 10.000,—	f 10.000,—	f 10.000,—
F2 kontributie-afdracht	" 18.000,—	" 21.252,83	f 27.000,—	" 49.998,77	f 99.000,—
F3 fonds speciale akties					f 5.000,—
subtotaal F	f 43.000,—	f 42.750,60	f 37.000,—	f 59.998,77	f 114.000,—
G onvoorzien	f 300,—	f 1.516,46	f 1.000,—	f 1.830,19	f 4.000,—
subtotaal G	f 300,—	f 1.516,46	f 1.000,—	f 1.830,19	f 4.000,—
POSITIEF RESULTAAT 1973				f 30.635,24	
Totaal	f 71.400,—	f 160.328,96	f 138.500,—	f 236.849,24	f 377.200,—
BATEN					
H1 KONTRIBUTIE	f 60.000,—	f 85.001,63	f 90.000,—	f 166.662,55	f 330.000,—
H2 Giften	" 10.000,—	" 538,33	" 20.000,—	" 58.511,14	" 27.500,—
H3 VERKIEZINGSFONDS		" 36.162,32		" 342,—	" 1.000,—
H4 VERKOOP DOKUMENTATIE	" 400,—	" 8.035,47		" 4.804,99	" 3.000,—
positief resultaat 1971		" 196,23			
TEKORT	" 1.000,—	" 30.394,98	f 27.500,—		" 15.700,—
Nagekomen baten 1972				f 3.328,70	
verschil kosten radio/tv 1972				" 1.125,08	
verschil afloop krediteuren 1972				" 3.376,56	
korrektie St. Studieburo 1972				" 698,22	
totaal	f 71.400,—	f 160.328,96	f 138.500,—	f 236.849,24	f 377.200,—

C BEGROTING 1975

LASTEN

A. PERSONEELSKOSTEN

A.1. salaris en sociale zaken	125.500,—
A.2. pensioen-voorziening	5.000,—

B. KANTOORKOSTEN

B.1. huur gebouw +	8.000,—
B.2. verlichting/verwarming	1.000,—
B.3. schoonhouden	1.000,—
B.4. huishoud. uitgaven	15.000,—
B.5. kantoorbehoeften	32.000,—
B.6. porti en telefoon	600,—
B.7. diverse algem. kosten	1.500,—
B.8. afschr. + onderhoud inventaris	6.600,—
B.9. idem nieuw materiaal	1.250,—
B.10. leden-administratie	1.600,—
B.11. aanschaf kleine inventaris	90,—
B.12. premie brandverzekering	

subtotaal B 68.640,—

C. BESTUURSKOSTEN

C.1. kosten P.B.	4.000,—
C.2. kosten partij-voorzitter	12.500,—

subtotaal C 16.500,—

D. PROPAGANDA en VOORLICHTING

D.1. PPRAK	72.000,—
D.2. verkiezingen-fonds	10.000,—
D.3. advertenties	2.500,—
D.4. ledenwerving/drukwerk/ propagandamateriaal	5.000,—

subtotaal D 80.500,—

E. VERGADER- en KONGRESKOSTEN

E.1. vergaderkosten kerngroep en kongreskosten	7.500,—
E.3. zaalhuur P.B.-vergaderingen	3.000,—
E.2. onk. werkgr. F.D.	4.000,—

subtotaal E 14.500,—

F. SUBSIDIES en AFDRACHTEN

F.1. Stichting Studieburo	15.000,—
---------------------------	----------

F.2. kontributie-afdracht	118.560,—
F.3. fonds speciale aktes	5.000,—
F.4. Stichting Radikale(n) vorming	5.000,—
F.5. steunfonds internationale solidariteit	2.000,—
G. ONVOORZIEN	subtotaal F 146.560,—
	subtotaal G 3.000,—
TOTAAL	149.560,—

BATEN

H.1. KONTRIBUTIE	395.200,—
H.2. GIFTEN	34.000,—
H.3. VERKIEZINGSFONDEN	1.000,—
H.4. VERKOOP DOKUMENTATIE	4.000,—
— TEKORT	35.000,—
	469.200,—

D. puntgewijze toelichting begroting 1975:

- A1.** De voor 1975 geplande bezetting partijburo is één adjunct-sekretaris en drie fulltime krachten; allen gedurende 12 maanden zodat vakatures direkt vervuld kunnen worden — rekening gehouden met 13% geschatte loonslijging in 1975.
- B1.2.** Huur etc. wordt samen met studiestichting voldaan op basis van kostenverdeling.
- 5.** Een verhoging van 25 % in vergelijking met de begroting over 1974.
Dit in verband met a) stijgende kostprijzen, te denken aan bv. papier;
en b) toenemende uitbouw van partijwerkzaamheden.
- 6.** Evenals B5. — zodoende een verhoging van 33 1/3 % bij deze post.
- 8.** In de toelichting over '74 werd vermeld dat voor aanschaf uitrusting partijburo voor een totaal van f 33.000,— zou worden aangeschaft. Afschrijving hiervan zou in 5 jaar plaatsvinden: f 6600,— per jaar.
- 10.** De computer is afgeschaft. De ledenadministratie wordt volledig door het partijburo verzorgd.
Een besparing van 93,75% op deze post.
- 11.** Betreft aanschaf kleine kantoorinventaris, waarop afschrijving is te verwaarlozen.
- C1.** Is uitsluitend vergoeding aan enkele PB-leden van reiskosten op basis van treinretouren.
- 8.** Deze post is voor het eerst in het bestaan van de PPR opgevoerd. Het bedrag van f 12.500,— zou het mogelijk maken een partijvoorzitter een gedeelte van de week (inkl. sociale lasten) voor rekening van de partij te laten komen.
- D1.** Abonnement PPR-krant is inbegrepen in kontributie omdat het m.n. informatie aan de leden betreft.
(In fin. overzicht zijn losse abonnementen rechtstreeks in mindering gebracht op de PPRAK-lasten).
- 2.** Dit betreft (voor het eerst in 1974) een jaarlijkse storting in een fonds, waar t.z.t. hopelijk uit geput kan gaan worden — zie ook H3 —
- E1.** In vergelijking met '74 een verhoging van 50%. Dit mede in verband met het frekwenter bijeenkomen van de Kerngroep. Verder is rekening gehouden met de stijging van de kosten van zaalhuur e.d. etc.
- 2.** Is een eerste aanzet van reiskostenvergoeding etc. aan commissie/werkgroepleden.
- 2.** Dit bedrag van f 3.000,— moet het mogelijk maken om het PB beter te laten vergaderen dan in de tot nu toe geïmproviseerde ruimte.

- F1.** Betreft jaarlijkse donatie aan studiestichting.
- 3.** Zie toelichting bij D.2. Uit dit fonds waarin jaarlijks een bedrag wordt gestort — voor het eerst in 1974 — is te putten voor speciale aktes die landelijk van belang zijn, e.e.a. ter beoordeling van het P.B.
- 4.** In 1975 zal zeer zeker een aparte stichting voor vorming en scholing zijn ontstaan vinden. Hiervoor is bestemd het bedrag van f 6.000,—. Voorgaande jaren zijn opmerkingen gemaakt t.a.v. niet-gepubliceerde financiële overzichten van en aan PPR verwante stichtingen, zoals de stichting publiciteit (PPRAK) en studiestichting.
Opgemerkt werd dat het PB inzage heeft in deze stukken, evenals de financiële commissie.
Het gaat hierbij overigens om aparte rechtspersonen, die hun financiële verantwoording statutair hebben geregeld.
De betreffende penningmeesters is echter gevraagd om hun overzichten bij dit verslag te voegen.
- F5.** Er ligt het initiatief om samen met de andere progressieve partijen te komen tot de instelling van een Steunfonds Solidariteit.
Via dit fonds moet de politieke steun aan o.a. het Spaanse en Chileense verzet ook materieel worden ondersteund („Geen woorden maar daden . . .”). Indien het kongres dit voorstel kan ondersteunen dan wordt het bedrag aangegeven bij F.5. in dit fonds gestort.
- H1.** Dit bedrag gaat uit van een ledental in 1975 van 12.000 die gemiddeld f 38,— kontributie betalen per jaar.
Dit gemiddelde wordt echter alleen bereikt als de leden de kontributieschaal juist toepassen. Alle salarissen zijn immers gestegen!
De minimumbetalers moet worden verzocht — zo mogelijk — boven dat minimum te betalen.
Onder dit voorbehoud is het mogelijk dat het begrote bedrag aan kontributies van f 395.200,— wordt bereikt en ook dat voor 1975 niet opnieuw moet worden overgegaan tot een kontributieverhoging.
De begroting voor '75 doet ons toch al in de rode cijfers komen nl. geraamd tekort van f 35.000,—.
- 3.** Dit betreft de geschatte inkomsten van giften met als speciaal doel: Verkiezingsfondsen.
Wordt het hier geraamde bedrag van f 1.000,— ontvangen dan volgt bijstorting van f 9.000,— (bedoeld in D2.).

Om een indruk te geven van uitgaven die wij graag zouden doen als er maar meer geld was onderstaand enkele posten in een „begroting P.M.” uitgedrukt:

C.2. BESTUURSKOSTEN	f 20.000,—
D.1. PPRAK	36.000,—
E.2. onkosten werk- en studiegroepen	16.000,—
totaal	f 62.000,—

TOELICHTING

- C.2.** Dit bedrag zou een indicatie kunnen zijn voor de reële door de PB-leden te maken bestuurs-, reis- en vergaderkosten (voor enkelen geleet op afstand te maken automobilistenkosten i.p.v. trein), vergoeding van gemaakte telefoon- en portiekosten en kosten deelname aan andere bijeenkomsten namens de PPR (e.e.a. is thans niet te declareren).
- D.1.** Het bedrag van f 36.000,— zou het mogelijk maken om de PPRAK frekwenter te laten verschijnen.
- E.2.** Hoewel de begroting een bedrag van f 4.000,— vermeldt, is dit natuurlijk maar een fractie van de werkelijke kosten van de diverse werk- en studiegroepen. M.i. is zeker een totaal bedrag van f 20.000,— nodig.

D. BRINK, penningmeester.

VOORSTEL VANUIT AMSTERDAM: KIEZEN WE EEN NIEUW BESTUUR OF POPPETJES?

In het actiecentrum Amsterdam zijn in en buiten de vergaderingen wat suggesties gedaan om de werkwijze van landelijk bestuur en kerngroep nogal ingrijpend te wijzigen. Hoewel bij ons de discussie nog niet is afgesloten wil ik een korte beschrijving geven van de gedachten, die bij ons leven. De november-verkiezingen naderen nogal snel en als het bestuur ingrijpend van werkwijze zou moeten veranderen, moet het denken daarover nu al beginnen.

De hoofdgedachte van onze voorstellen is, dat er meer taken van het bestuur overgebracht moeten worden naar de kerngroep, en wel omdat in de kerngroep de actiecentra via hun afgevaardigden vertegenwoordigd zijn. De band bestuur-actiecentra is veel zwakker.

- De kerngroep komt tenminste éénmaal per maand bijeen.
- De kerngroep funktioneert als een uitgebreid bestuur, dat wil zeggen: zij bepaalt het toekomstig beleid van zowel bestuur als fractie (en beoordeelt niet alleen het gevoerde beleid, zoals tot nu toe gebruikelijk is), binnen de grenzen, die het kongres stelt.
- De konsekwentie van deze gedachte is, dat min of meer permanente taken van het bestuur worden overgelaten aan de kerngroep. Binnen de kerngroep worden op regionale basis commissies gevormd, die alle taken

van het bestuur overnemen die niet op een ad-hoc basis moeten worden geregeld. In elk van die commissies is een lid van het bestuur aanwezig. Zo zouden bijvoorbeeld de afgevaardigden van Zuid-Holland naar de kerngroep belast kunnen worden het contact kerngroep-fractie te onderhouden, samen met bijvoorbeeld de voorzitters; de penningmeester zou samen met de afgevaardigden uit het noorden kunnen zoeken naar een financiële regeling voor actieve PPR'ers; leden van de zuidelijke provincies zouden kunnen zorgen voor contacten met de andere partijen.

- In de kerngroep worden de activiteiten van de werkgroepen gekoördineerd en gestimuleerd. Trouwens, de werkgroepen moeten veel meer gaan werken voor de actiecentra en veel minder uitsluitend voor fractie en bestuur. In hun optreden naar buiten zouden de werkgroepen grote vrijheid moeten hebben.
- PPRAK zal een duidelijker taak moeten krijgen als voorlichtingsblad van de partij. De stukken voor de komende kerngroep moeten erin worden gepubliceerd, ruim van te voren, zodat de actiecentra ze nog kunnen doorneemen. Ook (interim)rapporten van de werkgroepen moeten vaker worden gepubliceerd.
- Het bestuur krijgt minder werk: het onderhouden van het contact met de plaatselijke actiecentra valt weg en zuivere bestuurs-taken op langere termijn worden in kern-groepcommissies ondergebracht. Het be-

stuur houdt vrijwel alleen de taken over van een dagelijks bestuur. Het aantal leden van het bestuur zal dan flink kunnen worden ingekort. Het bestuur kan dan taken van de kerngroepcommissie (voorzitten van de kerngroep en rondsturen van de stukken van de kerngroep) erbij nemen en als het bestuur niet te groot is, stemrecht krijgen in de kerngroep.

- Om kumulatie van functies te vermijden en elitevorming tegen te gaan, zou strikt de hand moeten worden gehouden aan de regel, dat geen enkel kerngroeplid lid mag zijn van een bestuurlijk of vertegenwoordigend lichaam.
- Via deze stuktuur denken we het karakter van PPR als een federatie van actiegroepen te kunnen behouden tegen de tendens in steeds meer op een echte partij te gaan lijken. Het legt wel een zware wissel op de plaatselijke actiecentra m.a.w. vrij te maken voor het landelijk bestuur.

Jos Vernooij, in gesprek met enkele Amsterdammers

Bovengedane voorstellen komen voort uit de speciale wijze waarop het actiecentrum Amsterdam is georganiseerd. Amsterdam heeft geprobeerd de basisgedachte van zijn organisatievorm toe te passen op landelijk nivo. Voor liefhebber is het bij het actiecentrum Amsterdam een uitvoerig stuk verkrijgbaar waarin het functioneren van Amsterdam beschreven staat. PPR-Amsterdam, Zeelandstraat 62, Amsterdam 1011, tel. 020-42 05 66.

DE PPR IS GEEN REMSYSTEEM

MAAR EEN LOKOMOTIEF,

TUSSENTIJDSE BALANS 2

Dit artikel van Bas de Gaay Fortman is de in de vorige PPRAK beloofde Tussentijdse Balans II. Ook al heeft hij zich zeer beperkt, het is een lang verhaal. Voor diegenen die daar een beetje tegenopzien geven het begin- en eindhoofdstukje, de nrs. 1. en 8. dus, een goede indruk van het geheel. De liefhebbers, die de frakle en bewindslieden krities willen volgen, kunnen hun tanden in het gehele stuk zetten.

WAAR IS HET PROGRESSIEVE KABINET?

1. De regeringsverklaring van mei 1973 en de daaropvolgende troonrede, miljoenennota en begrotingen voor 1974 gaven een eerste beeld van wat ons volk van het ministerie Den Uyl kon verwachten. Op basis van de op Prinsjesdag aangeboden beleidsstukken voor 1975 kunnen we nu een tussentijdse balans opmaken van plus- en minpunten van deze regering. Daarbij moeten we wel bedenken dat een progressief kabinet tijd nodig heeft voor structurele veranderingen. Een wezenlijke bijdrage tot de spreiding van inkomen, kennis en macht vereist minstens twee parlementaire regeerperioden. Bij elke incidentele teleurstelling moet dan ook mede worden overwogen dat de progressieve partijen hun moeizaam verworven regeermacht niet snel weer uit handen mogen geven. Wiegels VVD vormt een voortdurende illustratie van de frustrerende rol die in de Nederlandse koalitiepolitiek voor de oppositie is weggelegd. De regeringspartijen hebben al zoveel moeite met de onderlinge gedachtenwisseling, dat van een echte belangstelling voor de ideeën van de oppositie niet veel terecht komt.

Het weinig lokkend perspectief van oppositie moet natuurlijk wel steeds worden afgewogen tegen het uitzicht dat regeringsverantwoordelijkheid biedt op fundamentele

maatschappelijke veranderingen. In de ogen van onze christen-demokratische koalitiepartners biedt regeringsverantwoordelijkheid van progressieve partijen de beste garantie voor „arbeidsrust”. Voor de wezenlijke maatschappijvernieuwing die wij nastreven moet dan ook steeds strijd worden geleverd.

2. Voor we de kansen op een progressief beleid voor de lange termijn bezien, eerst nog iets over het kortetermijn-beleid. Het belang daarvan wordt in onze kring nogal eens onderschat. Toch komen in het gewone begrotingsbeleid en de vele uitvoeringsbesluiten die op de departementen worden genomen uiterst belangrijke zaken aan de orde. Ik denk hier niet alleen aan de inkomensverdeling, maar ook aan kwesties als Dollard en Oosterschelde. Doordat nog ergens een uitvoeringsbesluit is blijven liggen, kan een ongelukkige ontwikkeling ineens worden omgebogen. De nieuwe beslissing vormt dan de aanzet tot een meer fundamentele verandering van beleid. In de kwestie van de Dollard kwam de mogelijkheid van een binnendijks kanaal pas in een heel laat stadium in studie. De aanleg van een kanaal dat dwars door de kwelders heen zou gaan, was voor Waterstaat inmiddels een prestigezaak geworden. We mogen aannemen dat dit apparaat, dat bepaald niet houdt van het verliezen van prestigeslagen, in de toekomst veel eerder aandacht zal geven aan het belang van natuurbehoud. Een van de meest hoopgevende zinnen uit de troonrede is dan ook het volgende: „De bescherming van onvervangbare natuurgebieden blijft een hoge prioriteit behouden, zoals tot uiting is gekomen in de behandeling van de Dollard- en Oosterscheldeproblematiek.”

VERDELINGSBELEID

3. De beide miljoenennota's die het kabinet Den Uyl heeft gepresenteerd, geven een aanzienlijke verbetering in het verdelingsbeleid in vergelijking met de financiële

in dit nummer

Bas is weer bezig
Bloemen voor Boy Trip
Henk Waltmans en de defensienota
De fluoridering van drinkwater
Dolf Coppes terug uit Indonesië
Boeren slachtoffer van totale industrialisatie
Veronica verdwenen

pag. 6
pag. 7
pag. 8
pag. 10
pag. 11
pag. 14
pag. 16

PPRAK

Uitgave van de Stichting
Radikalenkrant

directie: Rien Blom, Jan Heytel, Sam Mol.

redactieraad: Leo van den Berg,
Lou Hoefnagels, Harm Lamberts

redactie: Dick Rietbergen, Frans
Schulte, Kees Waagmeester (eind-
redakteur).

vormgeving: Ton Wegman

druk: Lumax, Utrecht

vaste korrespondenten:

Binnenhof: Henk Hoek, Ton Hupkens,
Marlies Neervoort

Groningen: Henri Dijksterhuis

Friesland: Kees van Twist

Overijssel: Louis Tangel

Utrecht: Dick Rietbergen

Limburg: Han Buhrs

redactie-adres: Kees Waagmeester,
Preludeweg 490 (west) Alphen aan den
Rijn. Tel. (01720) 9 47 13

kopij voor het volgende nummer
uiterlijk woensdag 30 oktober op het
redactie-adres, **getypt**, met redelijke
marge, blad aan één zijde gebruikt.

abbonement: f 10,— per jaar.

voor advertenties en abonnementen:
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277. Amsterdam. Telefoon
(020) 22 73 42.

voor contributiebetalingen:
Penningmeester PPR, postgiro 1575600
te Amsterdam.

UIT HET DAGBOEK VAN EEN PARTIJGEK

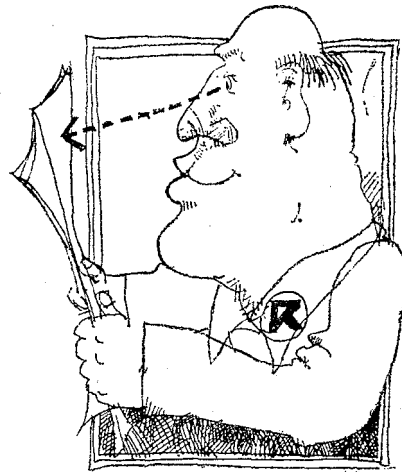
Woensdag: Soms kan één pagina uit een krant bij mij de meest uiteenlopende gevoelens oproepen: Van plezier, in politieke zin dan (en daar heet zo iets geloof ik vreugde) tot afschuw. Vandaag vind ik in het dagblad Trouw zo'n pagina, waarop vier opvallende berichten staan. Nu ik het toch over Trouw heb: het inspirerende dat dat blad een paar jaar geleden had is er wel af. Stelling nemen is er nauwelijks meer bij. Ik heb het nare gevoel dat ze het vage CDA-midden al te veel nawouwelen. In de berichtgeving is elke wind van AR of CHU een driekolommer waard. Een flinke boer van de PPR haalt nauwelijks een éénkolommer. Goed, het gaat nu even om Trouw, wat niet wil zeggen dat bijvoorbeeld de Volkskrant me nou zo goed op de hoogte houdt van mijn partij en haar standpunten. Op z'n zachtst gezegd dan.

Terug naar die pagina. De stijging van het verbruik van elektriciteit was in 1973 minder groot, de invloed van de wel eens zo genoemde oliecrisis is daar niet vreemd aan. Een bericht van de samenwerkende elektriciteitsbedrijven. Mooi, dat kan dus. Ik heb de zin nog niet door mijn keel of ik lees: De instellingen verklaren zich opnieuw hartelijk voorstander van de invoering van kernenergie. Jawel. Blij en boos zei ik. Zo boos dat ik weer (negatief) gemotiveerd wordt mijn boosheid politiek te vertalen.

Tweede bericht: Het Gereformeerd Vredesberaad gaat vijf kamerleden volgen wat betreft hun reacties op de defensienota, kamerleden van wie het vredesberaad verwacht dat zij bereid zijn aangesproken te worden op hun christelijke achtergrond. Geweldig, wat een idee. Ik heb wel het vermoeden dat het Vredesberaad op de koffie komt. De praktijk van mooie woorden en echt gemeende bezorgdheid (ja, nee, echt echt) en van steun aan zelfs al de opslag van kernwapens in Nederland zal wel voortgaan. Maar het is een geweldig Initiatief, dat overigens alleen maar mogelijk is als er politiek actieve mensen zijn die zich niet al te zeer aan

2

een bepaalde partij binden. Ook die hebben we nodig.
Derde bericht: In de eerste helft van dit jaar zijn er in het verkeer 274 doden minder gevallen dan in de eerste helft van het vorig jaar. Oorzaak bekend, de feiten spreken voor zichzelf.
Vierde bericht: Minister Gruyters steunt het idee van een grote aannemer „volkshuisvestingsprojecten te ontwikkelen” in arme landen, met name in Suriname. Komt mooi uit in verband met onze werkloosheid werd erbij gezegd. Schande. Wat een botte vent is dat die Gruyters. Jan Pronk moet hem maar eens uitleggen wat ontwikkeling is. En waarom er in Suriname nooit sprake is geweest van echte ontwikkeling. Juist, Gruyters, vanwege dat soort rampzalige ideeën
En als u voor dergelijke argumenten niet gevoelig bent (zo van: huizen zijn huizen het kan niet schelen wie ze bouwt en financiert) dan misschien voor dit argument: In Suriname zelf zijn ook werklozen.

I.M.

Bij de Nederlandse Politieke Jongeren Contact Raad, Nwe Zijds Voorburgwal 92, Amsterdam, bestaat de mogelijkheid goedkoop iets van je actiecentrum te laten offsetten. Prijzen: Papier wit houtvrij 80 gr. à 3 cent per vel enkl. of dubbelzijdig, fotoplaten oplaag ongeveer 1000 afdrukken à f 1,50 per plaat karton 145 gr. 5 cent per vel bedrukt of onbedrukt. Levering te bepalen in overleg. Tel. (020) 22 45 92.

maatregelen van vorige kabinetten. In de uitgavensfeer kregen onderwijs, CRM en ontwikkelingssamenwerking prioriteit tegenover defensie in tegenstelling tot wat onder Biesheuvel gebruikelijk was. De lasten worden eerlijker verdeeld, wat vooral tot uitdrukking komt in een gelijkblijven van de BTW-tarieven.

Met de inflatiecorrectie die dit jaar weer voor 80 procent wordt toegepast, heeft de PPR-fractie grote moeite, zolang nog geen *nivelleringsbeleid* is uitgezet op basis van de al zo lang geleden beloofde nota Inkomenspolitiek. De invoering van het minimum-jeugdloon is alvast een positieve zaak. Het afkomen van superwinsten waar de vakbeweging nu met zoveel klem om vraagt, werd door de PPR-fractie al voorgesteld tijdens het debat over de Machtigingswet.

Een ernstig minpunt is het ontbreken van de selectieve-groegedachte in het financieel en economies beleid. Een pluspuntje is de invoering per 1 januari 1975 van de wet Selectieve Investerings Regeling, gelukkig nu ook van toepassing op de Veluwe, maar helaas niet op Goeree-Overflakkee. Overigens vormen ook de criteria die deze wet voor het toestaan van investeringen toepast maar een klein stapje in de richting die wij wensen. Lessen uit de energiecrisis zijn nog maar nauwelijks getrokken. Dit zal wel mede te maken hebben met de grote werkloosheid. Dat maakt het eens te meer nodig een structureel werkgelegenheidsbeleid te voeren. Er is een soepele steunverlening aan bedrijven in moeilijkheden, landbouw en middenstand, maar het ontbreekt aan een beleid op de lange termijn. De kritiek op de regering is op dit punt algemeen, maar noch de vakbeweging, noch de werkgevers, noch de politieke partijen zijn gekomen met konstruktieve suggesties. *De PPR-fractie wil de aandacht verleggen van produktiviteitsstijging naar de bevordering van arbeidsintensieve produktiemethoden (bijvoorbeeld door een vorm van extra loonkostenattractie in plaats van investeringsaftrek).*

Tezamen met de vakbeweging moet geijverd worden

voor een eerlijker verdeling van de bestaande werkgelegenheid, door arbeidstijdverkorting en vervroegde pensionering, vooral in moeilijke beroepsgroepen zoals de bouw en de kontinu-arbeid. Vorig jaar al vroegen wij om een groot wetenschappelijk onderzoek op dit terrein.

INITIATIEVEN

4. Op het gebied van de economische macht wordt ons nog maar bedroevend weinig geboden. Ondanks een verdragende Sociaal Economische Raad blijft het kabinet bij zijn voornemen nog in 1975 een nieuwe regeling van de samenstelling en bevoegdheden van de ondernemingsraden tot stand te brengen. Maar het is teleurstellend dat bij andere belangrijke punten, zoals de samenstelling van de raad van commissarissen de regering nog geen enkel initiatief heeft genomen. Hier moet de PPR-fractie zelf initiatieven nemen, om te beginnen ter verkleining van de rol van de steeds weer verdragende SER.

Nederland zal de studie van de Verenigde Naties over

de multinationale ondernemingen krachtig bevorderen. Ook voor ons eigen beleid is die studie van belang. Over de economische machtsuitoefening weten we veel te weinig. Financieel-economische statistieken van het Centraal Bureau voor de Statistiek vormen een weerspiegeling van de prioriteiten van het industriële establishment. Cijfers zijn nauwelijks te vinden voor wie antwoorden zoekt op vragen als: „Wie bezit de grond in Drenthe?“, „Van wie zijn de kassen in het Westland?“, „In welke bedrijfstakken zijn er concentratietendenzen?“, Hoe zit het met de buitenlandse deelname in onze investeringen?“ en dergelijke.

Op dit terrein hebben we aan Keerpunt ook niet zoveel en zal het PPR-kongres over economische macht voor belangrijke programmatiese vernieuwing moeten zorgen. In de voorbereiding speelt onze Studiestichting gelukkig een grote rol. Gelukkig, want op terreinen waar we de maatschappelijke ontwikkelingen nauwelijks kennen en alleen maar het ergste kunnen vrezen, is de verleiding te volstaan met kreten des te groter.

Ook de verdere demokratisering van het burgerlijk bestuur verloopt maar moeizaam. Hopelijk zien we nog dit jaar het beloofde wetsontwerp inzake de Ombudsman. Het wetsontwerp Administratieve Rechtspraak Overheids Beschikkingen dat het beroep regelt tegen allerlei overheidsonderhandelingen ligt nu vermoedelijk bij de Eerste Kamer. Het wachten is intussen nog steeds op uitvoering van een aantal aanbevelingen van de Commissie Biesheuvel over openbaarheid van bestuur. Samen met de PvdA heeft de PPR-fractie een initiatief genomen tot vergemakkelijking van de uitoefening van het enquêterecht van de Kamer en toekenning van enquêtebevoegdheden ook aan Kamercommissies.

AFSTEL

5. De inspraakprocedure in het ruimtelijk beleid wordt verbeterd door het instellen van vaste regels voor zogenaamde planologische kernbeslissingen. Ook de voorgenomen bouw van kernenergiecentrales valt daaronder.

Wij zijn er vast van overtuigd dat de nadere studies op dit punt waartoe het kabinet zich verplicht heeft, tot een definitief afstel zullen leiden. Als er één zaak is waarin een dichtbevolkt land als het onze nu juist achteraan moet lopen, is het de ontwikkeling van kernenergie. Maar behalve praktische bezwaren hebben wij ook principiële kritiek op een maatschappij die haar heil zoekt in dit soort onkontroleerbare en onbeheersbare technische ontwikkelingen, die alleen maar kan leiden tot nog grotere concentratie van macht en kennis.

De beleidsombuiging die zich ten aanzien van natuurbehoud heeft voltrokken, noemde ik reeds. Ook op het terrein van woningbouw, stadsvernieuwing en huurbeleid is er veel dat aan de door Keerpunt gewekte verwachtingen beantwoordt. De bouw van woningen voor bijzondere groepen waaronder de bejaarden blijft echter achter. De belangrijke wetsontwerpen inzake de grondpolitiek zijn voor het huidige zittingsjaar aangekondigd.

PPR-MINISTER

6. De grootste invloed kan een partij uitoefenen op de beleidsterreinen waarop zij eigen bewindslieden heeft. Van de door Boy Trip aangekondigde beleidsnota over het wetenschapsbeleid verwachten we dan ook veel. Het door hem gestarte onderzoek naar alternatieve energievoorzieningen en het aangekondigde onderzoek naar mogelijkheden voor sociale verdediging hebben hem al doen kennen als PPR-minister.

Ook onderschatten wij zijn invloed niet op de energienota van minister Lubbers, die tegen de zin van het bedrijfsleven de bouw van kernenergiecentrales aan door regering en parlement nog te beoordelen studie bindt. Zelfs het departement van Verkeer en Waterstaat lijkt niet verschoond te blijven van PPR-ideeën. Ombuigingen in het openbaar-vervoersbeleid en de rijkswegebouw duiden hierop. De aanwezigheid van staatssekretaris Van Hulten blijkt ook buiten zijn eigen beleidsterrein sporen na te laten. Zijn direkte invloed

beperkt zich tot KNMI, PTT en het goederenvervoer. Hij levert een voorbeeld van beleidsvorming samen met de basis (chauffeurs, binnenschippers en transportondernemers) waar thans zijn vervoersnota „Het kan verkeren” in discussie is. De kritiek van de oppositie op enkele kleinere door Michel genomen besluiten maakt duidelijk dat de mentaliteit van de bestuurders niet minder belangrijk is dan het kabinetsprogram. Als er één departement als voorbeeld kan worden gebruikt om het verschil aan te tonen met het uiteengevallen kabinet Biesheuvel, dan is het wel CRM. Het beleid van Harry van Doorn en Wim Meijer is van grote kwaliteit en brengt de PPR-visie op welzijnswerk duidelijk tot uitdrukking. Dat geldt voor de centen die Harry steeds weer op tafel weet te krijgen en voor de dagelijkse uitvoeringsbeslissingen, maar ook voor het structurele beleid. De Knelpuntennota waar alle vorige CRM-ministers tegenaan hikten, is inmiddels verschenen en bevat belangrijke voorstellen voor decentralisatie in het welzijnsbeleid. Daarnaast produceerde Harry een Sportnota die er zijn mag en voltooit hij waarschijnlijk binnen de termijn een nota Multimedialbeleid. Het wachten is nu nog op een spoedige verschijning van de Bejaardennota.

Een eigen initiatief nam de fractie op het al te lang verwaarloosde terrein van de dierenbescherming. Het werk van de nu al door de konfessionelen bekritiseerde commissie Van den Burg, die onder meer alternatieven voor stichtingen zal besturen, verdient krachtige steun. De PPR vindt de democratische verantwoording van welzijnsinstellingen naar hun basis toe niet minder belangrijk dan hun financiële verantwoording tegenover de overheid. Op andere departementen (volksgezondheid, onderwijs, sociale zaken...) geldt dat evenzeer, maar tot nog toe zien we daar geen initiatieven. CRM zou de gids kunnen zijn naar belangrijke democratisering in de „non-profit” sektor.

VOLKSVERZEKERING

Op het gebied van de volksgezondheid ligt er de structuurnota van Hendriks. Niet slecht, maar wel erg mager. De PPR-fractie zal blijven doordrammen over een volksverzekering tegen ziektekosten. Een dienstverband voor artsen, specialisten en apothekers zou een eerste stap moeten zijn. Maar zelfs het voorstapje naar een dienstverband voor artsen in opleiding werd nog niet gemaakt.

Tussen CRM en Volksgezondheid ligt het terrein van de ambulante geestelijke hulp met name aan jongeren in krisissituaties. De PPR geeft veel aandacht hieraan en tracht de coördinatie van studies en experimenten te bevorderen. Zonder problemen als ziekenhuisplan, consultatieburo's, gezondheidscentra en dergelijke, te vergeten, zullen wij ons toch blijven toeleggen op de geestelijke gezondheidszorg, kuratief en vooral preventief. Het afschuwelijk gebeuren op de Willem Arntzstichting heeft diepe wonden geslagen. De schuld ligt naar de mening van de fractie niet slechts aan één kant, maar dat maakt onze afkeer van geforceerde ontruimingen niet geringer. Dat was het kabinet Den Uyl op zijn slechtst. Nieuw Dennendal zelf had met prof. Brenninkmeijer in zee moeten gaan op het moment dat er nog iets te redden viel. Voor de toelating van een nieuw experiment spannen wij ons in.

Op onderwijsgebied zijn er vele positieve ontwikkelingen: afschaffing van het verplichte schoolgeld voor kleuters, experimenten met de integratie van kleuter- en basisonderwijs en verlaging van de leerlingenschaal, bevordering van scholengemeenschappen waarin beroeps- en algemeen vormend onderwijs zijn samengebracht, en dergelijke. Over het algemeen zouden de geluiden uit het onderwijsveld beter moeten doorklinken in het beleid. Onderwijsvernieuwing van bovenaf is per definitie onjuist.

GEWELD

Bij justitie heeft de organisatie en uitrusting van de politie onze aandacht (groots opgezet tegengeweld trekt weer meer geweld aan). Speciale PPR-interesses liggen ook

bij de kindbescherming (de kwestie van onttrekking van minderjarigen aan het ouderlijk gezag, sanering kindertehuizen en de invoering van een jeugdrecht), gevangeniswezen en reklassering (de Bijlmerbajes), de organisatie van de rechtshulp (rechtswinkels en dergelijke) en de vreemdelingen (verbetering van de rechtspositie van asielzoekers en vele incidentele interventies bij de staatssekretaris om humanitaire redenen).

Wat de wetgeving betreft geven wij prioriteit aan het Vennootschapsrecht. Van Agt heeft intussen toegezegd met een voorstel te zullen komen dat de stichting zal onderwerpen aan soortgelijke regels als die gelden voor bijvoorbeeld de NV en de vereniging. De fractie geeft ook veel aandacht aan de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (tegen computeradministratie en dergelijke).

Het stakingsrecht — een terrein waarop Nederland achter loopt bij zijn Europese buurlanden — zou gediend zijn bij bekrachtiging van het reeds ondertekende Europese Sociaal Handvest en gelijktijdige intrekking van het ongelukkige wetsontwerp van 1969. Daarop richt zich thans onze druk.

HONGER

7. De ontwikkelingssamenwerking behoort tot de duidelijke pluspunten van het kabinet. De criteria bij de keuze van concentratielanden (armoede, slechte betalingsbalanspositie en „self reliance”) vinden wij juist. Reacties op ramptoestanden kunnen sneller en beter. Maar wij zijn blij met de f 258 miljoen ekstra die voor hulp aan de allerarmsten is uitgetrokken. Zonder aan de noodzaak van structuurverandering te kort te doen, moet toch ook de direkte honger worden bestreden. Over Indonesië schreef Dolf Coppes (voorzitter van de vaste commissie van de Tweede Kamer voor ontwikkelingssamenwerking; in de Eerste Kamer is dit onze Pater Agterberg) een notitie onder de titel „Orchideeën en Coca Cola”. Belangstellende lezers vinden daarin de konklusies van zijn Indonesiëreis. Zelf ga ik begin november naar Mozambique. Aan dit land en aan de andere ex-Portugese koloniën moet krachtig steun worden verleend bij de opbouw van een gezonde economie. Tevens moet de strijd voor de bevrijding van de gekleurde mensen in Zuid-Afrika en Rhodesië met meer kracht worden gevoerd. Teleurstellend is, dat Nederland in de Verenigde Naties nog steeds geen steun geeft aan initiatieven tot het uitoefenen van economische sankties tegen de Zuidafrikaanse apartheidspolitiek. Van de Europese Gemeenschap gaat geen enkel initiatief uit dat kan leiden tot rechtvaardige structuren voor de wereldhandel. De PPR wil een wijziging van het Verdrag van Rome die de Gemeenschap moet omvormen van een pure markteconomie naar een stelsel van planning en economische democratie. Tot nog toe lijken de tekortkomingen in de Europese economische orde aan de aandacht van het kabinet Den Uyl te zijn ontsnapt. Als partij trachten we de samenwerking te verstevigen met buitenlandse radicale partijen die onze zorgen delen.

KERNWAPENS

De krachtige taal waarvan Nederland zich bedient in de Verenigde Naties als het om ontwapening gaat, wordt onvoldoende weerspiegeld in ons eigen optreden in Europa. Het enige pluspunt van het debat over de Defensienota was, dat de regering ertoe kon worden geprest de beëindiging van het Nederlandse geloof in taktische kernwapens (voor ons in de eerste plaats principieel verwerpelijk, voor anderen vooral prakties onhoudbaar) bij de NAVO aan te melden. Bij de defensiebegroting komen wij hier met klem op terug. Het defensiebeleid vormt niet zomaar een minpunt, het zit op de grens van wat wij kunnen hebben ook al gebeurt er op een ander gebied nog zoveel goeds. De enige reden waarom wij het mijns inziens moeten volhouden is dat er nog onvoldoende bewustwording bij de grote massa is. In de vredesweek heb ik weer gemerkt hoe gemakkelijk mensen overtuigd kunnen worden van de morele onaanvaardbaarheid van het atoomwapen en de noodzaak tot het zoeken naar een alternatief

veiligheidsbeleid... als je hen maar bereikt. Voor de zo noodzakelijke mentaliteitsverandering op dit punt (hoe kun je op atoombommen vertrouwen?) hebben we de hele partij nodig.

8. Het kabinet Den Uyl is tot stand gekomen bij de gratie van een gebrek aan alternatief. Dat gold zowel voor de progressieve drie als voor de christen-demokratische regeringspartijen. Gegeven deze weinig bemoedigende ontstaansgrond zijn de eerste anderhalf jaar niet tegengevallen. Het beleid op korte termijn is een verademing na een nauwelijks onderbroken periode van dertien jaar van uitgesproken rechtse kabinetten. Op ingrijpende structurele veranderingen is er thans meer uitzicht dan ooit. Maar een uiterst waakzame partij als de onze kan hierbij niet worden gemist.

Naarmate de verkiezingen van 1977 naderen, zal bij elk van de koalitiepartners de neiging toenemen de eigen identiteit op te dringen aan het kabinet als zodanig. Aan de andere kant, hoe langer een kabinet zit des te groter wordt de verleiding verkiezingen te forceren. De christen-demokraten zullen bovendien in stijgende mate oog krijgen voor de onverenigbaarheid van een CDA inclusief de Kruisinga's met voortgezette steun aan het beleid van het ministerie Den Uyl. Dit alles duidt op een periode van toenemende spanningen.

KOMMUNIKATIE

In de komende tijd is het dan ook van groot belang dat wij in de PPR een optimale interne communicatie hebben. Tussen partijbestuur, fracties en bewindslieden lopen de zaken al prima. Van de actiecentra en individuele leden wordt gevraagd dat zij oog hebben voor de onmogelijkheid onze ideeën en daden precies zo in de

publiciteit te krijgen als wij zelf zouden wensen. Suggesties en op- of aanmerkingen ontvangen de meest betrokkenen graag direkt en liefst niet door middel van open brieven. Tot discussie en nadere verantwoording zijn wij steeds bereid. De PPR moet zich manifesteren als een partij met groot onderling vertrouwen en eensgezindheid. Dat geeft de beste kansen voor een radicale politieke inbreng in het regeringsbeleid. Ook het overleg met de partners van het Progressief Overlegorgaan is van groot belang. Volgens de meest recente opiniepeilingen zouden PvdA en PPR samen 45 procent van de stemmen kunnen behalen. Dat is aanzienlijk meer dan nodig is om de vorming van een kabinet zonder socialisten en radicalen onmogelijk te maken. Zestig Tweede-Kamerzetels voor PvdA en PPR zijn voor dat doel al voldoende. Voor uiterst links en uiterst rechts zijn steeds ongeveer twintig zetels weggelegd, zodat dit zou betekenen dat de konfessionelen en de VVD tezamen over niet meer dan zeventig zetels zouden beschikken. Gebrek aan homogeniteit maakt deze laatste combinatie voor een minderheidskabinet in elk geval ongeschikt.

Verbreking van de band tussen PvdA en PPR zou zeker leiden tot vergroting van de rechtse invloed op het kabinet. De progressieve samenwerking geeft ons een sleutelpositie van waaruit het progressieve karakter van het kabinet kan worden versterkt en in tegenstelling tot de christen-demokraten behoeven wij die samenwerking niet te vrezen. Voor ons is immers niet de rol van bijwagen of remsysteem weggelegd, maar die van lokomotief.

**Bas de Gaay Fortman
Ermelo, oktober 1974**

HET NIEUWE BESTUUR

Hier volgt een kort verslag van de werkzaamheden van de advieskommissie PPR-bestuur 1974-1976. Onze uitgangssituatie was niet gemakkelijk: de kerngroep gaf ons een zeer ruime taakomschrijving, het huishoudelijk reglement is ontoereikend en de kandidaatstelling begon in de zomermaanden.

Wij hebben kandidaatstellingsformulieren rondgestuurd, zodat er enige uniformiteit kwam in de wijze van kandidaatstelling. Het partijbestuur heeft informatie gegeven over de te vervullen taken en de konsekwenties van het bestuurslidmaatschap. Wij proberen advies te geven zoveel mogelijk toegespitst op de functies die in het bestuur moeten worden vervuld. Het zou mooi zijn als per functie verschillende mensen zouden worden genoemd, zodat echt gekozen kan worden. Maar het nieuwe partijbestuur moet ook de mogelijkheid hebben over de functieverdeling zelf te overleggen. Ons advies aan het najaarskongres zal ook de criteria bevatten die wij voor onszelf hebben geformuleerd als basis voor de advisering. Ook zullen wij aan het kongres een voorstel voor een stemprocedure voorleggen. Wij zullen stappen ondernemen om het reglement op het punt van de bestuursverkiezingen verbeterd te krijgen.

Niet herkiesbaar zijn: Wouter van Dam, voorzitter, Folkert Boersma, vice-voorzitter, Cor Visser, sekretaris, Ria Dijkstra, Christ Joosten, Age Kamermans, Kees Tilanus en Hans van der Wilk. Wel herkiesbaar zijn: Stefanie Brokerhof, Ria Beckers, die nu mede vice-voorzitter is, Dick Brink, Leo van den Berg, Gerard Peters, Frans Schulte, Dirk Smit, Ruud de Vringer en Ton Wachter. Voorlopige kandidaten voor het voorzitterschap zijn tot nog toe Ria Beckers en Sjef Theunis.

**De advieskommissie:
Wim Riedijk, Eeltje Talstra, Mieke Verschuren en Cor Visser.**

JEUGD- WELZIJNSBELEID

Welke actieve PPR-leden willen met ons meewerken en meedenken in de werkgroep jeugdwelzijnsbeleid. Kontaktpersoon: Gerard Teunissen, Julianalaan 4a, Bilthoven, tel. (030) 31 38 24 (overdag)
De eerstvolgende vergadering is 22 oktober om 20.00 uur in de Kargadoor, Oude Gracht 36, Utrecht.

UIT DE AKTIECENTRA

Overijssel meldt: Er is een nieuw bestuur. Voorzitter is Pierre Donders, Oldenzaal tel. (05410) 46 98, Sekretaris Bert Endedijk, Kampen tel. (05202) 60 33, verder Hans Konijnenbelt, Henni Duits, William Tichelaar, Annet Scheffer. Er is in de eerste vergadering van het nieuwe bestuur besloten meer nadruk te leggen op de regio's. Waar geen actiecentrum is, zal geprobeerd worden er één van de grond te krijgen. Henk Rutgers zit namens het provinciale bestuur in de kerngroep. Als voorzitter voor het landelijk bestuur stelt Overijssel voor: Bas van Ierssel uit Nijmegen, die echter nog niet heeft bewilligd. Inbreng voor de statenfractie via Gerrit Douma, Beltweg 21, Kampen, tel. (05202) 72 02 of Gerrit Neppelenbroek, Voorboersstraat 6, Holten tel. (05483) 15 61. Het bestuur vergadert weer op 31 oktober en op 28 november in het Provinciehuis te Zwolle.

AGENDA

- 23 oktober:** Televisie-uitzending PPR over de Navo, 20.20 uur
- 30 oktober :** Radio-uitzending PPR 18.20 uur Hilversum I
- 13 november:** Radio-uitzending PPR 18.20 uur Hilversum I
- 15 november:** Bestuursvergadering
- 16 november:** Kerngroepvergadering
- 30 november:** Najaarskongres

DE ALGEMENE BESCHOUWINGEN BAS OVER VEILIGHEID IN BREDE ZIN

Tijdens de afgelopen algemene beschouwingen naar aanleiding van de troonrede en miljoenennota heeft Bas de Gaay Fortman gesproken over het thema veiligheid. Niet in enge zin, want het ging om veiligheid in de zin van bestaanszekerheid. Miljoenen missen in deze wereld de meest essentiële bestaanszekerheid: die van voldoende voedsel. Het is dan ook zaak, aldus Bas, dat de voedselkrisis op een effectieve manier wordt aangepakt.

Een groot gevoel van onzekerheid wordt veroorzaakt door de manier waarop grote politieke machten opereren en daarbij is het noemen van de CIA en Chili voldoende om te weten waarom het gaat. Vandaar dat wij ons niet met huid en haar mogen overleveren in onze defensie en buitenlandse politiek aan de grootmachten. Onveiligheid wordt ook veroorzaakt door de dreiging van kernwapens en de voortdurende bewapeningswedloop, juist omdat er wel gepraat wordt over ontwapening maar het tegendeel het geval is.

In ons ekonomies stelsel zit de grote onveiligheid in de middelen die gebruikt worden om de produktie op te voeren. Wij leven met het schrikbeeld van een volgebouwd land en van met zware wapens bewaakte kerncentrales. Nu kan de regering, aldus Bas, in de energienota wel zeggen dat geprobeerd moet worden de gevoelens van bezorgdheid weg te nemen, maar daarvoor is totale openheid nodig. De rapporten over de redenen van sluiting van de Amerikaanse kerncentrales moeten open op tafel, anders wordt ongerustheid niet weggenomen.

Er is ook grote onzekerheid omdat je werk zomaar kan wegvallen. Over misbruik gesproken: Men moet geen misbruik maken van de werkloosheid. Men moet geen maatregelen gaan voorstellen, die men toch altijd al wilde, maar die in andere landen bewezen hebben tot mislukken gedoemd te zijn, zoals aanmoediging van partikuliere investeringen. Naar de maatstaven te meten van degenen die dat willen is er geen land met een zo goed ondernemersklimaat als Amerika; toch is daar de werkloosheid twee maal zo hoog als hier.

Ekonomienplaag

In navolging van een Engelse hoogleraar zei Bas, dat wij lijden aan een

ekonomienplaag: mensen die werken met makromaatregelen, zoals rentevoet verlagen, geld in de economie pompen, belasting verlagen enz. Wat wij nodig hebben is werk en grotere bemoeienis van de overheid met het partikuliere bedrijfsleven. Automatisering die niet nodig is, die er niet toe dient mensenwaardig werk te vervangen, moet worden tegengegaan. De PTT bespaart dan wel 1.500 arbeidsplaatsen door buitenbussen te plaatsen, die overigens het landschap ontsieren, maar die 1.500 mensen gaan wel rechtstreeks naar Boersma. Daar schieten we niets mee op. Een grote bedreiging is dat we aan de werkloosheid gaan wennen, zoals we eens waren gaan wennen aan het kappen van bossen. Het frustrerende voor de PPR is, dat wij het verhaal dat wij vorig jaar hebben gehouden dit jaar opnieuw kunnen houden, zegt Bas. Vorig jaar hebben wij gevraagd om een groot arbeidsmarktonderzoek. Dat kunnen wij nu opnieuw vragen. De overheid kan zelf laten zien in het eigen apparaat hoe arbeidsplaatsen kunnen worden behouden, kan zelf het aantal arbeidsplaatsen uitbreiden, kan part-time werk bevorderen enz. Veel van de half miljoen mensen die niet in het arbeidsproces zijn opgenomen kan men vervroegd pensioneren en kunnen zich via de arbeidsburo's voor vrijwillig werk inzetten. De bouw is een speciaal probleem. Een gevoel van onveiligheid ligt ook in het feit dat een regering haar beloften niet houdt. Want tien jaar geleden beloofde men dat de vergrote werkgelegenheid in de bouw behouden zou blijven.

Uit allerlei processen die de burgers niet kunnen overzien komt ook een groot gevoel van onveiligheid voort. Hoe komt het dat het Kalkarproject ineens zoveel duurdert? Wat zijn dat voor processen?

Hoe komt het dat de metro zoveel duurdert uitvalt?

De onzekerheid weerspiegelt zich ook in de manier waarop politiek wordt bedreven, als men ziet hoe wisselwaskes worden opgeblazen, aldus Bas.

Op de rede van Leo Jansen bij de financiële beschouwingen komen wij graag terug in een volgende PPRAK.

BAS IS WEER BEZIG

ENKELE FRAGMENTEN UIT DE REDE VAN BAS

Over de ARP: Als er voor kollega De Boer een legitieme plaats is als atoompacifist in de Antirevolutionaire fractie, wat is het dan dat de heer Aantjes er steeds weer toe brengt, te twijfelen of er wel een legitieme plaats is in de regering voor een atoompacifistische partij als de PPR? Ik begrijp niet, hoe de heer Aantjes kan zeggen dat wij van twee walletjes eten. Het valt ons bovendien op, dat u dat altijd toespitst op het defensiebeleid en niet op het financiële en sociaal-economische beleid, waar uw fractie in een gelijksoortige positie verkeert als wij op het punt van het defensiebeleid.

De heer Schakel (ARP): Wij zitten in een bijwagen, u niet!

De heer De Gaay Fortman (PPR): Neen, wij zitten in de lokomotief.

Over de KVP: Wij maken ons zorgen over een katholieke partij, waarvan de vertegenwoordiger in de Kamer zo weinig laat zien van het begrip van het vredesdenken in de katholieke wereld. Ik noem nu alleen kardinaal Alfrink die refererend aan kernwapens en bewapeningswedloop gesproken heeft over een ondraaglijke last voor het christelijk geweten.

Over Wiegels: De heer Wiegels heeft na terugkomst uit Zuid-Afrika de apartheid ethies onjuist genoemd maar gezegd, dat er in de praktijk ook goede dingen zijn te signaleren. Ik zou hem een gezegde willen voorhouden van waaruit de grote liberaal Gladstone placht te opereren: Wat moreel verwerpelijk is kan nooit politiek goed zijn.

Over windmolens: In de scheepsbouw dreigen moeilijkheden, zoals men kan lezen in de memorie van toelichting op de begroting van Economische Zaken. Waar is het beleid om die moeilijkheden tijdig planmatig op te vangen? Dat zou bijvoorbeeld kunnen door orders te geven tot het bouwen van windmolens op zee. Ik hoor sommige geachte afgevaardigden ha-ha brullen. Het is echt nog niet zo'n gek toekomstbeeld!

Over werkloosheid: Voor werkloosheid is — en ik citeer aartsbisschop Temple tijdens de krististijd van de jaren dertig in Engeland — maar één antwoord: werkgelegenheid. Uit het geginnik blijkt, dat een aantal lieden het niet begrijpt. Niet allerlei voor-

K.W.

zieningen voor het opvangen van de werklozen, maar werk is het enige antwoord.

Over benoemingskwestie Van der Louw: Sinds wij weten, dat de christen-democratische ministers stemopdrachten krijgen, is mijn fraktie tot de trieste konklusie gekomen, dat de PPR nog de enige partij is, die een ekstra-parlementaire band met het kabinet ziet en die nog kiest voor dualisme in ons staatsbestel met een eigen verantwoordelijkheid voor bewindslieden en fraktie.

Over gaten: Onzekerheid is er ook in ons partijpolitieke bestel. De PPR gelooft niet in tandartsenpolitiek, het zoeken naar gaten om die vervolgens te vullen.

De heer **W. Scholten (CHU):** Realiseert u zich dat u zich daarmee ook weer aan een soort belediging schuldig maakt?

De heer **De Gaay Fortman (PPR):** Ik had deze vraag verwacht; ik heb het maandag bij mijn eigen tandarts gecheckt, en die aanvaardde dit beeld.

De heer **W. Scholten (CHU):** Rechtvaardigt u daarmee deze onzin?

De heer **De Gaay Fortman (PPR):** Als u wilt overgaan tot beledigende taal, dan is dat helemaal aan u.

SUPER-WINKELS

Het wordt tijd dat de middenstands-organisaties zich eindelijk eens bewust worden wat er aan het gebeuren is, en hun strijdmiddelen gaan richten op de werkelijke vijanden van de middenstand — en van de konsumenten. Ik bedoel de koude sanering van honderdtallen kleine winkelbedrijven, niet door de „rode regering” van Den Uyl, waar de middenstanders en boeren al hun problemen aan wijten. Maar door de als een stoomwals voortgaande god Efficiency (een import-god), die ook de tering en de nering liefst ziet plaatsvinden aan een lopende band. Op de vrije markt, waarover de middenstanders en hun valse vrienden in de VVD en onder de konfessionelen zo hoog opgeven, kan Efficiency zijn gang gaan. Zijn laatste sukses is de wellandwinkel, het vrijstaande zelfbedieningswarenhuis Maxis te Muiden, een stukje „modern times”, ontsproten aan, de scheppingskracht van de top-doktorandussen J. Bons en A. Isaac van Bijenkorfconcern. Wat geforceerde lage aanbiedingen voor sommige produkten worden de kopers (mits automobilist — wee hem die zo'n ding niet heeft!) naar de wei gelokt. Volstrekt overbodig autoverkeer wordt bevorderd, de overlevingskansen der buurtwinkels verder bedreigd, de massificering van de samenleving

bevorderd, het landschap ontsierd. Het is godgeklagd.

Dat de gemeente Muiden en de provincie dit niet hebben belet is onbegrijpelijk. Of wilden zij de Bijenkorf de kans geven om, ten koste van enige miljoenen, te laten zien hoe het niet moet? Voor die kans moeten we dan blij zijn. Laten vooral heel velen daar gaan kijken om, na niets te hebben gekocht, vol walging lid te worden van de Vereniging Millieudefensie (Herengracht 109 Amsterdam) die krachtig actie voert tegen de plannen om er nog negen zo neer te zetten. Leve de kleine middenstand!

Dit is zomaar een stukje uit de rubriek **Politiek Dagboek**, die Erik Jurgens in het weekblad **De Nieuwe Linie** verzorgt. Wie hem elke week wil lezen weet dus waar hij terecht kan.

Bloemen voor Boy Trip KERNGROEP OVER DEFENSIE EN ENERGIE

De grote ernst waarmee de kerngroep zaterdag 5 oktober in Utrecht over sommige problemen diskussieerde, deed eerder aan het Binnenhof denken dan aan het zootje ongeregeld, dat zich als zodanig ooit eens in de verkiezingsstrijd stortte. Niet dat dat een verlies is en niet dat het een droge boel was. Integendeel.

Wouter van Dam gaf een uitvoerige toelichting over het PPR-standpunt inzake de landbouw. Over het feit dat de PPR nauwelijks burgemeestersposten heeft maakt Wouter zich namens de partij

behoorlijk kwaad. Iedereen vindt het vanzelfsprekend dat het midden burgemeesters levert en mensen voor andere belangrijke maatschappelijke functies, maar een partij die even groot is als bijvoorbeeld de CHU (die meer dan honderd burgemeesters heeft) zal ook evenredig vertegenwoordigd moeten zijn op bestuursposten. „Wij moeten hard knokken voor die invloed, ik weet wel, het is lang niet het enige, maar het is wel verdomd belangrijk”, zei Wouter.

In mei volgend jaar zal de PPR de houding ten opzichte van het kabinet opnieuw bepalen naar aanleiding van de resultaten van de demokratiseringsvoorstellen voor het bedrijfsleven van de regering. Op voorstel van Drente werd besloten de bezoldiging van bestuursleden, met name van voorzitter en sekretaris in samenhang met elkaar te laten bekijken door de financiële commissie. In de verantwoording van de Tweede-Kamerfraktie, die Dolf voor Bas waarnam omdat Bas „in het koper was”, nam de discussie over het defensiebeleid en over de kernenergie een belangrijke plaats in. Over de defensiebegroting zei Henk Waltmans, dat de fraktie waarschijnlijk opnieuw stemt voor iets wat je niet wilt: Tegen veel onderdelen van de begroting zal de fraktie zich keren, maar tegen de begroting in haar geheel stemmen, zou de val van het kabinet inhouden. Een dergelijke beslissing zou alleen door het kongres kunnen worden genomen. De fraktie zal zich aan haar afspraken houden.

Michel van Winkel verwoordde het zo: Het probleem van het stemmen voor de defensiebegroting eist een klare uitleg in de hele partij. De keus tegen de val van het kabinet op dit punt moet uitvoerig worden uitgelegd en niet worden verdoezeld. Zeg dan dat we gedwongen zijn te kiezen tussen twee verschrikkelijke alternatieven. Ten eerste, de PPR stemt vóór de defensiebegroting: Dat betekent voortzetting van het huidige onaanvaardbare defensiebeleid, gekoppeld aan de rest van wat het kabinet-Den Uyl klaarmaakt met onze inbreng; met daarbij onze invloed op de bewustwording rond de verwerpelijke defensie.

Ten tweede: De PPR stemt tegen de defensiebegroting: Dat betekent voortzetting van het huidige defensiebeleid door een rechts kabinet, na de val van Den Uyl, waarbij ook al het andere verloren gaat dat in dit kabinet voorzichtig wordt aangezwengeld. Leg uit, zo zei Michel van Winkel, dat wij in ieder geval tegen dit beleid zijn en waarom we bereid zijn vuile handen te maken. Henk Waltmans zei dat de kiezers de val van het kabinet op het hoofdstuk van de defensie helaas nog niet zullen begrijpen. Er moet nog veel gebeuren. „Als wij het buitenlandse beleid hadden moeten schrijven was niet de Navo de hoeksteen voor het

(lees verder op pag. 10)

Bij de behandeling van de defensienota in de Tweede Kamer heeft Henk Waltmans namens de PPR het woord gevoerd. Zijn rede drukken wij hieronder sterk verkort helaas, af.

De PPR-fractie betreurt de ergerlijke wijze, waarop de NAVO zich op uitlokking mede van de konfessionele partijen (die bij het indienen van de plannen al in koor riepen dat de houding van de NAVO voor hen de maatstaf zou zijn) in deze defensiediskussie heeft gemengd. De onevenwichtigheid van de reacties van de NAVO bepaalt mede het politieke klimaat in ons land, waarin de NAVO zich verder vervreemt van onze gemeenschap. Hoe moeten we dan die NAVO-kritiek verstaan? Als een waarschuwing aan Groot-Brittannië, als een verdediging van het apparaat omwille van het apparaat of als een Duitse reflex?

Het werd ons inziens de hoogste tijd een fundamentele discussie over de toekomst van het Nederlandse defensie-apparaat als zodanig te voeren tegen het licht van een noodzakelijke omkering van de bewegingswedloop. Helaas vinden we in deze nota deze uiteenzetting over de achtergrond van het defensiebeleid, namelijk de wereldpolitieke situatie en ontwikkeling en een beleid gericht op veiligheid, ontspanning en vrede niet terug. Er is nog steeds geen sprake van een ontwapeningspolitiek, waarin men probeert een vorm van internationale veiligheid en vrede te verwerkelijken, welke primair afhankelijk is van het scheppen van goede internationale politieke betrekkingen en van indamming van oorlogsbevorderende verhoudingen en structuren binnen de verschillende samenlevingen. De keuze van het Nederlandse defensiebeleid wordt bepaald door de keuze van het buitenlandse beleid, zoals dit laatste weer wordt bepaald door de keuze van het wereldbeleid.

Het buitenlands beleid dient in onze ogen op de lange termijn gericht te zijn op de uitbouw van wat in de Verenigde Naties embryonaal en fragmentarisch aanwezig is. Ik overschat de mogelijkheid van de totstandkoming van een federale wereldregering op afzienbare tijd niet. Maar wel is zeker dat de uitgave van zo'n 200 miljard dollar en meer aan militaire budgetten voor de hele wereld per jaar door iedereen als een enorme verspilling moet worden gezien, en dat elkeen zal inzien, dat de bewapeningswedloop de motor is van een ongewenste en onbeheerste industriële en economische groei, ook de motor die tot de aantasting van het wereldmilieu leidt. Zo blijft over, dat de noodzakelijkheid van enigerlei vorm van wereldregering toch blijft.

VERVLECHTING

Het wordt tijd de integratie (sociaal, cultureel, economisch, technologisch en politiek) op basis van de onderlinge vervlechting, ook als middel tot veiligheid, voorop te stellen in ons beleid ten opzichte van landen met een ander maatschappelijk, economisch en politiek stelsel in Europa. De resultaten van de Europese veiligheidskonferentie en van de MBFR-besprekingen (wederzijdse troepenvermindering) zullen ons leren hoever en hoe snel wij langs die weg kunnen vorderen.

Daarbij gaat het om een opbouwen van een zodanige relatie met de Sovjet-Unie en de overige socialistische landen, dat een aantal gemeenschappelijke problemen, als het leefbaar houden van de samenleving van een sterk technologisch bepaalde maatschappij, de ontwikkelingsproblematiek van de Derde Wereld en de veiligheid in Europa tot een gemeenschappelijke doelstelling worden.

Er is een groeiend inzicht, dat *uitbreiding van de kernwapenstaten*, een bijzonder gevaarlijke ontwikkeling ook voor de grootmachten zou inluiden. Intussen gaat de kwalitatieve wedloop bij de Verenigde Staten vooral nucleair en bij de Sovjet Unie nucleair en konventioneel, toch door. En dat voert meteen tot één van de allerbelangrijkste moeilijkheden: *de hoge kosten verbonden aan de voortgezette bewapeningswedloop*.

Er is een enorme geldverspilling aan steeds verder ge-

HENK WALTMANS DE PPR OVER DE VEI

perfekteerde massavernietigingswapens, die alleen maar dienen om een evenwicht van afschrikking in stand te houden. De voortdurende angst dat dit evenwicht zal worden verstoord, houdt beide machtsblokken in een militaire tredmolen die op den duur alleen maar tot volslagen uitputting kan leiden. Sedert het einde van de Tweede-Wereldoorlog hebben de Verenigde Staten alleen één biljoen dollars aan bewapening en oorlog uitgegeven. Onder invloed van met name de stormachtige ontwikkelingen van de *technologie* op het vlak van de communicatiesystemen en van de transportmiddelen enerzijds en de wereldomvattende dreigingen van kernbewapening, overbevolking en uitputting van grondstoffen anderzijds begint hier en daar het besef van de noodzaak van een meer mondiale oriëntatie in de buitenlandse politiek door te breken.

HERBEZINNING

Naar de mening van de PPR vraagt de Atlantische konceptie als grondslag voor het buitenlands beleid van Nederland om grondige herbezinning. Op het ogenblik is dankzij de toenadering tussen VS en SU, die in onze ogen een soort begrenzing van beider arrogantie van de macht is, het akute gevaar van een gewapende konfrontatie sterk verminderd. Indien deze toenadering zich in de toekomst verder doorzet, ontstaat echter het gevaar van een gezamenlijke overheersing van de wereld door de twee supermachten.

De toenadering zou op den duur wel eens kunnen leiden tot een verdere technokratisering in het politieke en economische leven, waardoor de menselijke maat van het bestaan op deze wereld ernstig in gedrang kan komen. Tegen deze achtergrond behoeft er misschien minder gerouwd te worden over de huidige situatie in West-Europa dan wel te doen gebruikelijk is. Het moeizame proces naar Europese Eenwording biedt wellicht het perspectief tot ontwikkeling van een sociaal en cultureel pluralistisch Europa. In Europa lijkt er in verband hiermee een bijzondere rol weggelegd te zijn voor de kleinere naties.

Een klein land als Nederland is in deze moderne tijd inderdaad te beschouwen als een „open stad”, maar dan in meer dan één betekenis. Open in de zin van kwetsbaar voor machts- en geweldpleging door supermachten met nucleaire wapens. Open zijn deze kleinere naties ook vanwege de grotere mogelijkheden voor een werkelijke democratische gezindheid.

ALTERNATIEVEN

Naar de mening van onze fractie bood de analyse in de nota „Nederland, een open stad” meer stof voor discussie over gevolgen en implicaties van het zogeheten veiligheidsbeleid, voor onze werkelijke veiligheid, mede omdat er over alternatieven werd nagedacht. Nu wordt ophieuw gekozen voor het militaire apparaat als enige oplossing voor het vraagstuk hoe een volk zich tegen een eventuele poging tot vernietiging van zijn democratische instellingen en cultuur dient te verdedigen. De PPR omvat mensen van verschillende herkomst, die een sterke verantwoordelijkheid voelen voor de mensheid, de vrijheid en de scheppende kracht van de mensen, waarvoor de vrede een voorwaarde is, die door de krankzinnige bewapeningswedloop wordt verhinderd. De hoogste waarde van onze cultuur is haars inziens de menselijkheid. Wij zijn niet de verantwoordelijken, maar degenen die met een maximum aan winstzucht en een minimum aan verbeelding hun offers brengen, steeds meer en steeds hoger op het altaar van de afgod Mars. *Nederland is,*

R DE DEFENSIE NOTA LEID VAN HET BESTAAN

zoals ik het zie, in feite gevangene van een conceptie die dreigt met een kernoorlog welke zelfmoord zou betekenen en meent dat dit geloofwaardig is. Nederland is gijzelaar, doelwit, gevangene van een kernwapenstrategie in een mogelijke NAVO-Warschau-pact-konfrontatie. De Canadese hoogleraar John Hampson stelde in Nature, dat zo'n vergeldingsaanval niet alleen de aangevallene zou vernietigen, maar langs een niet eerder vermoede omweg zelfs alle levende wezens op aarde zou kunnen wegvagen. Dat laatste als gevolg van chemische veranderingen in de ozonlaag.

Mag ik mijn progressieve vrienden in herinnering roepen een uitspraak van Feddo Schurer in 1959 (herdrukt in V.N. van 29.6.1974): „Met de niet mis te verstane verklaringen van kernfysici, politici en militairen voor ogen kan men vaststellen dat een moderne nucleaire oorlog geen aanval op de vijand, maar een gemeenschappelijke aanval mét de vijand op de mensheid zou betekenen.”

ZO ONBEGRIJPELIJK ?

Is in het licht daarvan het standpunt van de PPR, de volstrekte afwijzing van deelneming in enigerlei vorm van kernbewapening zo onbegrijpelijk? Niet alleen de elf opslagplaatsen van nucleaire wapens die de regering in het voetspoor van haar voorgangers heeft toegestaan, maar ook de aanwezigheid van verschillende vliegbases, vaak in mensenrijke gebieden, vormen directe doelen voor een kernwapenaanval. Een goed jaar geleden al hebben meer dan veertig wetenschapsmensen ons opgeroepen tot een principiële beleidsombuiging met als kenmerken:

- het aan weerskanten eenzijdig verminderen van de dreiging met wapengeweld;
- het zoeken naar en uitwerken van de vormen en voorwaarden voor een niet-militaire weerbaarheid, zowel tegenover een eventuele agressie van buitenaf als tegenover een eventuele binnenlandse machtsgreep waarbij deze defensie gedragingen worden door de overtuiging van gans een volk;
- de algemene richting van zo'n nieuw beleid kan worden samengevat in de term sociale verdediging, verdediging van de samenleving, waarbij de instrumenten en methoden overeenstemmen met hetgeen wij willen verdedigen, namelijk onze democratische instellingen en kuituur en centraal staat de mondige burger die zijn eigen verantwoordelijkheid beseft en bereid is daarvoor op te komen.

Voorzover in de defensienota over grondslagen wordt gesproken, zien we een nagenoeg onveranderd doortrekken van de lijnen uit het verleden. Nog steeds gaat men uit van de afschrikkingstheorie die ons inziens zakelijk dubieus en moreel onhoudbaar zijn, zoals het IKV en PX terecht opmerken in een reactie op de nota.

Ook de regering erkent de tegenstrijdigheden en gevaren, die inherent zijn aan de bestaande strategische situatie en concepties. Zo wordt enerzijds gesproken van „de vaste wil” om — door dreigen met het gevaar van eskalatie — het geweld te beheersen, anderzijds wordt erkend (p. 15), dat „ook in het geval van conventioneel optreden . . . zeer snel schade zal worden teweeggebracht, die in geen redelijke verhouding staat tot welk doel dan ook.” Dat aan het adres van diegenen die de kernbewapening afwijzen en daarvoor in de plaats een vergrote conventionele bewapening willen stellen. Maar deze gevaren zijn in het beleid niet of nauwelijks verwerkt.

Teluurstellend is het daarom voor de PPR-fractie, dat nu

niet gekozen werd voor een beëindiging van de atoomtaken van de Nederlandse strijdkrachten en voor een volledige denuklearisatie van ons land.

FINANCIËN

De financiële aspecten zijn, meer dan een nieuw denken over veiligheid, de achtergrond van de ontwikkelingen op het terrein van de Nederlandse defensie. Het bleek dat de defensie niet meer te betalen zou zijn indien men op de oude voet zou doorgaan. De regering zegt met de onderhavige plannen 1500 miljoen gulden te besparen in de komende vier jaren, maar in de nota wordt niet duidelijk op welke wijze dit wordt gemeten. Wel duidelijk is dat de lasten gemeten in vergelijkbare prijzen zullen blijven stijgen, zij het minder dan de stijging van het nationaal inkomen.

We zien echter in de praktijk dat de defensieuitgaven toch een sterk autonoom karakter hebben. Het blijft de vraag en daarop wensen wij een antwoord, of de doelstelling kwaliteit boven kwantiteit en het vervangen van mannen door wapens, ons in de toekomst niet voor nog veel grotere nu verzwezen kostenstijgingen zullen plaatsen. Tegenover Keerpunt 72, en dat is het beoordelingskriterium van mijn fractie, worden de defensieuitgaven in vier jaren tegen konstante prijzen 1974 verhoogd. Is de konklusie juist, dat het zogenaamde bezuinigde bedrag van 1500 miljoen in werkelijkheid niet bestaat? Waarom zegt de minister dat dan niet ronduit?

De PPR is juist op dit punt bijzonder gevoelig, omdat wij ons in de achterliggende visie op het defensiebeleid in het geheel niet hebben teruggevonden.

De regering laat een kans liggen om een positieve uitkomst der MBFR-besprekingen te beïnvloeden door bewapeningsvermindering van Nederland.

Ontwapeningsbesprekingen worden zo tot een belemmering van wapenbeheersing en vermindering van bewapening.

Dit punt klemt destemmer, nu de opstelling van onder andere Nederland de vraag doet rijzen of we onder de huidige Westelijke voorwaarden werkelijk enig succes van de MBFR-besprekingen mogen verwachten.

Het Westen stelt zich daarbij op het (aanvechtbare) standpunt dat deze onderhandelingen in de eerste plaats de bestaande of veronderstelde a-symmetrie op het gebied van de aantallen militairen ongedaan moet maken. Wel, wanneer we er even van uitgaan, dat dat een aanvaardbaar standpunt is, ligt het dan niet erg voor de hand reeds nu de tactische kernwapens mede in de onderhandelingen te betrekken? Op dit gebied bestaat immers een groot overwicht aan westelijke zijde.

WESTEUROPESE KERNMACHT

De regering loopt luchtig over het probleem van de Europese kernmacht heen. Onheilspellend is het woord „zeer” in het zinnetje „... dat de vorming van zo'n kernmacht thans niet zeer actueel is” (p. 14). Het probleem van de Westeuropese kernmacht schuilt vooral in de geleidelijkheid van procesmatige ontwikkelingen.

Anderzijds is er het feit, dat de Atlantische Verklaring van 26-6-1974 zo positief spreekt over de eigen bijdrage van de Britse en Franse kernwapens, die in staat zijn een eigen afschrikwekkende rol te spelen welke bijdraagt aan de algehele versterking van de bondgenootschappelijke afschrikkingsmacht. Wat vindt de minister nu zelf van deze Verklaring?

De samenwerking op het gebied van de defensie past uitstekend in een tweede ontwikkeling, die van de toenemende vervlechting van de industrieën in Europa en het ontstaan van het Westeuropese militair-industrieel kompleks, waardoor Europa in een fase is gekomen waarin een Europese kernmacht technies, financieel en organisatories relatief gemakkelijk en snel te verwezenlijken is. De regering wacht passief af. Wij missen een actieprogramma tegen een Westeuropese kernmacht. Taakverdeling en integratie zijn de begrippen die verhullen

dat deze optie past in, leidt tot en een versterking betekent van een Europees militair-industrieel kompleks. Waarom als het over taakverdeling gaat, niet de konsekwentie te trekken en inderdaad voor te stellen een compleet krijgsmachtonderdeel af te schaffen? (Tijdens het defensiedebat heeft Henk Waltmans een motie ingediend, waarin staat dat Nederland de nukleaire taak

van de luchtmacht moet afschaffen. Minister Vredeling heeft toegezegd die afschaffing bij de NAVO te zullen aanmelden. Daarop heeft Henk de motie voorshands ingetrokken om bij de behandeling van de begrotingen van buitenlandse zaken en defensie een bevredigend verslag te kunnen aanhoren. Lukt dat niet, dan ligt de motie weer op tafel, aldus Henk.)

vervolg van pag. 7

veiligheidsbeleid geweest, maar de UNO. Daarin ligt het verschil tussen de PPR en het kabinet."

ONONTNEEMBARE KLIP

Boy Trip legde uit, dat er in de energienota slechts van twee jaartallen sprake is: 1975, voor het uitbrengen van rapporten en 1985 voor het gereed komen van kerncentrales. Leo Jansen zei, dat we even af moeten wachten met wat voor regeling minister Lubbers komt in verband met de Kalkarweigeraars, die nu niet langer worden afgesneden. Hopelijk zal het geld gestort kunnen worden in fondsen voor alternatieve energie of dergelijke. Naar aanleiding van de onderzoeken die vooraf moeten gaan aan verdere beslissingen over kerncentrales, zei Dolf Coppes: „Wij kunnen ons niet voorstellen, dat de uitslag van echte

onderzoekingen niet tot gevolg zou hebben dat kerncentrales geheel worden afgewezen. Dit is een onontneembare klip."

Boy Trip zei dat de energienota in haar geheel goed is (zie staatsmonopolie, planologische kernbeslissingen). Over de rol van de PPR binnen het kabinet zei hij: „soms lijdt je pijn als het niet lukt, soms is er vreugde als het wel lukt. Het is aan het kongres te beslissen of onze deelname aan dit kabinet de moeite waard is". Dolf zei veel goede woorden te hebben voor Boy. Met name noemde hij het keiharde geknok op punten als de defensie, de ondernemingsraden en de energie. „Het is ongelofelijk, jullie inspanning. Wij hebben er diep respect voor. Als dit een Kenmerk-uitzending zou zijn waren de bloemen voor jou."

K. W.

VAN DE THEMAGROEP MILIEU de fluoridering van het drinkwater

BIO-INDUSTRIE

De subgroep Bio-industrie van de themagroep Milieu zit met de volgende vragen:

- Op welke wijze wordt de glastuinbouw in het kader van de ruimtelijke ordening belemmerd; bestaat er voor de bio-industrie een analoge mogelijkheid?
- In hoeverre is het noodzakelijk, dat Nederland op het gebied van de vleesvoorziening zelfvoorzienend is: hoe groot zou die zelfvoorziening moeten zijn?
- Wat is de invloed van concentratie van bio-industrie op regionaal nivo op de sociaal-ekonomiese positie van de bio-industrie betrokken agrariër?
- Wat kan er gedaan worden aan die toevoegingen aan het veevoer die vervuilen werken; welke mogelijke vervangingen van deze toevoegingen zijn er?
- Hoe is de ekonomiese ontwikkeling van de verschillende soorten mestrijen sinds 1972?

Wie inlichtingen kan geven over de

problematiek van deze vragen, wordt verzocht die door te geven aan de subgroep, p/a Pieter Hordijk, Veerweg 107, Wageningen.

STROOISELROOF

Ten gevolge van de toenemende vraag naar humeuze bosgrond, in het bijzonder door azaliakwekerijen, neemt het verwijderen van de bovenste grondlaag in bossen steeds ernstiger vormen aan. Deze zogenaamde strooiselroof is in hoge mate schadelijk voor het bos en vormt daarom een ontoelaatbare bedreiging voor de huidige en toekomstige ontwikkeling van onze bossen. Tot voor kort was het moeilijk wettelijk tegen strooiselroof op te treden. Na een uitspraak van de Hoge Raad van 26 maart 1974 is deze situatie in gunstige zin gewijzigd, aangezien strooiselroof van die datum af wordt aangemerkt als ontgronding in de zin van de Ontgrondingenwet. Voor het verwijderen van bosstrooisel is voortaan een vergunning vereist van Gedeputeerde Staten, zoals omschreven in de Ontgrondingenwet. Nadere inlichtingen bij H. Burger, Vergerweg 30, Wageningen, tel. (08370) 1 51 66.

NATUURBESCHERMING

De jachtwet en de vogelwet zullen binnenkort worden herzien. Wat de jachtwet betreft is de herzieningsprocedure al in een vergevorderd stadium. Het wetontwerp zal, naar wordt verwacht, nog dit jaar bij de Tweede Kamer worden ingediend.

Bil van de milieuwerkgroep bodem-, water- en luchtvervuiling, heeft zowel over de wijzigingen die zijns inziens in de jachtwet als over die welke in de vogelwet wenselijk zijn, voorstellen gedaan die deels betrekkelijk incidenteel, deels van meer ingrijpende aard zijn en ten doel hebben het behoud van de wilde fauna beter te waarborgen.

Bil heeft over deze belangrijke kwestie contact opgenomen met de Tweede Kamerfractie. In het nieuwe zittingsjaar zijn de landbouwzaken voor Leo Jansen, die hieraan de nodige aandacht zal schenken.

Een moeilijkheid is, dat nog niet bekend is wat het ontwerp tot wijziging van de jachtwet zal inhouden. Tot werkelijke akte zal pas kunnen worden overgegaan wanneer het wetontwerp aan de Tweede Kamer is gezonden. Nu zullen wij ons er goed op moeten bezinnen welke punten wij essentieel vinden en dus opgenomen willen zien.

Eén van de meest essentiële punten is de wenselijkheid van een betere coördinatie en eenheid in overheidsbeleid inzake natuurbeheer. Thans is er nog van een te grote verbrokkeling sprake, doordat een aantal wetten naast elkaar bestaat. Daarbij is het een gewoon verschijnsel, dat hetgeen door de ene wet uitdrukkelijk wordt beschermd, door de uitvoering van een andere wet zinloos is en vaak zonder meer wordt teniet gedaan.

Een goed voorbeeld hiervan is, dat de jacht op ganzen gesloten kan blijven (op grond van de jachtwet), maar wanneer de voor ganzen geschikte pleister- en voedselterreinen verdwijnen (bijvoorbeeld door peilverlaging van het water) verdwijnen daarmee ook de ganzen. Zo zijn er legio voorbeelden. Daarom is een betere integratie van het natuurbeheer in de verschillende wetten (jachtwet, vogelwet, natuurbeschermingswet, ruilverkavelingswet, deltawet e.a.) een zo belangrijke zaak, dat wij ons daarop ernstig zullen moeten bezinnen.

Wij vragen daarom een ieder, die in deze materie een beetje thuis is en hierover wil meedenken, contact op te nemen met J. Bil, Anjerstraat 24 te Steenderen (tel. 05755-324) of met de secretaresse van de themagroep Milieu.

1 mevrouw W. E. Gerlach-Heijmans, Sandersweg 3 te Oosterbeek (tel. 085-33 23 02).

H. C. Burger, Wageningen

ADRESSEN

Op het ogenblik gelden de volgende kontaktpersonen of sekretarissen van de milieuwerggroepen:

A. **Verkeer:** Frans J. de Bruin, Oudemansstraat 390, Den Haag, tel. (070) 98 27 44.

B. **Planologie:** Martin Kroon, 1e J. van der Heijdenstraat 144 II, Amsterdam, tel. overdag: (023) 31 90 10 ts. 242.

C. **Energie:** Jacques de Jong, Voorweg 228, Zoetermeer, tel. (079) 16 58 49.

D. **Vervuiling:** H. C. Burger, Vergersweg 30, Wageningen, tel. (08370) 1 51 66.

E. **Landbouw:** Theo de Wit, Nobelweg 114, Wageningen, tel. (08370) 1 07 31.

F. **Productie en Konsumptiebeheersing:** H. L. Röder, Schelmseweg 49, Arnhem, tel. (085) 42 17 52.

G. **Macht:** Indra Wahab, IJperveldstraat 147, Amsterdam, tel. (020) 27 21 06.

H. **Onderwijs:** Willemien van West-de Boer, Haverweg 6, Rheden, tel. (08309) 28 43.

Overkoepeling: W. J. Riedijk, Bronvolaan 38, Den Haag, tel. (070) 24 57 63, voorzitter.

W. E. Gerlach-Heijmans, Sandersweg 3, Oosterbeek, tel. (085) 33 23 02 sekretaris.

A. Firet-Hageraats, Johannahoeve 5, Oosterbeek, tel. (085) 33 30 10, sekretaris.

ingezonden: NAVOKONGRES 4

Het is niet om de discussie tot het oneindige te rekken, maar ik wil graag alsnog mijn reactie kwijt op de pro-Navostroming die tot mijn verbazing nog binnen de PPR aanwezig is. Door handhaving van dit lidmaatschap zou de (mijns inziens fiktieve) mogelijkheid open moeten blijven enige invloed uit te oefenen op het Noord-Atlantische, respectievelijk Amerikaanse beleid.

Een ieder heeft toch kunnen zien hoe de onafhankelijke Zweedse premier indertijd vrijuit de Amerikaanse bombardementen op Indo-China veroordeelde, terwijl een Nederlandse minister van defensie zijn mond niet wezenlijk open kon doen zonder zich de woede van Luns c.s. op de nek te halen?

Zo lang kritiek op de Navo van binnenuit gelijk staat met „het schaden van Nederlandse belangen in het buitenland” is de Navo een uiterst twijfelachtig middel om tot een gezamenlijk beleid te komen.

Peerke van Swigchem
Eindhoven

dolf coppes: stabiliteit zonder sociale gerechtigheid en democratie kan niet

INDONESIË NEDERLAND EN DE PPR

Dolf Coppes heeft deel uitgemaakt van de groep parlementsleden die van 30 augustus tot 9 september in Indonesië is geweest. Er is lang gepraat over de vraag of de PPR wel deel uit moest maken van een parlementaire delegatie naar Indonesië, omdat, zoals Dolf schrijft in een standpuntbepaling na afloop van zijn reis „bij mijzelf en in brede „partijgelederen” grote aarzelingen bestaan ten aanzien van het huidige regiem Soeharto en ten aanzien van de Nederlandse samenwerking met dit regiem”. Uiteindelijk werd besloten toch maar te gaan. Na zijn reis is Dolf bereid „als ik iets te schenken had” Soeharto „de gunst van de twijfel te schenken, maar dan wel een zeer grote en diepe en zware twijfel”.

In het volgende interview zet Dolf uiteen waarom.

Op initiatief van de PPR zal er waarschijnlijk rond de jaarwisseling een studiekonferentie georganiseerd worden over Indonesië. De bedoeling is dat de vastgelopen discussie over dat land uit het slop komt. Daartoe wil dit verslag ook een steentje bijdragen.

INDONESIË, NEDERLAND EN DE PPR

„Uitgangspunt bij de verhouding tussen Indonesië en Nederland moet zijn: gelijkwaardige partners in ontwikkeling. Als dat zo is, hebben we ook het recht kritiek op elkaar te leveren. Dan mag Indonesië zeggen dat Nederland in de hoek van de uitbuiters zit, het rijke Westen, — niet dat de Indonesiëse autoriteiten dat zeggen — en wij moeten kunnen zeggen, dat ontwikkelingshulp aan de allerarmsten ten goede moet komen. Dat het er ons niet om gaat de economische groei van Indonesië zonder meer te bevorderen of de betalingsbalans van dat land te verbeteren, maar dat we die Indonesiërs willen helpen die er slecht aan toe zijn.” Dat is paternalisties, zeggen sommigen.

Dolf is het daar niet mee eens. „Ik zit helemaal op de lijn-Pronk. Hij heeft het volgens mij bij het juiste eind als hij het aksent wil verleggen van de „programmatiese” hulp naar de „projekthulp” en als hij het recht van Nederland verdedigt kritiek te leveren op de toestanden in Indonesië die met die hulp te maken hebben! Als Indonesië zou zeggen: hoe we de hulp aanwenden is onze zaak, daar hebben jullie niets mee te maken, dan kunnen en moeten wij zeggen: goed, dan geen hulp.”

„Dat geldt ook voor onze kritiek op het vasthouden van tienduizenden politieke gevangenen. Voor mij is de samenhang tussen sociale en economische vraagstukken en het hebben van politieke gevangenen duidelijk geworden. In Indonesië praat men niet graag over de politieke gevangenen. De indruk wordt gewekt of het geen belangrijk probleem meer is. Maar dat is het wel. Zeker indirekt. Er worden nog iedere dag nieuwe politieke gevangenen gemaakt. Je kunt die zaak niet alleen uit het oogpunt van de mensenrechten bekijken. De

samenhang met sociale vooruitgang is er ook. Politieke gevangenen is een „luke” die Indonesië zich niet kan veroorloven. Het regiem-Soeharto beweert te streven naar stabiliteit. En dat is, geloof ik, oprecht gemeend. Maar stabiliteit zonder sociale rechtvaardigheid en democratie kan niet. Het is zeer gevaarlijk voor het regiem mensen op te pakken en zonder vorm van proces gevangens te zetten; kranten te verbieden; de corruptie alles te laten overwoekeren. Iedereen in Indonesië praat over de corruptie. Het is het onderwerp van de dag. Democratie en sociale rechtvaardigheid zijn ver te zoeken. Daarom speelt Soeharto gevaarlijk spel.”

„Een deel van leger en politie is goed. Maar een ander deel is corrupt en is alleen maar uit op macht. Dat leidt in Indonesië tot onontwarbare kluwen van tegenstrijdigheden. Als we Indonesië zonder meer hulp zouden geven, programmahulp die alleen gericht zou zijn op het bevorderen van economische groei, dan dringen we dat land nog verder de richting van Brazilië op. Het

vervolg op pag. 13

UIT DE EERSTE KAMERFRAKTIE

Veel is er na de eerste vóórbespreking niet te melden uit de Eerste Kamer. De beëdiging respectievelijk aflegging van de belofte had eerst op Prinsjesdag plaats, en nadien is er weinig belangrijks aan de orde geweest. Wel zijn er onderling een aantal afspraken gemaakt: Marinus Agterberg zal vooralsnog voorzitter zijn, Constant van Waterschoot vice-voorzitter en Dik van Kleef sekretaris der fractie. Ondergetekende zal de verslaggeving voor PPRAK verzorgen en ook de bestuursvergaderingen bijwonen, wanneer die althans handelen over politieke zaken die tevoren in de fractie bekeken zijn. De fractie hoopt op een goed en regelmatig contact met het partijbestuur (waaraan het ook wel zaken ter bespreking wil voorleggen) en met de Tweede-Kamerfractie. Voorts wil ze, waar dit maar mogelijk en gewenst is, een beroep doen op werken themagroepen en ook op

„loslopende” deskundigen. Al is de Eerste Kamer dan slechts een kamer tot nadere beschouwing en kan ze niets aan voorgestelde wetsontwerpen veranderen, haar leden krijgen wél de gelegenheid om mensen maatschappijvisie van de PPR duidelijk te maken. Inmiddels is er reeds een aantal functies toegewezen. Constant is lid geworden van de Beneluxraad. Marinus is lid geworden van de vaste kamercommissie voor ontwikkelingssamenwerking. Daartoe was het nodig dat ik — nieuweling in de kamer — van deze commissie plaatsvervangend lid werd en het lidmaatschap van de vaste kamercommissie voor buitenlandse zaken overnam van Marinus. Constant is verder plaatsvervangend voorzitter geworden van de kamercommissie voor volkshuisvesting en ruimtelijke ordening. Oorspronkelijk waren de senatoren van plan ten aanzien van contacten met de partij het land in vier zones te verdelen. Bij nader inzien leek het efficiënter zo'n verdeling samen met de Tweede-Kamerfractie te maken. Veel meer dan dat er een van ijver blakende Eerste-Kamerfractie gereed staat is er momenteel dus niet te zeggen. Hopelijk in de volgende PPRAK uitgebreidere informatie.

Lou Hoefnagels

KVS-oproep aan aktiecentra en provincies

Ongeveer vier maanden geleden deed de Commissie Vorming en Scholing een voorstel betreffende de structuur voor het vormings- en scholingswerk om te komen tot de zo gewenste decentralisatie. Dit voorstel hield in: de provincies worden opgedeeld in regio's of vormen een enkele regio, al naar gelang het aantal aktiecentra en de onderlinge bereikbaarheid. De aktiecentra uit een regio kiezen een regiovertegenwoordiger, die afgevaardigd wordt naar het overlegorgaan. Het overlegorgaan bestaat uit de regiovertegenwoordigers en de KVS-groep. Het overlegorgaan bepaalt het beleid, de KVS-groep is uitvoerend. De vergaderingen van het overlegorgaan worden één keer in de anderhalve maand gehouden.

Medio juli verstuurdde wij een verslag van een vergadering van 8 juni, een uitgebreide bespreking van de structuur, een oproep tot het kiezen van regiovertegenwoordigers aan de aktiecentra en kondigden de eerste vergadering van het overlegorgaan aan voor 14 september in Amsterdam. Op die vergadering waren aanwezig vertegenwoordigers uit de provincies Noord-Holland, Utrecht, Noord-Brabant en Zeeland plus de KVS-groep. Besloten werd dat we op korte termijn moesten komen tot: 1. een lijst van sprekers/deskundigen (landelijk en regionaal), 2. een lijst met informatiemateriaal over de PPR, 3. een lijst van deskundigen op het gebied van aktietraining/strategie, 4. een handreiking voor de opvang van nieuwe leden.

De volgende vergadering van het overlegorgaan wordt gehouden op 16 november in Utrecht. Daar moeten alle provincies vertegenwoordigd zijn! Het gaat er dus nu om dat zo snel mogelijk de aktiecentra uit een regio bijeen komen om een regiovertegenwoordiger te kiezen.

De KVS-groep bestaat uit acht man; elk heeft een provincie waarvoor hij kontaktpersoon is: Albert Kingma, (08385) 11 45 22, voor Groningen en Friesland; Leo van den Berg, (02984) 16 39, voor Drente en Overijssel; Guido Klabbers, (03450) 34 78, voor Utrecht; Paul Schilderman, Partijburo (020) 22 73 42, voor Gelderland; Renee Meerum Terwogt, (01837) 633, voor Zuid-Holland; Wil de Groot, (01710) 4 67 65, voor Zeeland; Henk Dielis, (040) 44 50 18, voor Noord-Brabant en Limburg;

Hans van Raamsdonk, (070) 33 23 91, voor Noord-Holland. Zij, die of vanuit de regio of vanuit het provinciale bestuur deze zaak opzetten, gelieven contact op te nemen met één van bovengenoemde personen.

Kommissie Vorming en Scholing

wat betreft de dieren

Sinds de PPR-fractie aandacht besteedt aan de behandeling van dieren in onze leefgemeenschap is er veel bedrijvigheid op dit punt ontstaan. Veel contacten met verenigingen, werkgroepen; veel reacties van verontruste waarnemers van dierenmishandeling. Er zou goed werk te doen zijn voor een groep „mens en dier” (of een andere naam van gelijke strekking):

- reageren op reacties
- kontakt met groepen onderhouden
- studiewerk in verband met politieke arbeid

Wij denken dat zo'n groep het beste zou kunnen werken in het geheel van de gekoördineerde welzijns-werkgroepen. Willen liefhebbers (die echt mee willen werken) zich daarom melden op het koördinatieadres: Pr. Kennedylaan 144, Oegstgeest (Karel Beckers).

Mild aanbevelend

Dolf Coppes

PS van de redactie: Zoals bekend heeft de fractie aan de vooravond van diensdag een eerste proeve van een nieuwe wet op de dierenbescherming gepubliceerd. Het uiteindelijke doel van een eventueel in te dienen initiatiefvoorstel is de uitbreiding van de bevoegdheden van de wetgever om bij algemene maatregelen van bestuur nadere regels in te stellen in het belang van de dierenbescherming. In de proeve wordt de huidige wet uitgebreid tot de bio-industrie, de dierenhandel en dergelijke. Mishandeling „zonder redelijk doel” wordt volgens de proeve „opzettelijke” mishandeling. Een dier onder zich houden zonder dat het in staat is vrij te staan, te liggen, te strekken, te draaien en zichzelf te verzorgen zou verboden moeten worden evenals het verkorten van de staartkolom van een varken en het verkleinen van de snavels van pluimvee. De volledige proeve is verkrijgbaar bij de Tweede Kamerfractie, Binnenhof 1a, Den Haag.

gaat in Indonesië nu die kant uit. Een kleine top profiteert van de economische groei. De sociale infra-structuur blijft volslagen achter. De ontwikkeling van het platteland komt niet op gang."

"Het kan in Indonesië nog steeds de goede kant uitgaan. Een deel van de militairen wil dat wel. Net als hun collega's in Peru willen zij de economische en sociale positie van de arme bevolking verbeteren."

Maar lijkt Indonesië nu niet meer op het Chili van na Allende? De vergelijking met Chili is onzin. Dat de klik die een eind maakte aan het bewind van Allende het over de operatie-Djakarta had, was een sinistere grap, zei Indonesië's minister van Buitenlandse Zaken, Adam Malik. Ze weten niet eens waar Djakarta ligt, voegde hij eraan toe.

Dolf is het daar helemaal mee eens. "De situatie in Indonesië is volkomen anders dan in Chili. In de eerste plaats is het Indonesische leger geen huurlingentroep zoals in Chili maar wordt er in het leger volop aan politiek gedaan. In de tweede plaats hebben de militairen in Indonesië hun land niet uitgeleverd aan buitenlandse kapitalisten. Zeker," aldus Dolf, "naar mijn smaak hebben de Japanse en Amerikaanse bedrijven veel te veel invloed in Indonesië, maar je kunt niet zeggen dat Soeharto zijn land aan hun bedrijven uitlevert. Soeharto wil graag dat het buitenland in zijn land

investeert, maar het beleid is er ook op gericht dat Indonesië de meerderheid van de aandelen krijgt en dat Indonesiërs in de leiding van die bedrijven worden opgenomen."

"Dat betekent nog niet dat je met vertrouwen de toekomst van dat land tegemoet kunt zien. Maar het is voornamelijk niet uitgesloten dat na het eerste vijfjarenplan ('69-'74) dat economische groei op gang heeft gebracht, het tweede vijfjarenplan (tot 1979) de sociale ontwikkeling in de goede richting zal sturen. Maar dan zal er heel wat moeten gebeuren."

"In de eerste plaats zal de landbouw tot ontwikkeling gebracht moeten worden. Niet op de krakkemikkige manier waarop dat nu gebeurt. Hier en daar wordt er een rijstpellerij gebouwd met als gevolg dat de rijstpelers werkloos worden. Er wordt gewerkt aan veredeling van rijstsoorten, die dan niet meer de bevolking ten goede komen, maar worden geëxporteerd."

"In de tweede plaats moet er ontzettend hard gewerkt worden aan basisvoorzieningen in de steden en dorpen: riolering, water, elektriciteit. En dat kan. Australië heeft al aangeboden daarbij te willen helpen."

"In de derde plaats zal de regering-Soeharto sociale minimumvoorwaarden moeten verbinden aan de investeringen. Dat zal beslist niet tot gevolg hebben, dat de investeerders niet langer geïnteresseerd zijn."

"In de vierde plaats zal er serieus aan

geboortebeperking gedaan moeten worden. Als de bevolkingsexplosie op Java doorzet, zal dat het einde van Java zijn."

"Nederland kan bij het realiseren van die doelstellingen een grote rol spelen. De Indonesiërs ontdekken dat veel Nederlanders nu echte belangstelling hebben voor het Indonesische volk. Zo negatief als je vroeger de culturele indoktrinatie moest beoordelen zo positief moet je nu staan tegenover een echte dialoog. Er is in Indonesië een onverzadigbare honger naar kunst, lektuur, wetenschap. Indonesië wil graag contacten op dat terrein, maar Nederland laat het tot nu toe afweten. In een miniem Nederlands cultureel centrum liggen Ons Leger en de Libelle."

Het boeiendste aspect aan de ontwikkeling van Indonesië vindt Dolf het zoeken naar een eigen identiteit van het land.

"Wat Soekarno lukte, krijgt Soeharto niet voor elkaar en dat is zijn grote tragiek. Soekarno heeft iets gedaan dat voor en na hem nog geen enkele regeringsleider in de derde wereld is gelukt, hij heeft dat gigantische rijk een eenheidstaal gegeven, het Bahassa Indonesia. Indonesië zoekt nu naar een ekonomisch systeem dat noch kommunistisch, noch kapitalistisch moet zijn, want beide zijn niet-Indonesies. Soeharto slaagt er echter nog niet in voor die pluriforme Indonesische samenleving een bindend element te vinden." Harm Lamberts

Ingezonden:

ANTWOORD AAN DERK COOLS

Graag wil ik drie kanttekeningen maken bij de brief van Derk Cools in de PPRAK van september: Het NAVO-kongres: De beste stuurlui aan de wal?

1. Ik handhaaf mijn bezwaren. De essentie van het besluit is dat „de PPR” wil dat Nederland de Navo verlaat. Dat is, wat iedereen nu weet, en waar iedereen zijn mening over vormt. Alle andere bedenkingen en nuanceringen tellen nauwelijks meer mee. Ik ben ook erg voor een „koers op lange termijn”. Maar dan is het doel, een eind te maken aan de bewapeningspolitiek, en niet „Nederland uit de Navo”. Verder kun je wel bol staan van de bezwaren tegen de kernwapenstrategie en dergelijke, maar je kunt er nu niet veel meer over zeggen zonder de wind van voren te krijgen: o ja, jullie willen immers toch uit de Navo. Elke discussie over strategische vraagstukken, aanschaf van wapentuig, behandeling van militairen, over de veiligheid van het bestaan: de PPR staat nu als beterveter langs de kant, want ons recept is al bekend: uit

de Navo. Ik kan me niet voorstellen hoe de PPR nu nog enige invloed op al die beleidspunten kan hebben.

2. Achteraf zijn mijn vermoedens bevestigd. Een Nipo-enquête wees uit dat een overgrote meerderheid van de Nederlandse kiezers in de NAVO wil blijven en dat ook een duidelijke meerderheid van de PPR-kiezers (6 tegen 4) dat wilde. „Het geloof der Nederlanders”: het is een realiteit. We hebben nu te maken met twee realiteiten. De eerste is die van een PPR-kongres, waar niet eens de helft van het aantal representanten van de leden aanwezig is, en dat kongres neemt een besluit. De tweede realiteit is het gegeven dat de meerderheid van onze kiezers (en die maken of breken een partij) er totaal anders over denkt. Verder heb ik ook mijn twijfels over de voorbereiding van dit „besluit”. Een zo essentieel programmapunt als de veiligheids- en defensiepolitiek mag waarachtig wel wat grondiger aangepakt worden dan mogelijk is in een half jaar, waarin tegelijk staten- en gemeenteraadsverkiezingen worden gehouden. Er is bijna dertig jaar aan gewerkt om de huidige waanzinnige situatie tot stand te brengen én om iedereen te laten geloven dat het een rationeel veiligheidsbeleid was; je mag er wel wat meer tijd voor uittrekken om na te denken over de vraag, hoe je dat ongedaan maakt, dan die paar toch al

overspannen maanden begin 1974.

3. De discussie begint nu pas. Dat is geen wens, maar een nuchtere konstatering van een feit. Binnen de PPR, waar kongresbesluit en kiezersmening lijnrecht tegenover elkaar staan. En natuurlijk, ook daarbuiten. Binnen de PPR is echter voorlopig het belangrijkste. Want het lijkt me wel wat naïef, aan te nemen dat PPR-kiezers zich volgaam voegen naar besluiten van kongressen.

PS: ondertussen is ook een tweede stukje van mijn sombere voorspellingen bewaarheid. Vredeling gaat meer wapentuig kopen op aandrang van de christenen die dat nodig vinden voor de vrede. Wat de PPR wilde in de besprekingen over de defensienota, heeft tot niets geleid. Het lijkt me duidelijk: de PvdA moet KVP en ARP meer dan ooit te vriend houden, want in 1977 — of eerder — valt de PPR uit de regeringskoalitie, terwijl D'66 nu al weg is. Als je dan verder wilt regeren — en je kunt er donder op zeggen dat Den Uyl dat wil — dan is duidelijk wat je moet doen. Als je het leuk wilt zeggen: de eerste konsekwentie van het PPR-besluit over de Navo is een verhoging geweest van het Nederlandse defensiebudget. Maar dat zal wel demagogie zijn.

Hyike Tromp
Sauwerd

**HENK WALTMANS
HOOPT OP ECHTE
AGRARIËSE REVOLUTIE**

BOEREN SLACHTOFFER VAN TOTALE INDUSTRIALISATIE

Tijdens het debat over de moeilijkheden in de land- en tuinbouw in de Tweede Kamer op 27 augustus zei Henk Waltmans onder meer het volgende:

Het is voor het eerst dat op zo'n grote schaal de boeren in verzet zijn gekomen en voor hun rechten opkwamen. Tot nu toe had het mij reeds oesters opgeleverd in Talmont in Frankrijk en vandaag kreeg ik hier in Den Haag bloemen. Het is de hoogste tijd dat een dergelijk verzet ontstond, want het zijn juist de agrariërs die de uitgesproken slachtoffers zijn van de technokratische ontwikkeling. Zij zijn de slachtoffers van de schaalvergroting. Zij moeten met steeds minder mankracht voor steeds grotere opbrengsten zorgen. Zij zijn de slachtoffers van een totale industrialisatie, steeds hogere investeringen in machines, kunstmest en bestrijdingsmiddelen. Zij zijn ook de slachtoffers van de vleesverslaving van de konsument. De blo-industrietjes bloeien weelderig in dit land.

Naar onze mening moet eigenlijk alles fundamenteel veranderen, zowel de beloning als de produktiemethode. Wat dat betreft, zullen de opstand en het boerenverzet van vandaag wellicht uiteindelijk worden gezien als een inleiding van een echte agrariëse „revolutie“, een beleidshervorming. Dat deze hervorming van het beleid nodig is bewijst ook wel het tekortschieten van de op de klassieke economische wetmatigheden gebaseerde politiek van inkomensvorming via de markt- en prijspolitiek, nog steeds het hoogste adagium van velen, ook in deze Kamer. Deze politiek had namelijk net tot gevolg, dat naast boeren met hoge inkomens er toch een groot aantal bleef dat ondanks de vele uren — tot zeventig uur per week toe — van hard werken niet op een rechtvaardige beloning van hun inspanningen mocht rekenen.

BUITEN SCHOT

Hoewel het protest van de bewust geworden boeren tegen hun verslechterde maatschappelijke positie naar onze mening toe te juichen is, blijven niettemin ook in die protesten degenen die verantwoordelijk zijn voor de sterke kostenstijgingen buiten schot.

In die protesten worden niet aan de orde gesteld de ekstrem hoge winsten, die de oliemaatschappijen behaalden, niet aan de orde zijn gesteld de veevoederindustrieën. Ik wil slechts die voorbeelden noemen van bedrijven, die aan de boeren hebben verdiend. „Wessanen“ heeft in het afgelopen jaar een brutowinst gemaakt van 23 miljoen naar 29 miljoen. „Koudijs“ steeg van 6 naar 8,5 miljoen; een stijging van respectievelijk 26 procent en 24 procent. Ook de Centrale Rabo-bank zag zijn bruto-winst met 20 procent stijgen tot 306 miljoen. Wij beseffen, dat deze vraagstukken slechts op lange termijn kunnen worden opgelost. Willen wij echter werkelijk fundamenteel iets doen, dan kunnen wij het investeringstempo en de heroriëntering in de agrariëse sektor niet overlaten aan degenen, die door prof. Van Riemsdijk worden genoemd „mensen, die het landbouwbeleid in de modder hebben laten vastlopen.“

OVERINVESTERINGEN

Welke maatregelen staan de Minister voor ogen om ervoor te zorgen, dat ook voor de agrariëse sektor een zekere richtinggeving tot een meer selectieve investering tot stand komt, zodat de huidige overinvesteringen, die het gevolg

zijn van een falend prijsbeleid, verdwijnen en de individuele boer kan ophouden, achter de markt te blijven aanboeren? Een dergelijk omgooien van het roer kost tijd. Daarom wil ik nu ingaan op de korte-termijnmaatregelen, die nu zijn voorgesteld. Ik begrijp namelijk ook wel, dat degene, die in de kou zit, geen illusies wil scheppen, maar sneeuw... Hierbij staat voor ons centraal de positie van de kleine boeren, die naar onze mening een minimum bestaanszekerheid moeten krijgen. Verder zal de aanpak moeten plaatsvinden vanuit de visie, dat wij niet alle sectoren tegelijk kunnen behandelen. Immers, wat ongelijk is, dient ook ongelijk te worden behandeld. Wij staan dus een gedifferentieerd beleid voor, waarbij men oog moet hebben voor de verschillen tussen degenen, die zelfs bij tegenvallende prijzen nog een redelijk inkomen kunnen genieten en het grote aantal boeren, dat nauwelijks aan het in Nederland geldende minimum toekomt.

De heer Van der Lek heeft reeds gesproken over de reclamekampagne met betrekking tot de bevordering van het rundvleesgebruik. De vraag is natuurlijk of om allerlei, ook mediese redenen, niet een zodanige wijziging in het konsumptiepatroon nodig is, dat men in plaats van meer, juist minder vlees gaat gebruiken. De veredelingssector slokt kostbare plantaardige eiwitten op, terwijl directe consumptie minder energieverlies oplevert dan de huidige omzetting in vlees.

HERVERDELING

Dergelijke maatregelen, waarvan overigens iedereen de ratio zal inzien, vragen ook om een structurele hervorming van het landbouwbeleid. Ook wij zijn van mening, dat men niet de mensen, die nu in de bio-industrie zijn gedreven, door een plotselinge koerswending in de kou kan zetten. *Wij vinden wel, dat de structuurwijziging, die zich hier en in de ontwikkelingslanden moet voltrekken een begin kan worden van een meer rechtvaardige mondiale herverdeling, ook van het voedsel.* Wij zouden het als een winst van de boerendemonstraties beschouwen, indien de EEG in haar beleid aksepteert, dat er inkomens toeslagen komen.

De prijsverhoging van agrariëse produkten binnen de Europese Gemeenschap is niet zo'n aantrekkelijk middel als wel wordt gesuggereerd. Het leidt namelijk tot nog meer produktie, tot meer investeringen, ook in kunstmest, grondstoffen en bestrijdingsmiddelen en tot het in bedrijf houden van randbedrijven. Bovendien wakkert dit de inflatie aan. Dat is de reden, waarom onze fractie er de voorkeur aan geeft, op een andere wijze inkomensmaatregelen te treffen. Wij denken dan aan belastingmaatregelen en in de indirecte sfeer aan het pakket van sociaal-economische maatregelen, waarvan wij verwachten, dat het geleidelijk de zelfstandigen in Nederland, dus ook de agrariëse zelfstandigen, onder het regiem van de sociale zekerheid zal brengen.

De grondfout van het EEG-beleid is juist geweest dat men het inkomen alleen gerelateerd heeft aan de prijs van de produkten; daardoor is men steeds verder in het slop geraakt. Wij hopen hierop nader te terug te komen bij de begrotingsdebatten over Landbouw.

Wij aanvaarden het pakket van de Regering als een begin, als een tijdelijke leniging van de nood. Dat geldt voor het geheel van de maatregelen. Wij plaatsen vraagtekens bij de versnelde invoering van de bijdragereregeling partikuliere kultuur-technische werken, omdat deze een ontwikkeling versterkt, die wij nu eenmaal niet willen.

AKTIE VOER

STUDIEWEEKEND

Verschillende PPR-aktiecentra van de regio Noordwest Veluwe organiseren op De Essenburgh te Hierden (bij Harderwijk) een studieweekend over het thema „Christendom en Socialisme”. Nadruk ligt op discussie van de deelnemers, zegt het schrijven. Op het programma staat ook een gesprek over betere samenwerking tussen de actiecentra noordwest Veluwe. Het weekend is dan ook op de eerste plaats bedoeld voor PPR-leden uit deze regio.

Het weekend kost f 26,— de man, alles inbegrepen tot en met avondhap op zaterdag. Opgeven had moeten gebeuren voor 7 oktober (misschien valt er nu nog wat te ritselen) bij C. Hellingman, Eisenhowerlaan 6, Harderwijk.

STUDIEDAG

Het Centrum voor Levensbeschouwing en Politiek van de PvdA heeft tot doel belangstellenden ook van andere politieke partijen in de gelegenheid te stellen na te denken over de relatie tussen levensbeschouwing en politiek handelen.

Op zaterdag 9 november houdt het Centrum in het Woodbrookerscentrum te Bentveld bij Haarlem van 10 - 16 uur zijn jaarvergadering, een studiedag rondom het thema onderwijs. Het is de bedoeling vanuit de discussie na de inleidingen hierover gedachten te formuleren naar de politieke partijen. Informatie over de jaarvergadering en over een eventueel lidmaatschap van het Centrum bij Marijet Storm-de Haas, Oleander 13, Monster (Z.-H.) tel. (01749) 20 25.

PROLOOG

Proloogs terechtstelling is door Provinciale Staten van Noord-Brabant beraamd op eind 1975. Na september

1975 krijgt de toneelgroep geen subsidie meer van de provincie. In Amsterdam, Eindhoven, Tilburg, Utrecht, Wageningen, Groningen, Rotterdam, Nijmegen, Den Bosch en Den Haag zijn al steunkomite's opgericht. Voor inlichtingen sekretariaat van de steunkomite's, p/a Willemstraat 72, Eindhoven, (040) 51 02 36. Daar kun je vernemen of in jouw woonplaats nog een steunkomite moet worden opgericht. Tevens is daar informatie te krijgen over verdere akties, onder meer protestkaarten verkrijgbaar ter verzending aan de minister van CRM.

AKTIEFONDS VD

De VD (Vereniging van Dienstweigeraars) heeft het afgelopen jaar een aantal geldverslindende akties gevoerd. Kees Vellekoop, Hans van Buren, Ate de Jong ... Zij wil in de toekomst nog veel meer doen. Om dit vol te kunnen houden is nu het Aktiefonds VD opgericht, giro 2728582 ten name van Vereniging Dienstweigeraars, Den Haag, onder vermelding van Aktiefonds. Wie f 25,— (of meer) stort is buitengewoon lid van de VD en ontvangt het maandblad VEEDEE.

Voor alle inlichtingen over dienstweigeren, akties, publikaties en dergelijke, VD, postbus 3778, Den Haag.

CLAT

CLAT-Nederland, de solidariteitsbeweging met de Latijnsamerikaanse arbeiderscentrale CLAT, bestond 1 september vijf jaar. Op 8 december bestaat CLAT zelf twintig jaar.

Ter herdenking van beide feiten voert CLAT-Nederland komende maand, met nadruk op de week van 2-9 november, een aktie voor de vrijheid van de arbeidersbeweging in Latijns Amerika. Voor nadere inlichtingen: CLAT, Nieuwe Gracht 47, Utrecht, (030) 31 96 75.

BOEREN

De akties van boeren en tuinders is voor de Boerengroep Wageningen (studenten van de Landbouwhogeschool) aanleiding geweest een speciaal nummer van Nieuwsbrief aan de akties te wijden. Aan de orde komen de

landbouwpolitiek eerder en nu, in Den Haag en Brussel en verdere achtergrondinformatie. Losse nummers van Nieuwsbrief verkrijgbaar door storting van f 2,75 op giro 885720 ten name van Rabobank Wageningen, rekeningnummer 367014122 ten name van Hugo Bezemer, onder vermelding van Nieuwsbrief 3-4. Het adres van de Boerengroep is: Hoogstraat 52, Wageningen, (08370) 1 06 64.

BEDANKT PAIGC

Op 24 september was het één jaar geleden dat een gekozen assemblee in de bevrijde gebieden van Guinee-Bissau de staat uitriep. Nu, wordt de onafhankelijkheid voltooid door een overeenkomst met de vroegere koloniale macht Portugal, waarbij het land zijn laatste militaire bezetting van delen van Guinee-Bissau opgeeft. Om deze historische gebeurtenissen te herdenken heeft het Angola Comité een fotoboekje uitgegeven, getiteld Djarama PAIGC, wat bedankt PAIGC betekent. In Portugal en in Angola, Mozambique en op de Kaap Verdische Eilanden zijn steungroepen van de bevrijdingsbewegingen actief. Zij hebben dringend behoefte aan financiële steun en informatiemateriaal, zoals films, fototentoonstellingen en literatuur.

De opbrengst van de verkoop van dit boekje zal besteed worden aan het drukken van een Portugese versie, die met name verspreid zal worden door steungroepen van de PAIGC op de Kaap Verdische Eilanden. Djarama PAIGC is te verkrijgen door overmaking van f 5,— op giro 600657 ten name van Angola Comité, Amsterdam, onder vermelding van „Djarama PAIGC”.

AMSTERDAM

De PPR-Amsterdam houdt 8 november, 20 uur, algemene ledenvergadering in wijkgebouw Cabotstraat over najaarskongres. Stukken aan te vragen: Zeelandstraat 62 III, tel. 42 05 66 (enige kennisgeving).

Berichten voor deze rubriek te sturen aan Dick Rietbergen, Van der Mondestraat 145, Utrecht.

DE PPR EN HET KABINET DEN UYL

De PPR heeft nu al ruim een jaar twee ministers en een staatssecretaris in het kabinet-Den Uyl. De PPR draagt, zoals dat deftig heeft, regeringsverantwoordelijkheid. Wat heeft dat nu voor invloed op de PPR? Het leek ons een aardig idee eens na te gaan wat de PPR het afgelopen jaar in de Kamer heeft gedaan en of de PPR nog wel herkenbaar is als dezelfde partij van voor het kabinet-Den Uyl.

Wij denken dat er bij de partijleden en bij de PPR-kiezers verschillende meningen bestaan over de rol van de PPR in de ploeg-Den Uyl. Vragen als: hoe breed is die witte rand om het kabinet; wordt de PPR, die maar twee van de zestien ministers heeft geleverd niet overspoeld door bijvoorbeeld de PvdA; moeten er niet veel te veel compromissen worden gesloten; kortom, hoe zit het met de radikaliteit? leven bij ons en we vermoeden bij

aanzienlijk meer mensen in en buiten de partij. Aanvankelijk dachten we op deze vragen een vrij nauwkeurig antwoord te kunnen vinden door de besluiten van het kabinet-Den Uyl en de activiteiten van de fractie in de Kamer — waarvan onze fractiemedewerkers keurige overzichten verzorgen — naast korresponderende gedeelten in PPR-Ronduit en Keerpunt te leggen. Met andere woorden: wat hebben ze nu waar gemaakt van wat ze hebben gezegd en geschreven. Maar politiek bleek niet zo simpel. Neem bijvoorbeeld de huren. In Keerpunt staat overduidelijk: maximale huurverhoging 6 procent. De nota-Gruyters komt met 8 procent, maar die zal alleen betaald worden door een kleine groepen mensen die waarschijnlijk ten onrechte te goedkoop woont. Voor de minst-draagkrachtigen zal de verhoging van de huur veel minder dan 6 procent bedragen. Je kunt die gegevens

11

dus niet zonder meer naast elkaar leggen en voor zichzelf laten spreken.

STEMGEDRAG

Toch liet de lezing van de stukken genoeg vragen over. Bij de stemming over moties, amendementen, voorstellen bleek nogal eens, dat de konfessionelen anders stemden dan de progressieven en er zijn ook gevallen dat de PvdA anders stemde dan de PPR, bijvoorbeeld bij de stemming over een aantal bezuinigingsamendementen die Bas indiende op de begroting van defensie. Veel van wat in Keerpunt en Ronduit staat, is in de Kamer (nog) nooit ter sprake geweest.

De lezing van de stukken heeft ons in ieder geval nieuwsgierig gemaakt naar de vraag: waar staat de PPR nu? We hebben daar zelf wel ideeën over. Wat we echter graag zouden weten, is wat vinden de mensen in de aktiecentra daar nu van, wat vinden onze kiezers, die niet aktief zijn in de aktiecentra ervan en wat vinden onze ministers en onze kamerleden ervan. Hoe ervaren zij de gang van zaken tot nu toe? Besteden we niet teveel tijd aan onze inbreng in kabinet en Kamer en verwaarlozen we daardoor het buiten-parlementaire werk?

We zijn daar niet nieuwsgierig naar, louter en alleen om vast te stellen dat er wellicht verschillend over gedacht wordt, maar vooral om de hele partij de kans te geven betrokken te zijn bij het politieke gebeuren en om de vrije discussie binnen de partij alle kans te geven. We moeten met ons allen blijven nadenken over de vraag: waar willen we met de maatschappij naar toe en langs welke wegen.

We hebben het plan de komende tijd in PPRAK verslag te doen van dergelijke discussies. In eerste instantie denken we er aan twee van onze kamerleden te laten praten met enkele mensen uit de aktiecentra en een verslag van die discussie in PPRAK te plaatsen.

Als je een PPR-kiezer tegen zou komen die bijvoorbeeld zegt: wat maken jullie nou klaar met die PPR, ik merk er niets van, of wat doen jullie het toch aardig in de Kamer of in het kabinet (we noemen maar een dwarsstraat) geef ons dan zijn naam en adres op. We willen proberen een aantal van die mensen te konfronteren met de mensen die het in kabinet en Kamer waar moeten maken. Wij denken dat dit boeiende gesprekken kunnen worden. Heb je zelf vragen, opmerkingen, ideeën, neem kontakt met ons op. Wij zullen dan proberen ze in breder verband aan de orde te stellen.

**Redaktieraad PPRAK
Preludeweg 490 west
Alphen aan de Rijn**

VERONICA VERDWENEN

Er zijn in Nederland honderdduizenden mensen die het verdriet dat Veronica is verdwenen. En die nog steeds niet iets horen dat volgens hen Veronica kan vervangen. Hoe je ook over het verschijnsel Veronica denkt, al ben je een felle tegenstander, je moet vaststellen dat deze honderdduizenden zich voelen aangetast in hun rechtsgevoel. Formeel heeft de Nederlandse regering en heeft de meerderheid van het Nederlandse parlement gelijk: volgens het recht moet Veronica verdwijnen. Maar er was door de gang van zaken, na nota bene dertien volle jaren wel degelijk een soort gewoonterecht ontstaan.

Ik vond en vind nog steeds, dat er niet voldoende rekening is gehouden met dat gegeven. Het moet mijns inziens schadelijk zijn voor de democratie als zoveel mensen op strikt formele gronden iets wordt ontnomen, waar ze erg op gesteld zijn. Met enige goede wil had men zeker een oplossing kunnen vinden binnen het bestaande bestel. Ik heb daar bij de

kamerdebatten voor gepleit: Een programma als Veronica met een binding aan de luisteraars door een soort adhesie-lidmaatschap, zodat altijd kan worden gemeten hoezeer men al dan niet prijs blijft stellen op de programma's. Die poging tot het doen van een creatief voorstel werd dadelijk van alle kanten belachelijk gemaakt. Ik zou voor een jongerenzender zijn en dat was nu juist zo'n achterhaalde gedachte. Mijn voorstel behelsde echter niet meer en niet minder dan een Veronica-achtig programma op één zender, met een soort binding aan de luisteraar. Een jongerenomroep zou een totaalprogramma moeten behelzen, anders praat je niet over een omroep. En daar voel ik ook niets voor.

GEEN KOMMERCIE

In dat Veronica-achtige programma zou de reclame zoals Veronica die bedreef moeten verdwijnen en uiteraard zou het programma geen commerciële opzet moeten hebben. De reclameboodschappen zouden moeten worden vervangen door korte informaties die voor het gehoor van zo'n programma belangrijk zijn: oriënterende informatie. Dat zou de manier zijn om goed te reageren op zo'n ingewortelde behoefte aan dag in dag uit voortdurende populaire muziek, als omlijsting, als pep, als verstrooiing, als herkenning, noem maar op. Nogmaals, afgezien van hoe ik dat vind.

Op deze manier zou je ook de meeste kans maken dat met name veel jongeren eerder geneigd zouden zijn krities kennis te nemen van ons omroepbestel, onze politiek, onze democratie. Ik ben ervan overtuigd dat we zeer velen tegen gemaakt hebben.

We zijn nu overgeleverd aan de goede wil van „Hilversum" en vandaar komen geen erg gunstige geluiden. De manier waarop de top-mensen van het bestel zich bij de discussies over Veronica en daarna hebben gedragen is van een ergerlijke arrogantie. Je hebt er dan wel eens moeite mee dat bestel te verdedigen.

Eén van de argumenten tegen een opzet als door mij geschetst, was, dat we te weinig zenders hadden. Veronica is nog maar net uit de ether of er komen allerlei berichten over zes of zeven zenders in de nabije toekomst, met name door ontkoppeling van de FM- en de AM-zenders. Dat is niet erg bevorderlijk voor dat rechtsgevoel van die honderdduizenden.

Evenmin één van de — formeel alweer juiste — redenen voor afwijzing van de aanvraag van de Veronica-omroepstichting: niet voldoende mensen zijn lid in de geest van de wet: door lidmaatschap én betaling van de luisterbijdrage. De meeste jongeren kunnen dat helemaal niet, zelfs als ze het zouden willen: er is per gezin maar één luisterbijdrage-betaler.

Op een zeer stil ogenblik verdween Veronica. Midden in een kamerreces. Niet goed. De verantwoordelijke minister is een PPR-minister, oud-voorzitter van een zuil uit het bestel. Niet goed. Hij kan en kon niet anders. Zelfs een hele lichte toezegging aan mij in een kamerdebat dat hij nog eens zou laten studeren op eventuele alternatieven deed monomane mensjes als Schakel al naar de interruptiemikrofoon snellen met de vraag of de minister dan misschien toch van plan was de omroepwet aan zijn laars te lappen. En toch is het niet goed. Ook deze minister en ook deze PPR moet er voor pleiten dat zo iets komt op één van de zeven zenders van de nabije toekomst.

LUXE

Natuurlijk is debatteren over Veronica een luxe die je je eigenlijk nauwelijks kunt permitteren. Natuurlijk zijn er eindeloos veel belangrijker dingen.

Maar het is er ook. Ik ben nog steeds van mening dat de PPR tussen het stupide standpunt van de VVD en het starre van de „bestel"-partijen een goede andere weg heeft gewezen.

Ik hoop dat dit voldoende mag zijn als antwoord op de vele reacties die ik onmogelijk allemaal persoonlijk kan beantwoorden.

Dolf Coppes

gesprek met een kandidaat-voorzitter

RIA BECKERS, EEN VOLHOUDSTER

„Als ze nou een sterke figuur zoeken met een geweldig overwicht, dan moeten ze mij niet nemen. Hoe ik mezelf dan wel zie? Ga je dat nou allemaal opschrijven? Nou ja, ik kan geloof ik goed in een team werken. Ik zou het als mijn taak zien de zaak bij elkaar te houden, zo'n hele partij. Ja, je hebt de fractie, de werkgroepen, de aktiecentra. Ze zijn wel allemaal met hetzelfde bezig, maar het echte verband heb je doordat je samen aktie voert of nieuwe ideeën doordenkt. Daar wil ik aan werken.”

Heb je daar het geduld voor?

„Ja, ik mag wel zeggen dat ik een volhoudster ben. Misschien zal ik te weinig publiciteit zoeken. want ik treed niet makkelijk op de voorgrond.”
Emotioneel? „Wat is dat? Nee, ik ben een echte beta, nogal rationeel. Maar dat wil niet zeggen dat je gevoel geen rol speelt.”

Een volhoudster is ze, dat klopt. Dat kan het hele aftredende bestuur bevestigen, waarin zij als vice-voorzitter een belangrijke rol speelde. Ze weet wat ze wil, houdt door alles heen haar doel goed in de gaten. Goed voor de partij, vervelend voor mensen die de tijd voor zich willen laten werken. Niet iemand die je zou kunnen typeren als een echte politikus. Rechttoe, rechtaan. Vandaar dat ze op onverwachte momenten fel uit de hoek kan komen. Ria Beckers is lerares klassieke talen, wordt 36 jaar, van katholieken huize, onder de rook van een groot-seminarie opgegroeid „maar dat zegt niets”. Ze heeft de afgelopen twee jaar erg hard gewerkt. Het bestuur had het ook niet makkelijk. Een moeilijke kabinetsformatie, een paar verkiezingen. Heeft ze er nooit aan getwijfeld?

Ria Beckers: „Ja, als het wel eens ten koste van heel veel in je gezin ging. Dat is wel eens een punt geweest. Maar ik ben optimisties, dat er wat te bereiken valt. Karel (haar man) en ik zitten op dezelfde lijn, anders zou ik nooit kandidaat-voorzitter willen zijn. Politieke twijfels? Nee, ik zie het wel zitten met de PPR. De PPR heeft

(vervolg op pagina 3)

NAJAARSKONGRES

Op 30 november wordt in Utrecht het

Najaarskongres

gehouden. Aan de afgevaardigden van de aktiecentra worden complete kongresboeken toegestuurd. Wie als belangstellende het kongres wil meemaken kan een kongresboek aanvragen bij het partijburo (adres zie kolofoon). Het kongres wordt gehouden in de Nieuwe Veemarkthallen, Sartreweg 1-3.

Crêche aanwezig, drinken in de zaal verkrijgbaar. Om half elf precies wordt met het kongres begonnen.

IN DIT NUMMER

Een definitie van pacifisme	pag. 4
Interview met Sjef Theunis	pag. 5
Een fractie radikaal	pag. 6
De fluoridering van drinkwater	pag. 7
Een lesje PPR-ekonomie	pag. 8
Michel van Hulten over toerisme	pag. 10
De welvaart nu eerlijk verdelen	pag. 11
De stem des volks	pag. 13

PPRAK

**Uitgave van de Stichting
Radikalenkrant**

directie: Rien Blom, Jan Heytel, Sam Mol.

redaktieraad: Leo van den Berg,
Lou Hoefnagels, Harm Lamberts

redactie: Ido Broersma, Wil Merkies,
Dick Rietbergen, Frans Schulte,
Kees Waagmeester (eindredakteur).

vormgeving: Ton Wegman

druk: Lumax, Utrecht

vaste korrespondenten:

Binnenhof: Henk Hoek, Ton Hupkens,
Marlies Neervoort

Groningen: Henri Dijksterhuis

Friesland: Kees van Twist

Overijssel: Louis Tangel

Utrecht: Dick Rietbergen

Limburg: Han Buhrs

redactie-adres: Kees Waagmeester,
Preludeweg 490 (west) Alphen aan den
Rijn. Tel. (01720) 9 47 13

kopij voor het volgende nummer
uiterlijk zaterdag 30 november op het
redactie-adres, **getypt**, met redelijke
marge, blad aan één zijde gebruikt.

abonnement: f 10,— per jaar.

voor advertenties en abonnementen:
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277. Amsterdam. Telefoon
(020) 22 73 42.

voor contributiebetalingen:
Penningmeester PPR, postgiro 1575600
te Amsterdam.

UIT HET DAGBOEK VAN EEN PARTIJGEK

Dinsdag: Niets menselijks is de PPR vreemd. Als ze dat nou eens door hadden. Vooral die mensen die zich zo enthousiast aanmelden als lid en denken een soort politiek paradijs te hebben gevonden. Want oh, dat valt zo tegen.

Je bent nog geen maand lid of je ontdekt, dat ook daar mensen zitten die zich eigenlijk nog maar nauwelijks bewust zijn van wat zich in de samenleving en in de politiek allemaal afspeelt. Je bent nog geen twee maanden lid van die klub of je ontmoet al iemand die al net zoveel ambitie heeft, heel duidelijk, als sommige mensen in die andere, door jou zo verfoeide klubs. Die vergaderingen van je aktiecentra gaan zo moeizaam en die aktie wordt zo knullig gevoerd. En om met Armand te spreken: En één van hen ben ik.

Vrijdag: Het wekelijkse interview met de minister president gezien. Het ging over abortus. Ad Langebent, representant van een katholieke omroep ondervroeg Den Uyl. Wat had die man het moeilijk. Niet vanwege Ad, meer vanwege zijn eigen kabinet. Ze waren er nog niet uit met z'n allen. En wie neemt hen dat kwalijk. Maar het gesprek liep gesmeerd. Ad vroeg veel, teveel, dat hadden ze gerepeteerd. Den Uyl zou ontwijkend antwoorden. Dat zou hij heel openlijk doen. Hij zei dan ook met veel nadruk: Ik beantwoord deze vraag ontwijkend. Die eerlijke olijkheid. Relatief ontspannen ging het toe. Over abortus. Totdat het toch fout ging. De kameraman gooide roet in het eten. Hij hield even te lang vast, net toen Den Uyl het lachje: Dat hebben we goed geflikt, om zijn mond kreeg.

ELKE TWEDE WEKEN EEN PPRAK?

Iedereen is wel bereid met de mond te belijden, dat de kommunikatie met de leden in een snel groeiende partij als de PPR van essentieel belang is. Toch valt het nog niet mee die kommunikatie in de praktijk vorm te geven. Algemeen is men het er wel over eens, dat dit krantje eigenlijk vaker zou moeten verschijnen, populairder zou moeten zijn, levendige interviews zou moeten bevatten, meer informatie zou moeten geven over het werk van fraktie, bestuur en aktiecentra, slagvaardiger zou moeten reageren op de aktualiteit, een politiek instrument zou moeten zijn voor heel de PPR.

De mensen die bij PPRAK betrokken zijn hebben heel serieus nagedacht over een tweewekelijkse verschijning van PPRAK, een krantje dat dan gemaakt zal moeten worden door een vaste, eventueel part-time, kracht. Dat dat meer geld kost spreekt voor zichzelf. Het komend kongres zal dan ook moeten beslissen of voor de partij in deze opbouwfase een tweewekelijks, kwalitatief beter blad noodzakelijk is. De publiciteitsstichting-in-wording zal het kongres een voorstel in die richting voorleggen. Nu wij dit schrijven, hebben wij de indruk, dat behalve de begrote post van 72.000 gulden zeker ook de memoriepost van 36.000 gulden nodig zal zijn om de bovenomschreven plannen te verwezenlijken. Intussen is de werkredaktie van PPRAK uitgebreid met Wil Merkies uit Utrecht en Ido Broersma uit Almelo. Ido zal de nieuwe rubriek De Achterban gaan verzorgen. Onze florerende rubriek Ingezonden is omgedoopt tot De stem des Volks. Er zijn ook plannen in een rubriek Uitgeperst de PPR zoals zij en haar voormannen, om in de sfeer te blijven, in de publiciteit komen, te gaan volgen.

Kees Waagmeester

AGENDA

- 16 november: Kerngroepvergadering
- 19 november: Bestuursvergadering
- 27 november: Radio-uitzending PPR
18.20 uur Hilversum I
- 30 november: Najaarskongres
- 11 december: Radio-uitzending PPR
18.20 uur Hilversum I

RIA BECKERS

vervolg van pag. 1

toekomst. In de komende jaren moet er veel gebeuren. De snelle groei van het ledental moeten we ook organisaties bijhouden. We moeten onze ideeën uitbouwen. Dat is ook de reden dat ik kandidaat wil zijn."

Sinds 1969 is Ria lid van de PPR. In Oegstgeest is ze jarenlang actief geweest. Met een groepje van het actiecentrum maakten ze een boekje over het basisonderwijs in Oegstgeest. Hoewel solidariteit als begrip toen nog niet zo in was, was dat toch wat haar trok in de PPR.

Voordien had ze wel eens PSP gestemd. Het actie-element in de PPR sprak haar erg aan. „Dat vind ik nu nog steeds het aantrekkelijke. Er is wel eens wat neiging om een gesetelde partij te worden. Het komend bestuur moet dan ook de actie-partij, de partij als beweging, stimuleren. Partij en beweging, ja, dat is mogelijk. Dat moet mogelijk zijn. Ik weet dat dat veel spanningen oproept. Je hebt nieuwe ideeën, je bent een voorhoede en je wilt toch parlementair werk doen. Nu al na de uitspraak van het Navokongres hoor je van alle kanten roepen: Nu kun

je niet meer in de regering zitten. Nee? Het moet. Het is mogelijk en het is tegelijk een voorwaarde voor de PPR. Je daagt andere partijen uit en ook je eigen fraktie. Er moet een goede communicatie worden opgebouwd, zodat dat wat leeft in de actiecentra doorkomt in het programmatiese werk van de partij. De werkgroepen zijn ook erg belangrijk. Die spanningen die kunnen we wel aan, we zijn een homogene groep in de manier waarop we tegen de maatschappij aankijken." „Maar het komt wat vreemd over. Het is zelfs journalisten moeilijk duidelijk te maken. Men zegt dan, dat je met je Navo-uitspraak niet kunt regeren, maar het is een principeuitspraak. We gaan dat strategies uitwerken. Daar ligt nog niets van vast. Maar men aksepteert dat niet. Het is een uitspraak met consequenties, natuurlijk. De Navo is niet aanvaardbaar meer, dat hebben we gezegd. Hoe we er dan uitmoeten is nu de vraag. Hoewel het moeilijk duidelijk te maken is, moeten we dit blijven doen. Je doet een principe-uitspraak en dan kijken we hoe we het willen gaan realiseren."

„Ik heb het moeilijk gehad toen we besloten aan deze regering mee te doen. Je vraagt je af of er een aanzet voor fundamentele veranderingen wordt gegeven. Na anderhalf jaar is het nog niet te zeggen. De echte dingen moeten nog komen, zoals de inkomensnota, de democratisering en het wetenschapsbeleid. Ik vind het geheel tot nu toe niet zo negatief. Hoewel, het groeimechanisme zit er nog steeds in. We moeten verder gaan met het ontwikkelen van de doelstelling van selectieve groei. De energie-nota was teleurstellend. Maar wij willen

geen kerncentrales, dat is duidelijk". Ria moet haar baan opzeggen als ze voorzitter wordt. Dat zal haar moeilijk vallen, want het is de vraag of ze over twee jaar weer aan de slag kan in haar vak. Karei zal wat kalmer aan moeten doen met zijn activiteiten. De drie kinderen mogen er tenslotte niet aan tekort komen.

K. W.

KONFERENTIE OVER VREDE EN VEILIGHEID

Het overlegorgaan van de progressieve partijen heeft besloten een gezamenlijke studiekonferentie te houden over **VREDE EN VEILIGHEID**. De onderwerpen die aan de orde komen zijn de Oost-West dialoog, een analyse van de militair-strategiese verhoudingen, de middelen en instrumenten van buitenlandse politiek, waaronder sociale verdediging. De konferentie heeft een studiekarakter en het is de bedoeling dat meningsvormend gewerkt wordt. De konferentie vindt plaats op zaterdag 7 december in de Markthal in Amersfoort. Aanvang 10 uur. Voor de PPR zijn 75 plaatsen beschikbaar! Belangstellenden dienen zich schriftelijk op te geven en wel zo snel mogelijk. Daarna ontvangt men een toegangskaart etc. De toegangsprijs bedraagt f 5,—. Opgeven bij: Dick Bot, sekretaris kommissie vredespolitiek, Statenjachtstraat 114, Amsterdam — Banne Buiksloot.

abortus

Op 5 november heeft de Kamer tot in de nacht gedebatteerd over het vervolgingsbeleid van minister Van Agt tegen de kliniek in Heemstede die zwangerschap verstoort, ook na twaalf weken.

Ik heb namens de PPR-fraktie verklaard, dat wij dit beleid afkeuren omdat het — zolang de huidige strafwet nog niet is gewijzigd — naar willekeur riekt. We beslissen over de mate waarin abortus wordt gelegaliseerd binnen enkele maanden, wanneer naast het ontwerp Lamberts/Roethof (PvdA, onderschreven in Keerpunt '72) een KVP-ARP-ontwerp zal zijn ingediend.

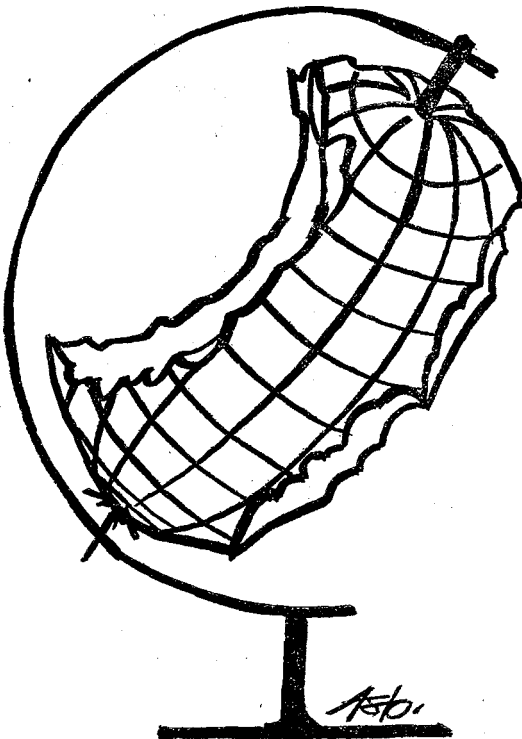
Intussen moet de rust op het politieke abortusfront niet worden verstoord. Door Van Agt niet, maar ook niet door uitspraken in moties. Daarom, en omdat de minister had verklaard de moties (CPN, VVD en DS '70) toch niet te zullen uitvoeren, terwijl wij voor dit incident geen kabinetskrisis over hebben, hebben wij tegen alle moties gestemd.

Om politieke redenen dus, redenen niet gelegen in de inhoud van die moties.

Het doet er ook niet zo toe: gelukkig beslist de onafhankelijke rechter over de vraag of de kliniek strafbare dingen doet, niet de minister.

Erik Jurgens

(De volledige tekst van onze bijdragen in het debat zijn te krijgen bij het fractiesekretariaat, Binnenhof 1a, Den Haag).

VAN DE KOMMISSIE SOCIALE VERDEDIGING

EEN DEFINITIE VAN PACIFISME

Na het Navokongres is een kommissie Sociale Verdediging met haar werk begonnen. Als aanzet tot deze discussie in de hele partij, publiceert de kommissie hierbij een definitie van pacifisme, zoals prof. J. de Graaf die voor Militia Christi, het blad van Kerk en Vrede, schreef. De kommissie ontvangt graag reacties op dit stuk. Ook kan zij nog wel enkele leden gebruiken. In PPRAK wil de kommissie regelmatig van haar bevindingen verslag doen. Het adres van de organisaties sekretaris van de kommissie is Guus Vrolijk, pla partijburo PPR, Singel 277, Amsterdam.

Er bestaat verwarring over de definitie van pacifisme binnen de vredesbewegingen, die niet aan ons kan en mag voorbijgaan. Wat moet onze bijdrage zijn? Ik zou zeven punten willen noemen om de discussie op gang te brengen.

1. **Pacifisme** (van pacem facere; zalig zijn de vredestichters) betekent vredemaken. Het begrip vrede (shalom) is per definitie niet beperkt tot de afwezigheid van oorlog of de afwezigheid van het georganiseerd doden en verminken van menselijke wezens en de vernietiging van goederen.

Het begrip vrede houdt tenminste in:

- a. menselijk welzijn;
- b. overwinning van de vervreemding van de mens — van God, van zijn medemens, en van natuur, cultuur en samenleving;
- c. structuren van gerechtigheid in de mondiale samenleving.

2. De traditionele uitingen en middelen van het pacifisme zijn dienstweigering op grond van gewetensbezwaren, verzoening, niet-gewelddadige verandering van onrechtvaardige structuren.

Alle drie worden ze aangevochten door eksterne krachten (zoals in alle tijden) maar ook door interne factoren in de hedendaagse vredesbewegingen in de ruimste zin van het woord (waaronder bijvoorbeeld IKV, Sjaloem, Pax Christi, Vietnambewegingen, Praagse Vredeskongferentie, Angola Comité, Palestina Comité, War Resisters International). We moeten ondubbelzinnig en realistisch antwoorden op de uitdagingen die op ons afkomen.

3. Wat het **dienstweigeren** betreft: het oude patroon is nog steeds bruikbaar, maar het pacifisme en het dienstweigeren op grond van gewetensbezwaren kunnen niet beperkt worden tot het individu en de dienst in het leger. Het begrip gewetensbezwaren moet opnieuw gedefinieerd worden, opdat het subjeet van het gewetensbezwaar zowel een kollektief als een individu kan zijn, en het objekt van het gewetensbezwaar evengoed kan zijn wetenschappelijk onderzoek, het industriële en ekonomiese establishment, nationale staten, nationale kerken, enzovoort als de specifieke militaire dienstplicht. Langs deze weg zouden pacifisten ook — in één moeite door — het image van persoonlijk perfektionisme kunnen doorbreken, dat ze vaak in de ogen van (vooral revolutionaire) niet-pacifisten hebben („schone handen willen hebben”).

4. **Verzoening** is een adequaat begrip voor bezielde pogingen tot dialoog, vreedzame koëksistentie en het doorbreken van onjuiste stereotypen aan beide zijden, zolang het betrekking heeft op even machtige staten of blokken van staten („macht” gezien in termen van militaire, ekonomiese en politieke invloed op de gang van zaken).

Maar verzoening en daaruit voortkomend dialoog, vreedzame koëksistentie, de belofte geen geweld te gebruiken, worden gemakkelijk tot een vrome dekmantel, als deze gepredikt en gehanteerd worden in konfliktsituaties tussen de machtigen (ekonomies, militair

en politiek) en de machtelozen. Dit geldt bijna altijd voor klassenstrijd, rassenkonflikten en neokolonialistische uitbuiting.

Op deze gebieden zouden pacifisten natuurlijk niet op onverzoenlijkheid moeten aandringen, maar ze zouden met hun houding, woorden en daden moeten tonen dat verzoening noch gehoor kan vinden, noch te realiseren is, zolang de machtsverhoudingen onaangetast blijven. Pacifisten kunnen niet anders dan partijkiezen voor de onderdrukten in deze situatie.

5. Het begrip **niet-gewelddadig** (non-violence) is afhankelijk van het begrip geweld. Geweld bestaat niet alleen daar waar mensen elkaar kwetsen of doden, maar het is overal aanwezig waar onrechtvaardige sociale structuren mensen veroordelen tot een leven van voortdurende honger, ziekte, tekort aan onderwijs, overal waar onrechtvaardige structuren de massa's een menswaardig bestaan onthouden.

6. De ontdekking van het bestaand **struktureel geweld** (Camara noemt het: Geweld nr. 1), solidariteit met de onderdrukten en de polarisatie (bijvoorbeeld rondom de Vietnamoorlog, waarin de eskalatie keer op keer kwam van USA-zijde) hebben voor vele pacifisten de verleiding meegebracht om — wat genoemd wordt — „teggengeweld” (counterviolence), „bevrijdend geweld” of „revolutionair geweld” te vergoelijken.

Het antwoord dat te vaak woordelijk door pacifisten gegeven wordt: „We veroordelen het geweld aan beide zijden” is veel te eenvoudig omdat het niet duidelijk maakt welke partij de rechten van de mens verdedigt (misschien met middelen, die we niet goedkeuren) en welke de rechten van de mens aantast. Dat we allemaal „zondaren” zijn, betekent nog niet dat we even schuldig zijn. De gewelddadige neger is geen beter mens dan de gewelddadige strijder voor Wet en orde, maar ze hebben niet evenveel schuld aan de gewelddadige situatie.

7. Ik denk niet dat het ethies onlogies of absurd is, als een niet-gewelddadige beweging onderscheid zou maken tussen soorten en graden van geweld, hoezeer we ons ook mogen — en moeten! — bewust zijn van het verborgen gevaar dat iedere soort geweld in zich draagt voor het voortbestaan van de mens in de wereld van nu.

Wat een pacifistische beweging niet kan en mag doen is dit onderscheid tussen soorten, graden en omstandigheden van geweld gebruiken met het doel het geweld te rechtvaardigen. Hoe meer men geweld ethies rechtvaardigt, des te minder is men bereid alternatieven voor geweld te vinden. Rechtvaardiging van geweld komt voort uit de wil een goed geweten te hebben, (niet de pacifist, maar de niet-pacifist wil schone handen wezenlijk schoon noemen). Maar deze rechtvaardiging van geweld is de eerste stap tot ontmenselijking van de „vijand” (spleetogen, imperialisten, fascistten, sprinkhanen, etc. allemaal met de betekenis: „het zijn geen menselijke wezens, die ik dood en vermink”).

Pacifisme betekent in laatste instantie het geloof dat er geen natuurwet of historische wet is die geweld onvermijdelijk maakt.

Theologies gesproken: een toekomstverwachting, gesteund door de menswording van de Zoon des Mensen, is onverenigbaar met een mechanies perspectief van de geschiedenis. Zelfs de atheïst Garaudy schreef, dat Jezus de „noodlotsgang van de geschiedenis” doorbroken heeft.

De bron van het leven is hoop en niet een technokraties, marxisties of wat voor beeld dan ook van een onvermijdelijke mechanies loop van de geschiedenis met onontkoombare „wetten van geweld en tegengeweld.”

J. de Graaf

SJEF THEUNIS BEPLEIT MEERHOOFDIG PARTIJPRESIDIUM

Sjef Theunis, gemeenteraadslid van de PPR in Utrecht en directeur van de Novib, stelt zich niet kandidaat voor het voorzitterschap van de PPR. Omdat de redenen die hij daarvoor heeft de hele partij aangaan, heeft PPRAK hem in zijn Utrechtse flat gevraagd die op een rijtje te zetten.

In de eerste plaats gelooft hij niet meer tijd in het voorzitterschap te kunnen steken dan Dolf en Wouter hebben kunnen doen en althans een van de kandidaten, Ria Beckers, zal meer tijd beschikbaar hebben.

Sjef Theunis gelooft dat de PPR op dit moment behoefte heeft aan een full-time-voorzitter. Dat zou de partij moeten kunnen opbrengen en als dat niet gaat, vindt hij dat op zich een veeg teken.

Als echter zo'n full-time-voorzitter er nog niet inzigt, zou de PPR in ieder geval over moeten gaan op een meerhoofdige partijleiding. Daar heeft hij praktische en principiële argumenten voor.

„We zouden letterlijk en figuurlijk minder mensen verslijten in een functie die slopend is gebleken. Bovendien zou het demokratiese karakter van de partij erdoor versterkt worden.” Als het partijkongres zou besluiten een presidium te kiezen van enkele mensen, zou Sjef Theunis wel kandidaat willen zijn. Zo'n presidium of kollektief zou via een autonoom groepsproces zelf de functies moeten verdelen, en fungeren als een soort dagelijks bestuur van de partij. Een partijraad van zo'n 25 mensen zou de direkte achterban van het DB moeten vormen. In de opzet van Sjef Theunis zou het presidium zeker een keer in de week moeten vergaderen en de partijraad onder normale omstandigheden bijvoorbeeld een keer per maand.

EIGEN TAAK

Groot voordeel van zo'n structuur vindt Sjef dat er naast fractie en bewindsliden een sterk partijbestuur komt.

„De fractie bepaalt nu eksklusief het gezicht van de partij. Het partijbestuur heeft een eigen taak en die is de afgelopen tijd te weinig uit de verf gekomen.

Het bestuur moet naar fractie en ministers duidelijke boodschappen sturen.”

Overigens stelt Sjef Theunis zich wel beschikbaar voor het sekretariaat-buitenland in het bestuur,

sjef theunis

ook al zou de bestaande structuur gehandhaafd worden. Wel zou hij ervoor voelen bij een nieuwe opzet dat werk door het presidium te laten doen. „De buitenlandse politiek en de ontwikkelingspolitiek moeten voor de PPR de hoogste prioriteit hebben, omdat er in ons land een gevaarlijke ontwikkeling aan de gang is, vooral ook bij links, om zich introvert over eigen welvaartsproblemen te buigen. Niet dat wijkopbouw, groenvoorzieningen, milieuhygiëne, enzovoort, geen waardevolle zaken zijn, maar ze moeten in verband gebracht worden met de kloof tussen arm en rijk. De relatie met de derde wereld moet konstant ons uitgangspunt zijn. Er blijft hier voor de PPR een konkrete opdracht. Dan moeten we tegen de stroom oproeien en wellicht wel eens minder populaire geluiden laten horen, maar het is van het allergrootste belang.”

Harm Lamberts

BAS IN TWEDE TERMIJN

Bas de Gaay Fortman zei in tweede termijn bij de algemene beschouwingen in de Tweede Kamer onder andere het volgende:

Mijn fractie is gelukkig met de nu toch meer algemeen aanvaarde term „genormeerde groei”. Onze groei wordt thans genormeerd door de markt. Dat men nu spreekt van een meer bewust genormeerde groei, is hoopgevend. Het betekent immers een fundamenteel inzicht in het tekortschieten van de markt.

In dit verband heeft de minister president gezegd dat radikale oplossingen nodig zijn. Die zijn naar ons gevoelen te weinig uit de verf gekomen.

De Europese Gemeenschap is een sociaal-ekonomiese realiteit. Als Europa vasthoudt aan de grondslag van de sociale markteconomie, dan is supranationaliteit niet nodig. Maar als wij het verdrag, waarin wij artikelen over de planning en het investeringsbeleid missen, willen wijzigen, dan moeten wij steun zoeken bij andere regeringen en dan zullen wij supranationale leiding van die gemeenschap nodig hebben en een fundamentele ekonomiese en politieke demokratisering van die gemeenschap. Wij hebben tot onze vreugde van de heer Andriessen begrepen, dat hij zich geen zorgen maakt over de toekomst van de PPR als zodanig.

Wij vinden dat ook verstandig.

Als een wat grotere partij een voorhoedepartij wil zien verdwijnen, is daarvoor eigenlijk maar één truc beschikbaar; zij moet dan de standpunten van die partij overnemen, zeker als die standpunten niet door een kleine, maar door een grote groep in Nederland worden gedeeld. Ik verwijs hierbij naar de kernenergie-enquête, waaruit blijkt, dat 58 procent van de Nederlandse bevolking onze zorg deelt over de risico's, die de toepassing van kernenergie met zich brengt.

Het is eveneens gebleken uit een andere enquête dat er meer tegenstanders zijn van de opslag van kernwapens in Nederland dan voorstanders. Zolang blijkt, dat wij zelfs moeten zeggen dat massapartijen achterlopen op wat de massa van de Nederlandse bevolking wil, zal die toekomst voor de PPR er wel wezen. Wij streven niet naar het verkondigen van soms vergaande standpunten buiten het durven dragen van

(Vervolg op pagina 10)

EEN FRAKTIE RADIKAAL

DE OVERHEID VOLGT HAAR EIGEN TREND

Een willekeurige greep uit de fraktiestandpunten van oktober levert een handvol aktualia over metro, gastarbeiders, abortus, kernenergie en om mee te beginnen de overheid als werkgever.

Pier van Gorkum stelde tijdens de begrotingsbehandeling het werkgeversbeleid bij de overheid, de grootste werkgever van ons land, aan de orde.

Hij zag in dit beleid weinig uit de verf komen van het uitgangspunt van deze regering, spreiding van inkomens, macht en kennis. Door de aftopping van de hogere inkomens weer ongedaan te maken laat de regering een kans schieten iets te doen aan de spreiding van inkomens. Hij stelde voor toch maar weer te beginnen met aftopping van de ambtenarsalarissen boven de 50.000 gulden.

De overheid volgt bij de salarissen de trend van het bedrijfsleven, doch zodra het gaat om de spreiding van macht heeft ze weer haar eigen trend. Pier vroeg de minister wat meer tijd en geld te steken „in het bevorderen van structurele veranderingen in de arbeidsverhoudingen, democratiseringsprocessen, spreiding van macht, zoals het geval is geweest, bij de universitaire structuurveranderingen, de ondernemingsraden in het bedrijfsleven en de welzijns- en gezondheidssector”. Kortom wanneer komen er in de ministeries en in andere ambtelijke molenarijen ook eens ondernemingsraden? Bij het punt spreiding van kennis vroeg hij om informatieplicht van de ambtenaren tegenover Kamerleden en terugbrengen van het aantal gerubriceerde (= door BVD gecontroleerde) functies.

KERNENERGIE

Naar aanleiding van de debatten over kernenergie kwam de fractie met de volgende verklaring aan de pers: „partijbestuur en fractie van de PPR zijn van mening dat er een wezenlijk verschil bestaat tussen een principe-besluit ten aanzien van de bouw van kerncentrales en een werkhypothese. Het laatste woord zegt dat je eventueel een bepaald plan uitvoert als alle noodzakelijke voorwaarden aanwezig zijn. Dit is het PPR-standpunt.

Een principe-besluit is ja zeggen tegen de bouw van kerncentrales, tenzij mocht blijken dat de gevaren te groot zijn. Dat is de gedachtegang van minister Lubbers, waarbij de periode waarin die gevaren al dan niet zouden moeten blijken zeer onduidelijk van lengte en aard is.

De opvatting van de PPR-fractie — die bovendien verwacht dat alle noodzakelijke voorwaarden van veiligheid, ook op maatschappelijke terreinen binnen enige afzienbare tijd nooit aanwezig zullen zijn — is niet zo maar één van de vele opvattingen. Het is de opvatting van een regeringspartij. Na de teleurstellende debatten over de nota kernenergie neemt de PPR-fractie zich voor op de zaak terug te komen bij de begrotingsbehandeling van economische zaken en alle gelegenheden die zich daarna voordoen.”

Erik Jurgens had er tijdens het debat al op gewezen dat niemand in de toekomst kan kijken. Hij verwacht wel dat de zogenaamd veilige toepassing diep zal ingrijpen in de samenlevingsstructuur met aantasting van de democratie, omdat er teveel kansen zijn dat een selekt groepje de macht in handen zal hebben en die kan gebruiken om „ongewenste ontwikkelingen” tegen te gaan. „Voor ons betekent dat”, aldus Erik, „volstrekte afwijzing van verdere toepassing van kernenergie. We hebben de verwachting dat de regering na de aangekondigde studies evenmin aan deze konklusie zal kunnen ontkomen”.

METRO

Wat de minister bagatelliserend het laatste kilometermetje metro noemde, waarvoor de kosten-batenanalyse van het Nederlands Economies Instituut niet kon worden afgewacht, was voor Leo Jansen het grootste deel (60 pct.) van de totaalkosten van diezelfde metro. Hij noemde de beslissing een eerste zet in een dominospel. „Het is het zuiverste voorbeeld waarbij één beslissing volgende beslissingen in zich bergt en onvermijdelijk maakt.” Op de kaalgeslagen plekken zullen kantoren, hotels en dat soort werkgelegenheid biedende gebouwen gezet worden. Maar de mensen die er komen te werken zullen van ver moeten komen, want in Amsterdam is geen plaats voor hen. Spreiding van werken en wonen, nieuwe autowegen, nieuwe metrolijnen zijn dan noodzakelijk en dan zitten we weer in een nieuwe cirkel.

Leo probeerde een paar argumenten van de minister te ontzenuwen. Een verwijzing naar het gevaar voor de werkgelegenheid ondergroef hij door te wijzen op het grote aantal werklozen in Amsterdam en het feit dat het merendeel van de metrobouwers uit Duitsland komt. Een ander argument, dat gedurende het onderzoek de herbouw rondom het tracé onmogelijk zou zijn, wordt ook niet door de ervaring gestaafd. In de open gaten, op

de kaalgeslagen terreinen in andere delen van Amsterdam wordt al jaren niets gebouwd. Het Amsterdams gemeentebestuur is een groot gebrek aan initiatief te verwijten, dat het de werkloosheid onder de bouwvakkers in die stad niet bestrijdt met stadsvernieuwing en bebouwing van de kaalgeslagen terreinen.

ABORTUS

De PPR heeft er bij de KVP op aan gedrongen zo spoedig mogelijk met het initiatiefontwerp inzake abortus te komen. In een verklaring schrijft de fractie: „De voorkeur van de PPR ging uit naar een langere periode van rust voor discussies in eigen partij en met anderen; er is ook nog de hoop dat reeds binnen afzienbare tijd door vervolmaking van voorlichting en voorbehoeding het abortusprobleem in Nederland ten eerste zal zijn teruggedrongen”. De bezinningsperiode is onmogelijk geworden door de ontwikkelingen van de laatste tijd en daarom moet de discussie in het parlement nu snel komen.

ARBEIDSKEUZE

In het debat over de nota Buitenlandse Werknemers voerde Dilia van der Heem het woord. De kern van haar betoog draaide om de vrijheid van arbeidskeuze en Dilia moest konstaten dat de voorstellen van de regering inzake maximum-aantallen, tewerkstelling van en de premie van vijfduizend gulden voor gastarbeiders zullen leiden tot moderne slavernij. De vijfduizend gulden zal op korte of lange termijn besteed worden in de konsumptieve sfeer, meende Dilia. „Omdat mede door het verblijf buitenslands van hem en zijn collega's, geen werkgelegenheidssituatie kon worden opgebouwd, is er nu ook geen arbeidsplaats voor hem. De inpassing van de buitenlandse werknemer in zijn eigen samenleving krijgt geen enkele ondersteuning en de mensen worden in feite teruggeworpen in hun oude uitzichtloze situatie. Wanneer hij besluit terug te keren, is Nederland inmiddels voor hem gesloten en zal hij gaan zwerven. De zwerver, de potentiële illegale is geboren”. Dilia stelde voor een wervings- en toelatingssysteem te gaan gebruiken, waarin ook gemeenten en provincies een plaats hebben. Die alleen kunnen bepalen of er bijvoorbeeld voldoende welzijnsvoorzieningen zijn om een menswaardig gezamenlijk bestaan van de Nederlanders en buitenlanders te waarborgen. Daarnaast moet de vraag beantwoord zijn of aanwezige arbeidskrachten in het gebied niet omgeschoold kunnen worden. Vervolgens moeten de aanwezige illegale werknemers, wier bestaan bekend is, in de gelegenheid worden gesteld een werkkring te aanvaarden. De werving zelf moet gericht zijn op de

1
problematiek van het herkomstland. Die personen moeten werk krijgen, die bij terugkeer in hun land voor een bepaald ontwikkelingsproject kunnen worden ingezet.

TAKEN

De Tweede-Kamerfractie is enigszins gereorganiseerd. Dilia van der Heem heeft nu het sekretariaat en het algemeen coördinatiewerk. De werkzaamheden worden vervolgens in drie groepen verdeeld: Vredeszaken, die door Henk Waltmans worden gekoördineerd, sociaal-ekonomiese zaken door Leo Jansen en welzijnszaken, die door Dolf Coppes worden gekoördineerd.

Dick Rietbergen

VAN DE THEMAGROEP MILIEU

DE FLUORIDERING VAN HET DRINKWATER

Eerst de probleemstelling. De Raad van State stelt: „Het gaat om de zaak van de overheid ten opzichte van het individu, dat er blijk van geeft onvoldoende besef van verantwoordelijkheid te hebben voor de eigen gezondheid, door, ondanks de voorlichting welke gegeven wordt omtrent eet- en drinkgewoonten, alsmede gebitsverzorging geen gebruik te maken van de mogelijkheden zelf dit euvel te bestrijden.” Wij stellen hier tegenover: De taak van de overheid diene uitsluitend te bestaan uit het scheppen van voorwaarden waardoor de mens in staat is zelf beslissingen te nemen.

TANDBEDERF

Voor het ontstaan van tandbederf dienen drie factoren aanwezig te zijn:

- voedingsresten, met daarin koolhydraten (vooral sacharose);
- bacteriën, die koolhydraten in zuur om kunnen zetten;
- glazuur van het gebitselement.

Ontbreken bovengenoemde voedingsresten, dan ontstaat geen tandbederf.

Het onder **a** genoemde is dus een oorzaak van tandbederf. Het onder **b** genoemde is dus ook een oorzaak van tandbederf.

ad **c**: Het inbouwen van fluor in de structuur van het tandglazuur doet de weerstand tegen tandbederf toenemen, doch sluit het ontstaan van tandbederf niet uit. Het toevoegen van fluoride is dus niet een bestrijding van de oorzaak van tandbederf, maar een verhogen van de weerstand van het glazuur tegen afbraak daarvan.

TANDHEELKUNDIGE GEZONDHEIDSZORG

Steeds meer wordt tegenwoordig de klacht gehoord dat de tandarts ontoereikend werkt. Hij wordt hiertoe genoopt, enerzijds door het tekort aan tandheelkundige hulp in ons land, anderzijds door de huidige organisatorische opzet van de tandheelkundige zorg.

Zo gebeurt het dat de tijd die nodig is voor een bepaalde behandeling wordt ingekort ten koste van de kwaliteit. Drinkwaterfluoridering bereikt een teruggang van het tandbederf van 50 procent. Deze winst komt ten goede aan de patiënt wanneer nu twee maal zoveel tijd wordt besteed aan zijn behandeling.

De kans is echter groot, dat, wanneer de huidige situatie blijft voortbestaan, de tandarts twee maal zoveel patiënten gaat behandelen. Dat wil dus zeggen ontoerei-

wie geïndustrialiseerd drinkwater wil moet maar naar de pomp lopen

kend blijft handelen. De fluoridering van het drinkwater is dan slechts een sluier over een falend gezondheidsbeleid.

DE GEZONDHEID VAN DE REST VAN HET LICHAAM

De literatuur bevat een onwaarschijnlijk groot aantal tegenstrijdige visies wat betreft de invloed van fluoride op het ontstaan van ziekelijke afwijkingen. Vermeldenswaard is een recente uitspraak van de arts H. C. Moolenburgh. Op 25 februari van dit jaar openbaarde hij een notariële akte met daarin volgens hem het onomstotelijke bewijs dat fluoridering aanleiding kan geven tot vergiftigingsverschijnselen.

Zolang alle twijfels niet zijn weggenomen is het massaal toevoegen van fluoride aan drinkwater uit den boze.

KONKLUSIE

Een wezenlijke verbetering van de tandheelkundige gezondheidszorg is uitsluitend te verwachten van verandering van de organisatie van de tandheelkundige zorg en een aankweten van belangstelling voor het gebit bij de patiënten.

Wat dit laatste betreft is gezondheidsvoorlichting en opvoeding AVO (Algemeen vormend onderwijs) de aangegeven methode. Wel degelijk kan die ondersteund worden door het glazuur een grotere weerstand tegen tandbederf te geven.

De zogenaamde lokale applicatie (aanbrengen op de tanden en kiezen zonder dat fluoride in het lichaam terecht komt) veroorzaakt een teruggang van het tandbederf van 35 procent. Dit dient viermaal per jaar te geschieden. De kosten hiervan zijn ongeveer honderd gulden per patiënt per jaar als dit uitgevoerd wordt door de tandarts. (Goedkoper is lokale applicatie door de mondhygiënist.)

Een tweede alternatieve fluoridetoevoeging is het innemen van fluoridetabletten. Dit levert ongeveer veertig procent cariësreductie (teruggang van het tandbederf) op en kost f 12,50 per persoon per jaar (betaalt de patiënt zelf). Juist de combinatie van één van de twee laatst genoemde fluorideringsmethoden (of beide) met (tandheelkundige) AVO bevordert de zelfwerkzaamheid van het individu.

Het bovenstaande artikel is een rapport van Dilia van der Heem, kamerlid, Hans van Rijkom, tandarts en Wim Riedijk, chemicus en voorzitter van de themagroep Milieu. Het sekretariaat van de themagroep is Sandersweg 3, Oosterbeek, tel. 085 - 332302.

een lesje PPR-ekonomie

OVER GROEI, WINST EN WERKGELEGENHEID

Het is duidelijk dat tegen economische groei en stijgende welvaart op zichzelf geen bezwaar bestaat. Weinig mensen zullen terug willen naar de vorige eeuw. De welvaartsverbetering van de afgelopen honderd jaar wijzen wij niet van de hand.

Tegen de welvaart en groei rijzen eerst bezwaren als de negatieve aspecten daarvan gaan domineren. Als het besef doordringt dat de bomen niet tot in de hemel groeien. Als we gekonfronteerd worden met de grenzen van de groei. Tegenover de positieve aspecten — die met name de laatste 25 jaar breed zijn uitgemeten — heeft de PPR Studiestichting met het boekje „Barsten in de groei” een poging gedaan op systematische wijze een aantal negatieve aspecten op een rijtje te zetten. Als daarbij één ding duidelijk is geworden, dan is het wel dat we niet meer om de problemen heen kunnen. En als we het niet bij praten over de groei willen laten, zullen we met beleidsopties moeten komen. Welke mogelijkheden hebben we om de groei af te remmen cq. bij te sturen cq. om te buigen?

Ingrijpen in de groei betekent ingrijpen in een systeem waarbij tot nu toe de particuliere ondernemer beslist over wat, waar en hoe geproduceerd wordt. Wij realiseren ons dat bij grote delen van het publiek aarzeling bestaat om zelf verantwoordelijkheid te dragen voor de wijze waarop de bronnen van ons bestaan beheerd moeten worden. Het traditionele geloof in de „onzichtbare hand”, die het economische leven leidt is te diep in ons cultuurpatroon geworteld dan dat daar gemakkelijk afscheid van zal worden genomen.

Selektieve groei vraagt echter een selektiekriterium. *Het automatisme, dat alles wat winst oplevert geproduceerd moet worden, brengt het grote risico met zich mee dat het milieu, de derde wereld en ons welzijn het onderspit zullen moeten delven.*

De ongebreidelde economische groei op basis van een ongebreideld winststreven — waaruit nieuwe investeringen weer gefinancierd worden — zal moeten worden ingeruild voor een stelsel van selektieve groei, selektieve investeringen en selektieve werkgelegenheid. Alleen de gemeenschap als geheel kan daarvoor verantwoordelijkheid dragen en verplichtingen op zich nemen. Investeringen zullen onder controle moeten komen van een gekozen volksvertegenwoordiging in het land en een gekozen personeelsvertegenwoordiging in de bedrijven. We kunnen de zaken niet langer op hun beloop laten.

WINSTMECHANISME

Particuliere ondernemers produceren niet uit ideële overwegingen omdat de samenleving behoefte heeft aan bepaalde goederen. Hun streven is er niet op gericht kostendekkend te werken. Het expansieve element in de economische groei is juist het streven naar maximale winst. Liever tien miljoen dan vijf miljoen. Liever honderd miljoen dan vijftig miljoen, liever één miljard dan een half miljard. Hoe meer winst des te meer investeringen, des te sterker de groei. Alles wat winst oplevert wordt geproduceerd — goed of slecht voor het milieu, de derde wereld, veiligheid en gezondheid. Ons hele systeem is daarop afgesteld.

De winstcijfers zijn de rapportcijfers voor de managers zegt de president-directeur van de AKZO. Iedereen streeft naar een goed rapport. Het inkomen van de managers is voor een niet onbelangrijk deel ook aan de winstgroei gekoppeld.

Aandeelhouders hebben daar alle belang bij. Zo wordt het jagen naar meer winst de motor voor onze groei en de enige wezenlijke mogelijkheid om de groei af te remmen is het winststreven te beteugelen. Er zal op de motor geremd moeten worden.

In een pakket van maatregelen dat daarop gericht dient te zijn zouden wij de volgende punten willen noemen:

a. Het inkomen van de manager dient ontkoppeld te worden aan het winstcijfer. Bij uitbreiding van de cao's voor het hoger personeel zullen ook de managers betrokken moeten worden;

b. Aandelen moeten worden omgezet in obligaties, waardoor het inkomen van de geldschietters ontkoppeld wordt van de winst en als rente tot de vaste lasten van het bedrijf gaat behoren. Om verschillende redenen zou dat — zeker bij de grotere bedrijven — wenselijk zijn. Het aandelenkapitaal dient daar al lang niet meer als financieringsbron, noch als basis voor de zeggenschap in de onderneming. De aandeelhouder koopt zijn aandelen voornamelijk uit spekulatieve overwegingen, vooruitlopend op de groei en winstmogelijkheden;

c. Het wegnemen van de prikkels tot maksimalisering van de winst betekent dat het streven van de ondernemingen erop gericht dient te zijn kostendekkend te werken. Nieuwe investeringen zullen gefinancierd moeten worden uit de fondsen van institutionele beleggers onder toezicht van de overheid of zullen op de open kapitaalmarkt geleend moeten worden met een overheidsvergunning. Op deze wijze kan een selektief investeringsbeleid voor het gehele land tot stand gebracht worden, waarbij negatieve aspecten voor de groei — door middel van het al of niet toewijzen van vergunningen — kunnen worden weggenomen.

d. De bovengenoemde maatregelen maken het ook veel gemakkelijker te komen tot openbare besluitvorming in het interne ondernemingsbeleid en het ontwikkelen van democratische beslissingsprocedures. De werknemers kunnen slechts aansprakelijk gesteld worden voor de produkten die ze maken en de wijze waarop dat gebeurt als ze ook in staat zijn de besluitvorming wezenlijk te beïnvloeden.

PRIJSMECHANISME

De suggestie is wel geopperd, dat binnen ons produktiestelsel het prijsmechanisme in staat zou zijn de negatieve aspecten van de groei op te vangen. De schaarste aan energie, grondstoffen, water, lucht en ruimte zou via prijs- en kostenstijgingen vanzelf tot beperking leiden. In deze stelling wordt een aantal zaken echter over het hoofd gezien.

Ir. de eerste plaats is het zo, dat vrije concurrentie en vrije prijsvorming in aanzienlijke mate zijn ingeperkt door het fusie- en concentratieproces in het bedrijfsleven. Aan de aanbodzijde spelen monopolistische tendenzen een steeds belangrijke rol.

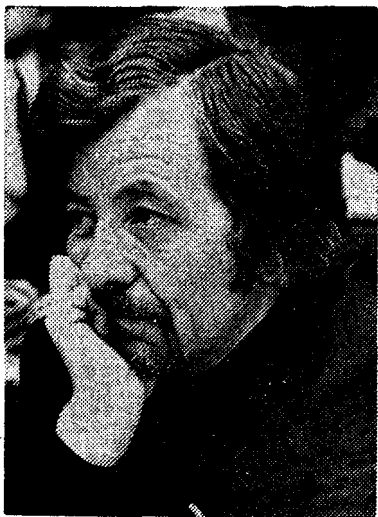
De prijsvorming is niet meer zo vrij en regelt niet meer automaties vraag en aanbod. Bovendien wordt de vraagzijde in toenemende mate vervalst door manipulatietechnieken van marketing en reclame. Het resultaat is, dat de kostenstijgingen worden afgewenteld op de kopers en de winstmarges niet worden aangetast. Uit deze winsten kunnen opnieuw investeringen gefinancierd worden en hogere reclamekosten worden gedekt.

Sterke prijsstijgingen van de olie bijvoorbeeld hebben niet geleid tot slechte resultaten maar tot belangrijke winsttoenemingen bij de oliemaatschappijen (in een monopolistische marktform), welke winsten op hun beurt weer mogelijkheden bieden voor meer uitgebreide exploratie en exploitatie van de natuur. Stijgende prijzen blijken niet tot een versnelde aantasting daarvan te leiden. De beslissing in welke richting de winsten zullen worden aangewend voor nieuwe investeringen is en blijft in de huidige situatie een zaak van particulier initiatief.

EKSPANSIEDRIFT

Maksimalisering van de winst leidt tot uitbreiding van de investeringen, vergroting van het produktie-apparaat en het zoeken naar nieuwe afzetgebieden. Dit roept reacties op van andere machtsblokken in de wereld die ook hun economische groei moeten bevorderen willen zij niet aan invloed verliezen.

Invloedssferen in de wereld zullen in toenemende mate bepaald worden door economische machtsfactoren: en

pier v. gorkum

minder door militaire. De afschrikwekkende vernietigingskracht maakt de militaire middelen steeds minder geschikt voor gebruik. Economische invloed is meer subtiel en daardoor meer aanvaardbaar. De afhankelijkheid van de Derde-Wereldlanden is er echter niet minder om.

Het expansieve westerse produktiesysteem roept daarmee elders krachten op die tot een steeds sterker eskalerende groei zullen leiden.

De Oostbloklanden kunnen niet achterblijven willen zij niet aan invloed in de wereld verliezen. Ook daarom zullen wij niet kunnen blijven doorgroeien, wil er van mens, dier en natuur nog wat leefbaars overblijven.

Het belangrijkste argument van winst- en groei-propagandisten is dat expansie nu eenmaal nodig is willen wij volledige werkgelegenheid kunnen handhaven.

Die zorg voor de werkgelegenheid doet wat wonderlijk aan gelet op de versnelde wijze waarop het produktieproces wordt gemechaniseerd en geautomatiseerd en zoveel mogelijk arbeid vervangen wordt door kapitaalgoederen.

Juist diegenen die zeggen zich het meest om de werkgelegenheid te bekommeren laten geen middel onverlet om arbeidsplaatsen overbodig te maken. Natuurlijk kan men binnen ons systeem niemand daarvan

een verwijt maken, maar de vraag is wel of wij het werkgelegenheidsargument zonder meer moeten overnemen om winst en groeimogelijkheden in stand te houden.

Vroeg of laat zullen wij de theorie van de volledige werkgelegenheid toch aan een kritisch onderzoek moeten onderwerpen.

Daarom is het goed in dit verband wat dieper in te gaan op het werkgelegenheidsbeleid.

WERKGELEGENHEIDSBELEID

In het kader van een mechanisering en automatisering van het produktieproces zal steeds meer arbeid worden uitgestoten. Dat heeft tot gevolg meer produktie met minder arbeid. Wanneer we die vrijgekomen arbeid opnieuw willen inzetten, betekent dat nieuwe fabrieken en verdere groei.

Bovendien betekent automatisering een stijging van de arbeidsproduktiviteit. Per arbeidsplaats neemt de produktie eksponentieel toe. En aangezien de produktiviteit per arbeidsplaats stijgt betekent handhaving van volledige werkgelegenheid dat we in een groeispiraal terecht komen die katastrofale gevolgen met zich mee zal brengen.

Er komt derhalve een moment dat we afstand zullen moeten doen van de idee dat elke Nederlander in het arbeidsproces kan worden ingeschakeld. Het streven naar volledige werkgelegenheid in de traditionele zin met traditionele middelen is aan een grondige revisie toe. Het wachten is op de nieuwe Keynes (Een ekonoom die voor de oorlog als oplossing van het werkloosheidsvraagstuk een forse vergroting van de bestedingen bepleitte). De vraag is alleen hoe lang we nog kunnen blijven wachten.

Eén van de eerste beleidsvragen die op korte termijn beantwoord zullen moeten worden is immers of we nog door moeten gaan met algemene koopkrachtinjecties om de industriële bedrijvigheid te stimuleren. Kan belastingverlaging daarvoor gebruikt worden? Waar komt die extra koopkracht terecht?

Zijn dat sectoren die inderdaad gestimuleerd moeten worden?

Naar onze opvattingen is de tijd voor algemene stimuleringsmaatregelen zoals belastingverlaging voorbij. Selektieve groei gebaseerd op een selektief investeringsbeleid zal een selektief werkgelegenheidsbeleid tot gevolg moeten hebben. Dat betekent in elk geval een gericht aanwenden van overheidsmiddelen.

Pier van Gorkum

(Het bovenstaande verhaal is een belangrijk deel van een nota van Pier van Gorkum, waarin hij ook een aantal konkrete aanbevelingen deed. Daarvoor, en voor de praktische uitwerking van deze nota bij de financiële beschouwingen wordt verwezen naar het stuk „De welvaart nu eerlijk verdelen“ elders in deze PPRAK. Dit soort stukken is verder van belang voor de voorbereidingen in de aktiecentra van het programmakongres over Economische macht, volgend najaar.)

uit de katechismus van de PPR

Vraag: De PPR heeft toch niet een vaste kiezersaanhang?

Antwoord: Dit is slechts gedeeltelijk waar. De vaste aanhang bleek bij de statenverkiezingen in ieder geval gegroeid te zijn tot ongeveer vier van de acht kamerzetels. Een jonge

politieke partij heeft natuurlijk per definitie geen vaste, traditionele aanhang. De PPR moet het hebben van bewuste kiezers, niet van traditiestemmers. Pleit het nu eigenlijk vóór of tegen een partij als het overgrote deel van haar aanhang traditiestemmers zijn?

SURINAAMSE VOLKSKOMITEES HELPEN VANUIT NEDERLAND

Een groeiend aantal progressieve Surinamers houdt zich de laatste tijd bezig met de verbetering van het leefklimaat in Suriname. Met de oprichting van volkskomitees is hiertoe een stap in de goede richting gezet. Omdat de onderwijssituatie in Suriname nog altijd een droevige zaak is, is het de moeite waard de oorzaken van deze achterstand eens na te gaan. Om te beginnen speelt de economische positie van de ouders een rol. Het geld voor de aanschaf van dure leermiddelen kunnen zij niet opbrengen, bovendien worden de kinderen op jeugdige leeftijd al ingezet om de financiële problemen van het gezin te helpen oplossen. De slechte huisvesting, het grote aantal kinderen en de slechte lichamelijke gezondheid maken het er ook niet beter op.

Er is een enorm gebrek aan schoollokalen en dit tekort wordt jaarlijks groter. Het onderwijs is niet aangepast en de scholen beschikken slechts over een klein aantal goed opgeleide leerkrachten. Het onderwijs is erg selectief.

De lagere school wordt door ongeveer 100.000 leerlingen bezocht. Het MULO- en LTS-onderwijs wordt door ongeveer 11.000 leerlingen gevolgd, terwijl de AMS en Kweekscholen 2.500 leerlingen opvangen.

Ook de volgende cijfers spreken voor zichzelf: Bij het lager onderwijs (zes klassen) zijn er op de duizend leerlingen 450 afvallers. Bij het toelatingsexamen secundair onderwijs (MULO, LTS) zijn er op de 550 leerlingen 319 afvallers. Het secundair onderwijs (vier klassen) heeft op de 231 leerlingen 116 afvallers. In totaal dus 885 afvallers. Van de 115 leerlingen, die toelatingsexamen doen voor het pre-universitair onderwijs (AMS, Kweekschool) komen er twaalf door het eindeksamen.

Bovenstaande cijfers tonen aan hoe droevig de onderwijssituatie in Suriname op dit moment is. Gelukkig zijn er Surinamers, die zich bezighouden met onderwijsactiviteiten, waardoor de situatie in de toekomst hopelijk wat rooskleuriger zal worden. Voor deze activiteiten is erg veel materiaal nodig, dat vaak in het welvarende Nederland niet eens gebruikt wordt.

Goede Nederlandse boeken zijn noodzakelijk, want het onderwijs wordt in het Nederlands gegeven. Iedereen, die nieuwe of tweedehands boeken en tijdschriften wil verzamelen kan die

opsturen naar de onderstaande adressen. In het bijzonder blokboekjes, Bruna-boekjes, Gouden boekjes, boekjes uit de „Hoe en Waarom” serie, dierenboeken, Astrix, Lucky Luck, Suske en Wiske. boeken over de derde wereld zijn welkom.

Veel volwassen Surinamers kunnen lezen noch schrijven. Het gevolg is, dat ze bijvoorbeeld hun handtekening plaatsen onder een arbeidskontraat, waarvan ze de inhoud niet kennen. In de Volkskomitees worden voor volwassenen alfabetisatiekursussen gegeven. Ook daarvoor is veel materiaal nodig. Schrijfpapier, potloden, goms, pennen, tikmachines en stencilmachines om voor de kursisten aangepaste boekjes te maken. Verder worden er enkele keren per maand rekreative en edukatieve films vertoond. Hiervoor zijn nodig: 8 en 16 mm filmprojectors met geluid, diaprojectors en films over de derde wereld (Angola, Vietnam enz.). Ook financiële bijdragen kunnen gestort worden op de volgende ondersteuningsnummers: ABN te Groningen, bankgironummer 570.336.147 t.n.v. Ondersteuningsfonds voor Suriname en op de Gemeentegiro Amsterdam S 2120 DJF-buro. De Kontaktadressen, waar de boeken en schrijfbenodigheden naartoe gestuurd of gebracht kunnen worden zijn:

A. Marshall, Basaltstraat 150, Groningen, tel. (050) 71 23 61.
J. Akkerman-Polak, Wilgensingel 66, Raalte, tel. (05760) 32 37.
P. Levens, Gleyndertweg 21, V kr. 4 te Nieuwendam (Amsterdam Noord), (tel. (020) 36 33 40.
E. Jasger, Prof. Evertslaan 144 te Delft.
P. Day, Kennedylaan 79 te Leiden, tel. (071) 6 49 47.
L. v. Mulier, Groenewoudseweg 140 k. 6 te Nijmegen, tel. (080) 23 48 04.
Ammar Sing, Christiaan de Wetstraat 11 te Den Haag, tel. (070) 64 51 82.
Mona Smit, p.a. Wereldwinkel d'UITBUYT, Hoogstraat 52 te Wageningen, tel. (08370) 1 51 93.

michel van hulten over het toerisme

Onlangs lanceerde Michel van Hulten op een bijeenkomst de volgende stellingen over toerisme en politiek:

1. Het internationaal toerisme is hard op weg een klassiek voorbeeld te worden van de verwording van een privilege voor enkelingen tot een last voor velen. In de massaliteit van de toeristische trek van heden gaat de mogelijkheid tot kontakt en verdieping in de zeden en gebruiken van anderen geheel verloren.

2. Erger nog: de ontvangende toeristische gebieden gaan op die trek ingericht worden. De in voor- en najaar

troosteloze verlaten vakantieoord van bijvoorbeeld de Middellandse zee-kusten van Frankrijk en Spanje getuigen hiervan in een voor de autochtonen onleefbaar gemaakte wereld. En als de reis-mode zich verplaatst is de schade in het eerder favoriete land dikwijls niet te herstellen.

3. De stromen toeristen die nu over de wereld trekken zijn daarbij nog slechts de voorboden van wat ons de komende jaren te wachten kan komen te staan. Immers, wat de rijkere van nu op het ogenblik doet, wil de armere van nu morgen doen. Bij stijgende welvaart (wat velen verwachten) betekent dit dan ook nog een sterk aanzwellende stroom toeristen.

4. Veel meer aandacht, ook voor ouderen, verdient het „werkende toerisme”, waaruit vanuit onze welvaart-wereld in minder welvarende delen van de wereld (die al begint om de hoek van onze straat) gewerkt wordt met anderen om plaatselijke noden mee op te lossen: vrijwilligerswerk, bouw-orde, werkkampen, hulpverlening, enz.

5. Toerisme en politiek hebben zeer veel met elkaar te maken. Toerisme is produktie en konsumptie, is werker en uitbouter, is vrijheid en gebondenheid, is toelaten en tegenhouden. De politiek kan er niet omheen.

BAS

(Vervolg van pagina 5)

verantwoordelijkheid voor de konkrete politieke praktijk. Wij blijven konkret meedoen, zolang dat geloofwaardig kan blijven, gezien onze uitgangspunten. Over de vraag betreffende de geloofwaardigheid van regeringsdeelname, wensen wij een permanent kontakt met de PvdA te blijven houden. Wij wensen die vraag tezamen in het progressieve bondgenootschap te beoordelen. Het is dan ook niet denkbaar, dat een splitsing tussen PvdA en PPR, kan worden verkregen.

De heer Aantjes heeft onze aandacht gevraagd voor de noodzaak, het kompromis een grotere betekenis te geven in onze politieke filosofie. De heer Aantjes wil, dat nadat het kompromis is gesloten wij allen pal gaan staan voor het beleid. Als ik dit pal staan zo mag opvatten, dat wij onze verantwoordelijkheid aanvaarden en niet uit de weg gaan, ben ik het hiermee eens, maar wij zijn niet van mening, dat het kompromis dan ook als ideaal moet worden „verkocht” en dat wij niet duidelijk zouden mogen maken, dat het kompromis ons pijn heeft gekost en dat wij hopen, een volgende keer de zaak wat verder in onze richting te kunnen trekken.

LEO JANSEN BIJ DE FINANCIËLE BESCHOUWINGEN

DE WELVAART NU EERLIJK VERDELEN

Hier volgt, verkort, de bijdrage van Leo Jansen aan de financiële beschouwingen in de Tweede Kamer.

Vorig jaar heeft op deze plaats mijn vriend Jurgens zich beklagd over de geringe invloed van het parlement via zijn budgetrecht en over de behoefte aan meer beleidscoördinatie.

De debatten rond het wetenschapsbudget van minister Trip hebben nog eens duidelijk het belang van een goede beleidscoördinatie onderstreept. Dit jaar ontvingen wij van het kabinet een meerjarenraming, niet als een vrijblijvende schatting, maar als een vertaling van beleidsvoornemens in begrotingsposten.

Het meerjarenplan wordt ons voorgehouden, doch is geen ontwerp van wet. Amendering in de formele zin van het woord is niet mogelijk. Het meerjarenplan is meer een werkspraak tussen bewindslieden dan een beleidsprogramma waarover verantwoording wordt afgelegd. Gaarne zal ik van de regering vernemen hoe zij zich voorstelt het meerjarenplan voor het parlement beïnvloedbaar te maken.

EIGEN ZAK

In het jaarlijkse gevecht om de ruimte valt het op dat alle partijen zich erop toelagen na te gaan hoeveel er kontant in eigen zak terecht komt. De wijze waarop de kollektieve voorzieningen onze welvaart verhogen wordt daardoor al te zeer uit het oog verloren. De felheid van de strijd om zoveel mogelijk naar zich toe te trekken neemt toe naarmate er minder ekstra te verdelen valt.

Nu wereldwijd blijkt dat de gouden groei tijd voor de industriële landen definitief voorbij is, kan een stabiele samenleving alleen gehandhaafd worden wanneer de verdeelvraag duidelijk aan de orde gesteld wordt. Wij verwachten van de regering dat deze structurele omwenteling en de gevolgen daarvan in de aangekondigde nota inkomensbeleid duidelijk aan de orde zal worden gesteld. Wij weten ons daarbij gesteund door opmerkingen die de studiecentra van KVP, AR en CHU in het boekje „Gerede twijfel“ naar voren brengen.

Het gaat om de verdeelvraag waarop het antwoord nationaal en internationaal zal bepalen of wij in vrede en welzijn zullen kunnen genieten van een eerlijk gedeelde welvaart.

Het hanteren van de inflatiecorrectie wordt door onze fractie niet als een pure formele fiscale formule beschouwd. In de toelichting laat de minister van financiën zo keurig zien wat het niet doorgaan van twintig procent van de correctie de verschillende inkomensgroepen kost. Een geheel ander beeld ontstaat als men nagaat wat het wel doorgaan van tachtig procent de verschillende inkomensgroepen oplevert.

Rekent men vanuit dat gezichtspunt dan volgt de omgekeerde konklusie als van de minister:

Inkomen (alles in guldens)	Voordeel volgens de rekensom van de minister	Voordeel volgens rekensom van de PPR-fractie
10.000	86	236
15.000	120	270
20.000	103	339
30.000	70	456
40.000	16	680
80.000	99	1.260
120.000	184	1.383

WINSTEN

Nog een andere verdeelvraag trekt onze aandacht. Het gaat hier om de verdeling van de winsten over de ondernemingen. De regering onderkent een duidelijke onevenwichtigheid. Zijn wij goed geïnformeerd, dan verwerven de vijf grootste ondernemingen in ons land tachtig procent van het winstinkomen (voor zover het gaat

om op de beurs genoteerde NV's).

Het zou interessant zijn na te gaan in welke mate deze winsten gebruikt worden ter bevordering van de werkgelegenheid. Mij dunkt dat de regering ons, zij het globaal, dit inzicht moet kunnen verschaffen. Wij zijn benieuwd. De gedachte aan een overwinstbelasting of andere vormen van winstherverdeling is in onze kring zeer levendig.

Wij vragen ons ook af of niet een systeem te ontwerpen

zou zijn waarbij in plaats van een investeringsaftrek te geven een investeringsopslag van vijftig procent in de fiscale winstrekening zou kunnen worden opgevoerd. De gelden die dit oplevert zouden benut kunnen worden om een loonsomaf trek te realiseren. Op deze wijze zou arbeidsintensieve bedrijvigheid bevorderd en kapitaal-intensieve productie worden afgeremd.

Wil de regering deze mogelijkheid nader onderzoeken?

Het geheel zou budgettair neutraal geregeld kunnen worden. Gekoppeld aan een uitbreiding van het vergunningenstelsel van de selectieve investeringsregeling over het gehele land met uitbreiding van de criteria zou de regering de zo broodnodige instrumenten voor een herstrukturingsbeleid kunnen verschaffen.

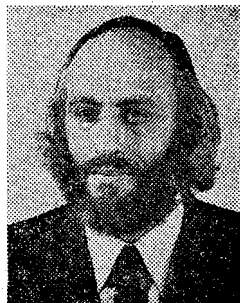
Als onze gedachten over de plaats waar de winsten voornamelijk terecht komen juist zijn, dan betekent dat dat de lokalisatie plaats vindt in bedrijven die tot de minst arbeidsintensieve gerekend moeten worden, waarbij bovendien de produktiviteitsstijging door automatisering en verhoging van de energie-intensiviteit en door voortdurende technologische en organisatorische schaalvergroting tot de hoogste behoort. Met name de minister van financiën konden wij op het scherm zien en horen uitleggen dat je bewegingen als schaalvergroting en mechanisatie toch als een soort natuurlijke ontwikkeling moet aksepteren. Voor dit standpunt kunnen wij geen enkele waardering opbrengen. Bij deze gedachte zitten de minister van sociale zaken en de werklozen met de brokken. Deze structurele bedreiging van de werkgelegenheid vinden wij overal in het kleinbedrijf.

WERKLOOSHEID

Het inkomensbeleid, het werkgelegenheidsbeleid en een selectief groeibeeld kunnen niet anders dan in samenhang met elkaar gevoerd worden.

Er is de injectie in de consumptieve sfeer door de maatregelen op fiscaal gebied en op het gebied van de sociale premies. Wij zien niet dat dit andere dan conjuncturele effecten op de werkgelegenheid kan hebben. Wij zien een grote post de 600 miljoen gulden die de minister van sociale zaken wil gaan besteden aan aanvullende werken. Nu blijkt dat de ruimte voor deze werken juist daar waar de werkloosheid het meest nijpend is, zo langzamerhand verzadigd raakt. Wij willen de regering vragen of in het programma ook de bouw van nieuwe, op kleinere regio's afgestemde Gewestelijke Arbeidsburo's (GAB's) via de Rijksgebouwendienst is opgenomen. Een post van 100 miljoen gulden voor dit doel zou bij ons in zeer goede aarde vallen en wij nemen aan niet alleen bij ons.

Ik wil mijn betoog niet afsluiten zonder nog aandacht te geven aan het potverteer-verhaal van hen die pal staan voor de partikuliere investeringen van de winstkrachtige bedrijven. Hoewel wij het niet raadzaam achten de aardgasbaten zeer direkt aan een bestedingsdeel te koppelen, zou het naar onze mening een wijs beleid zijn grotere bedragen aan te wenden voor op de toekomst gerichte investeringen dan nu het geval is.

ENERGIE

Waar mogelijk zouden energiebesparingen en bevordering van alternatieve energievormen met kracht bevorderd moeten worden. Dat is iets anders dan het verhogen van de partikuliere investeringen die door uitbreiding, mechaniseren en automatiseren alleen maar meer energie kosten in plaats van te besparen.

In eerste instantie gaan onze gedachten uit naar een veel omvangrijker programma van woningisolatie. Daarnaast zou de nodige vaart gezet kunnen worden achter het installeren van zonnepanelen om zo een deel van het huishoudelijk energieverbruik aan eeuwig durende bronnen te kunnen onttrekken. Hogere investeringen om total-energysysteem te kunnen realiseren in samenhang met kleinere stroomopwekkingseenheden lijken ons zeer verantwoord.

Ook een spoedige uitwerking van het voorstel van de Industriële Werkgroep Oceanografie met betrekking tot het opwekken van windenergie op de Noordzee zou over een kleine tien jaar een wezenlijke bijdrage aan onze energievoorziening kunnen gaan leveren.

Wij hebben er begrip voor dat de opnamecapaciteit van deze projecten nu nog geen honderden miljoenen bedraagt. Wel menen we dat een voortvarend programma van enkele tientallen miljoenen nu, binnen enkele jaren

tot veel grotere bedragen kan leiden, waarbij een wezenlijke bijdrage tot de oplossing van de werkgelegenheidsproblematiek te verwachten is. Naast deze direct op de energievoorziening gerichte investeringen zijn ook nog andere investeringen denkbaar. Op het gebied van het openbaar vervoer zal de minister van Verkeer en Waterstaat ideeën klaar hebben liggen. Kort samengevat ging het om:

- Invloed van het parlement op het meerjarenplan.
- Meer aandacht voor de dringende verdeelvraag nationaal en internationaal.
- Betere verdediging van de tachtig procent inflatiecorrectie in het kader van een inkomensbeleid door daar andere nivellerende maatregelen naast te plaatsen.
- Voorstellen voor verdeling van het winstinkomen tegen de achtergrond van de structurele werkloosheid.
- Beleidscoördinatie voor samenhangend inkomensbeleid, werkgelegenheidsbeleid, herstrukturingsbeleid voor de bedrijvigheid.
- Besteding van een aanmerkelijk deel van de aanvullende werkgelegenheid aan de bouw van GAB's, ingepast in nieuwe stijl.
- Meer geld voor directe en indirecte investeringen ten bate van onze toekomstige energievoorziening.

AKTIE VOER

In „de geschiedenis van de arbeider” een uitgave van de Landelijke Vereniging Vormingswerk Jong Volwassenen (VJV) wordt ergens de klacht geuit, dat er nauwelijks kunstwerken als schilderijen of romans bestaan over de arbeidersklasse. Zeker in de heel oude geschiedenis, waren alleen maar edellieden en pastoors goed voor een prentje. Of dat de motivatie is achter de uitgave van „Willem de Knecht” is mij niet bekend. Willem de Knecht is de geschiedenis van één arbeider. Ik heb het in één adem uitgelezen en vrij vaak kwam ik situaties tegen die ik in eigen omgeving ook wel meegemaakt heb. Niet zo verwonderlijk misschien, omdat Willem de Knecht eigenlijk de samenballing geeft van alles wat een arbeider in een vijftig jaar durend arbeidzaam leven zoal mee kan maken. Zijn ideeën worden gejat, zijn werkracht uitgebuit, zijn fabriek fuseert, werkloosheid, ziekte en een zichzelf zeer sociaal voelende baas, die hem na vijftig jaar een gouden horloge geeft. Zoals een goede roman betaamt is ook Willem weer een elite-arbeider, die door kan leren (op kosten van de baas) en het geluk heeft over zo'n stel hersens te beschikken, dat hij zelf een uitvinding kan doen. Maar dat doet aan het verhaal niets af. Het VJV zou het VJV niet zijn als het een blad uitgeeft waar alleen maar een

goed verhaal in staat. Op vrijwel elke pagina staan belangwekkende gegevens die verband houden met het verhaal en informatie geven over wat er aan actie mogelijk is, of waar verwezen wordt naar instellingen die verdere informatie kunnen geven. Zo staan bij het hoofdstukje „in dienst” verwijzingen naar Pax Christi als je dienst wilt weigeren en naar de VVDM als je actief wilt zijn binnen het leger. Zo wordt ook verwezen naar politieke partijen, vakbonden, sociale wetten.

Ik schat niet dat er veel nieuwe informatie voor PPR-leden in het boekje staat. Voor hen is het dan ook niet geschreven. Evenmin als het boekje is geschreven voor

vormingswerkers en al die andere lui die zich beroepshalve met jongeren bezig houden. Het is voor de jongeren zelf bedoeld. Het lijkt me een aardige vorm van bewustmakende actie het boekje te bestellen en door te geven aan kennissen voor wie het wel bestemd is.

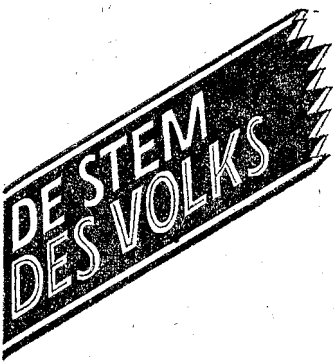
Het kost f 2,50. Door storting van f 3,25 (porto-kosten inbegrepen) op giro 634502 ten name van VJV-Utrecht onder vermelding van Willem de Knecht, verkrijgbaar.

De geschiedenis van de arbeider is ook nog verkrijgbaar voor f 3,75. Een abonnement op het VJV-blad kost nu nog f 7,50. VJV, Mariahoek 1a te Utrecht, telefoon (030) 33 33 25.

Aktiefonds VD

De penningmeester van de Vereniging Dienstweigeraars heeft tot zijn spijt een verkeerd gironummer opgegeven van het Aktiefonds VD, dat in de vorige PPRAK in deze rubriek werd genoemd. Het juiste nummer is: 2627582.

Berichten voor deze rubriek sturen aan Dick Rietbergen, Van der Mondestraat 145, Utrecht.

HOOFD- EN BIJZAKEN

Gaarne wil ik ingaan op „Wie zijn de echte radkaleen” in PPRAK van september door Bas de Gaay Fortman. In het streven en vechten voor meer leefbaarheid ten bate van de mens waarbij de kwetsbaarsten en zwakkeren in onze maatschappij de grootste aandacht krijgen, onderscheidt de PPR zich structureel van andere partijen. Dat er waardevolle aanrakingspunten zijn voor samenwerking met anderen, doet aan dit hoofddoel van de PPR niets af.

Het is jammer, doch naar mijn mening juist, dat veel PPR-ers het oneens zijn met de leefbaarheidsbevordering, die door het kabinet thans wordt nagestreefd en soms doorgedrukt en dat men ook hierbij te weinig blij geeft van een onderscheidingsvermogen van hoofd- en bijzaken.

Toch geldt nu vooral voor ons als PPR-ers, dat wat ons bindt belangrijker is dan wat ons scheidt.

Wij moeten met name respect hebben voor onze bewindslieden en kamerfrakties en hen vooral in algemene zin steunen bij het verwezenlijken van de PPR leefbaarheidsidealen, waarbij als konsekwentie geldt ook hen de gelegenheid te geven zich niet op alle mogelijke wijzen met bijzaken te hoeven bezighouden, wat hun goed functioneren onnodig bemoeilijkt.

Als wij ons teveel zouden concentreren op het onderling twisten, zoals bijvoorbeeld vermeld in de PPRAK van april (bld. 8) wordt het vertrouwen hun gegeven verkleind, en hun werkmogelijkheid een dwangbuis. Ik hoorde onlangs op een PPR vergadering dat men bij de planning van het beleid bang was voor negatieve publiciteit. Ik merk in dit verband op, dat men hier wel rekening mee moet houden, doch als het doel het waard is risico's moet durven te nemen.

**Gerard Mulder
Apeldoorn**

NOG ALTIJD: Verkiezingsuitslagen

De verkiezingsuitslagen zijn achteraf niet ongunstig. De winst van links sinds 1970 is geheel te danken aan de PPR, die én naar verandering in de politiek én naar een grondige bewustwording en mentaliteitsverandering streeft. Het feit, dat slechts 50 procent van de kiezers van 1970 ook in 1974 weer PPR koos, verbaast me niets, gezien de groei, de aantrekkingskracht op de jeugd en de houding van de ouderen die naar resultaten vragen en daarom PvdA stemmen.

Vanaf 1970 heeft 3 procent van de volwassen kiezers PPR gestemd en dit lijkt mij een blijvende vaste kern, die haar keuze baseert op het programma, ongeacht de lijsttrekker.

De PPR behaalde 5 procent waar plaatselijke actiecentra een actieve PPR-propaganda voerden en de PvdA al een nieuwe koers is gaan varen; de PPR kwam soms ver boven de 5 procent waar de PvdA de provinciale of plaatselijke politiek van de laatste jaren op dezelfde voet wilde voortzetten: we moeten blijven samenwerken met de PvdA ook al kost het ons stemmen, naarmate de PvdA meer van onze ideeën gaat overnemen. Ons doel mag niet zijn de eigen partij, maar de politieke resultaten.

De PPR behaalde betere resultaten, naarmate meer aandacht werd besteed aan de belangen van de autochtonen en mede om deze reden ook autochtone niet-akademici op haar lijst had staan.

De PPR-gedachten dienen snel vertaald te worden, óók voor vakbondsleden, boeren en (kleine) middenstanders, die tot op heden slecht bereikt worden. Kortom de PPR moet een actieve rol blijven vervullen: bij ieder belangrijk debat moeten we komen met een binnen- of buiten-parlementair alternatief; meestal zal het wel een alternatief moeten zijn dat nú nog niet haalbaar is, maar op den duur door bijna alle andere politieke partijen wordt overgenomen, ook bij vele zogenaamd onbelangrijke punten dienen we een, desnoods zeer kort debat uit te lokken over een onhaalbaar alternatief, als er tenminste een dergelijk alternatief is. Zo halen we regelmatig de pers en leert men ons gezicht kennen: de dwazen die zoeken naar een betere wereld.

Daarom dienen we snel te werken aan jaarlijkse herziening van landelijke, provinciale en plaatselijke structuur-, ontwikkelings- en werkgelegenheidsprogramma's, alsmede aan programma's voor verdrukten, zoals gastarbeiders, Surinamers, kleine zelfstandigen, kleine dorpen.

Voor vrije beroepen, grote bedrijven en de financieel meer begunstigen moet een programma komen, waarin democratisering en beheersing van hun activiteiten werkelijkheid wordt.

**Harry Meijers
Glimmen (Gr.)**

MEDEZEGGENSCHAP

Met grote belangstelling heb ik het PPR fraktiestandpunt inzake medezeggenschap in de onderneming gelezen.

Hierbij heb ik in toenemende mate de indruk gekregen dat dit standpunt is ingenomen tijdens het spelen van een spelletje stratego. Wat is namelijk het geval?

Bij stratego ligt de spanning hierin, dat het laagste stuk in staat is het hoogste stuk te „slaan”.

Zo is het ook bij het structuurplan van de fractie. De onderste laag, de arbeiders (te vergelijken met de spion uit het strategospel o paradox) zijn in staat om de hoogste laag (alweer paradoxaal te vergelijken met de maarschalk) af te zetten.

Mijnsinziens vergeet de fractie dat door dit voorstel de hiërarchie op zichzelf in het geheel niet wordt aangetast. Jawel, er wordt tussen neus en lippen door wel even over werkoverleg gesproken maar erg belangrijk schijnt dit niet te zijn.

Het fraktiestandpunt getuigt van het feit dat de PPR in toenemende mate de prioriteit legt bij haar eerste „P” ten koste van haar „R”. Aan deze indruk kan zelfs een idealisties stukje van Bas op pagina 1 van PPRAK (PPR als mentaliteitspartij) niets veranderen.

**P. de Jong
Santpoort**

EET MEER VLEES, VIS EN GROENTE

We willen reageren op het artikel in PPRAK van september over de boeren. Het is wellicht niet juist de consumptie in West-Europa op te voeren om boeren en tuinders te steunen en vlees- en boterbergen te voorkómen.

Het is wel juist om grotere voorraden voor rampen te vormen. Deze moeten echter niet beheerd worden door regeringen, die met deze voorraden politieke doelen kunnen nastreven, of door grote ondernemingen, die met voorraden kunnen speculeren, maar door onafhankelijke, meestal idealistische instellingen, zoals Mensen in Nood, Rode Kruis, Raad van Kerken, enz., daartoe financieel in staat gesteld door regeringen die voor dit doel eksessieve winsten van grote ondernemingen, met name van multinationals kunnen belasten.

Het is juist om te streven naar een bodeminkomen voor kleine agrarische- en kleine middenstandsbetriebe. Het is bekend, dat deze kleine bedrijven kleinschaligheid en fijnmazigheid bevorderen en daardoor waardevol zijn voor planologie, milieu en welzijn. Een toeslag op het inkomen van kleine bedrijven als vergoeding voor onderhoud van panden, wegzomen en kavelafscheidingsen is dan ook geen steun aan de landbouw en kan daardoor niet in strijd komen met EEG-overeenkomsten. Dit alles is eigenlijk alléén te realiseren

DE STEM DES VOLKS

door, of met behulp van, de overheid, eventueel in het kader van de werkgelegenheidspolitiek. Wat kan echter ieder van ons doen om boeren, tuinders en middenstanders te helpen? Het belangrijkste middel daartoe zonder tevens de konsumenten te treffen is de tussenhandel en de verwerkende industrieën — die veelal geheel of ten dele in handen zijn van grote ondernemingen en multinationals — uit te schakelen en daardoor enerzijds de prijzen voor agrarische produkten te verhogen anderzijds de prijzen voor de konsumenten te laten dalen. Daarom kan een belangrijke slogan voor ideële reclame zijn: eet meer vers vlees, vis en groente en door de slager zelf bereide vleeswaren en door de middenstander zelf verpakte levensmiddelen. Maak hier een aktie van vergelijkbaar met de anti-Kalkarakantie en de Boycot Outspan aktie.

Harry Meijers
Ali Meijers-Van Leeuwen
Glimmen (Gr.)

PPR, PSP EN SOCIALISME

In het betoog van Bas de Gaay Fortman in PPRAK nr. 54 (Wie zijn de echte radikalen?) over de drie punten die de identiteit van de PPR uitmaken, zet hij zich steeds af tegen de socialistiese (marxistiese) uitleg die de PSP aan precies diezelfde identiteit geeft. Dat de PPR te sterk op de PSP zou gaan lijken of zelfs daarmee volledig samensmelt, blijkt bij Bas vrees op te roepen. Waarom? De aangevoerde argumenten lijken mij nogal zwak. Toen in 1972 Dolf Coppes zijn strategienota publiceerde, konstateerde ik in het partijblad van de PSP dat de PPR op weg was naar het marxisme, althans die vorm ervan die de PSP aanhangt. Hoewel Dolf tijdens zijn rede op het kongres in Bunnik niet blij bleek te zijn met mijn omschrijving, was het duidelijk dat hij de weg aangaf naar een verbreding van de solidariteit die typies marxisties is. Hoe kan Bas nu beweren dat de PSP zich onttrekt aan de keuze tussen Wiegel en Den Uyl? Is het hem nooit opgevallen dat de PSP tegenwoordig deelneemt aan het overlegorgaan van de progressieve partijen en meepraat over een links regeerakkoord voor

1977? De PSP vindt het huidige kabinet het minst slechte, maar vreest voor de goede afloop zolang er geen linkse meerderheid bestaat die kan regeren zonder CDA-partijen.

En waarop steunt het verwijt dat de sociaal-ekonomiese belangenstrijd op korte termijn door de PSP wordt verwaarloosd omdat er op lange termijn zoveel meer zou moeten veranderen? Binnen de PSP worden door vakbondskaders en voorstanders van nauwe samenwerking of fusie met de PvdA nogal eens precies diezelfde verwijten aan het adres van de PPR geuit. En de PSP gaat in haar angst voor een verkeerd gebruik van het begrip voorhoede (juist omdat zij het zo eens is met hetgeen Michel van Winkel heeft gekonstateerd) zelfs zover, dat zij het liever maar helemaal niet gebruikt omdat dit zou getuigen van een elitaire opstelling jegens de PvdA. Kortom, dit alles toont eens te meer aan dat PPR en PSP met dezelfde problemen worstelen en eigenlijk ontzettend sterk op elkaar lijken. Eventuele meningsverschillen over details lopen niet tussen de twee partijen, maar er dwars doorheen. De PSP moest na haar terugval jarenlang het grootste deel van haar energie besteden aan interne bezinning over politieke inhoud en de verder te volgen strategie. Het denken daarover zou mijns inziens door PPR en PSP samen gedaan moeten worden, want eigenlijk kunnen hun gezamenlijke doelstellingen het beste tot hun recht komen in één grote radikaal-socialistiese partij.

Erik Meijer
(lid partijbestuur PSP)

REALITEITSZIN

Als oprecht PPR-lid — bezorgd over het welzijn en sukses van de partij — werd het mij wel even treurig te moede, toen ik de kongresrede van Wouter van Dam las in de PPR-Aktiekrant van augustus. (De artikelen van Leo Brouwer en Hyke Tromp brachten mij weer in een betere stemming.) De rede van Wouter blaakt van PPR-zelfgenoegzaamheid. Zij deed mij denken aan de preektrant van vele pastoors uit mijn jeugd, als zij het hadden over „de enige ware en ondeelbare kerk“.

Nu wil ik wel in aanmerking nemen, dat het gedrukte woord anders overkomt dan het gesprokene. Ik vind het echter irreal, om de PvdA met de VVD en de Christen-Demokraten op één hoop te gooien als „partijen, die de verstarrende last van het verleden dragen“. Het zijn niet de partijen, die die „verstarrende last“ meedragen, maar de mensen individueel, de één meer dan de ander. Ik heb helaas moeten waarnemen, dat er, juist in de

PPR-gelederen, nog vele en zelfs prominente leden zijn, die deze last meedragen, blijkbaar zonder het zelf te beseffen.

Het is mijns inziens een enorme fout (erfenis van onze KVP-afkomst), om steeds weer te hakken op de PvdA, alsof daar onze politieke tegenstrevers zouden zitten. Ik vind het bedenkelijk, dat de PPR-Aktiekrant bol staat van de (vaak irreal) kritiek op de PvdA, terwijl men „met een lantaarntje“ moet zoeken naar een woord van kritiek op onze werkelijke tegenstanders. Sommige PPR-leden schijnen te vergeten, dat de PvdA onze politieke bondgenoot is. Een „partijgek“ kan men natuurlijk veel vergeven. Toch moet ik ook hem op irreal denken attenderen, als hij beweert: „We hebben toch een progressief kabinet“. Door zulk een bewering schaden wij de zaak van de progressieven en spelen wij de tegenpartij in de kaart. **Want het is niet waar, dat wij een progressief kabinet hebben.**

Deze — uit politieke noodzaak geboren — regering steunt in het parlement, waar de politieke beslissingen worden genomen, op 58 progressieve en 41 rechtse zetels. Dat lijkt op het eerste gezicht een sterke positie voor links. Dat wordt echter anders als men bedenkt, dat ook de oppositie haar volle gewicht in de schaal legt. Welnu, de oppositie van rechts (VVD, CHU, GPV, SGP, RKPN, DS'70, Boerenpartij) beschikt over 44 zetels, terwijl de oppositie van links (CPN) slechts zeven zetels telt. Het is daarom bepaald oneerlijk om, zoals velen doen, de PvdA voor de voeten te werpen, dat geen volledig linkse regeerkoers wordt gevaren. De kiezers mogen daar helemaal niet over klagen, want zij zijn het zelf, (als kollektief), die het zo hebben bepaald. Men kan in de politiek geen beloften vervullen, als de kiezers niet de macht verlenen, die daarvoor nodig is. (Tenzij men de weg van de demokratie wil verlaten. Dat willen wij toch niet). Ook ingezonden-stukkenschrijver Klaas Tabak zou ik het bovenstaande in overweging willen geven. Hij zal zich dan misschien nog eens bedenken, alvorens hij schrijft over „slap beleid“ en over „de PvdA in de goede richting trekken“. Dit laatste kunnen alleen de kiezers, of wij nu hoog of laag springen. Laten wij onze energie en kunde dus richten op het winnen van stemmen bij de volgende verkiezingen.

Jan de Leeuw
Eindhoven

DE STEM DES VOLKS

DE PPR ATOOMPACIFISTIES?

In de vorige PPRAK lazen wij onder de titel „Bas is weer bezig“, dat de PPR, volgens Bas, een atoompacifistische partij is. Wij voelden ons nogal beroerd, toen wij dat lazen.

Een atoompacifist is iemand, die het onjuist vindt om te dreigen met of gebruik te maken van atoomwapens. Die echter wél bereid is te dreigen met of gebruik te maken van andere wapens. Deze scheiding, die een atoompacifist legt, is gebaseerd op zijn idee, dat een atoomwapen een afgrijselijk wapen is dat je nooit zou mogen maken, laat staan gebruiken. Daarnaast zal hij ook niet staan te trappen om mensen met andere wapens te doden, maar hij is wél bereid ermee te dreigen en óók ze desnoods te gebruiken! Dit maakt op ons een enigszins schizofrene indruk. Hoe kun je een werkelijke scheidslijn trekken tussen het ene type wapen en het andere? Vooral nu de ontwikkeling zo is, dat de direkte uitwerking van de lichtste atoomwapens ongeveer even groot is, als die van de zwaarste konventionele wapens. Volgens ons is iedere scheiding tussen wel en niet aanvaardbare wapens volstrekt willekeurig.

Wij hebben er vrede mee gehad, dat de PPR zich vooral concentreerde op de atoombewapening. Omdat in de huidige politieke situatie een verdergaand (radikaler) standpunt geen kans zal hebben. Maar dit betekent nog niet dat afschaffing van atoomwapens voor de PPR een einddoel moet zijn. Als dat is gerealiseerd, moeten wij de volgende stap al hebben gezet. Tenslotte noemen we ons voorhoedepartij.

**Wolter en Lieuwe Zigterman,
Delft**

CHRISTENEN JA, KONFESSIONELEN NEE

Op het provinciaal kongres van de PPR-Noord-Holland, noemde Bas de Gaay Fortman een gelegenheid waarbij hij Andriessen de vraag stelde hoe die diens defensiepolitiek kon verenigen met het vredesdenken in de katholieke kerk.

Bas zei, dat hij daar spijt van had en meende dat men met dergelijke dingen de grootste schroom moest betrachten en ze niet in het openbaar aan de orde diende te stellen. Iemand vroeg zich af, of men er niet beter aan deed zulke dingen juist wél in het volle licht te stellen en hoewel Bas dit beslist afwees meen ik dat men dit inderdaad moet doen.

Hier immers ligt de reden waarom velen ernstige bezwaren tegen de konfessionele partijen als regeringspartner hebben: De konfessionelen zijn niet christelijk genoeg. Immers christen zijn heeft erg weinig te maken met het verbieden van abortus (De naamgever van deze geloofsovertuiging wist niet eens wat dat was), maar alles met pacifisme (Hebt uw vijanden lief), alles met nivellering (Ga heen, verkoop al uw bezittingen en geef het geld aan de armen), alles met de zorg voor het milieu (Men kan de schepper niet boven alles liefhebben en tegelijk zijn schepping vernielen) en alles met het afwijzen van het materialisme (Geen schatten verzamelen op aarde). Nee, wie de woorden van deze jood uit het jaar nul goed bestudeert kan zich niet losmaken van de gedachte, dat de leer van Christus bepaald niet het allerbest wordt vertolkt door de zich christelijk noemende partijen en dat dan is tevens de belangrijkste reden waarom ik lid ben geworden van de PPR.

Als er inderdaad nog mensen zijn die op een konfessionele partij stemmen vanwege hun geloof en als er inderdaad nog politici zijn die hun overtuiging mee laten spreken in handelen, dan zijn we het zelfs aan die mensen verplicht hun de waarheid duidelijk te maken. Dan zou het kunnen gebeuren dat we een aanslag konden doen op de vijftig konfessionele kamerzetels. Dan zou het kunnen gebeuren dat de gereformeerde volksvertegenwoordigers zouden pleiten voor spoedige ontwapening. Nu echter hebben we te maken met partijen die ons willen wijsmaken dat hun geloof iets met hun politiek te maken heeft maar evengoed al jarenlang gezwezen hebben over (nee ik vergis mij) die zelfs gepleit hebben vóór de kernwapens, dingen waarmee het woord: Gij zult niet doden, geridiculiseerd wordt tot gezwam van irreële idealisten die ons land willen overleveren aan de Russen. Ja, ja: „Ik geloof in God, die irreële idealist“. Moeten we dat sprookje geloven? Met een dergelijk gedrag hebben deze wolven in schaapsvacht zich schuldig gemaakt aan wat Jezus Christus noemde: De enige zonde die niet vergeven kan worden. Ze hebben het woord aangehangen, maar ze hebben de geest verloochend.

Daarom zou ik hier tot iedereen willen zeggen: „Wat je in het oor hoort fluisteren, verkondig het van de daken.“

Dat de konfessionelen in de Nederlandse politiek nog steeds de dienst uitmaken is al erg genoeg maar

dat hun onoprechtheid niet duidelijk aan de kaak zou mogen worden gesteld, dat is iets dat niet te duiden is!

**Peter van Velzen
Amsterdam**

een nieuwe rubriek

DE ACHTER BAN

In de PPRAK wordt bijzonder weinig bericht over de plaatselijke en provinciale actiecentra. Dat is een groot manko, want de redactie zich terdege van bewust is. Plaatselijk en provinciaal gebeuren veel dingen die het doorgeven waard zijn, al was het al dat een simpel lijstje met adressen toch ook de partij in moet. Wij gaan er wat aan doen. Ido Broersma uit Almelo gaat als nieuw redaktielid de rubriek De Achterban verzorgen. Hij zal dat gaan doen aan de hand van de talloze orgaantjes van actiecentra, die hem van nu af aan dan ook moeten worden toegezonden. Het officiële redactie-adres ontvangt maandelijks dergelijke krantjes en verzoekt nu aan de administraties deze krantjes voortaan te sturen aan Ido Broersma, Sypestein 124, Almelo.

Dat verzoek geldt ook alle administraties die nu hun blad nog niet aan PPRAK toezenden. Wij weten dat het er heel wat zijn. Ido zal ook de provinciale korrespondenten, voorzover aanwezig, gaan activeren.

Dit keer een bericht uit Noord-Holland. Het bestuur van het provinciale actiecentrum ziet er nu als volgt uit:

Voorzitter: Paul Paulusma, Lindenstraat 43a, Amsterdam, tel. (020) 25 04 31.

Sekretaris: Gerda de Graaff, Kempering 16, Amsterdam, tel. (020) 96 52 44.

Penningm. + opbouw Noord-Holland noord: Janette Tijsen, P. Nahuysplantsoen 10, Monnickendam, tel. (02995) 35 00.

Politiek kontaktman: Eric Bon, Dorpstraat 5, Middelie, tel. (02992) 761.

Opbouw Noord-Holland noord: Michel van Winkel, Jekerstraat 8, Den Helder, tel. (02230) 1 31 27.

Opbouw Noord-Holland zuid: Emmy van Noord-Verheul, Jac. van Maerlantlaan 3, Hilversum, tel. (02150) 1 28 45.

Opbouw Noord-Holland zuid: Leo Janson, Heideveldweg 22, Laren, tel. (02153) 8 67 13.

INFORMATIECENTRUM ONDERNEMINGSRADEN ook voor welzijns- en ambtenarenssektor

In het meinummer van PPRAK werd de foldertekst van het Informatiecentrum Ondernemingsraden opgenomen. In die folder wordt vooral de nadruk gelegd op de democratisering in de bedrijven. Daarnaast kreeg het Informatiecentrum al gauw te maken met de ontwikkelingen (of gebrek aan ontwikkelingen) in de gezondheids- en welzijnssektor. En ook met de in de ambtenarenssektor optredende medezeggenschaps- en dienstkommissies. Het komt er op neer dat ons werkterrein veel breder is geworden.

Voor de specifieke problemen in de gezondheids- en welzijnssektor met betrekking tot de democratisering, is Monique Borgart het Informatiecentrum komen versterken. Ook op dit terrein kan het Informatiecentrum nu slagvaardig optreden. Monique gaat binnenkort een enquête houden in de welzijnssektor, met name in de instellingen voor gezinsverzorging. Er is in deze sektor nog nooit een onderzoek verricht naar de ontwikkelingen en wensen met betrekking tot de democratisering. Dit onderzoek zal in samenwerking met de Centrale Raad voor Gezinsverzorging plaatsvinden.

De ontwikkelingen in de ambtelijke medezeggenschaps- en dienstkommissies, komen steeds meer in een stroomversnelling. Rotterdam is wel het bekendste voorbeeld. Daar hebben ook de niet-georganiseerden het actief en passief kiesrecht verkregen. Maar Rotterdam is niet de enige gemeente. Ook gemeenten als Amsterdam, Haarlem, Enschede, Zwolle en Deventer zijn in beweging. Het Informatiecentrum wil ook op dit terrein de actiecentra en gemeenteraadsleden met advies en informatie ter zijde staan.

Het spreekt vanzelf dat, ondanks deze uitbreiding van activiteiten, onze aandacht voor de democratisering in de bedrijven niet zal verslappen. Integendeel. Wij vragen aan alle PPR-mensen ons de bedrijven door te geven waarvan zij weten of vermoeden dat die niet of slechts gedeeltelijk aan hun wettelijke verplichting voldoen voor wat betreft:

- Het instellen van een ondernemingsraad (mede van toepassing op gezondheids- en welzijnssektor).
- Het nakomen van hun publicatieplicht ingevolge de Wet op de Jaarrekening van Ondernemingen.
- Het opgeven doen bij het Handelsregister door de grote NV's en BV's dat zij onder de „Strukturwet“ vallen. Dit is

belangrijk voor het stellen van kandidaten voor de Raad van Commissarissen door de ondernemingsraden.

Wij willen er dan wat aan gaan doen! Op het ogenblik hebben we een groep van PPR-ondernemingsraadsleden die met het Informatiecentrum periodiek bijeenkomsten belegt. Deze groep zullen we gaan opsplitsen naar or-leden in bedrijven en or-leden in de gezondheids- en welzijnssektor. Ook met de PPR-mensen die in medezeggenschaps- of dienstkommissies zitten, of daar belangstelling voor hebben, willen we een groep vormen. Graag dus een opgave van die ambtenaren, welzijnswerkers en arbeiders die te maken hebben met medezeggenschapsvraagstukken in hun arbeidssituatie.

Meldt u bij ons:

Informatiecentrum Ondernemingsraden PPR
T.a.v. Jaap Röell of Monique Borgart
Binnenhof 1a
Den Haag. tel. (070) - 61 49 11 tst. 2367

Jaap Röell

WERKGROEP WELZIJN VAN KNELGROEPEN

De PPR-Werkgroep Welzijn van knelgroepen (WWK) zal zich in de komende maanden bezig gaan houden met twee knelgroepen:

1. Surinamers en Antillianen en 2. Woonwagenbewoners. Ik zou iedereen, die meent een bijdrage te kunnen en/of willen leveren, willen vragen zich bij mij op te geven om met onze werkgroep mee te doen. Ook eventuele schriftelijke bijdragen worden op prijs gesteld. Het is de bedoeling steeds (tijdig) bekend te maken welke onderwerpen we gaan behandelen, zodat iedereen die wil per onderwerp kan meedoen. Natuurlijk zijn ook allen die blijvend willen meedoen van harte welkom. Onze eerste vergaderdata zijn: 23 november en 21 december (tien en drie uur).

Koördinator Ben Bloemink
Churchill-laan 153 IV
Amsterdam, tel. (020) 76 43 60 (liefst van 9.00-9.30 uur en van 22.30-24.00 uur).

MOZAMBIQUE

„Revolutie in de praktijk“ is één van de publikaties die in het kader van de Mozambique-actie is uitgegeven. Het boekje geeft zes redevoeringen van Samora Machel, voorzitter van Frelimo. Revolutionaire redevoeringen over arbeid, positie van de vrouw, gezondheidszorg. Elke rede is de moeite waard om te lezen. Maar speciale aandacht voor de laatste, uitgesproken bij de installatie van de Voorlopige regering van Mozambique. De redevoering is niet alleen nieuw (20 sept. 1974) maar ze geeft tevens een soort regeringsverklaring voor de toekomst. „Wij allen moeten leren wat onze macht betekent en hoe wij die moeten uitoefenen. We zullen allen moeten weten waarin onze macht verschilt van de koloniale macht.“ De Mozambique-actie wil het werk van het Frelimo in vredetijd duidelijk maken. Daarom zijn er een aantal speciale uitgaven verschenen. Bij A 70la-comité verschenen „Mozambique, van kolonie en onafhankelijkheid“ f 9,50 en „Revolutie in Praktijk“, f 3,— Angola Comité, da Costastraat 88, Amsterdam (020) 18 35 98 giro 600657. Bij NOVIB verscheen de informatiemap „Mozambique“ f 2,—. De Mozambique-actie is een actie van Mondlane-stichting en NOVIB. Alle informatie is verkrijgbaar bij het actie-sekretariaat, Van Blankenburgstraat 6, Den Haag, tel. (070) 32 58 50.

De actie wil tevens geld inzamelen voor het werk van Frelimo. Giro 555, Mozambique-actie, Den Haag.

Boeken, publikaties en dergelijke voor deze rubriek opsturen aan Dick Rietbergen, van der Mondestraat 145, Utrecht.

MOZAMBIQUE

DEN HAAG

Hierbij publiceert PPRAK de belangrijkste passages uit de rede die Bas de Gaay Fortman hield op het najaarskongres van 30 november. Over de maatregelen, die de regering heeft genomen ter stimulering van de economie, met de gedachte daarmee de werkloosheid te bestrijden, lezen vooral de belangwekkende bijdrage van Pier van Gorkum, elders in dit nummer: Gaat het de regering nu om de werklozen of om de ondernemers en de belastingbetalers?

GEEN BROOD EN BOTER POLITIEK

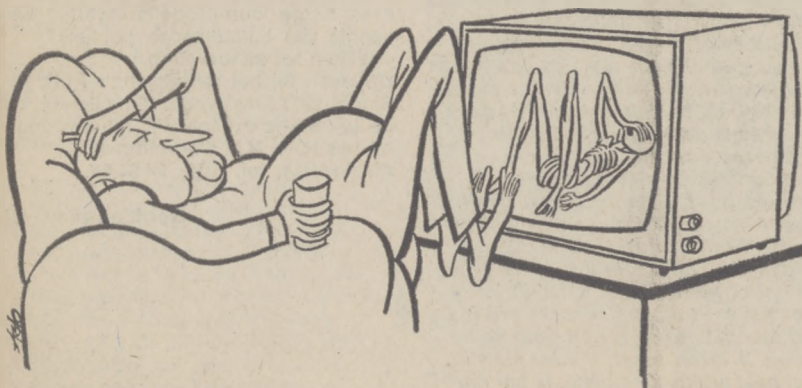
De reactie van het kabinet op de economische probleemsituatie is op zichzelf begrijpelijk. Geef de mensen meer koopkracht in handen, dan kun je op korte termijn nog wat ekstra werkloosheid voorkomen doordat een aantal bedrijven zich langer zal kunnen handhaven. Dat is de rede van de belastingverlaging ter vergroting van de particuliere consumptie, die de regering heeft voorgesteld. Wie daar tegen is krijgt onmiddellijk de vraag toegeworpen of hij dan volgend jaar een aantal werklozen van 175.000 aanvaardbaar acht. Zo ja, dan duidt dit op een nogal elitaire houding. Zolang je zelf werk hebt, kun je mooi lange termijn-politiek bedrijven over de ruggen van de mensen die op korte termijn werkloos worden.

Deze kritiek op onze bezwaren tegen de belastingvoorstellen van de regering, moeten we ernstig nemen. Toch wordt het probleem ook op korte termijn hiermee onjuist voorgesteld. Ons wordt voorgehouden dat het grote vraagstuk van dit moment is de keuze of er volgend jaar 160.000 dan wel 175.000 werklozen zullen zijn. Maar een veel groter probleem is natuurlijk de

vraag hoe onze maatschappij de 160.000 werklozen die er in elk geval zullen zijn, opvangt. Als het gaat om het voorkomen van de maatschappelijke spanningen die werkloosheid meebrengt, dan moet er een beleid zijn dat gericht is op verkleining van de kloof tussen de werklozen en degenen die betaald werk hebben. Bevordering van een persoonlijke begeleiding van degenen die geen betaald werk kunnen krijgen bij hun zoeken naar zinvolle arbeid, is de grootste taak voor de overheid op korte termijn. In dat afschuwelijke proces van steeds maar weer solliciteren en toch blijven zoeken naar zinvolle arbeid, mag je de mensen niet alleen laten. Ook van de vakbeweging mogen wij vragen het oog meer te richten op een eerlijke verdeling van de bestaande werkgelegenheid dan op de vergroting van de koopkracht. Maatregelen als arbeidstijdverkorting en vervroegde pensionering moeten de hoogste prioriteit hebben. In de strijd voor de verkleining van de inkomensverschillen, waarmee dit gepaard moet gaan, staan wij aan hun kant. Het is nu wel duidelijk dat niet alleen

vanuit een oogpunt van milieubehoud en bescherming van de derde wereld, maar óók ter bescherming van de werkgelegenheid, de maatschappij greep moet krijgen op de investeringen. Gebeurt dit niet dan gaat het ongetwijfeld naar een economische en maatschappelijke ineenstorting waarbij vergeleken de huidige crisis maar een peuleschilletje is.

Verontrust over de gevolgen van ons huidige consumptiepatroon voor het maatschappelijk welzijn, hebben de kerken opgeroepen tot een wekelijks vastendag. De woordvoerder van de KVP stelde in de Kamer dat dit voor het beleid van zijn fractie geen onmiddellijke consequenties heeft, daar het hier slechts gaat om een oproep tot vrijwillige beperking. Maar wat zou er gebeuren als algemeen aan die oproep gevolg werd gegeven? Bij het huidige gebrek aan investeringsneiging zou die consumptiebeperking tot grote werkloosheid leiden. Hadden de kerken daar dan niet rekening mee moeten houden? Ongetwijfeld hebben zij gemeend dat het hun taak is op te roepen tot de zo noodzakelijke

in dit nummer

Een kongres als een stoomtrein	pag. 3
Waddeneiland-proefpolder	pag. 4
Werklozen en belastingverlaging	pag. 5
Bas en zuidelijk Afrika	pag. 6
Ria Beckers kongresrede	pag. 7
Wouter van Dams afscheidswaarden	pag. 8
Spuitsbussen bedreigen ozonlaag	pag. 12

PPRAK

Uitgave van de Stichting
Radikalenkrant

directie: Rien Blom, Jan Heytel, Sam
Mol.

redaktieraad: Leo van den Berg,
Lou Hoefnagels, Harm Lamberts

redactie: Ido Broersma, Wil Merckies,
Dick Rietbergen, Frans Schulte,
Kees Waagmeester (eindredakteur).

vormgeving: Ton Wegman

druk: Lumax, Utrecht

vaste korrespondenten:

Binnenhof: Henk Hoek, Ton Hupkens,
Marlies Neervoort
Groningen: Henri Dijksterhuis
Overijssel: Louis Tangel
Gelderland: Ton Bohle
Utrecht: Dick Rietbergen
Noord-Brabant: Jan Duffhaus
Limburg: Han Buhrs

redactie-adres: Kees Waagmeester,
Preludeweg 490 (west) Alphen aan den
Rijn. Tel. (01720) 9 47 13

kopij voor het volgende nummer
uiterlijk zaterdag 28 december op het
redactie-adres, **getypt**, met redelijke
marge, blad aan één zijde gebruikt.

abonnement: f 10,— per jaar.

voor advertenties en abonnementen:
Buro Politieke Partij Radikalen
Singel 277. Amsterdam. Telefoon
(020) 22 73 42.

voor contributiebetalingen:
Penningmeester PPR, postgiro 1575600
te Amsterdam.

UIT HET DAGBOEK VAN EEN PARTIJGEK

Vrijdag: Hulde aan Vrij Nederland.

Midden in de verwarrende berichten
over Bas' kwalifikatie „fatsoenlijk" van
de Zuidafrikaanse politiek ten opzichte
van Mozambique en Angola, publiceert
dat blad tenminste flinke stukken van
de letterlijke tekst van zijn
perskonferentie bij terugkomst op
Schiphol. Dat noem ik
informatieverschaffing. Het is mij nu
geheel duidelijk hoe Bas één en ander
heeft gezegd en in welke kontekst. Mijn
verwarring is weer verdwenen. Bedankt
Vrij Nederland.

Donderdag: Nou dacht ik dat alleen de
rechtse pers slachtoffer was van de
kommercie. Maar ik heb het mis. Ook
vanouds degelijke, serieuze dag- en
weekbladen worden erdoor geteisterd.
Niet alleen aandeelhouders schijnen tot
vercommercialisering te inspireren,
maar ook de blote noodzak als blad je
hoofd boven water te houden. Ik begin
gelooft ik iets te begrijpen van de
schreeuw om een goed mediabeleid.
Sterkte Harry van Doorn.

Wat doe je als blad om voor je lezers
aantrekkelijker te worden? Je gaat
allerlei dingen onthullen, je probeert
als eerste tegenstellingen te signaleren
en je probeert mensen te ontmaskeren.
Terecht, want dat is je taak. Dat is
eigenlijk geen probleem. Maar het
probleem begint als je als redactie niet
helemaal de vereiste kwaliteit hebt of,
als er domweg niet al te veel te
onthullen valt en er geen
tegenstellingen zijn. Hoewel ik me dat
slecht kan voorstellen. In ieder geval
komt zo'n redactie niet op het spoor
van de echte tegenstellingen. En wat
gebeurt er dan? Dan worden mensen
ontmaskerd met wie niets aan de hand
is of worden tegenstellingen die er niet
zijn gemaakt en opgeblazen. Dat denk
ik wel eens de laatste tijd. Zo in zijn
algemeenheid.

Maar laat ik nou man en paard
noemen, hoewel het me moeilijk valt.
Moet ik nou de naam van die
sympathieke Nieuwe Linie in dit
verband aan mijn schrift
toevertrouwen? Ja, het moet. Ze
brengen vandaag een verhaal met Ria
Beckers. Interessante kop staat er
boven. Ik lezen, maar er staat niets in.
Een heel artikel lang niets. Ik bel Ria

op, ik zeg: Heb je nou niet meer te
vertellen over bijvoorbeeld socialisme
en de PPR? Jawel, zei ze, ik heb een
uur met die jongens van de Linie
gepraat, maar daarvan is nauwelijks
iets terug te vinden in dat verhaal. Een
gemiste kans zei ze. Ik zeg: Voor jou?
Ja, zei ze. Ik zeg: Meer voor de Nieuwe
Linie dacht ik zo. En dat is eigenlijk
wel zo jammer. Want Ria zie ik nog
wel eens.

WIE WIL ER NAAR DE VN?

De Algemene Vergadering van de VN
vergadert ieder jaar van half september
tot half december. Van de Nederlandse
delegatie, die daar voor die tijd wordt
heengestuurd, maken naast een aantal
diplomaten ook zeven niet-ambtelijke
adviseurs deel uit. Dat zijn vier
parlementariërs en drie
vertegenwoordigers van vakbonden, het
Nederlands Vrouwenkomité en de
Nederlandse jongeren.

Die laatste wordt benoemd op
voordracht van het Politiek Jongeren
Kontakt, een organisatie waarbij
jongerengroeperingen van vrijwel alle
politieke partijen aangesloten zijn.
Behalve het advieserschap in New York
zelf is het zijn/haar taak door middel
van artikelen in het VN-krantje
(bestemd voor middelbare scholen en
vormingscentra) én een scholen-toer
over de opgedane ervaringen verslag
uit te brengen aan Nederlandse
jongeren. Met de voorbereiding mee
neemt het ruim een jaar in beslag,
waarvan zes maanden full-time.
Iedere bij de PJK aangesloten
organisatie mag drie kandidaten
stellen. Belangstellenden voor
uitzending in 1975 wordt verzocht zich
vóór 20 december 1974 bij het
partijbestuur op te geven.

Aan de kandidaten worden de volgende
eisen gesteld: niet ouder zijn dan 25,
redelijke beheersing van één der
VN talen (Engels of Frans) en goede
kontaktnuele eigenschappen zoals dat
heet. Enige journalistieke ervaring en
kennis van buitenlandse politiek
strekken tot aanbeveling.
Opgaven bij het partijbestuur PPR,
Singel 277, Amsterdam, ter attentie van
de sekretaris organisatie. Inlichtingen
bij het PJK, N.Z. Voorburgwal 92,
Amsterdam, tel. (020) 24 61 06.

Gerritjan van Oven

mentaliteitsverandering die de politieke structuurveranderingen moet begeleiden.

Daarom moet de oproep van de kerken wel degelijk gevolgen hebben voor de praktische politiek. Doorgaan met de schaalvergroting leidt tot een maatschappij waarin de mens steeds minder telt. De wijze waarop nu in Zeeland oogstshulp wordt geboden laat zien hoe goed het kan doen als maatschappelijke vervreemding wordt doorbroken. Boeren, scholieren en militairen, stad en platteland, vinden elkaar in het klaren van een karwei. We kunnen de aardappels toch niet in de grond laten zitten? Velen waren allang vergeten dat er in het najaar aardappels in de grond zitten. Zouden we dan niet af moeten van het machinale oogsten, ook in jaren met betere weersomstandigheden, en de jaarlijkse oogstshulp tot een vast onderdeel van het schoolprogramma en de militaire dienst maken? Een meer Chinees systeem zozeggd. Ons grootste bezwaar tegen de brood- en boterpolitiek die nu niet alleen in Engeland en Duitsland maar ook in Nederland thans wordt bedreven, is dat deze de zo noodzakelijke mentaliteitsverandering in de weg staat. De voorstellen tot belastingverlaging en consumptievergroting zijn inderdaad onverenigbaar met de oproep van de kerken, tot het houden van een wekelijkse vastendag.

Een politiek die de maatschappij wil baseren op deze fundamentele veranderingen in waardering moet in de eerste plaats streven naar democratisering. Betrokkenheid van de

mensen bij de ontwikkelingen in onze samenleving op lange termijn is ondenkbaar als zij niet kunnen meepraten en meebeslissen in hun eigen leef- en werksituatie. Het is om deze reden dat wij zoveel druk zetten achter ons streven naar bedrijfsdemokratisering. Het tweede rapport van de klub van Rome, „Keerpunt voor de mensheid“, konkludeert dat er in de toekomst nadelen op korte termijn op de koop toe moeten worden genomen ten gunste van een vruchtbare ontwikkeling op lange termijn — en wel door alle mensen. „Politieke leiders en hun kiezers moeten het principe loslaten dat een probleem reeds half opgelost is als men het voor zich uitschuift.“ Hoe moeilijk dit is wordt wel geïllustreerd door de wijze waarop wij eenvoudig buiten de orde worden verklaard als we wijzen op de lange termijn problemen, die door de korte termijn oplossingen van dit moment worden opgeroepen. Een partij als de PPR moet nu meer dan ooit tegen de stroom oproeien. Het felle antwoord van een man als Den Uyl op de rustige beschouwingen van Marinus Agterberg in de Eerste Kamer, duidt daarop. Als wij zelfs onze socialistische vrienden niet kunnen overtuigen, wie dan wel? Hier komt nog bij, dat de mensen in het algemeen informatie-moe zijn. Een mens wil wel eens rustig zitten en lachen, er is al genoeg ellende op de wereld.

Onze enige kans is het uitwerken van zo concreet mogelijke voorstellen voor maatschappelijke verandering die de mentaliteitsverandering waartoe de kerken oproepen in de praktische politiek moeten begeleiden. Mensen moeten steeds heel concreet zien dat er een keus is. Ik hoop daarom dat ons

„plan van de arbeid“, Werk voor iedereen, waar de Studiestichting aan werkt, spoedig kan verschijnen. De aanpak van de werkloosheid zal beslissend zijn voor de maatschappelijke ontwikkelingen van de eerstkomende jaren. Daarnaast moet haast worden gemaakt met onze voorstellen voor spreiding en beheersing van de economische macht. Aan deze zaken moet door de hele partij gewerkt worden. De laatste maanden hebben wij op de bijeenkomsten van de kerngroep en in vergaderingen van bestuur en fracties in intensieve samenwerking en in een sfeer van verdraagzaamheid standpunten bepaald over belangrijke kwesties als de defensienota, de kernenergie, Dollard en Oosterschelde, het financieel-economische beleid, de werkgelegenheidspolitiek en dergelijke. Op die wijze moeten we verder gaan. Een partij die solidariteit hoog in haar vaandel heeft staan, moet ook in de wijze waarop de onderlinge discussie wordt gevoerd, iets van die solidariteit weerspiegelen.

Vorige week waren een aantal onzer in Zeeland om te helpen bij het binnenhalen van de oogst. Een verslaggever van de Haagse Courant stuitte op een boerin in Kleverkerke, die vijftien radikalen op haar erf had gehad. Boeiend wordt het verhaal als de journalist doorvraagt naar de dankdag voor het gewas, waarvoor het werk is stilgelegd. „Valt er wat te danken?“, vraagt hij cynisch.

„Jawel“, antwoordt de vrouw die haar gezinsinkomen schrikbarend zag dalen. „Wat we nu meemaken is naar, maar als ik naar de televisie kijk, en ik zie al die beelden uit India, dan zijn we er toch niet zo slecht aan toe“. Zolang er zulke mensen zijn is er hoop.

EEN KONGRES ALS EEN STOOMTREIN

„Dit is je reinste manipulatie“, zegt iemand uit de zaal. „Dat kan wel zijn“, zegt kongresvoorzitter Frans Vocking, en de trein stoomt verder. Wat wil je. Een kongresprogramma dat voor een goede behandeling wel veertien in plaats van zeven uur nodig zou hebben, een kongrespresidium dat misschien niet helemaal was ingespeeld. En dan het kongres... Altijd is iets wel belangrijk voor iemand. En er waren er volgens de schattingen van de pers wel zo'n duizend. Als er dus vanwege het gebrek aan tijd eens iets in de knel kwam, regende het ordevoorstellen.

Ondertussen verschijnt op een projectiescherm de volgende tekst: Centraal Nederland laat om vijf uur extra bussen rijden. Het kongres begint dan leeg te lopen, juist op het moment dat tientallen moties, politieke moties, aan de orde moeten komen. Wouter van Dam en Pier van Gorkum weten de motie over de bedrijfsdemokratisering nog aan de

Ria Beckers

orde te krijgen: op een kongres in mei of juni 1975 zal worden gezien of de stand van zaken met betrekking tot een nieuwe regeling over samenstelling, structuur en bevoegdheden van de ondernemingsraden aanleiding geeft om „de houding van de PPR ten opzichte van het kabinet nader te bepalen“. Een grote meerderheid stelt zich erachter. Anderen lopen stampvoetend rond. Waarom komt de motie niet in stemming waarin de fractie wordt gevraagd tegen de defensiebegroting te stemmen? De fractie had het 's ochtends al uitgelegd: Als we dat doen, valt het kabinet. Tientallen andere moties komen eveneens niet in stemming. Op 25 januari of 1 februari wordt het kongres voortgezet, onder andere om ze alsnog te behandelen. Wel stelt het kongres zich achter Proloog, dat juist die 30ste november in Utrecht een manifestatie houdt, nog onwetend van de aktie van mevrouw Van Veenendaal van DS'70,

die Proloog later heel wat meer medestanders oplevert als de manifestatie. Dolf verdwijnt met de kongressuitspraak naar de manifestatie. Verder valt het besluit in de loop van volgend jaar de PPRAK elke twee weken te laten verschijnen. De ekstra kosten die daaraan zijn verbonden zullen worden gedekt door aan leden die meer verdienen dan het minimumloon vijf gulden boven hun contributie te vragen.

Wouter van Dam treedt af. Hij wordt overladen met dankbetuigingen, hult op zijn beurt Ria Beckers, die door het kongres met 566 van de 612 stemmen wordt gekozen tot nieuwe voorzitter, in bloemen en in de PPR-vlag. Een blauwe vlag met het PPR-vignet erin: linksaf en omhoog. Hun redes en ook die van Bas de Gaay Fortman aan het begin van de discussie over het fractiebeleid vindt men elders in deze PPRAK. Algemene tendens: Het kabinet wordt in vele toonaarden gewaarschuwd, de konfessionelen worden eraan herinnerd dat zij de Zwarte Piet bezitten, de PvdA wordt aan de jas getrokken. Als Harry van Doorn en Boy Trip Ria komen feliciteren worden de lampen van de publiciteit ontstoken.

In functie worden verder gekozen:

Theo Jonkergouw, vice-voorzitter, stafdocent aan De Horst; **Ruud de Vringer**, sekretaris organisatie, lid van het oude bestuur, ambtenaar jeugdbeleid bij CRM; **Doeke Eisma**, sekretaris politiek, geoloog, milieu-ambtenaar; Bij akklamatie werd als enige op dit kongres gekozen penningmeester **Dick Brink**.

Verder werden gekozen: **Sjef Theunis**, directeur NOVIB **Dick Bot**, sekretaris commissie vredespolitiek, (wie sekretaris buitenland wordt van dit tweetal wordt nog uitgemaakt); **Henk Dielis**, filosoof en theoloog, werkt nu als ongeschoold arbeider bij Philips en **Guido Klabbers**, werkt bij de NPJCR (beiden zullen Vorming en Scholing doen binnen het bestuur); **Gerard Peters**, gemeenteraadslid en leraar middelbaar onderwijs (raads- en statenwerk); **Jaap de Jong**, in werkgroep machtsrelaties Haags welzijnswerk, **Jos Vernooij**, student geschiedenis, wereldwinkel (beiden kontakt kongres en kerngroep); **Ate Nievaard**, wetenschappelijk medewerker (kontakt werkgroepen en studiestichting); **Leo van den Berg**, lid oude bestuur, werkloos, en **Frans Schulte**, lid oude bestuur, journalist (beiden voorbereiding sociaal-ekonomies kongres); **Renée Meerum Terwogt**, Dolle Mina, Chile-beweging, vrijwilligster Amnesty International, **Dirk Smit**, lid oude bestuur, koördinator statenfractie (samen met Jos Vernooij partij-opbouw); **Stephanie Brokerhof**, lid oude bestuur, medewerkster Vara (publiciteit). De taak kontakten buitenparlementaire akties zullen worden verzorgd door Dirk Smit en Leo van den Berg.

Een nogal ingrijpend voorstel van Amsterdam om de functie van de kerngroep te verzwaren zal na een uitvoerige discussie in de partij in het komende jaar opnieuw aan de orde komen op het najaarskongres van 1975. Het weekeinde van het kongres begon het nieuw gekozen bestuur al te vergaderen. Alsof het het kabinet van het koninkrijk der Nederlanden zelf, betrof.

K.W.

VAN DE GROEP RAADS- EN STATEN- LEDEN

Op 25 januari zal een bijeenkomst van raads- en statenleden worden gehouden, waar onder andere zal worden gediscussieerd over macht en onmacht van de gemeenteraad aan de hand van een discussiestuk. De groep raads- en statenleden hoopt, dat er op die dag tussen de leden van de verschillende fracties kontakten worden gelegd. Fractie-assistenten zijn natuurlijk ook van harte welkom.

PPR-leden die deel uitmaken van een raadsfractie onder andere vlag, bijvoorbeeld van een PAK-fractie kunnen uiteraard ook deelnemen aan en gebruik maken van het werk van de groep raads- en statenleden. Wie zich wil abonneren op het blad van de groep, Gemeentepaper, kan dat doen bij Jos Roosen, Hugo de Grootstraat 30, Nijmegen. Diegenen die zich al hebben geabonneerd maar merkwaardig genoeg nu steeds niets ontvangen, kunnen dit melden op dat adres.

Jos Roosen

IN MEMORIAM JAAP PRUMMEL

Jaap Prummel (41) uit Wijk aan Zee is bij een verkeersongeluk om het leven gekomen. In allerlei verenigingen, maar vooral in zijn werk als arbeidstherapeut was Jaap actief en met mensen bewogen. Juist na twintig jaar woningnood aan den lijve te hebben ondervonden kocht hij dit voorjaar een woning in zijn dorp. Langzaam was bij hem de overtuiging gegroeid, dat hij politiek bij de PPR hoorde. Bij het langzame maar gestage wortelschieten van de PPR in Beverwijk Wijk aan Zee zouden wij op de volhoudende steun van Jaap hebben kunnen rekenen. Het mag niet zo zijn. Op 4 november hebben we hem in zijn dorp begraven. Vergeten doen we hem niet.

P. Dijkman Dulkes,
Beverwijk

WADDENEILAND - PROEFPOLDER

Terschelling kampt al jaren met moeilijkheden in de landbouw. De kosten worden te hoog en de opbrengsten te laag om voldoende rendement te behouden. Om de landbouw op dit Waddeneiland uit het slop te halen, zullen uitgebreide maatregelen moeten worden genomen. De PPR-Friesland suggereerde al het een en ander in haar provinciaal programma en bij een behandeling van de begrotingen van Landbouw en Visserij bracht Leo Jansen enige alternatieven naar voren om waar nodig tot maatregelen in de landbouw te komen.

De landbouw zit op een punt waar de vraag gesteld wordt, of we met de gevolgde werkwijze van mechanisering, schaalvergroting en uitgebreid gebruik van pep- en bestrijdingsmiddelen door kunnen blijven gaan.

Veel boeren erkennen ook wel de gevaren die deze wijze van werken met zich meebrengt, maar omdat je met z'n allen in een bepaalde manier van werken zit, is het vaak moeilijk en niet zonder risico's om als individueel voor die andere weg van landbouwen te kiezen.

Daarbij blijft de andere weg, de **biologische landbouw**, zinloos wanneer hij ligt ingeklemd tussen landbouwbedrijven die op de traditionele wijze blijven produceren. Toch is het van vitaal belang voor de landbouw zelf om de mogelijkheden van deze andere wijze te kunnen beproeven.

Terschelling is daarbij de uitgelezen kans, het eiland als geïsoleerd gebied in een waardevol natuurlijke omgeving heeft de mogelijkheid in zich om de unieke proefpolder van de landbouw in Europa te zijn.

De nadelen van de landbouw van nu, namelijk „het eiland zijn”, zijn de voordelen om te beginnen met de andere weg.

Om het plan te willen en uit te werken zijn allereerst de Terschellinger landbouwers, de wetenschappers en de financiële steun nodig van de ministeries die erbij betrokken zijn.

De materiële positie van de boeren op Terschelling zal gegarandeerd moeten worden, maar het moet ook voor hen boeiend zijn op deze andere, natuurlijkere wijze met de landbouw bezig te zijn.

Het idee voor biologische landbouw op een eiland is niet van vandaag of gisteren, maar nu er maatregelen moeten komen voor de landbouw op Terschelling kunnen we de mogelijkheid benutten.

Kees van Twist

HET KABINET HOOPT EN WACHT AF GAAT HET DE REGERING NU OM DE WERKLOZEN OF OM DE ONDER- NEMERS EN BELASTINGBETALERS

De fractie van de PPR — daarin gesteund door de partijraad — heeft definitief afscheid genomen van een politiek van **volledige werkgelegenheid gebaseerd op een steeds verdergaande uitbreiding van de produktie.**

Wij kiezen wel voor een politiek van volledige werkgelegenheid maar dan uitgaande van **een betere verdeling van de beschikbare arbeid.**

Bij een toenemende automatisering zal steeds minder arbeid worden gevraagd. Die arbeidsplaatsen zullen dan ook zo goed mogelijk onder de mensen verdeeld moeten worden, bijvoorbeeld door een verlenging van de leerplicht, een verkorting van de arbeidstijd in enigerlei vorm of aan vervroegde pensionering.

In dat licht wijzen wij de kabinetsplannen van de hand om de belastingen te verlagen (om de consumptie te stimuleren) en de investeringsaftrek te verhogen (om de produktie op te voeren).

Wij hebben er geen bezwaar tegen als in bepaalde sektoren of regio's de produktie wordt uitgebreid in het kader van een **selektief investeringsbeleid.** Dergelijke maatregelen willen wij graag steunen.

Wij hebben echter bezwaar tegen algemene stimuleringsmaatregelen die **de groei van onze welvaart** moeten blijven verzekeren. En dat is het uitgangspunt dat aan de brief van de regering ten grondslag ligt. Zonder maatregelen stijgt de consumptie in het komende jaar met 2,5 procent, met de aangekondigde maatregelen wordt dat 3 à 3,5 procent.

Aan die groei willen wij in de nu voorgestelde vorm van kunstmatige inseminatie niet langer meedoen. Wij zijn bij onze standpuntbepaling niet over één nacht ijs gegaan. Ons boekje Barsten in de groei is een bestseller geweest en in alle lagen van de partij besproken. Wij zijn ook gewaarschuwd dat bij de eerste de beste konkrete politieke stellingname ons standpunt inzake afremming van de groei niet in dank zal worden afgenomen. Wij zijn ons bewust dat risico te lopen.

Aan de andere kant vinden wij het goedkope politiek om wel te praten over de honger in de derde wereld, over begrenzing van de groei, over de uitputting van grondstoffen en energie en over de milieuvuiling, maar het af te laten weten zodra onze groei werkelijk wordt bedreigd. Men zal ons ongetwijfeld verwijten dat wij geen hart

Pier is echt boos

hebben voor de mensen, die werkloos zijn, die problemen niet onderkennen en een idealistische politiek voeren. Dat verwijt is ten onrechte. Juist puur realisme dwingt ons tot deze stellingname.

Wij willen ook graag met de regering overleggen op welke wijze de huidige werkloosheid zo effectief en krachtig mogelijk bestreden kan worden en daarover konkrete voorstellen doen. Maar dan wel via **direkt gerichte** maatregelen.

INFLATIEBESTRIJDING

Alvorens daarop in te gaan zouden wij eerst nog enkele andere kritiese kanttekeningen willen maken oij de bestedingsimpuls van 3,5 miljard gulden.

De Nederlandse ekonomie heeft te kampen met twee ernstige problemen:

- de toenemende prijsstijgingen (die de laatste twee maanden hoger geweest zijn dan enige voorgaande maanden van dit jaar).
- de toenemende werkloosheid.

Alleen een Nipo-enquête zou kunnen uitwijzen welk probleem de mensen het meest verontrust. Het zou mij niet verbazen als dat de prijsstijgingen zouden zijn. Er is in werknemerskring een toenemende onrust over de bewegingen aan het prijzenfront.

De omvangrijke bestedingsimpuls zal mede gezien moeten worden op het effect op de inflatie.

Wat de inflatie betreft: het scheppen van geld door de overheid betekent uiteraard een verder stimuleren van de **prijsstijgingen.** Vooral de lagere inkomensstrekkers zijn daarvan de dupe. In de eerste plaats de mensen die geen belasting betalen en dus ook niet profiteren van de belastingverlaging. Maar ook zij die weinig belasting betalen zullen de volle druk van de prijsstijgingen te dragen krijgen en in geld uitgedrukt weinig belasting terugkrijgen. De hogere inkomens zijn beter af, zowel wat betreft het bedrag dat zij aan belastingen terugontvangen als wat betreft de vermindering van de sociale premies (waarin hun aandeel ook groter is dan dat van de lagere inkomensstrekkers).

Over de ouden van dagen spreken we dan nog niet eens. Zij kunnen zelfs niet op een loonsverbetering rekenen. Een nadelig effect van de toenemende prijsstijgingen is bovendien dat internationaal gezien onze concurrentiepositie verslechtert, wat de werkgelegenheid in onze exportindustrie bepaald niet zal stimuleren. Dit negatieve effect op de werkgelegenheid zal de regering ook moeten inkalkuleren.

GEVOLGEN VOOR WERKGELEGENHEID

Voor wat de direkte verbetering van de werkgelegenheid betreft zijn de gevolgen van het pakket van maatregelen in hoge mate onzeker. De regering **hóópt** dat de konsumptieve bestedingen door de koopkrachtinjectie zullen toenemen. Verder **hóópt** de regering dat deze bedragen niet besteed zullen worden aan buitenlandse vakanties, aankoop van importgoederen of buitenlandse effecten en dergelijke.

Verder **hóópt** de regering dat de bestedingen niet terecht komen in die sektoren die ekstra zwaar belastend zijn voor het milieu, energie intensief zijn of andere nadelen hebben. Maar de regering weet niet wat er met de bestedingsimpuls precies gaat gebeuren. *Zij hoopt en wacht af.* Vertrouwend op „de onzichtbare hand” van Adam Smith en het vrije spel der maatschappelijke krachten. Verder **hóópt** de regering dat de

miljoenen, die beschikbaar gesteld worden voor investeringsaftrek en vervroegde afschrijvingen de activiteiten van ondernemers zullen doen toenemen. Hetgeen hoogst onwaarschijnlijk is.

De beslissing om al of niet te investeren is van een groot aantal factoren afhankelijk. Niet in het minst van de toekomstverwachting van de ondernemer, de wijze waarop hij het investeringsklimaat beoordeelt en de mate waarin hij rendementsverbeteringen verwacht. De verhoging van de investeringsaftrek voor gebouwen en de vervroegde afschrijving speelt daarbij een te verwaarlozen rol. Dat meevallertje zal alleen opgestreken worden door de sterke ondernemingen, die toch al van plan waren te investeren en dat ekstraatje graag meenemen. *Alleen de rijken zullen er nog rijker door worden.* Ook bij deze maatregel geldt dat de regering op geen enkele wijze richting kan geven aan de door haar gewenste investeringen. Ook hier blijft het afwachten.

Hetzelfde geldt voor de bedragen, die werkgevers ekstra krijgen uit hoofde van een storting door de regering in een tweetal sociale fondsen: het Kinderbijslagfonds en het Werkloosheidsfonds. Van deze 900 miljoen gulden komt 600 miljoen ten goede aan de werkgever. Ook hier is onduidelijk wat er met dit geld gaat gebeuren. De regering kan er in elk geval geen enkele invloed op uitoefenen.

Samenvattend is ons standpunt dat de belastingverlaging van f 840 miljoen en de investeringsaftrek en vervroegde afschrijving van f 300 miljoen niet zouden moeten doorgaan. Wij kunnen onze steun daaraan niet geven. In de huidige discussie dienen naar onze opvatting de werklozen centraal te staan en niet de belangen van ondernemers en belastingbetalers. Het zou ons echter niet verbazen als het omgekeerde het geval zou zijn.

WERKLOOSHEIDSBESTRIJDING

In het kort enkele suggesties over te nemen maatregelen. Onze voorkeur gaat uit naar een pakket van direct gerichte steunmaatregelen ter bestrijding van de werkloosheid. Daarbij zouden wij in de eerste plaats een beter inzicht willen hebben zowel in de huidige vraag naar arbeid als in het aanbod van arbeid. Er dient zo

spoedig mogelijk een meldingsplicht te komen voor werkgevers van de bij hen openstaande vakatures. Bekend is dat alleen in de Rijnmond al een openstaande vraag is van vele duizenden metaalarbeiders. Hoe is dat in andere regio's?

Er zal meer geld beschikbaar moeten komen voor om-, bij- en herscholing en vooral ook betere faciliteiten voor dit scholingswerk, zodat aan de huidige vraag naar arbeid beter voldaan kan worden!

Een betere arbeidsbemiddeling is dringend gewenst. Er zullen meer arbeidsburo's en dependances gebouwd moeten worden.

De arbeidsburo's zullen hun personeelsbestand met ongeveer twintig procent moeten kunnen uitbreiden. Er is een dringende behoefte op de buro's aan meer faciliteiten en apparatuur. Er moet meer gedaan worden aan voorlichting en scholingsactiviteiten. Nog steeds ontbreekt het de arbeidsburo's daarvoor aan tijd en geld.

De arbeidsburo's zouden bovendien nieuwe taken ter hand moeten kunnen nemen, bijvoorbeeld het registreren van werknemers die graag met vervroegd pensioen gaan om deze uit te ruilen met werkzoekenden.

Uitkeringen kunnen dan uit het Werkloosheidsfonds plaatsvinden met een aanvulling van de overheid.

Juist aan de bron zullen de meest gerichte maatregelen het meeste effect sorteren. Daar moet op grote schaal aan gewerkt worden.

Welk deel van het aanbod is gewoon niet bemiddelbaar, ook al zou de overheid tien miljard extra inspuiten? Het is van belang dit precies te weten alvorens maatregelen te overwegen.

Als vraag en aanbod van arbeid ongeveer in evenwicht zijn is er minder reden voor werkelijke krisismaatregelen dan wanneer de verhoudingen vele malen ongunstiger liggen.

Wij zouden graag zien dat de minister werkloze sociologen opdracht zou geven — in samenwerking met de directies van de arbeidsburo's — de geregistreerde arbeidsreserve eens goed door te lichten.

JEUGDWERKLOOSHEID

Voor de stijging van de jeugdwerkloosheid wordt wel gewezen op de invoering van het minimum jeugdloon en de verplichte

vormingsdagen. Het lijkt ons van belang dat zo spoedig mogelijk bedrijven verplicht worden een bepaald percentage van hun werknemersbestand te doen bestaan uit 15- tot 21-jarigen. Deze verplichting zou gecompenseerd kunnen worden door een loonaanvulling voor ekstra in dienst genomen jongeren. Het hiervoor door de overheid uit te trekken bedrag wordt dan gericht besteed, wat meer effect heeft dan een vermindering van sociale premies die de werkgevers thans wordt aangeboden.

Wij zouden het voorts op prijs stellen indien de regering het aantal regionale ontwikkelingsmaatschappijen zou willen uitbreiden en daarvoor de nodige gelden zou reserveren.

Geef deze maatschappijen ook de mogelijkheden zelf ondernemingen op te richten als het partikulier initiatief verstek laat gaan.

Daarnaast is een actiever beleid van de regering bij het participeren in risikodragend kapitaal gewenst. Bij het overnemen van aandelenpakketten of andere steunmaatregelen dient de overheid tevens ruimere zeggenschap voor het personeel te bedingen.

Het lijkt ons van groot belang dat er zo spoedig mogelijk een centraal buro komt waar suggesties ter bestrijding van de werkloosheid kunnen worden ingebracht. Er zijn en worden tal van initiatieven in het land ontwikkeld en ideeën aangedragen om de

werkloosheid te lijf te gaan. Die ideeën verwaaien echter omdat er geen postbus is waar ze centraal geregistreerd en uitgewerkt kunnen worden. Wij zouden ervoor willen pleiten een aantal ambtenaren van verschillende departementen vrij te maken om ideeën en suggesties op hun waarde te bezien en aan te geven welke voorstellen wel en welke niet realiseerbaar zijn en waarom niet. Aan een dergelijk centraal buro bestaat naar onze mening grote behoefte. Het zal de mensen ook stimuleren zelf mee te denken over de oplossing van het werkgelegenheidsprobleem.

Het bovenstaande verhaal van Pier van Gorkum vormde de basis voor de PPR-bijdrage aan het debat over de impuls van 3,5 miljard gulden die het kabinet aan de economie zal geven. Het debat werd eind november - begin december in de Kamer gehouden.

BAS, DE PPR EN ZUIDELIJK AFRIKA

Bas de Gaay Fortman heeft in ieder geval duidelijke opvattingen over de politiek die Nederland op korte termijn zou moeten voeren met betrekking tot zuidelijk Afrika en dat kan niet van iedere Nederlandse politikus gezegd worden. Het is ook zonneklaar dat niet iedereen het met zijn opvattingen en analyse eens is. Nu het stof, dat zijn uitlatingen op Schiphol na terugkeer uit Angola, Mozambique en Zambia, heeft doen opwaaien, is opgetrokken, willen we proberen een balansje op te maken.

Door te zeggen dat Zuid-Afrika tegenover Angola en Mozambique een fatsoenlijke politiek voert, heeft Bas ongetwijfeld aanleiding gegeven tot misverstand, al moet ook gezegd worden dat sommige media, bewust of onbewust, weinig hebben nagelaten de misverstanden nog wat groter te maken.

Bas gelooft dat de ontwikkelingen in Angola en Mozambique ook voor Zuid-Afrika diepingrijpende gevolgen zullen hebben. Volgens hem biedt de

geschiedenis nu een kans zonder massaal bloedvergieten een eind te maken aan het apartheidregiem. Een man die dat ziet en die kans met beide handen aangrijpt, is president Kenneth Kaunda van Zambia, met wie Bas een gesprek heeft gehad.

Toen Vorster naar aanleiding van de dekolonisatie in Angola en Mozambique verklaarde niet uit te zijn op eskalatie en Zuidafrika's VN-ambassadeur Pik Botha zich opvallend minder star opstelde dan gewoonlijk, reageerde Kaunda toeschietelijk. Volgens Bas een blijk van groot staatsmanschap. Anderen geloven dat Vorster slechts eieren voor zijn geld kiest en een vriendelijker politiek tegenover de buurlanden gepaard zal gaan met een keiharde handhaving van de blanke suprematie in Zuid-Afrika zelf. Ook Bas erkent dat het heel goed mogelijk is dat eventuele concessies van Vorster reaktionaire krachten los zullen maken. Beyers Naudé heeft daar tijdens zijn recente bezoek aan ons land op gewezen.

Bas ontleent zijn sprankje hoop aan de volgende redenering. De zwarte bevolking van Zuid-Afrika heeft het bepaald niet als een concessie van Vorster opgevat dat hij een dialoog wilde met leiders als Banda van Malawi, Houphouët-Boigny van Ivoorkust of Senghor van Senegal. De Afrikanen hebben het wel als een betekenisvolle reactie gezien, dat Vorster niet besloot de blanke opstandelingen in Mozambique te hulp tekomen, ook niet toen zij daar in radioboodschappen, die iedereen kon horen, om smeekten. Ze zullen ook de terugtrekking van Zuidafrikaanse troepen uit Rhodesië en het loslaten van Namibië als reële koerswijzigingen opvatten. Vrijheid voor Zimbabwe (Rhodesië) en vrijheid voor Namibië (Zuidwest-Afrika)

kunnen hun uitwerking op de binnenlandse verhoudingen in Zuid-Afrika niet missen. In dat proces kan Nederland een rol spelen, meent Bas.

Er volgens hem moet die rol op dit moment zijn de blanke minderheid in Zuid-Afrika ervan bewust te maken, dat als ze de apartheid opgeven, ze de contacten kunnen krijgen waar ze naar streven. Tegelijkertijd moet het ook volstrekt duidelijk zijn dat wij geen prijs stellen op contacten met een onderdrukkende minderheid, aldus Bas.

De nadere verklaring die na afloop van een bijeenkomst van de kerngroep is uitgegeven en de verklaring van de kamerfractie hebben de positie van de PPR tegenover zuidelijk Afrika aangegeven. Zolang Zuid-Afrika Namibië niet weer onder het beheer van de VN heeft geplaatst, de politieke gevangenen niet heeft vrijgelaten en de politieke banvonnissen niet heeft ontbonden en zijn troepen niet heeft teruggetrokken uit Rhodesië, zal de PPR zich verzetten tegen economische en kulturele betrekkingen met Zuid-Afrika.

De ontwikkelingen in zuidelijk Afrika gaan razendsnel. Vrijheid voor Guinee, Angola en Mozambique, en nu wij dit schrijven toenemende kansen op vrijheid voor Zimbabwe en Namibië. Ook zij die op goede gronden het optimisme van Bas niet delen, zullen toegeven dat deze overrompelende gebeurtenissen een enorme uitwerking moeten hebben op de Afrikanen in Zuid-Afrika. Er waait een nieuwe „wind van verandering” over Afrika.

Harm Lamberts

RIA BECKERS: WOUTER KREEG TERECHT APPLAUS

Uit de rede die onze nieuwe partijvoorzitter Ria Beckers-De Bruyn na haar verkiezing door het kongres hield, publiceren wij hieronder enkele belangrijke stukken.

Wouter van Dam heeft applaus gehad. Terecht. Aan de wieg van mijn voorzitterschap staat het geheel onverwachte besluit van Wouter in augustus, om geen tweede termijn aan te blijven. Het zal me niet tot aan het graf achtervolgen, maar ik wil er wél iets over zeggen. Onze partij verslijt haar voorzitters snel. En dat „verslijten” is letterlijk bedoeld. Wouter heeft dat aan den lijve ondervonden. Het lijkt achteraf onbegrijpelijk dat wij dat met zijn allen hebben aangezien en nauwelijks iets hebben gedaan. Eigenlijk een beschamende zaak. Beschamend, omdat je — zelfs als medebestuurder — moest vaststellen dat je kennelijk zoveel moeite hebt zelf overeind te blijven, dat je aan werkelijke aandacht voor de problemen van een ander nauwelijks toekomt.

Over solidariteit gesproken! Beschamend ook, omdat we ons moeten realiseren dat we met onze mooie gedachten over „gelijke ontplooiingsmogelijkheden voor iedereen” er nog niet eens aan toe zijn die gelijke kansen binnen onze eigen partij waar te maken. Want laten we onszelf niets wijsmaken: ook bij ons is de „machtt” (misschien een wat groot woord, maar toch!) in handen van een tamelijk kleine groep. Alleen degenen die zich vrij kunnen maken — van hun gezin, van hun werk, en financieel — kunnen ongestraft actief zijn.

Gelukkig lijkt het er op dat we aan die situatie een eind gaan maken. Het moet ook allereerst een zorg van de partij zijn, dat diegenen die zich willen inzetten voor onze doelstellingen daartoe ook de kans krijgen.

Voor die andere maatschappij die wij willen, voor die betere wereld en dat beter leven voor iedereen, bestaat geen vaststaand patroon dat we maar hoeven in te vullen. Wel kunnen we de voorwaarden, de kenmerken, noemen waaraan die nieuwe maatschappij moet voldoen.

Het lijkt me van wezenlijk belang dat we steeds opnieuw vanuit het nu de richting voor veranderingen aangeven, niet uit het oog verliezend wat we moeten bereiken, lerend van de ontwikkelingen elders in de geschiedenis en elders in de wereld, en al doende lerend van onze eigen ervaringen, creatief en vooral niet verstarrend in welke modellen en patronen dan ook. Maar onze pogingen zullen alleen geloofwaardig en dus mogelijk zijn, als men iets van die nieuwe maatschappij in ons herkent. Bijvoorbeeld in het samen zoeken naar nieuwe wegen zonder elkaar dwingend een star patroon op te leggen; in het werkelijk democraties en niet eigengereid handelen, ook al kost dat tijd, en soms publiciteit; in het afwezig zijn bij ons van ellebogenwerk en baantjesjagerij; en in het feit dat we ook onderling solidair zijn. Het is mijn vaste overtuiging dat alleen op die voorwaarden onze partij de spanningen kan opvangen die het beweging zijn met zich meebrengt.

We vertegenwoordigen maar zo'n vijf procent van de kiezers, en de progressieve meerderheid komt er wél — onze partij zal daar tenminste alles aan doen — maar ze is er nog niet. Het gevolg is eindeloze compromissen en stapje voor stapje iets bereiken. Onze deelname aan het huidige kabinet, waartoe we hebben besloten bij gebrek aan een aanvaardbaar alternatief, is daarvan het dagelijks voorbeeld.

Het besluit inzake de Dollard, het uitstel van de bouw van de geplande kerncentrales — dat wat ons betreft alleen tot afstel kan leiden —, het minstens uitstellen van de afdamming van de Oosterschelde, zijn hoopgevend beslissingen die door onze mensen moeizaam zijn bevochten. Maar hoop is nog geen zekerheid.

Van de aanzet tot fundamentele maatschappelijke veranderingen die wij van dit kabinet verwachten, wordt nog bitter weinig zichtbaar. Zeker, er zijn stapjes in de goede richting.

De werkelijke verantwoordelijkheid voor alle ongelijkheid

Vervolg op pagina 10

WOUTERS

Wouter van Dam heeft op het kongres afscheid genomen als PPR-voorzitter met een rede, die wij hieronder bekort afdrukken.

In de laatste PPRAK schrijft Jan de Leeuw uit Eindhoven dat mijn vorige kongresrede blaakte van PPR-zelfgenoegzaamheid; dat was ook wel een beetje zo. Hoewel de situatie er ook wel naar was, want vriend en vijand profeteerden dat het, ondanks een forse verkiezingswinst, zo ongeveer gedaan was met de PPR. Op zo'n moment kun je alleen maar als partij zelf in de aanval gaan en de feiten noemen, die wijzen op een flinke groei op alle gebieden in plaats van aftakeling. Vandaag wordt een nieuw bestuur gekozen en een oud bestuur treedt af. En als we de balans opmaken dan moeten we konstateren dat de PPR op politiek gebied het enige is dat uit de vernieuwingsperiode van de jaren zestig is overgebleven en levenskracht blijkt te bezitten.

De gedachten en ideeën die in die tijd ontstonden zijn wel ten dele gemeengoed geworden maar vernieuwingsbewegingen kunnen de volle buit pas binnenhalen als ze zich wortelen in de samenleving en bij veel grotere groepen mensen blijvend ingang vinden. En dat laatste blijkt de PPR in toenemende mate te lukken. Afgezien van de vraag of de konfessionelen de volgende keer voor de VVD zullen kiezen — ze willen terwille van de macht immers hun vrijheid van keuze behouden — blijft hun koers duidelijk gericht op een van de PvdA losweken van de PPR. De volgende keer moet de CHU er in en D'65 en de PPR er uit. Het zal duidelijk zijn dat in de komende jaren niet de PPR, maar de PvdA moeilijke tijden tegemoet gaat, voor wat betreft het uitzetten van haar politieke koers. Ik geloof echter dat we het volste vertrouwen kunnen hebben in de leden, het kader en het hoofdbestuur van de PvdA.

De achterliggende bestuursperiode was op zijn minst afwisselend. We begonnen met een kabinetsformatie die resulteerde in een regering waarin drie PPR bewindslieden waren opgenomen. Het was de periode met twee verkiezingskampagnes, gevolgd door verkiezingen met niet geringe winst voor de PPR.

Voorts verdubbelde het ledenaantal, brandde het partijburo af, moesten twee huishoudelijke, een Navo- en een reglementenkongres worden voorbereid, waren er een groot aantal kerngroep vergaderingen, moest tegenspel geleverd worden aan een roerige fractie, moesten politieke standpunten uitgaan, het partijapparaat worden uitgebouwd, een kabinet gevolgd worden, dat het zich kennelijk tot eer rekende per week een halve of een hele of soms zelfs twee crises tegelijk te boven te komen: voorts veroorzaakten we zelf een lichte crisis in de progressieve samenwerking, maar droegen tevens stenen bij voor een nieuw en naar ons gevoel beter fundament voor de progressieve samenwerking, waardoor het ook voor de PSP mogelijk werd mee te gaan doen (dat we daarmee de voorwaarden schiepen voor de huidige conflicten binnen de PSP konden we ook niet weten).

En dat alles door een stelletje amateurs, die naast zwoegen voor hun dagelijks brood, ontzettend veel tijd, geld en energie moeten besteden om hun bijdrage te leveren aan het laten draaien van onze democratie. Voor de uitvoering van de politieke besluiten zijn miljarden guldens en honderdduizenden mensen beschikbaar, maar voor de beleidsvoorbereiding, de politieke meningsvorming, het politiek organiseren van de burgers, het formuleren van de politieke programma's is nauwelijks een cent beschikbaar. De democratie holt zichzelf uit als zij niet de positieve functie van krachtige politieke organisaties erkent. Het bestuur en ook de hele partij hebben zich de afgelopen tijd beziggehouden met werken aan de hoofdzaken en

EEN VERANTW ONZE BETEKEN

Wouter e

hebben hun energie niet onnodig verspild aan procedurezaken of conflicten. Dat is ook voorwaarde voor onze voortgang.

HET KABINET

Wie van ons zal heden ten dage niet bezig zijn met optellen en aftrekken als hij aan deze regering denkt? Niet dat we geen bewondering zouden hebben voor het uithoudingsvermogen, de vindingrijkheid, de beheersing en de inzet van dit kabinet in vele uiterst moeilijke situaties. En zeker ook voor onze eigen mensen; als men ziet wat ze presteren, hoe ze vechten voor de door ons ingebrachte doelstellingen, dan verdienen Harry van Doorn, Boy Trip en Michel van Hulten ons volle respect, waardering en solidariteit.

Zeker is er sprake van een aantal beleidsombuigingen en laten we eerlijk zijn: de positieve kanten van deze regering zijn we geneigd als vanzelfsprekend te ervaren en ook snel te vergeten.

Nu is het wel zo dat men van een regering pas in het derde jaar van haar bestaan het binnenhalen van de buit kan verwachten, dus moeten we redelijkerwijs nog wat geduld hebben. Maar men kan zijn hart vasthouden als men de opstelling van de konfessionelen ziet tijdens de kamerdebatten de laatste tijd en met name tijdens het debat over de noodmaatregelen ter bestrijding van de economische recessie. Vanuit de filosofie „wat goed is voor de baas is goed voor de knecht” heeft men zich met ongekend enthousiasme via belasting- en andere maatregelen geworpen op wat met een toverwoord heet „het verbeteren van het ondernemersklimaat”. En we moeten vrezen dat wat er ook aan maatregelen in de naaste toekomst wordt voorgesteld er op heftige tegenstand van konfessionelen en liberalen gerekend mag worden, onder het motto dat er niets gedaan mag worden dat het ondernemersklimaat verder kan verslechteren. Het uur der waarheid gaat wel een keer slaan en de regering bouwt door het voor zich uitschuiven van de hete hangijzers aan de onmogelijkheid van haar eigen

WELIJKHEID DIE E BOVEN GAAT

lankt en sterkte

voortbestaan. Men kan misschien zeggen dat de politieke conceptie die ten grondslag ligt aan deze regering de feitelijke politieke tegenstellingen verdoezelt, anderzijds werkt ze er op deze wijze aan mee, dat in de naaste toekomst die tegenstellingen steeds helderder zullen worden.

VERANTWOORDELIJKHEID

Een ieder die in zijn persoonlijke groei zover gekomen is dat er een politiek bewustzijn ontwikkeld heeft en dat ook in politieke daden wil omzetten, is daarmee automatisch toegetreken tot die politieke voorhoede, die de politieke doelstellingen in plannen en programma's omzet, ongeacht of men het diep betreurt dat de massa's van het volk binnen ons type samenleving niet of nauwelijks tot politiek bewustzijn kunnen komen en zo speelbal worden van leidende krachten binnen die samenleving waarop ze nauwelijks of geen invloed hebben.

Dat gegeven legt op ons, zoals we hier zitten, een verantwoordelijkheid die haast boven onze persoonlijke betekenis uitgaat. Die verantwoordelijkheid betekent dat we meer gericht dienen te zijn op de grote politieke doelstellingen die we nastreven samen met anderen die ze op hun wijze formuleren, dan dat we ons teveel bezig zouden houden met onze persoonlijke frustraties, onbetekenende procedurekwesties die in konflikt buiten proporties worden opgeblazen. Als hoofdbestuurders werden we nogal eens betrokken bij kleine konflikten in bijvoorbeeld actiecentra. Van de buitenkant kun je dan heel duidelijk zien hoeveel destruktieve effecten daarvan uitgaan ten nadele van de belangrijke zaken waar het ons eigenlijk om gaat. In die zin moeten we ons bewust zijn van de beperktheid van onze betekenis als PPR. De in onze programma's geformuleerde opvattingen zijn **ons** antwoord en niet **het** antwoord.

Dat moeten we ons voor de toekomst goed bedenken als we nog veel politieke discussies zullen voeren. Politieke zuiverheid stellen boven het belang van eenheid met grotendeels eensgezinden kan zelden juist zijn.

Wat dat betreft kunnen we alleen maar de ontwikkelingen binnen de PSP als diep triest ervaren. Ongetwijfeld zijn de politieke discussies binnen de PSP van fundamentele aard, maar het ontbindingsproces via schorsingsakties en uittredingen is een te hoge prijs en zeker ten nadele van de grote doelen die we nastreven. We moeten daar als PPR wel lering uit trekken. De tijd van uittreden en nieuwe politieke bewegingen beginnen is voorlopig voorbij.

WERELDSITUATIE

De wereldsituatie ontwikkelt zich turbulent. Als, naar te verwachten, producenten van grondstoffen een soortgelijke gedragslijn gaan volgen als de olieproducerende landen, zal dat voor de rijke landen, volgens ons terecht, nog grote gevolgen hebben. Het ligt voor de hand dat dit politiek grote spanningen zal geven. De berichten over plannen van de Amerikaanse generale staf voor een militaire bezetting van Arabiese olievelden kunnen we niet te gauw als fabeltjes wegwuiven. Zo lijkt een rechtvaardiger verdeling van welvaart tussen het rijke en arme deel van de wereld, zich veel sneller te verwezenlijken door een historisch proces, waarbinnen de derde wereld ontdekt over veel meer machtsmiddelen te beschikken dan wij dachten, dan door onze politieke inspanningen. De dreigende en haast onontkoombare wereldhonger zal zeker aan dit proces van veranderingen een belangrijke bijdrage leveren. Men kan zich voorts afvragen in hoeverre de langzaam op gang gekomen economische crisis van de rijke wereld nauwelijks nog een conjunctureel en dus tijdelijk karakter draagt en niet veel meer een crisis is van het hele kapitalistische systeem zelf. Het systeem van de vrije markteconomie is in ontbinding en het ongebreidelde systeem van ondernemingsgewijze produktie lijkt zijn eigen graf te graven. En niemand weet dan ook wegen die nationaal tot echte oplossingen leiden. Alle politieke maatregelen zijn korte termijn maatregelen om de brand een beetje te blussen.

Want tussen een doorziekend kapitalistisch systeem, zoals wij dat kennen en de marxistische revolutie zou dan mogelijk een geweldloze, parlementaire weg zijn. Maar die zal dan ook forse veranderingen moeten toestaan. En als we het over werkloosheidsbestrijding hebben dan hebben we het over een veel grotere zeggenschap van vakbonden en arbeiders over de onderneming, dan hebben we het over een andere opvatting van arbeid namelijk dat arbeid fundamenteel anders verdeeld moet worden, dan hebben we het over een veel verdergaande nivellering dan het hele kleine beetje waar de huidige regering en de vakbonden aan begonnen zijn, maar die voor wat de vakbonden betreft een verloren strijd was en op heftige tegenstand stuitte. Het kan niet anders of al dit soort maatregelen zullen de vrijheid van het ondernemen verder aantasten. En daar zit het kardinale politieke punt. Zolang het om sociale maatregelen ging die het systeem niet werkelijk aantasten of om een wet op de ondernemingsraden die over werkelijke medezeggenschap weinig voorstelde, konden er nog wel kompromissen gevonden worden, maar nu veel verdergaande veranderingen nodig zijn, nu stuiten we in toenemende mate op de onverzettelijkheid van het systeem. Diegenen die het systeem verdedigen, VVD, CHU, grote delen van KVP en ARP, zullen tot het uiterste gaan. De ween die voorafgaan aan de geboorte van een nieuwe rechtvaardige en menselijke wereldsamenleving zijn al begonnen. We zullen nog langs vele afgronden moeten gaan en velen zien in de toekomst alleen maar die afgronden en verliezen de moed.

Wij, als PPR-mensen mogen de moed niet verliezen. In solidariteit met zeer vele anderen op deze wereld zullen we onze kleine bijdrage blijven leveren aan dat geweldige gevecht om een menswaardige wereld.

UIT DE EERSTE KAMER

Een verslag over de werkzaamheden van de Eerste-Kamerfractie bestaat de periode vanaf half oktober. Er waren nog weinig openbare zittingen, wel was er een drukke activiteit op het punt van vaste kamercommissies. Vermelding verdient het goede contact met de Tweede-Kamerfractie. Nagenoeg elke dinsdag maakt de E.K.-fractie het eerste uur van de vergadering der kollega's van de overzijde mee.

Marinus Agterberg heeft bij de algemene politieke beschouwingen op 26 november een voortreffelijke rede gehouden waarin hij de nieuwe mentaliteit die de PPR — en ook dit kabinet — voorstaat, scherp getekend heeft, een tekening vanwaaruit hij de aanvullende overheidsmaatregelen (3,5 miljard in de ekonomie pompen) beoordeelde. Hij pleitte voor een groei van nieuwe verbanden en structuren waardoor de behoeften van een nieuwe samenleving beter kunnen worden ingewilligd. In dat verband achtte hij een nog groter openheid en openbaarheid van bestuur nodig en

daarnaast ook overlegstructuren op kleinere schaal waarin burgers zelf veel zaken kunnen regelen.

Constant van Waterschoot heeft zich in hoge mate ingespannen voor het niet afsluiten van de Oosterschelde.

Provinciale Staten en waterschappen waren vóór afsluiting; peilingen daarentegen maakten duidelijk dat een meerderheid van het volk tegen was. Politieke partijen — zoals de VVD — die zich vroeger tegen afsluiting hadden uitgesproken, waren nu plotseling vóór. Constant heeft één en ander goed doen uitkomen.

Ik heb mij vooral beziggehouden met de wijziging van de woonwagenwet: voortaan zijn de kansen om niet meer in één der grote kampen te hoeven staan niet onbelangrijk verruimd. We zullen langzaam van die woonwagenwet af moeten. Maar zonder een mentaliteitsverandering zowel bij de woonwageneers als bij de gevestigde bevolking zal dat niet kunnen. Een bij uitstek PPR-onderwerp, waarover ik mijn maidenspeech heb gehouden.

Dik van Kleef tenslotte is voor het voetlicht gekomen met een uitgebreide vraag aan de minister van economische zaken, handelend over het voorgenomen besluit van de Samenwerkende Elektriciteits Productiebedrijven (SEP) om alvast voor 250 miljoen gulden uranium-hexafluoride te bestellen voor nog te bouwen kernenergiecentrales. Diks zevendelige vraag betrof onder andere: welke centrales? als ze er niet komen, is verkoop dan mogelijk? met hoeveel schade? waar slaan we het op? welke veiligheidsmaatregelen? enz.

Volledigheidshalve nog twee opmerkingen: het verzoek om uitstel van de straf voor dienstweigeraar Kees Vellekoop was een initiatief van de PPR, waarbij de PvdA zich aansloot. En de Eerste-Kamerfractie reageerde schriftelijk op de tientallen Kalkarprotesten van vooral gemeentebesturen (maar ook anderen) die in de verslagperiode bij de griffie der Kamer binnenkwamen.

Lou Hoefnagels

Van 12-17 november 1974 hield de Noord-Atlantische Assemblée haar twintigste jaarvergadering in Londen.

Henk Waltmans heeft in Lancaster House als lid van de politieke commissie scherpe kritiek geleverd op de Amerikaanse interventie in Chili en de subversieve acties tegen de regering-Allende veroordeeld. Hij wees een uitbreiding van het gebied van de Navo ten zuiden van de Kreeftskeerkring af. Hij waarschuwde tegen een mogelijke tussenkomst (in een toepassing van de Kissinger-doktrine) der Verenigde Staten naar voorbeeld van Chili, in Portugal. De Portugese vertegenwoordiger Francisco Pinto Balsemão onderstreepte dat nadrukkelijk en sloot zich bij de opmerkingen van Henk aan. Hij vroeg een grootscheepse hulp, ekonomies en financieel, voor Portugal.

Henk stelde zich voor als vertegenwoordiger van een

HENK WALTMANS IN NAVO-ASSEMBLEE

Nederlandse regeringspartij, wier kongres zich uitgesproken heeft voor het zoeken naar wegen om het Nederlandse lidmaatschap van de Navo te beëindigen. Hij maakte van de gelegenheid gebruik om de Engelse vertaling van de tekst van het PPR-kongresbesluit over de Navo voor te leggen aan leden van de politieke commissie. Tevens heeft hij een notitie over de noodzakelijke afwijzing van een Europese kernmacht ter kennis gebracht van de Assemblée.

Henk Waltmans heeft bovendien in de politieke commissie gepleit voor de onafhankelijkheid, soevereiniteit en ongebondenheid van Cyprus. Een Grieks-Turkse discussie leidde tot niets. De indruk bestaat wel, dat Griekenland buiten de militaire

integratie van de Navo zal blijven. Portugal zal op korte en middellange termijn lid van de Navo blijven, deelde de Portugese vertegenwoordiger mee.

De politieke commissie hield zich vooral bezig met een rapport van Piet Dankert over Atlantische politieke problemen. Henk heeft de Navo-werkgroep gevraagd om commentaar op dit rapport. Van belang is vooral het gedeelte over de Midden-Oosten crisis.

Voor alle stemmingen geldt overigens dat Henk Waltmans als plaatsvervangend lid van de Navo-Assemblée geen stemrecht heeft en dus alleen via de stemgerechtigde leden van de Nederlandse delegatie enige invloed kan uitoefenen. Daaraan zullen u noch hij veel verwachtingen ontnemen, omdat deze leden nu eenmaal onze standpunten veelal niet onderschrijven.

De jaarvergadering van 1975 wordt gehouden in Kopenhagen.

Vervolg van pagina 7

ligt in de sociaal-ekonomiese verhoudingen. En als dit kabinet er niet in slaagt een duidelijke en niet terug te draaien aanzet te geven tot wijziging van die sociaal-ekonomiese verhoudingen, dan is het wat ons betreft mislukt. Een duidelijke houding betreffende de EEG in zijn opstelling tegenover de landen van de Derde Wereld, het inkomensbeleid, de demokratisering van de ondernemingen, de grondpolitiek, daar zal het nu om gaan. Wat de huidige ekonomiese situatie betreft worden de kansen om een nieuwe richting in te slaan vooralsnog onbenut gelaten. De teruggang in de ekonomiese groei en de daarmee gepaard gaande werkloosheid lijken geen voorbijgaande verschijnselen. Het systeem zelf kraakt in zijn voegen. Toch komt men niet verder dan de oude antwoorden: meer consumeren terwijl elders in de wereld door miljoenen mensen honger geleden wordt; proberen de

groei te versnellen, terwijl we weten dat we eraan kapot gaan; blijvend genoeg nemen met een groot aantal werklozen, terwijl men ook kan beginnen de beschikbare arbeid gelijker te verdelen. Maar de konfessionele regeringspartijen willen geen ander beleid, dat is duidelijk. Beste vrienden. De komende jaren zullen van beslissende betekenis zijn.

Als wij erin slagen — met ons steeds groeiende ledental — werkelijk samen de zaken te blijven doordenken, actie te voeren en politiek te bedrijven, en daarbij onze doelstellingen, solidariteit, gelijke kansen, democraties handelen, vul maar aan, ook binnen de partij in praktijk te brengen, dan ben ik ervan overtuigd dat de PPR een nog veel grotere invloed krijgt in de Nederlandse politiek en een enorme stootkracht kan ontwikkelen ten aanzien van de maatschappelijke veranderingen die nodig zijn. We zullen daar de komende twee jaar met zijn allen hard aan werken.

een fraktie radikaal

de volle maand november

November was een maand met een volle kameragenda. Stonden aanvankelijk tal van begrotingsbehandelingen gepland, door het aanvragen van spoeddebatten, maar ook door een plotsklapse tegenslag in de werkgelegenheid werd deze vergaderorde doorbroken. De regering maakte half november bekend, dat de cijfers over de werkloosheid hard tegenvielen en dat zij gedwongen was extra maatregelen te nemen. 3,5 miljard pompt zij in de economie om werkgelegenheid te scheppen.

Haar plannen legde zij neer in twee brieven:

- De brief van de minister van Economische zaken betreffende wijziging in enkele vooronderstellingen van het Centraal Planburo over de ramingen voor 1975.
- De brief van de minister-president over maatregelen op grond van de nieuwe gegevens over de ontwikkeling van de economie.

De brieven vormen de achtergrond voor plannen die in de begrotingen worden doorgevoerd.

Zo wordt voor het eerst over deze brieven gesproken bij de behandeling van het dekkingsplan (waar betalen wij onze plannen mee? — belastingen, AOW/AWW premies ed.).

Dat betekent dat tijdens dit debat èn een oordeel over de plannen van de regering (de brieven) èn een oordeel over de konkrete beleidsmaatregelen op het gebied van de financiën gegeven dient te worden. Doch dit laatste is het onderwerp van gesprek. Daarom dient ook het oordeel over de brieven in harde cijfers vertaald te worden — en wel in cijfers de belastingen betreffende. Want anders worden de voorstellen, die men doet, aangehouden totdat aan de orde is het terrein waarop de eventuele voorstellen zich bewegen.

Dat werd een groot èn ook het eigenlijke probleem voor onze fraktie. Want wat deden wij?

Wij stelden, dat de werkloosheid niet opgelost kan worden door een ekstra injectie aan de consumptie te geven (belastingvoorstellen, waarbij 1140 miljoen gulden minder belasting wordt

geheven en vrij komt voor consumptie), maar dat gerichte maatregelen nodig zijn om de werkloosheid te bestrijden. Wij dienden daartoe een motie in, die uiteraard werd verworpen. (Lees hierover elders in PPRAK: Gaat het de regering nu om de werklozen of om de ondernemers en belastingbetalers.) Wij dienden ook een motie in om aan te geven hoe wij dan wel de werkloosheid wilden bestrijden.

Typend voor het denken over bestrijding van werkloosheid is, dat deze motie niet in behandeling werd genomen omdat het hoofdstuk financiën aan de orde was — de motie werd verwezen naar de behandeling van Sociale Zaken. Toen wij stelden: maar wij spreken hier toch over de plannen van de regering om de werkloosheid te bestrijden op een wijze, die wij afkeuren, dan moeten wij toch ook aangeven hoe wij dan die werkloosheid willen bestrijden, werd geantwoord: nu zijn de financiën aan de orde en niet andere voorstellen.

De motie is dus aangehouden tot de begrotingsbehandeling van Sociale Zaken.

VOLKSGEZONDHEID

De begrotingsbehandeling Volksgezondheid stond in het teken van de structuurnota gezondheidszorg, die nog behandeld moet worden. Tal van lange-termijn onderwerpen bleven daardoor liggen. Met veel moeite is een aantal kleine stappen voorwaarts gezet op (belangrijke) detailpunten, zoals hernieuwde aandacht voor gezondheidscentra en onderzoeken naar risikofactoren bij hart- en vaatziekten. Staatssecretaris Hendriks maakte de indruk iets meer besluitvaardig te worden na de zware kritiek die hij te verduren kreeg. Zijn politieke positie blijft merkwaardig: de KVP dekt hem onvoorwaardelijk, de regering pakt hem niet aan. Zelfs niet inzake Dennendal, waarover wij onze sterke afkeer hebben uitgesproken.

Tijdens het debat dienden wij allereerst een amendement in om het konsultatieburoproject hart- en vaatziekten met drie konsultatieburo's in 1975 uit te breiden (f 500.000,—). Ook vroegen wij in een motie de psychologen, psychotherapeuten in het Ziekenfondspakket op te nemen. Beide punten nam staatssecretaris Hendriks over, zodat het amendement (het bedrag was binnen de begroting vrij gekomen) en de motie werden ingetrokken.

ONDERWIJS

De belangrijkste punten die wij bij de begroting Onderwijs inbrachten waren:

- de strategie, die de minister bewandelt: wij zagen liever eerst een discussie rondom „contourennota", waarbinnen wij dan de discussies rond de andere nota's moeten plaatsen

- een regionalisering van onderwijspolitiek en
- een betere integratie van CRM en O en W tot ministerie van Edukatie.

Zo'n aanpak van de onderwijsbegroting levert nog steeds geen populariteit van de onderwijsorganisaties op. Zij verwachten nog steeds verhalen over aantallen, schoolplannen, groepsgroottes en andere technische problemen bij het onderwijs. Aangezien deze verwachtingen hun weerspiegeling hebben in de verhalen van verschillende kamerleden, beweegt het debat zich ook veelal op dit nivo. Het wordt aldus moeilijk in discussie te komen over de door ons aangesneden onderwerpen.

Naast deze begrotingsbehandeling werd in de Kamer ook druk gedebatteerd over tachograaf, gasveld Bergen, abortus, de erkenning van de PLO als waarnemer in de UNO en de Oosterschelde.

GASVELD BERGEN

Zoals wij bij het verslag voor het kongres al hebben gemeld was er voor boringen in Bergen een plaats gevonden waar staatssecretaris Meijer (Natuurbescherming) geen bezwaar tegen had.

Met deze opvatting van Meijer werd het kamerdebat gehouden. De hoofdmoot daarbij was de vraag of er sprake was van een „spoedeisend, algemeen belang" dat het geven van een aanwijzing door de minister van Ruimtelijke Ordening kon rechtvaardigen. Wij hebben fel aangevochten dat dit het geval zou zijn. Aan het slot lagen er drie moties. Eén van de CPN, die er op neerkwam dat de gemeente Bergen belast zou worden met het nemen van de beslissing over al of niet boren. Wij vonden dit een te grote verantwoordelijkheid voor een gemeentebestuur. De tweede motie van PvdA, PPR en D'66 hield een verzoek in aan de regering geen aanwijzing te geven en de normale weg te bewandelen.

Toen deze beide moties waren verworpen lag er nog een motie van de christen-demokratiese partijen die het geven van een aanwijzing met drie maanden wilden uitstellen, opdat overleg en beraad met de gemeente mogelijk zou zijn. Het alternatief zou zijn geweest de regering zonder enige beperking haar gang te laten gaan. Wij stemden voor, zij het dat de motie voor ons verre van ideaal was.

ABORTUS

Het abortusdebat werd gehouden tegen de achtergrond van het overlaten van een eventuele sluiting van de Bloemenhovekliniek aan de rechter. Dit leidde tot de volgende stemverklaring: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb namens

mijn fractie in tweede termijn verklaard geen behoefte te hebben aan moties. Moties werken net zo eskalerend als het ongelukkige en onvoldoende gemotiveerde vervolgingsbeleid van de minister. Hoe deze Kamer erover denkt, is genoegzaam bekend. Mijn fractie wil deze zaak aan de rechter overlaten en heeft vertrouwen in de uitslag van die rechterlijke beoordeling. Politiek moet de rust op het abortusfront terugkeren totdat wij de zaak ten principale aan de hand van nieuwe wetgeving bekijken. Om die politieke, niet aan de inhoud van de moties zelf ontleende reden, zal mijn fractie tegen alle moties stemmen. De minister moet dat niet verkeerd begrijpen.

OOSTERSCHDELDE

Over het Oosterscheldedebat is genoeg bekend geworden via de pers. Met name het geknok door onze ministers heeft tot de gevonden oplossing geleid. Uiteindelijk werd hoofdelijk gestemd en haalden wij de open Oosterschelde binnen met 75 voor en 69 stemmen tegen.

Dilia van der Heem-Wagemakers

VAN DE THEMAGROEP MILIEU

SPUITBUSSEN BEDREIGEN OZONLAAG

Een van de dingen die leven op aarde mogelijk maken is een laag op een hoogte van 15 à 45 km in de atmosfeer die grotendeels bestaat uit het gas ozon (O₃). Deze ozonlaag houdt verreweg het grootste deel van de levensgevaarlijke, kankerverwekkende ultra-violet straling tegen. Deze straling is afkomstig van de zon. De voor het aardse leven van vitaal belang zijnde ozonlaag wordt de laatste tijd sterk bedreigd door enkele „vruchten” van de vooruitgang. Het is al enige tijd bekend, dat uitlaatgassen van hoogvliegende supersone vliegtuigen (zoals de Concorde) in staat zijn de ozon versneld om te zetten in zuurstof. Ook bij kernexplosies ontstaan gassen die deze omzetting versnellen.

Onlangs hebben Amerikaanse onderzoekers ontdekt dat nog een stof de ozonlaag op nog veel grotere schaal bedreigt: freon dat in vrijwel elke spuitbus zit en verder o.a. wordt gebruikt bij koelinstallaties. Freon is een handelsnaam voor chemische verbindingen van chloor, fluor en koolstof. Omdat het een onbrandbaar, niet giftig gas is, en omdat het niet reageert met andere stoffen, en omdat

het snel verdampt wordt freon gebruikt als drijfgas; als middel om de vloeistof in spuitbussen als een „mooie” nevel naar buiten te brengen. Sinds 1971 wordt jaarlijks gemiddeld één miljoen ton freon geproduceerd, en komt via miljarden spuitbussen in de atmosfeer.

Omdat freon niet met andere stoffen reageert, noch in water oplost en ook niet door planten wordt opgenomen, bevindt vrijwel alle tot nu toe geproduceerde freon zich nog in de atmosfeer.

Door verticale luchtstromingen wordt het freon tot in de ozonlaag en hoger getransporteerd. In die ozonlaag doet het freon zijn vernietigend werk. Er vindt een zogenaamde kettingreactie plaats: van het freon wordt een chloordeeltje afgesplitst, dat dan reageert met een ozondeeltje. Het gevolg is dat de ozon wordt omgezet in zuurstof, terwijl het chloordeeltje weer vrijkomt en met een volgend ozondeeltje kan reageren dat dan weer wordt afgebroken tot zuurstof enzovoorts.

Zelfs al zou het gebruik van freon nu op de hele wereld gestopt worden, dan zou omstreeks 1990 al vijf procent van de ozonlaag verdwenen zijn. Gaan we door met de huidige groei van freonproductie van 21 procent per jaar dan zal in 1984 zo'n zeven procent en omstreeks 1994 al dertig procent (!) van de ozonlaag zijn verdwenen.

Over de totale hoeveelheid ozon in die laag tussen 15 en 45 km hoogte moeten wij ons niet teveel illusies maken. Gekompenseerd tot 1 atmosfeer en 0°C zou de laag maar 2,5 mm dik zijn.

Vermindering van de hoeveelheid ozon zal de hoeveelheid ultra-violet straling op de aarde doen toenemen. Deze straling veroorzaakt dan in toenemende mate huidkanker. De ozonlaag draagt ook bij tot verwarming van het aardoppervlak. Vermindering van de hoeveelheid ozon zal dus een temperatuursdaling tot gevolg hebben. Klimaatveranderingen zijn dan mogelijk.

Al deze sombere voorspellingen zijn gedaan op basis van theoretische modellen. Zekerheid over de mate van afbraak van ozon hebben we (nog) niet. Maar we moeten goed beseffen dat het geen barst uitmaakt of een afbraak van zeven procent nu in 1990 of in 2020 tot stand komt. Het freongas dat al in de atmosfeer is kunnen we niet meer verwijderen, (dat blijft er nog veertig tot 150 jaar in) maar we moeten in ieder geval erger zien te voorkomen. Nu! Heeft het zin als we alleen in Nederland tot een verbod voor het gebruik van freon in spuitbussen zouden komen? Als het daarbij blijft waarschijnlijk niet, maar een verbod in ons land kan een reden zijn voor andere landen ook te gaan nadenken over de gevolgen van het gebruik van deze spuitbussen.

Stop zelf met het gebruik van spuitbussen, wijs anderen op de genoemde gevaren.

We moeten proberen via parlementaire en buiten-parlementaire actie bredere

bekendheid te geven aan de gevaren van al die zinloze produkten. Uiteindelijk doel moet zijn een totaal verbod van het gebruik van freon. Voor suggesties en inlichtingen: Gosse Jongstra, Julianastraat 23, Wageningen tel. (08370) 1 27 21

NATUURGEBIEDEN

De themagroep gaf adviezen over de te nemen stappen wegens aantasting of dreigende aantasting van de volgende gebieden: Eempolder (bedreiging door verlaging waterstand), polder Westzaan (subsidiemogelijkheden voor het uitgeven van een rapport), Kalverpolder bij de Zaanse Schans (aankoop door Staatsbosbeheer bespoedigen), een poldergebied bij Haastrecht (deskundigheid gevraagd bij vaststellen alternatief bestemmingsplan) en natuurgebieden bij Deurne (veenafgravingen).

Eén van de zaken, die bij moeilijkheden met gebieden die bedreigd worden, veelal verbluffend weinig bekend schijnt te zijn, is het belang van het opstellen van een kort rapportje van hoogstens enkele bladzijden, waarin de belangrijkste gegevens worden vermeld, zoals de grootte en aard van het gebied, de biologische waarde, recreatieve of landschappelijke betekenis, wat de tegenpartij wil, wat „wij” willen (alternatief plan), de kosten van de verschillende plannen en een verwijzing naar gepubliceerde literatuur of naar een uitvoeriger rapport waarin meer gegevens te vinden zijn. Het best kan de hele problematiek van het begin af worden aangepakt door een plaatselijke of regionale actiegroep. Dergelijke actiegroepen kunnen zich voor hulp en advies wenden tot de provinciale milieuraad of bij onbekendheid hiermee tot de Stichting Natuur en Milieu, Herengracht 540, Amsterdam, tel. (020) 24 62 12, die in de meeste gevallen zal verwijzen naar de betreffende provinciale milieuraad.

Wanneer het zover is dat een kort rapportje met de belangrijkste gegevens over een bedreigd gebied klaar is voor verspreiding, kan hiermee politieke actie worden gevoerd. Niet met lijvige rapporten werken, geen politikus heeft tijd om die te lezen! Deze uitvoerige rapporten of publikaties moeten wel beschikbaar zijn om hierop te kunnen terugvallen, wanneer meer informatie gewenst is over bepaalde aspecten. Voor het voeren van politieke actie kan het plaatselijke of provinciale PPR-actiecentrum worden ingeschakeld en vervolgens eventueel de themagroep concentreren in grote winplaatsen. Aan Milieu om de beste weg hiervoor te vinden.

H. C. Burger

ZAND

De werkgroep Vervuiling heeft

kommentaar gegeven op het rapport ZAND van een ambtelijke werkgroep van de provincie Noord-Brabant. In het rapport wordt gepleit voor grote centrale diepe zandwinplaatsen om de zandbehoefte in de provincie voor de komende tientallen jaren te dekken. Na de zandwinning zouden de plassen geschikt worden als recreatiegebied. Uit planologies oogpunt lijkt het inderdaad wenselijk de zandwinning te concentreren in grote winplaatsen. Aan de biologiese konsekwenties van dergelijke winplaatsen wordt in het rapport echter geen aandacht besteed. Bij plassen met een grotere diepte dan

zes à acht meter ontstaan in de onderste waterlaag voor waterdieren giftige gassen: H₂S en NH₃. Voor vogels die voedsel op de bodem plegen te zoeken is in een diepe plas ook geen plaats. Rekreatie langs en in diepe plassen (zeker met een steil talud) levert ook de nodige gevaren op. Konklusie: Als er dan nog zo nodig zand moet worden gewonnen, dan uit middelgrote, niet te diepe (tot acht meter) winplaatsen. We moeten echter bovenal tot een afname van de zandbehoefte komen wat onder andere kan door minder wegeaanleg. Ook winning van zand uit rivieren of

zeeën kan kwalijke verstoring van ecosystemen veroorzaken. Inlichtingen: Gosse Jongstra, Julianastraat 23, Wageningen. tel. (08370) 1 27 21.

BIO-INDUSTRIE

De ad hoc werkgroep Bio-industrie heeft dringend versterking nodig. Gaarne aanmelden bij Joost van Buuren, Van der Waalsstraat 34 II, Wageningen, tel. (08370) 1 41 32. **Sekretariaat themagroep Milieu: Sandersweg 3, Oosterbeek, tel. (085) 33 23 02**

DE ACHTER BAN

Berichten, kontaktbladen en dergelijke van de plaatselijke en provinciale aktiecentra rechtstreeks zenden aan: Ido Boersma, Sypesteyn 124, Almelo, tel. 05490-60894.

ZEEUWEN BLIJ

Blijdschap is er bij de Zeeuwse radikalen over het in de regering bereikte kompromis betreffende het niet afsluiten van de Oosterschelde. Constant van Waterschoot, Zeeuws statenlid en Eerste-Kamerlid, meldt in Radikaal Zeeuws: „Het ging niet om „politiek dwarsliggen”, het ging om één van de zaken die in de PPR-visie van wezenlijk belang zijn voor een leefbare wereld. De open Oosterschelde was ons standpunt; het kompromis Klaaszes, nu gekonkretiseerd in de „open caissondam met stormvloedkering” en dijkverhoging op de meest bedreigde punten was voor de PPR het enige voorstel dat nog aanvaardbaar was. Alle andere varianten die verder gingen in de richting van afsluiting, tasten het gebied zó aan, dat ze voor ons **geen** werkelijke waarde meer hadden.” Constant betreurt het dat het wel nodig was om het verder deelnemen aan de regering door de PPR op het spel te zetten. „Van de andere kant,” zo gaat hij verder, „blijkt het „in de regering zitten” toch weer nuttig, want ik twijfel er geen ogenblik aan of onze jarenlange strijd tegen afdamming van de Oosterschelde, zou nutteloos geweest zijn, als er nú een rechts kabinet had gezeten.” Constant voegt er realites aan toe dat de PPR er met het bereikte kompromis nog lang niet is, „want we zullen de verdere ontwikkelingen rond de Oosterschelde met de grootst mogelijke aandacht moeten blijven volgen.”

In een verklaring, die het dagelijks bestuur van de PPR Zeeland na het regeringsbesluit heeft afgelegd, wordt in het kort de visie over de kwestie nog eens gegeven. Het gaat bij de Oosterscheldeproblematiek om veiligheid (versterking van dijken), behoud van het milieu (open Oosterschelde met getijdenstroming) en de ekologiese ontwikkelingen, bezien in het nationaal en internationaal milieubeleid. Het dagelijks bestuur van Zeeland gelooft dat door het regeringsbesluit keerpunt '72 ook een keerpunt is geworden voor milieuzaken, „zoals de voorbeelden van Lauwerszee en dan nu de Oosterschelde antonen”. „Moge de uitwerking van de plannen en realisering van alle genoemde punten dan ook in die visie (behouden van een goed stuk natuur, zonder de veiligheid uit het oog te verliezen) geschieden”, aldus besluit de verklaring.

MACHT IN TILBURG

Blijkens Radikaal, informatiekraant van de PPR in Tilburg, zijn er in die stad nogal wat werkgroepen die zich met verscheidene, in de radikale interessesfeer liggende

onderwerpen, bezig houden.

Zo is er een werkgroep Macht. „Onze werkgroep wil zich vooral bezighouden met macht op de kleine nivo's, machtsaspecten waar je zelf het meest mee te maken hebt, maar waar in een wijde boog omheen wordt gelopen. Vragen als: Hoe ervaar ik macht in mijn direkte omgeving? Hoe kunnen we machtelozen motiveren tot verhoging van hun invloed in het algemeen? Kunnen we in de vorm van het bekomentariëren van rapporten, nota's en dergelijke vanuit het machtsperspektief de gemeenteraads-fraktie, de partij en anderen van dienst zijn?” aldus de werkgroep in Radikaal.

De werkgroep wijst op de PPR-ers, die dikwijls hoog op geven over de „goede mentaliteit” van deze partij. Maar toch, konstateert men, kun je in zowel plaatselijke als andere aktie-centra, verschijnenselen zien, die op een heel andere houding wijzen. Kuiperijen, wrijvingen en belangentegenstellingen worden signaleerd en met oneerlijke praktijken zijn ze uit geen enkele groepering te weren, aldus de werkgroep, die de taak op zich wil nemen van een „gewetensfunctie” of een soort „loswoelfunktie”. „Met zo veel gemak worden er terecht kritiese opmerkingen de wereld ingeslingerd over de macht van multinationals, van het militair-industrieel kompleks, van Rijkswaterstaat en van talloze ander grote organisaties, maar wanneer het **eigen** belang in het geding komt, verdwijnt veelal snel de kritiese opstelling en nemen de pogingen tot verhoging van invloed en macht toe, met een evenredige vermindering van de bezorgdheid over middelen waarmee die pogingen gerealiseerd mogen worden,” schrijft de werkgroep Macht in Radikaal, hiermee iedereen opwekkend de hand in eigen boezem te steken.

ENERGIE UIT ASSEN

Het aktiecentrum in Assen heeft zich op een diskussie-avond met als inleiders een arts en een kernfysikus beziggehouden met de kernenergie. Ferm kwam men tot de konklusie dat men liever de hongerdood sterft dan dood te gaan door radio aktieve besmetting. Het aktiecentrum toonde zich voorstander van internationaal overleg inzake verwerping van kernenergie en stimulering van onderzoek naar alternatieve energie. Andere konklusies, die uit de diskussie kunnen worden getrokken, zijn volgens PPR-Drenthe, het Drentse PPR-orgaan: Wie kiest voor kernenergie, kiest voor een politiestaat; een groot aantal topfiguren ziet de gevaren van kernenergie maar durft niet door te prikken; er wordt door instanties advies gegeven aan regeringen enzovoort, zonder dat deze instanties zelf de hele zaak kunnen overzien; de door onkunde zijgende menigte stemt toe, daarom nog meer voorlichting; en over de realiteit van het

aardgas: „Jongens, snel verkopen want over x jaar hebben we een nieuwe energie”.

In de discussie kwam ook de PPR in de kernenergieproblematiek om de hoek kijken: „De PPR is een linkse partij. Wij mogen ons nageslacht niet op het spel zetten. Als we doorgaan met kernenergie bevuilen wij ons vruchtwater!”

TWENTSE WEGEN

De regio's in Overijssel hebben deze maand beraadslaagd over de problemen, die in Overijssel leven. Een van de belangrijkste aktualiteiten in het Overijsselse is het rijkswegenplan in Twente. Het gaat hier om de tracering van rijksweg 15, die is gedacht van Rotterdam door de Betuwe, de Achterhoek, Twente naar Hamburg. Velen in Twente, ook de PPR-statenfractie, voelen evenwel meer voor een alternatief van het door Rijkswaterstaat voorgestelde trace, dat natuurgebied aantast. De PPR-statenfractie is van mening dat er in Twente slechts een grensoverschrijdende autosnelweg moet komen, hoewel zo'n weg eigenlijk ook onnodig wordt geacht. De Achterban komt hierop terug!

NOORD-BRABANT

Noord-Brabant heeft een nieuw bestuur, dat er als volgt

uitziet: Ad Voerman, voorzitter; Fred Hermans, ekstern sekretaris; Henk de Ruijter, intern sekretaris; Louise Lyklema, contact en voorlichting. Deze mensen vormen het dagelijks bestuur. In het algemeen bestuur zitten verder: Gerard Bouwman, coördinator steunfractie staten; Henk Dielis, coördinator Vorming en Scholing; Johan van der Heide en Piet Baks, milieukactiviteiten; Arie Dorsman en René Martens, contacten actiecentra; Jan Duffhaus, contactblad korrespondent PPRAK.

AGENDA

Noord-Holland, provinciale kerngroepvergadering op 9 januari 1975 in Alkmaar, 19.45 uur; provinciaal voorjaarskongres op 8 maart 1975 in Weesp. Nadere bijzonderheden nog niet bekend.

Overijssel, vergadering provinciaal bestuur op 8 januari. Agendapunten zijn ondermeer: De oprichting van nieuwe actiecentra, ook in de zogenaamde „witte gebieden”; het provinciaal kongres en de financiële toestand van de Overijsselse PPR.

Harderwijk, 18 januari, studiedag over wijkwerk. Plaats: Hierdenseweg 81, kosten: vijf gulden per persoon. Opgave voor 31 december, tel. 03410-16002 of 14210

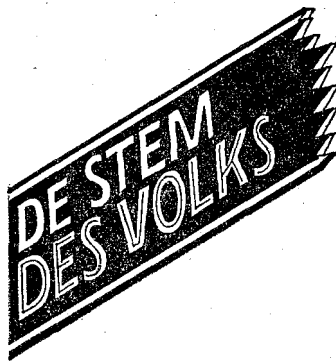
Zuid-Holland, 18 januari, prov. ledenvergadering, fractieverantwoording, bestuursverkiezing, 10 uur: zaal Koot, Lange Beestenmarkt 26, Delft.

ABORTUS 1

Er zijn weinig kwesties, waar het Nederlandse volk zich de laatste tijd zo bij betrokken heeft gevoeld als bij de strijd om de abortus. Iedereen kan proberen voor zichzelf hierin een standpunt te bepalen, maar wat de kwestie momenteel tot zo'n heet hangijzer maakt, is dat de wetgever voor de vraag staat of abortus nog wel langer als misdaad moet worden beschouwd.

In de vorige eeuw kostte het de wetgever maar weinig moeite abortus strafbaar te stellen.

Zwangerschapsonderbreking is strafbaar gesteld door een groep zwaarwichtige mannen in een tijd, dat de vrouwen (om wie het hier tenslotte gaat) niets hadden in te brengen. Tegenover deze mannen waren de vrouwen machteloos. Vanuit hun ethiese bolwerk oordeelden de heren streng over de wanhopige vrouwen, die geen andere uitweg zagen dan de breinaald. Inmiddels is er wel wat veranderd. Vele vrouwen zijn ervan overtuigd, dat de wetgever op een verkeerde manier gebruikmaakt van zijn macht. Waarom zoveel stampij over een ongeboren vrucht en zo weinig over de helse oorlogen, die overal ter wereld worden gevoerd en waarin miljoenen mensen worden afgeslacht of over de hongersnood waarin de Westerse wereld de arme landen stort? Waarom? Omdat, zo oordelen deze vrouwen, in het laatste geval het eigen belang van de man meespeelt: zaken, commercie, machtspolitiek en winstbejag, terwijl in het geval van de abortus het belang van de vrouw in het geding is en daarin zijn de mannen nu eenmaal niet zo geïnteresseerd als in hun eigen belang. Vrouwen, die zich

bewust zijn van deze ongelijkheid in machtsuitoefening, proberen de minister en het parlement aan het verstand te brengen dat zij moeten op houden ethiese hoogstandjes te maken over de „eerbied voor het leven”, maar eens wat meer eerbied moeten tonen voor het lot van de vrouw en haar ongewenste kind.

De debatten in de Kamer over de strafrechterlijke vervolging van de Bloemenhovekliniek, hebben aangetoond dat nog altijd andere belangen vóórgaan boven de belangen van de vrouw. Liever een vervolging dan een aftredende minister. Men kan zich ook hier de vraag stellen: wat is criminel, een abortus van twaalf weken of een minister en een Kamer die onder één hoedje spelen en zonder duidelijke argumentatie van de ene op de andere dag het vervolgingsbeleid ten aanzien van de abortusklinieken veranderen? Is het hier niet net zoals in de vorige eeuw duidelijk dat macht en invloed bepalen wie misdadiger is en wie niet?

Het ziet er naar uit dat, wanneer

omstreeks de jaarwisseling de abortuswetsontwerpen behandeld zullen worden, er niet veel veranderd zal zijn in de huidige machtsverhoudingen. Het lijkt echter een illusie te menen dat met straffen de abortus tegen kan worden gegaan. Men mag aannemen dat zeker niet minder geaborteerd zal worden. Alleen zullen de vrouwen straks misschien weer hun toevlucht moeten zoeken tot de groene zeep, de breinaald of de boot naar Engeland. Dat zal dan het bedroevende resultaat zijn van alle hooggestemde discussies over de eerbied voor het leven. De toepassing van zwangerschapsonderbreking is in een stadium beland, waarin de strafwet er geen invloed meer op heeft. Zij kan de zaak alleen nog maar in een ongezone sfeer brengen. Waar meer behoefte aan bestaat is een open en eerlijke strijd tegen ongewenste geboorten. Abortus dient dan te worden beschouwd als een laatste redmiddel, als andere middelen hebben gefaald. Men zal snel over moeten gaan tot een drastiese uitbreiding van de voorlichting over sterilisatie en anti-konceptiemiddelen. Waarom bijvoorbeeld de „valhelm-hoofdzaak” — dreunen op Hiversum III niet eens afgewisseld met: „Aan de vrij? — de pil hoort erbij!” of „laat je steriliseren, straks zit je met de gebakken peren”. Een effectieve voorlichtingscampagne zal veel meer effect hebben op het afnemen van het aantal abortussen dan straffen. Het vasthouden aan de strafbaarheid van abortus zou daarom neerkomen op struisvogelpolitiek; de voorstemmers kunnen er hun geweten mee sussen, maar ze helpen er de maatschappij geen cent mee verder.

Margo Andriessen
Groningen

ABORTUS 2

Tijdens de discussie over het fraktiestandpunt over het abortusbeleid deelde Ria Beckers op de kerngroepvergadering van 16 november mee, dat het bestuur zich openlijk gesteld had achter de actiepunten van Wij Vrouwen Eisen.

Door de voorzitter werd mij niet toegestaan hierop te reageren omdat bestuurshandelingen niet aan de orde zouden zijn. (Bestuursleden hebben kennelijk het privilege om wél buiten de orde te treden.)

Wat ik toen wilde zeggen komt hierop neer:

Ik betreur het in hoge mate dat het

bestuur zich expliciet stelt achter een formulering, die door bestuurslid Beckers al spontaan als ongenueanceerd werd gekarakteriseerd. Naar buiten komt immers alleen de adhesiebetuiging, niet de binnenskamers gemompelde restriktie. Het bestuur heeft kennelijk zijn graagheid om te laten blijken achter de initiatiefneemsters te staan, laten prevaleren boven zorgvuldigheid. Een verklaring van het bestuur suggereert meer dan de som van meningsuitingen van enige partikuliere PPR-leden; het suggereert eensgezindheid binnen de partij over dit onderwerp, dat heus niet vanwege de eensgezindheid formeel tot een vrije gewetenszaak is verklaard. Ook om deze al dan niet opzettelijke

suggestie, betreur ik dat het bestuur niet wat terughoudender is geweest. Ook op de kerngroepvergadering bleek weer eens hoe moeilijk een niet onbelangrijke groep leden kan aksepteren dat er radikalen bestaan, die Lamberts-Roethof principieel afwijzen.

Een — bijna letterlijk — knarsetandend „toestaan” van dissident stemgedrag binnen de fractie alsmede een met zichzelf in strijd verkerende motie (om dit uit de boot vallen binnen de perken te houden), zijn voorbeelden van hoe betrekkelijk de gewetensvrijheid van (fractie)leden is.

Jammer voor de PPR, jammer ook voor de vele PPR-stemmers die ook niet met Lamberts-Roethof uit de weg kunnen.

Ad Goeting, Epse

IN KOERDISTAN WOEDT EEN VERGETEN OORLOG

In de eeuwenlange strijd van de Koerden, een niet Arabiese moslimvolk, dat woont in de staten Turkije, Iran, Irak, Syrië en de USSR, betekende 11 maart 1974 een nieuwe stap naar ontbering en oorlog. Het heeft weinig zin nu uitgebreid in te gaan op de historie van het Koerdische volk. Daarvoor moge ik verwijzen naar de talloze krantenartikelen die de laatste tijd zijn verschenen. Voor mijn doel geldt slechts de situatie vanaf die datum.

Op 11 maart 1974 liep een voorlopig verdrag tussen de Koerden onder leiding van de Koerdische Democratiese Partij (KDP) van Generaal Barzani en de Ba'ath-partij die de macht heeft in Bagdad, af. Het verdrag was vier jaar eerder gesloten als wapenstilstand in de jarenlang woedende guerrilla-oorlog tegen de Iraakse regering. In het verdrag beloofde de Iraakse regering uitdieping en verbreding van de Koerdische uitoefening van nationale rechten om zelfbestuur te verzekeren.

Vier jaar later wilde zij via eenzijdige autonomie-dekreten wél een wetgevende vergadering instellen, maar waarvan de leden door Bagdad zouden worden aangewezen. De bevoegdheden van dit zogenaamde parlement zouden slechts op het adviserende vlak liggen. Regionale autonomie bleef dus ver weg.

De Koerden konden deze eenzijdige wilsoplegging niet aksepteren en dit betekende het oplaaien van gevechten tussen het Iraakse leger en de Pesj Merga, de guerrillabeweging van de KDP. Nu, acht maanden later, is meer dan driekwart van het Iraakse leger, in totaal 100.000 man, tegen de Koerden ingezet. Alleen al aan het middenfront bij Rowanduz, waarachter het hoofdkwartier en het bestuurscentrum van de vrije Koerden ligt, staan 3,5 tot vier divisies met twaalf artilleriebataljons, een 60.000 man, met minstens 250 Russiese tanks op de grond en honderden Tupolevs, Sukhoi's en Migs van even degelijke Russiese makelij in de lucht. Het aantal Russiese experts wordt geschat op 4.000. Deze overmacht hebben de eenheden van Barzani, uitgerust met lichte wapens, niet kunnen weerstaan.

In augustus werd het front bijna doorbroken, maar juist de laatste, hoogste beruggen bleven voor de Irakezen onneembaar. Nieuwe, nog zwaardere aanvallen werden in september en oktober ondernomen op de strategiese berg Zozik, op de Garu Omar Agha pas, alle aan het middenfront bij Rowanduz, en verder zuidelijk bij Ranya. Met alle macht probeerde het Iraakse leger het slot in de poort naar het Koerdische hoofdkwartier open te breken.

AKTIE VOER

Naast deze min of meer geregelde strijd voerden en voeren de Iraki's bombardementen uit op dorpen en tentenkampen in Koerdistan. Daarbij werd en wordt gebruik gemaakt van de nieuwste Sowjetbommenwerpers, terwijl ook artilleriebeschietingen op ruime schaal plaatsvinden. Het slachtoffer van deze aanvallen is het Koerdische volk. Meer dan 100.000 mensen zijn reeds gevlucht naar het aangrenzende Perzië, terwijl een veelvoud van dat aantal zich als vluchteling in Koerdistan bevindt.

Los hiervan is het duidelijk dat honderdduizenden mensen lijden onder deze oorlog. Mensen voor wie hulp dringend noodzakelijk is. En deze hulp komt niet. Gelegen in een roerig gebied als het Midden-Oosten, een gebied dat binnen de invloedssferen ligt van de grootmachten en dat wordt beheerst door de Israëlië-Arabiese tegenstellingen, is er geen plaats voor een vrijheidsstrijd van een verdeeld volk. Het gewapende konflikt beperkt zich tot het Iraaks grondgebied en daarom gaat de stelling „binnenlandse aangelegenheden” weer op. Internationale organisaties bemoeien zich niet of nauwelijks met het lot van de vluchtelingen. Nationale regeringen durven niet of staan botweg aan de zijde van Irak.

Gelukkig is er voor de Koerden de laatste tijd een omwenteling te bemerken. Niet op grote schaal, maar in een aantal landen worden nu hulpakties via partikuliere organisaties op touw gezet. Hulpakties die dringend noodzakelijk zijn als men bedenkt dat nu de winter is ingevallen in Koerdistan, een winter die gepaard gaat met temperaturen van 25 graden onder nul. Deze kou moeten de vluchtelingen ondergaan, verborgen in berggrotten of tenten, verstoken van enige mediese hulp. Daarom is ook in Nederland een actie begonnen, die al het zenden van enige vliegtuigen vol voedsel en medikamenten heeft opgeleverd. Het doel van dit artikel is dan ook alle PPR-leden te wijzen op deze hulpactie. Je kunt daaraan meewerken ook op lokaal nivo. Liever gezegd juist op lokaal nivo. Plaatselijke actiegroepen die zich kunnen bezighouden met de inzameling van gelden zijn ter ondersteuning van landelijke actievoering een eerste vereiste. Een uitgebreide dokumentatie kun je aanvragen bij de Tweede-Kamerfractie en bij ondergetekende, Binnenhof 1a, Den Haag.

Ter afsluiting lijkt het me nuttig het gironummer van de landelijke actie te vermelden: 100900 ten name van Terre des Hommes, Den Haag, met vermelding Koerdistan.

Henk Hoek
fraktiemedewerker

Berichten voor deze rubriek sturen aan Dick Rietbergen,
Van der Mondestraat 145, Utrecht.

ABORTUS 3

De PPR met name de Tweede-Kamerfractie heeft tijdens het abortusdebat vele progressieve vrouwen zich doen afvragen wat zij nog van de PPR te verwachten hadden. Immers, de politieke argumenten om te stemmen tegen de ingediende moties, die eventuele sluiting van de Bloemenhovekliniek veroordeelden, getuigden alles behalve van een wezenlijk solidariteitsgevoel met de betreffende vrouwen. Dat alléén politieke motieven hierbij een rol hebben gespeeld is voor ons onaanvaardbaar. Wij misten naast deze politieke redenen, uitspraken waaruit een duidelijker houding van bestuurs- en fractieleiden over abortus provocatus bleek. Veel vrouwen en mannen spraken hierover tegenover ons hun teleurstelling uit. Een duidelijk standpunt van de PPR over legalisering van abortus zou nu toch wel eens gewenst zijn! Een discussie in de partij hierover zou dan niet moeten ontaarden in een touwtrekken over de grens van levensvatbaarheid, maar uit moeten gaan van het recht van de vrouw om zelf te beslissen wat voor haar gewenst is.

Alice de Gier
Elly Jongstra
Wageningen

VARA

Op 30 november zou ik als een der afgevaardigden van Apeldoorn het kongres bijwonen. Door ziekte werd ik gedwongen daarvan af te zien, zodat ik de verslaggeving via radio en tv ruimschoots kon volgen. Graag wil ik daar iets over kwijt. Om te beginnen: de Tros gaf om 12.40 uur en om 17.40 uur een keurige, „droge” reportage waarin de kern van de zaken duidelijk vermeld werd. Dit geldt ook voor de NOS, die in het tv-journaal van 18.50 uur en van 20 uur eveneens goede, duidelijke informatie gaf. Dus zal ieder zeggen, dan zal dat bij de Vara zeker wel goed zitten. Nu, dat pakt anders uit.

Wat hebben in godsnaam onze rode broeders tegen ons?

Te 11.03 uur, na nieuws en Ster, zegt de presentator van de rubriek Z1, een zekere heer Kaiser: Nu, we gaan eens kijken in Utrecht of de PPR nog niet ontploft is. Vervolgens herhaalt hij deze leuke mededeling nog eens tegen zijn in het kongres aanwezige kollega. Om 12.07 uur komt de tweede, even korte flitsreportage, waarin de op het kongres aanwezige Varaman mededeelt dat er niet veel omgaat in de Veemarkthallen, want er is nauwelijks of geen kritiek op het fractiebeleid door het kongres. Mag een fractie het misschien goed doen? Mag een kongres misschien ook iets anders doen dan de fractie met rotte vis gooien? Overigens hielden de jockeypetten aan het plafond de Varaman in beide reportages zeer bezig. Had hij die nog nooit gezien misschien? Derde reportage, vlak vóór 15 uur. Kort, hoe kan het anders Hoofdlijn van dit „verslag”: Als het zo doorgaat gaat de PPR, ondanks haar grote verkiezingswinst, D'66 achterna. Meer kommentaar dan reportage dus. Vierde reportage om 18.20 uur, gesprek met voorzitter Beckers. Aardig, maar kwa inhoud weinig of niet terzake doende. Konklusie: Wat hebben onze rode broeders toch tegen ons? Vlak vóór 13.30 uur vallen de presentator van „In de Rooie Haan” en Arie Groenevelt elkaar huilend in de armen onder de kreet: Links moet links steunen. Zijn wij misschien niet echt links? Of zij misschien niet? Ik geloof dat onze leden, die lid zijn van de Vara, er in hun afdelingsvergaderingen maar eens het woord over moeten vragen. Wie nog lid wil worden, moet zich maar eens goed bedenken.

Jan Verheulen, Apeldoorn

TOT VOLGEND JAAR

Wat de PPRAK maar een PPR-kongres, dan zouden er misschien twintig pagina's gaan in een nummer van 16. Eén troost: volgend jaar hopen we vaker bij u langs te komen. In dit nummer zijn nogal wat hoge pieten aan het woord. Maar in de PPR is dat niet erg, want ze hebben tenminste wat te vertellen. En mag het, zo tegen oudjaar? En dat je beste vrienden bij de Vara zitten, daar zijn we nu ook achter. Prettige freetdagen en tot volgend jaar,

Uw liefhebbende redactie.

EEN VOORPROEFJE VAN EEN PVDA-KONGRES

Naar schatting vijftig PPR-ers hebben deelgenomen aan een konferentie over Vrede en Veiligheid op 7 december in Amersfoort. De konferentie ging uit van PvdA, PPR en D'66 en had het karakter van een studiebijeenkomst. Opvallend was de discussie met Huub Hendrikse van het Nederlands Instituut voor Vredesvraagstukken, op wiens achterhaalde denkbeelden de hele zaal een stormloop begon. Hylke Tromp, één van de andere inleiders op de konferentie zegt hierover: „Hij is nog een gevangene van wat ik noem personalisties denken, waarin Amerika en Rusland worden voorgesteld als mannetjes. Je kunt er niets mee voorspellen en niets uit verklaren.” Dick Bot van de PPR-kommissie Vredespolitiek over het nut van zo'n konferentie: „De mensen hebben zich geïnformeerd en kunnen zodoende een rol spelen in de discussies in eigen partij”. Vooral voor de PvdA is dat van belang, waar in april een kongres wordt gehouden over Vrede en Veiligheid. Dat dit een gevoelige zaak wordt, bleek wel in de discussies. Dick Bot: „Er waren PvdA-ers die openlijk zeiden, dat als de PvdA doorgaat op de lijn Van der Stoep-Vredeling-Stemerdink ze naar de PPR zouden komen”. Hylke Tromp: „Ik heb forse kritiek geuit op het defensiebeleid van deze regering. Ik heb in een discussie over een socialisties defensiebeleid gezegd, dat het huidige beleid van de Engelse, Duitse en Nederlandse sociaal-demokraten, niets met socialisme te maken heeft. Het is meer een VVD-politiek die door socialisten wordt gevoerd. Bij de PvdA scheiten ze in hun broek, dat het kongres straks uit de Navo wil, want dan valt het kabinet”. Hylke Tromp denkt daarom, dat men om zo'n besluit te voorkomen wellicht vergaande en trouwens ook realiseerbare besluiten zal nemen, zoals het niet toestaan dat zes nieuwe oefenterreinen worden geopend, het niet aanschaffen van nieuwe wapensystemen, het afbouwen van kernwapens in Europa. En dergelijke kongresuitspraken zouden al meer dan winst zijn.

K.W.

TE KOOP

Te koop: Milieuspelen. Prijs twee gulden, inkl. portokosten. Te bestellen bij het partijburo.